

วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพ การบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย

Journal of Association of Professional Development
of Educational Administration of Thailand

ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มีนาคม 2567)

Vol.6 No.1 (January-March 2024)

ISSN: 2730-4183

Tier 2

โดย สมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย
Association of Professional Development of Educational Administration of Thailand

วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย

Journal of Association of Professional Development of Educational Administration

ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มีนาคม 2567) | Vol.6 No.1 (January-March 2024)

ISSN: 2730-4183

เจ้าของ	สมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย				
วัตถุประสงค์	1. เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารการศึกษา ที่เกิดจากกระบวนการวิจัย การวิเคราะห์ สังเคราะห์อย่างเป็นระบบ 2. เพื่อเผยแพร่ผลการวิจัยด้านการศึกษา ศึกษาศาสตร์ ครุศาสตร์ และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่สัมพันธ์กับการศึกษา 3. เพื่อพัฒนาและส่งเสริมนักวิชาการด้านการบริหารการศึกษาให้มีพื้นที่ตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน				
ขอบเขต	วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทยเป็นวารสารสาขาสังคมศาสตร์ เน้นรับการตีพิมพ์บทความด้านการบริหารการศึกษาเป็นหลัก นอกจากนี้ ยังรับตีพิมพ์บทความด้านศึกษาศาสตร์ ครุศาสตร์ การศึกษา และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่สัมพันธ์กับการศึกษา				
สาขาที่รับตีพิมพ์	สาขาสังคมศาสตร์ เน้นการบริหารการศึกษา ศึกษาศาสตร์ ครุศาสตร์ การศึกษา และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่สัมพันธ์กับการศึกษา				
กำหนดตีพิมพ์	วารสารกำหนดตีพิมพ์เผยแพร่ปีละ 4 ฉบับ <table border="0"> <tr> <td>ฉบับที่ 1 (มกราคม-มีนาคม)</td><td>ฉบับที่ 2 (เมษายน-มิถุนายน)</td></tr> <tr> <td>ฉบับที่ 3 (กรกฎาคม-กันยายน)</td><td>ฉบับที่ 4 (ตุลาคม-ธันวาคม)</td></tr> </table>	ฉบับที่ 1 (มกราคม-มีนาคม)	ฉบับที่ 2 (เมษายน-มิถุนายน)	ฉบับที่ 3 (กรกฎาคม-กันยายน)	ฉบับที่ 4 (ตุลาคม-ธันวาคม)
ฉบับที่ 1 (มกราคม-มีนาคม)	ฉบับที่ 2 (เมษายน-มิถุนายน)				
ฉบับที่ 3 (กรกฎาคม-กันยายน)	ฉบับที่ 4 (ตุลาคม-ธันวาคม)				
บรรณาธิการบริหาร	รองศาสตราจารย์ ดร.จิณณวัตร ปะโคทั้ง นายกสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย				
บรรณาธิการ	รองศาสตราจารย์ ดร.รัตนะ ปัญญาภา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี				
กองบรรณาธิการ	<table border="0"> <tr> <td>ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ</td><td>นักวิชาการอิสระ</td></tr> <tr> <td>ศาสตราจารย์ ดร.สมาน อัครวุฒิ</td><td>มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ</td></tr> </table>	ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ	นักวิชาการอิสระ	ศาสตราจารย์ ดร.สมาน อัครวุฒิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ	นักวิชาการอิสระ				
ศาสตราจารย์ ดร.สมาน อัครวุฒิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ				

รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
รองศาสตราจารย์ ดร.เอกรินทร์ สังข์ทอง	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
รองศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก	มหาวิทยาลัยบูรพา
รองศาสตราจารย์ ดร.รุ่งชัยดาพร เวหะชาติ	มหาวิทยาลัยทักษิณ
รองศาสตราจารย์ ดร.วิสุทธิ์ วิจิตรพัชรภรณ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พูนชัย ยาวิราช	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพรัตน์ ชัยเรือง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รชฏ สุวรรณภูมิ	มหาวิทยาลัยนครพนม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรเทพ ฐิ์แผน	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชยาภานต์ เรืองสุวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรปฐพี วิชาอัครวิทย์	มหาวิทยาลัยพายัพ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ทรัพย์รวงทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
อาจารย์ ดร.พรณี สุวดี	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

สำนักงานกองบรรณาธิการ

สำนักงานวารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย

535 หมู่ 12 ตำบลไธ้อย อำเภอมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี 34000

วันที่ตีพิมพ์เผยแพร่ : มีนาคม 2567

หมายเหตุ: ข้อเขียนหรือบทความใด ๆ ที่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารนี้ถือเป็น ความคิดเห็นส่วนตัวของผู้นิพนธ์บทความ กองบรรณาธิการไม่ จำเป็นต้องเห็นด้วย และไม่มีข้อผูกพันโดยประการทั้งปวง

วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย ฉบับนี้เป็นฉบับ ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม - มีนาคม 2567 บทความในวารสารฉบับนี้ประกอบไปด้วย 30 บทความ จำแนกเป็นบทความวิจัยจำนวน 28 บทความ และบทความวิชาการ จำนวน 2 บทความ จากผู้นิพนธ์บทความทั้งเป็นนักวิชาการระดับประเทศ นักวิจัย และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทั่วประเทศ กองบรรณาธิการขอขอบพระคุณทุกท่านที่กรุณาให้ความไว้วางใจในการส่งบทความลงตีพิมพ์เพื่อเผยแพร่ในวารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาประเมินบทความทุกบทความซึ่งกองบรรณาธิการได้ดำเนินการให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานทั้งของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) และเกณฑ์การขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการที่ ก.พ.อ. กำหนด อย่างไรก็ตามหลังจากที่วารสารได้รับการรับรองจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทยให้อยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 2 มีผู้สนใจส่งบทความเข้ามาเป็นจำนวนมาก ทำให้จำนวนบทความที่ตีพิมพ์ในแต่ละฉบับของปี 2567 มีจำนวนมากถึงฉบับละ 25-30 บทความ ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นผลงานที่มีองค์ความรู้และผลการวิจัยที่สามารถนำไปต่อยอดให้เกิดประโยชน์ในเชิงวิชาการและปฏิบัติการได้ กองบรรณาธิการขอขอบพระคุณทุกคำติชมและคำแนะนำในการปรับปรุงการดำเนินการจัดทำวารสารจากผู้อ่านและผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน และจะพัฒนาวารสารให้ได้มาตรฐานที่สูงขึ้นเรื่อย ๆ ตามลำดับในอนาคต

รองศาสตราจารย์ ดร.รัตนะ ปัญญาภา

บรรณาธิการ

เรื่อง		หน้า
ที่	บทความ	หน้า
	บทความวิจัย	
1	ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุทัยธานี เขต 2 <i>จารุวรรณ วงษ์เกษกรณ์ และ ทินกร พูลพัฒ</i>	1
2	ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับประสิทธิผลทางวิชาการของ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 <i>จันทร์สม มีลาภ สมาน อัครภูมิ และ จำเริญ อุ่นแก้ว</i>	13
3	กระบวนการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน วิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย <i>ณัฐวัชร โตสัจจะ และ จุลดิศ คัญทัพ</i>	28
4	ผลการจัดการเรียนรู้แบบตกผลึกที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความและ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 <i>อดิเทพ แสนวัง และ วิไล พลพวง</i>	42
5	ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิกกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 <i>พัชรินทร์ ตรีบุญเมือง และ วิไล พลพวง</i>	56
6	ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนและทักษะการฝึกปฏิบัติ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3 <i>ศักดิ์ชัย ศรีจุมพล และ สมชาย พาชอบ</i>	70
7	การวิจัยเชิงปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานลูกเสือโดยใช้กิจกรรมวอร์ คแรลลี่ ของครูโรงเรียนวัดปากคู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 1 <i>ทวีศักดิ์ จันทะโสม บรรจง เจริญสุข และ สิริสวัสดิ์ ทองก้านเหลือง</i>	82
8	Participatory on Organizing Civil Forum in Preserving Canal Lines on Both Sides of Phra Phimon Racha Canal, Bang Bua Thong District <i>Somchai Phuttha, Ming Hsun HSIEH, Li shaoyun, Huang Xiangrui, Saowaphark Lampetch, Jirawat Kitipichedsun, Thitiphat Hirannithithamrong, Praphan Propunprom, Pornpimon Rojjanapo, and Jirane Phanmool</i>	96

ที่	บทความ	หน้า
9	การวิจัยเชิงปฏิบัติการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะโรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่ 201 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 <i>อนุสรณ์ ห่วงดอนไพร บรรจง เจริญสุข และ ลีริสวัธย์ ทองก้านเหลือง</i>	112
10	ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา: กรณีศึกษา ดร.บุศรินทร์ นาคอุบล ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสตูล <i>ดอกแก้ว มะโนมัย จีราภา ไหมรักษ์ ญัฏฐกรณ์ สงนุ้ย ณภัทรชานันต์ วิทยาพล มาลินี ทองเรือง จีราภรณ์ ไหมรักษ์ ลลิตา ว่องพิทักษ์ ปรมาพร บุญศิริ กัญญ์วิริศดา แก้วแกม คชพล คชพลายุทธ์ และ นวรัตน์ ไวยมภู</i>	127
11	การวิจัยเชิงปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านพาราสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต <i>อารัญ เป็ญอำมหาด บรรจง เจริญสุข และ ลีริสวัธย์ ทองก้านเหลือง</i>	140
12	ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา <i>กรกมล แดบเงิน และ บรรจบ บุญจันทร์</i>	155
13	แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำคุณกิจพัลของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 <i>สุภาวดี ศรีมูลผา และ ภูมิพัฒน์ รักพรหมงคล</i>	170
14	กลยุทธ์การพัฒนาครูด้านความฉลาดทางดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา <i>กำเพ็ญ พันธ์ดี วินัย ทองภูบาล และ สมาน อัครภูมิ</i>	190
15	กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำคุณกิจพัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น <i>ณัฐวุฒิ ธีรประเมศวร์ วินัย ทองภูบาล และ สมาน อัครภูมิ</i>	205
16	ผลการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 <i>กุลนาถ อ่อนพรม และ วิไล พลพวง</i>	218
17	ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ <i>พิงค์ฉนิ์ตร เมธาธารณ์กุล และ อำนาจ ทองโปร่ง</i>	232

ที่	บทความ	หน้า
18	แนวทางการพัฒนาการบริหารทรัพยากรบุคคลโดยใช้หลักธรรมาภิบาลใน สถานศึกษาของโรงเรียนศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาท่าตอนศูนย์ที่ 1 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3 รุ่งจรี กำลังรัมย์ ไพโรภ รัตนชวงศ์ และพูนชัย ยาวีราช	249
19	การพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่เป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อมของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กัญญภัทลธิณี เพชรรัตน์ จิรวัดน์ กิตติเชษฐสรรค์ ชัยฤทธิ์ แสงสว่าง และ กฤษดา ผ่องพิทยา	264
20	การพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยการ จัดการเรียนรู้แบบ GPAS 5 Steps ร่วมกับการ์ดเกมกลยุทธ์ (Strategy Card Game) รายวิชา ส 33101 สังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัย 2 ห้วยคล้า (พรหมดิเรกอนุสรณ์) ณัฐกฤตา ใจห้าว และ มณฑา ชุ่มสุคนธ์	276
21	แนวทางการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นโดยใช้สมรรถนะเป็น ฐานในมุมมองของผู้บริหารสถานศึกษา ธิดารัตน์ จันทะหิน สุพัตรา โคตะวงศ์ อภิรัตน์ รุจิราวินิจฉัย และปริญญา บริพัฒ	292
22	สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษากลุ่มเขต กรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร อิชยา มุขรัรักษ์ และ นันทิยา น้อยจันทร์	301
23	รูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในเขตพื้นที่พิเศษบนภูเขา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปณณพัฒน์ ธนเคโฆเดช สุวดี อุปปินใจ และ พูนชัย ยาวีราช	317
24	แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 วุฒิศักดิ์ คำมา และ ภูมิพัฒน์ รักพรหมงคล	333
25	กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิสู่ การเป็นองค์กรสมรรถนะสูง ปนัดดา ทীবัวบาน สุภาพ ผู้รุ่งเรือง และศิริ ถิอาสนา	352
26	รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่าน ดาวเทียม (DLTV) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน วคินี แสงศรีจันทร์ ธิดารัตน์ สุขประภากรณ์ และสุวดี อุปปินใจ	367
27	แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกลุ่มเครือข่าย พัฒนาการศึกษาป่าตอง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ศุภลักษณ์ สานา ไพโรภ รัตนชวงศ์ และ สมเกียรติ ตุ่นแก้ว	383

ที่	บทความ	หน้า
28	รูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโรงเรียนนารีนุกูล วันเพ็ญ วงษ์จันทร์ บทความวิชาการ	399
29	Models and Model Development through Research in Educational Administration <i>Saman Asawapoom</i>	414
30	กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ นิตยา หงษ์ขุนทด บรรจบ บุญจันทร์ และ อริสา นพคุณ	427

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2

จารุวรรณ วงษ์เกษกรณ์^{1*} ทินกร พูลพัฒน์²

¹หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา

²อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา

*Corresponding author e-mail: jaruwanwongketkorn@gmail.com

(Received: 5 September 2023, Revised: 4 October 2023, Accepted: 8 October 2023)

บทคัดย่อ

วิจัยเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 2) ศึกษาระดับการดำเนินงานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับการดำเนินงานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 และ 4) สร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่สามารถทำนายการดำเนินงานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 มีค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับอยู่ที่ 0.993 ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) การดำเนินงานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 4) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ การสร้างแรงบันดาลใจ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และการกระตุ้นทางปัญญา สามารถร่วมกันทำนายการดำเนินงานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ซึ่งสามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$\hat{Y} = .050 + .430(X_2) + .319(X_4) + .254(X_3)$$

$$\hat{Z} = .415(X_2) + .357(X_4) + .251(X_3)$$

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ; ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง; การดำเนินงานโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

Administrator's Transformational Leadership Affecting Operation of Opportunity Expansion School Under The Primary Educational Service Area Office 2 Uthaithani

Jaruwan Wongketkorn^{1*} Tinagorn Poolput²

¹Master of Education Program in Educational Administration, Chaopraya University, Thailand

²Lecturer of Education Program in Educational Administration, Chaopraya University, Thailand

*Corresponding author e-mail: jaruwanwongketkorn@gmail.com

(Received: 5 September 2023, Revised: 4 October 2023, Accepted: 8 October 2023)

ABSTRACT

This research on Administrator's Transformational Leadership affecting Opportunity expansion school's operation under The Primary Educational Service Area Office 2 Uthaithani objective were 1) To study Levels of Administrator's Transformational Leadership in Opportunity expansion school under The Primary Educational Service Area Office 2 Uthaithani. 2) To study Levels of Opportunity expansion school's operation under The Primary Educational Service Area Office 2 Uthaithani. 3) To study Administrator's Transformational Leadership and Opportunity expansion school's operation under The Primary Educational Service Area Office 2 Uthaithani. Relativity. 4) To create Administrator's Transformational Leadership forecasting equation which be able to forecast Opportunity expansion school's operation under The Primary Educational Service Area Office 2 Uthaithani by means of control group of 252 Opportunity expansion school's teachers operate under The Primary Educational Service Area Office 2 Uthaithani. Research instrument is 5 levels rating scale with has Index of item objective congruence (IOC) 0.80 – 1.00 and Reliability at 0.993. Statistics used to analyze data are frequency, average and Standard Deviation, Pearson's Product Moment Correlation Coefficient and Stepwise multiple regression analysis. The results of this study provided 1) Administrator's transformational leadership in Opportunity expansion school under The Primary Educational Service Area Office 2 Uthaithani level was at a high level in total. 2) Opportunity expansion school's operation under The Primary Educational Service Area Office 2 Uthaithani Level was the highest in total. 3) Administrator's transformational leadership and Opportunity expansion school's under The Primary Educational Service Area Office 2 Uthaithani relativity's statistical significant level is at 0.01 4) Elements of Administrator's transformational leadership namely inspiration motivation individualized consideration intellectual stimulation combined could forecast Opportunity expansion school's operation which could be describe in forecasting equation in the form of raw score and standard score consecutively.

$$\hat{Y} = .050 + .430(X_2) + .319(X_4) + .254(X_3)$$

$$\hat{Z} = .415(X_2) + .357(X_4) + .251(X_3)$$

Keyword: Leadership; Transformational Leadership; Opportunity expansion school's operation

บทนำ

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานหลักที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีการดำเนินงานการบริหารจัดการศึกษาโดยผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นแนวทางในการดำเนินงาน กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นการประกันคุณภาพภายใน ของสถานศึกษาและใช้เป็นหลักเกณฑ์สำหรับสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำไปพัฒนา ส่งเสริมสนับสนุน กำกับ ดูแลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาในการดำเนินงานของโรงเรียนให้มีคุณภาพตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยกำหนดเป้าประสงค์ไว้ว่า 1) ผู้เรียนทุกช่วงวัยในระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน มีความรักในสถาบันหลักของชาติ และยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขเป็นพลเมืองที่รู้สิทธิและหน้าที่อย่างมีความรับผิดชอบ มีจิตสาธารณะ มีความรักและความภูมิใจ ในความเป็นไทย 2) ผู้เรียนทุกช่วงวัยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน สอดคล้องกับศักยภาพ ให้เป็นผู้มีสมรรถนะและทักษะที่จำเป็นสำหรับอนาคต มีความรู้ความเข้าใจ สามารถวางแผนในการศึกษาต่อเพื่อการมีงานทำ และสามารถปรับตัวในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข 3) ผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา และสถานศึกษาได้รับการดูแลความปลอดภัย จากภัยพิบัติและภัยคุกคามทุกรูปแบบ สามารถปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่ โรคอุบัติซ้ำ และรองรับวิถีชีวิตใหม่ รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดี 4) ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีสมรรถนะความรู้ ความเชี่ยวชาญ และจรรยาบรรณตามมาตรฐานวิชาชีพ 5) สถานศึกษาจัดการศึกษาเพื่อการบรรลุเป้าหมาย การพัฒนาอย่างยั่งยืน และสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พัฒนาคูให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี เชื่อมโยงนโยบายด้านดิจิทัลของกระทรวงศึกษาธิการและนโยบายด้านปัญญาประดิษฐ์ และ 6) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา มีสมดุลงในการบริหารจัดการเชิงบูรณาการ มีการกำกับติดตาม ประเมินผล มีระบบข้อมูลสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพและการรายงานผลอย่างเป็นระบบใช้งานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561)

จากผลการรายงาน การดำเนินงานการนิเทศ ติดตามและรายงานผลของการบริหารจัดการการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ที่ได้ดำเนินงานตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด พบว่า โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ได้ดำเนินงานและบริหารงาน ทั้ง 4 ฝ่ายครบถ้วนตามกรอบภาระงาน แต่ส่วนใหญ่ยังขาดประสิทธิภาพและไม่บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่สถานศึกษาได้กำหนดไว้ ผู้นิเทศเห็นว่า ปัญหาที่พบเกิดจากสาเหตุและปัจจัยที่แตกต่างกันโดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงซึ่งเป็นปัจจัยหลักในการขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ความสำเร็จผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้นำที่สามารถแก้ปัญหาและกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานเชื่อถือและยอมรับในวิธีการทำงานของตน ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษายังขาดส่วนนี้จึงสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วนที่

ต้องแก้ไขและร่วมมือกัน เพื่อนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2, 2565)

ในทศวรรษที่ผ่านมา มีงานวิจัย เรื่องที่สนับสนุนทฤษฎีนี้ในโลก และยืนยันว่าทฤษฎีสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ และสามารถพัฒนาภาวะผู้นำได้ในทุกองค์การ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลง เป็นกระบวนการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานหรือผู้ตาม โดยการเปลี่ยนสภาพหรือเปลี่ยนแปลงความพยายามของผู้ร่วมงานหรือผู้ตามให้สูงขึ้นกว่าความพยายามที่คาดหวัง ซึ่งกระบวนการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานหรือผู้ตามจะกระทำโดยผ่านองค์ประกอบพฤติกรรมเฉพาะ 4 ประการ (4Is) คือ (1) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (2) การสร้างแรงบันดาลใจ (3) การกระตุ้นทางปัญญา และ (4) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของชรัตน์ จินขาวขำ (2547) ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และการเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยรวมจำแนกตามเพศ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และจำแนกตามประเภทของสถานศึกษา ด้านการคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคล ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านการสร้างบารมีมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้สนใจที่จะทำการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2
2. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับการดำเนินงานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่สามารถทำนายการดำเนินงานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2

ระเบียบวิธีวิจัย

กลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยได้ใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 จำนวนทั้งสิ้น 252 คน โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan, 1970 (อ้างถึงในบุญชม ศรีสะอาด, 2554) เพื่อกำหนดขนาด กลุ่มตัวอย่าง จากนั้นทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น และกำหนดสัดส่วนตามขนาดของโรงเรียน แล้วจึงทำการสุ่ม อย่างง่ายเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนด เครื่องมือการวิจัยผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยมี 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) แบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ประกอบด้วย ด้านการสร้างบารมีอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการสร้าง แรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารคุณภาพของสถานศึกษา ด้านการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา ด้านการพัฒนาครูและบุคลากร และด้านการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการ มีค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 และหาค่าสัมประสิทธิ์ ความเที่ยงแอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (บุญชม ศรีสะอาด, 2554:99) มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (Reliability) อยู่ที่ 0.993

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยการทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อทำการวิจัยจากสำนักบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา ถึงผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากนั้นผู้วิจัยได้ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์และแบบสอบถามเพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 252 ฉบับ ซึ่งผู้วิจัยได้ไปรับแบบสอบถามกลับคืนมาด้วยตนเอง

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ประมวลผลทางสถิติ เพื่อหาค่าสถิติร้อยละ (Percentage) เพื่อหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 โดยนำค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามเทียบคะแนนเฉลี่ยตามเกณฑ์ของเบสท์ (Best, 1986) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับการดำเนินงานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยใช้วิธีวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ เพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) และวิเคราะห์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่สามารถสร้างสมการพยากรณ์ การดำเนินงานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 โดยใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression analysis)

ผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.47$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ($\bar{x} = 4.49$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ($\bar{x} = 4.44$) ปรากฏดังตาราง

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สถานศึกษา	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1. ด้านการสร้างบารมีอย่างมีอุดมการณ์	4.46	0.44	มาก
2. ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	4.48	0.44	มาก
3. ด้านการกระตุ้นทางปัญญา	4.49	0.50	มาก
4. ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.44	0.59	มาก
รวม	4.47	0.46	มาก

2. การดำเนินงานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการพัฒนาครูและบุคลากร ($\bar{x} = 4.52$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการ ($\bar{x} = 4.46$) ปรากฏดังตาราง

การดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1. ด้านการบริหารคุณภาพของสถานศึกษา	4.51	0.46	มากที่สุด
2. ด้านการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของ สถานศึกษา	4.50	0.45	มากที่สุด
3. ด้านการพัฒนาครูและบุคลากร	4.52	0.46	มากที่สุด
4. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการ	4.46	0.52	มาก
รวม	4.50	0.43	มากที่สุด

3. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ซึ่งประกอบด้วย ด้านการกระตุ้นทางปัญญา (X_3) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (X_4) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ (X_2) และด้านการสร้างบารมีอย่างมีอุดมการณ์ (X_1) มีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 (Y_{tot}) ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์(r) เท่ากับ .957, .948, .916 และ .903 ตามลำดับ ปรากฏดังตาราง

	X_1	X_2	X_3	X_4	Y
X_1	1				
X_2	.790**	1			
X_3	.811**	.843**	1		
X_4	.792**	.805**	.901**	1	
Y_{tot}	.903**	.916**	.957**	.948**	1

** $p < .01$

4.ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สามารถร่วมกันทำนายการดำเนินงานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 โดยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสามารถร่วมกันพยากรณ์ตัวแปรตามได้ทั้งหมด 3 ด้าน ประกอบด้วย การสร้างแรงบันดาลใจ (X_2) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (X_4) และการกระตุ้นทางปัญญา (X_3) ตามลำดับ โดยมีประสิทธิภาพในการพยากรณ์เท่ากับ ร้อยละ 87.10 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01ปรากฏดังตาราง

ตัวแปรอิสระ (ตัวพยากรณ์)	b	Beta	t	p	Collinearity Statistics	
					Tolerance	VIF
Constant	-.050		-.434	.664		
ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ (X_2)	.430	.415	10.956**	.000	.385	2.597
ด้านการกระตุ้นทางปัญญา (X_3)	.254	.251	4.519**	.000	.179	5.599
ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (X_4)	.319	.357	7.933**	.000	.273	3.665

Constant(β_0)=.050 R=.934 R square=.873 Adjusted R square=.871 Durbin Watson = 1.877
F = 543.383**

** $p < .01$

สามารถสร้างสมการพยากรณ์ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับการดำเนินงานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = .050 + .430(X_2) + .319(X_4) + .254(X_3)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = .415(X_2) + .357(X_4) + .251(X_3)$$

อภิปรายผล

1. จากการวิจัยที่พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.47$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ($\bar{x} = 4.49$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ($\bar{x} = 4.44$) เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาโทและมีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน มีความรู้ ทักษะ มีประสบการณ์ในการบริหารงานที่สามารถพัฒนาต่อยอดไปได้จึงมีความเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการบริหารสถานศึกษาและทิศทางการบริหารจัดการ จึงทำให้เข้าใจบริบทของผู้บริหารและประกอบกับสถานศึกษาอยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งได้รับนโยบายจากหน่วยงานต้นสังกัด คือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยในช่วงปีการศึกษาที่ผ่านมาและในปัจจุบันมีการวางแผน ปรับปรุง และเปลี่ยนแปลงนโยบายต่างๆ เป็นจำนวนมาก ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องปฏิบัติตามนโยบายนั้น โดยมีการบริหารจัดการที่มากขึ้น ต้องมีการลงมือทำ เปลี่ยนแปลงระบบการทำงานแบบเดิมทิ้งไป และสร้างระบบการทำงานแบบใหม่ให้เท่าทันเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบาย ได้ร่วมคิดและแสดงความคิดเห็นในการแก้ปัญหาด้วยสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาวดี ฤทธิ์หมี (2563) ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในกลุ่มโรงเรียนมิตรภาพ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 พบว่า ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และงานวิจัยของ ฤทธิ์ชัย บัลลังค์ (2559) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ที่ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกลักรจิกา ถวัลย์เสรี (2557) ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล เมืองโพธาราม จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองโพธาราม จังหวัดราชบุรี ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับตามค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปน้อย คือ ด้าน

การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นทางปัญญาและด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ตามลำดับ

2. จากการวิจัยที่พบว่า การดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่าการดำเนินงานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาครูและบุคลากร และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษามีการกำหนดภารกิจของสถานศึกษาที่ชัดเจน มีการกำกับติดตามงานสม่ำเสมอ มีการจัดสิ่งแวดล้อมอย่างมีระเบียบ สะอาดและปลอดภัย มีการจัดหลักสูตรที่ชัดเจนและสอดคล้องกับนโยบายจากต้นสังกัดการกำหนดมาตรฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาวดี ฤทธิ์หมี (2563) ได้ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. จากการวิจัยที่พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ในภาพรวมมีระดับความสัมพันธ์กันทางบวกหรือมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้อยตามกัน ในระดับสูง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก เมื่อผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสูง เป็นผู้ที่มีเป้าหมาย วิสัยทัศน์ที่เป็นอุดมการณ์ชัดเจนและถ่ายทอดวิสัยทัศน์ให้บุคลากรได้รับทราบอย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จินตนา บุญปก (2559) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ผลการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการสร้างสมการพยากรณ์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่สามารถพยากรณ์ การดำเนินงานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ที่พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสามารถร่วมกันพยากรณ์ตัวแปรตามได้ทั้งหมด 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ (X_2) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (X_4) และด้านการกระตุ้นทางปัญญา (X_3) ตามลำดับ โดยมีประสิทธิภาพในการพยากรณ์เท่ากับ ร้อยละ 87.1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากตัวแปรทั้ง 3 ด้าน ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ผู้บริหารสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยการสร้าง

แรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญาและการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลนั้นถือเป็นตัวแปรที่จะช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถเข้าใจและเข้าถึงครูผู้สอน นักเรียนและผู้ปกครองได้เป็นอย่างดี ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินงานได้ดียิ่งขึ้น และทำให้เกิดประสิทธิผลภายในสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของสุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ (2550) ได้ศึกษาการสร้างแรงบันดาลใจ (Inspirational Motivation) เป็นพฤติกรรมของผู้นำที่แสดงออกด้วยการสื่อสารให้ผู้ตามทราบถึงความคาดหวังที่สูงของผู้นำที่มีต่อผู้ตามด้วยการสร้างแรงบันดาลใจโดยการจูงใจให้ยึดมั่นและร่วมสานฝันต่อวิสัยทัศน์ขององค์กรในทางปฏิบัติผู้นำมักจะใช้สัญลักษณ์และการปลุกเร้าทางอารมณ์ให้กลุ่มการทำงานร่วมกันเพื่อไปสู่เป้าหมายแทนการทำเพื่อประโยชน์เฉพาะตน ผู้นำจึงถือได้ว่าเป็นผู้ส่งเสริมน้ำใจแห่งการทำงานเป็นทีม ผู้นำจะพยายามจูงใจผู้ตามให้ทำงานบรรลุเกินเป้าหมายที่กำหนดไว้

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการ จากการศึกษาพบว่า การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ย่อมมีประสิทธิภาพมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เนื่องจากครูต้องการมีห้องปฏิบัติการเรียนรู้หรือห้องปฏิบัติการ เพื่อจัดวางสื่อการเรียนการสอนหรือจัดแสดงผลงานแบบถาวร ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการจัดห้องปฏิบัติการตามกลุ่มสาระ เพื่อส่งเสริมให้ครูจัดทำสื่อการเรียนการสอนและจัดเป็นนิทรรศการเพื่อให้เด็กนักเรียนสามารถเข้ามาเรียนรู้ได้ตลอดเวลา

2. ผู้บริหารควรให้ความสำคัญในด้านการสร้างบารมีอย่างมีอุดมการณ์และนำมากำหนดนโยบายหรือจัดการอบรมเชิงกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้บริหารภายในเขตพื้นที่เดียวกันหรือภายนอกเขตพื้นที่ เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ด้านการสร้างบารมีอย่างมีอุดมการณ์ไม่มีผลต่อการดำเนินงานของโรงเรียน จึงควรมี การปรับในส่วนของการให้อำนาจหน้าที่แก่ผู้บริหารและเสริมทักษะการบริหารงาน เช่น การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับความเป็นมิตรหรือการทำงานที่นำทีมงานไปสู่ความสำเร็จ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

1. ควรมีการพัฒนากระบวนการเข้าถึงข้อมูลอย่างง่าย รวดเร็ว บริหารจัดการเครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ช่วย และซอฟต์แวร์ที่ใช้ในการดำเนินการเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารในสถานศึกษาอย่างถูกต้อง ควรมีการตรวจสอบและประเมินผลผู้เรียนอย่างเป็นระบบด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย เพื่อให้มีความสะดวกต่อการใช้งานมากยิ่งขึ้น

2. ควรส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีการพัฒนาหลักสูตรที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้าน โดยการนำสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด มีจัดฝึกอบรมการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้กับครูและบุคลากร เพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญในการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีสารสนเทศได้ดีมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2
2. ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำแต่ละรูปแบบ ที่ทำให้การดำเนินงานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาประสบผลสำเร็จ เพื่อนำมาปรับและจัดอบรมแนวทางในการบริหารภาวะผู้นำสถานศึกษา

องค์ความรู้ใหม่

ตัวแปรอิสระด้านการสร้างบารมีอย่างมีอุดมการณ์ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ในลำดับต่ำที่สุด และไม่สามารถทำนายการดำเนินงานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการสร้างบารมีอย่างมีอุดมการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นการใช้อำนาจทางการบริหารงานในสถานศึกษาตามระเบียบกฎหมายของทางราชการเป็นปกติจนกลายเป็นพันธกิจที่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาต้องประพฤติปฏิบัติ ซึ่งในความเป็นจริงอาจส่งผลต่อการปฏิบัติงานข้าราชการครูอาจมองว่าเป็นการบังคับบัญชา มากกว่าการสร้าง ความเชื่อถือศรัทธา จึงทำให้มุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเรื่องปกติ จึงทำให้ผลการวิเคราะห์ออกมาเป็นเช่นนี้ แม้ว่าตัวแปรอิสระ ด้านการสร้างบารมีอย่างมีอุดมการณ์ (X_1) จะไม่สามารถทำนายได้ แต่ถือว่าเป็นภาวะผู้นำอย่างหนึ่งของผู้บริหารที่ต้องใช้ในการบริหารงานภายในสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *ประกาศมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน* แนบท้ายประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- จินตนา บุญปก. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชรัตน์ จินขาวดำ. (2547). *การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของข้าราชการ สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กลุ่มนโยบายและแผน(2565). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2.

- สุภาวดี ฤทธิ์หมื่น. (2563). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา.
- สุเทพ พงษ์ศรีวัฒน์. (2550). *ภาวะผู้นำ*. เชียงราย: สถาบันราชภัฏเชียงราย.
- ฤทธิชัย บัลลังค์. (2559). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนอำเภอกงหางแมง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.

ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับประสิทธิผลทางวิชาการ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2

จันทร์สม มีลาภ^{1*} สมาน อัสวภูมิ² จำริญ อุ่นแก้ว³

¹นักศึกษาลัทธิสุตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

²อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

*Corresponding author e-mail: Stu6430117114@sskru.ac.th

(Received: 30 August 2023, Revised: 30 September 2023, Accepted: 4 October 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 2) เพื่อศึกษาระดับของประสิทธิผลทางวิชาการของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลทางวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำนวน 306 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 38 คน และครูผู้สอน จำนวน 268 คน จากสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเพื่อการวิจัย มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.992 สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) คิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลทางวิชาการของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับสูงมาก ($r_{xy} = 0.845$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: ความสัมพันธ์, สมรรถนะของผู้บริหาร, ประสิทธิผลทางวิชาการ

The Relationship between the administrator's competencies and the effectiveness of academic administration under Sisaket Primary Educational Service Area 2

Jantarat Meelap¹ Saman Asawapoom² Jamroen Unkaew³

Master of Education in Educational Administration, Sisaket Rajabhat University
 Course teacher in Master of Education Program and Doctor of Philosophy Program in Educational Program

*Corresponding author e-mail: Stu6430117114@sskru.ac.th โทร. 0868664941

(Received: 30 August 2023, Revised: 30 September 2023, Accepted: 4 October 2023)

ABSTRACT

The purposes of the research were 1) to study the level of administrator competencies of school administrators under Sisaket Primary Educational Service Area Office 2, 2) to study the level of effectiveness of academic administration under Sisaket Primary Educational Service Area Office 2, and 3) to study The relationship between the administrator's competencies and the effectiveness of academic administration under Sisaket Primary Educational Service Area 2. The samples in this research were 306 people and categorized by position school administrators 38 people and teacher 268 people. The instrument used in the research was a questionnaire with a reliability of 0.992. The data analysis of the data usage included percentage, mean, standard deviation, and Pearson's Product Correlation Coefficient. The research results were as follows 1) the overall level of administrator competencies of school administrators under Sisaket Primary Educational Service Area Office 2 was found to a high level. 2) The overall level of effectiveness of academic administration under Sisaket Primary Educational Service Area Office 2 was found at a high level. And 3) the overall relationship between the administrator's competencies and the effectiveness of academic administration under Sisaket Primary Educational Service Area 2 found a positive relationship at a high level ($r_{xy} = 0.845$) and was significantly different at 0.01 level.

Keywords: Relationship, Administrator's competencies, Effectiveness of academic

บทนำ

จากสภาพสังคมโลกในปัจจุบัน เกิดปัญหาในหลายๆ ด้าน เช่น ภาวะเศรษฐกิจที่ถดถอย ปัญหาสงครามระหว่างประเทศ ปัญหาการแพร่ระบาดของโรคต่างๆ ส่งผลกระทบอย่างมากต่อการจัดการศึกษา ทำให้ประชากรวัยเรียนของโลกในปัจจุบันได้รับผลกระทบจากสภาวะดังกล่าว ทำให้ผู้เรียนมีภาวะทางการเรียนที่ถดถอย ขาดการพัฒนาที่เหมาะสมกับช่วงวัย ในประเทศไทยเองก็เกิดปัญหาภายในประเทศในหลายๆ ด้าน เช่น ปัญหาการเมืองภายในประเทศ ปัญหาการคอร์รัปชัน ปัญหาการแพร่ระบาดของโรคระบาด ทำให้นักเรียนไทยประสบภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ สอดคล้องกับรายงานธนาคารโลกฉบับล่าสุด The world bank (2563) แสดงให้เห็นถึงสมรรถนะของเด็กไทยด้านการอ่านที่มีแนวโน้มถดถอยลง รวมถึงคะแนนด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ที่มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเชื่อมโยงกับความเหลื่อมล้ำด้านการจัดสรรทรัพยากรและการลงทุนเพื่อพัฒนาการศึกษาในโรงเรียนต่างๆ ของประเทศไทยที่ยังด้อยประสิทธิภาพ นอกจากนี้การปิดโรงเรียนเนื่องจากการแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส (โควิด-19) อาจเป็นปัจจัยที่ทำให้แนวโน้มดังกล่าวถดถอยลงไปอีกประเทศไทยได้เข้าร่วมการประเมิน PISA มาตั้งแต่ปี 2543 จากทั้งหมด 79 ประเทศและเขตเศรษฐกิจที่เข้าร่วมการประเมินในปี 2561 ไทยถูกจัดอยู่ในอันดับที่ 68 ในด้านการอ่าน อันดับที่ 59 ในด้านคณิตศาสตร์ และอันดับที่ 55 ในด้านวิทยาศาสตร์ ทั้งนี้ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกและแปซิฟิก ประเทศไทยนำหน้าเพียงอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์เท่านั้น ประมาณร้อยละ 60 ของนักเรียนได้คะแนนด้านการอ่านต่ำกว่าสมรรถนะขั้นต่ำ และร้อยละ 53 มีคะแนนไม่ถึงระดับสมรรถนะขั้นต่ำในด้านคณิตศาสตร์ ในขณะที่ร้อยละ 44 ได้คะแนนต่ำกว่าเกณฑ์สมรรถนะขั้นพื้นฐานในด้านวิทยาศาสตร์ รายงานผลการประเมินชี้ว่าเด็กนักเรียนไทยมีอัตราการขาดเรียนสูง และไม่ค่อยรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยในประเทศสมาชิกขององค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD) และประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกและแปซิฟิก การกำหนดทิศทางของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ให้ประเทศสามารถก้าวข้ามความท้าทายต่าง ๆ เพื่อให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง ตามเจตนารมณ์ของยุทธศาสตร์ชาติ มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานয়รัฐมนตรี (2565) มุ่งเน้นเพื่อพัฒนาคนให้มีชีวิตที่ดีงาม มีความสมบูรณ์พร้อมในตัวเอง และมีคุณภาพชีวิตที่ดีแล้ว ยังต้องพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นทรัพยากรมนุษย์เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศไทยในภาพรวมมีแนวโน้มที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากผลของการยกระดับสุขภาวะ การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา และระดับรายได้ที่เพิ่มขึ้น ตามดัชนี การพัฒนามนุษย์ของโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติสะท้อนว่าคนไทยทุกช่วงวัยมีความรู้ความสามารถ โดยรวมเพิ่มขึ้น แต่กลับพบว่ามีทักษะด้านการอ่านหรือการศึกษาหาความรู้ลดลง และมีจำนวนเยาวชน ที่ไม่ได้เรียนและไม่ได้ทำงานใด ๆ เพิ่มสูงขึ้น ทำให้ศักยภาพของเยาวชนกลุ่มนี้ไม่ได้ถูกนำมาใช้ประโยชน์และ ไม่ได้รับการพัฒนา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องรู้จักทิศทางของตัวเอง และทิศทางนานาชาติว่าจะไปในทางไหน และต้องตีโจทย์นโยบายการศึกษาที่ให้กลับมาสู่ห้องเรียน โรงเรียนของตนเอง ผู้บริหารต้องรู้จักชั้นเรียน รู้จักครู และ

รู้จักวิธีการสอน ที่สำคัญต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพราะผู้บริหารสถานศึกษานั้นมีบทบาทที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาการศึกษา และเป็นกำลังหลักในการเปลี่ยนแปลงการศึกษา สมรรถนะของผู้บริหาร ก็เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยในการยกระดับการจัดการเรียนการสอน ในการพัฒนาผู้เรียนในด้านต่างๆ ให้มีความรู้ความสามารถ เหมาะสมกับช่วงวัย

ผู้บริหารที่ดีต้องมีความรู้ความสามารถในการนำสถานศึกษานั้น ๆ ให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งความสามารถนั้นก็คือ สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา อานนท์ ศักดิ์วรวิชญ์ (2547) กล่าวว่า สมรรถนะคือ คุณลักษณะ ของบุคคล ซึ่งได้แก่ ความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณสมบัติต่าง ๆ อันได้แก่ ค่านิยม จริยธรรม บุคลิกภาพ คุณลักษณะทางกายภาพและอื่น ๆ ซึ่งจำเป็นและสอดคล้องกับความเหมาะสมกับองค์การ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องสามารถจำแนกได้ว่าผู้ที่ประสบความสำเร็จในการทำงานได้ต้องมีคุณลักษณะเด่น ๆ อะไรหรือลักษณะสำคัญ ๆ อะไรบ้าง ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความรู้ มีความสามารถในการประยุกต์หลักการ และเทคนิคต่าง ๆ ให้ เข้ากับ สถานการณ์ที่ปฏิบัติจริง รวมถึงเจตคติ ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) ของแต่ละบุคคล ที่ สามารถสังเกตได้ด้วยการมอง โดยสามารถประเมินพัฒนา และยกระดับมาตรฐานให้สูงขึ้นได้ตาม ความต้องการ ซึ่งส่งผลให้เกิดความสำเร็จตามที่ต้องการ กำหนดไว้ ประกอบด้วย 1) การมุ่ง ผลสัมฤทธิ์ 2) การบริการที่ดี 3) การพัฒนาตนเอง และ 4) การทำงานเป็นทีม หากผู้บริหารสถานศึกษามีสมรรถนะหลักในการบริหารงานที่ดีแล้ว การพัฒนาสถานศึกษาก็จะเป็นไปอย่างมีคุณภาพ สามารถผลิตทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ สามารถตอบสนองต่อการ เปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบันต่อไปได้ สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนในระดับชั้น พื้นฐานมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาของชาติ สอดคล้องกับ

งานวิชาการเป็นหัวใจของโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา การบริหารวิชาการ เป็นกระบวนการหรือกิจกรรมการดำเนินงานทุกอย่างที่เกี่ยวกับการปรับปรุงการเรียน การสอน ตลอดจนการประเมินผลให้ดีขึ้น เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2550) ผู้บริหารการศึกษาควรเป็นผู้นำของครูในด้านวิชาการเป็นอันดับแรก เพราะหน้าที่ของโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาทุกแห่ง การให้ความรู้แก่นักเรียนในด้านวิชาการ โดยการทำงานร่วมกับครู กระตุ้นเตือนครูให้คำแนะนำครู และประสานงานให้ครูทุกคนทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพในการสอน การพัฒนาวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาจึงส่งผลต่อการพัฒนา การจัดรูปแบบการเรียนการสอน และคุณภาพของผู้เรียน ผู้บริหารจำเป็นต้องได้รับการพัฒนา สมรรถนะ ตลอดจนทักษะวิชาชีพอยู่เสมอเพื่อประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา รวมถึงรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จากที่ได้กล่าวมาพบว่า สมรรถนะในการบริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีทักษะ ความรู้ และความสามารถที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน และบรรลุตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาจะสามารถขับเคลื่อนไปได้นั้นจำเป็นต้องมีผู้บริหารที่ดี มีคุณภาพ มีความสามารถในการพัฒนาองค์กร สามารถยกระดับคุณภาพการศึกษา ตลอดจนมีความเป็นมาตรฐานตามตัวชี้วัดของความสำเร็จในทุกด้าน สมรรถนะของผู้บริหารจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง

ที่จะพัฒนาประสิทธิผลในการบริหารวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน จากรายงานผลการจัดการศึกษา ประจำปีงบประมาณ 2559 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กมีผลการสอบ NT ปีการศึกษา 2557 ทุกโรงเรียนมีภาพรวม มีค่าเฉลี่ย 51.71 ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2559 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สำนักงานเขตการศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ปีการศึกษา 2560 และปีการศึกษา 2560 โดยภาพรวม 2 ค่าเฉลี่ยร้อยละปีการศึกษา 2553 เพิ่มขึ้นจากปีการศึกษา 2562 ร้อยละ 2.94 มีกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ยภาพรวมสูงกว่าระดับประเทศ ยกเว้นกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างประเทศมีค่าเฉลี่ยภาพรวมต่ำกว่าระดับประเทศ จากข้อจำกัดของโรงเรียนด้านการบริหารของโรงเรียนขนาดเล็กคือจะขาดผู้บริหารโดยต่อเนื่องและมีครูไม่ครบชั้นเรียน การจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการ มีรูปแบบที่แตกต่างจากปกติ ด้านบุคลากร ผู้บริหารและครูต้องได้รับการพัฒนา และมีความตระหนักในการรับผิดชอบสูงมาก แต่กลับมีผลการสอบ NT และผลการสอบ O - NET ปีการศึกษา 2559 มีค่าเฉลี่ยในภาพรวมสูงกว่าระดับประเทศเกือบทุกกลุ่มสาระ

ดังนั้น ผู้วิจัยซึ่งเป็นครูผู้สอนอยู่ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 จึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 เพื่อที่จะได้ทราบถึงสมรรถนะของผู้บริหารและนำข้อค้นพบไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้มีสมรรถนะที่ดีในการบริหารการจัดการสถานศึกษาในด้านการบริหารงานวิชาการและเกิดประสิทธิภาพกับสถานศึกษามากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ศรีสะเกษ เขต 2
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ศรีสะเกษ เขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 179 คน และครูผู้สอน 1,295 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ปีการศึกษา 2565 รวมทั้งสิ้น 1,474 คน

1.2 ตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 38 คน และครูผู้สอนจำนวน 268 คน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 รวมทั้งสิ้น จำนวน 322 คน โดยผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) และเทียบสัดส่วนตามอำเภอที่ตั้งของสถานศึกษา และตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรชุดที่ 1 คือ สมรรถนะของผู้บริหาร ประกอบด้วย ความรู้ ทักษะ เจตคติ

ตัวแปรชุดที่ 2 คือ ประสิทธิภาพในการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการวัดผลประเมินผล ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้สร้างโดยศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเครื่องมือเป็นแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) ประกอบด้วย อายุ สถานะของผู้ตอบแบบสอบถาม วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ศรีสะเกษ เขต 2 ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้นจากการสังเคราะห์เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านเจตคติ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคอร์ท (Likert, 1961: 189) ซึ่งกำหนดค่าคะแนน ดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง มีสมรรถนะของผู้บริหารอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง มีสมรรถนะของผู้บริหารอยู่ในระดับมาก
- 3 คะแนน หมายถึง มีสมรรถนะของผู้บริหารอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง มีสมรรถนะของผู้บริหารอยู่ในระดับน้อย
- 1 คะแนน หมายถึง มีสมรรถนะของผู้บริหารอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลทางวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้นจากการสังเคราะห์เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบ 1.ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2.ด้านการวัดประเมินผล 3.ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 4.ด้านการนิเทศการศึกษา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคอร์ท (Likert, 1961: 189) ซึ่งกำหนดค่าคะแนน ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง ประสิทธิผลทางวิชาการของสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง ประสิทธิผลทางวิชาการของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง ประสิทธิผลทางวิชาการของสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง ประสิทธิผลทางวิชาการของสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง ประสิทธิผลทางวิชาการของสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.2 วิธีการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) ศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูล แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อนำมาสร้างกรอบแนวคิดของการวิจัย

2) สร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับเนื้อหาโดยยึดตามนิยามศัพท์เฉพาะ และให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการวิจัย

3) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบ ปรับปรุงเนื้อหา การใช้ภาษา และความครอบคลุมประเด็นที่ศึกษา แล้วนำปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

4) นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน โดยเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 ท่าน เป็นอาจารย์ทางด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 1 ท่าน และเป็นอาจารย์ทางด้านสถิติ จำนวน 1 ท่าน (รายนามดังปรากฏในภาคผนวก) เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงทางด้านเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นดังนี้

+1 หมายถึง เมื่อมั่นใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้อง

0 หมายถึง เมื่อไม่มั่นใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้อง

-1 หมายถึง เมื่อมั่นใจว่าข้อคำถามไม่มีความสอดคล้อง

5) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงจากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective of Congruence: IOC) โดยพิจารณาข้อคำถามที่มีค่า IOC ≥ 0.60 ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ ถ้าต่ำกว่านั้นจะต้องนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่าข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 – 1.00 สามารถนำมาใช้ได้ทุกข้อ

6) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประณศศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) บุญชม ศรีสะอาด (2545) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางด้านสถิติ พบว่าแบบสอบถามด้านสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.990 แบบสอบถามด้านประสิทธิผลทางวิชาการของสถานศึกษา มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.987 และแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.992

7) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลจากบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2
2. ผู้วิจัยประสานงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ในการประสานงานสถานศึกษาเพื่อส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง
3. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถาม จำนวน 306 ชุด ถึงกลุ่มตัวอย่างทางช่องทางออนไลน์ (Google Form) พร้อมทั้งขอความร่วมมือส่งแบบสอบถามคืนภายใน 15 วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับแบบสอบถาม

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard Deviation) การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ผู้วิจัยสามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับของความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านเจตคติ รองลงมา คือ ด้านความรู้ และด้านทักษะ

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2

รายการ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านความรู้	3.99	0.80	มาก
2. ด้านทักษะ	3.92	0.87	มาก
3. ด้านเจตคติ	4.02	0.85	มาก
เฉลี่ย	3.98	0.82	มาก

จากตารางที่ 4.2 พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับ

มาก ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.82) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ทักษะด้านเจตคติ ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.82) ด้านความรู้ ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.80) และด้านทักษะ ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.87)

2. ผลการศึกษาระดับของความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลทางวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการวัดผลประเมินผลรองลงมา คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลทางวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2

รายการ		ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.20	0.74	มาก
2.	ด้านการวัดผลประเมินผล	4.21	0.75	มาก
3.	ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	4.18	0.81	มาก
4.	ด้านการนิเทศการศึกษา	4.19	0.86	มาก
เฉลี่ย		4.20	0.77	มาก

จากตารางที่ 4.6 พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลทางวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.77) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับแรก โดยเรียงตามลำดับ คือ ด้านการวัดผลประเมินผล ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.75) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.74) ด้านการนิเทศการศึกษา ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.86) และด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.81)

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 พบว่าโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับสูงมาก เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านเจตคติ กับ ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กันมากที่สุด และด้านที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุดคือ กับ ด้านการวัดผลประเมินผล

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลทางวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2

ตัวแปร	Y_1	Y_2	Y_3	Y_4	Y_{total}
X_1	0.809** (0.000)	0.758** (0.000)	0.820** (0.000)	0.786** (0.000)	0.819** (0.000)
X_2	0.794** (0.000)	0.758** (0.000)	0.825** (0.000)	0.800** (0.000)	0.820** (0.000)
X_3	0.812** (0.000)	0.792** (0.000)	0.849** (0.000)	0.833** (0.000)	0.849** (0.000)
X_{total}	0.821** (0.000)	0.784** (0.000)	0.848** (0.000)	0.823** (0.000)	0.845** (0.000)

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4.11 พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา (X_{total}) กับประสิทธิผลทางวิชาการของสถานศึกษา (Y_{total}) ที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 โดยมีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับสูงมาก ($r_{xy} = 0.845$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์กับประสิทธิผลทางวิชาการของสถานศึกษารายด้าน พบว่ามีความสัมพันธ์กันเชิงบวก อยู่ในระดับมากจนถึงระดับสูงมาก โดยเรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากมากไปน้อยได้ดังนี้ ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (Y_3) ($r_{xy} = 0.848$) รองลงมา ด้านการนิเทศการศึกษา (Y_4) ($r_{xy} = 0.823$) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (Y_1) ($r_{xy} = 0.821$) และด้านการวัดผลประเมินผล (Y_2) ($r_{xy} = 0.784$)

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาระดับของความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาลำดับคือ ผู้บริหารมีแนวคิดริเริ่มในการพัฒนาสถานศึกษาที่เป็นรูปธรรม รองลงมาคือผู้บริหารมีการวิเคราะห์สภาพ ปัญหาและความต้องการจัดทำ นโยบายและวางแผนการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารมีการกำหนดกลยุทธ์ของสถานศึกษาที่ตอบสนองต่อประเด็นปัญหาของสถานศึกษา และข้อที่มีค่าน้อยที่สุดคือ ผู้บริหารมีความรู้ในการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการสร้างนวัตกรรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหาร ครูผู้สอน มีแนวคิดริเริ่ม มีการศึกษาบริบทสภาพแวดล้อม เพื่อพัฒนาสถานศึกษา อย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับ ประเสริฐ กำเลิศทอง (2560) ศึกษาเรื่องสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก กิตติชัย เทียนไข (2563) ศึกษาเรื่องสมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ลพบุรี พบว่า 1. สมรรถนะของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ลพบุรี โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก จิตาภา สุวรรณคำและ ละมุล รอดขวัญ (2565) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะหลักของผู้บริหารกับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ พบว่า 1. สมรรถนะหลักของผู้บริหารโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เกรียงไกร แสนสุข (2565) ศึกษาเรื่องสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 พบว่า 1. สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เปรมวดี จิตอารีย์ (2563) ศึกษาเรื่องสมรรถนะของผู้บริหาร ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 พบว่า ระดับสมรรถนะของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการศึกษาระดับของความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลทางวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาลำดับตามลำดับ คือ มีการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาให้ทันสมัยและสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง มีการส่งเสริมให้มีการจัดทำโครงการที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา โดยบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มีการจัดทำระบบโครงสร้างหลักสูตรของสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหาร ครูผู้สอน มีการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางรวมทั้งสอดคล้องกับบริบท ของสถานศึกษา เพื่อให้หลักสูตรของสถานศึกษามีมาตรฐาน สอดคล้องกับ ไพรัตน์ วุฒิสาร (2564) ศึกษา รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บึงกาฬ ผลการศึกษาพบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บึงกาฬ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ศิวพร ละหารเพชร (2562) ศึกษาเรื่องประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขนาดเล็ก ตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขนาดเล็กตามความคิดเห็น ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยรวมและรายด้าน มีค่าเฉลี่ยประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับมาก ไทพนา ป้อมหิน (2562) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ

ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของ สถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด มารศรี สุธานี (2560) ศึกษาเรื่องรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด อาทิตยา โชคดีวัฒนา (2560) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษตราด ผลการศึกษาพบว่า ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดตราดประกอบด้วย ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านครู และปัจจัยด้านสภาพทั่วไปของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

3. จากการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับประสิทธิผลทางวิชาการของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่ามี ความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับสูงมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 มีความสัมพันธ์กันทุกด้านกับประสิทธิผลทางวิชาการของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารโรงเรียน มีสมรรถนะ การบริหารอยู่ในระดับมาก น่าจะทำให้ประสิทธิผลของ โรงเรียนเพิ่มขึ้น เพราะผู้บริหารจะแสดงสมรรถนะของตนใน การบริหารงานทุกด้านของโรงเรียน สอดคล้องกับ ปรียานุช ธีระฉัตร (2565) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ผลการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรีโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 อัญชลีรัตน์ คำภีระ (2564) ศึกษาเรื่องสมรรถนะของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า สมรรถนะของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเป็น วัชพงษ์ อัยวงศ์ (2562) ศึกษาเรื่องสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ผลการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ของสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผล โรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนพบว่า ตัวแปรที่ศึกษาส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กันในทางบวก อยู่ในระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 ขวัญชนก แซ่ไคว่ (2565) สมรรถนะของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการของกลุ่ม

โรงเรียนเมืองฉะเชิงเทรา 1 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 พบว่า โดยรวม มีความสัมพันธ์กันทางบวกใน ระดับสูงมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1) สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ผลการศึกษาในภาพรวมพบว่า ด้านทักษะอยู่ในระดับต่ำ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาทักษะในแต่ละด้าน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

2) ประสิทธิภาพทางวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ผลการศึกษาในภาพรวมพบว่า ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน อยู่ในระดับต่ำ บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาด้านประกันคุณภาพการศึกษา สร้างความเชื่อมั่นเพื่อให้ได้ข้อมูลซึ่งช่วยสะท้อนให้เห็นถึงจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนาของสถานศึกษา

3) สมรรถนะของผู้บริหารกับประสิทธิภาพทางวิชาการของสถานศึกษา โดยภาพรวมพบว่า สมรรถนะของผู้บริหารกับประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับสูงกับ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาสมรรถนะด้านทักษะ ความรู้ และด้านเจตคติเพิ่มมากขึ้น ส่งเสริมพัฒนาด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และด้านการวัดประเมินผล ให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาในเรื่อง การพัฒนาสมรรถนะด้านเจตคติของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อ ประสิทธิภาพในการบริหารงานของสถานศึกษา

2) ควรศึกษาในเรื่องแนวทางในการพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กิตติชัย เทียนไข. (2563). สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ลพบุรี. *วารสารพัฒนาทักษะทางวิชาการอย่างยั่งยืน*, 2(2), 49-60.

เกรียงไกร แสนสุข. (2565). *สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- ขวัญชนก แซ่ไคว้. (2565). สมรรถนะของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเมืองฉะเชิงเทรา 1 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ฐิตาภา สุวรรณคำ และ ละมุล รอดขวัญ. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะหลักของผู้บริหารกับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 7(7), 109-125.
- ไทพนา ป้อมหิน. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนครพนม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น
- ประเสริฐ กำเลิศทอง. (2560). สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปริญญ ชะนะฉิน. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- เปรมวดี จิตอารีย์. (2563). สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ไพรัตน์ วุฒิสาร. (2564). รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ. *วารสารวิชาการ สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก*, 7(1), 225-272.
- มารศรี สุธานีธ. (2560). รูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี. ดุษฎีนิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2550). วิเคราะห์การใช้อำนาจหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เป็นนิติบุคคลตามกฎหมายการศึกษา. ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ
- วิษพงษ์ อัยวงศ์. (2562). สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- คิวพร ละหารเพชร. (2562). *ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขนาดเล็ก ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2. (2562). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562-2565*. (ออนไลน์). จาก <https://www.ssk2.go.th/index.php/2022/10/25/265/>
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2552). *คู่มือการพัฒนาหลักสูตรสมรรถนะ*. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ดี.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. (2565). *การกำหนดทิศทางของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ 2566-2570)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานนายกรัฐมนตรี.
- อัญชลีภรณ์ คำภีระ. (2564). *สมรรถนะของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อาทิตยา โชคดีวัฒนา. (2560). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด*. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อานนท์ ศักดิ์วรวิชญ์. (2547). แนวคิดเรื่องสมรรถนะ Competency เรื่องเก่าที่เรายังหลงทาง. *Chulalongkorn Review*, 16(3), 57-72.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). *Determining sample size for research activities*. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- The world bank. (2563). *PISA 2018 Programme for International Student Assessment*. (ออนไลน์). จาก [https://documents1.worldbank.org/curated/en/683311593415205230/pdf/Thailand-Programme-for-International-Student-Assessment-PISA-2018-Country- Report.pdf](https://documents1.worldbank.org/curated/en/683311593415205230/pdf/Thailand-Programme-for-International-Student-Assessment-PISA-2018-Country-Report.pdf)

กระบวนการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน วิทยาศาสตร์จุฬารามราชวิทยาลัย

ณัฐวัชร โตสัจจะ^{1*} จุลติศ คัญทัพ²

¹นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต

²อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต

*Corresponding Author, e-mail: nattawat@pccp.ac.th

(Received: 5 September 2023, Revised: 4 October 2023, Accepted: 8 October 2023)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรและประสิทธิผลของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารามราชวิทยาลัย ศึกษากระบวนการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา และศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตร โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่ความเชื่อมั่น (สัมประสิทธิ์แอลฟา) 0.97 เก็บข้อมูลด้วยจากผู้บริหารและครูของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารามราชวิทยาลัย จำนวน 285 คน นำข้อมูลที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และสร้างสมการถดถอย จากนั้นสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารจำนวน 5 คน เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารามราชวิทยาลัย ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรทุกด้านอยู่ในระดับมาก ประสิทธิผลของสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และกระบวนการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลของสถานศึกษา ได้แก่ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา(X_1) การวางแผนการใช้หลักสูตร(X_2) การนำหลักสูตรไปใช้(X_3) และการนิเทศ กำกับติดตาม ประเมินผล(X_4) โดยได้สมการถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐานเป็น $Y = 0.319X_3 + 0.336X_2 + 0.128X_4 + 0.122X_1$ และมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยรวม 63.70 แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารามราชวิทยาลัย แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดทำหลักสูตร ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตร ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ และด้านการนิเทศ กำกับติดตาม ประเมินผล รวมทั้งสิ้น 10 แนวทาง

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตร; ประสิทธิผลของสถานศึกษา; โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารามราชวิทยาลัย

The Academic Administrative Processes in the Area of Curriculum Administration that Affects School Effectiveness of Princess Chulabhorn Science High School

Nattawat Tosutja^{1*} Juladis Khanthap²

Master of Education in Educational Administration, Suryadhep Teachers College, Rangsit University
Course teacher in Master of Education Program, Suryadhep Teachers College, Rangsit University

*Corresponding Author, e-mail: nattawat@pccp.ac.th

(Received: 5 September 2023, Revised: 4 October 2023, Accepted: 8 October 2023)

ABSTRACT

This study aims to study the academic administrative processes in area of curriculum administration and school effectiveness at Princess Chulabhorn Science High School, to study the academic administrative processes in the area of curriculum administration affecting school effectiveness at Princess Chulabhorn Science High School, and to study guidelines for development of academic administration in curriculum. The study utilizes a mixed-methods approach, the tools include a questionnaire with a Likert scale of 5 level, with a confidence level (Cronbach's alpha) is 0.97. By collecting data from school administrators and teachers of Princess Chulabhorn Science High School, totaling 285 participants, through a proportional stratified sampling method using questionnaires. The data collected are then analyzed to find the mean, standard deviation, correlation coefficients, and develop regression equations. Additionally, in-depth interviews with 5 school administrators were conducted to gather insights and establish guidelines for academic administrative processes in area of curriculum. The study revealed that the academic administrative processes in area of curriculum administration in all area are at high level. The overall school effectiveness is also at high level. And the key factors that significantly affect the effectiveness of the school include curriculum development (X_1), curriculum planning (X_2), curriculum implementation (X_3), and supervision, monitoring, and evaluation (X_4). The regression equation for the standardized scores is $Y_{tot} = 0.319X_3 + 0.336X_2 + 0.128X_4 + 0.122X_1$. The predictive accuracy of the regression equation is 63.70%. The guidelines for academic administrative processes in area of curriculum administration in the school are divided into four areas: curriculum development, curriculum planning, curriculum implementation, and supervision, monitoring, and evaluation. In total, there are 10 guidelines proposed.

Keywords: Curriculum academic administration, School effectiveness, Princess Chulabhorn Science High School, Curriculum management

บทนำ

ประสิทธิผลของสถานศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญต่อการบริหารสถานศึกษาอย่างยิ่ง การนำข้อมูลที่ได้จากการวัดและประเมินประสิทธิผลของสถานศึกษา จะช่วยให้ผู้บริหารสามารถวางแผนบริหารจัดการสถานศึกษาให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการจัดการทรัพยากรต่างๆ เช่น งบประมาณ บุคลากร และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ซึ่งจะช่วยสนับสนุนให้การพัฒนานักเรียนเป็นไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา ด้วยเหตุนี้ ประสิทธิผลของสถานศึกษาจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญและจำเป็นต่อการบริหารจัดการสถานศึกษา และเครื่องมือที่ใช้สะท้อนถึงความสำเร็จของการบริหารสถานศึกษาอีกด้วย ทำให้มีนักวิจัยจำนวนมากให้ความสนใจศึกษาและได้นิยามความหมายของประสิทธิผลของสถานศึกษาไว้หลายท่าน เช่น ตามแนวคิดของฮอย และมิสเกล (Hoy & Miskel, 2008) จะพิจารณาประสิทธิผลของสถานศึกษาจากองค์ประกอบ 4 ประการ ได้แก่ ความสามารถในการผลิตนักเรียนให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีเจตคติทางบวก ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา และความสามารถในการแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษา จากงานวิจัยของขวัญพิชชา มีแก้ว (2562) ได้มีการสังเคราะห์องค์ประกอบของประสิทธิผลของสถานศึกษาจากงานวิจัยต่างๆ และกำหนดองค์ประกอบของประสิทธิผลของสถานศึกษา 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความพึงพอใจในการทำงานของครู ความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา ประสิทธิผลของสถานศึกษาเปรียบเสมือนผลลัพธ์ของการบริหารงานสถานศึกษา ทำให้มีผู้สนใจจะศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยในการบริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา เช่น ยุวดี ประทุม และคณะ (2560) พบว่า ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนและด้านวัฒนธรรมองค์การโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนและวัฒนธรรมองค์การด้านการตัดสินใจ ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการพัฒนาครู วัฒนธรรมองค์การด้านความหลากหลายของบุคลากร และวัฒนธรรมองค์การด้านความมุ่งมั่นประสงค์ของโรงเรียนเป็นตัวแปรที่สามารถใช้ทำนายประสิทธิผลของสถานศึกษาได้ จินตนา พุกคณา และคณะ (2563) พบว่า ปัจจัยด้านบรรยากาศของสถานศึกษา ปัจจัยด้านวัฒนธรรมของโรงเรียน ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการทำงาน ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการและปัจจัยด้านหลักสูตรสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา และภาวะผู้นำทางวิชาการ วัฒนธรรมของโรงเรียน และด้านหลักสูตรสถานศึกษา เป็นตัวแปรที่ใช้สามารถทำนายประสิทธิผลของสถานศึกษาได้

การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเป็นการดำเนินงานที่มีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากเป็นหน้าที่หลักและเป็นหัวใจสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ซึ่งทั้งสองฝ่ายจะต้องร่วมมือกันปฏิบัติตามภารกิจเพื่อให้สถานศึกษาสามารถประสบผลสำเร็จได้อย่างเต็มที่ การบริหารงานวิชาการมีบทบาทสำคัญในการสร้างนักเรียนที่มีคุณภาพ มีความรู้ มีจริยธรรม และมีคุณสมบัติตามที่ต้องการ ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนสามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ศิวพร ละหารเพชร, 2562) การจัดการศึกษาในทุกๆ ระดับ ทั้งระดับชาติ และระดับสถานศึกษา หลักสูตรถือเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษา หลักสูตรจะกำหนดว่าผู้เรียนจะเรียนเรื่องอะไร เรียนอย่างไร และจะวัดประเมินผลอย่างไรว่าผู้เรียนได้เกิด

คุณลักษณะตามที่หลักสูตรได้กำหนดไว้ ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ตามมาตราที่ 27 ได้กำหนดให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำสาระของหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และในมาตรา 34 ได้กำหนดให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่พิจารณาให้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้การพัฒนาคนเป็นไปตามที่ประเทศต้องการ นักการศึกษาได้กล่าวไว้ว่า การที่จะพัฒนาคนให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม จำเป็นจะต้องกำหนดแนวทางไว้ในหลักสูตร เพื่อจะได้พัฒนาเยาวชนให้เป็นบุคคลตามที่สังคมต้องการ ดังนั้นในแต่ละครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาจะต้องมีหลักสูตรเป็นพื้นฐานหลักและเป็นแกนสำคัญที่ทุกฝ่ายจะต้องทำความเข้าใจตรงกัน เพื่อจะได้ใช้เป็นแนวทางในการนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ให้บรรลุจุดประสงค์ของการจัดการศึกษาตามที่ได้กำหนดไว้ (สุภัญญา จัตุรงค์ และ อภิชาติ เลहनันท์, 2559) ซึ่งภารกิจหลักของโรงเรียน คือ การจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร การจัดการศึกษาจะประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายนั้น การบริหารโรงเรียนนับว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ความสำเร็จดังกล่าวเกิดขึ้นได้

กระบวนการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรเป็นการดำเนินการวางแผน กำกับ จัดระบบการเรียนการสอนด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อให้การนำหลักสูตรไปใช้ประสบความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้บริหารนอกจากจะมีหน้าที่ในการบริหารงานวิชาการแล้วยังต้องเป็นผู้สนับสนุนหรือให้บริการงานการนำหลักสูตรไปใช้ (รุจิร ภู่อารยะ, 2546) การบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตร (curriculum administration) เป็นการบริหารที่มีขอบข่ายกว้างครอบคลุมหลายมิติ เกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่าย และต้องอาศัยองค์ประกอบปัจจัยเกื้อหนุนต่างๆมากมาย เปรียบเสมือนการบริหารกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพสูงสุด (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) การบริหารวิชาการด้านหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ สถานศึกษาต้องมีการวางแผนเพื่อใช้หลักสูตรและเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตร พิจารณาถึงงบประมาณและอาคารสถานที่ เตรียมบุคลากรเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร วางแผนเพื่อใช้หลักสูตรอย่างละเอียดรอบคอบและมีขั้นตอน โรงเรียนมีการส่งเสริมการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติอย่างเหมาะสม เนื่องจากสถานศึกษาแต่ละแห่งมีบริบทต่างกันในด้านงบประมาณ ทรัพยากร สถานที่และบุคลากร รวมทั้งผู้เรียนในสถานศึกษาแต่ละสถานศึกษาก็มาจากพื้นเพครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจ สังคมที่ต่างกัน มีความรู้ความสามารถตลอดจนความต้องการแตกต่างกัน การวางแผนในการบริหารจัดการหลักสูตรจึงควรพิจารณาให้สอดคล้องกับปัจจัยต่างๆ นอกจากนี้สถานศึกษาจะต้องมีการติดตาม ดูแลคุณภาพการจัดทำหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบต่อเนื่อง และครบวงจร และนำผลจากการติดตาม กำกับดูแลคุณภาพนั้นมาพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าการบริหาร

วิชาการด้านหลักสูตรเป็นเรื่องสำคัญของการบริหารโรงเรียนซึ่งมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายอย่าง ถ้าโรงเรียนมีการบริหารวิชาการด้านหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพก็ทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีกับนักเรียน

กระบวนการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรเป็นตัวแปรที่ถูกพบว่าส่งผลกับประสิทธิผลของสถานศึกษาในหลายงานวิจัย อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีการศึกษาที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรและประสิทธิผลของสถานศึกษาอย่างละเอียด ดังนั้นงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ผลของการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรที่มีต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจเชิงคุณภาพและปริมาณจากผู้บริหาร และครู ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย ซึ่งเป็นมีลักษณะเป็นกลุ่มโรงเรียนที่มีการบริหารงานร่วมกันในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นการใช้หลักสูตรเดียวกัน รับสมัครนักเรียนร่วมกัน ใช้แบบเรียนและข้อสอบเดียวกัน ได้รับงบประมาณเท่ากัน และมีการพัฒนาบุคลากรร่วมกัน เป็นต้น อีกทั้งโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย ยังเป็นโรงเรียนที่มีประสิทธิผลด้านวิชาการในระดับสูง จึงเป็นที่น่าสนใจว่ากระบวนการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรใดบ้างที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษานี้ โดยผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและปรับปรุงการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษาของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย
3. เพื่อศึกษากระบวนการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา
4. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ตอนที่ 1 การศึกษากระบวนการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูและผู้บริหารของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย 12 แห่ง จำนวน 1,074 คน
2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้จากการสุ่มประชากรแบบแบ่งชั้นแยกตามโรงเรียน โดยใช้ตารางของเครจซี และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 285 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรและประสิทธิผลของสถานศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 จำนวน 32 ข้อ กระบวนการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตร และ ส่วนที่ 3 ประสิทธิผลของสถานศึกษา จำนวน 21 ข้อ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรและประสิทธิผลของสถานศึกษา

2. กำหนดขอบเขตของการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตร 5 ด้าน ได้แก่ 1) การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา 2) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 3) การวางแผนการใช้หลักสูตร 4) การนำหลักสูตรไปใช้ และ 5) การนิเทศกำกับติดตามและประเมินผล และแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง 2) ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก 3) ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา และ 4) ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา

3. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตร จำนวน 32 ข้อ และประสิทธิผลของสถานศึกษา จำนวน 21 ข้อ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert, 1967) โดยนำเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความตรงของเนื้อหางานวิจัย

4. นำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบและแก้ไขแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อวิเคราะห์หาความตรงตามเนื้อหาด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) (พงษ์รัตน์ ทวีรัตน์, 2540)

5. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรนอกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ตามวิธีของครอนบัค (Cronbach, 1970) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) รายฉบับที่ 0.97

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำหนังสือจากประธานกลุ่มโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารณราชวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารณราชวิทยาลัยทั้ง 12 แห่ง

2. จัดส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือแนบส่งให้กับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองหรือส่งทางไปรษณีย์ ซึ่งผู้วิจัยจะส่งซองพร้อมติดแสตมป์สำหรับส่งแบบสอบถามกลับคืน

3. หลังจากส่งไปแล้วประมาณ 2 สัปดาห์ สำหรับแบบสอบถามที่รับคืนมาไม่ครบผู้วิจัยได้ประสานกับสถานศึกษานั้นๆ ด้วยตนเอง

4. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของกระบวนการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตร และประสิทธิผลของสถานศึกษา แยกตามรายด้าน
2. หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) แบบเพียร์สัน (Pearson's product-moment correlation coefficient) ระหว่างกระบวนการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรแต่ละด้านกับประสิทธิผลของสถานศึกษาในภาพรวม คัดเลือกตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ในระดับที่ยอมรับได้ ($p > 0.05$)
3. วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis) เพื่อสร้างสมการถดถอย

ตอนที่ 2 การศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตร ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ จุฬารัตนราชวิทยาลัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้บริหารโรงเรียน ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารัตนราชวิทยาลัย จำนวน 5 คน ซึ่งประกอบไปด้วย ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และหัวหน้างานหลักสูตรของโรงเรียน โดยใช้การสุ่มแบบจำเพาะเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาแนวทางในการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

หลังจากที่ได้ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาจากสมการถดถอย ทำการคัดเลือกประเด็นของกระบวนการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตร มาสร้างข้อคำถามของแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาแนวทางในการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ทำการสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่าง โดยมีการจดบันทึกคำสัมภาษณ์ บันทึกเสียง และนำมาถอดเนื้อความ

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์เนื้อหาด้วยการวิเคราะห์แบบอุปนัย และสร้างแนวทางการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตร ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาด้วยการสรุปความจากบทสัมภาษณ์ แยกเป็นรายด้านของกระบวนการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตร

ผลการวิจัย

กระบวนการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารณราชวิทยาลัยมีระดับของการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา รองลงมาคือ การวางแผนการใช้หลักสูตร ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกระบวนการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารณราชวิทยาลัย

กระบวนการบริหารงานวิชาการ ด้านหลักสูตร	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{x}$	S.D.	การแปลผล	ลำดับที่
1. การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา	4.14	0.71	มาก	5
2. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	4.47	0.59	มาก	1
3. การวางแผนการใช้หลักสูตร	4.45	0.56	มาก	2
4. การนำหลักสูตรไปใช้	4.40	0.53	มาก	3
5. การนิเทศ กำกับติดตาม ประเมินผล	4.27	0.67	มาก	4
ภาพรวม	4.34	0.53	มาก	

ประสิทธิผลของสถานศึกษาของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารณราชวิทยาลัย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ส่วนใหญ่ระดับของประสิทธิผลอยู่ในระดับมาก ยกเว้นความสามารถในการผลิตนักเรียนให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก และความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประสิทธิผลของสถานศึกษาของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารณราชวิทยาลัย ในภาพรวม

ประสิทธิผลของสถานศึกษา	ระดับของประสิทธิผล			
	$\bar{x}$	S.D.	การแปลผล	ลำดับที่
1. ความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง	4.60	0.45	มากที่สุด	1
2. ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก	4.17	0.69	มาก	3
3. ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา	4.34	0.64	มาก	2
4. ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา	4.10	0.74	มาก	4
ภาพรวม	4.30	0.53	มาก	

กระบวนการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรทุกด้านมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อนำไปสร้างสมการถดถอย กระบวนการบริหารงานวิชาการด้าน หลักสูตร ที่ได้รับคัดเลือกเข้าสมการถดถอยและสามารถทำนายประสิทธิผลของสถานศึกษา(Y) ได้แก่ การ นำหลักสูตรไปใช้ (X_4) การวางแผนการใช้หลักสูตร (X_3) การนิเทศ กำกับติดตาม ประเมินผล (X_5) และการ จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา (X_2) โดยมีค่าประสิทธิภาพในการทำนาย (R^2) เท่ากับ 0.637 โดยสามารถสร้าง สมการถดถอยได้ ในรูปของคะแนนมาตรฐาน คือ $Y = 0.122X_2 + 0.336X_3 + 0.319X_4 + 0.128X_5$

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรกับประสิทธิผล ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	Y
การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา(X_1)	1.000	0.763**	0.680**	0.636**	0.669**	0.629**
การจัดทำและพัฒนาและหลักสูตร(X_2)		1.000	0.636**	0.676**	0.683**	0.639**
การวางแผนการใช้หลักสูตร(X_3)			1.000	0.705**	0.626**	0.719**
การนำหลักสูตรไปใช้(X_4)				1.000	0.726**	0.732**
การนิเทศ กำกับติดตาม ประเมินผล(X_5)					1.000	0.653**

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ของการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรที่มี ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา

ตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ	B	SE.	Beta	t
ค่าคงที่	0.559	0.174		3.212**
การนำหลักสูตรไปใช้ (X_4)	0.317	0.061	0.319	5.247**
การวางแผนการใช้หลักสูตร (X_3)	0.320	0.051	0.336	6.245**
การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล (X_5)	0.101	0.045	0.128	2.239*
การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา (X_2)	0.110	0.049	0.122	2.236*

$R^2 = 0.637$ SEE. = 0.323

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

แนวทางการพัฒนากระบวนการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของ โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย สามารถแบ่งได้เป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดทำหลักสูตร

2) ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตร 3) ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ และ 4) ด้านการนิเทศ กำกับติดตาม ประเมินผล รวมทั้งสิ้น 10 แนวทาง ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แนวทางการพัฒนาการกระบวนการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย

กระบวนการ บริหารงาน วิชาการด้าน หลักสูตร	แนวทางการพัฒนา
ด้านการจัดทำ หลักสูตร สถานศึกษา	1) การกำหนดแนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ทำได้โดยผู้บริหารควรมีความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยควรมีการทำ SWOT วิเคราะห์การบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตร เพื่อให้หลักสูตรที่ได้เป็นไปตามวิสัยทัศน์ พันธกิจของโรงเรียน สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง และสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม 2) การตรวจสอบความถูกต้องของหลักสูตรก่อนนำไปใช้ โดยแต่งตั้งคณะกรรมการวิชาการ ซึ่งควรประกอบด้วย คณะครู ผู้บริหาร และผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อกำกับดูแลให้คำปรึกษาในการพัฒนาหลักสูตร และตรวจสอบความเหมาะสมและครบถ้วนก่อนนำไปใช้
ด้านการวางแผนการใช้ หลักสูตร	1) การสนับสนุนทรัพยากร ควรมีการวางแผนโดยอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เช่น ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอสำหรับ สื่อ อุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอก เพื่อให้การพัฒนานักเรียนเป็นไปตามเป้าหมายอุดมการณ์ของโรงเรียน 2) ใช้เครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น มหาวิทยาลัยพี่เลี้ยง โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ หรือจากเครือข่ายผู้ปกครอง สำหรับการสนับสนุนอุปกรณ์ เครื่องมือ สื่อ ในการทำโครงการ และบุคลากร สำหรับเป็นวิทยากร ผู้เชี่ยวชาญ ที่ปรึกษาโครงการ และที่ปรึกษาด้านวิชาการ 3) การเตรียมครูเข้าสอน ควรมีการคัดเลือกบุคลากรครูที่มีคุณสมบัติตรงตามสาขา มีความรู้ความสามารถ และจรรยาบรรณ และวางแผนจัดครูเข้าสอนโดยใช้ผลการประเมินการสอน โดยมีการหมุนเวียนระดับชั้นและรายวิชา เพื่อให้การเรียนการสอนได้รับการพัฒนา 4) ส่งเสริมให้ครูเข้าร่วมอบรมกับหน่วยงานภายนอก เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือสำนักงานบริหารความเป็นเลิศด้านวิทยาศาสตร์ศึกษา ให้ครบ

กระบวนการ บริหารงาน วิชาการด้าน หลักสูตร	แนวทางการพัฒนา
	ทุกกลุ่มสาระฯ โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนา วิชาการความรู้ในสาขาวิชา การจัดการเรียนการสอน และการวัดประเมินผล
ด้านการนำ หลักสูตรไปใช้	1) มีช่องทางการประชาสัมพันธ์หลักสูตรที่หลากหลายให้กับผู้ที่สนใจ เช่น นักเรียน ผู้ปกครอง ครู มหาวิทยาลัย โรงเรียนหรือหน่วยงานภายนอก ด้วย การเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ตหรือเครือข่ายสังคมออนไลน์ หรือใช้การบริการ วิชาการเป็นช่องทางในการประชาสัมพันธ์ 2) จัดทำแผนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตร ผ่านการตรวจสอบจาก ผู้เชี่ยวชาญ และใช้แผนการเรียนร่วมกันทั้ง 12 โรงเรียน โดยครูต้องมีความ เข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร และ ใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย โรงเรียนควรจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่หลากหลายตามความสนใจของ นักเรียนและสอดคล้องกับเป้าหมายอุดมการณ์ของโรงเรียน
ด้านการนิเทศ กำกับติดตาม ประเมินผล	1) คณะอนุกรรมการวิชาการระดับโรงเรียนต้องการติดตามและประเมินผลการ จัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตร โดยใช้ PLC เพื่อส่งเสริมการนิเทศกันเอง ของครูผู้สอน ร่วมกับเขตพื้นที่เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และมีการกำกับติดตาม การจัดการเรียนรู้ตั้งแต่ครูโดยกันเองถึงระดับโรงเรียน ผู้ทำหน้าที่นิเทศต้อง เข้าใจหลักสูตรและการนิเทศที่ตรงกัน และใช้วิธีการนิเทศติดตามที่หลากหลาย ในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน 2) การประเมินผลการใช้หลักสูตรควรประเมินจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการใช้ หลักสูตรทุกฝ่าย โดยประเมินด้วยรูปแบบที่หลากหลายทั้งในเชิงปริมาณและ เชิงคุณภาพ โดยให้เป้าหมายของการประเมินสอดคล้องกับพันธกิจ วิสัยทัศน์ เป้าหมาย อุดมการณ์ของโรงเรียน และ นำผลการประเมินมาใช้ในการพัฒนา หลักสูตร และวางแผนการใช้หลักสูตร และนำเสนอผลการประเมินการใช้ หลักสูตรต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้รับทราบในลักษณะของงานวิจัย

อภิปรายผล

การวิจัยมุ่งเน้นการศึกษากระบวนการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารณราชวิทยาลัย โดยการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตร และประสิทธิผลของสถานศึกษา จากครูและผู้บริหารของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารณราชวิทยาลัย ด้วยแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาสร้างสมการถดถอย เพื่อศึกษาตัวแปรด้านกระบวนการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา และนำข้อมูลเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ผู้บริหาร เพื่อสร้างแนวทางการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรที่จะส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่ามีกระบวนการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตร 4 ด้าน ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารณราชวิทยาลัย ได้แก่ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การวางแผนการใช้หลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และการนิเทศ กำกับติดตาม ประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจินตนา พุฒณา และคณะ (2563) ซึ่งพบว่าการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สำหรับในงานวิจัยนี้ กระบวนการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ การนำหลักสูตรไปใช้ การวางแผนการใช้หลักสูตร การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล และการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามลำดับ ซึ่งคล้อยกับข้อค้นพบของ จตุรภัทร ประทุม (2559) ที่พบว่าการนำหลักสูตรไปใช้ เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา

เมื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปสร้างแนวทางการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารณราชวิทยาลัย พบว่าสามารถสังเคราะห์ได้ทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การวางแผนการใช้หลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และการนิเทศ กำกับติดตาม ประเมินผล ซึ่งสามารถสังเคราะห์แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรจากทั้ง 4 ด้าน ได้ 10 แนวทาง แนวทางที่สังเคราะห์นี้ คล้ายคลึงกันกับ งานวิจัยของสาคร มหาหิงค์ (2560) ที่สังเคราะห์แนวทางการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตร 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนหลักสูตร ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการนิเทศ กำกับติดตาม และประเมินผล และ ด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร และสอดคล้องกับงานวิจัยของกษมา ชนะวงศ์ (2564) สังเคราะห์แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร 5 ขั้นตอน ได้แก่ การศึกษาบริบทของสถานศึกษาและกำหนดวัตถุประสงค์ของการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตร การวางแผนการบริหารจัดการหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ การนิเทศการใช้หลักสูตร และการประเมินผล การใช้หลักสูตร

โดยแนวทางการการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรที่คล้ายคลึงกัน เช่น มีการวิเคราะห์บริบทของสถานศึกษาเพื่อจัดทำหลักสูตรให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียน จัดสรรงบประมาณ สำหรับ สื่อ อุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้ มีการจัดครูเข้าสอนให้ตรงตามสาขาวิชาเอก ส่งเสริมให้ครูเข้าร่วมการอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน มีช่องทางประชาสัมพันธ์หลักสูตรแก่ผู้เกี่ยวข้อง ครูมี

ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร ครูควรใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลาย ใช้วิธีการนิเทศติดตามที่หลากหลาย นำผลการประเมินหลักสูตรมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร และนำเสนอผลการประเมินต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตามด้วยบริบทของโรงเรียนที่แตกต่างกัน แนวทางการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรที่สร้างขึ้นในงานวิจัยนี้จึงมีส่วนที่แตกต่างจากงานวิจัยอื่น ๆ เช่น มีการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของหลักสูตรก่อนนำไปใช้ มีการใช้เครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เช่น มหาวิทยาลัย ในการสนับสนุนอุปกรณ์ และเครื่องมือต่างๆ ในการจัดการเรียนการสอน เป็นต้น

ด้วยทั้งนี้ผลการวิจัยชี้ให้เห็นถึงกระบวนการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา ซึ่งมีแนวทางที่คล้ายคลึงกันกับในงานวิจัยต่างๆ แต่ด้วยบริบทที่แตกต่างไปของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย ที่เป็นโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาคที่เน้นการจัดการเรียนการสอนด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ที่มีความทัดเทียมกับระดับนานาชาติ และมีลักษณะเป็นกลุ่มโรงเรียนที่มีการทำงานร่วมกันเป็นเครือข่าย จึงทำให้แนวทางการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรเน้นไปที่การใช้ประโยชน์จากเครือข่ายความร่วมมือต่างๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้อง สามารถนำแนวทางการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตร ไปใช้ในการจัดทำกลยุทธ์ กำหนดนโยบาย หรือแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตร เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพของสถานศึกษาให้สูงขึ้น โดยในการจัดทำหลักสูตรควรมีการวิเคราะห์ SWOT และบริบทของโรงเรียนเพื่อกำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ของหลักสูตร และควรมีการตรวจสอบความครบถ้วนของหลักสูตรก่อนนำไปใช้ การวางแผนการใช้หลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ทำการศึกษาในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา โดยการนำข้อมูลที่ได้ไปสร้างแนวทางการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตร นำไปใช้และพัฒนารูปแบบโดยใช้กระบวนการวิจัย
- 2.2 ทำการวิจัยอิทธิพลของแต่ละตัวแปรด้านการบริหารหลักสูตรแต่ละด้านที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา ด้วยสมการโครงสร้าง
- 2.3 ทำการวิจัยเป็นเชิงคุณภาพ โดยการศึกษากับโรงเรียนที่มีบริบทใกล้เคียงกัน เพื่อนำข้อมูลมาสังเคราะห์แนวทางการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตร

เอกสารอ้างอิง

กษมา ชนวงษ์. (2564). รูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนเอกชน. วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- ขวัญพิชชา มีแก้ว. (2562). การบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- จตุรภัทร ประทุม. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จินตนา พุดคณา, สุเมธ งามกนก, และ ประยูร อิมสวาสดี. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของกลุ่มโรงเรียนบ้านฉางพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. *วารสารศึกษาศาสตร์ มมร*, 8(1), 215-229.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). *Research Methodology in Behavioral Sciences and Social Sciences*. (7th ed.). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ยุวดี ประทุม, สุรัตน์ ไชยชมภู, & ธนวิน ทองแพง. (2560). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 28(1), 181-194.
- รุจิร ภูสาระ. (2546). การพัฒนาหลักสูตรตามแนวปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: บัค พอยท์.
- ศิวพร ละหารเพชร. (2562). ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขนาดเล็กตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- สาคร มหาหิงค์. (2560). การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 4. *วารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์*, 22(23), 1-12..
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร เล่ม 1*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สุกัญญา จัตุรงค์ และ อภิชาติ เสนะนันท์. (2559). การบริหารหลักสูตรที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน โรงเรียนสังกัดสำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษภาคใต้ กลุ่ม 7. *Veridian E-Journal*, 9(1), 1473-1487.
- Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of psychological testing* (3rd ed.). New York: Harper & Row.
- Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (2008). School effectiveness. *Educational Administration: Theory, Research, and Practice*, 299-308.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and psychological measurement*, 30(3), 607-610.
- Likert, R. (1967). *The human organization: its management and values*. New York: McGraw-Hill.

ผลการจัดการเรียนรู้แบบตกผลึกที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความและ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

อติเทพ แสนวัง¹ วิไล พลพวง²

¹นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต

²อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต

*Corresponding author e-mail: ball63421@gmail.com

(Received: 21 September 2023, Revised: 13 October 2023, Accepted: 18 October 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความและความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังการจัดการเรียนรู้แบบตกผลึกกับเกณฑ์ร้อยละ 75 2)เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบตกผลึกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 3)ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบตกผลึก กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสุทธสิริโสภา จังหวัดหนองคาย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 22 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1)แผนการจัดการเรียนรู้แบบตกผลึก 2)แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.27 - 0.67 ค่าความยากง่ายระหว่าง 0.20 - 0.65 และค่าความเชื่อมั่น KR-20 เท่ากับ 0.83 3) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนรู้แบบตกผลึกเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่า t-test แบบ ไม่เป็นอิสระต่อกัน ค่าที่แบบไม่เป็นอิสระ ผลการวิจัยพบว่า 1)ความสามารถในการอ่านจับใจความและความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังการจัด การเรียนรู้แบบตกผลึกหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 2) ความสามารถในการอ่านจับใจความและความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังการจัดการเรียนรู้แบบตกผลึกสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3)ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบตกผลึกอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การเรียนรู้แบบตกผลึก, การอ่านจับใจความ, การคิดวิเคราะห์, ความสามารถ, ภาษาไทย

Crystal – Based Learning Towards Comprehensive Reading Ability And Analytical Thinking In Thai Of Prathomsuksa 3 Students

Aditep sanwang^{1*} Wilai Ponpuak²

¹Master of Education in Curriculum and Instruction, Pitchayabundit College

²Lecturer of Faculty of Education, Pitchayabundit College

*Corresponding author e-mail: ball63421@gmail.com

(Received: 21 September 2023, Revised: 13 October 2023, Accepted: 18 October 2023)

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) to compare the comprehensive reading ability and the analytical thinking ability in Thai language after using crystal-based learning to 75 percentages. 2) to compare the comprehensive reading ability and the analytical thinking ability in Thai language between before and after by using crystal-based learning and 3) to study the satisfaction towards on crystal-based learning of pratom suksa 3 students. The sample consisted of 22 in Pratom suksa 3 at Ban Sutasirisopha School Rattanwapi District Nongkhai Province in the first semester of the academic year 2023 by cluster random sampling. The research instruments were 1) lesson plans base on crystal-based learning. 2) the comprehensive reading ability and the analytical thinking ability in Thai language test had discrimination values between 0.27-0.67, difficulty values between 0.20 – 0.65 and reliability value was 0.83 3) the satisfaction questionnaire towards the crystal-based learning of pratom suksa 3 students. It has 5-levels estimation scale. The statistics for data analysis comprised; mean, standard deviation, percentage, criteria 75 percentage and t-test for dependent samples. The results of this research were as follows: 1) The comprehensive reading ability and the analytical thinking ability in Thai language after using crystal-based learning was higher than 75 % 2) The comprehensive reading ability and the analytical thinking ability in Thai language after using crystal-based learning was significantly higher than before at the .05 levels. 3) The satisfaction of the Pratomsuksa 3 students towards on Crystal-based learning at the highest level.

Keywords: crystal-based learning, the comprehensive reading the analytical thinking, ability, Thai Language

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักถึงความสำคัญของภาษาไทยในฐานะที่เป็นภาษาประจำชาติและเป็นเครื่องมือสื่อสารของคนในสังคม มุ่งส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถ และมีทักษะในการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง จึงได้กำหนดให้วิชาภาษาไทยเป็นวิชาที่นักเรียนทุกคน ต้องเรียนและต้องสอบให้ได้จึงกำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยกำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ไว้จำนวน 5 สาระ ได้แก่ สาระที่ 1 การอ่าน สาระที่ 2 การเขียน สาระที่ 3 การฟัง การดูและการพูด สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย และสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม ซึ่งสาระที่ 1 การอ่าน ใช้กระบวนการอ่าน สร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน, 2551)

จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้ภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ดังนั้น เด็กไทยทุกคนควรเรียนรู้และใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้องทุกโอกาส ซึ่งการเรียนการสอนภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ ในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การอ่าน และการฟังเป็นทักษะของการรับรู้เรื่องราวความรู้ ประสบการณ์ ส่วนการพูดและการเขียนเป็นทักษะของการแสดงออกด้วยการแสดงความคิดเห็น ความรู้และประสบการณ์ การเรียนภาษาไทยจึงต้องเรียนเพื่อการสื่อสาร ให้สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำความรู้ ความคิดมาเลือกใช้เรียบเรียงคำมาใช้ตามหลักภาษาได้ถูกต้องตรงตามความหมาย กาลเทศะและใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์, 2549) การสอนภาษาไทยให้บรรลุวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องฝึกทักษะต่าง ๆ ให้ สัมพันธ์กัน ทั้งการรับเข้ามา คือ การอ่านและการฟังกับทักษะการถ่ายทอดออกไป คือ การพูดและการเขียน ในด้านการเขียน ถือเป็นทักษะที่ยุ่ยากซับซ้อนและเป็นทักษะถ่ายทอดที่สำคัญต่อการสื่อสาร อย่างยิ่งสังเคราะห์นั้น เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาความคิดโดยฝึกการอ่านคิด วิเคราะห์ (ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และคณะ, 2549)

แม้ว่าหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานจะให้ความสำคัญเรื่องของการอ่านและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญและพยายามจัดการเรียนการสอนภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพ แต่ปรากฏว่าเรื่องสาระการอ่านที่ผ่านมา นักเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยของผลการทดสอบระดับชาติ (National Test: NT) ประจำปีการศึกษา 2564 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนสุทธสิริโสภา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 พบว่า นักเรียนมีคะแนนระดับโรงเรียนเฉลี่ยร้อยละ 68.73 ซึ่งถือว่ายังไม่ถึงเป้าหมายที่โรงเรียนได้ตั้งไว้ และในการประเมินผลการเรียนยังพบว่าความรู้ด้านการอ่านผู้เรียนมีคะแนนต่ำมากที่สุด จากสภาพปัญหาดังกล่าวพบว่า ยังขาดทักษะเกี่ยวกับวิชาภาษาไทยในเรื่อง ด้านการอ่านและการคิดวิเคราะห์ ซึ่งเห็นได้จากระดับคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่ำ (โรงเรียนสุทธสิริโสภา, 2565) เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ให้สูงขึ้นจึงได้นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ ตกผลึก มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

จากการศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบตกผลึก จากงานวิจัยของ กมลวรรณ บุตรน้อย (2563) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความและความสามารถในการคิดวิเคราะห์วิชาภาษาไทย

โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบตกลึกชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า (1) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบตกลึกในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 (2) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบตกลึกในการคิดวิเคราะห์วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบตกลึก ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนสร้างผลงานอันเกิดจากความคิดที่ตกลึกของนักเรียนโดยได้จากการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการอ่าน และการค้นคว้า เมื่อนำมาทำความเข้าใจสรุป วิเคราะห์ การจัดการเรียนรู้แบบตกลึก จะเป็นวิธีการเรียนการสอนโดยให้นักเรียนสร้างผลงานอันเกิดจากความคิดที่ตกลึกของนักเรียน เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาความคิดและการสร้างความรู้ใหม่จากการให้นักเรียนมีบทบาทเชิงรุกในกระบวนการเรียนรู้โดยการรวบรวมทำความเข้าใจ สรุป วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งวิธีการที่ดีที่สุดในการพัฒนาความคิดที่ตกลึกคือการอ่าน ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ดีในพัฒนาการคิด พิจารณาจากสิ่งที่อ่าน ซึ่งการเรียนรู้ลักษณะนี้น่าจะได้ผลดีหากผู้สอนได้กระตุ้นแล้วพัฒนาการอ่านร่วมกับการคิดวิเคราะห์ ให้นักเรียนโดยมีการสอดแทรกการถ่ายทอดทักษะการคิด รวมถึงให้ข้อมูลย้อนกลับนักเรียนเกี่ยวกับทักษะในการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของไพฑูรย์ สินลารัตน์ และคณะ (2549) ที่ได้กำหนดเป็นขั้นตอนในการจัดการเรียนการสอน 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 วางแผนและเรียนรู้ นักเรียนต้องเรียนโดยใช้การเรียนรู้แบบกำกับตนเอง(Self - Regulated Learning)และ การเรียนรู้แบบนำตนเอง(Self - Directed Learning) ขั้นตอนที่ 2 นำเสนอและอภิปราย โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ(Co - operative Learning) และการเรียนรู้แบบร่วมกัน(Collaborative Learning) ขั้นตอนที่ 3 ประมวลและปรับแก้ โดยการเรียนรู้แบบกำกับตนเอง(Self - Regulated Learning) และการเรียนรู้แบบนำตนเอง(Self - Directed Learning) ขั้นตอนที่ 4 ตกลึกโดยการเรียนรู้แบบกำกับตนเอง(Self - Regulated Learning) และการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Co - operative Learning)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะศึกษาวิธีการจัดการเรียนรู้แบบตกลึกเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในรูปแบบที่เหมาะสมให้กับนักเรียน เพื่อให้นักเรียน ได้นำความรู้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันรวมถึงการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพดีและผลการอ่านจับใจความและการคิดวิเคราะห์วิชาภาษาไทยสูงขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความและความสามารถในการคิดวิเคราะห์วิชาภาษาไทย หลังการจัดการเรียนรู้ผลแบบตกลึกที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความและความสามารถในการคิดวิเคราะห์วิชาภาษาไทย ระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบตกลึกที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความและความสามารถในการคิดวิเคราะห์วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อผลการจัดการเรียนรู้แบบตกผลึกวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นแบบแผนการวิจัยเชิงทดลองขั้นต้น (Pre Experimental Design) แบบหนึ่งกลุ่มสอบก่อนและหลังเรียน (One Group Pretest – Posttest Design) (วรณี แกมเกตุ, 2551)

ตารางแบบแผนการวิจัย

ทดสอบก่อน	ทดลอง	ทดสอบหลัง
T ₁	X	T ₂

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการแบบแผนการวิจัย

T	แทน	การทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้แบบตกผลึก
X	แทน	การจัดการเรียนรู้แบบตกผลึก (Crystal - based Learning)
T	แทน	การทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้แบบตกผลึก

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

1.1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาเปงจานนคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 14 ห้องเรียน รวม 160 คน

1.2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 22 คน ของโรงเรียนสุทธรสิริโสภาค ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามลักษณะการใช้ ดังนี้

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้แบบตกผลึกเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความและความสามารถในการคิดวิเคราะห์วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นทั้ง 8 แผน ใช้เวลาทั้งหมด 16 ชั่วโมง

2.2 แบบทดสอบความสามารถในการอ่านจับใจความและความสามารถในการคิดวิเคราะห์วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชนิดแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก โดยแบ่งเป็น 2 ชุด คือ ชุดที่ 1 ความสามารถในการอ่านจับใจความ จำนวน 20 ข้อ และชุดที่ 2 ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ จำนวน 10 ข้อ รวมเป็นจำนวน 30 ข้อ

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบตกผลึก วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 15 ข้อ

3.การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

การสร้างเครื่องมือในการวิจัยผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ ตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 แผนการจัดการเรียนรู้แบบตกลักวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

3.1.1 ศึกษาวิธีการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ทฤษฎี หลักการและแนวคิดในการจัด

กิจกรรมการเรียนรู้แบบตกลักวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

3.1.2 จัดทำกำหนดการสอน แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 8 เรื่อง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

3.1.3 เขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบตกลักวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 8 แผนการเรียนรู้ รวมเวลา 16 ชั่วโมง ประกอบด้วยหัวข้อ ได้แก่ สาระสำคัญ ตัวชี้วัดชั้นปี จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ และการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้

3.1.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ ด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินความตรงตามเนื้อหา ความถูกต้องเหมาะสม กำหนดเกณฑ์ความเหมาะสม / ถูกต้องที่ใช้ได้คือผลการประเมินมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป ซึ่งจากผลการประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้มีระดับคุณภาพอยู่ในระดับเหมาะสมมากเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ เท่ากับ 4.46 มีค่าเฉลี่ยระดับคุณภาพทั้ง 8 แผนอยู่ระหว่าง 4.00 - 5.00

3.1.6 จัดพิมพ์แผนการจัดการเรียนรู้ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.2 การสร้างและหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

3.2.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบ วิธีการหาอำนาจจำแนก ความยากง่าย ความเที่ยงตรง และวิธีการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ประเภทปรนัย ชนิดเลือกตอบ จากเอกสาร หนังสือ ตำราที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยทางการศึกษา

3.2.2 วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ และระดับพฤติกรรมในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่ ด้านความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ และการวิเคราะห์

3.2.3 สร้างแบบทดสอบวัด ความสามารถในการอ่านจับใจความและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ จำนวนข้อตามตารางที่ได้วิเคราะห์ไว้ ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ (Multiple Choice) 4 ตัวเลือกจำนวน 45 ข้อ เพื่อคัดเลือกไว้ใช้จริง 30 ข้อ ตามสัดส่วนจำนวนข้อสอบที่กำหนด

3.2.4 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ ถูกต้อง ความชัดเจน ข้อบกพร่องและนำมาปรับปรุงแก้ไข

3.2.5 นำแบบทดสอบ ที่ปรับปรุงแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม จำนวน 3 คน เพื่อพิจารณาความเที่ยง ตรงตามเนื้อหาของแบบทดสอบโดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมเป็นรายข้อโดยกำหนดเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

- +1 หมายถึง แน่ใจว่า ข้อสอบวัดได้ ตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่า ข้อสอบวัดได้ ตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้
- 1 หมายถึง แน่ใจว่า ข้อสอบวัดได้ ไม่ตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้

3.2.6 นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ต้องการวัด โดยหาค่า IOC (ไพศาล วรคำ, 2555) เลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ซึ่งแบบทดสอบมีค่า IOC ระหว่าง 0.67 – 1.00 นำไปทดลองใช้หาค่าอำนาจจำแนก (r) ความยากง่าย (p) และความเชื่อมั่นของแบบทดสอบต่อไป

3.2.7 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 30 คน ที่เคยเรียนเนื้อหา เรื่องนี้มาแล้ว

3.2.8 นำคะแนนจากการสอบมาตรวจให้คะแนน โดยข้อที่ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน และวิเคราะห์คุณภาพของแบบทดสอบหาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) และคัดเลือกข้อสอบที่มีความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.20 - 0.80 และค่าอำนาจจำแนก(r) ตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไป ไว้จำนวน 30 ข้อ พบว่า แบบทดสอบมีค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.27 - 0.67 ค่าความยากง่าย ระหว่าง 0.20 – 0.65

3.2.9 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ที่เลือกไว้ทั้ง 30 ข้อ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นทั้งหมด โดยใช้วิธีของ Kuder-Richardson จากสูตร KR- 20 (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.83 เป็นไปตามเกณฑ์

3.2.10 จัดพิมพ์แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพื่อนำไปใช้ทดสอบนักเรียนกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.3 แบบสอบถามความพึงพอใจ

3.3.1 การศึกษาเอกสารวิธีสร้างแบบสอบถามจากหนังสือการวิจัยเบื้องต้น (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

3.3.2 กำหนดกรอบแนวคิด ในการสร้าง แบบสอบถามความพึงพอใจ โดยวิเคราะห์โครงสร้างประเด็นที่ต้องการวัดให้เหมาะสมกับความรู้และวัยของผู้เรียนและวิเคราะห์ข้อคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

3.3.3 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ให้ครอบคลุมประเด็นคำถามที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ จำนวน 15 ข้อ

3.3.4 นำแบบสอบถามความพึงพอใจเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ ความถูกต้อง ความชัดเจน ภาษาที่ใช้ของแบบสอบถาม แล้วนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข

3.3.5 นำแบบสอบถามความพึงพอใจเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านประเมินความสอดคล้อง (Index of Item – Objective Congruence: IOC) ของข้อคำถามกับพฤติกรรมที่ต้องการวัด โดยใช้แบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3.3.6 วิเคราะห์ข้อมูลค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามความพึงพอใจ โดยหาค่า IOC เลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (ไพศาล วรคำ, 2555) พบว่า แบบสอบถามมีค่า IOC ระหว่าง 0.67 – 1.00

3.3.7 ปรับปรุงแบบสอบถามความพึงพอใจตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญจัดพิมพ์ ฉบับสมบูรณ์นำไปใช้สอบถามความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 16 ชั่วโมง ไม่รวมเวลาที่ใช้ในการทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

4.1 ปฐมนิเทศนักเรียน และชี้แจงเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบตกผลึกวิชาภาษาไทยของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

4.2 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปทดสอบก่อนเรียนกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

4.3 ดำเนินการสอนกลุ่มตัวอย่างด้วยแผนการเรียนการสอนแบบตกผลึก ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นทั้ง 8 แผน โดยผู้วิจัยดำเนินการสอนด้วยตนเองใช้เวลา 16 ชั่วโมง

4.4 หลังจากจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครบทั้ง 8 แผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับเดิม

4.5 ให้นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบตกผลึก วิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

4.6 นำข้อมูลความสามารถในการอ่านจับใจความและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของ นักเรียน ข้อมูลความพึงพอใจที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ วิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 75 โดยวิเคราะห์ค่าที แบบกลุ่ม เดียว (One Samples t-test)

5.2 เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างหลังเรียนและก่อนเรียน โดยใช้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบตกผลึก โดย วิเคราะห์ค่าทีแบบไม่อิสระ (t-test for Dependent Samples)

5.3 การวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ แบบตกผลึก โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วแปลความหมายข้อมูล

ผลการวิจัย

1. ความสามารถในการอ่านจับใจความและความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนวิชาภาษาไทยของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบตกผลึกวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3 กับเกณฑ์ร้อยละ 75 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความสามารถในการอ่านจับใจความและความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบตกผลึก กับเกณฑ์ร้อยละ 75

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S. D.	t	p-value
ก่อนเรียน	25	30	14.56	1.15	27.003 **	0.000
หลังเรียน	25	30	22.28	1.57		

*p ≤ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า ความสามารถในการอ่านจับใจความและความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 23.91 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.74 คิดเป็นร้อยละ 79.70 โดยหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ความสามารถในการอ่านจับใจความและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความสามารถในการอ่านจับใจความและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	sig
ก่อนเรียน	22	30	12.64	1.65	22.09*	0.00
หลังเรียน	22	30	23.91	1.74		

*p ≤ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ความสามารถในการอ่านจับใจความและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 คะแนนก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย 12.64 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.65 และคะแนนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย 23.91 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.74 โดยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05.

3. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบตกผลึก นำเสนอตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบตกผลึก

ข้อที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1.	นักเรียนชอบที่บทเรียนใช้ง่ายต่อการเข้าใจและปฏิบัติ	4.25	0.72	มาก
2.	บรรยากาศในการเรียนทำให้เรียนได้อย่างสบายใจ	4.28	0.68	มาก
3.	นักเรียนภูมิใจที่ได้รับผิชอบการเรียนรู้ด้วยตนเอง	4.56	0.62	มากที่สุด

ข้อที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
4.	นักเรียนตื่นตัวกับความแปลกใหม่ ในการเรียนเรื่องการอ่านและการคิดวิเคราะห์	4.66	0.60	มากที่สุด
5.	นักเรียนชอบวิธีการนำทางของบทเรียน	4.78	0.42	มากที่สุด
6.	นักเรียนชอบการจัดลำดับของเนื้อหา	4.75	0.51	มากที่สุด
7.	ภาพที่ใช้ในบทเรียนทำให้เข้าใจเนื้อหามากขึ้น	4.59	0.50	มากที่สุด
8.	สื่อที่ใช้ในบทเรียนน่าสนใจ	4.69	0.47	มากที่สุด
9.	นักเรียนชอบที่การเรียนเป็นไปตามขั้นตอนที่เหมาะสม	4.63	0.49	มากที่สุด
10.	บทเรียนมีการแสดงตอนย่อยๆ ทำให้เข้าใจมากขึ้น	4.75	0.44	มากที่สุด
11.	การนำเสนอเนื้อหาใช้เวลาที่เหมาะสม	4.78	0.49	มากที่สุด
12.	การนำเสนอเนื้อหาทำให้นักเรียนสนใจเรียน	4.81	0.44	มากที่สุด
13.	บทเรียนสามารถโต้ตอบกับผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม	4.47	0.51	มาก
14.	การทำแบบประเมินผลการเรียนเป็นสิ่งที่มีความประโยชน์	4.75	0.44	มากที่สุด
15.	นักเรียนชอบที่มีการแจ้งผลการเรียน	4.69	0.54	มากที่สุด
รวม		4.63	0.22	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบตกลูกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.63$, S.D.=0.22) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 12 ข้อ และระดับมาก 3 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 12 การนำเสนอเนื้อหาทำให้นักเรียนสนใจเรียน ($\bar{X}=4.81$, S.D.0.44) รองลงมามีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 2 ข้อคือ ข้อ 5 นักเรียนชอบวิธีการนำทางของบทเรียน และข้อ 11 การนำเสนอเนื้อหาใช้เวลาที่เหมาะสม ($\bar{X}=4.78$, S.D=0.42) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือข้อ 1 นักเรียนชอบที่บทเรียนช่วยให้เข้าใจและปฏิบัติ ($\bar{X}=4.25$, S.D.=0.72)

อภิปรายผล

การวิจัยในครั้งนี้มีประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ความสามารถในการอ่านจับใจความและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบตกลูกสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งนี้เป็นเพราะว่าแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบตกลูกเป็นการจัดการเรียนที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดรวมถึงศึกษาค้นคว้าตามความสนใจได้อย่างอิสระ และนำความคิดหรือข้อมูลที่ได้จากการอ่านดังกล่าวมาทำความเข้าใจผ่านการนิรนัย ตรรกะตรงอย่างถี่ถ้วน ประเมินผลตกลูกออกมาเพื่อสร้างเป็นผลงานหรือข้อสรุปจากนั้นนำเสนอผลงานและอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน นำข้อมูลที่ได้จากการอภิปรายมาสร้างความคิดตกลูกที่ชัดเจนเหมาะสมอีกครั้ง และนำมาปรับแก้ผลงานหรือข้อสรุปให้เกิดความสมบูรณ์ เพื่อเกิดการเรียนรู้ที่ถูกต้องตามจุดประสงค์ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบตกลูกนั้นเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้พัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนจากการอ่านโดย

เริ่มจากครูและนักเรียนร่วมกันกำหนดเป้าหมายหรือจุดประสงค์ในการอ่านร่วมกัน ยกตัวอย่างเช่น ใคร ทำอะไร ทำที่ไหน ทำเมื่อไหร่ ทำอย่างไร โดยครูใช้คำถามในการนำนักเรียนไปสู่กระบวนการตั้งจุดประสงค์ในการอ่าน ซึ่งสอดคล้องกับนภววรรณ ขาวผ่อง (2557) ที่กล่าวว่าครูต้องแนะนำวิธีการอ่านจับใจความของนักเรียนที่ถูกต้อง ด้วยการตั้งจุดมุ่งหมายก่อนการอ่านให้ชัดเจน เพื่อให้ผู้เรียนมีเป้าหมายในการอ่านที่ชัดเจนและเมื่อนักเรียนมีเป้าหมายในการอ่านแล้วนักเรียนจะพบสาระสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ ซึ่งสอดคล้องกับ สมบัติ ศิริจินดา (2554) กล่าวถึงแนวทางในการอ่านจับใจความสำคัญว่า ผู้อ่านจะสามารถจับประเด็นสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ครบถ้วน ผู้อ่านจะต้องอ่านแล้วตอบคำถามของเรื่องที่อ่านได้ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่อย่างไร จากนั้นครูให้นักเรียนอ่านและรวบรวมข้อมูลจากการอ่านตามประเด็นที่ร่วมกันกำหนด ครูได้มีการเลือกเนื้อหาในการอ่านให้นักเรียน โดยคำนึงถึงเวลา จากนั้นให้นักเรียนนำข้อมูลที่ได้ร่วมกันสรุป สร้างผลงาน อภิปรายและนำเสนอ แสดงความคิดเห็นร่วมกัน มีการปรับแก้ผลงานของตนเอง ในขณะที่ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ครูควรคอยชี้แนะหรืออธิบายช่วยเหลือนักเรียนอย่างทั่วถึงตลอดเวลา สอดคล้องแนวคิดของสุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2545) ได้เสนอการประเมินการอ่านจับใจความ สามารถใช้เกณฑ์มาตรฐานพิจารณาเนื้อเรื่องที่อ่านจับใจความไว้ คือ การใช้เครื่องมือที่เป็นแบบทดสอบผู้อ่านจะต้องตอบคำถามได้ร้อยละ 70 ขึ้นไปการยึดเกณฑ์นี้ในการศึกษาให้ให้ความเห็นว่า ผู้อ่านได้ทราบเนื้อหาบางตอนไปร้อยละ 30 แล้วหากยึดเกณฑ์ประเมินที่ต่ำกว่านี้จะทำให้มีความเข้าใจคลาดเคลื่อนในเหตุการณ์สำคัญของเรื่อง

2. ผลการจัดการเรียนรู้แบบตกลูกที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การเรียนรู้แบบตกลูกเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนพัฒนาการอ่านจับใจความและทักษะการคิดวิเคราะห์จากการอ่านของนักเรียนผ่านกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนคือ 1) ขั้นวางแผนการเรียนรู้ 2) ขั้นนำเสนอและอภิปราย 3) ขั้นประมวลผลและปรับแก้ และ 4) ขั้นตกลูก โดยที่เริ่มร่วมกันวางแผนการเรียนรู้จากการตั้งจุดประสงค์ในการอ่าน จากนั้นครูให้นักเรียนอ่านและค้นคว้าตามจุดประสงค์ที่ร่วมกันตั้ง มีการทำงานกลุ่ม สร้างผลงานที่เกิดจากการอ่านที่นักเรียนได้ร่วมกันรวบรวมสรุปเป็นองค์ความรู้ของนักเรียนเอง มีการนำเสนอผลงานและอภิปรายร่วมกัน นักเรียนเรียนรู้ด้วยการกำกับตนเองและการเรียนรู้ร่วมกัน ผู้สอนให้ผู้เรียนนำเสนอผลงานที่นักเรียนปรับแก้แล้ว มีการสรุปองค์ความรู้ร่วมกัน มีการประเมินชิ้นงาน การทำแบบฝึกหัด แบบทดสอบ การประเมินชิ้นงานของตนเองและของผู้อื่นรวมถึงการจัดแสดงผลงาน ซึ่งเกิดจากการตกลูกทางความคิดได้ทำภาระงานและมีชิ้นงานเป็นเชิงประจักษ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูผู้สอนได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิด รวมถึงศึกษาค้นคว้าตามความสนใจได้อย่างอิสระด้วยตนเอง และนำความคิดหรือข้อมูลที่ได้จากการอ่านดังกล่าวมาวิเคราะห์และประเมินผล ซึ่งกระบวนการเหล่านี้อาจทำให้นักเรียนเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ เพราะขณะที่นักเรียนอยู่ในกระบวนการจัดการเรียนรู้นักเรียนได้ตอบคำถามจากเรื่องที่อ่านได้ ถึงการแยกแยะข้อเท็จจริง ความสัมพันธ์ของตัวละครในเรื่องที่อ่านได้ ซึ่งผลวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2553) ที่กล่าวว่า การคิดวิเคราะห์ให้ไว้ว่า เป็นความสามารถในการจำแนกแจกแจงองค์ประกอบเหล่าต่างๆ ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่งและหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างองค์ประกอบเหล่านั้นเพื่อหาสาเหตุที่แท้จริงของสิ่งที่เกิดขึ้นและสอดคล้องกับแนวคิด ที่กล่าวว่ากิจกรรมที่พัฒนาการคิดวิเคราะห์ การคิดวิเคราะห์เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนจะต้องมีปฏิริยาโต้ตอบจะต้องมีการสะท้อนความคิด

กิจกรรมการเรียนการสอนจึงเป็นกิจกรรมที่จะช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์ได้ โดยจากผลวิจัยที่ค้นพบว่ากลุ่มหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบตกผลึก จะมีค่าเฉลี่ยคะแนนที่สูงกว่ากลุ่มก่อนเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของแทน ไพโรสิงห์ (2558) ที่ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้วิชาสุขศึกษาโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบตกผลึกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลของผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้เจตคติ การปฏิบัติ และความสามารถในการแก้ปัญหาหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เจตคติ การปฏิบัติและความสามารถในการแก้ปัญหาหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของกมลวรรณ บุตรน้อย (2563) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความและความสามารถในการคิดวิเคราะห์วิชาภาษาไทย โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบตกผลึกชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งผลการวิจัยพบว่า (1) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบตกผลึกในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 (2) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบตกผลึกในการคิดวิเคราะห์วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบตกผลึก ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ในการจัดการเรียนรู้แบบตกผลึกนักเรียนได้สร้างผลงานอันเกิดจากองค์ความรู้ และได้ฝึกกระบวนการคิดของนักเรียนที่ได้จากการอ่าน นักเรียนได้ค้นคว้าทำความเข้าใจ สรุปวิเคราะห์ และสร้างผลงานออกมานำเสนอ มีการอภิปรายและนำไปปรับแก้ผลงานให้สมบูรณ์ ทำให้นักเรียนได้สร้างผลงานที่ต้องสมบูรณ์มากขึ้น ดังที่อมรรัตน์ วัฒนาธร (2551) ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้ที่ใช้วิธีสร้างผลงานจากการตกผลึกทางปัญญา เป็นการเน้นให้ผู้เรียนได้สร้างผลงานอันเกิดจากการตกผลึกทางความคิดหรือทางปัญญาซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบนี้ส่งเสริมให้นักเรียนได้สร้างสรรค์องค์ความรู้ของตนเองด้วยการรวบรวม ทำความเข้าใจ สรุป วิเคราะห์ จากการศึกษาของตนเอง นอกจากนี้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบตกผลึก เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ และสร้างผลงานของตนเอง ทำให้นักเรียนเกิดความมั่นใจในการเรียนรู้ กล้าแสดงออก ทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบตกผลึก ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นของกรกฎ ลำไยและคณะ (2552) ที่ได้วิจัยพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจที่มีต่อการ ใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยผลการจัดการเรียนรู้แบบตกผลึกที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมบางประการดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการอ่านจับใจความ ครูมีเนื้อหาที่น่าสนใจ นักเรียนกระตือรือร้นในการอ่านและทำกิจกรรม ดังนั้น เนื้อหาที่นำมาให้อ่านควรเป็นเนื้อหาที่ใกล้ตัวหรือเนื้อหาที่นักเรียนพบเจอในชีวิตประจำวันเช่น หนังสือพิมพ์ หรือการอ่านป้ายโฆษณา เป็นต้น

2. ในการจัดกิจกรรม ครูควรเพิ่มการพัฒนาในด้านการเขียนของนักเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบตกผลึก เพื่อพัฒนาการอ่านจับใจความและการเขียนของนักเรียนไปพร้อมๆกัน

3. จากผลวิจัยผลการจัดการเรียนรู้แบบตกผลึกที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความและ
ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการ
เรียนรู้แบบตกผลึก มีความแตกต่างกัน ดังนั้นจึงควรให้ความสำคัญต่อกิจกรรมที่ส่งเสริมความสามารถในการคิด
วิเคราะห์วิชาภาษาไทย โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบตกผลึกให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ และสร้าง
ผลงานของตนเองครูควรติดตามและให้ความช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มที่ยังทำงานไม่เสร็จทันเวลาที่กำหนด

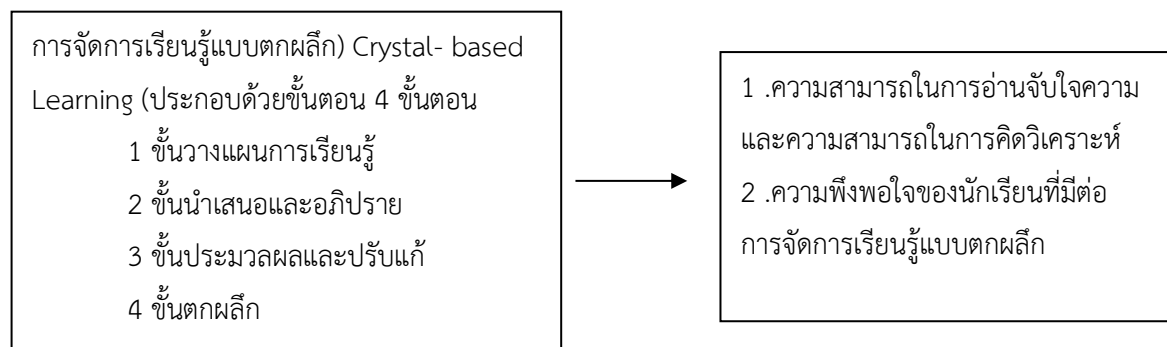
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการนำการใช้วิธีการสอนโดยการจัดการเรียนรู้แบบตกผลึกเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่าน
จับใจความและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ไปทดลอง
เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์กับกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้รายวิชาอื่น ๆ ทั้งในระดับชั้นอื่นๆด้วย

2. ควรศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบตกผลึกเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความและ
ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในระดับชั้นอื่น

องค์ความรู้ที่ได้รับ

จากผลของการจัดการเรียนรู้แบบตกผลึกที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความและ
ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในครั้งนี้จะได้
องค์ความรู้ที่เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนนำไปปรับใช้ในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ให้มี
ประสิทธิภาพตามกระบวนการสอนทั้ง 4 ขั้นดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ผลการจัดการเรียนรู้แบบตกผลึกที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความและ
ความสามารถในการคิดวิเคราะห์

เอกสารอ้างอิง

- กมลวรรณ บุตรน้อย. (2563). *การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ วิชาภาษาไทย โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบตกผลึกชั้นประถมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กรกฎ ลำไยและคณะ. (2552). *การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาโครงงานวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตร และการสอนบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *แนวทางการพัฒนา การวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2553). *การคิดเชิงวิเคราะห์*. กรุงเทพฯ: ชัคเชส มีเดีย.
- แทน ไพโรสิงห์. (2558). *การจัดการเรียนรู้วิชาสุขศึกษา โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบตกผลึกที่มีต่อ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย*. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นภาพรณ ขาวผ่อง. (2557). *ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา – วิจัยการจัดการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ธัญบุรี*. สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม.
- บุญชม ศรีสะอาด. *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ไพฑูรย์ สีนลรัตน์. (2549). *การศึกษาเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพศาล วรคำ. (2555). *การวิจัยทางการศึกษา = Educational research*. พิมพ์ครั้งที่ 5. มหาสารคาม: ตักสิลา การพิมพ์.
- โรงเรียนสุทนต์สิริโสภณ. (2565). *รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ประจำปีการศึกษา 2565*. *โรงเรียนสุทนต์สิริโสภณ*. หนองคาย: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2.
- วรรณิ แกมเกตุ. (2551). *วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์*. 2nd ed. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- วิลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2549). *เอกสารประกอบการสอนนวัตกรรมการเรียนรู้*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัย มหาสารคาม ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์.
- สมบัติ ศิริจันดา. (2554). *ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ทีพีเอ็น เพรส.
- สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2545). *หลักและวิธีสอนอ่านภาษาไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช
- อมรรัตน์ วัฒนธรร. (2551). *รายงานการวิจัยเรื่องการจัดการเรียนการสอนแบบตกผลึกในระดับบัณฑิตศึกษา (Crystal-based Approach in Graduate Level)*. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิกกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

พัชรินทร์ ตรีบุญเมือง^{1*} วิไล พลพวง²

¹นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต

²หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต

*Corresponding author e-mail : Phatchareeporn197023@gmail.com

(Received: 21 September 2023, Revised: 13 October 2023, Accepted: 18 October 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนโดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิกเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียนโดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านหนองหอย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 25 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.21 – 0.79 ค่าความยากง่ายระหว่าง 0.34 – 0.79 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85 และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนโดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิกสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิกพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน; ความพึงพอใจ

The Results Of Learning Management By Using Brain–Based Learning With Graphic Organizers On Learning Achievement In Social Studies Religion And Culture Department Of Pratomsuksa 5 Students

Phatchareeporn Treeboonmeung^{1*} Wilai Ponpuak²

¹Student of Master of Education Program in Curriculum and Instruction,
Faculty of Education, Pitchayabundit College

²Master of Education Program in Curriculum and Instruction,
Faculty of Education, Pitchayabundit College

*Corresponding author e-mail : Phatchareeporn197023@gmail.com

(Received: 21 September 2023, Revised: 13 October 2023, Accepted: 18 October 2023)

Abstract

The objectives of this research were 1) to compare learning achievement of social studies religion and culture department of Pratomsuksa 5 students after using with brain-based learning with Graphic Organizers to 80 percentages 2) to compare learning achievement of social studies religion and culture department of Pratomsuksa 5 students between before and after learning with brain-based learning with Graphic Organizers 3) to study the satisfaction of Pratom suksa 5 students towards the Performance of brain-based learning with Graphic Organizers. The sample consisted 25 of Pratomsuksa 5 students in the first semester of the academic year 2023 at Nong hoi school of Phon Phisai District of Nongkhai Province by cluster random sampling. The research instruments were 1) lesson plans base on brain-based learning with Graphic Organizers 2) the Social achievement tests had discrimination values between 0.21 – 0.79, difficulty values between 0.34 – 0.79, and reliability value was 0.853) the satisfaction questionnaire towards the brain-based learning with Graphic Organizers of Pratomsuksa 5 students. The statistics for data analysis comprised; mean, standard deviation, percentage and t-test for dependent samples.

The results of this research were as follows:

1. The learning achievement of the Pratomsuksa 5 students after learning by using Brain – based learning with Graphic Organizers was higher than the criteria at 80 2) The learning achievement on social studies religion and culture of Pratomsuksa 5 students after learning by using Brain – based learning with Graphic Organizers was significantly higher than before at the .05 levels. 3) The satisfaction of Pratomsuksa 5 students towards learning by using Brain-based learning with Graphic Organizers was the high level.

Keywords: brain – based learning graphic organizers; Achievement; Satisfaction

บทนำ

หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นหลักสูตรที่มี ของการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้เพื่อพัฒนาพลเมืองให้เข้มแข็งที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสังคมอนาคตอย่างมีเป้าหมายและส่งเสริมความรู้ ทักษะ จิตพิสัยอันเป็นประโยชน์ต่อการสร้างความสมานฉันท์และอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขในสังคม (ชรินทร์ มั่งคั่ง, 2561) ซึ่งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ได้ระบุว่า ทำไม่ต้องการเรียนสังคมศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม ที่สะท้อนให้เห็นความสำคัญของวิชาสังคมศึกษา คือ ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจการดำรงชีวิตของมนุษย์ ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจถึงการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุ ปัจจัยต่างๆ เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้นยอมรับในความแตกต่าง และมีคุณธรรมสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำรงชีวิตเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติและสังคมโลก (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552) จุดประสงค์สำคัญที่เป็นผลรวมของการเรียนรู้ทั้งหมดของสังคมศึกษา คือ ให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีและพลเมืองดี ตั้งแต่ระดับครอบครัว ประเทศชาติ จนถึงโลก ประสบการณ์การเรียนรู้ จึงต้องพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทั้งความรู้ในระดับมโนทัศน์ และข้อสรุปทั่วไปหรือหลักการทั่วไปควบคู่ไปกับการฝึกปฏิบัติ ซึ่งอาจหมายความว่าความรวมถึงการปฏิบัติในสถานการณ์จริงด้วย จึงต้องเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนและทักษะการมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง ลักษณะธรรมชาติของสังคมศึกษาที่บูรณาการความรู้ที่คัดสรรมาอย่างเหมาะสมสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และวัยของผู้เรียน เพื่อการเป็นพลเมืองดีที่รอบรู้และมีความรับผิดชอบจากกลุ่มวิชาสาขาสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และอื่นๆที่เกี่ยวข้อง จึงมีลักษณะเป็นสหวิทยาการ (interdisciplinary) และบูรณาการ (integrated) (พิชาติ แก้วพวง, 2563).

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ระบุว่า สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความเชื่อมสัมพันธ์กัน และมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้สามารถปรับตนเองกับบริบทสภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม โดยได้กำหนดสาระต่างๆ 5 สาระ ดังนี้ 1) ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม 2) หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม 3) เศรษฐศาสตร์ 4) ประวัติศาสตร์ และ 5) ภูมิศาสตร์ และการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีบทบาทสำคัญเนื่องจากสังคมโลก มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้นครูผู้สอนจึงควรสร้างจิตสำนึกขั้นพื้นฐานให้กับนักเรียน โดยมีเป้าหมายในการส่งเสริมศักยภาพการเป็นพลเมืองดี เน้นการอบรมบ่มนิสัยให้มีคุณธรรมจริยธรรมเพื่อนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข และเป็นการป้องกันปัญหาความขัดแย้งและช่วยให้นักเรียนเข้าใจความเป็นมาของการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยให้เกิดความเข้าใจยอมรับในความแตกต่างอย่างเป็นธรรมและยุติธรรม (วิวรรณ จันทรเทพย์, 2554)

แม้ว่าหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะให้ความสำคัญกับกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ผู้สอนพยายามจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ แต่ปรากฏว่าการเรียนการสอนที่ผ่านมา นักเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประจำปีการศึกษา 2565 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนบ้านหนองหอย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 70.83 ซึ่งถือว่ายังไม่ถึงเป้าหมายที่โรงเรียนตั้งไว้คือร้อยละ

80 จากสภาพปัญหาการเรียนยังขาดทักษะในเรื่องการสร้างและสรุปองค์ความรู้ ด้วยตนเอง ขาดทักษะการคิด การทำงานอย่างเป็นระบบ และการแสวงหาความรู้จากแหล่งต่างๆ (โรงเรียนบ้านหนองหอย, 2565)

การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมนั้น วิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิกเป็นวิธีการสอนหนึ่งที่มีแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติทางการศึกษาแห่งชาติและหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการพัฒนาของสมองแต่ละช่วงวัย มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้รับประสบการณ์อันหลากหลาย ด้วยเทคนิควิธีสอนหลายรูปแบบบนพื้นฐานแนวคิดของความแตกต่างระหว่างบุคคล (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2552) การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก เป็นแนวคิดของนักการศึกษาที่นำความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสมองไปใช้เป็นเครื่องมือในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ของมนุษย์แต่ละช่วงวัย สมองเป็นอวัยวะ ที่สำคัญที่สุดที่มนุษย์ต้องใช้เรียนรู้ (ศศิธร เวียงวะลัย, 2556) เนื่องจากสมองมีความยืดหยุ่นสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยและมีการเจริญเติบโตอยู่ตลอดเวลาเมื่อได้รับการกระตุ้นและฝึกฝนให้ใช้สมองส่วนต่างๆ (ธัญพัฒน์ แรมลี, 2562) ซึ่งการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานมีขั้นตอน ในการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นที่ 2 ขั้นเสนอความรู้ ขั้นที่ 3 ขั้นฝึกทักษะ ขั้นที่ 4 ขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และขั้นที่ 5 ขั้นสรุปความรู้ (สุขกมล แสงวันดี, บังอร กองอ้อม, และกมลหทัย แวงวาสิต, 2560) ทั้งนี้การจัดการเรียนการสอนยุคใหม่ต้องให้การกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมมากขึ้นทั้งการมีปฏิสัมพันธ์กับการสอนและเพื่อนร่วมชั้นเรียนในลักษณะที่เรียกว่าการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการใช้เทคนิคผังกราฟิกเป็นอีกวิธีที่จะช่วยเสริมให้การจัดการเรียนรู้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งผังกราฟิกจะมีส่วนช่วยส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างต่อเนื่องเป็นเทคนิคที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในการเรียนรู้เนื้อหาสาระต่างๆที่มีอยู่เพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจได้ง่ายขึ้น (กรรณิการ์ สุพิชญ์ และ สันติ วิจักขณาลัญญ์, 2558) และสามารถจำได้นานช่วยกำหนดแนวทางในการสอน และการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ช่วยให้เกิดพัฒนาการทางปัญญาอย่างหลากหลาย อีกทั้งผังกราฟิกยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาการคิดเชิงวิพากษ์ และความคิดสร้างสรรค์มีการจัดระบบข้อมูลสร้างความเข้าใจในเนื้อหาและมีการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง (ทิพย์รัตน์ สัตระ, 2550)

จากการศึกษางานวิจัยของ ปิยาภรณ์ นามไพร (2560) ที่ได้ศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก พบว่า ผู้เรียนมีทักษะการคิด การอ่าน การเขียน มีความฉลาดทางด้านอารมณ์ ความคิดสร้างสรรค์ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรารัตน์ บุญสงค์ (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และงานวิจัยของธัญพัฒน์ แรมลี (2562) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก รายวิชา ส 21102 สังคมศึกษา 2 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือร้อยละ 70 อีกทั้งผังกราฟิกช่วยในการพัฒนาการคิดในระดับสูง คือ ฝึกผู้เรียนให้ใช้การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การเปรียบเทียบ และการสร้างมโนทัศน์ ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจในสิ่งที่เรียน สามารถจำ

เนื้อหาความรู้ได้นาน จากงานวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและมีพัฒนาการด้านต่างๆดีขึ้น

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ให้นักเรียนมีความเข้าใจ มีการพัฒนาทักษะด้านการคิด ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการพัฒนาการทำงานของสมองของผู้เรียนอย่างสมดุล ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามที่ตนเองถนัดและนักเรียนควรได้รับการปลูกฝังทางด้านคุณธรรมจริยธรรมที่มีความเหมาะสม กล้าที่จะแสดงความคิดเห็น กล้าตัดสินใจเพื่อนักเรียนจะได้นำไปใช้ในชีวิตประจำวันและในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนโดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิกเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 80
2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก
3. ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นแบบแผนการวิจัยเชิงทดลองขั้นต้น (Pre Experimental Design) แบบหนึ่งกลุ่ม สอบก่อนและหลังเรียน (One Group Pretest – Posttest Design) (วรณีย์ แกมเกตุ, 2551:141)

ตารางแบบแผนการวิจัย

สอบก่อน	ทดสอบ	สอบหลัง
T ₁	X	T ₂

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการแบบแผนการวิจัย

T ₁	แทน	การทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก
X	แทน	การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก
T ₂	แทน	การทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

1.1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษานาหน่ง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 7 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 136 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านหนองหอย อำเภอนาทม จังหวัดหนองคาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 25 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม

2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามลักษณะการใช้ ดังนี้

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นทั้ง 8 แผน ใช้เวลาทั้งหมด 16 ชั่วโมง

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน-หลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 ชนิดแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก จำนวน 15 ข้อ

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

การสร้างเครื่องมือในการวิจัยผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ ตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก

3.1.1 ศึกษาวิธีการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ทฤษฎี หลักการและแนวคิดในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก

3.1.2 ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้

3.1.3 เขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิกกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 8 แผนการเรียนรู้ รวมเวลา 16 ชั่วโมง

3.1.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ ด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินความตรงตามเนื้อหา ความถูกต้องเหมาะสม กำหนดเกณฑ์ความเหมาะสม/ถูกต้องที่ใช้ได้คือผลการประเมินมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป ซึ่งจากผลการประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ มีระดับคุณภาพอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด เฉลี่ยโดยรวม เท่ากับ 4.33 มีค่าเฉลี่ยระดับคุณภาพทั้ง 8 แผนอยู่ระหว่าง 4.19 – 4.46

3.1.6 จัดพิมพ์แผนการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.2.1 ศึกษาการสร้างแบบทดสอบ วิธีการหาอำนาจจำแนก ความยากง่าย ความเที่ยงตรงและวิธีการหาค่าความเชื่อมั่น ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประเภทปรนัย ชนิดเลือกตอบ ศึกษาจากเอกสาร หนังสือ ตำราที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยทางการศึกษา

3.2.2 วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ และระดับพฤติกรรมในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่ ด้านความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ และการวิเคราะห์

3.2.3 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวนข้อตามตารางที่ได้วิเคราะห์ไว้ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 45 ข้อ เพื่อคัดเลือกไว้ใช้จริง 30 ข้อ ตามสัดส่วนจำนวนข้อสอบที่กำหนด

3.2.4 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ ถูกต้อง ความชัดเจน ข้อบกพร่องและนำมาปรับปรุงแก้ไข

3.2.5 แบบทดสอบที่ปรับปรุงแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงตามเนื้อหาของแบบทดสอบโดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมเป็นรายข้อ

3.2.6 นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเชิงพฤติกรรมที่ต้องการวัด โดยหาค่า IOC (ไพศาล วรคำ, 2555) เลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ซึ่งแบบทดสอบมีค่า IOC ระหว่าง 0.67 – 1.00 คัดเลือกได้ 40 ข้อ เพื่อนำไปทดลองใช้หาค่าอำนาจจำแนก (r) ความยากง่าย (p) และความเชื่อมั่นของแบบทดสอบต่อไป

3.2.7 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองหอย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 ที่เคยเรียนเนื้อหาเรื่องนี้มาแล้ว

3.2.8 นำคะแนนจากการสอบมาตรวจให้คะแนน โดยข้อที่ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน และวิเคราะห์คุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หาค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และคัดเลือกข้อสอบที่มีความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.21 – 0.80 และหาค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไป ไว้จำนวน 30 ข้อ พบว่า แบบทดสอบมีค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.21 – 0.79 ค่าความยากง่าย ระหว่าง 0.34 – 0.79

3.2.9 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่เลือกไว้ทั้ง 30 ข้อ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น ทั้งฉบับโดยใช้วิธีของ Kuder-Richardson จากสูตร KR 20 (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.85 เป็นไปตามเกณฑ์

3.2.10 จัดพิมพ์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อนำไปใช้ทดสอบนักเรียนกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก

3.3.1 ศึกษาเอกสารวิธีสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจจากหนังสือการวิจัยเบื้องต้น

3.3.2 กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ โดยวิเคราะห์โครงสร้างประเด็น ที่ต้องการวัดให้เหมาะสมกับความรู้และวัยของผู้เรียน วิเคราะห์ข้อคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

3.3.3 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ให้ครอบคลุมประเด็นคำถามที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ จำนวน 15 ข้อ

3.3.4 นำแบบสอบถามความพึงพอใจเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ ความถูกต้อง ความชัดเจน ภาษาที่ใช้ของแบบสอบถาม แล้วนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข

3.3.5 นำแบบสอบถามความพึงพอใจเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านประเมินความสอดคล้อง (Index of Item – Objective Congruence: IOC) ของข้อคำถามกับพฤติกรรมที่ต้องการวัด โดยใช้แบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3.3.6 วิเคราะห์ข้อมูลค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามความพึงพอใจ โดยหาค่า IOC เลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.05 ขึ้นไป (ไพศาล วรคำ, 2555) พบว่า แบบสอบถามมีค่า IOC ระหว่าง 0.67 – 1.00

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนต่อไปนี้

4.1 ปฐมนิเทศนักเรียนและชี้แจงเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

4.2 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปทดสอบก่อนเรียนกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

4.3 ดำเนินการสอนกลุ่มตัวอย่างด้วยแผนการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นทั้ง 16 แผน กับกลุ่มตัวอย่างโดยผู้วิจัยดำเนินการสอนด้วยตนเองใช้เวลา 16 ชั่วโมง

4.4 หลังจากจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครบทั้ง 16 แผนการจัดการเรียนรู้แล้วผู้วิจัยดำเนินการทดสอบหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับเดิม

4.5 ให้นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก

4.6 นำข้อมูลผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิกที่นักเรียนตอบมาวิเคราะห์ความพึงพอใจทางสถิติ

5. วิเคราะห์ข้อมูล

5.1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนโดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 80

5.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยวิเคราะห์ค่าทีแบบไม่อิสระ (t-test for Dependent Samples)

5.3 การวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วแปลความหมายข้อมูล

ผลการวิจัย

1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์หลังเรียนโดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิกสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์หลังเรียนโดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก โดยเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 80

คะแนน	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ	t	sig
คะแนนตามเกณฑ์	24.00	-	80	2.39*	.025
คะแนนหลังเรียน	24.76	1.58	82.53		

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 24.76 คิดเป็นร้อยละ 82.53 โดยหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้สังคมศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig
ก่อนเรียน	25	30	9.80	2.02	26.80*	0.00
หลังเรียน	25	30	24.76	1.58		

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 9.80 ($\bar{X} = 9.80$) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 24.76 ($\bar{X} = 24.76$) โดยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

3. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา เป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาเพิ่มมากขึ้น รองลงมา

คือหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนชอบการเรียนการสอนในรายวิชาสังคมเพิ่มมากขึ้น นักเรียนได้รับการส่งเสริมและพัฒนาทักษะด้านการคิด วิเคราะห์มากขึ้น และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ นักเรียนมีความสุขในการเรียนและการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีผลการวิจัยที่เป็นประเด็นสำคัญและนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนโดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิกสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวความคิดการใช้สมองเป็นฐานมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบที่น่าสนใจและสอดคล้องกับเด็กแต่ละวัย เด็กได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างเต็มที่และเป็นการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย มีการสร้างแรงจูงใจ ในการเรียน ทำให้เด็กสามารถฝึกทักษะในด้านความคิด จินตนาการ การสร้างสรรค์ผลงานต่างๆ ด้วยตนเอง รวมทั้งเพิ่มพัฒนาการในเรื่องของภาษา การเคลื่อนไหว และการควบคุมอารมณ์ของตนเองอีกด้วย (ธนาภรณ์ จันทรประดิษฐ์, มปป.) นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้ตามแนวความคิดการใช้สมองเป็นฐาน ผู้วิจัยได้ออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ให้มีบรรยากาศในการผ่อนคลาย โดยมีการเปิดเพลงให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวตามจังหวะ จากนั้นให้ผู้เรียนเล่นเกมที่ครูกำหนดให้เกี่ยวกับเนื้อหาที่ใช้จัดการเรียนการสอนในเรื่องนั้นๆ โดยมีการแสดงความคิดเห็น และมีการสนทนาเกี่ยวกับเนื้อหาระหว่างเพื่อนร่วมชั้นและครูผู้สอน จนเกิดความเข้าใจในบทเรียนและสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการทำแบบฝึกหัด ทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมที่สูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญพัฒน์ แรมลี (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain-Based Learning) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก (Graphic Organizers Technique) รายวิชา ส 21102 สังคมศึกษา 2 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ปิยาภรณ์ นามไพร (2560) ได้นำหลักการแนวคิดของการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการคิด การอ่าน การเขียน มีความฉลาดทางด้านอารมณ์ ความคิดสร้างสรรค์ และมีผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น ฉันทนา สนานคุณ (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ใช้รูปแบบการสอน BBL พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นเดียวกับงานวิจัยของ รุจิเรจ แก้วพินิจ (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวความคิดการใช้สมองเป็นฐานที่มีต่อความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน มีคะแนนความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษสูงกว่าร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนาภรณ์ จันทรประดิษฐ์ (มปป.) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวความคิดการใช้สมองเป็นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน ซึ่งมีทั้งหมด 5 ขั้นตอน นักเรียนได้เตรียมความพร้อมก่อนเรียน เป็นการนำเสนอความรู้โดยเชื่อมโยงระหว่างข้อมูลเดิมกับข้อมูลความรู้ใหม่ใช้กระบวนการกลุ่มในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นำเสนอผลงานและมีการสรุปความรู้หรือประโยชน์ที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ในช่วงโม่ง จึงส่งผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ศาสตราจารย์โฮวาร์ด การ์ดเนอร์ (Howard Gardner) นักจิตวิทยา มหาวิทยาลัย ฮาร์วาร์ด ที่กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเป็นการเรียนรู้ที่ใช้โครงสร้างและหน้าที่ของสมองเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ โดยไม่สกัดกั้นการทำงานของสมอง แต่เป็นการส่งเสริมให้สมองได้ปฏิบัติหน้าที่ให้สมบูรณ์ที่สุดภายใต้แนวคิดที่ว่าทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ทุกคนมีสมองพร้อมที่จะเรียนรู้มาตั้งแต่กำเนิด เป็นการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการของสมองแต่ละช่วงวัยเป็นการนำองค์ความรู้เรื่องสมองมาใช้เป็นฐานในการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้การ์ดเนอร์ชี้ให้เห็นถึงความหลากหลายทางปัญญาของมนุษย์ ซึ่งมีหลายด้าน หลายมุมแต่ละด้านมีความอิสระในการพัฒนาตัวของตัวเองให้เจริญงอกงาม ในขณะเดียวกันก็มีการบูรณาการเข้าด้วยกันเติมเต็มซึ่งกันและกัน แสดงออกเป็นเอกลักษณ์ทางปัญญาของมนุษย์แต่ละคน การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานนี้นับเป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่น่าสนใจและเหมาะสมแก่การนำไปประยุกต์ใช้อย่างยิ่ง (บุญส่ง ชันทอง, มปป) สอดคล้องงานวิจัยของ ปิยาภรณ์ นามไพร (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ โดยการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ใช้สมองเป็นฐาน สาระเศรษฐศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เช่นเดียวกับงานวิจัยของจิรารัตน์ บุญสงค์ (2558) ศึกษาเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้และมีความคิดสร้างสรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นภัสวรรณ สรित्रงเมือง และคณะ (2564) ศึกษาเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิกที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิกหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม นักเรียนมีความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิกนักเรียนรู้สึกผ่อนคลายไม่ตึงเครียดจากขั้นตอนการจัดการเรียนเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก ทั้งนี้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมที่มีความหลากหลาย เป็นการส่งเสริมและพัฒนาสมอง ประกอบกับการมีแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานที่มีขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีความชัดเจน แต่ละแผนจะมีสื่อการสอนและใบงานให้

นักเรียนได้ฝึกประสบการณ์การเรียนรู้ จึงทำให้ระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้สมองเป็นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภริตา การะภาพ (2564) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับการใช้สื่อโมชันกราฟิกเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านสะกดคำของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับการใช้สื่อโมชันกราฟิก โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับงานวิจัยของ รัตน์วิสาณ งามสม (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมบางประการ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก ครูมีเนื้อหาและมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่น่าสนใจ นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน ดังนั้น เนื้อหาที่นำมาจัดกิจกรรมควรเป็นเนื้อหาความรู้ที่อยู่ใกล้ตัวและนักเรียนพบเจอบ่อยในชีวิตประจำวัน

1.2 จากผลการวิจัยการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก มีความแตกต่างกัน ดังนั้นจึงควรให้ความสำคัญต่อกิจกรรมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก ให้นักเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ การคิด วิเคราะห์ด้วยตนเองและให้ความช่วยเหลือนักเรียนในทุกกลุ่ม

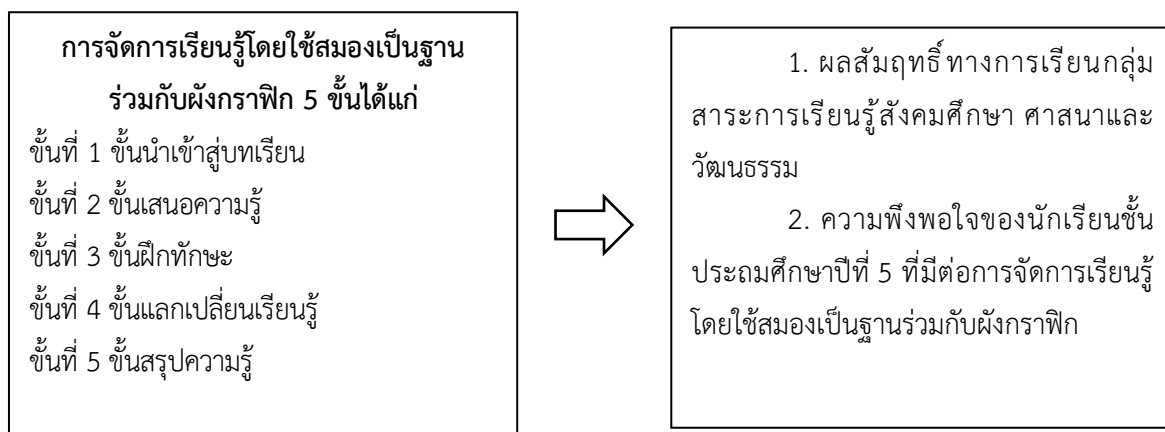
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรนำวิธีการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก ไปทดลองเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้รายวิชาอื่นๆ ทั้งในระดับชั้นอื่นด้วย

2.2 ควรศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิกในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในระดับชั้นอื่น

องค์ความรู้ได้รับ

จากผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 การศึกษาครั้งนี้สามารถสร้างองค์ความรู้ โดยได้แนวทางสำหรับครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ให้มีประสิทธิภาพตามกระบวนการ จัดการเรียนรู้ 5 ขั้น ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก

เอกสารอ้างอิง

- กรรณิการ์ สุพิชญ์ และสันติ วิจักขณาลัญญ์. (2558). ผังกราฟิก: เครื่องมือช่วยการเรียนรู้ Graphic Organizers : Effective Learning tool. *ศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*, 11(2), 19-39.
- จิรารัตน์ บุญสงค์. (2559). ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*.
- ฉันทนา สนานคุณ. (2559). การประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ใช้รูปแบบการสอน BBL. *มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*.
- ธนาภรณ์ จันทร์ประดิษฐ์. (มปป.). ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวความคิดการใช้สมองเป็นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 15 พฤษภาคม 2566). จาก: <https://shorturl.at/qAHIX>
- ธัญพัฒน์ แรมลี. (2562). การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain – Based Learning) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก (Graphic Organizers Technique) *รายวิชา ส21102 สังคมศึกษา 2 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น*.
- นภัสวรรณ ศรีทรงเมือง และคณะ. (2564). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญญาเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดสุคันธาราม (สุคันธวิทยาการ) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์*, 11(3), 86-103
- บุญชม ศรีสะอาด. *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน์.
- บุญส่ง ชันทอง. (มปป.). *การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน*. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 19 เมษายน 2566). จาก: <https://www.gotoknow.org/posts/334320>

- ทิพรัตน์ สัตระ. (2550). ผลการใช้เทคนิคผังกราฟิกในการสอนวิทยาศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ปิยาภรณ์ นามไพร. (2560). การพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ โดยการจัดการเรียนรู้ใช้สมองเป็นฐาน (Brain – Based Learning) สาระเศรษฐศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- รัตน์วิสาณ งามสม. (2560). การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (BBL) เพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- โรงเรียนบ้านหนองหอย. (2565). หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านหนองหอย ฉบับปรับปรุง 2565. โรงเรียนบ้านหนองหอย. อำเภอโพธาราม จังหวัดหนองคาย.
- พิชาติ แก้วพวง. (2563). ศาสตร์การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา (Social of Social Studies Learning Management). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพศาล วรคำ. (2555). การวิจัยทางการศึกษา = Educational research. พิมพ์ครั้งที่ 5. มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์.
- ภริตา การะภาพ. (2564). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain – Based Learning : BBL) ร่วมกับการใช้สื่อโมชันกราฟิกเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รุจิเรจ แก้วพินิจ. (2562). ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐานที่มีต่อความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- วิวรรธน์ จันทรเทพย์. (2554). ทำไมต้องเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 20 เมษายน 2566). จาก: <http://kururatsocial.blogspot.com/2011/09/blog-post.html>
- ศศิธร เวียงวะลัย. (2556). การจัดการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: โอเดียนโฆชนา.
- สุขกมล แสงวันดี, บัณฑิต กองอิม, และกมลหทัย แวงวาสิต. (2560). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคิดสร้างสรรค์ และความฉลาดทางอารมณ์. การวัดผลการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2552). การศึกษาผลการติดตามการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง (BBL: Brain – Based Learning) ระดับประถมศึกษา ในโรงเรียนศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบเข้มแข็ง. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและ ทักษะการฝึกปฏิบัติ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ศักดิ์ชัย ศรีจุมพล^{1*}, สมชาย พาชอบ²

¹นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยพยุหกันต์

²หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยพยุหกันต์

*Corresponding Author Email: sakchai.1q2w3e4r5t@gmail.com

(Received: 7 September 2023, Revised: 21 October 2023, Accepted: 24 October 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างก่อนและหลัง เรียน 2) เพื่อศึกษาทักษะการฝึกปฏิบัติกับเกณฑ์ร้อยละ 70 และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 1 โสภคุณ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 25 คน ได้จากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าความยากง่าย ระหว่าง 0.32 - 0.59 ค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.27 - 0.67 และค่าความเชื่อมั่น 0.87 3) แบบประเมินทักษะการฝึกปฏิบัติ ผลการวิเคราะห์หาค่าความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน RAI = 0.83 4) แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที แบบไม่อิสระ ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ตามแนวคิดทักษะปฏิบัติของ แฮร์โรว์ เรื่อง ดนตรีสากลขลุ่ยรีคอร์เดอร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) ผลการศึกษาทักษะการฝึกปฏิบัติ วิชาดนตรี เรื่อง ดนตรีสากลขลุ่ยรีคอร์เดอร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ โดยมีค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 78.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 3) ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: แนวคิดทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน; ทักษะการฝึกปฏิบัติ

The Results of Learning Management based on Harrow's Instructional Approach on Learning Achievement and Performance Skills in the Arts Learning Essence of Pratomsuksa 3 students

Sakchai Srijoompol¹, Somchai pachob²

¹Student of Master of Education Program in Curriculum and Instruction, Faculty of Education
Pitchayabundit College

²Master of Education Program in Curriculum and Instruction, Faculty of Education Pitchayabundit College

*Corresponding Author Email: sakchai.1q2w3e4r5t@gmail.com

(Received: 7 September 2023, Revised: 21 October 2023, Accepted: 24 October 2023)

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) to compare achievement between before and after learning 2) to study practice skills with the 70 percent and 3) to study of satisfaction with learning management according to Harrow's instructional approach practical skills of Prathomsuksa 3 students at Municipal School 1, Sok Koon School. School semester 1, academic Year 2023 groups of 25, were through random cluster random sampling. The research instruments were 1) lesson plans 2) the achievement test There was a difficulty value between 0.32 - 0.59, a power of discrimination between 0.27 - 0.67, and a confidence value of 0.87. 3) the practice skill assessment form the result of the analysis of the consistency index between assessors $RAI = 0.83$ 4) the satisfaction questionnaire. The statistics for data analysis comprised; mean, standard deviation, percentage, and t-test for dependent samples. The results of this research reveal that; 1) The achievement of Prathomsuksa 3 students learning management was based on Harrow's concept of practical skills on the recorder's international music after learning is higher than before statistically significant at the .01 level. 2) The results of the study of practice skills on the subject of international music, of Prathomsuksa 3 students with a learning management based on Harrow's concept of practical skills the average is 78.00 percent, which is higher than the 70 percent threshold. 3) The satisfaction with the learning management was based on Harrow's concept of practical skills on the recorder's international music of Prathomsuksa 3 students overall was at a high level.

Keywords: Based on Harrow's Instructional; Achievement; Performance Skills

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาไว้ในมาตรา 6 ว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไป เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาไว้ในหมวดที่ 4 มาตรา 22 ระบุว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักการว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งทางด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองและพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นในการศึกษาต่อ ประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิตโดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2552)

การศึกษาดนตรีเป็น กระบวนการที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ และมีความสามารถ เนื้อหาดนตรีที่หลักสูตร เน้นมีจังหวะ ทำนอง อารมณ์เพลง การประสานเสียง ทักษะ ดนตรีที่หลักสูตรเน้น การฟัง การร้อง และการเล่นเครื่องดนตรี การประพันธ์เพลงและการ สร้างสรรค์ มีความจำเป็นอย่างมากสำหรับใช้ในการเรียนการสอนวิชาดนตรี ซึ่งครูผู้สอนต้องใช้ ความสามารถ ความชำนาญในการนำความรู้จาก ลักษณะเป็นนามธรรมไปสู่ผู้เรียนให้เข้าใจเป็น รูปธรรมได้ หรือจากทฤษฎีถ่ายทอดให้นักเรียนสามารถ ปฏิบัติได้ถูกต้อง สิ่งนั้นคือ สื่อการสอน (พันธุ์เอก ใจหลวง, 2558)จากรายงานแผนยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเทศบาล 1 โสภคุณ สังกัดเทศบาลตำบลห้วยเกิ้ง พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ในปีการศึกษา 2564 และปีการศึกษา 2565 ที่ผ่านมา คิดเป็นร้อยละ 62.46 และร้อยละ 64.15 ตามลำดับ ซึ่งยังไม่ถึงเกณฑ์ร้อยละ 70 ต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยของโรงเรียนที่ตั้งไว้ เนื่องจาก ทักษะในการปฏิบัติในเครื่องดนตรี มีความยากและซับซ้อนโดยเฉพาะในเรื่อง การฝึกหรือการปฏิบัติเครื่องดนตรีต่าง ๆ นักเรียนไม่สามารถรู้หลักการปฏิบัติ วิธีการปฏิบัติ เทคนิคการปฏิบัติของเครื่องดนตรีชนิดนั้น ๆ ได้ด้วยตนเองและฝึกจนมีความคล่อง (โรงเรียนเทศบาล 1 โสภคุณ, 2565)

รูปแบบการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ ได้จัดลำดับขั้นของการเรียนรู้ทางด้านทักษะปฏิบัติโดยเริ่มจากระดับที่ซับซ้อนน้อยไปจนถึงระดับที่มีความซับซ้อนมาก ซึ่งกระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบนี้มีทั้งหมด 5 ขั้น คือ ขั้นตอนที่ 1 การเลียนแบบ เป็นขั้นที่ผู้เรียนต้องสังเกตการกระทำที่ผู้เรียนทำได้ ผู้เรียนจะสามารถบอกขั้นตอนหลักของการกระทำนั้น ๆ ได้ ขั้นตอนที่ 2 ขั้นการลงมือกระทำตามคำสั่ง เป็นการให้ผู้เรียนลงมือทำโดยไม่มีแบบอย่างให้เห็น ผู้เรียนอาจลงมือทำตามคำสั่งผู้สอนหรือทำตามคำสั่งผู้สอนเขียนเอาไว้ การลงมือปฏิบัติตามคำสั่งผู้เรียนอาจจะทำได้ไม่สมบูรณ์แต่จะได้ประสบการณ์การลงมือปฏิบัติและค้นพบปัญหาต่าง ๆ ซึ่งจะเกิดการเรียนรู้และจะนำมาปรับการกระทำให้ถูกต้องสมบูรณ์ขึ้น ขั้นตอนที่ 3 ขั้นการกระทำถูกต้องสมบูรณ์เป็นขั้นที่ผู้เรียนต้องฝึกฝนจนสามารถทำสิ่งนั้น ๆ ได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์ โดยไม่มีคำสั่งหรือแบบอย่าง ขั้นตอนที่ 4 ขั้นการแสดงออก เป็นขั้นที่ผู้เรียนมีโอกาสได้ฝึกฝนมากขึ้นจนกระทั่งสามารถกระทำสิ่งนั้นได้ถูกต้องสมบูรณ์ได้อย่างคล่องแคล่วรวดเร็ว และมีความมั่นใจ ขั้นตอนที่ 5 ขั้นการกระทำอย่างเป็นธรรมชาติขั้นนี้ผู้เรียนจะกระทำสิ่งนั้น ๆ

อย่างสบาย ๆ เป็นไปอย่างอัตโนมัติ โดยไม่รู้สึกรู้ว่าต้องใช้ความพยายามเป็นพิเศษ ซึ่งจะต้องอาศัยการปฏิบัติบ่อย ๆ ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่หลากหลาย (แฮร์โรว์ 1972 อ้างถึงในทิตินา แชมณี, 2560) สอดคล้องกับงานวิจัยของเยาวนา สิทธิเชนทร์ (2560) การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ เรื่องงานประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังจากที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวสูงกว่าผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทักษะปฏิบัติงานของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวอยู่ในระดับดี และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวในระดับมากที่สุด

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยสนใจ ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการฝึกปฏิบัติ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรีและแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน เพื่อใช้ในการพัฒนาปรับปรุงการจัดการ เรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรี เรื่อง ดนตรีสากลขลุ่ยรีคอร์เดอร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทักษะปฏิบัติของ แฮร์โรว์

2.2 เพื่อศึกษาทักษะการฝึกปฏิบัติ วิชาดนตรี เรื่อง ดนตรีสากลขลุ่ยรีคอร์เดอร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทักษะปฏิบัติของ แฮร์โรว์กับเกณฑ์ร้อยละ 70

2.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการฝึกปฏิบัติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบแผนการทดลองแบบ One Group Pre-test Post-test Design โดยมี รูปแบบการทดลอง

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

3.1.1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 1 โสภคุณ สังกัดเทศบาลตำบลห้วยเก็ง จังหวัดอุดรธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 2 ห้อง จำนวนนักเรียน 45 คน

3.1.2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 1 โสภคุณ สังกัดเทศบาลตำบลห้วยเก็ง จังหวัดอุดรธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวนนักเรียน 25 คน 1 ห้อง โดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่มจัดชั้นเรียนแบบความสะดวกสามารถ

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามลักษณะการใช้ ดังนี้

3.2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ เรื่อง ดนตรีสากลขลุ่ยรีคอร์เดอร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 8 แผน เวลา 16 ชั่วโมง

3.2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยการเรียนรู้ตามแนวคิดทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ เรื่อง ดนตรีสากลขลุ่ยรีคอร์เดอร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือกตอบ จำนวน 30 ข้อ

3.2.3 แบบประเมินทักษะการฝึกปฏิบัติ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยอิงจากเกณฑ์ เป็นแบบรูบริคสกอว์ โดยเกณฑ์การให้คะแนนตัดสินคุณภาพ 3 ระดับ

3.2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

3.3 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

การสร้างเครื่องมือในการวิจัยผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ ตามขั้นตอน ดังนี้

3.3.1 แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์

3.3.1.1 ศึกษาสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ฉบับปรับปรุง 2560) และหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และจัดทำกำหนดการสอน รายวิชาดนตรี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง ดนตรีสากลขลุ่ยรีคอร์เดอร์ ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์รายวิชา

3.3.1.2 เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ เรื่อง ดนตรีสากลขลุ่ยรีคอร์เดอร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 8 แผนการเรียนรู้ รวมเวลา 16 ชั่วโมง ตามองค์ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้และนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.3.1.3 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.3.1.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ ด้านการสอนสุขศึกษา และพลศึกษา และด้านการจัดการเรียนรู้จำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินความตรงตามเนื้อหา ความถูกต้อง เหมาะสม โดยใช้แบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) คือ เหมาะสมมากที่สุด เหมาะสมมาก เหมาะสมปานกลาง เหมาะสมน้อย เหมาะสมน้อยที่สุด โดยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณา (วรณัฏฐ์, 2551: 219-221) ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไปซึ่งถือว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสม ซึ่งได้ค่าเฉลี่ย อยู่ระหว่าง 4.14 – 4.38 และจัดพิมพ์เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.3.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.3.2.1 ศึกษาการสร้างแบบทดสอบ วิธีการหาความเที่ยงตรง อำนาจจำแนก ความยากง่าย และวิธีการหาค่าความเชื่อมั่น จากเอกสาร หนังสือ ตำราที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยทางการศึกษา

3.3.2.2 วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ และระดับพฤติกรรมในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่ ด้านความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ และการวิเคราะห์

3.3.2.3 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือกตอบ จำนวน 45 ข้อ

3.3.2.4 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อให้ข้อเสนอแนะปรับปรุง จากนั้นนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมซึ่งมีค่า IOC (Index of Item-Objective Congruence) อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 เพื่อนำไปทดลองใช้หาค่าอำนาจจำแนก ความยากง่าย และความเชื่อมั่นของแบบทดสอบต่อไป

3.3.2.5 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาล 1 โสภคุณ ซึ่งได้เรียนในเนื้อหาแล้วและวิเคราะห์คุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนำคะแนนจากการสอบมาตรวจให้คะแนน และหาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) และคัดเลือกข้อสอบที่มีความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.20 - 0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไป (วรรณิ แกมเกตุ, 2551: 222) พบว่า แบบทดสอบมีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.32 - 0.59 และค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.27 - 0.67 เลือกไว้จำนวน 30 ข้อ

3.3.2.6 แบบทดสอบแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่เลือกไว้ทั้ง 30 ข้อ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยใช้วิธีของ Kuder-Richardson จากสูตร KR-20 (วรรณิ แกมเกตุ, 2551: 232-233) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87 และจัดพิมพ์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพนำไปใช้ในการทดสอบจริงกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.3.3 แบบประเมินทักษะการฝึกปฏิบัติ เรื่อง ดนตรีสากลลู่ริคอร์ดอร์

3.3.3.1 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ และศึกษาทฤษฎี หลักการและวิธีการสร้างเครื่องมือวัดผลทางการ ศึกษาและศึกษาขอบเขตของเนื้อหา และมาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัด ให้ครอบคลุม เนื้อหาวิชา

3.3.3.2 สร้างแบบประเมินทักษะการฝึกปฏิบัติ เรื่อง ดนตรีสากลลู่ริคอร์ดอร์ สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 เป็นแบบรูบริคสกออร์โดยอิงจากเกณฑ์ของ บุญเรียง ขจรศิลป์ (2554) โดยเกณฑ์ให้คะแนน คุณภาพ 3 ระดับ

3.3.3.3 แบบประเมินทักษะการฝึกปฏิบัติ เรื่อง ดนตรีสากลลู่ริคอร์ดอร์ ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องสอดคล้อง และองค์ประกอบด้านเนื้อหาและแบบประเมินทักษะการฝึกปฏิบัติ เรื่อง ดนตรีสากลลู่ริคอร์ดอร์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาตรวจสอบคุณภาพและความถูกต้องเหมาะสม และ ตรวจสอบการวัดและประเมินผลความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 ที่อยู่ในเกณฑ์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ในประเด็นของเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละด้าน

3.3.3.4 นำแบบประเมินทักษะการฝึกปฏิบัติ เรื่อง ดนตรีสากลลู่ริคอร์ดอร์ ไปทดลองกับนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาล 1 โสภคุณ จำนวน 20 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างหา

ข้อบกพร่อง ปรับแก้เกณฑ์การให้คะแนนให้เหมาะสมสำหรับกลุ่มตัวอย่างนำผลการวัดทักษะการฝึกปฏิบัติขลุ่ยรีคอร์เดอร์ โดยใช้วิธีการหาค่าดัชนีความเห็นพ้องของผู้ประเมิน (Rater Agreement Index: RAI) (ไพศาล วรคำ, 2552: 297) โดยสุ่มกระดาษาคำตอบของนักศึกษากลุ่มที่ไปทดลอง (ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง) จำนวน 3 คน แล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิ (ผู้ประเมิน) จำนวน 2 ท่าน เป็นผู้ตรวจให้คะแนน ผลการวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน ผลการประเมินค่า RAI = 0.83

3.3.3.5 นำแบบประเมินทักษะการฝึกปฏิบัติ เรื่อง ดนตรีสากลขลุ่ยรีคอร์เดอร์ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 แล้วจัดพิมพ์เป็นฉบับจริงเพื่อนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.3.4 แบบสอบถามความพึงพอใจ

3.3.4.1 วิเคราะห์ประเด็นเกี่ยวกับ หลักการ แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ และวิธีการสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ประเภทแบบสอบถามจากเอกสาร หนังสือ ตำรา ที่เกี่ยวข้อง

3.3.4.2 กำหนดนิยามความพึงพอใจเพื่อใช้เป็นกรอบสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจที่มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ พึงพอใจมากที่สุด พึงพอใจมาก พึงพอใจปานกลาง พึงพอใจน้อย และพึงพอใจน้อยที่สุด กำหนดเกณฑ์ให้คะแนนและเกณฑ์แปลผลความพึงพอใจ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560: 121)

4.51 – 5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ มากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ มาก

2.51 – 3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ ปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ น้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

3.3.4.3 นำแบบสอบถามความพึงพอใจเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประเมินความสอดคล้อง IOC (Index of Item-Objective Congruence) วิเคราะห์ข้อมูล ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับพฤติกรรมที่ต้องการวัด (บุญชม ศรีสะอาด, 2560: 121) พบว่า แบบสอบถามมีค่า IOC ระหว่าง 0.67 – 1.00 และปรับปรุงแบบสอบถามความพึงพอใจตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ นำไปใช้สอบถามความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อตามขั้นตอนต่อไปนี้

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 1 โสภคุณภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 25 คน ดังนี้

3.4.1. ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการปฐมนิเทศเพื่อตกลงและทำความเข้าใจกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ก่อนที่จะให้นักเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

3.4.2. นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน (Pre-test) เรื่อง ดนตรีสากลขลุ่ยรีคอร์เดอร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 30 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3.4.3. ทดลองกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จนครบจำนวน 8 แผน เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเรียนโดยการทดสอบย่อยเมื่อ

สิ้นสุดกิจกรรมแต่ละแผนและทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน (Post-test) เรื่องดนตรีสากลขลุ่ยรีคอร์เดอร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 30 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3.4.4. นักเรียนทำแบบประเมินทักษะการฝึกปฏิบัติ เรื่อง ดนตรีสากลขลุ่ยรีคอร์เดอร์ จนครบจำนวนและนำแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

3.5 วิเคราะห์ข้อมูล

3.5.1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรี เรื่อง ดนตรีสากลขลุ่ยรีคอร์เดอร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ t-test แบบไม่อิสระ (t-test for Dependent Samples)

3.5.2 วิเคราะห์ประเมินทักษะการฝึกปฏิบัติ เรื่อง ดนตรีสากลขลุ่ยรีคอร์เดอร์ โดยการนำคะแนนที่ได้จากแบบประเมินมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยแล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยได้กำหนดเกณฑ์การประเมินไว้ที่ ร้อยละ 70 โดยการหาค่าเฉลี่ยและร้อยละ

3.5.3 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรี เรื่อง ดนตรีสากลขลุ่ยรีคอร์เดอร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทักษะปฏิบัติของ แฮร์โรว์ ตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรี เรื่อง ดนตรีสากลขลุ่ยรีคอร์เดอร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตาม แนวคิดทักษะปฏิบัติของ แฮร์โรว์

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S. D.	t	p-value
ก่อนเรียน	25	30	14.56	1.15	27.003**	0.000
หลังเรียน	25	30	22.28	1.57		

**p ≤ .01

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ตามแนวคิดทักษะปฏิบัติของ แฮร์โรว์ เรื่อง ดนตรีสากลขลุ่ยรีคอร์เดอร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 22.28 และก่อนเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 14.56 จึงสรุปได้ว่าจัดการเรียนรู้โดยใช้ตามแนวคิดทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ ของนักเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลการศึกษาทักษะการฝึกปฏิบัติ วิชาดนตรี เรื่อง ดนตรีสากลขลุ่ยรีคอร์เดอร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทักษะปฏิบัติของ แฮร์โรว์กับเกณฑ์ร้อยละ 70 ตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาทักษะการฝึกปฏิบัติ วิชาดนตรี เรื่อง ดนตรีสากลขลุ่ยรีคอร์เดอร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทักษะปฏิบัติของ แฮร์โรว์กับเกณฑ์ร้อยละ 70

	ด้านผู้เรียนสามารถ		ด้านการปฏิบัติ		ด้านการบรรเลงเพลง		รวม (18)
	อ่านโน้ต		ขลุ่ยรีคอร์เดอร์				
	โน้ตระบบ โซ-ฟา(3)	โน้ตบันได เสียง C Major (3)	เป่าบันไดเสียง C Major ทั้งขาขึ้น และขาลง(3)	เป่าควบคุมลม และการตัดลิ้น ให้ถูกต้อง (3)	เพลง หนูมาลี (3)	เพลง มารินมาร์ช (3)	
รวม	62	60	58	56	64	55	352
ค่าเฉลี่ย	2.48	2.40	2.30	2.24	2.56	2.20	2.36
ร้อยละ	83	80	77	75	85	73	78

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการศึกษาทักษะการฝึกปฏิบัติ วิชาดนตรี เรื่อง ดนตรีสากลขลุ่ยรีคอร์เดอร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทักษะปฏิบัติของ แฮร์โรว์ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 0.78 คิดเป็นร้อยละ 78.00 แสดงว่า คะแนนทักษะการฝึกปฏิบัติวิชาดนตรี เรื่อง ดนตรีสากลขลุ่ยรีคอร์เดอร์ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 เมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้

3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.60$) เมื่อพิจารณาเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ครูสอนเข้าใจง่ายตามแนวคิดทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ ($\bar{X}=3.81$) รองลงมา คือ มีเอกสารและสื่อประกอบในการเรียนรู้ ($\bar{X}=3.67$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด นำความรู้ที่ได้จากการทำกิจกรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ($\bar{X}=3.52$)

อภิปรายผล

ผลการวิจัย เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะการฝึกปฏิบัติ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังนี้

1.ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ตามแนวคิดทักษะปฏิบัติของ แฮร์โรว์ เรื่อง ดนตรีสากลขลุ่ยรีคอร์เดอร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 22.28 และก่อนเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 14.56 จึงสรุปได้ว่าจัดการเรียนรู้โดยใช้ตามแนวคิดทักษะปฏิบัติของ แฮร์โรว์ ของนักเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจาก โดยผู้วิจัยได้ฝึกทักษะปฏิบัติ 5 ขั้นตอนสังเกตการกระทำที่ผู้เรียนทำได้ ผู้เรียนจะสามารถบอกขั้นตอนหลักของการกระทำนั้น ๆ ได้และผู้เรียนฝึกปฏิบัติซ้ำ ๆ จนสามารถปฏิบัติได้ถูกต้อง คล่องแคล่ว รวดเร็วและมีความมั่นใจกับสอดคล้องกับงานวิจัยของเยาวนา สิทธิเชนทร์ (2560) ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ เรื่องงานประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังจากที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้สูงกว่าผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับงานวิจัยพุมิญา อาจหาญ (2563) ศึกษาการพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของ แฮร์โรว์ เพื่อเสริมสร้างทักษะปฏิบัติร่วางมาตรฐาน ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า การพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของ แฮร์โรว์ เพื่อเสริมสร้างทักษะปฏิบัติร่วาง มาตรฐาน ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 88.64/87.27 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการศึกษาทักษะการฝึกปฏิบัติ วิชาดนตรี เรื่อง ดนตรีสากลลู่รีคอร์เดอร์ ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 0.78 คิดเป็นร้อยละ 78.00 แสดงว่า คะแนนทักษะการฝึกปฏิบัติวิชาดนตรี เรื่อง ดนตรีสากลลู่รีคอร์เดอร์ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ทั้งนี้เนื่องจากแนวทางการสร้างแบบประเมินทักษะปฏิบัติ การหาประสิทธิภาพแบบ Scoring Rubric คือ เกณฑ์การให้คะแนนที่ถูกพัฒนาโดยครูหรือผู้ประเมินที่ใช้วิเคราะห์ผลงาน การประเมินผลงานของนักเรียนจึงส่งผล ให้การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมทักษะปฏิบัติสอดคล้องกับงานวิจัยของ เยาวนา สิทธิเชนทร์ (2560) ศึกษาการพัฒนา ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ เรื่องงานประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทักษะปฏิบัติงานของ นักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวอยู่ในระดับดีและงานวิจัยของจริยา อันบัว พัทย์วัฒน์ พันธะ ศรีและสมาน เอกพิมพ์ (2563) ได้ศึกษาการพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติฟ้อนออนซอนสาตบ้านแพง สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามแนวคิดของ Harrow พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ นาฏศิลป์ ฟ้อนออนซอนสาตบ้านแพง มีประสิทธิภาพ (E1 /E2) เท่ากับ 81.18/90.32 ซึ่งเป็นไปตาม เกณฑ์ 80/80 ที่ กำหนดไว้ นักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ นาฏศิลป์ฟ้อน ออนซอนสาตบ้านแพง มีคะแนน เฉลี่ยเท่ากับ 17.95 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.25 คิดเป็น ร้อยละ 89.76

3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีความพึง พอใจอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นผลเนื่องมาจาก นักเรียนมีอิสระในการเรียนจากการเรียนรู้ แบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน ฝึกปฏิบัติตามครูผู้สอนนำมาปรับปรุง ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ และผู้เรียนฝึกปฏิบัติซ้ำ ๆ จนสามารถปฏิบัติได้ ถูกต้อง คล่องแคล่ว รวดเร็วและมีความมั่นใจกับงานวิจัยของจริยา อันบัว พัทย์วัฒน์ พันธะศรีและสมาน เอกพิมพ์ (2563) ได้ศึกษาการพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติฟ้อนออนซอนสาตบ้านแพง สำหรับนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามแนวคิดของ Harrow พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ นาฏศิลป์ฟ้อน ออนซอนสาตบ้านแพงโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้

จึงขอเสนอแนะในประเด็นต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจที่จะศึกษางานวิจัยดังต่อไปนี้

1.1 การจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้วิชาดนตรีที่เรียนโดยรูปแบบการเรียนการสอน ทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ ในรายวิชาดนตรีสำหรับเนื้อหาใดเนื้อหาหนึ่ง ควรพิจารณาให้เหมาะสมกับเนื้อหาและ ความสามารถของนักเรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นสำคัญ

1.2 การนำแนวคิดทักษะปฏิบัติของแอร์โรว์ไปใช้ ควรคำนึงถึงความเหมาะสมใน องค์ประกอบการสอนด้วย เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ว่าทางสถานศึกษานั้น ๆ มีความพร้อม หรือไม่และตัวผู้เรียนมีความพร้อมหรือไม่ ในการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น ขั้นตอน ต่าง ๆ ในการเรียนการสอนสามารถปรับหรือยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม

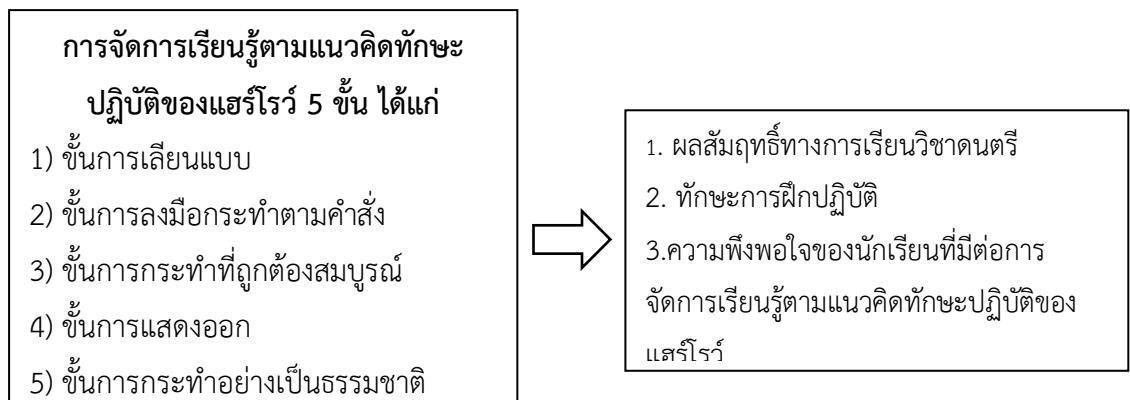
2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาและพัฒนากาการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของแอร์โรว์ร่วมกับเทคนิควิธีการสอนรูปแบบอื่นๆ เช่น เดวิส ชิมพ์สัน STAD TAI เป็นต้น เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง

2.2 ควรทำการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบผลกระทบของการใช้ รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของแอร์โรว์กับวิธีสอนแบบอื่นๆ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนากาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

องค์ความรู้ได้รับ

จากผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทักษะปฏิบัติของแอร์โรว์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการฝึกปฏิบัติ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 การศึกษาครั้งนี้ สามารถสร้างองค์ความรู้ โดยได้แนวทางสำหรับครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทักษะปฏิบัติของแอร์โรว์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพตามกระบวนการ 5 ขั้น ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ในการศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทักษะปฏิบัติของแอร์โรว์

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระศิลปะ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

- จริยา อันบัว, พิทยวัฒน์ พันธะศรี, และ สมาน เอกพิมพ์. (2563). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติเพื่อน
ออนไลน์สอนสดบ้านแพง สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามแนวคิดของแฮร์โรว์. *วารสาร
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 7(2), 101-116.
- ทิตนา แคมมณี. (2560). *ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด.(2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญเรียง ขจรศิลป์. (2554). *วิธีวิจัยทางการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เยาวนา สิทธิเชนทร์ (2560). *การพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติ ของแฮร์
โรว์ เรื่องงานประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1*.
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช/นนทบุรี
- พันธุ์เอก ใจหลวง. (2558). *การพัฒนาศักยภาพ เรื่องทฤษฎีดนตรีสากลขั้นพื้นฐาน สำหรับนักศึกษาวิชาเอก
ดนตรีสากล ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์. อุดรดิตถ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์*
- พุดผญา อาจหาญ. (2563). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของ แฮร์โรว์ เพื่อเสริมสร้างทักษะปฏิบัติร่าง
มาตรฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. *Journal of Modern Learning Development*, 5(6),
214-224.
- ไพศาล วรคำ. (2552). *การวิจัยทางการศึกษา*. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มหาสารคาม
ประสานการพิมพ์.
- โรงเรียนเทศบาล 1 โสภคุณ. (2565). *ผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนเทศบาล 1 โสภคุณ. โรงเรียนเทศบาล 1 โสภ
คุณ.สังกัดเทศบาลตำบลห้วยเก็ง จังหวัดอุดรธานี*.
- วรรณิ แกมเกตุ. (2551). *วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- Harrow, A.J. (1972). *A taxonomy of The Psychomotor Domain*. New York: David McKay.

การวิจัยเชิงปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานลูกเสือโดยใช้กิจกรรม วอร์คแรลลี่ ของครูโรงเรียนวัดปากคู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

ทวีศักดิ์ จันทะโส^{1*} บรรจง เจริญสุข² สิริสวัสดิ์ ทองก้านเหลือง³

¹นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

^{2,3}อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

*Corresponding Author Email: jantasom_ta@yahoo.com

(Received: 30 August 2023, Revised: 1 November 2023, Accepted: 4 November 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานลูกเสือในโรงเรียนวัดปากคู 2) พัฒนาสมรรถนะการบริหารงานลูกเสือของครูโรงเรียนวัดปากคู และ 3) ศึกษาระดับความพึงพอใจของครูที่มีต่อการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานลูกเสือของครูโรงเรียนวัดปากคู โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการตามแนวคิดของเคมมัสและแม็คแท็กการ์ด ดำเนินการ 1 วงรอบและใช้รูปแบบกิจกรรมวอร์คแรลลี่ในการฝึกอบรม กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูโรงเรียนวัดปากคูจำนวน 9 คนโดยการเลือกแบบเจาะจง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์สภาพปัญหาจำนวน 8 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.50-1.00 แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจจำนวน 40 ข้อมีค่าความยากง่าย 0.50-0.75 ค่าอำนาจจำแนก 0.50-1.00 และค่าความเชื่อมั่น 0.96 แบบประเมินสมรรถนะการบริหารงานลูกเสือจำนวน 20 ข้อมีอำนาจจำแนก 0.40 - 0.95 และค่าความเชื่อมั่น 0.96 และแบบประเมินความพึงพอใจจำนวน 15 ข้อมีค่าอำนาจจำแนก 0.27-0.94 และค่าความเชื่อมั่น 0.84 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัญหาการบริหารงานลูกเสือในโรงเรียนวัดปากคู การวางแผนการจัดกิจกรรมยังไม่ครบถ้วนตามหลักสูตร ยังไม่มีการขอตั้งกองลูกเสืออย่างเป็นทางการ ครูมีทักษะการปฏิบัติในเรื่องของพิธีการที่ไม่ชัดเจนและยังไม่มีมีการดำเนินการเรื่องของการเงินลูกเสือ 2) ผลการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานลูกเสือในโรงเรียน พบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจหลังการอบรมมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 36.67 สูงกว่าก่อนการอบรม มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 12.56 และทักษะการปฏิบัติงานลูกเสือโดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.12 อยู่ในระดับมาก และ 3) ครูมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานลูกเสือโดยใช้กิจกรรมวอร์คแรลลี่ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.29 อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การบริหารงานลูกเสือในโรงเรียน, การพัฒนาสมรรถนะครู, วิจัยเชิงปฏิบัติการ, กิจกรรมวอร์คแรลลี่, ความพึงพอใจ

The Action Research Of The Development Of Scout Administration By Walk Rally For Teachers In Pakkoo School Under Suratthani Primary Educational Service Area Office 1

Taveesak Jantasom^{1*} Bunjong Jaroensuk² Sirisawas Thongkanluang³

¹Master of Education Program in Educational Administration,
Suratthani Rajabhat University

²⁻³Course teacher in Master of Education Program and Doctor of Philosophy Program in
Educational Administration Program, Suratthani Rajabhat University

*Corresponding Author Email: jantasom_ta@yahoo.com

(Received: 30 August 2023, Revised: 1 November 2023, Accepted: 4 November 2023)

ABSTRACT

The objectives of this action research were as follows: 1) to study the problems of scout administration at Wat Park Koo School, 2) to develop the scout administration competency of teachers at Wat Park Koo School, and 3) to explore the satisfaction of teachers with the development of scout administration run by teachers at Wat Park Koo School. The research project incorporated a single phase of Kemmis & McTaggart's action research model, and the walk rally activity was employed during the training sessions. The target samples consisted of 9 teachers at Wat Park Koo School, chosen with purposive sampling. The data were collected from the results given in the 8-item problem interview form (the index of item-objective congruence (IOC) = 0.50-1.00); the 40-item comprehension test (IOC = 0.50-0.75, $r = 0.50-1.00$, and $\alpha = 0.96$; the 20-item scout administration competency evaluation form ($r = 0.40-0.95$ and $\alpha = 0.96$); and the 15-item satisfaction survey form ($r = 0.27-0.94$ and $\alpha = 0.84$). The data analysis employed basic statistics such as frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis. It was found that 1) the problems found in the scout administration in Wat Park Koo School were that the number of activities arranged were not sufficient following the curriculum, there was no official request for establishing the scout group, the teachers demonstrated insufficient knowledge and practice skills pertaining to scout ceremonies, and there was a lack of financial management for scouting within the school. 2) For the results of the competency development of the scout administration at Wat Park Koo School, the teachers' comprehension level after the training ($\bar{x} = 36.67$) was higher than that before the training ($\bar{x} = 12.56$), and the overall 4 skills of scouting practice was at the high level ($\bar{x} = 4.12$). Lastly, 3) the teachers were highly satisfied with the competency development of the scout administration by using the walk rally activity ($\bar{x} = 4.29$).

Keywords Scout Administration, Teacher Competency Development, Action Research, Walk Rally, Teachers' satisfaction

บทนำ

สังคมและประเทศชาติในปัจจุบันจะมีความเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้า ทันยุคทันสมัย ทัดเทียมนานาชาติอารยประเทศได้นั้น จะต้องประกอบไปด้วยปัจจัยที่สำคัญหลายอย่าง และปัจจัยหนึ่งที่สำคัญที่สุดในการสร้างความก้าวหน้าให้กับประเทศชาติ นั่นก็คือปัจจัยทางด้านบุคคล ซึ่งหากประเทศของเรานั้นมีความประสงค์ที่จะพัฒนาและก้าวหน้าไปให้ไกล สิ่งจำเป็นคือบุคคลในประเทศของเรานั้นจะต้องมีคุณภาพ และสิ่งที่จะทำให้บุคคลเหล่านั้นมีคุณภาพนั่นก็คือ การได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ (อุทัย ภูเจริญ, 2564) ซึ่งการศึกษาที่ว่านั้น มิใช่การศึกษาเพื่อมอบให้แก่ในเรื่องวิชาการเพียงอย่างเดียว แต่การศึกษานั้นจะต้องทำให้เป็นบุคคลที่มีความสมบูรณ์ทั้งด้านสติปัญญา ด้านร่างกาย และด้านจิตใจ มีการสั่งสอนให้เป็นคนดี มีกฎระเบียบ มีคุณธรรม จริยธรรม หากว่าระบบการศึกษาในประเทศของเราสามารถผลิตบุคคลที่มีคุณภาพได้ดังที่กล่าวไว้แล้วนั้น ประเทศชาติของเราจะสามารถก้าวไปเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว มีความทันสมัย เหมือนดั่งนานาชาติอารยประเทศทั้งหลายได้อย่างแน่นอน

กิจกรรมในการพัฒนาตัวผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่มุ่งสำคัญให้ผู้เรียนได้พัฒนาตัวเองตามความสามารถพัฒนาอย่างรอบด้านเพื่อความเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม สร้างเสริมให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีกฎระเบียบ สั่งสอนและสร้างจิตใต้สำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการตัวเองได้และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขและกิจกรรมลูกเสือเป็นหนึ่งในกิจกรรมในการพัฒนาตัวผู้เรียนที่มุ่งสั่งสอนกฎระเบียบและ กฎมาตรฐานเพื่อการอยู่ด้วยกันให้รู้จักการเสียสละและบำเพ็ญประโยชน์แก่สังคมและวิถีชีวิตในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งการจัดกิจกรรมลูกเสือให้เป็นไปตามข้อบังคับของสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ กระบวนการบริหารกิจกรรมลูกเสือจึงเป็นกิจกรรมที่มุ่งสั่งสอนให้เยาวชนมีกฎระเบียบ ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน รู้จักเสียสละ การบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม สังคมและประเทศชาติ นำไปสู่พื้นฐานของวิถีชีวิตในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งการลูกเสือไทยเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่าเป็นประเทศหนึ่งที่มีกิจกรรมเกี่ยวกับลูกเสือที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในโลก เนื่องจากมีพระมหากษัตริย์เป็นพระประมุขของคณะลูกเสือแห่งชาติ มีพระราชบัญญัติว่าด้วยลูกเสือเป็นกฎหมายสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

พระราชบัญญัติลูกเสือ พุทธศักราช 2551 มาตรา 8 กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของคณะลูกเสือแห่งชาติ ว่า เพื่อพัฒนาลูกเสือทั้งทางกาย สติปัญญา จิตใจและศีลธรรม ให้เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบและ ช่วยสรรค์สร้างสังคมให้เกิดความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันและเจริญเติบโตก้าวหน้า ทั้งนี้เพื่อความสงบสุขและความแน่นอนมั่นคงของประเทศชาติตามแนวทางต่อไปนี้ 1) ให้มีนิสัยในการสังเกตจดจำ เชื่อฟัง และพึ่งตัวเอง 2) ให้ซื่อสัตย์สุจริต มีกฎระเบียบและเข้าใจผู้อื่น 3) ให้รู้จักบำเพ็ญตัวเองเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม 4) ให้รู้จักทำ การฝีมือและฝึกฝนให้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสมควรเหมาะสม และ 5) ให้รู้จักรักษาและสนับสนุนจารีตประเพณีวัฒนธรรมและความแน่นอนมั่นคงของประเทศชาติ ซึ่งมาตรา 9 กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่สนับสนุนและสนับสนุนงานของคณะลูกเสือแห่งชาติเพื่อให้เข้าถึงวัตถุประสงค์ ตลอดจนสนับสนุนและสนับสนุนการดำเนินการของสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ สำนักงานลูกเสือจังหวัด สำนักงานลูกเสือเขตพื้นที่การศึกษา โรงเรียนและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดสรรกิจกรรมลูกเสือ เป็นไปอย่างทั่วถึง และมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ, 2551)

กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี นั้นเป็นขบวนการทางการศึกษาสำหรับเยาวชนที่มีวัตถุประสงค์จะสร้างบุคลิกภาพ และพัฒนาการทางสังคมให้กับเยาวชนเพื่อให้เป็นพลเมืองดีของประเทศ โดยใช้วิธีการของลูกเสือ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2553) จากวัตถุประสงค์ของคณะลูกเสือในข้างต้นบ่งชี้ถึงงานลูกเสือนั้นมีความสำคัญที่สามารถช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งทางกาย สติปัญญา จิตใจและศีลธรรม ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 และ (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2545 - 2559 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาในขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และสถาบันการศึกษาจำเป็นจะต้องนำกิจกรรมลูกเสือไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมโดยสนับสนุนสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนลูกเสือในทุกระดับ และจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางลูกเสือ กิจกรรมทักษะการดำรงชีวิต กิจกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของลูกเสือ และกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์อื่น ๆ มุ่งเน้นให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดีต่อกิจกรรมเกี่ยวกับลูกเสือไทยซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้เรียนที่ส่งผลทางด้านคุณสมบัติที่ต้องการของเยาวชนไทยต่อไป

โรงเรียนวัดปากคู สอนในระดับ อนุบาล 2 ถึง ประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาในขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรกำหนดให้นักเรียนได้เรียน สาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมในการพัฒนาตัวผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมลูกเสือ กิจกรรม นະแนว และชุมนุม โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารีในโรงเรียนวัดปากคู (หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนวัดปากคู, 2562) ได้จัดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา จำนวน 30 ชั่วโมงต่อปี แบ่งเป็นภาคเรียนละ 15 ชั่วโมง ซึ่งผู้วิจัยได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้รับผิดชอบกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี โดยการจัดกิจกรรมในชั่วโมงลูกเสือ เนตรนารีนั้นได้มอบหน้าที่แก่ครูประจำชั้นให้จัดกิจกรรมตามความเหมาะสมของแต่ละชั้น ไม่ได้มีการเปิดประชุมกองลูกเสือในชั่วโมงอย่างที่ควรจะเป็นและการจัดกิจกรรมมีการร่วมมือกันภายในช่วงชั้นหรือประเภทของลูกเสือค่อนข้างน้อย และจากการสรุปผลการประเมินการดำเนินงานของโครงการลูกเสือ เนตรนารี โรงเรียนวัดปากคู (สรุปผลการดำเนินโครงการโรงเรียนวัดปากคู, 2564) พบว่า การบริหารงานลูกเสือของครูและบุคลากรในโรงเรียนนั้นยังมีปัญหาอยู่หลายประการ เช่น การวางแผนการจัดกิจกรรมลูกเสือ ครูไม่ได้มีการร่วมมือกันในวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและไม่ได้สอนตามโครงสร้างของกิจกรรมลูกเสือ การบริหารบุคคลในกองลูกเสือ ยังไม่มีการตั้งกลุ่มกอง ที่เป็นเอกสารหลักฐานที่ถูกต้อง พิธีการลูกเสือ ครูยังมีทักษะการปฏิบัติเกี่ยวข้องกับพิธีการลูกเสือที่ต้องใช้ในการจัดกิจกรรม เช่น พิธีการเปิดประชุมกอง พิธีการรอบเสาธง ฯลฯ ยังไม่ชัดเจนและถูกต้อง และการเงินของกองลูกเสือ ยังไม่มีการจัดทำรายละเอียดของการใช้เงินงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมเกี่ยวกับลูกเสือ การจัดทำรายละเอียดเรื่องการจ่ายค่าบำรุงลูกเสือ ฯลฯ ซึ่งมีปัจจัยมาจากครูหลายท่านมีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการลูกเสือไม่ชัดเจน ครูไม่มีความมั่นใจในทักษะการทำงานเกี่ยวข้องกับกิจกรรมลูกเสือและบางครั้งใช้การปฏิบัติที่ผิดจากหลักการของวิชาลูกเสือ จึงเป็นสาเหตุทำให้การจัดกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียน ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาความรู้ความเข้าใจและทักษะของครูและบุคลากรในการบริหารงานลูกเสือในโรงเรียน เพื่อให้การบริหารงานลูกเสือในโรงเรียนนั้นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยสนับสนุนให้ลูกเสือ เนตรนารี ของโรงเรียนวัดปากคู ได้เรียนรู้อย่างเต็มความสามารถ เพื่อเติบโตไปเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพเป็นกำลังพลที่ดีเพื่อพัฒนาประเทศในวันข้างหน้าสืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานลูกเสือในโรงเรียนวัดปากคู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1
2. เพื่อพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานลูกเสือของครูโรงเรียนวัดปากคู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1
3. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจในการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานลูกเสือของครูโรงเรียนวัดปากคู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ กลุ่มเป้าหมาย ครูในโรงเรียนวัดปากคู จำนวน 9 คน ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 1 คน คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดปากคู และผู้วิจัย จำนวน 1 คน

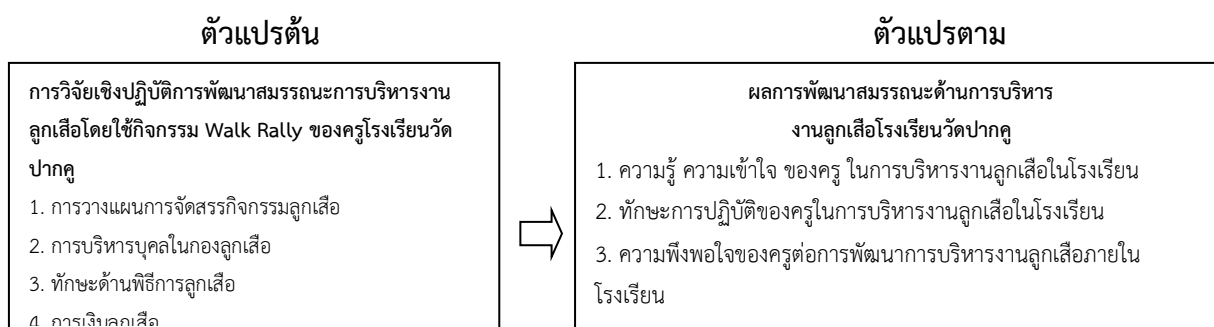
ขอบเขตด้านพื้นที่ โดยพื้นที่ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือโรงเรียนวัดปากคู ตำบลช้างซ้าย อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

ขอบเขตด้านเนื้อหา โดยเนื้อหาในการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานลูกเสือของครูโรงเรียนวัดปากคู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 คือ 1) การวางแผนการจัดกิจกรรมลูกเสือ 2) การบริหารบุคคลในกองลูกเสือ 3) ทักษะด้านพิธีการลูกเสือ และ 4) การเงินลูกเสือ

ขอบเขตด้านระยะเวลา โดยระยะเวลาดำเนินการวิจัยครั้งนี้ เริ่มตั้งแต่ พฤศจิกายน 2565 – มิถุนายน 2566

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเชิงปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานลูกเสือโดยใช้กิจกรรมวอล์คแรลลี่ ของครูโรงเรียนวัดปากคู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 นำการวิจัยเชิงปฏิบัติการตามทฤษฎีแนวคิดของ Kemmis and McTaggart มาเป็นแนวทางในการพัฒนาครูในการบริหารงานลูกเสือภายในโรงเรียนวัดปากคู ซึ่งกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการประกอบด้วย 4 กระบวนการหลัก คือ 1) การวางแผน 2) การปฏิบัติ 3) การสังเกตการณ์ 4) การสะท้อนผล โดยกระบวนการปฏิบัติจะเป็นไปอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำผลที่ได้จากการสังเคราะห์ ในแต่ละกระบวนการไปปรับปรุงแก้ไข แล้วนำมาวางแผนใหม่จนกว่าจะได้ผลเป็นที่น่าพอใจ และแก้ปัญหาได้จริง โดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

วิจัยเชิงปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานลูกเสือโดยใช้กิจกรรมเวิร์คแรลลี่ ของครูโรงเรียนวัดปากคู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 นำการวิจัยเชิงปฏิบัติการตามทฤษฎีแนวคิดของ Kemmis and McTaggart มาเป็นแนวทางในการพัฒนาครูในการบริหารงานลูกเสือภายในโรงเรียนวัดปากคู เพื่อให้ครูมีทักษะและความรู้ ความเข้าใจในการบริหารงานลูกเสือภายในโรงเรียน ซึ่ง กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการประกอบด้วย 4 กระบวนการหลัก คือ 1) การวางแผน 2) การปฏิบัติ 3) การสังเกตการณ์ และ 4) การสะท้อนผล โดยกระบวนการปฏิบัติจะเป็นไปอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำผลที่ได้จากการสังเคราะห์ ในแต่ละกระบวนการไปปรับปรุงแก้ไข แล้วนำมาวางแผนใหม่จนกว่าจะได้ผลเป็นที่น่าพอใจ และแก้ปัญหาได้จริง

แผนผังการวิจัยเชิงปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานลูกเสือโดยใช้กิจกรรมเวิร์คแรลลี่ ของครูโรงเรียนวัดปากคู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

รูปที่ 2 แผนผังการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นการวางแผน ได้แก่แบบแบบสัมภาษณ์ สภาพของปัญหา จำนวน 8 ข้อ สร้างขึ้นโดยผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า จากแนวคิดทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสร้างเป็นแบบแบบสัมภาษณ์ มีค่าความสอดคล้อง (IOC) มากกว่า 0.50 ขึ้นไปทุกข้อ

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นการปฏิบัติการ ได้แก่ 1) แบบประเมินความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานลูกเสือในโรงเรียน จำนวน 40 ข้อ ใช้ประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการบริหารงานลูกเสือในโรงเรียน ที่มีขอบเขตเนื้อหาประกอบด้วย 4 ด้าน คือ การวางแผนการจัดสรรกิจกรรมลูกเสือ การบริหารบุคคลในกองลูกเสือ ทักษะด้านพิธีการลูกเสือ และการเงินลูกเสือ มีค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.50 – 1.00 ค่าความยากง่ายรายข้อ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.50 - 0.75 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.50 – 1.00 และค่าความเชื่อมั่นรายฉบับ เท่ากับ 0.96 2) ชุดฝึกอบรมการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานลูกเสือด้วยกิจกรรม walk rally ของครูโรงเรียนวัดปากคู ผลการทดลองใช้พบว่า ค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1) และประสิทธิภาพของผลโดยรวม (E2) ได้เท่ากับ 83.13/96.88 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ 80/80 และดัชนีประสิทธิผลของคู่มือ มีค่าเท่ากับ 0.81

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นการสังเกตผล ได้แก่แบบประเมินทักษะการปฏิบัติ ทั้ง 4 ด้าน คือ การวางแผนการจัดสรรกิจกรรมลูกเสือ การบริหารบุคคลในกองลูกเสือ ทักษะด้านพิธีการลูกเสือ และการเงินลูกเสือ จำนวน 20 ข้อ มีค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.50 – 1.00 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.55 – 0.99 และค่าความเชื่อมั่นรายฉบับ เท่ากับ 0.96

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นการสะท้อนผล ได้แก่แบบประเมินความพึงพอใจการอบรมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานลูกเสือโดยใช้กิจกรรมวอร์คแรลลี่ ของครูโรงเรียนวัดปากคู จำนวน 15 ข้อ มีค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.50 – 1.00 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.27 – 0.94 และค่าความเชื่อมั่นรายฉบับ เท่ากับ 0.89

ผลการวิจัย

จากการดำเนินการวิจัยตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานลูกเสือโดยใช้กิจกรรม วอร์คแรลลี่ ของครูโรงเรียนวัดปากคู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพของปัญหาการบริหารงานลูกเสือในโรงเรียนวัดปากคู การวางแผนการจัดกิจกรรมไม่ตรงตามหลักสูตรและวางแผนในการจัดกิจกรรมยังไม่ครบถ้วน ยังไม่มีการตั้งกองลูกเสือและการแบ่งสายบังคับบัญชาภายในกองลูกเสือที่ชัดเจน ครูมีความรู้ความเข้าใจและทักษะการปฏิบัติในเรื่องของพิธีการลูกเสือที่ไม่ชัดเจนและขาดความมั่นใจในการปฏิบัติ อีกทั้งยังไม่มีมีการดำเนินการเรื่องของการเงินลูกเสือและการจ่ายค่าบำรุง

2. กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ มีค่าเฉลี่ย 36.67 คะแนน สูงกว่าก่อนการอบรมเชิงปฏิบัติการ มีค่าเฉลี่ย 12.56 คะแนน มีทักษะการปฏิบัติงานลูกเสือทั้ง 4 ด้าน มีค่าเฉลี่ย 4.12 อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานลูกเสือในโรงเรียนของ ครูโรงเรียนวัดปากคู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

การประเมิน	N	μ	ร้อยละ	ความก้าวหน้าเฉลี่ย
ก่อนการอบรมเชิงปฏิบัติการ	9	24.11	60.27	12.56
หลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ	9	36.67	91.66	

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การประเมินทักษะการปฏิบัติการในการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานลูกเสือโดยใช้กิจกรรมวอร์คแรลลี่ ของครูโรงเรียนวัดปากคู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 โดยภาพรวม

ทักษะการปฏิบัติในการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานลูกเสือโดยใช้กิจกรรมวอร์คแรลลี่	μ	σ	ระดับ
ด้านการวางแผนการจัดสรรกิจกรรมลูกเสือ	4.14	0.81	มาก
ด้านการบริหารบุคคลในกองลูกเสือ	4.15	0.80	มาก
ด้านพิธีการลูกเสือ	4.18	0.76	มาก
ด้านการเงินลูกเสือ	4.01	0.9	มาก
รวม	4.12	0.82	มาก

3. กลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจต่อการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานลูกเสือโดยใช้กิจกรรมวอร์คแรลลี่ มีค่าเฉลี่ย 4.29 อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจต่อการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานลูกเสือโดยใช้กิจกรรมวอร์คแรลลี่ ของครูโรงเรียนวัดปากคู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1 โดยภาพรวม

ความพึงพอใจต่อการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานลูกเสือโดยใช้กิจกรรม วอร์คแรลลี่ ของครูโรงเรียนวัดปากคู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุราษฎร์ธานีเขต 1	μ	σ	ระดับความพอใจ
ความพึงพอใจต่อคู่มือ	4.48	0.83	มาก
ความพึงพอใจต่อการประชุมเชิงปฏิบัติการ	4.20	1.02	มาก
ความพึงพอใจต่อวิทยากร	4.19	1.03	มาก
รวม	4.29	0.96	มาก

อภิปรายผล

การวิจัยเชิงปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานลูกเสือโดยใช้กิจกรรมเวิร์คแรลลี่ ของครูโรงเรียนวัดปากคู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 สามารถนำผลการศึกษามาอภิปราย ได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพของปัญหาการบริหารงานลูกเสือในโรงเรียนวัดปากคู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 พบว่าสภาพของปัญหาการบริหารงานลูกเสือในโรงเรียนวัดปากคู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ด้านการวางแผนการจัดกิจกรรม ไม่มีการนำหลักสูตรไปวางแผนในการจัดสรรกิจกรรมทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ด้านการบริหารบุคคลในกองลูกเสือ ไม่มีการตั้งกองลูกเสือภายในโรงเรียน ไม่มีการแบ่งสายบังคับบัญชาภายในกองลูกเสือที่ชัดเจน ด้านพิธีการลูกเสือ ครูมีความรู้ความเข้าใจและทักษะการปฏิบัติในเรื่องของพิธีการลูกเสือที่ไม่ชัดเจน ครูไม่มีความมั่นใจในการปฏิบัติพิธีการลูกเสือ ด้านการเงินลูกเสือ ไม่มีการดำเนินการเรื่องของการเงินลูกเสือ ไม่มีการดำเนินการจ่ายค่าบำรุงรายปีของลูกเสือและผู้กำกับ

ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของปริดา พิษผล (2563) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาการบริหารงานลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ โรงเรียนเวียงสระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 พบว่าปัญหาการบริหารงานลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ของโรงเรียนเวียงสระในภาพรวมมีปัญหายุ่งในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดกิจกรรมลูกเสือมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ปัญหาด้านการเงินลูกเสือ ด้านการตั้งกลุ่ม กองลูกเสือและผู้บังคับบัญชาลูกเสือ และด้านพิธีการลูกเสือ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวีรนุช พิสมัย (2563) ได้ศึกษาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 พบว่า การบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกอธิบายรายด้าน อธิบายได้ว่า อยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน นอกนั้นอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการให้ความร่วมมือกับสังคม ด้านการเงินลูกเสือ ด้านการจัดการเรียนการสอนของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการเรียนและการสอบวิชาพิเศษลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ และด้านการจัดตั้งกลุ่มหรือกองลูกเสือ และยังสอดคล้องกับ ศุภวัฒน์ เทียมศรีธีรชนิกร(2564) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบรูปแบบการบริหารกิจกรรมลูกเสือในสถาบันการศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างเสริม คุณสมบัติอันต้องการของผู้เรียน โรงเรียนเทศบาลวัดโพธิ์ จังหวัดชลบุรี พบว่า นโยบายในการดำเนินการและแผน การจัดสรรกิจกรรมลูกเสือยังไม่ชัดเจน ครูผู้ฝึกสอนวิชาลูกเสือไม่มีวุฒิทางลูกเสือและยังไม่ได้เข้ารับการอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือ ส่งผลให้ขาดความรู้ความเข้าใจในการขอจัดตั้งกองลูกเสือ ตลอดจน เงินงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอต่อการจัดสรรกิจกรรม และผู้บริหารสถาบันการศึกษาควรสานสัมพันธ์กับชุมชน เพื่อสามารถใช้สิ่งจำเป็นในชุมชน เช่น แหล่งเรียนรู้ในชุมชน โดยการศึกษาดังกล่าวยังสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการวิจัยเชิงปฏิบัติการของ Johnson (2008) ที่กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นการวิจัยที่แก้ปัญหาของผู้ที่กำลังปฏิบัติงานกำลังเผชิญอยู่ โดยเป็นการศึกษาสภาพหรือสถานการณ์จริงของสถานศึกษาเพื่อทำความเข้าใจและพัฒนาปรับปรุงคุณภาพของการทำงาน และ สอดคล้องกับ ศิริพร จิรวัฒนกุล (2546) ที่กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการ เป็นการวิจัยที่มีเป้าหมายที่จะแก้ปัญหา พัฒนา

กิจกรรมโดยการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง (Improving by changing) โดยบุคคลที่เผชิญกับปัญหานั้นอยู่เอง เป็นรูปแบบของการทำความเข้าใจในการปรับปรุงสถานการณ์เฉพาะที่พบว่ามีปัญหา เพื่อต้องการพัฒนาหาหลักการ เหตุผลและวิธีการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการทำงานนั้นและขณะเดียวกันก็เป็นการพัฒนาความเข้าใจ เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานนั้น ๆ

2. ผลการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานลูกเสือของครูโรงเรียนวัดปากคู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 จากการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานลูกเสือในโรงเรียน โดย วิธีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้วยกิจกรรมเวิร์คชอป ที่มุ่งพัฒนาเพื่อแก้ปัญหาการบริหารงานลูกเสือของ โรงเรียนวัดปากคู 4 ด้าน อันได้แก่ การวางแผนการจัดกิจกรรมลูกเสือ การบริหารบุคคลในกองลูกเสือ พิธีการ ลูกเสือ การเงินลูกเสือ ผลการพัฒนาพบว่า ครูกลุ่มเป้าหมายได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงาน ลูกเสือในโรงเรียนเพิ่มขึ้น และมีความมั่นใจที่จะสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้เป็นวิธีในการ พัฒนากิจกรรมเกี่ยวกับลูกเสือของโรงเรียน จากผลดังกล่าวเป็นเพราะผู้บังคับบัญชาลูกเสือได้รับความรู้หลังจาก การอบรมเชิงปฏิบัติการและการฝึกปฏิบัติในกิจกรรมที่ได้กำหนดไว้

2.1. ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานลูกเสือในโรงเรียน ของครูโรงเรียนวัด ปากคู โดยเปรียบเทียบผลรวมของคะแนนก่อนอบรมและหลังอบรมเชิงปฏิบัติการ พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังการ อบรมเชิงปฏิบัติการสูงกว่าก่อนการอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยมีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้น เท่ากับ 12.56 คะแนน ทั้งนี้ เนื่องจาก ครูมีความตั้งใจและนำเอาความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมการอบรมเชิงปฏิบัติการ มาพัฒนาสมรรถนะ ด้านการบริหารงานลูกเสือในโรงเรียนโดยความสามารถที่อยู่ภายในตัวเองมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งต่อตัว บุคคลและองค์กร นำความสามารถ เหล่านั้นมาใช้อย่างมีกระบวนการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคโลกาภิวัตน์ ที่ทุก สิ่งทุกอย่างมีการ เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การเข้าถึงข้อมูลต่างๆ เป็นไปอย่างง่ายดายและรวดเร็ว ทำให้การ พัฒนา ความสามารถในการทำงานของบุคลากรในองค์กรมีความสำคัญอย่างยิ่ง

ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของปริตา พิซผล (2563) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาการ บริหารงานลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ โรงเรียนเวียงสระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 พบว่า ผลการประเมินการพัฒนาการบริหารงานลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ พบว่า ผู้บังคับบัญชาลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ หลังอบรมสูงกว่าก่อน การอบรม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.37 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติพงศ์ บู่หลง (2565) ได้ศึกษาการพัฒนาผู้บังคับบัญชาลูกเสือ สามัญรุ่นใหญ่ในโรงเรียนปะทิววิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร พบว่า การพัฒนาผู้บังคับบัญชาลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ในด้านการจัดตั้งกลุ่มกองลูกเสือและผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ด้าน การจัดกิจกรรมลูกเสือ ด้านพิธีการลูกเสือ และด้านการเงินลูกเสือ พบว่า ผู้บังคับบัญชาลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่มี ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการดำเนินการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่มากขึ้น เห็นได้จากผลการเปรียบเทียบความรู้ความ เข้าใจก่อนและหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการที่มีความรู้เพิ่มขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.53 โดยการศึกษาในครั้งนี้ยังมึ ความสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการพัฒนาครูของทวีศักดิ์ สุททกาทิน (2551) ที่กล่าวว่าการพัฒนาครูเป็นการ เสริมส่งให้บุคลากรในองค์กรมีความรู้ความสามารถ มีสมรรถภาพในการทำงานสูงขึ้นซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อ การทำงานของบุคลากรและหน่วยงานนั้นๆ และ ฐนันต์ศักดิ์ บวรนนท์กุล (2557) ที่กล่าวถึงการพัฒนา ความสามารถว่า การพัฒนาความสามารถช่วยพัฒนาคุณภาพและวิธีการทำงานของตัวบุคคล ทำให้บุคคลมี

สมรรถภาพในการดำเนินงาน มีความรู้เพิ่มขึ้น เข้าใจหน้าที่และปฏิบัติหน้าที่ ได้อย่างมีคุณภาพ สามารถแก้ไขข้อบกพร่องให้ดียิ่งขึ้น และ การพัฒนาความสามารถ ช่วยทำให้บุคคลได้เรียนรู้งานในหน้าที่ได้เร็วขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลที่พึงได้รับการเรียนรู้การดำเนินการใหม่

2.2 ผลการประเมินทักษะการปฏิบัติทั้ง 4 ด้าน ของการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานลูกเสือโดยใช้กิจกรรมวอร์คแรลลี่ ของครูโรงเรียนวัดปากคู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.12 โดยเรียงลำดับรายด้านจากมากที่สุดดังนี้ ด้านพิธีการลูกเสือ รองลงมาคือด้านการบริหารบุคคลในกองลูกเสือ ด้านการวางแผนการจัดกิจกรรมลูกเสือ และด้านการเงินลูกเสือ โดยลำดับ ทั้งนี้จากการสังเกตการเข้าร่วมการอบรมเชิงปฏิบัติการ พบว่าครูมีความตั้งใจที่จะรับความรู้จากคณะวิทยากรและสามารถฝึกปฏิบัติในด้านต่างๆ ได้อย่างถูกต้องตามกระบวนการและกระบวนการที่ได้รับการถ่ายทอดจากวิทยากร

ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติยา แก้วผุดผ่อง และคณะ (2564) ได้ศึกษาการพัฒนาคู่มือการบริหารงานกิจกรรมเกี่ยวกับลูกเสือในโรงเรียนประถมศึกษา เครือข่ายสถาบันการศึกษาในชั้นพื้นฐานพูนพิน 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่าผลการวัดผลการใช้คู่มือ 1) ทักษะกระบวนการจัดการเรียนรู้วิชาลูกเสือของครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานกิจกรรมเกี่ยวกับลูกเสือ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ รวี เต็มวนาวรรณ (2563) ได้ศึกษาการบริหารงานลูกเสือกลุ่มโรงเรียนทับใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 2 พบว่า ผู้กำกับลูกเสือต้องพัฒนาตัวเองอยู่เสมอทั้งด้านคุณวุฒิและการวางแผนกิจกรรม ปฏิบัติตามระเบียบและข้อบังคับ การบริหารการเงินของกลุ่มลูกเสือโรงเรียน โดยทักษะการปฏิบัติการทำงานที่เพิ่มขึ้นนั้น สอดคล้องกับแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมวอร์คแรลลี่ของวิยะดา วรณานันท์ (2552) ได้กล่าวถึง กิจกรรมวอร์คแรลลี่ ว่าเป็นการพัฒนาคนให้มีจิตใต้สำนึกในการทำงานร่วมกัน รู้จักการจัดการที่ดี ฝึกให้คิดในการทำงานพื้นฐานแห่งความเป็นจริงด้วยการปฏิบัติและรู้ได้ด้วยตัวเอง และ สำคัญนั้นหาการกรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2556) ได้กล่าวว่า กิจกรรมวอร์คแรลลี่เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับสภาพสังคมสมัยใหม่ที่สอนให้คนรู้จักคิดและพัฒนาโดยมีเงื่อนไขคือการอยู่ด้วยกันและทำงานเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการพัฒนาศักยภาพคนมาที่ให้ความสนุกสนานตื่นเต้น และเป็นการเรียนรู้ที่ต้องค้นหาคำถามด้วยการลงมือลงแรงกระทำ (Learning by Doing) จะเห็นว่ากิจกรรมนี้ ได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคลากรได้มากกว่าวิธีอื่นๆ

3. ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจในการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานลูกเสือของครูโรงเรียนวัดปากคู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 พบว่าผลการประเมินความพอใจต่อการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานลูกเสือโดยใช้กิจกรรมวอร์คแรลลี่ ของครูโรงเรียนวัดปากคู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.29 โดยเรียงลำดับรายด้านจากมากที่สุดดังนี้ ความพอใจต่อการประชุมเชิงปฏิบัติการ ความพอใจต่อคู่มือ และความพอใจต่อวิทยากร และมีข้อเสนอแนะดังนี้ ควรมีการฝึกทบทวนความรู้ ความเข้าใจและทักษะการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ครูได้นำไปใช้ในการจัดสรรกิจกรรมลูกเสือได้อย่างถูกต้อง ควรเพิ่มระยะเวลาในการอบรม โดยเฉพาะในเรื่องของพิธีการลูกเสือ เนื่องจากมีหลายพิธีการและมีกระบวนการการปฏิบัติที่ต่างกัน คู่มือ

การฝึกและอบรมในด้านการเปิดประชุมกองควรจะมีรูปแบบการปฏิบัติเพื่อสร้างความเข้าใจให้ชัดเจนยิ่งขึ้น การอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเป็นการทบทวนความรู้ สามารถนำไปใช้เพื่อพัฒนากิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนได้จริง

ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของปริดา พิษผล (2563) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาการบริหารงานลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ โรงเรียนเวียงสระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 พบว่า ผลการประเมินความพอใจต่อการพัฒนาการบริหารงานลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่โรงเรียนเวียงสระ ผู้บังคับบัญชาลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ มีความพอใจอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กิจติพงศ์ บู่หลง (2565) ได้ศึกษาการพัฒนาผู้บังคับบัญชาลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในโรงเรียนปะทิววิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร พบว่า ผลการพัฒนาที่ส่งผลให้โรงเรียนมีผู้บังคับบัญชาลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่เพิ่มขึ้น มีความพอใจในระดับมาก โดยการศึกษาในระดับความพึงพอใจในครั้งนี้มีความสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องความพึงพอใจและการประเมินความพึงพอใจของปริญญา จเรรัชต์และคณะ (2546) กล่าวว่าความพึงพอใจ คือ ท่าทีความรู้สึกหรือทัศนคติในทางที่ดีของตัวบุคคลที่มีต่อสิ่งที่ปฏิบัติ ร่วมปฏิบัติหรือได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติ โดยผลตอบแทนที่ได้รับตลอดจนสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นปัจจัยทำให้เกิดความพอใจหรือไม่พอใจ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ สง่า ภูธรรงค์ (2540) ที่ได้กล่าวว่าความพึงพอใจที่เกิดขึ้น เมื่อได้รับความสำเร็จตามความมุ่งหมาย หรือเป็นความรู้สึกขั้นสุดท้ายที่ได้รับผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และ Stromborg (1984) ได้กล่าวถึงการวัดความพึงพอใจนั้นจะวัดในเรื่องใดนั้นย่อมแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ของผู้ที่จะศึกษาแต่มีวิธีที่นิยมใช้วัดความพึงพอใจ คือ การใช้แบบสอบถาม เป็นวิธีที่มีผู้นิยมใช้มากที่สุด มีลักษณะเป็นคำถามที่ได้ทดสอบความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นแล้ว ข้อดีของวิธีนี้คือได้คำตอบที่มีความหมายแน่นอน มีความสะดวก รวดเร็วในการสำรวจ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาสมรรถนะของผู้บังคับบัญชาโดยใช้คู่มือการฝึกอบรมพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานลูกเสือโดยใช้กิจกรรมเวิร์คชอป เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรม เพื่อเป็นการสร้างความรู้ ความเข้าใจและทักษะการปฏิบัติให้ผู้บังคับบัญชาลูกเสือได้พัฒนาตัวเองและพัฒนากิจกรรมลูกเสืออย่างต่อเนื่อง
2. ควรมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม การดำเนินการกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อจะได้อบรมปัญหาที่แท้จริงและสามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาได้ถูกต้องตรงประเด็น เพื่อการพัฒนากิจกรรมลูกเสือในโรงเรียน และควรมีการจัดกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาครูในการปฏิบัติงานด้านลูกเสือ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
3. ควรมีการสร้างทัศนคติต่อกิจกรรมลูกเสือต่อครูและนักเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องของวัตถุประสงค์ของกิจกรรมลูกเสือ เช่นการให้ความรู้ที่ตรงประเด็น การพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้จากผู้ทรงคุณวุฒิทางลูกเสือ การใช้กระบวนการสอนที่ถูกต้อง ฯลฯ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรดำเนินการศึกษาเกี่ยวข้องกับแนวทางที่หลากหลายในการจัดกิจกรรมเพื่อการพัฒนาสมรรถนะด้านการบริหารงานการบริหารกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียน เช่น การร่วมมือในกลุ่มโรงเรียน การอบรมนอกสถานที่ เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนามีความรู้สึกแปลกใหม่ เป็นการสร้างความผ่อนคลายและกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้
2. ควรทำการศึกษาเพิ่มเป็น 2 วงรอบเพื่อเพิ่มเติมความน่าเชื่อถือในวิธีการที่นำไปพัฒนาและเป็นการศึกษาเรื่องความคงทนของความรู้ของผู้ที่เข้าร่วมการพัฒนา
3. ควรมีการศึกษาเรื่องของกระบวนการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนวิชาลูกเสือ เพื่อให้ครูผู้สอนใช้แนวทางที่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนและสามารถพัฒนาศักยภาพในตัวผู้เรียนให้ได้มากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- กิตติยา แก้วผุดผ่อง และคณะ. (2564). การพัฒนาคู่มือการบริหารงานกิจกรรมเกี่ยวกับลูกเสือในโรงเรียน ประถมศึกษาเครือข่ายสถาบันการศึกษาในชั้นพื้นฐานพุนพิน 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 2 . การค้นคว้าอิสระหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต.สาขาการบริหาร การศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาในชั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- คณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ, สำนักงาน. (2551). พระราชบัญญัติลูกเสือ พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ.
- ปริตา พิษผล. (2563). การพัฒนาการบริหารงานลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ โรงเรียนเวียงสระสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต.สาขาการบริหาร การศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- รวี เต็มวนาวรรณ. (2563) การบริหารงานลูกเสือกลุ่มโรงเรียนทับใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 2. วิทยานิพนธ์ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รุ่งทิวา มากสุก. (2552). การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาทักษะการคิดด้านคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้แบบฝึก. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วีรณัฐ พิสมย์. (2563). การบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. วิทยานิพนธ์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราช ธานี.
- ศุภวัฒน์ เทียมศรีรัชนิกร. (2564). การพัฒนารูปแบบการบริหารกิจกรรมลูกเสือในสถาบันการศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างเสริมคุณสมบัติอันต้องการของผู้เรียน โรงเรียนเทศบาลวัดโพธิ์ จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

- สุรศักดิ์ ทิวกกร. (2562). *การนำและการจัดการลูกเสือที่ดีของผู้บริหารโรงเรียนกรับใหญ่ว่องกุลสถกิจพิทยาคม. ภาควิชาการบริหารการศึกษา. วิทยานิพนธ์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.*
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2553). *แนวทางในการจัดสรรกิจกรรมในการพัฒนาตัวผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาในชั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- อุทัย ภูเจริญ. (2564). *การศึกษาสร้างคน คนสร้างประเทศชาติ. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ.*
- Kemmis, S & McTaggart, R. (1988). *The Action Research Planer.* 3rd ed.. Victoria: Deakin University.

Participatory on Organizing Civil Forum in Preserving Canal Lines on Both Sides of Phra Phimon Racha Canal, Bang Bua Thong District

Somchai Phuttha^{1*} Li shaoyun² Ming Hsun³ HSIEH Huang Xiangrui⁴
Saowaphark Lampetch⁵ Jirawat Kitipichedsun⁶ Thitiphat Hirannithithamrong⁷
Praphan Propunprom⁸ Pornpimon Rojjanapo⁹
Jirane Phanmool¹⁰

¹⁻⁹ Krirk University, Thailand

¹⁰ Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi, Thailand

*Corresponding author e-mail: somchi41@gmail.com

(Received: 12 October 2023, Revised: 29 October 2023, Accepted: 1 November 2023)

ABSTRACT

This research aims to 1) strengthen the community organizations' capacities to coordinate cooperation and maintain water quality in the Phra Phimon Racha Canal, 2) promote and push community organizations to create innovations in water quality restoration and care through appropriate technology, and 3) to support the community in organizing cultural activities in the canal area communities and the public can learn the benefits of canal maintenance concretely. It is a Participatory Action Research (PAR). Research tools include evaluation forms of field participatory observation. A target group is the villager researcher from community leaders as volunteers. The data collected from the Observation form Let us do a content analysis of the qualitative target group and then use the information gathered from interviews. The research results showed community organizations' potential to cooperate to maintain water quality. Community leaders and representatives of communities, including organizations/agencies in the area, to gain potential in knowledge, skills, attitudes, self-concept, traits, and motivation for working together to maintain water quality. The community has developed and created innovations to restore and care for water quality in the Phra Phimon Racha Canal, namely grease traps and green tanks. Moreover, organizing cultural activities to maintain canals. For example, the community had traditionally held boat races and fish coop farming to increase income.

Keywords: Community capacity building; Innovation; Water quality restoration; Water quality care

การมีส่วนร่วมในการสานสัมพันธ์ประชาคมดูแลรักษาสายคลองชุมชนสองฝั่ง
คลองพระพิมลราชา อำเภอบางบัวทอง

สมชัย พุทธา¹ หมิงซุน เชีย² หลี่ เซาหยุน³ หวง เซียงยฺย⁴ จีรวัดน์ กิติพิเชฐสรณ์⁵ เสาวภาคย์ แผลมเพ็ชร⁶
 จูติพัฒน์ หิรัญนิธิธำรง⁷ พรพิมล โรจนโพธิ์⁸ ประพันธ์ แก้วคำ⁹ จิราณีย์ พันมูล¹⁰
¹⁻⁹มหาวิทยาลัยเกริก

¹⁰มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

*Corresponding author email: somchi41@gmail.com

(Received: 12 October 2023, Revised: 29 October 2023, Accepted: 1 November 2023)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เสริมสร้างศักยภาพองค์กรชุมชนในการประสานงานความร่วมมือ และรักษาคุณภาพน้ำในคลองพระพิมลราช 2) ส่งเสริมและผลักดันองค์กรชุมชนให้สร้างสรรค์นวัตกรรมในการฟื้นฟูและดูแลคุณภาพน้ำผ่านเทคโนโลยีที่เหมาะสม และ 3) เพื่อสนับสนุนชุมชนในการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมในพื้นที่ชุมชนริมคลอง และประชาชนสามารถเรียนรู้ถึงประโยชน์ของการบำรุงรักษาคคลองอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) เครื่องมือวิจัยประกอบด้วยรูปแบบการประเมินการสังเกตแบบมีส่วนร่วมภาคสนาม กลุ่มเป้าหมายคือนักวิจัยชาวบ้านจากผู้นำชุมชนเป็นอาสาสมัคร ได้ข้อมูลที่รวบรวมจากแบบฟอร์มสังเกตการณ์ ให้เราทำการวิเคราะห์เนื้อหาของกลุ่มเป้าหมายเชิงคุณภาพประกอบกับข้อมูลที่รวบรวมจากการสัมภาษณ์ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นถึงศักยภาพขององค์กรชุมชนในการร่วมมือเพื่อรักษาคุณภาพน้ำ ผู้นำชุมชนและตัวแทนชุมชนรวมทั้งองค์กร/หน่วยงานในพื้นที่ได้รับศักยภาพในด้านความรู้ ทักษะ ทศนคติ แนวคิดในตนเอง คุณลักษณะและแรงจูงใจในการทำงานร่วมกันเพื่อรักษาคุณภาพน้ำ ชุมชนได้พัฒนาและสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อฟื้นฟูและดูแลคุณภาพน้ำในคลองพระพิมลราช ได้แก่ บ่อดักไขมัน และถังรัศโยโลก นอกจากนี้ยังมีการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมเพื่อรักษาคลองเช่น ชุมชนมีประเพณีการแข่งขันเรือและเลี้ยงปลาเพื่อเพิ่มรายได้

คำสำคัญ: การเสริมสร้างศักยภาพชุมชน, นวัตกรรม, การฟื้นฟูคุณภาพน้ำ, การดูแลคุณภาพน้ำ

Introduction

(1) The problem of Phra Phimon Racha canal.

The achievements in economic development since the 1960s have resulted in Thailand's continued urbanization. Bangkok has been the province with enormous population growth, resulting in 2010 the number of people living in Bangkok reaching 9.6 million, which have been considered megacities (as defined by the World Bank). As for the Bangkok Urban area, more than 60 percent of the population lives outside Bangkok. This growth has spread to various provinces, adjacent to Bangkok (Pasu Decharin, 2010). These included Nakhon Pathom, Nonthaburi, Pathum Thani, Samut Sakhon, and Samut Prakan provinces.

For Nonthaburi Province, urbanization consists of the distribution of prosperity. Thus, Nonthaburi is not only the perimeter province close to Bangkok. But it also plays an essential role as the second city of Bangkok people (Nonthaburi Real Estate Trade Association, 2020). Actually, in the past, Nonthaburi was an agricultural city with more fertile soil making the Durian Muang Non so famous in the past. But now, the durian orchards are very few because the plantation has transformed into a housing estate, housing, and built roads. As a result, Nonthaburi land has misused its potential without being able to resist the demand for investment in non-agricultural businesses. The expansion of urban society has impacted the added value of income other than agriculture, i.e., Cities have created new opportunities. Community businesspeople could have more easily reached the target audience with purchasing power.

In this area, Khlong Phra Phimon, a canal dug with the length from the mouth of the canal at sluice, Bang Len District, Nakhon Pathom Province, passing through Nonthaburi Province at Sai Noi District, it goes out to the Bang Bua Thong Canal for a distance of about 32 kilometers. There are people living on both sides of the canal. Especially within Phimonrat municipality and Bang Bua Thong new municipality, Bang Bua Thong District Nonthaburi Province. The canal plays an important role in transportation, fisheries, and agriculture. It must go through a general water quality improvement process if it is used for consumption. (Chollada Hong-ngam, 2020). The canal area of Bang Bua Thong District, Nonthaburi Province, has been an example that has shown the advancement of urbanization.

(2) Causes and solutions for community environmental problems.

The attendees focused on concrete problems as follows: 1) wastewater from housing estates and factories in the area. The community members preferred that the problem has affected the community in a wide range and has been a problem that was solved urgently and required many parties to cooperate. 2) Burning garbage, rice straw, and garbage into the canal. These problems happened in the end. But the correction has required many parties to cooperate in the discipline, 3) Shallow canals, this problem has not been urgent and required many parties to cooperate and resolve; and 4) water hyacinths cover the canals. This problem has happened sometimes. And this problem in the past, villagers could have fixed themselves by bringing water hyacinths to make fertilizer or other processing.

The problems that have arisen made the people on both sides of the Phra Phimon Racha canal emphasize the importance of solving environmental problems caused by the discharge of wastewater into the canal. Dr. Wijarn Simachaya, (2021) director of the Thailand Environment Institute says that wastewater is one of the most affecting to the environment and nature. We use about 150-200 liters of water/per person/day from various activities in one day. Causing more than 70 percent of the bile to become wastewater, the main cause comes from the community, especially the urban communities along the famous river. Regarding the amount of wastewater, it was found that in 2018, Thailand had more than 9.7 million cubic meters of wastewater generated from the community/day, 27% of

which was treated by the centralized wastewater treatment system. But at present, the community wastewater treatment system can operate only 40 percent of the total system capacity. Because less wastewater can be collected into the system Waste water collecting pipes into the system are not covered. Including the budget for wastewater treatment is limited (Thai-German Cooperation, 2022).

Figure 1: Priority of Problem Setting

(3) In terms of the potential and strength of the community.

The participants in the self-assessment were as follows. The people of the community in this area were aware of the environmental problems caused by the development. Nevertheless, few people in the community could come together to care for the environment. Most of the community is fragmented and lacks the knowledge and skills to solve environmental problems. The Indigenous communities had been affected by issues. They were not supported by other communities that had moved to new settlements in the area. In other ways, the income of the people in the community has increased. Improved utility services and higher prices of land and real estate also had the opposite effect. The primary environmental problem, in terms of garbage, wastewater, dust, traffic jams, etc., in general, these problems have required various methods. The improvement of the rules applying folk wisdom has been using new technology. These issues have also been relevant to a wide range of people. Solving problems requires cooperation with many people in an integrated way.

The participatory action research was mentioned as a learning-enhancing process to solve the water waste problem. It needs to systematically strengthen the unity of traditional communities along both sides of the canal. It is sparking strength in other community groups to coordinate with relevant agencies to support the community and enhance the ability to create innovations to conserve the environment. And then know to apply the appropriate technology, including continuing the creative activities of the community annually to increase the potential to improve the quality of life for the community.

Managing to make the impossible possible things, “The heart of sustainable development lies in Communities are organized into community organizations. The community is learning together, and learning must be active learning, not teaching. The knowledge that arises must be learned and made useful (Prawet Wasi, 2015). Importance of potential and community strength is also identified in national development mechanisms, according to the principles of Thailand 4.0, which is under the constitution of the Kingdom of Thailand 2017. The concept focuses on strengthening communities and networks Making communities strong and sustainable able to manage the community by themselves is able to solve problems and respond to the needs of the community by community itself (Research and Development Office of Personnel Systems, 2017).

Furthermore, if the operation is successful, it would have to be extended to neighboring communities along the river, resulting in conservation and sustainable development. Collaboration among civil society or a group of people who feel they belong together has to create. It must consist of being able to identify together that they are the same, having an unfamiliar relationship live on rights and having acceptance some rights of each other. Therefore, the community arises from the participation of all stakeholders in the activities of the community on shared responsibility, create a system and mechanism for managing the common needs of community members which arising from joint learning and create mutual benefits in a balanced way (Nithi Eawsriwong, 2015).

The project has planned the following steps in work:

- Search for research problems, set up a research team, and draft research projects;
- Empowering community organizations and leaders in participatory research;
- Collecting data, analyzing data,
- Communicating and coordinating with stakeholders; and
- Summary of results and dissemination of research results.

This approach is in line with Krirk University's strategic principle, which mentioned to promote the creation of research and academic works as a body of knowledge for community and social development Therefore, the research team agrees to conduct a research project to solve environmental problems in this area. (Krirk University. 2021). Krirk University's academicians team went to the Phra Phimon Racha Canal on both sides to survey community conditions from groups. They have come together under "Rak Rong Suad" and jointly organized a workshop to find research problems in community environmental issues.

From the previous, the author attaches great importance to presenting a methodological approach and contents to build the capacity of group/community organization networks and community leaders to participate in research to manage the quality of rivers and canals for sustainable use by processing the following relevant documentary.

Objectives of the research project

(1) To strengthen the capacity of community organizations to coordinate with other organizations and related agencies to participate in a community of cooperation to maintain water quality in the canal.

(2) To promote and push community organizations to develop and innovate in restoring water quality in the community's canals by appropriate technology.

(3) To support the community in organizing cultural activities in the canal area so that the community and the public can learn the benefits of canal maintenance in a concrete way. Generate household income and develop as a foundation economic source.

Research framework

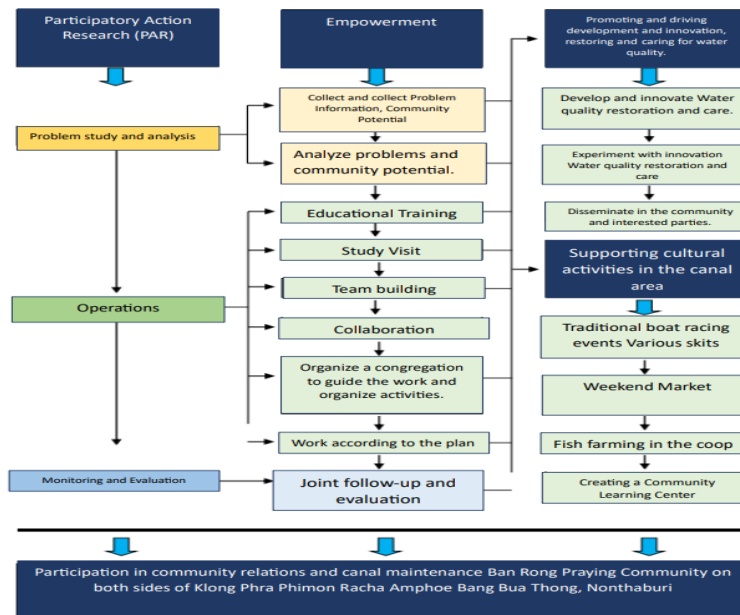

Figure 2: Research framework

Research target audience

The target groups of the research project are as follows:

- (1) Community leaders on both sides of the canal, representing traditional and new communities; ten people. Target groups are selected using purposive sampling methods.
- (2) Representatives of communities on both sides of the canal, representing traditional and new communities, 20 people. Target audiences are selected using purposive sampling.
- (3) Local organizations/agencies in 7 locations, namely Bang Bua Thong New City Municipality, Pimonrat Municipality, Tambol Rong Krajom Health Promoting Hospital, Ban Rong Krajom Child Development Center, Pracharat Rat Bamrung School, Bamrungwit Suksa School, Target audiences are selected using purposive sampling.

Research Procedures

This research is divided into 3 phases according to the research objectives as follows:

- (1) Strengthening the capacity of community organizations to be able to coordinate with other organizations and related agencies, which strengthens the target group to cooperate with various agencies, both public and private, to participate in the maintenance of water quality in the canals of the area by using the capacity building techniques of A-I-C (Appreciation – Influence – Control) and AAR (After Action Review).
 - Collect data on the potential of communities and localities that are partners in environmental work that must be proposed in the community forum.
 - Analyze the potential of community and local researchers who can be partners in environmental work. That must be proposed in the community forum, such as the

water supply point and the amount of wastewater in the area. Related Laws The level of spoilage and attitude of the target audience.

- Organize training to educate community researchers and community residents to be able to coordinate. Unity with other organizations and related agencies for maintaining water quality in Phra Phimon Racha Canal.
- Organize study visits in the area/community where wastewater is managed. As a result, environmental problems can be effectively achieved, successful, and indeed solved.
- Creating a team to promote the teamwork of researchers, Community Researchers, and community leaders on both sides of the Phra Phimon Racha Canal.
- Cooperate with various agencies, both public and private. Contribute to cooperation in maintaining water quality in Phra Phimon Racha Canal.
- Organize a community forum to discuss guidelines for work and organize various activities to maintain water quality in Phra Phimon Raja Canal.
- To carry out the work according to the work plan obtained from the community forum to determine the guidelines for the operation of the work.
- To monitor and evaluate the results of the work together.

(2) Promoting and pushing community organizations to be able to develop and innovate in the restoration and care of the quality of the canals of the community by appropriate technology with the following tasks:

- Development and innovation of water quality restoration and care
- Experimenting with water quality restoration and quality assurance
- Dissemination of innovations so that community residents can produce tools or products to recover household water or wastewater quality before releasing it into the canal with appropriate technology.

(3) Supporting community residents in organizing cultural activities in the canal area so that community residents and the public can learn the benefits of canal maintenance concretely. Generate average income per kitchen, ship, and foundational economic development. The work is carried out as follows:

- Supporting the community in organizing boat races, and various skits, selling goods and exhibitions, and caring for canals in the area along the Phra Phimon Racha Canal.
- Encouraging community groups and local entrepreneurs to gather to organize a flea market. On weekends and public holidays, water activities are provided, and products are sold in the wastewater produced by the community.
- Encourage community residents to raise fish in the coop to increase their income.
- Supporting the creation of community learning centers.

Data collection and research tools

This research is Participatory Action Research (PAR), so we use qualitative tools and methods to collect data recommended by experts; Assoc. Prof Dr Kanchana Keawthep, Assist. Prof. Peerachai Koonlachai, Assoc. Prof. Dr. Suvimol Wongsingthong, and Assist. Prof. Passarintr Phannan, as follows.

(1) Focus Group to analyze community and local potential The context on both sides of the Phra Phimon Raja Canal and the community's wastewater problems.

(2) Guidelines for organizing a community forum.

- Strengthening the capacity of community organizations to coordinate with other organizations and related agencies to participate in a community of cooperation to maintain the water quality in the canal.
- Promoting and pushing community organizations to develop and innovate to restore water quality in the community's canals using appropriate technology.
- Support the community in organizing cultural activities in the canal area so that the community and the public can learn the benefits of canal maintenance concretely. Generate average income per household and create a foundational economic source.

(3) Participatory observation record We were involved in various community activities. At the same time, they will interview and take note of the information they need to be more detailed.

Data monitoring and analysis

We examined and analyzed qualitative data with triangulation techniques and used the data classification analysis method. (Classification) obtained from the collection of information from documents. Participatory observation, group discussions, and community forums systematically divide the data into categories. And link data correlation through logical interpretation analysis. Logical reasoning coupled with context analysis of the study area.

Research Results

(1) The form of activities to strengthen community cooperation.

The research found the methods to strengthen the capacity of community organizations to be able to coordinate with other organizations and related agencies to cooperate in maintaining the quality of water in Phra Phimon Racha Canal. There are 9 activities:

- Collecting community and local potential data,
- Analyzing community and local potential,
- Provide training to educate community and community researchers to be able to coordinate with other organizations and related agencies for the maintenance of water quality in Phra Phimon Racha Canal,
- Study visits in areas/communities where wastewater is managed,
- Team building,
- Collaboration with various public and private agencies to participate in water quality maintenance in Phra Phimon Racha Canal.
- Organizing a community to establish guidelines for the operation and organize various activities to maintain the quality of water in The Phra Phimon Raja Canal.
- The implementation of the work plan obtained from the congregation and
- Follow-up and evaluation of joint operations.

It was found that the community leaders canal and representatives of communities on both sides of the canal and local organizations/agencies have the potential to gain knowledge, skills, attitudes, values, personalities, and motives for harmonization. Cooperation in maintaining water quality while developing and innovating in restoring and

maintaining water quality in the canal and organizing cultural activities that are beneficial to the maintenance of the Phra Phimon Racha Canal, as well as generating average income per household in the foundation economy.

Table 1 shows the training course activities on capacity building of community organizations for coordination. Create cooperation to maintain water quality.

Order	Training Content	Training Objectives	Duration
1	Knowledge of the basics of community planning and practice in building. Research Tools (Figure 3)	1. Create a positive attitude of the villagers/leaders towards the research. 2. Self-learning for teamwork 3. Practice community research tools	4 Hours
2	The role of the state in wastewater management and water quality measurement. (Figure 4)	1. Concepts and situations in wastewater 2. Knowledge of government policy, law, and role 3. Academic water quality measurement.	5 Hours
3	Study the work of communities that have experienced success in managing wastewater in the community and bring lessons to analyze themselves. (Figure 5)	1. Increase the hearts of the villagers and dancers in the struggle to achieve success. 2. Learn lessons and guidelines for managing municipal wastewater. Apply the lessons learned to analyze themselves and determine their attitude toward stakeholders.	8 Hours
4	Analysis of methods and handling of issues.	1. Practice capturing content. 2. Practice data management, content analysis, and connection	4 Hours

Figure 3: Self-learning for Teamwork

Figure 4: Wastewater Workshop

Figure 5: Observation Trip to Achieve Success

(2) Innovation to restore the quality of community water.

Innovation to restore the quality of community water with appropriate technology. Promoting and encouraging community organizations to develop and innovate in restoring the quality of water in community canals by appropriate technology through participatory action research and the implementation process. There are 3 steps:

- Development and innovation of water restoration and quality care in Phra Phimon Racha Canal.
- Experimenting with innovations to improve water quality restoration and quality care in Phra Phimon Racha Canal and
- Dissemination of knowledge. Innovation in restoring and maintaining the quality of water in the canal to the community and interested parties. It was found that the community has developed and innovated in restoring the communities' water quality along both sides of the canal, namely grease traps and green tanks.

(3) To support in organizing cultural activities in the canal area.

Organizing cultural activities for canal maintenance Supporting community residents in organizing cultural activities in the canal area so that the community and the public can learn the benefits of canal maintenance in a concrete way. The activities are,

- Supporting the community in organizing traditional events, boat races, various skits, selling goods, and exhibitions of canal care in the area along the Phra Phimon Racha Canal.

- Encouraging community groups and local entrepreneurs to organize flea markets on weekends, weeks, and public holidays by providing water activities and selling products in the wastewater produced by the community.
- Encouraging community residents to raise fish in the coop to increase income and,
- Supporting the creation of community learning centers.

Table 2, Shows the activities according to the plan of work from the coordination of cooperation to maintain water quality.

Order	Activity	Activity Purpose	Sub-activities
1	Fish farming in the coop (Fish farming in the coop is wastewater management using deterrence social measures).	1. Prevent the discharge of wastewater into the canal 2. Create life value from the water line (Figure 9:)	1. Mapping 2. Establish a group of fish breeders 3. Create a group of fish breeders 4. Record water quality measurement results
2	Install solar water turbines (solar water turbines are waste management using social distancing measures symbolically deterrence).	1. Prevent the discharge of wastewater into the canal 2. Create quality water lines for animal life (Figure 7)	1. Mapping 2. Assemble and install solar turbines
3	EM-balls (waste management based on community knowledge) (Figure 6)	Prevent the discharge of wastewater from soi canals into the big canals.	1. Mapping 2. Assemble and install EM-balls emission system
4	Installing grease traps in schools Community, waste management by creating innovations that are community knowledge	Remove fatty water before releasing water into the canal	1. Mapping 2. Assemble and install the grease trap system
5	Installation of green tanks (waste management by processing waste for good)	Process food waste from grease traps into fertilizer and fish feed.	1. Mapping 2. Install the earth's bucket. 3. Reconditioned grease-trapped food waste into fertilizer/fish feed.
6	Cultural activities (boat races are an expression of the importance of the canal culture). (Figure 8)	1. Let the people of the community join hands to organize a boat race. 2. Provide boat racing activities Disseminate and continue	1. Organize a rowing boat competition in the Phra Phimon Racha Canal 2. Organize a drawing contest for youth about boat racing activities.

Figure 6: EM-Ball

Figure 7: Solar Water Turbine

Figure 8 : Rowing Boat Competition

Figure 9: Fish Farming in the Coop

Discuss the findings.

From this research, we will discuss ;

1. Results from research objective 1 found that capacity building of community organizations to coordinate with other organizations and related agencies to participate in the form of a community for cooperation in maintaining water quality in the canal. This may be because The priority is for community researchers, community leaders, communities, and related parties to see the importance of canal maintenance as a priority, along with enhancing their capacity in knowledge on various related matters necessary for the relationship of the community to maintain the canal line in Ban Rong Saud community on both sides of the Phra Phimon Racha Canal. To create the potential to build community relations to maintain the community line to maintain the community canal line Ban Rong Saud on both sides of the Phra Phimon Racha Canal, which is in line with Tun Chomchuen and Thasanee Thungwong's research (2019) Capacity building of community household waste management in Mae Kham Nam Lat Health Promoting Hospital Service Area Mae Chan District, Chiang Rai Province. The first activity is to provide knowledge related to waste management. Raise community awareness through poster documentation. Providing knowledge through voice calls with representatives or community leaders as communicators and monitoring performance for encouraging and pushing community organizations to

develop and innovate in restoration. Use appropriate technology to care for the water quality in the community's canals.

2. Results from research objective 2 found development and innovation in water quality restoration and care in the Phra Phimon Racha Canal. This may be because the process consists of 3 steps:

- Development and innovation in water quality restoration and care in the Phra Phimon Racha Canal, in which community researchers, community leaders, and network partners have applied the knowledge gained from many parts of training together with their experience in building and developing grease traps and green tanks to be in line with the usage conditions of the Ban Rong Saud Conservation Community. The grease trap acts as a built-in food waste trap. Fat and food waste will be transferred to the green tank to be composted as fertilizer for growing vegetables in the kitchen garden.
- Experimenting with innovation,
- Dissemination of knowledge. Innovation in restoring and caring for water quality in canals in communities and interested persons and installed and used in Pracharathbumrung School. The approach to development and innovation has a process like that of Pramookh. Srichaiwong and Chatnarongsak Suthamdee (2023), who conducted a study on community innovations for water security stability for the subsistence of people in the Lapathao River Basin, Muang District, Chaiyaphum Province, found that the creation of innovations and suitable alternatives to water management through the process of community participation is the application of knowledge and selection of appropriate innovations for use in spatial development. It focuses on innovations that people in the area can access. It has a hassle-free execution process. Cheap costs can supply materials locally. Putting innovation into practice together is a source of learning and broad expansion.

3. Results from research objective 3 found that organizing cultural activities for canal maintenance Supports community residents in organizing cultural activities in the canal area so that the community and the public can learn the benefits of canal maintenance in a concrete way. This may be because the approach to development and innovation has a process that corresponds to the ways of their life like that of Pramookh. Srichaiwong and Chatnarongsak Suthamdee (2023), who conducted a study on community innovations for water security stability for the subsistence of people in the Lapathao River Basin, Muang District, Chaiyaphum Province, found that the creation of innovations and suitable alternatives to water management through the process of community participation is the application of knowledge and selection of appropriate innovations for use in spatial development. It focuses on innovations that people in the area can access. It has a hassle-free execution process. Cheap costs can supply materials locally. Putting innovation into practice together is a source of learning and broad expansion.

Research recommendations

From the research results, The researcher has suggestions as follows:

1. Suggestions for applying research results

1.1 Results from research objective 1 found in terms of building community organizations to coordinate with other organizations and related agencies, the capacity to

participate in a community of cooperation to maintain water quality in the canal. Therefore, relevant agencies should take action. As follows :

- It has led to the creation of 10 team collaboration agreements. It enables the community researchers to adapt their roles and responsibilities to work energetically to achieve the goals. Therefore, the group should use this activity to build the capacity to work together in other parts of the community.
- From training in measuring wastewater by checking the oxygen content in water with scientific equipment, the trainees have the skills to use the equipment at the laboratory level. Therefore, this knowledge should be applied to measure water lipids, also a factor in wastewater.
- From the study visit to the Samut Sakhon Green Project at Bang Ping Subdistrict Municipality, Muang District, Samut Sakhon Province, until the participants had a perspective on water quality prevention and maintenance, communities on both sides of the Phra Phimon Racha Canal should be developed as a study site to continue to monitor the prevention and maintenance of water quality.
- Based on the analysis of the potential, the research team selected a water quality management project, namely the E.M. Ball project, the water turbine project, and the grease trap project. Green Tank Project There were six fish farming projects and traditional boat racing projects, but when implemented, some projects exceeded the team's potential, making it only partially operational. Therefore, it is proposed that a government agency be directly responsible for it.

1.2 Results from research objective 2 found that promoting and pushing community organizations to develop and create innovations in the restoration and maintenance of water quality in community canals by appropriate technology. Therefore, relevant agencies should take action. As follows:

- From the effect of water quality care. The community research team has used E.M. Ball, which is the body of knowledge gained from community sages. Therefore, a group of production enterprises should be established to distribute and expand to other Phra Phimon Racha Canal Line communities to monitor and maintain the quality holistically throughout the line.
- From the effect of water quality management with solar turbines, alternative energy with economic value. Therefore, it was agreed to increase the number of turbines in the canal line to deter wastewater discharge into the canal symbolically by coordinating with neighboring communities along the river.
- Effect of water quality care with grease traps installed at schools in the community can serve as an example for residential buildings where fat is released into canal lines. Therefore, the installation of grease traps in buildings should be expanded. Houses, shops, and markets where fat will likely be released into the following canal line.
- The effect of water quality management with green tanks is the removal of contaminated food waste from entering the canal line that is easy to prepare and can also be processed to create value. Therefore, it is desirable to campaign for all households with areas adjacent to the canal line to have green tanks.

1.3 Results from research objective 3 found that supporting community residents in organizing cultural activities in the canal area so that the community and the public can learn the benefits of canal maintenance concretely. Generate average income per household and

develop a foundational economy. Therefore, relevant agencies should take action. As follows:

- The fish farming project in cages has reduced household expenditures and increased protein for participating students due to learning the benefits of canal maintenance.
- Learning the benefits of canal maintenance with traditional boat racing projects and painting contests on both sides of the Phra Phimon Racha Canal construct the youth aware of the value of the river to the culture that has been passed down. However, due to the disruption during the COVID-19 pandemic, community residents should be encouraged to continuously restore boat racing activities on the Phra Phimon Racha Canal.

2. Suggestions for next research

This research has found how to participate in Organizing Civil Forums to preserve canal Lines on both sides of Phra Phimon Racha Canal, Bang Bua Thong District The important thing is community innovation by themselves. It can be applied to the other sides, especially, next to the side of Phra Phimon Racha Canal, Ban Rong Suad village. We should give importance to the community next to it. For the next research issue, research should be done on issues related to the others next to Ban Rong Suad village because they have affected the same canal line.

Research acknowledgment

I would like to express my sincere thanks to contract No. 2/2565 of Krirk University for giving me and Phra Phimon Canal Line CBR's team the opportunity to perform this project, and also like to acknowledge our villager researchers for supporting in carrying out our project.

References

- Chollada Hong-Ngam,(2020) *Office of Library Information Sukhothai Thammathirat, Open University, Local Information Working Group Provincial university library network*, (Online) (Retrieved on December 21st, 2021,) from <https://oer.learn.in.th/authors/authorDetail/7249>.
- Krirk University (2021), *Action Plan for the academic year 2021 that is consistent with strategic issues, policy framework, objectives, and goals for implementation. The 7th Five-Year Development Plan of Krirk University (2021-2025)*.
- Nithi Eawsriwong. (2015). *Health and management*. (Online) (Retrieved on January 1st, 2022). From <http://www.elearning.msu.ac.th/opencourse/>
- Nonthaburi Real Estate Trade Association, (2020). *Nonthaburi, at present, is more than a city that has grown alongside Bangkok*. (Online). (Retrieved on January 1st, 2022). From <http://realestatenonthaburi.or.th/articles>.
- Pasu Decharin, and Chaiwat Haruthaiphon. (2010). *Planning and Strategic Setting*. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House.
- Pramukh, Srichaiwong, and Chatnarongsak (2023.) Community Innovation for Water Security Stability for Subsistence of People in Lapathao River Basin, Muang District, Chaiyaphum Province. *Journal of Local Administration and Innovation*, 7(1), 243-260.
- Prawet Wasi. (2015). *The concept of the community*. (Online). (Retrieved on January 1st, 2022). From <http://www.elearning.msu.ac.th/opencourse/SS>

- Research and Development Office of Personnel Systems (2017). *Thailand in the context of Thailand 4.0 under The Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2560*. Bangkok: Office of the Commission of Civil Servants.
- Thai-German Cooperation. (2022). *Community waste and wastewater management project. Under the Thai-German Program for (Climate Change Cooperation, 2020)*. (Online) (Retrieved on January 1st, 2022). From. <https://www.thai-german-cooperation.info/th/thai-german-climate-programme-waste/>.
- Tun Chomchuen and Thasanee Thungwong (2019). Capacity building of community household waste management in Mae Kham Nam Lat Subdistrict Health Promoting Hospital Service Area. Mae Chan District, Chiang Rai Province. *Journal of Community Development and Quality of Life*, 7(2), 156-166.
- Wijarn Simachaya, (2021). *Wastewater problems from the community. A great source is waiting to be tangible*. (Online) (Retrieved on January 1st, 2022). From. <https://mgronline.com/greeninnovation/detail/9640000092795>

การวิจัยเชิงปฏิบัติการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะ โรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่ 201 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

อนุสรณ์ หว่างดอนไพร^{1*} บรรจง เจริญสุข² สิริสวัสดิ์ ทองก้านเหลือง³

¹นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

^{2,3}อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

*Corresponding Author Email: anuson6885@gmail.com

(Received: 30 August 2023, Revised: 5 November 2023, Accepted: 7 November 2023)

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาในการบริหารจัดการขยะ 2) พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะ และ3) ประเมินผลการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะ โดยดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการตามแนวคิดของเคมมิสและแม็คแท็กการ์ด มี 4 ขั้นตอนคือ การวางแผน การปฏิบัติการ การสังเกตการณ์ และการสะท้อนผล ดำเนินการ 1 วนรอบ กลุ่มเป้าหมายคือ ครูจำนวน 25 คน ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง โดยการอบรมเชิงปฏิบัติการและกิจกรรมปฏิบัติการ เก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยแบบสัมภาษณ์สภาพของปัญหาจำนวน 13 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.50-1.00 แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังการอบรม จำนวน 40 ข้อ มีค่าความยากง่าย 0.47-0.80 มีค่าอำนาจจำแนก 0.25-0.75 มีค่าความเชื่อมั่น 0.96 แบบประเมินผลการปฏิบัติการ จำนวน 31 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก 0.38-0.98 มีค่าความเชื่อมั่น 0.84 และแบบประเมินความพึงพอใจจำนวน 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก 0.36-0.90 มีค่าความเชื่อมั่น 0.94 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาการจัดการขยะของโรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่ 201 มีปริมาณขยะมาก ขาดระบบในการจัดการขยะที่ดี ขาดการคัดแยกขยะ ขาดถังขยะสำหรับการจัดการขยะที่ดี เพราะครูและบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจ ความตระหนัก และแนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้องในการจัดการขยะ 2) การพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการขยะด้วยชุดฝึกปฏิบัติการ 3อาร์ โดยการอบรมเชิงปฏิบัติการ และกิจกรรมสำนักงาน 3อาร์ คือ การลดการใช้ การใช้ซ้ำ การนำกลับมาใช้ใหม่ ผลการพัฒนายพบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะ หลังการอบรมมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 31.28 สูง กว่าก่อนการอบรมมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 14.08 และการบริหารจัดการขยะของครูตามหลัก 3อาร์ มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 4.03 อยู่ในระดับ มาก ทำให้ปริมาณขยะลดลง 118.70 กิโลกรัม คิดเป็นร้อยละ 80.69 และ3) ผลการประเมินการปฏิบัติการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการขยะของโรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่ 201 พบว่า ครูมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะ มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 4.11 อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การพัฒนาประสิทธิภาพ, การบริหารจัดการขยะในโรงเรียน, ความรู้ความเข้าใจในเรื่องขยะ, ทักษะในการบริหารจัดการขยะ

Action Research : The Development Of Waste Management Efficiency At Ban Khlong Na Mittraphap School 201 Under Suratthani Primary Educational Service Area Office 1

Anuson Wangdonprai^{1*} Bunjong Jaroensuk² Sirisawas Thongkanluang³

¹Master of Education Program in Educational Administration Suratthani Rajabhat University

²⁻³Course teacher in Master of Education Program and Doctor of Philosophy Program in Educational
Program Suratthani Rajabhat University

*Corresponding Author Email: anuson6885@gmail.com

(Received: 30 August 2023, Revised: 5 November 2023, Accepted: 7 November 2023)

ABSTRACT

The objectives of this research article were 1) to study the problems of waste management, 2) to improve the efficiency of waste management, and 3) to improve the efficiency of waste management. Evaluate the development of waste management efficiency by conducting action research based on the concept of Kemmis and McTaggart in 4 steps: planning, implementation, Observation and reflection 1 cycle operation. The target group for the research was 25 teachers, using a specific selection method, with workshops and practical activities. collect data using 13 items interviews problem conditions with IOC 0.50-1.00. Pre- and post-training cognitive tests 40 items have a difficulty value of 0.47-0.80, a classification power value of 0.25-0.75, a confidence value of 0.96, a performance assessment form of 31 items, a classification power value of 0.38-0.98, a confidence value of 0.84, and a satisfaction assessment form of 15 items with a classification power value of 0.36-0.90. Analyze data using basic statistics, including percentage, average, standard deviation, and content analysis. The results of the study showed that, 1) The problem of waste management at Banklongna Mittraphap 201 School is a large amount of waste. There is not good waste management system, waste separation, trash bin for good waste management because civil servants, teachers and educational personnel lack knowledge and understanding. Awareness and Guidelines for Correct Waste Management 2) Improve waste management efficiency by Instructional Packages for 3R through workshops and 3R office activities, namely Reduce, Reuse, Recycle. The results showed that teachers had knowledge and understanding related to waste management average scores of the target group were 31.28 higher than before the training with average score 14.08 and waste management according to the 3R principle overall average score was 4.03 at a high level resulting in a reduction of 118.70 kilograms of waste. 80.69% and 3) The satisfaction with the improvement of waste management efficiency of teachers overall average score was 4.11 at a high level.

Keywords: Efficiency Development, Waste Management in Schools, Knowledge and Understanding of Waste, Skills in Waste Management

บทนำ

ในปัจจุบันปัญหาด้านสภาวะแวดล้อมมีแนวโน้มเสื่อมโทรมลงและยิ่งนับวันยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น ทั้งปัญหาด้านมลพิษทางน้ำ มีน้ำเน่าเสียส่งกลิ่นเหม็น มลพิษทางอากาศ มีหมอกควัน ฝุ่นละออง ปัญหาสารพิษตกค้างในอาหารและสภาวะแวดล้อม ปัญหาขยะมูลฝอยเป็นปัญหาสำคัญที่อยู่คู่กับสังคมไทยมายาวนานและนับวันยังมีแนวโน้มทวีความรุนแรงมากขึ้น ซึ่งมีต้นเหตุมาจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร การขยายตัวทางเศรษฐกิจ และความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีจึงมีการประดิษฐ์ และพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกของมนุษย์ให้มากขึ้น ทำให้ลักษณะการใช้ชีวิตประจำวันเปลี่ยนแปลงไปก่อให้เกิดปริมาณของเหลือทิ้งเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเมืองและชุมชนขนาดใหญ่ ปัญหาจากของเหลือทิ้งหรือขยะมูลฝอย ฯลฯ เหตุสำคัญ ที่ก่อให้เกิดปัญหาด้านต่างๆ เช่น มลพิษทางอากาศ มลพิษทางน้ำ เป็นแหล่งพาหะนำโรค และทำให้ทัศนียภาพไม่สวยงาม ฯลฯ นอกจากนี้ การดำเนินการส่วนใหญ่ขององค์การที่เกี่ยวข้องมีลักษณะต่างคนต่างทำ การจัดสรรค่าใช้จ่ายจากส่วนกลางมีจำกัดและไม่ต่อเนื่อง รวมถึงยังคงมีการต่อต้านจากประชาชนในพื้นที่และบริเวณรอบพื้นที่ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการจัดการขยะมูลฝอย รวมถึงมีมาตรการในการบังคับใช้ที่บังคับใช้กฎหมายไม่ได้อยู่ในสังกัดเดียวกัน ทำให้เกิดปัญหาซ้ำซ้อนกันในด้านภารกิจ และความไม่สอดคล้องของกฎหมายต่างๆ ทำให้เกิดความไม่คล่องตัวในการบริหารจัดการจึงทำให้การบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศไทยไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร (กรมควบคุมมลพิษ, 2565)

การขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ประเทศไทยได้ ลงนามให้ความร่วมมือกันนั้นมีการสร้างหลักประกันให้มีรูปแบบการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน มีเป้าประสงค์ที่ครอบคลุมประเด็นการจัดการและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน (12.2), การลดของเสียที่เป็นอาหาร (12.3), ลดการปล่อยสารเคมีและของเสียเป็นพิษออกสู่ธรรมชาติและจัดการอย่างชัดเจนถูกต้อง (12.4), ลดของเสียโดยกระบวนการ reuse และ recycle (12.5), การให้บริษัทข้ามชาติและบริษัทขนาดใหญ่ นำ SDGs ไปผนวกรวมกับข้อมูลด้านความยั่งยืน (12.6), การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐอย่างยั่งยืน (12.7), การสร้างความตระหนักถึงการพัฒนายั่งยืนในสังคม (12.8) ฯลฯ (โครงการวิจัยและส่งเสริมเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน, 2561) เป้าประสงค์ที่ 12.5 ของประเทศไทยนั้นกรมควบคุมมลพิษได้มีการบันทึกข้อมูลตัวเลขการ นำขยะมูลฝอยชุมชน และกากอุตสาหกรรมไปใช้ประโยชน์ (การนำกลับไปใช้ใหม่ การทำปุ๋ย การนำไป ผลิตภัณฑ์) ซึ่งแผนการจัดการคุณภาพสภาวะแวดล้อม พุทธศักราช 2560 - 2564 ได้กำหนดเป้าหมายให้มีอัตรา การนำกลับมาใช้ประโยชน์ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของปริมาณขยะมูลฝอยทั่วประเทศ ปัจจุบัน มีอัตราการนำกลับมาใช้ประโยชน์อยู่ที่ร้อยละ 18 - 21 (กรมควบคุมมลพิษ, 2559) และมีการนำกากอุตสาหกรรมไปใช้ใหม่ร้อยละ 50 อย่างไรก็ตามระบบโครงสร้างปัจจุบันของประเทศไทยยังไม่เอื้อให้เกิดระบบเศรษฐกิจแบบหมุนเวียน เช่น ระเบียบการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ขัดกับระเบียบคุณภาพและความปลอดภัย มีอุปสรรคสำคัญคือ พฤติกรรมแยกขยะจากครัวเรือนซึ่งครัวเรือนไม่มีแรงจูงใจให้แยกขยะ การจัดการโครงสร้างพื้นฐานในการจัดการขยะอย่างถูกวิธียังไม่เพียงพอ การมีพฤติกรรมการบริโภค สินค้าใช้แล้วทิ้ง เช่น ภาชนะพลาสติก และยังไม่มีการลดขยะที่เหมาะสม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เห็นความสำคัญในปัญหามลพิษและสภาวะแวดล้อมดังกล่าว ซึ่งควรสร้างความตระหนักตั้งแต่เยาวชนของชาติจนถึงข้าราชการและบุคลากรในส่วนกลางและเขตพื้นที่การศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินการ เพื่อให้สำนักในส่วนกลาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และ

สถาบันการศึกษา ในสังกัด มีการดำเนินการด้านการลด และคัดแยกขยะมูลฝอยในอาคารและพื้นที่ ขององค์การ เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ภาคเอกชนและประชาชนในการมีส่วนร่วม ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย ขยะพลาสติก และโฟม ในภาพรวมของประเทศอย่างต่อเนื่อง โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดแนวทางและมาตรการลดและคัดแยกขยะมูลฝอยในองค์กร ดังนี้ 1) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะร่วมกันปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลด คัดแยกขยะมูลฝอย เพื่อนำไปสู่วินัยในการลดใช้ วัสดุพลาสติก และโฟม 2) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะเป็นองค์กรต้นแบบ ในการลด คัดแยก ขยะมูลฝอยในองค์กร และลดการใช้วัสดุพลาสติกหุ้ม และโฟม 3) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะสร้างความตระหนักและส่งเสริมบทบาทขององค์กรในสังกัด ในการร่วมลด คัดแยกขยะมูลฝอยในองค์กร ลด การใช้วัสดุพลาสติกหุ้ม และโฟม เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคม 4) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะกระทำเป็นตัวอย่างในการลดเลิกใช้วัสดุพลาสติกหุ้ม โฟม และพลาสติกอื่น ๆ เพื่อลดขยะอย่างจริงจัง รวมทั้ง จะใช้หลักการ 3R คือ ใช้น้อยหรือลดการใช้ (Reduce) ใช้ซ้ำ (Reuse) และแปรรูปใช้ใหม่ (Recycle) (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561)

โรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่ 201 เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มี จำนวนนักเรียน 463 คน ผู้บริหาร คณะครูและบุคลากร รวม 27 คน ดังนั้นโรงเรียนจึงเป็นแหล่งกำเนิดขยะที่ สำคัญของชุมชน ถึงแม้ว่าในปัจจุบันโรงเรียนจะใช้แนวทางการจัดการขยะตามแนว 3R เพื่อจัดการขยะภายใน โรงเรียน แต่ผลของการดำเนินการยังไม่ประสบความสำเร็จที่เป็นรูปธรรมเพราะขาดการดำเนินการที่ต่อเนื่อง ขาดความชัดเจนของแผนการดำเนินงานและผู้ปฏิบัติ ทั้งยังไม่มีการกำหนดมาตรการหรือแนวทางการลดปริมาณ ขยะมูลฝอยที่ชัดเจนของโรงเรียน ขาดการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับการลดปริมาณขยะ มูลฝอยตั้งแต่ต้นทางและไม่มีกระบวนการสร้างความร่วมมือในการลดปริมาณขยะมูลฝอยในโรงเรียน ทำให้ ปริมาณขยะลดลงไม่ได้ตามมาตรฐานเท่าที่ควรจะเป็น ดังนั้นจึงควรมีผู้ที่เป็นผู้รับผิดชอบหลักในการเป็นแกนนำ ปฏิบัติตามแนวทางการจัดการขยะตามแนว 3R (โรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่ 201, 2565)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง การวิจัยเชิงปฏิบัติการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหาร จัดการขยะ โรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่ 201 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวในโรงเรียนให้เป็นไปตามแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของ ประเทศ (พ.ศ.2559-2564) โดยน่านโยบายรัฐบาลสู่การปฏิบัติ จึงทำการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว เพื่อเตรียม คนให้พร้อมในการบริหารจัดการขยะ โดยเฉพาะครูซึ่งลาแบบและเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงที่จะปลูกฝังทัศนคติ ที่ดีในการบริหารจัดการขยะให้กับนักเรียนและนักเรียนจะส่งต่อไปยังผู้ปกครองอีกทอดหนึ่ง ด้วยวิธีการบริหาร จัดการขยะที่มีประสิทธิภาพ ที่ช่วยให้ขยะลดลงมากที่สุดตั้งแต่ต้นทางและเกิดประโยชน์สูงสุด ทำให้โรงเรียน สะอาดน่าอยู่ มีภูมิทัศน์ด้านสภาวะแวดล้อม และภาพลักษณ์ที่ดี โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการในการ พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะโรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่ 201 ตามรูปแบบ 3R ใช้น้อยหรือลด การใช้ (Reduce) ใช้ซ้ำ (Reuse) และแปรรูปใช้ใหม่ (Recycle)

วัตถุประสงค์การวิจัย

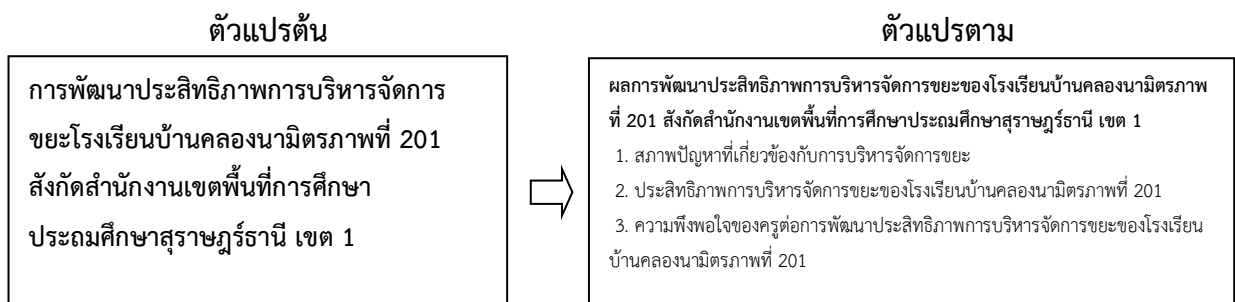
1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในการบริหารจัดการขยะของโรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่ 201 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1
2. เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะของโรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่ 201 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1
3. เพื่อประเมินผลการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะของโรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่ 201 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่ 201 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี ปีการศึกษา 2565 จำนวน 25 คน เนื่องจากเป็นจำนวนของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งหมด
2. ขอบเขตด้านพื้นที่ โดยพื้นที่ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ โรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่ 201 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1
3. ขอบเขตด้านเนื้อหา โดยเนื้อหาในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะโรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่ 201 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 เพื่อลดปริมาณขยะตามเจตนารมณ์ ลดและคัดแยกขยะมูลฝอยในองค์การภาครัฐตามนโยบายมาตรการลดและคัดแยกขยะมูลฝอยในองค์การภาครัฐ โดยการกำหนดเนื้อหาในการจัดการขยะด้วยกระบวนการ 3อาร์ คือ ลดการใช้ (Reduce) การใช้ซ้ำ (Reuse) การนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle)
4. ขอบเขตด้านระยะเวลา โดยระยะเวลาดำเนินการวิจัยครั้งนี้ เริ่มตั้งแต่ เดือนพฤศจิกายน 2565 – มิถุนายน 2566

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะ ผู้วิจัยจึงกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ โดยผู้วิจัยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการตามทฤษฎีแนวคิดของ Kemmis and Mc Taggart (1988) ที่ประกอบไปด้วยกระบวนการ 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน การปฏิบัติการสังเกตผล และการสะท้อนการปฏิบัติ ในแต่ละกระบวนการจะเป็นไปอย่างต่อเนื่อง โดยการกำหนดการปฏิบัติ 1 วงรอบ เป็นไปตามกรอบแนวคิดในการวิจัยดังภาพ ที่ 1.1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้รูปแบบการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ตามแนวคิดของ (Kemmis, S. & McTaggart, R, 1988) เป็นกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) มี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 วางแผน (P) ขั้นตอนที่ 2 ขั้นปฏิบัติ (A) ขั้นตอนที่ 3 ขั้นสังเกต (O) และขั้นตอนที่ 4 การสะท้อนผล (R) แต่ละขั้นตอนมีการปรับปรุงสิ่งที่ปฏิบัติอยู่ให้ดีขึ้น และเป็นไปตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะโรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่ 201 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนที่ 1 ขั้นวางแผน ได้แก่แบบสอบถาม แบบประมาณค่า 5 ระดับ สร้างขึ้นโดย ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า จากแนวคิดทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสร้างเป็นแบบสอบถามแล้วหาค่าความ เชื่อมั่นโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน มีค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ .950 ส่วนเครื่องมือสำหรับประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการพัฒนามาในขั้นตอนที่ 8 เป็นแบบประเมินความพึงพอใจ 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ .942

ผู้วิจัยได้กำหนดการดำเนินการ ในการปฏิบัติการตามขั้นตอนของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีการดำเนินการดังนี้

การเตรียมการ (Preparation) โดยจัดการประชุมชี้แจงคณะครู และแต่งตั้งคณะปฏิบัติงานปฏิบัติการ บริหารจัดการขยะโรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่ 201 ตลอดจนศึกษาปัญหาการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการขยะของโรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่ 201 และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ในขั้นตอนนี้ คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่ 201 จำนวน 1 คน และข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่ 201 จำนวน 25 คน โดยใช้แบบบันทึกปริมาณขยะมูลฝอยในสำนักงาน แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และแบบบันทึกการประชุม จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากการประชุม ด้วยการเรียบเรียงวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา

1. ขั้นตอนการวางแผน (Planning) โดยในการประชุมครั้งที่ 1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารนโยบายการจัดการขยะของภาครัฐ วางแผนกิจกรรมการจัดการขยะกำหนดช่วงวัน เวลา สถานที่ในการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ กำหนดเครื่องมือในการจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการ และการปฏิบัติการ กำหนดรูปแบบการประเมินผลการปฏิบัติการ และการประชุม ครั้งที่ 2 จัดการประชุมคณะปฏิบัติงานปฏิบัติการบริหารการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะของโรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่ 201 ด้วยการสร้างชุดฝึกปฏิบัติการ 3R เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะของโรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่ 201 สร้างเครื่องมือในการกำกับติดตามการจัดการขยะของโรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่ 201 กำหนดช่วงวัน เวลา สถานที่ในการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ กำหนดเครื่องมือในการจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการ และการปฏิบัติการวงรอบที่ 1 โดยการรวบรวมข้อมูลทั้งหมดมาใช้ในการสรุปประเด็นปัญหาสภาพการจัดการขยะ และกำหนดรูปแบบการประเมินผลการปฏิบัติการ กลุ่มเป้าหมายในขั้นตอนนี้ คือ ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่ 201 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 25 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ คณะปฏิบัติงานปฏิบัติการบริหารการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการขยะของโรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่ 201 คณะกรรมการฝ่ายอำนวยการ จำนวน 6 คน และคณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการ จำนวน 9 คน รวม 15 คน โดยมีชุดฝึกปฏิบัติการ 3R เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ขั้นตอนการปฏิบัติ (Action) ประกอบไปด้วย 2 กิจกรรม คือ

1) การจัดกิจกรรมเสริมความรู้การจัดการขยะ กิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการในการให้ความรู้แก่คณะครูและบุคลากรโรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่ 201 เพื่อนำไปจัดการขยะภายในสำนักงาน ด้านที่ 1 Reduce : การลดการใช้ ด้านที่ 2 Reuse : การนำกลับมาใช้ซ้ำ ด้านที่ 3 Recycle : การนำกลับมาใช้ใหม่ ด้วยการอบรมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะของโรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่ 201 ได้แก่ 1) อบรมเชิงปฏิบัติการ กิจกรรมเสริมความรู้การจัดการขยะ และ 2) ผู้เข้าร่วมการอบรมเชิงปฏิบัติการ ทดสอบความรู้หลังการอบรม ประกอบกับการสัมภาษณ์สรุปความรู้ความเข้าใจ โดยใช้การสัมภาษณ์กลุ่ม จากผู้เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการในกิจกรรมเสริมความรู้การจัดการขยะ คือ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่ 201 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 25 คน โดยมีวิทยากรผู้มีความรู้ด้านการจัดการขยะ และการจัดการขยะในสำนักงาน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ศักดิ์ นพรัตน์ ประธานหลักสูตรวิทยาศาสตรและเทคโนโลยีสภาวะแวดล้อม มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานีเป็นผู้บรรยาย จำนวน 1 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ 1) ชุดฝึกปฏิบัติการ 3R 2) แบบทดสอบวัดความรู้ก่อนและหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 40 ข้อ และ 3) แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง ซึ่งการทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ ข้อมูลจะเป็นการนำข้อมูลจากแบบทดสอบมาประมวลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS

2) กิจกรรมการจัดการสำนักงาน 3R ด้านที่ 1 Reduce : การลดการใช้ ด้านที่ 2 Reuse : การนำกลับมาใช้ซ้ำ ด้านที่ 3 Recycle : การนำกลับมาใช้ใหม่ เป็นการดำเนินการในการจัดการขยะภายในสำนักงานของแต่ละฝ่าย โดยดำเนินการมอบวัสดุ อุปกรณ์ในการจัดการขยะ ได้แก่ 1) ถังขยะ จำนวน 12 ใบ แบ่งเป็นสำนักงาน 4 ฝ่าย ฝ่ายละ 3 ใบ 2) ถังขยะ อันตราย จำนวน 1 ใบ จัดวางไว้ห้องบริหารทั่วไปโดยฝ่ายอาคารสถานที่เป็นผู้ดูแล 3) เครื่องชั่งน้ำหนัก จำนวน 1 ตัว จัดวางไว้ห้องบริหารทั่วไป โดยฝ่ายอาคารสถานที่เป็นผู้ดูแล จากนั้นติดตามการดำเนินการของแต่ละฝ่ายสำนักงาน ด้านการจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์การดำเนินกิจกรรมสำนักงาน 3R โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่ 201 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 25 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ 1) แบบบันทึกปริมาณขยะมูลฝอยในสำนักงาน คู่มือแนวปฏิบัติการลดและคัดแยกขยะมูลฝอยในองค์การภาครัฐ กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2561:87) และ 2) แบบประเมินการปฏิบัติการจัดการขยะ เรื่อง การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะโรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่ 201 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ คือ การสรุปผลการบันทึกปริมาณขยะมูลฝอยในสำนักงาน เปรียบเทียบค่าน้ำหนักก่อนและหลังการปฏิบัติการ และการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการขยะ มาประมวลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS

3. ขั้นตอนการสังเกตผล (Observation) ผู้วิจัย และคณะกรรมการดำเนินประเมินผลและสรุปผล การจัดการขยะของโรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่ 201 ประชุมวางแผนการสรุปผลข้อมูล โดยการรวบรวมเอกสารจากการประเมินกิจกรรมทั้ง 2 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมที่ 1 กิจกรรมเสริมความรู้การจัดการขยะ และกิจกรรมที่ 2 กิจกรรมสำนักงาน 3R จากกลุ่มเป้าหมาย คือ ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนบ้านคลองนา

มิตรภาพที่ 201 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 25 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสรุปผลการทดสอบความรู้ก่อนและหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ การสรุปผลการประชุม โดยใช้การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง กิจกรรมเสริมความรู้คู่การจัดการขยะ แบบสรุปผลการบันทึกปริมาณขยะมูลฝอยในสำนักงาน เปรียบเทียบค่าน้ำหนัก ก่อนและหลัง การปฏิบัติการ แบบประเมินการปฏิบัติการจัดการขยะ และแบบสอบถามความพอใจต่อการจัดการขยะ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. ขั้นตอนการสะท้อนผล (Reflection) ผู้วิจัยสะท้อนผลการจัดการขยะใน 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจในกระบวนการบริหารจัดการขยะปริมาณขยะเปรียบเทียบปริมาณขยะจากขั้นตอนที่ 1 และปริมาณขยะจากหลังปฏิบัติกิจกรรม และความพอใจต่อการจัดการขยะ ซึ่งผู้วิจัยตั้งคำถามการดำเนินการสะท้อนผล ได้แก่ ผลการดำเนินการที่ประสบความสำเร็จ ผลการดำเนินการที่ยังไม่ประสบความสำเร็จ และค้นหาแนวทางในการพัฒนาต่อไป กลุ่มเป้าหมาย คือ ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่ 201 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 25 คน ซึ่งแบ่งเป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ คณะปฏิบัติงานปฏิบัติการบริหารการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการขยะของโรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่ 201 คณะกรรมการฝ่ายอำนวยการ จำนวน 6 คน และคณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการ จำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบบันทึกการประชุม จากนั้นทำการสรุปประเด็นข้อมูลจากการประชุม ที่ได้จากการสัมภาษณ์เรียงเรียงประเด็นคำตอบโดยลำดับจนครบ

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในการบริหารจัดการขยะของโรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่ 201 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

ตารางที่ 1 ปริมาณขยะมูลฝอยในสำนักงาน โรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่ 201 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

ประเภทขยะมูลฝอย	รวมปริมาณขยะ/กิโลกรัม				รวม	เฉลี่ยปริมาณ
	วิชาการ	บุคคล	งบประมาณ	บริหาร ทั่วไป		ขยะ/คน/ สัปดาห์
ขยะอินทรีย์	6.70	2.40	1.70	4.90	15.70	0.62
ขยะรีไซเคิล	59.60	13.80	17.90	21.4	112.7	3.50
ขยะอันตราย	0.80	0.00	0.00	2.00	2.80	0.11
ขยะทั่วไป	7.90	2.80	1.70	3.50	15.90	0.63
รวม	75.00	19.00	21.3	31.8	147.1	5.88
					0	
เฉลี่ย/คน/สัปดาห์	10.71	3.80	4.26	3.97	5.88	-

จากตารางที่ 1 ในการบันทึกปริมาณขยะสัปดาห์ที่ 1 ตั้งแต่วันที่ 15-19 พฤษภาคม 2566 ปริมาณขยะทั้งหมด ทุกประเภทของขยะสำนักงานทั้ง 4 ฝ่าย จำนวน 25 คน ประกอบไปด้วย ฝ่ายวิชาการ 7 คน ฝ่ายบุคคล 5 คน ฝ่ายค่าใช้จ่าย 5 คน และฝ่ายบริหารงานทั่วไป 8 คน พบว่า ฝ่ายบริหารงานวิชาการมีปริมาณขยะมากที่สุด จำนวน 75.00 กิโลกรัม รองลงมา ฝ่ายบริหารงานทั่วไป จำนวน 31.80 กิโลกรัม ฝ่ายบริหารงานค่าใช้จ่าย จำนวน 21.30 กิโลกรัม และน้อยที่สุด ฝ่ายบริหารงานบุคคล จำนวน 19.00 กิโลกรัม พิจารณาตามประเภทขยะมูลฝอยพบว่า มีปริมาณขยะรีไซเคิล มากที่สุด จำนวน 112.70 กิโลกรัม รองลงมา คือขยะอินทรีย์ จำนวน 15.70 กิโลกรัม น้อยที่สุด คือขยะอันตราย จำนวน 2.80 กิโลกรัม และเมื่อพิจารณาชนิดของขยะ พบว่า กระดาษ มีปริมาณมากที่สุด จำนวน 93.50 กิโลกรัม รองลงมา เศษอาหาร จำนวน 15.70 กิโลกรัม และ ใบไม้ และหลอดไฟมีปริมาณ น้อยที่สุด จำนวน 0 กิโลกรัม และเมื่อเฉลี่ยปริมาณขยะต่อคนในแต่ละฝ่าย พบว่า ฝ่ายบริหารงานวิชาการมี ปริมาณขยะเฉลี่ยต่อคนต่อสัปดาห์ มากที่สุด จำนวน 10.71 กิโลกรัม รองลงมา ฝ่ายบริหารค่าใช้จ่าย จำนวน 4.26 กิโลกรัม ฝ่ายบริหารงานทั่วไป 3.97 กิโลกรัมและ ฝ่ายบริหารงานบุคคล จำนวน 3.80 กิโลกรัม โดยลำดับ

ผลการศึกษาดำเนินการวิจัยที่ 2 เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะของโรงเรียน บ้านคลองนามิตรภาพที่ 201 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

ตารางที่ 2 ระดับการบริหารจัดการขยะโรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่ 201 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ทั้ง 3 ด้าน ของคณะครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนบ้านคลองนา มิตรภาพที่ 201 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

การบริหารจัดการขยะ	(μ)	(σ)	ระดับ
1. การลดการใช้ (Reduce)	3.98	0.21	มาก
2. การใช้ซ้ำ (Reuse)	3.96	0.32	มาก
3. การนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle)	4.16	0.32	มาก
สรุป	4.03	0.30	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า การบริหารจัดการขยะของคณะครูโรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่ 201 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 1 อยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) อยู่ในระดับ มาก รองลงมา ด้านการลดการใช้ (Reduce) อยู่ในระดับ มาก และ ด้านการใช้ซ้ำ (Reuse) อยู่ในระดับ มาก

และเมื่อสรุปผลรายด้าน จากผลจากกิจกรรมสำนักงาน 3R พบว่า จากการนำวิธีการจัดการขยะตามหลัก 3R มาใช้ในสำนักงาน ทั้ง 4 ฝ่ายบริหารงาน ทำให้ปริมาณขยะลดลงจากการบันทึกปริมาณขยะ ในสัปดาห์ที่ 1 ตั้งแต่วันที่ 22-26 พฤษภาคม 2566 ปริมาณขยะรวม 46.00 กิโลกรัม เฉลี่ยการเกิดขยะต่อคนต่อสัปดาห์อยู่ที่ 1.84 กิโลกรัม สัปดาห์ที่ 2 ช่วงวันที่ 29 พฤษภาคม-2 มิถุนายน 2566 ปริมาณขยะรวม 20.70 กิโลกรัม เฉลี่ยการ เกิดขยะต่อคนต่อสัปดาห์อยู่ที่ 0.83 กิโลกรัม ในสัปดาห์ที่ 3 ช่วงวันที่ 5-9 มิถุนายน 2566 ปริมาณขยะรวม 18.20 กิโลกรัม เฉลี่ยการเกิดขยะต่อคนต่อสัปดาห์ อยู่ที่ 0.73 กิโลกรัม เมื่อนำปริมาณขยะทั้ง 3 สัปดาห์มา วิเคราะห์รวมกัน พบว่าปริมาณขยะเฉลี่ยสัปดาห์ละ 28.30 กิโลกรัม เฉลี่ยการเกิดขยะต่อสัปดาห์ต่อคน อยู่ที่ 1.13

กิโลกรัม สามารถสรุปได้ว่าปริมาณขยะแต่ละประเภทมีปริมาณที่ลดลง ตั้งแต่สัปดาห์ที่ 1 จนถึงสัปดาห์ที่ 3 ปริมาณขยะลดน้อยลง 118.70 กิโลกรัม คิดเป็นร้อยละ 80.69 สรุปผลจากการสังเกตพฤติกรรมลดการใช้ (Reduce) ของครูและบุคลากรของแต่ละฝ่ายมีพฤติกรรมการใช้แก้วน้ำส่วนตัวมากแทนใช้แก้วพลาสติกที่ใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง การใช้ถุงผ้าเมื่อจะใส่สัมภาระ เอกสาร หรือออกไปซื้อสิ่งของอื่น การใช้ปิ่นโตใส่อาหาร พฤติกรรมการใช้ซ้ำ (Reuse) พบว่า ในแต่ละสำนักงานมีการจัดตั้งจุดวางกล่องกระดาษ หรือตะกร้าสำหรับกระดาษ Reuse เพื่อการพิมพ์เอกสารซ้ำกระดาษที่ใช้แล้ว ในการจัดการขยะของแต่ละฝ่ายบริหาร ผลจากการประเมินการจัดการขยะของโรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่ 201 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 1 ศึกษา พบว่า ด้านกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) อยู่ในระดับ มาก มีระดับค่าเฉลี่ย (μ) 4.16 รองลงมา ด้านการลดการใช้ (Reduce) อยู่ในระดับ มาก มีระดับค่าเฉลี่ย (μ) 3.98 และ ด้านการใช้ซ้ำ (Reuse) อยู่ในระดับ มาก มีระดับค่าเฉลี่ย (μ) 3.96

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่ 3 เพื่อประเมินผลการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะของโรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่ 201 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

ตารางที่ 3 ระดับความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการขยะ ของคณะครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่ 201

ความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการขยะ	(μ)	(σ)	ระดับ
1. ความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะมูลฝอย	4.59	0.52	มากที่สุด
2. ทักษะในการบริหารจัดการขยะภายในองค์กรย่อย	4.22	0.48	มาก
3. ความสำคัญต่อการบริหารการจัดการขยะ	4.48	0.55	มาก
4. คุณค่าในการใช้ทรัพยากรในองค์กรย่อย	3.74	0.56	มาก
5. ความรับผิดชอบต่อการบริหารจัดการขยะ	3.96	0.44	มาก
6. ความรับผิดชอบต่อการบริหารจัดการขยะขององค์กร	3.85	0.56	มาก
7. มีการคัดแยกขยะเพื่อการลดปริมาณขยะ	4.22	0.52	มาก
8. ลดการใช้ทรัพยากรที่ก่อให้เกิดขยะ	4.19	0.42	มาก
9. ได้มีการใช้ทรัพยากรที่สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำได้	4.35	0.48	มาก
10. สำนักงานจัดการบริหารขยะที่ดี	3.87	0.42	มาก
11. ให้ความร่วมมือในการบริหารจัดการขยะ	4.55	0.47	มากที่สุด
12. ภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งในการบริหารจัดการขยะภายในองค์กร	4.11	0.63	มาก
13. สำนักงานลดการใช้ทรัพยากรได้	3.92	0.52	มาก
14. สำนักงานมีความเป็นระเบียบในการบริหารจัดการทรัพยากรในการปฏิบัติงาน	3.79	0.58	มาก
15. สำนักงานฯ าลาแบบที่ดีในการบริหารจัดการขยะ	3.84	0.44	มาก
สรุป	4.11	0.13	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ความพอใจต่อการพัฒนากระบวนการจัดการขยะของคณะครูโรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่ 201 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 อยู่ในระดับมาก มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะมูลฝอย ระดับมากที่สุด รองลงมา คือ การให้ความร่วมมือในการบริหารจัดการขยะ ระดับมากที่สุด และความพอใจน้อยที่สุด คือ สำนักงานจัดการบริหารขยะที่ดี อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลและสรุปผล

การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะของโรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่ 201 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 มีประเด็นในการอภิปรายผลที่น่าสนใจดังนี้

1. ผลศึกษาปัญหาการบริหารจัดการขยะของโรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่ 201 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 พบว่า ปริมาณขยะมีปริมาณมาก ขาดระบบในการจัดการขยะที่ดี ขาดการคัดแยกขยะ ขาดถังขยะสำหรับการจัดการขยะที่ดี ที่เป็นเช่นนี้เพราะครูและบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะ ขาดความตระหนักในการจัดการขยะ ขาดแนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้อง

ผลจากการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิรันดร์ ยิ่งยวด (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาความรู้และความตระหนักในการจัดการขยะสำหรับนิสิตสาขาวิชาเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษาผ่านการมีส่วนร่วมระหว่างเครือข่ายมหาวิทยาลัยโรงเรียนและชุมชน ผลการวิจัยพบว่า นิสิตมีบทบาทในการออกแบบและดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาความรู้และความตระหนักในการจัดการขยะสำหรับนักเรียนร่วมกับนักวิจัย ครู และผู้นำชุมชนในลักษณะของฐานการเรียนรู้จำนวน 5 ฐาน ได้แก่ 1) แหล่งที่มาของขยะ 2) ประเภทและการคัดแยกขยะ 3) สัญลักษณ์เกี่ยวข้องกัขยะ 4) หลักการจัดการขยะ และ 5) ขยะในชีวิตประจำวัน หลังจากการดำเนินการจัดกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จารุวัฒน์ ดิงหงะ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ตำบลรัชฎา อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต ผลการศึกษาพบว่า การบริหารจัดการขยะมูลฝอยภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตในภาพรวม มีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอย และด้านการคัดแยกขยะ มีการดำเนินการสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการกำจัดขยะมูลฝอยส่วนด้านการติดตามประเมินผล มีการดำเนินการต่ำสุด ปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ได้แก่ ถังขยะไม่เพียงพอ ยังมีขยะตกค้างไม่มีการคัดแยกขยะ ขาดจิตใต้สำนึกที่ดี ไม่มียุทธศาสตร์หรือ กฎระเบียบการจัดการขยะ ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวข้องกับการคัดแยกขยะ และการจัดเก็บขยะมีความล่าช้า รวมถึงยังสอดคล้องกับผลของงานวิจัยของ กิตติมา เนตรพุกณะ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนากระบวนการจัดการขยะของโรงเรียนเกาะพะงันศึกษา อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการจัดการขยะของโรงเรียนเกาะพะงันศึกษาในภาพรวมมีขยะปริมาณมากส่งต่อการจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพ ภาพลักษณ์ของการจัดการขยะที่ไม่เหมาะสม ทำให้เกิดความเดือดร้อนต่อชุมชน ขาดระบบการจัดการขยะที่ถูกต้องลักษณะ

2. ผลการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะของโรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่ 201 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 โดยการอบรมเชิงปฏิบัติการเสริมความรู้การจัดการขยะ เพื่อชี้แจงพร้อมอบรมให้ความรู้ และกิจกรรมปฏิบัติการสำนักงาน 3R เป็นการปฏิบัติเพื่อสะท้อนผลปริมาณขยะที่ลดลงตามหลักการ 3R คือ การลดการใช้ (Reduce) การใช้ซ้ำ (Reuse) การนำกลับมาใช้ใหม่

(Recycle) ผลการพัฒนาพบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะ และการลดการใช้กระดาษในสำนักงานมากขึ้น ในการนำปฏิบัติการในการจัดการขยะตามหลัก 3R ทำให้ปริมาณขยะลดลง 118.70 กิโลกรัม คิดเป็นร้อยละ 80.96 ที่เป็นเช่นนั้นเพราะเนื้อหาในหลักสูตรและ กิจกรรมที่นำมาใช้ในการอบรมมีความเหมาะสม ส่งเสริมเจตคติที่ดีในการบริหารจัดการขยะ วิทยากรถ่ายทอด เนื้อหาได้ดี และมีกิจกรรมการปฏิบัติการทำให้ครูและบุคลากรได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง

ผลจากการศึกษาดังกล่าวมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปานิพรรณ เทพธร (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินการตามนโยบายด้านการจัดการขยะของสถาบันการศึกษาในจังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า การ ดำเนินการตามนโยบายด้านการจัดการขยะของสถาบันการศึกษาในจังหวัดชลบุรีในภาพรวมอยู่ในระดับที่ดีเมื่อ จำแนกอธิบายรายด้าน อธิบายได้ว่า ด้านการปลูกจิตใต้สำนึก การลดการทิ้งขยะมีค่าเฉลี่ยสูงเป็นอันดับแรก รองลงมาคือการปลูกจิตใต้สำนึกการคัดแยกประเภทขยะ ส่วนการปลูกจิตใต้สำนึกการกำจัดขยะที่ถูกต้องมี ค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับสุดท้าย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จารุวัฒน์ ดิงหงะ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ตำบลรัษฎา อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต ผลการศึกษาพบว่า แนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ภูเก็ต คือ กำหนดนโยบายที่ชัดเจน ปลูกฝังทัศนคติที่ถูกต้อง กิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วม การคัดแยกขยะ ระบบการเก็บขนขยะ บริหารจัดการกำจัดขยะด้วยวิธีที่เหมาะสม และส่งเสริมให้มีการแปรรูปใหม่ (Recycle) หรือนำกลับมาใช้ใหม่ (Reuse) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจษฎา บริบูรณ์ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การมี ส่วนร่วมของบุคลากรในการลด และคัดแยกขยะมูลฝอยของสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการลด และคัดแยกขยะมูลฝอยของสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข คือ การให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วม การสร้างความร่วมมือให้กับบุคลากร และการปลูกฝังให้บุคลากรในองค์กร เกิด ความตระหนักและเห็นคุณค่าจากการลดและคัดแยกขยะมูลฝอย ในด้านปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ของ บุคลากร คือ ปัจจัยด้านความรู้ ความเข้าใจ การรับรู้ถึงข้อมูลข่าวสาร รวมถึงพฤติกรรมของบุคคล ปัจจัย ด้านพื้นฐานส่วนบุคคล และปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดแรงจูงใจต่อการมีส่วนร่วมในการลดและคัดแยกขยะมูลฝอย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติมา เนตรพุกณะ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนากระบวนการจัดการขยะ ของโรงเรียนเกาะพะงันศึกษา อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการศึกษาพบว่า ข้าราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนเกาะพะงันศึกษามีความรู้ความเข้าใจ การจัดการขยะสูงขึ้น สามารถนำไป ปฏิบัติการให้ปริมาณขยะลดลงอย่างต่อเนื่อง การจัดการขยะเปรียบเทียบผลสูงขึ้นในทุกด้าน ได้แก่ ด้านการลด การใช้ การใช้ซ้ำ และการนำกลับมาใช้ใหม่ อยู่ในระดับมาก และระดับความพึงพอใจต่อการพัฒนาการจัดการ ขยะอยู่ในระดับ มาก

3. ผลการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะของโรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่ 201 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 พบว่า ความพึงพอใจต่อการพัฒนาประสิทธิภาพ การบริหารจัดการขยะของคณะครูโรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่ 201 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 1 มีค่าเฉลี่ยรวม 4.11 อยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนั้นเพราะการให้บุคลากรเข้ามามี ส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรม กำหนดมาตรการลดและคัดแยกขยะ ทำให้ครูและบุคลากรในองค์กร เกิด ความตระหนักและเห็นคุณค่าจากการลดและคัดแยกขยะมูลฝอย

ผลจากการศึกษาดังกล่าวมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติมา เนตรพุกณะ (2562) ได้ทำการศึกษา การพัฒนากระบวนการจัดการขยะของโรงเรียนเกาะพะงันศึกษา อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนเกาะพะงันศึกษามีความรู้ความเข้าใจการจัดการขยะสูงขึ้น สามารถนำไปปฏิบัติทำให้ปริมาณขยะลดลง อย่างต่อเนื่อง การจัดการขยะเปรียบเทียบกับผลสูงขึ้นในทุกด้าน ได้แก่ ด้านการลดการใช้ การใช้ซ้ำ และการนำกลับมาใช้ใหม่ อยู่ใน ระดับมาก และระดับความพึงพอใจต่อการพัฒนาการจัดการขยะอยู่ในระดับ มาก รวมถึงยังสอดคล้องกับผลของงานวิจัยของ ศุภฤกษ์ ธาราพิทักษ์วงศ์ (2562) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการขยะครบวงจรด้วยกระบวนการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมโดยชุมชนตำบลป่าแป๋ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ความพึงพอใจของชุมชนต่อการจัดการขยะในชุมชนมีความ ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในส่วนของการเปรียบเทียบความพึงพอใจแต่ละด้าน พบว่า ด้านการมีจิตใต้สำนึกในการจัดการขยะมูลฝอยและด้านการบริหารจัดการขยะของอบต.ป่าแป๋ มีความต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะของโรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่ 201 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรส่งเสริมให้มีการจัดโครงการอบรมการจัดการขยะภายในโรงเรียนอย่างต่อเนื่องเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแนวทางใหม่ๆ เพื่อสร้างข้อตกลงและความตระหนักร่วมกัน

1.2 ควรมีการส่งเสริมให้มีการจัดการขยะร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน พร้อมทั้งให้ความรู้กับประชาชนในชุมชนโดยรอบบริเวณโรงเรียนเพื่อให้เข้าใจถึงการบริหารจัดการขยะ

1.3 ควรทำการศึกษาต่อเนื่อง โดยทำการศึกษานำข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้ในการพัฒนาการจัดการขยะ เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของแนวทางในการพัฒนา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรพัฒนาเป็นคู่มือการบริหารจัดการขยะ เพื่อให้สะดวกและง่ายต่อการนำไปใช้

2.2 ควรศึกษาแนวทางการนำขยะในโรงเรียนไปใช้ให้เกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้น โดยอาจร่วมมือกับชุมชนในการนำขยะไปเพิ่มมูลค่า

2.3 ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะของโรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่ 201 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 โดยทำการศึกษา 2 วงรอบ เพื่อนำผลการศึกษามาเปรียบเทียบ ว่ามีผลการศึกษาเป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือไม่ซึ่งจะทำให้เกิดความมั่นใจที่จะนำแนวทางในการพัฒนาการจัดการขยะไปใช้ประโยชน์จริงในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมมลพิษ. (2559). *แผนแม่บทในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ.2559-2564)*. กรุงเทพฯ: บริษัท แอคทีฟพรีนซ์ จำกัด.
- กรมควบคุมมลพิษ. (2565). *แผนปฏิบัติการด้าน การจัดการขยะของประเทศ ฉบับที่ 2*. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 14 กุมภาพันธ์ 2565). จาก: https://env.anamai.moph.go.th/th/waste-management-action-plan/download?id=98732&mid=37662&mkey=m_document&lang=th&did=30304
- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (2555). *ประเภทของขยะมูลฝอย*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- กรมอนามัย. (2554). *พระราชบัญญัติการสาธารณสุข (ฉบับที่ 2) ปี 2550*. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 14 กุมภาพันธ์ 2565). จาก: <http://203.157.64.26/ewtadmin/ewt/laws/>
- กิตติ มีศิริ. (2559) *ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนเกตุไพเราะ เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร*. การค้นคว้าอิสระ, รัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กิตติมา เนตรพุกกณะ. (2562). *การพัฒนากระบวนการจัดการขยะของโรงเรียนเกาะพะงันศึกษา อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. การค้นคว้าอิสระ สาขาบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- เก ประเสริฐสังข์, ดุษฎี โยเหลา และสมไทย วงษ์เจริญ. (2561). *การวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์เพื่อสร้างรูปแบบและกลไกการจัดการขยะอย่างครบวงจรบนฐานการมีส่วนร่วมของ โรงเรียนและชุมชน*. ดุษฎีนิพนธ์ สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เกียรติกุล ถวิล. (2558). *พฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยในรูปแบบ 3อาร์ (Reduce, Reuse, Recycle) ของประชาชน ในเขตเทศบาลเมืองชลบุรี อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี*. รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- โครงการประสานงานการวิจัยเพื่อการส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน. (2560). จาก MDGs สู่ SDGs เป้าหมายการพัฒนาที่เปลี่ยนไปเพื่อความยั่งยืน. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 14 กุมภาพันธ์ 2565). จาก: <https://sdgmove.wordpress.com /2017/08/13/mdgstosdgs/>
- เจษฎา บริบูรณ์. (2560). *การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการลด และคัดแยกขยะมูลฝอยของสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข*. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 14 กุมภาพันธ์ 2565). จาก: www.environnet.in.th/kide/images/stories/ title_doc/waste.doc.
- นิรันดร์ ยิ่งยวด. (2560). *การพัฒนาความรู้และความตระหนักในการจัดการขยะสำหรับบัณฑิตสาขาวิชาเกษตรและสภาวะแวดล้อมศึกษาผ่านการมีส่วนร่วมระหว่างเครือข่ายมหาวิทยาลัย โรงเรียน และชุมชน*. วารสารฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ.

- ปานิพรรณ เทพศร. (2560). การดำเนินการตามนโยบายด้านการจัดการขยะของสถาบันการศึกษาใน
จังหวัด ชลบุรี. วิทยานิพนธ์ หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐ
และภาคเอกชน วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พัลลภ สิงหเสนี. (2560). แนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนอย่างยั่งยืนในรูปแบบประชารัฐ.
วิทยานิพนธ์หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- โรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่ 201.(2565) รายงานการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน, วันที่
26 พฤษภาคม 2565, ณ ห้องประชุมโรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่ 201.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). ประกาศเจตนารมณ์ลดและคัดแยกขยะมูลฝอยใน
องค์การทั่วประเทศ 27 ธันวาคม 2561. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2565). จาก:
<https://www.obec.go.th/archives/41989>
- Glykas, M. (2013). *Business process management*. Berlin : Springer, Heidelberg.
- Gulick, L. H., "Notes on the Theory of Organinztion," In Papers on the Science of
Administration Gulick, L. & Urwick, L. (Eds.), pp.3-35,

ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา: กรณีศึกษา ดร.บุศรินทร์ นาคอุบล ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสตูล

ดอกแก้ว มะโนมัย¹ จีราภา ไหมรักษ์² ณัฐกรรณ์ สงน้อย³ ณภัทรชานันต์ วิทยาพล⁴ มาลินี ทองเรือง⁵ จีราภรณ์ ไหมรักษ์⁶
ลลิตา ว่องพิทักษ์⁷ ปรมภาพร บุญศิริ⁸ กัญญ์วิริศดา แก้วแกม⁹ คชพล คชพลายุทธ์¹⁰ และนวรรตน์ ไวยมภู¹¹*

¹⁻¹⁰นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

¹¹อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

*Corresponding author e-mail: Navarat.wa@hu.ac.th

(Received: 11 October 2023, Revised: 7 November 2023, Accepted: 8 November 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ขับเคลื่อนภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม และ 3) เพื่อศึกษาถึงการยอมรับของชุมชนต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของชุมชนของ ดร.บุศรินทร์ นาคอุบล ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสตูล ในฐานะผู้เป็นแบบอย่างของผู้บริหารการศึกษา ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ดร.บุศรินทร์ นาคอุบล รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการบำนาญ ตัวแทนชุมชนในพื้นที่ที่ตั้งของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 และบุคลากรสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสตูล ซึ่งเป็นผู้ที่เคยได้ร่วมงานและมีปฏิสัมพันธ์กับ ดร.บุศรินทร์ นาคอุบล ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของ ดร.บุศรินทร์ นาคอุบล ที่นำมาใช้ในการบริหารงาน คือ การยึดหลัก การครองตน ครองคน และครองงาน ส่วนปัจจัยที่ขับเคลื่อนภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของ ดร.บุศรินทร์ นาคอุบล พบว่า มี 7 ปัจจัย คือ 1) ความยุติธรรม 2) การแบ่งปันอำนาจ 3) การมุ่งเน้นการดูแลบุคลากร ใส่ใจดูแล ให้ความช่วยเหลือ 4) การแนะนำด้านจริยธรรม 5) การใส่ใจความยั่งยืน 6) การชี้แจงบทบาท และ 7) ความซื่อสัตย์ และด้านการยอมรับของชุมชนต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของชุมชนของ ดร.บุศรินทร์ นาคอุบล คือ การมีน้ำใจ เป็นกันเอง เข้าถึงง่าย และไม่ถือตัว

คำสำคัญ: คุณธรรมของผู้บริหาร; ชุมชน; ผู้บริหารการศึกษา; ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม

Ethical Leadership of School Administrators: Case Study Dr.Bussarin Nak-aubon the Director of Satun Provincial Private Education Office

Dokkeaw Manomai¹ Jeerapa Mairak² Nattakorn Songnui³ Naphatchanan Wittayapol⁴
Malinee Tongraung⁵ Jeeraporn Mairak⁶ Lalita Wongphithak⁷ Poramaporn Bunsiri⁸
Kanwaritsada Kaewkam⁹ Kotchapon Kotchapalayook¹⁰ and Navarat Waichompu^{11*}

¹⁻¹⁰Master of Education Program in Education Administration, Hatyai University

¹¹ Lecturer in the Faculty of Education and Liberal Arts, Hatyai University

*Corresponding author e-mail: Navarat.wa@hu.ac.th

(Received: 11 October 2023, Revised: 7 November 2023, Accepted: 8 November 2023)

ABSTRACT

This qualitative research has the objectives 1) to study ethical leadership, 2) to study the factors that drive ethical leadership, and 3) to study the community's acceptance of Dr. Bussarin's ethical leadership. Dr. Bussarin Nak-aubon, Director of the Satun Provincial Private Education Office. As a role model for educational administrators. Education The key informant is Dr. Bussarin Nak-aubon, Deputy Director of the Educational Service Area Office. Educational institution administrators pensioner Community representatives in the area where the Songkhla Primary Educational Service Area Office is located, Area 3, and personnel of the Satun Provincial Private Education Office. who has worked and interacted with Dr. Bussarin Nak-aubon. The research results found that; Dr. Bussarin Nak-aubon ethical leadership that is used in management is to adhere to the principles of self-control, people control, and work control. As for the factors that drive ethical leadership of Dr. Bussarin Nak-aubon, it was found that there are 7 factors: 1) justice, 2) sharing of power, 3) focusing on caring for personnel, paying attention and providing assistance, 4) guidance. Ethical aspects: 5) caring for sustainability, 6) role clarification, and 7) honesty and the community's acceptance of Dr. Bussarin Nak-aubon ethical leadership in the community is being considerate, friendly, easily approachable, and not arrogant.

Keywords: administrators 's morality; community; Education administrator; Ethical Leadership

บทนำ

การบริหารสถานศึกษาเพื่อมุ่งสู่ผลสัมฤทธิ์นั้น บุคคลสำคัญที่ต้องขับเคลื่อนคือผู้บริหารสถานศึกษาที่ดีต้องอาศัยภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม เนื่องจากจริยธรรมเป็นศูนย์กลางของภาวะผู้นำ ผู้นำจึงต้องมีความรับผิดชอบและรับรู้ภาวะผู้นำส่งผลต่อการขับเคลื่อนผู้อื่นอย่างไร โดยจะต้องมีความรับผิดชอบต่อทางจริยธรรม โดยการเคารพและให้เกียรติผู้ตาม ในฐานะมนุษย์ที่มีอัตลักษณ์เป็นเอกลักษณ์ ผู้นำต้องใส่ใจต่อผลประโยชน์ ความต้องการ และความกังวลในด้านความรู้สึกในด้านดีของผู้ตาม และแม้ว่าเรามนุษย์ทุกคนมีความรับผิดชอบต่อทางจริยธรรมในการปฏิบัติต่อผู้อื่นในฐานะมนุษย์ที่แตกต่างกัน แต่สำหรับผู้นำจะต้องมีความรับผิดชอบที่มีความพิเศษกว่าคนทั่วไป เพราะว่าจริยธรรมของผู้นำเป็นหัวใจของภาวะผู้นำ (Nothoues, 2007) เห็นได้จากความเชื่อมโยงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566 –2570) ในการกำหนดทิศทางของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ให้ประเทศสามารถก้าวข้ามความท้าทายต่าง ๆ เพื่อให้ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ตามเจตนารมณ์ของยุทธศาสตร์ชาติ ได้อาศัยหลักการและแนวคิด 4 ประการ ได้แก่ 1) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) การสร้างความสามารถในการ “ล้มแล้ว ลุกไว” 3) เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติ 4) การพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน เศรษฐกิจสีเขียว (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) โดยแนวคิดที่ 1 มีความเชื่อมโยงและสอดคล้องกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ซึ่งใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยสืบสาน รักษา ต่อยอดการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผ่านการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศอย่างมีเหตุผล ความพอประมาณ ภูมิคุ้มกัน บนฐานของความรู้ คุณธรรม และความเพียร โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับสถานการณ์และเงื่อนไข ระดับประเทศและระดับโลกทั้งในปัจจุบันและอนาคตอันใกล้ และศักยภาพของทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางสังคม และทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศให้มีความสำคัญกับการเสริมสร้างความสมดุล ในมิติต่าง ๆ ทั้งความสมดุลระหว่างการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศกับความสามารถ ในการพึ่งตนเองได้อย่างมั่นคง ความสมดุลของการกระจายโอกาสเพื่อลดความเหลื่อมล้ำระหว่างกลุ่มคนและพื้นที่ และความสมดุลทางธรรมชาติ เพื่อให้คนอยู่ร่วมกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างยั่งยืน รวมถึงการบริหารจัดการองคาพยพต่าง ๆ ของประเทศให้พร้อมรับกับความเสี่ยงที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลง ทั้งภายนอกและภายในประเทศ นอกจากนี้ในการวางแผนและการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติต้องอาศัยองค์ความรู้ทางวิชาการที่รอบด้าน และพิจารณาด้วยความรอบคอบ ควบคู่กับการยึดถือผลประโยชน์ ของประชาชนส่วนรวมเป็นที่ตั้ง และมุ่งมั่นผลักดันให้การพัฒนาศึกษาบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

การจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการที่กำหนดให้ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดการเรียนการสอนโดยเฉพาะการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมค่านิยมที่พึงปรารถนาและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้แก่

เยาวชน เห็นได้ว่าทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและผู้ที่ได้รับผิดชอบการจัดการศึกษานั้นมีความปรารถนาดีในการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนดีเรียนเก่งมีความรู้คู่คุณธรรมสักเท่าใดก็ยังไม่ทำให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและบรรลุลดประสงค์เท่าที่ควรได้สิ่งที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้ผู้เรียนมีความรู้คู่คุณธรรมและจริยธรรมได้คือ “ครูนั่นเอง” ครูนอกจากจะสอนเก่งมีใบประกอบวิชาชีพและมีความรู้แล้วต้องมีคุณธรรมจริยธรรมเป็นแบบอย่างที่ดีมีความเป็นครูสูง (เจษฎาวัลย์ ปลงใจ, 2560) ดังนั้นผู้บริหารควรเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับครู โดยอาศัยภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม

ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารมีความเชื่อมโยงกับความรู้ภายในตัวบุคคล (Tacit knowledge) ซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่ฝังลึกในตัวบุคคลที่บุคคลอื่นไม่สามารถหยั่งรู้ได้ชัดเจนว่ามีอะไร โดยความรู้ประเภทนี้จะสะท้อนออกมาในรูปแบบการกระทำเป็นแบบอย่าง หรือแสดงออกทางแนวคิด ความเชื่อมั่นในองค์ความรู้นั้น ๆ เป็นความรู้ที่มีอยู่ในตัวของบุคคลที่เกิดจากการสัมผัสประสบการณ์ พรสวรรค์ สัญชาตญาณหรือไหวพริบของแต่ละคน ซึ่งความรู้เหล่านี้ยากที่จะถ่ายทอดผ่านตัวอักษรออกมาได้ มีบริบทเฉพาะตัวและยากต่อการจัดรูปแบบ การถ่ายทอดความรู้ในตัวของบุคคลจึงต้องใช้การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน หรืออยู่ในสภาพแวดล้อมเดียวกัน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในตัวบุคคลเป็นกระบวนการทางสังคมที่สำคัญ ซึ่งความรู้ในองค์กรส่วนใหญ่เป็นความรู้ภายในตัวบุคคลมากกว่าความรู้ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) (อชิปไตย โพแดง และชัยฤทธิ์ โพธิสุวรรณ, 2559) สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาจริยธรรมตามแนวคิดทฤษฎีของโคลเบอร์กได้อธิบายไว้ว่า การบรรลุวุฒิภาวะเชิงจริยธรรมของบุคคลนั้นจะแสดงออกทางการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอย่างเด่นชัดที่สุด เหตุผลเชิงจริยธรรมนี้ไม่ขึ้นอยู่กับกฎเกณฑ์ของสังคมใดสังคมหนึ่งโดยเฉพาะ เพราะเหตุผลเชิงจริยธรรมมิใช่การประเมินค่าการกระทำไปในทำนองว่า “ดี” หรือ “เลว” แต่จะเป็นการใช้เหตุผลที่ลึกซึ้งยากแก่การเข้าใจยิ่งขึ้นเป็นลำดับไป (นีออน พินประดิษฐ์, 2555)

องค์กรทางการศึกษาซึ่งมีผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในการบริหารจัดการศึกษาให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และฉบับที่แก้ไขปรับปรุง เป็นผู้นำทางการศึกษาที่มีบทบาทกำหนดทิศทาง การปฏิบัติงาน เป็นผู้กระตุ้นความเป็นผู้นำ เป็นนักวางแผน เป็นผู้ตัดสินใจ เป็นผู้เปลี่ยนแปลง เป็นผู้ประสานงาน เป็นผู้สื่อสาร เป็นผู้แก้ ความขัดแย้ง เป็นผู้แก้ปัญหา เป็นผู้บริหารการเรียนการสอน เป็นผู้บริหารบุคคล บริหารทรัพยากร ผู้ประเมินผล นักประชาสัมพันธ์เป็นประธานทำกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นบทบาทที่สำคัญต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กรทั้งสิ้น ดังนั้นหากผู้บริหารสถานศึกษามีจริยธรรมทางการบริหารในระดับขาดแคลนจริยธรรม (lack of ethics) หรือระดับละเลยจริยธรรม (amoral) (วิโรจน์ สารัตนะ, 2553) การนำพาสถานศึกษาสู่ความสำเร็จอาจเป็นไปได้ ขณะที่บทบาทหน้าที่อันสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ต้องเป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม มีจิตสำนึกในการวางนโยบายและยึดแนวทางในการปฏิบัติอย่างมีคุณธรรมที่ดีอย่างยิ่ง สามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณธรรม ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาในยุคไทยแลนด์ 4.0 ต้องมีคุณสมบัติที่โดดเด่น

เหมาะสม เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์สูงในงานที่ทำ หรือเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษ และมีองค์ประกอบความเป็นมืออาชีพ (สุบัน มุขระโกษา, ศศิรดา แพงไทย และ เอกอนันต์ สมบัติสกุลกิจ, 2561)

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาถึงภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ปัจจัยที่ขับเคลื่อนภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม และการยอมรับของชุมชนต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของ ดร.บุศรินทร์ นาคอุบล ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสตูล โดย ดร.บุศรินทร์ นาคอุบล ในฐานะผู้เป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับผู้บริหารการศึกษาในด้านการประพฤติ การปฏิบัติตนที่ดีงาม การยึดมั่นในหลักศาสนา มีคุณธรรมประจำใจและดำเนินชีวิตตามมาตรฐานค่านิยมที่ดีของสังคมไทย เพื่อเป็นการกระตุ้นหรือจูงใจให้แก่ผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษา และสังคมร่วมกันประกาศคุณงามความดี และสร้างสรรค์คุณประโยชน์ให้เกิดแก่วงการศึกษาสังคม และประเทศชาติ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของ ดร.บุศรินทร์ นาคอุบล ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสตูล
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ขับเคลื่อนภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของ ดร.บุศรินทร์ นาคอุบล ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสตูล
3. เพื่อศึกษาถึงการยอมรับของชุมชนต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของชุมชนของ ดร.บุศรินทร์ นาคอุบล ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสตูล ในฐานะผู้เป็นแบบอย่างของผู้บริหารการศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของ ดร.บุศรินทร์ นาคอุบล ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสตูล

ระยะที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ขับเคลื่อนภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของ ดร.บุศรินทร์ นาคอุบล ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสตูล

ระยะที่ 3 เพื่อศึกษาถึงการยอมรับของชุมชนต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของชุมชนของ ดร.บุศรินทร์ นาคอุบล ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสตูล ในฐานะผู้เป็นแบบอย่างของผู้บริหารการศึกษา

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญระยะที่ 1 คือ ดร.บุศรินทร์ นาคอุบล

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญระยะที่ 2 คือ ดร.บุศรินทร์ นาคอุบล

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญระยะที่ 3 คือ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการบำนาญ ตัวแทนชุมชนในพื้นที่ที่ตั้งของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสงขลา เขต 3 และบุคลากรสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสตูล รวมจำนวน 9 คน เป็นการเลือกแบบเจาะจง โดยเป็นผู้ที่เคยได้ร่วมงานและมีปฏิสัมพันธ์กับ ดร.บุศรินทร์ นาคอุบล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ระยะเวลาที่ 1, 2 และ 3 ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ แบบ

มีโครงสร้างเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ปัจจัยที่ขับเคลื่อนภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม และการยอมรับของ ชุมชนต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของชุมชนของ ดร.บุศรินทร์ นาคอุบล ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา เอกชนจังหวัดสตูล ในฐานะผู้เป็นแบบอย่างของผู้บริหารการศึกษา รวมจำนวน 3 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 ระยะเวลา โดยผู้วิจัยได้ กำหนดวัน เวลา และสถานที่สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ดำเนินการสัมภาษณ์โดยใช้ วิธีการจดบันทึกการสัมภาษณ์และการบันทึกเสียง

การตรวจสอบคุณภาพของข้อมูล

ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ทั้ง 3 ระยะเวลา ภายหลังการสัมภาษณ์เสร็จ ทันทันที ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลโดยการสรุปให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญตรวจสอบความถูกต้องด้าน เนื้อหา (member checking) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องก่อนนำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ทั้ง 3 ระยะเวลา โดยการวิเคราะห์ เชิง

เนื้อหา (Content analysis) โดยการถอดเทปแล้วสรุปข้อมูลตามประเด็นการสัมภาษณ์แล้วจัดระเบียบของ ข้อมูลนำเสนอข้อมูลแบบความเรียงตามวัตถุประสงค์ พร้อมทั้งแยกแยะจับประเด็นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการ วิจัยออกไป

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของ ดร.บุศรินทร์ นาคอุบล ผู้อำนวยการสำนักงาน การศึกษา

เอกชนจังหวัดสตูล พบว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของ ดร.บุศรินทร์ นาคอุบล ยึดหลัก “การครองตน ครอง คน ครองงาน ตามมาตรฐานทางจริยธรรม เพื่อรักษาพฤติกรรมที่ดี เป็นแบบอย่างและรักษาภาพลักษณ์ของ ทางราชการ” มีวินัยในตนเอง ตระหนักและปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ปฏิบัติงานด้วยความเต็ม ใจ เต็มเวลา เต็มกำลังความสามารถโดยยึดกฎหมาย ระเบียบแบบแผนของทางราชการและแนวปฏิบัติที่ ถูกต้อง ปฏิบัติตนตามมาตรฐานและจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างสมศักดิ์ศรีของความเป็น

ข้าราชการของกระทรวงศึกษาธิการที่ดีเสมอมา ส่งผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน สถานศึกษาและส่วนรวม ดังนี้

การครองตน “ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการเป็นผู้ที่พึ่งตนเอง ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตระหนักและปฏิบัติตนในการรักษาระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ระเบียบแบบแผนของทางราชการ ประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงาม ประพฤติ ปฏิบัติตนในฐานะพุทธศาสนิกชนที่ดี มีความจงรักภักดีและเทิดทูนต่อสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดี ส่งเสริมสนับสนุนระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข”

การครองคน ใช้คุณธรรมในการครองคน คือ พรหมวิหาร 4 ประกอบด้วย เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา สังคหวัตถุ 4 ประกอบด้วย ทาน ปิยวาจา อตถจริยา สมานัตตตา และหลักปัญญาธรรมหรือความมีเหตุผลในการครองคน เน้นความเป็นธรรม เสมอภาค ยึดหลัก “put the right man on the right job in the right place at the right time การใช้คนให้เหมาะกับงาน”

การครองงาน น้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึงและพัฒนา” ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน “เริ่มจากการทำความเข้าใจบริบทโดยมองอย่างเป็นกลางและปราศจากอคติ บนพื้นฐานของข้อมูลสภาพแวดล้อมของชุมชน จารีต ประเพณีและวัฒนธรรมที่แท้จริง มีการจัดทำและวิเคราะห์ข้อมูลประสานความร่วมมือ และทำความเข้าใจตัวบุคลากร เพราะมีความแตกต่างทั้งทัศนคติ ค่านิยม อุดมการณ์ และความต้องการ แล้วเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งที่เป็นปัจจุบันและอดีตของแต่ละบุคคล” “จากนั้นจึงใช้วิธีการเข้าถึง โดยเข้าไปนั่งในหัวใจของบุคลากรและชุมชนให้ได้ แล้วจึงพัฒนาต่อยอด” “รวมทั้งใช้คุณธรรมในการครองงาน คือ อิทธิบาท 4 ประกอบด้วย ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา” “และใช้กระบวนการมีส่วนร่วม ส่งผลให้บุคลากรร่วมมือในพลังในการบริหารจัดการศึกษาให้เกิดผลดี มีประสิทธิภาพ ตรงตามความต้องการของชุมชน การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ”

2. ผลการศึกษาปัจจัยที่ขับเคลื่อนภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของ ดร.บุศรินทร์ นาคอุบล ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสตูล พบว่า ปัจจัยที่ขับเคลื่อนภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่ ดร.บุศรินทร์ นาคอุบล ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสตูล กล่าวว่า “ข้าพเจ้าได้ยึดถือปฏิบัติจนทำให้ประสบผลสำเร็จ ทั้งต่อตนเอง ต่อผู้ร่วมงาน และต่อความก้าวหน้าทางวิชาชีพ” สามารถสรุปได้ 7 ปัจจัย ดังนี้ 1) ความยุติธรรม 2) การแบ่งปันอำนาจ 3) การมุ่งเน้นการดูแลบุคลากร ใส่ใจดูแล ให้ความช่วยเหลือ 4) การแนะนำด้านจริยธรรม 5) การใส่ใจความยั่งยืน 6) การชี้แจงบทบาท และ 7) ความซื่อสัตย์

3. ผลการศึกษาการยอมรับของชุมชนต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของชุมชนของ ดร.บุศรินทร์ นาคอุบล ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสตูล ในฐานะผู้เป็นแบบอย่างของผู้บริหารการศึกษา พบว่า ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 9 คน ประกอบด้วย รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการบำนาญ และตัวแทนชุมชน ซึ่งเป็นผู้ที่เคยได้ร่วมงานและมีปฏิสัมพันธ์กับ ดร.บุศรินทร์ นาคอุบล

มีความเห็นเกี่ยวกับการยอมรับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของ ดร.บุศรินทร์ นาคอุบล คือ การมีน้ำใจ เป็นกันเอง เข้าถึงง่าย และไม่ถือตัว ตามรายละเอียดข้อมูลสนับสนุน ดังนี้

“ท่านเป็นคนดี มีน้ำใจ ตั้งมั่นในคุณงานความดีและความถูกต้อง บริหารงานโดยใช้หลักเมตตาธรรมต่อผู้ร่วมงาน คอยช่วยเหลือบุคคลอื่นให้ทำในสิ่งที่สำเร็จในเวลาที่กำหนดอย่างมีคุณภาพมากขึ้น” ผู้ให้ข้อมูลคนที่1

“ให้ความสำคัญต่อบุคคลในองค์กร เพราะการบริหารโรงเรียนหรือองค์กรสำคัญมากที่สุด” ผู้ให้ข้อมูลคนที่2

“ต้องเก่งคิด เก่งคน เก่งงาน” ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3

“เป็นตัวอย่างที่ดีสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา มีความยุติธรรม แบ่งงาน มอบหมายให้เหมาะสม ให้เกียรติและให้การยอมรับ ซึ่งกันและกัน” ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4

“ยึดหลักธรรมพรหมวิหาร 4 มาใช้ในการบริหารงานในองค์กร เป็นผู้มีเมตตา ปราณี ต่อบุคลากรทุกท่าน คิดทำประโยชน์แก่ส่วนรวมอยู่เสมอ ดูแลเอาใจใส่สนับสนุนการทำงาน เพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาประสบความสำเร็จ และมีความสุขในการทำงาน ตามคติที่ว่าคนสำเร็จ งานสำเร็จ” ผู้ให้ข้อมูลคนที่5

“ท่านมีความเป็นกันเองกับคนในชุมชน ไม่ถือตัว ท่านเป็นคนอารมณ์ดี เป็นมิตรกับทุกคน ท่านมักจะมาร่วมงานในชุมชนอยู่เสมอ คอยช่วยเหลือให้คำแนะนำกับคนในชุมชนในเรื่องต่าง ๆ” ผู้ให้ข้อมูลคนที่6

“ใช้หลักเมตตาธรรมต่อผู้ร่วมงาน สามารถปกครองดูแลผู้ใต้บังคับบัญชาหรือ ลูกน้องให้มีความสุข และมีขวัญกำลังใจที่จะทำงานให้มีประสิทธิภาพได้มากที่สุดทำให้งานสัมฤทธิ์ ชีวิตรื่นรมย์” ผู้ให้ข้อมูลคนที่7

“เยี่ยมชุมชนและเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ให้บริการแก่ชุมชน ให้ชุมชนเข้าเยี่ยมชมและร่วมกิจกรรมกับโรงเรียน การติดต่อกับชุมชนด้วยจดหมายและสิ่งพิมพ์ การตั้งสมาคมผู้ปกครองเป็นต้น” ผู้ให้ข้อมูลคนที่8

“ให้เกียรติและรับฟังความคิดเห็นของชุมชนตามเหตุผลและปฏิบัติต่อประชาชนอย่างผู้มีฐานะเท่าเทียมกัน เปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ไม่ใช่ชุมชนเป็นเพียงแหล่งทรัพยากรแต่ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมได้ตามศักยภาพ ไม่รบกวนชุมชนบ่อยเกินไป เช่น ไม่ขอบริจาคบ่อย ๆ จนชุมชนเดือดร้อน แสดงบทบาทของการเป็นฝ่ายให้แก่ชุมชนให้มากขึ้น เช่น จัดโครงการอบรมอาชีพแก่ประชาชน การประสานงานกับหน่วยงานอื่นเพื่อประโยชน์ของชุมชน” ผู้ให้ข้อมูลคนที่9

อภิปรายผล

1. ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารการศึกษาของ ดร.บุศรินทร์ นาคอุบล ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสตูล ประกอบด้วย หลักการครองตน เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับผู้อื่นในการเป็นผู้ที่พึ่งตนเอง ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตระหนักและปฏิบัติตนในการรักษาระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ระเบียบแบบแผนของทางราชการประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงาม ประพฤติปฏิบัติตนในฐานะพุทธศาสนิกชนที่ดี มีความจงรักภักดีและเทิดทูนต่อสถาบันชาติ ศาสนา และ

พระมหากษัตริย์ ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดี ส่งเสริม สนับสนุนระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สอดคล้องกับผลการวิจัยของศิริพร สิทธิศรี, สุชาติ บางวิเศษ และสุชุม พรหมเมืองคุณ (2565) ที่ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในจังหวัดเลย ที่พบว่า องค์ประกอบที่ 4 ด้านความเป็นแบบอย่างที่ดี ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา 3 แนวทาง ดังนี้ 1) ผู้บริหารปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการครองตน ครองคน และครองงาน 2) ผู้บริหารรักษาระเบียบวินัยตามจรรยาบรรณวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอ 3) ผู้บริหารส่งเสริมภาพลักษณ์ของสถานศึกษา และสอดคล้องกับสำนึก จันทนตรี และสุวิน ทองปั้น (2560) ที่กล่าวในบทความพุทธธรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ว่า การครองตน เป็นธรรมของสัปบุรุษ คือ คนดี ประกอบด้วย รู้หลักการ รู้จุดหมาย รู้ตน รู้ประมาณ รู้กาล รู้ชุมชน และรู้บุคคล

หลักการครองคน ใช้คุณธรรมในการครองคน คือ พรหมวิหาร 4 ประกอบด้วย เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา สอดคล้องกับนวรรตน์ ไชยมภู และรพีพรรณ สุวรรณณัฐโชติ (2560) ที่กล่าวในบทความวิชาการเรื่อง วิถีครองคน: พรหมวิหาร 4 สำหรับผู้บริหารการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ว่าผู้บริหารกับหลักคุณธรรมและจริยธรรมควรอยู่ควบคู่กัน โดยหลักคุณธรรมจริยธรรมเปรียบเสมือนคู่มือหรือแนวทางในการปฏิบัติตนและปฏิบัติงาน เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจบุคคลให้ประพฤติในทางที่ถูกที่ควร เป็นเครื่องมือที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้บริหารการศึกษาเป็นที่ยอมรับนับถือแก่ผู้ร่วมงาน ทำให้ผู้ร่วมงานเกิดขวัญและกำลังใจ มีความมั่นคงในการปฏิบัติงาน ส่วนการนำสังคหัตถ์ 4 ประกอบด้วย ทาน ปิยวาจา อตถจริยา สมานัตตตา และหลักปัญญาธรรมหรือความมีเหตุผลในการครองคน เน้นความเป็นธรรม เสมอภาค ยึดหลัก put the right man on the right job in the right place at the right time การใช้คนให้เหมาะกับงาน สอดคล้องกับสำนึก จันทนตรี และสุวิน ทองปั้น (2560) ที่กล่าวเป็นธรรมยึดเหนี่ยวจิตใจบุคคลและประสานหมู่ชนให้สามัคคี

หลักการครองงาน น้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทาน "เข้าใจ เข้าถึงและพัฒนา" ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน เริ่มจากการทำความเข้าใจบริบทโดยมองอย่างเป็นกลางและปราศจากอคติ บนพื้นฐานของข้อมูลสภาพแวดล้อมของชุมชน จาริต ประเพณีและวัฒนธรรมที่แท้จริง มีการจัดทำและวิเคราะห์ข้อมูล ประสานความร่วมมือ และทำความเข้าใจตัวบุคลากร เพราะมีความแตกต่างทั้งทัศนคติ ค่านิยม อุดมการณ์ และความต้องการ จึงเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งที่เป็นปัจจุบันและอดีตของแต่ละบุคคล จากนั้นจึงใช้วิธีการเข้าถึง โดยเข้าไปนั่งในหัวใจของบุคลากรและชุมชนให้ได้ แล้วจึงพัฒนาต่อยอด รวมทั้งใช้คุณธรรมในการครองงาน คือ อิทธิบาท 4 ประกอบด้วย ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา และยังใช้กระบวนการมีส่วนร่วม ส่งผลให้บุคลากรร่วมมือในพลังในการบริหารจัดการศึกษาให้เกิดผลดี มีประสิทธิภาพ ตรงตามความต้องการของชุมชน การดำเนินกิจกรรมต่างๆด้วยความเต็มใจ สอดคล้องกับสำนึก จันทนตรี และสุวิน ทองปั้น (2560) ที่กล่าวเป็นคุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่งหมาย

2. ปัจจัยที่ขับเคลื่อนภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่ ดร.บุศรินทร์ นาคอุบล ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสตูล ได้ยึดถือปฏิบัติจนทำให้ประสบผลสำเร็จ ทั้งต่อตนเอง ต่อผู้ร่วมงานและต่อความก้าวหน้าทางวิชาชีพ โดยยึดตามแนว ทั้ง 7 ข้อ คือ 1) ความยุติธรรม 2) การแบ่งปันอำนาจ 3) การมุ่งเน้นการดูแลบุคลากร ใส่ใจดูแล ให้ความช่วยเหลือ 4) การแนะนำด้านจริยธรรม 5) การใส่ใจความยั่งยืน 6) การชี้แจงบทบาท และ 7) ความซื่อสัตย์ มีสัจจะ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Brown, Trevino, and Harrison (2006) ที่กล่าวถึงองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่สำคัญมี 2 องค์ประกอบ คือ 1) องค์ประกอบบุคคลเชิงจริยธรรม (Moral person component) มี 4 คุณลักษณะ คือ การเป็นแบบอย่างที่ดี ความซื่อสัตย์ ยุติธรรม ความน่าไว้วางใจ 2) องค์ประกอบนักจัดการเชิงจริยธรรม (Moral manager component) มี 3 คุณลักษณะคือ การเป็นแบบอย่างที่ดี (Role modeling) การเสริมแรง (reinforcement) และการสื่อสาร (communication) และ Resick and et al (2006) กล่าวถึงองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมว่ามี 4 องค์ประกอบ คือ 1) องค์ประกอบคุณลักษณะความซื่อสัตย์ (Character/integrity) มี 4 คุณลักษณะ คือ วางใจได้ จริใจ ยุติธรรม สุจริต 2) องค์ประกอบเห็นแก่ประโยชน์ผู้อื่น (Altruism) มี 4 คุณลักษณะ คือ กรุณา เอื้อเฟื้อ เมตตา และความพอประมาณ 3) องค์ประกอบการจูงใจเพื่อส่วนรวม (Collective Motivation) หรือของสังคมเหนือประโยชน์ตน มี 4 คุณลักษณะ คือ การเจรจา การสร้างความเชื่อมั่น การนิเทศกลุ่ม ผู้สร้างแรงจูงใจ และ 4) องค์ประกอบกระตุ้น (Encouragement/empowering) มี 2 คุณลักษณะ คือ ให้ความช่วยเหลือ (Encouraging) ผู้ยกระดับทางศีลธรรม (Morale Booster) ส่วน Kalshoven and et al. (2011) กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมว่ามี 7 ข้อ ได้แก่ 1) ความยุติธรรม (fairness) 2) ความร่วมมือทางอำนาจ (power sharing) 3) ความชัดเจนตามหน้าที่ (role clarification) 4) การมุ่งเน้นคน (people-orientation) 5) การแนะนำเชิงจริยธรรม (ethical guidance) 6) เกี่ยวกับความยั่งยืน (concern for sustainability) 7) ความซื่อสัตย์ (integrity) และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของกันยมาส ชูจีน, ชูชาติ พ่วงสมจิตร, สุภมาส อังศุโชติ และรุ่งเรือง สุขากิรมย์ (2560) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ประกอบด้วย การมีบุคคลต้นแบบและได้ร่วมงานกับบุคคลที่มีจริยธรรม การได้รับการส่งเสริมจริยธรรมจากสถาบันทางสังคม การอยู่ในสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่ส่งเสริมจริยธรรม การมีคุณลักษณะของตนเองที่เอื้อต่อการพัฒนาจริยธรรม สถานศึกษา มีบรรยากาศองค์การปทัสถานทางสังคม วัฒนธรรมองค์การเน้นจริยธรรม และมีระบบการให้รางวัลและการลงโทษด้านจริยธรรม

3. การยอมรับของชุมชนต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของชุมชนของ ดร.บุศรินทร์ นาคอุบล ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสตูล ในฐานะผู้เป็นแบบอย่างของผู้บริหารการศึกษา คือ การมีน้ำใจ เป็นกันเอง เข้าถึงง่าย และไม่ถือตัว สอดคล้องกับผลการวิจัยของศิริพร สิทธิศรี, สุชาติ บางวิเศษ และสุชุม พรหมเมืองคุณ (2565) ที่ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหาร

โรงเรียนเอกชนในจังหวัดเลย ที่พบว่า แนวทางการพัฒนาประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ด้านการยึดหลักการทำคุณธรรมความดี ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา 3 แนวทาง ดังนี้ 1) ผู้บริหารปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา 2) ผู้บริหารพัฒนาตนเองตามหลักธรรมของพุทธศาสนามุ่งประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน 3) ผู้บริหารมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อครูและบุคลากร ในสถานศึกษาและบุคคลทั่วไป องค์ประกอบที่ 2 ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา 3 แนวทาง ดังนี้ 1) ผู้บริหารบริหารงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต 2) ผู้บริหารยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรม เปิดใจกว้างรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและรักษาสภาพประโยชน์ของสถานศึกษา 3) ผู้บริหารเสียสละ และอุทิศตนในการพัฒนาสถานศึกษาด้วยความเต็มใจองค์ประกอบที่ 3 ด้านความรับผิดชอบ ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา 3 แนวทาง ดังนี้ 1) ผู้บริหารมีความรู้ ความสามารถและความรับผิดชอบต่อองค์กร 2) ผู้บริหารกระจายอำนาจการตัดสินใจให้กับครูและบุคลากรตามภาระงานที่ได้รับมอบหมาย 3) ผู้บริหารสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน องค์ประกอบที่ 4 ด้านความเป็นแบบอย่างที่ดี ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา 3 แนวทาง ดังนี้ 1) ผู้บริหารปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการครองตน ครองคน และครองงาน 2) ผู้บริหารรักษาระเบียบวินัยตามจรรยาบรรณวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอ 3) ผู้บริหารส่งเสริมภาพลักษณ์ของสถานศึกษา และองค์ประกอบที่ 5 ด้านวิสัยทัศน์ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา 2 แนวทางดังนี้ 1) ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการบริหารงานที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน 2) ผู้บริหารมีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมในการพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำผลการวิจัยที่ได้จากการวิจัยมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม
2. ผู้บริหารการศึกษาสามารถนำผลการวิจัยที่ได้จากการวิจัยมาสร้างแบบวัดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมในองค์กรเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมสำหรับผู้บริหาร

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยในการพัฒนาโปรแกรมหรือแนวทางในการส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมให้กับผู้บริหารในระดับต่าง ๆ ขององค์กร เพื่อเตรียมความพร้อมในการเป็นผู้บริหารที่ดี
2. ศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมในผู้บริหารแต่ละระดับเพื่อนำมาสร้างกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมให้กับผู้บริหารแต่ละระดับในสถานศึกษา

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ที่เกิดจากการวิจัย คือ ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ประกอบด้วย การครองตน ครองคน และครองงาน ส่วนปัจจัยที่ขับเคลื่อนภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม พบว่า มี 7 ปัจจัย คือ 1) ความยุติธรรม 2)

การแบ่งปันอำนาจ 3) การมุ่งเน้นการดูแลบุคลากร ใส่ใจดูแล ให้ความช่วยเหลือ 4) การแนะแนวด้านจริยธรรม 5) การใส่ใจความยั่งยืน 6) การชี้แจงบทบาท และ 7) ความซื่อสัตย์ และด้านการยอมรับของชุมชนต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของชุมชน คือ การมีน้ำใจ เป็นกันเอง เข้าถึงง่าย และไม่ถือตัว สามารถสรุปเป็นภาพ Model ดังนี้

ภาพที่ 1 แสดงภาพ Model ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ปัจจัยที่ขับเคลื่อนภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม และการยอมรับของชุมชนต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของชุมชนของ ดร.บุศรินทร์ นาคอบล

เอกสารอ้างอิง

- กันยมาส ชูจีน, ชูชาติ พ่วงสมจิตร, สุภมาส อังศุโชติ และรุ่งเรือง สุขากิริมย์. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 21(2), 20-33.
- เจษฎา ชวนะไพศาล. (2560). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มสหวิทยาเขตทวารวดีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นวรรตน์ ไวมงกุ และรพีพรรณ สุวรรณณัฐโชติ. (2560). วิธีครองคน: พรหมวิหาร 4 สำหรับผู้บริหารการศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 4(1), 105-113.

- นีออน พิณประดิษฐ์. (2555). *จริยธรรม: ทฤษฎีและรูปแบบการพัฒนา*. ขอนแก่น: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2553). *โรงเรียน: การบริหารสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ์.
- ศิริพร สิริศิริ, สุชาติ บางวิเศษ และสุชุม พรหมเมืองคุณ. (2565). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในจังหวัดเลย. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 19(87), 79-88.
- สุบัน มุขระโกษา, ศศิรา แพงไทย และเอกอนันต์ สมบัติสกุลกิจ. (2561). ความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษายุคไทยแลนด์ 4.0. *วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ*, 4(2), 453-461.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำองค์ จันทนตรี และสุวิน ทองปิ่น. (2560). พุทธธรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา. *วารสารธรรมทรรศน์*, 17(1), 221-233.
- อธิปไตย โปแดง และชัยฤทธิ์ โพธิสุวรรณ. (2559). การสะสมความรู้ในตัวคนเพื่อพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงานของแรงงานในสถานประกอบการ. *วารสารวิชาการพระจอมเกล้าพระนครเหนือ*, 26(2), 299-307.
- Brown, M. E., Trevino, L.K. and Harrison, D.A. (2006). Ethical leadership: A review and future directions. *The Leadership Quarterly*, 17, 595-616.
- Kalshoven, K. et al. (2011, February). Ethical leadership at work questionnaire (ELW): Development and validation of a multidimensional measure. *The Leadership Quarterly*, 22 (1), 51-69.
- Northouse, P.G. (2007). *Leadership: Theory and Practice*. (4th Edition), Sage, Thousand Oaks.
- Resick, C. J. et al. (2006, February). A cross-cultural examination of the endorsement of ethical leadership. *Journal of Business Ethics*, 63 (3), 345-359.

การวิจัยเชิงปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้ แบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านพารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต

อารัญ เบ็ญอำมหาด^{1*} บรรจง เจริญสุข² สิริสวัสดิ์ ทองก้านเหลือง³

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

^{2,3} อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

*Corresponding author e-mail: arun4210922@gmail.com

(Received: 22 October 2023, Revised: 8 November 2023, Accepted: 8 November 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) พัฒนาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 3) ประเมินผลการพัฒนาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านพารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการตามแนวคิดของเคมมิสและแม็คแท็กการ์ด ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การปฏิบัติการ การสังเกตผล และการสะท้อนผล กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูผู้สอนโรงเรียนบ้านพาราจำนวน 9 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบทดสอบ แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ แบบสังเกตพฤติกรรม แบบบันทึกการนิเทศ แบบประเมินทักษะ และแบบประเมินความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครูในโรงเรียนบ้านพาราทำได้น้อย เนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ 2) การพัฒนาสมรรถนะครูด้วยวิธีการอบรมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศการจัดการเรียนรู้ พบว่า การประเมินแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าเฉลี่ย 4.24 อยู่ในระดับมาก พฤติกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการ มีค่าเฉลี่ย 4.16 อยู่ในระดับมาก และการนิเทศการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย 4.47 อยู่ในระดับมาก และ 3) ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจหลังอบรมเชิงปฏิบัติการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 27.77 คะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนอบรมเท่ากับ 21.89 มีค่าเฉลี่ยทักษะการจัดการเรียนรู้ 4.46 อยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อการพัฒนาสมรรถนะครู 4.16 อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การพัฒนาสมรรถนะครู; การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ; หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

The Action Research On The Teachers' Competency Enhancement In Integrated Learning Management By Using The Principle Of Philosophy Of Sufficiency Economy In Banpara School Under Phuket Primary Educational Service Area Office

Arun Benarmad^{1*} Bunjong Jaroensuk² Sirisawas Thongkanluang³

¹Master of Education Program in Educational Administration,
Suratthani Rajabhat University

²⁻³Course teacher in Master of Education Program and Doctor of Philosophy Program
in Educational Administration Program, Suratthani Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: arun4210922@gmail.com

(Received: 22 October 2023, Revised: 8 November 2023, Accepted: 8 November 2023)

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to study the current status of the integrated learning management by using the Sufficiency Economy Philosophy, 2) to develop the teachers' competency in the integrated learning management by using the Sufficiency Economy Philosophy, and 3) to evaluate the development level of teachers' competency in the integrated learning management by using the Sufficiency Economy Philosophy at Banpara School under Phuket Primary Educational Service Area Office. The research action process followed Kemmis & Mc Taggart's concept consisting of four steps as follows: Planning, Action, Observing, and Reflecting. The target group was nine teachers from Banpara School chosen by specific choice. The data were collected from the structured interview form, the test. In addition, there was a learning plan evaluation form, the behavior observation form, the supervision record form, the skill evaluation form, and the satisfaction evaluation form. The data were analyzed by using the basic statistics namely mean, standard deviation, and the content analysis. The research results were that 1) there was not much application of the integrated learning management by using the Sufficiency Economy Philosophy at Banpara School due to the teachers' lack of knowledge and understanding of the integrated learning management, 2) regarding the development of teachers' competency with the methods of both the action training and the learning management supervision, it was found that the mean of the evaluation of the learning management plan by using the Sufficiency Economy Philosophy was at 4.24, which was at the high level. The mean of the behavior of the action training was at 4.16, which was at the high level. The mean of the learning management supervision was at 4.47, which was at the high level; and 3) the teachers gained more knowledge after the action training. The mean after training was 27.77, which was higher than before the training, which was at 21.89. The mean of the learning management skill was at 4.46, which was at the high level. The mean of the satisfaction towards the development of teachers' competency was at 4.16, which was at the high level.

Keywords: Teachers' competency development; Integrated learning management; Sufficiency Economy Philosophy

บทนำ

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นหลักปรัชญาที่ในหลวงรัชกาลที่ 9 ได้พระราชทานแก่พสกนิกรชาวไทย เป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวทางการดำเนินชีวิต เป็นทั้งหลักคิดและหลักปฏิบัติอันเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของประชาชนทุกระดับ ตั้งแต่ครอบครัว ชุมชน ตลอดจนระดับภาคีรัฐ ซึ่งประกอบด้วย ความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน บนเงื่อนไขของความรู้และคุณธรรม โดยมีเป้าหมาย คือ ความสมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในยุคปัจจุบันที่มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ใน 4 มิติ ได้แก่ มิติด้านวัตถุ เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม จึงควรปลูกฝังหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เกิดขึ้นและเจริญงอกงามขึ้นในตัวผู้เรียน

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับ ที่ 12 (พ.ศ.2560 – 2564) น้อมนำและประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ยุทธศาสตร์ข้อที่ 5 การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิต มีเป้าหมายว่าคนทุกช่วงวัยต้องมีจิตสำนึกรักษาสีสิ่งแวดล้อม มีคุณธรรมจริยธรรม และนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี, 2559)

กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาตามมาตรา 23 กำหนดการจัดการศึกษาที่ต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทั้งด้านความรู้ ด้านคุณธรรม ด้านกระบวนการเรียนรู้ ทำให้เกิดการเรียนรู้แบบบูรณาการตามความเหมาะสม ซึ่งการบูรณาการนั้นจะต้องมีลักษณะสำคัญ คือ เป็นการบูรณาการเชิงเนื้อหาวิธีการ เชิงความรู้กับกระบวนการเรียนรู้ เชิงความคิดกับคุณธรรม เชิงความรู้กับการปฏิบัติและบูรณาการความรู้ในโรงเรียนกับชีวิตจริงของผู้เรียน (พระมหานรินทร์ สุมโน, 2560) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เป็นการนำศาสตร์ทุกศาสตร์มาจัดให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะและเรียนรู้เนื้อหาต่าง ๆ อย่างเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน จะทำให้การเรียนรู้มีความหมายสอดคล้องกับชีวิตจริง และทำให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ใช้ความคิด ประสบการณ์ ความสามารถและทักษะด้านต่าง ๆ อย่างหลากหลาย ก่อให้เกิดการเรียนรู้ทักษะกระบวนการและเนื้อหาสาระไปพร้อม ๆ กัน (กุลิสรา จิตรชญาวนิช, 2562)

ปัจจุบันแนวทางการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ ทั้งการสอนและหลักสูตร ทั้งเนื้อหาและกิจกรรม รวมทั้งการวัดและประเมินผลเข้าด้วยกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองเต็มตามศักยภาพ การจัดหน่วยการเรียนรู้ตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้ระบุให้มีการบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ เข้าด้วยกันให้เป็นหน่วยการเรียนรู้ ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้จึงจำเป็นต้องจัดแบบบูรณาการ (วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล, 2562) และ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) ได้กำหนด ให้สถานศึกษาพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น หรือแก้ปัญหาของชุมชน ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหาร คณะครู และผู้นำชุมชนต้องจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนให้ความสำคัญในการปลูกฝังนักเรียนให้ยึดแนวทางการ

ดำรงชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของตนเองและเป็นการแก้ปัญหาของชุมชน เมื่อนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ก็จะทำให้นักเรียนสามารถปรับตัวในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

โรงเรียนบ้านพารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต ตั้งอยู่ที่ตำบลป่าคลอก อำเภอลำทับ จังหวัดภูเก็ต จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล 2 ถึงประถมศึกษาปีที่ 6 สภาพแวดล้อมเป็นชุมชนชนบท ผู้คนส่วนใหญ่มีอาชีพทำเกษตรกรรมและการประมง มีแหล่งท่องเที่ยวป่าชายเลนเชิงอนุรักษ์ของชุมชน คือ ป่าชายเลนชุมชนท่าสัก ซึ่งเป็นสถานที่ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในขณะเดียวกันผู้ปกครองของนักเรียนส่วนใหญ่เรียนจบในระดับชั้นประถมศึกษา มีรายได้ต่ำ มีความขาดแคลนในหลาย ๆ ด้าน ทำให้การระดมทรัพยากรหรือเงินทุนไม่สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมาย มีปัญหาครอบครัวแตกแยก หย่าร้าง ขาดกำลังทรัพย์ในการมาเรียน นักเรียนต้องคอยช่วยผู้ปกครองทำงานก่อนมาโรงเรียน ส่งผลให้นักเรียนขาดความกระตือรือร้นในการเรียน ขาดเรียนบ่อย ทำให้ครูโรงเรียนบ้านพาราต้องมีความตระหนักและคอยดูแลสอดส่องดูแลพฤติกรรมนักเรียน ตลอดจนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับนักเรียน ได้แก่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพ ซึ่งโรงเรียนบ้านพาราได้มีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ของโรงเรียน อีกทั้งโรงเรียน มีฐานการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่สามารถดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่ผู้เรียน (โรงเรียนบ้านพารา, 2563) แต่พบว่า โรงเรียนไม่สามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้และบูรณาการ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ แก่ผู้เรียน ครูไม่มีการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เนื่องจากครูขาดความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จากการศึกษาสภาพปัญหาและการดำเนินงานของโรงเรียนบ้านพารา ผู้วิจัยจึงสนใจทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้การอบรมเชิงปฏิบัติการในการให้ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน อันจะส่งผลให้การจัดการศึกษาสอดคล้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ สามารถแก้ไขปัญหาของตนเอง ชุมชน สังคมและประเทศชาติได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านพารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต

2. เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านพารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต

3. เพื่อประเมินผลการพัฒนาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านพารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูโรงเรียนบ้านพารา จำนวน 9 คน

ขอบเขตด้านพื้นที่ โดยพื้นที่ในการศึกษาครั้งนี้ คือ โรงเรียนบ้านพารา ตำบลปากคอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต

ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตร 2) การวิเคราะห์หลักสูตรและกำหนดสาระการเรียนรู้ 3) การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ 4) การเขียนแผนและจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ 5) เตรียมสื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 6) การวัดและประเมินผล

ขอบเขตด้านระยะเวลา โดยระยะเวลาดำเนินการวิจัยครั้งนี้ เริ่มตั้งแต่ กันยายน – มิถุนายน 2565

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ซึ่งใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการตามทฤษฎีแนวคิดของ Kemmis and Mc Taggart ประกอบด้วยกระบวนการ 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน การปฏิบัติ การสังเกตผล และการสะท้อนการปฏิบัติ ในแต่ละกระบวนการจะเป็นไปอย่างต่อเนื่อง โดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ตัวแปรต้น

ชุดพัฒนาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านพารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต

ตัวแปรตาม

ผลการพัฒนาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านพารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต

1. ความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. ทักษะในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ
3. ความพึงพอใจการพัฒนาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ด้วยวิธีการอบรมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง จำนวน 7 ข้อ มีค่าความสอดคล้อง 0.8 - 1.00
2. แบบทดสอบ จำนวน 30 ข้อ มีค่าความยาก 0.20-0.80 มีค่าอำนาจจำแนก 0.27-0.83 มีค่าความเชื่อมั่น 0.88

3. แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 10 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น 0.83
4. แบบสังเกตพฤติกรรม จำนวน 10 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น 0.84
5. แบบบันทึกการนิเทศ จำนวน 20 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น 0.97
6. แบบประเมินทักษะ จำนวน 15 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น 0.83
7. แบบประเมินความพึงพอใจ จำนวน 15 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น 0.81

วิธีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎี เกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะครูการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. นำชุดพัฒนา และเครื่องมือที่สร้างขึ้นขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาและเสนอขออนุมัติผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบหาความเหมาะสมและนำผลการพิจารณา ของผู้เชี่ยวชาญหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Indene of Item Objective Congruence: IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป โดยแบบประเมินความสอดคล้อง และนำไปปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ
3. นำชุดพัฒนา และเครื่องมือที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ แล้วนำเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง แล้วไปทดลองใช้ และนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายการวิจัย
4. นำชุดพัฒนา และเครื่องมือไปทดลองใช้กับกลุ่มย่อย และนำไปใช้กับกับกลุ่มเป้าหมาย ในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดวิธีการดำเนินการตามหัวข้อการนำเสนอ ดังนี้

1. ขั้นการวางแผน (Planning)

ดำเนินการวางแผน ได้แก่ 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมการพัฒนาสมรรถนะครู 2) ศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้แบบสัมภาษณ์ 3) ประชุมเพื่อรับทราบผลการศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ และหาข้อสรุปวิธีการพัฒนาครู

4) สร้างชุดพัฒนาสมรรถนะและเครื่องมือการอบรมเชิงปฏิบัติการ 5) จัดทำปฏิทินการนิเทศติดตามการจัดการเรียนรู้ และสร้างเครื่องมือการนิเทศ ติดตามครูในการจัดการเรียนรู้

2. ขั้นการปฏิบัติการ (Action)

ดำเนินการพัฒนาสมรรถนะครู ตามแผนที่กำหนด ได้แก่ 1) ประเมินความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงก่อนการอบรมของกลุ่มเป้าหมาย 2) จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยมีผู้วิจัยเป็นวิทยากรให้ความรู้ ร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษา ใช้ชุดพัฒนาสมรรถนะที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมาประกอบการอบรม 3) จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 4) ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมการพัฒนา 5) ประเมินความรู้ความเข้าใจ ในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3. ขั้นการสังเกตการณ์ (Observation)

ดำเนินการนิเทศการจัดการเรียนรู้ เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันระหว่างครูผู้สอน และผู้บริหาร เน้นการพูดคุยปรึกษาหารือและสะท้อนผลร่วมกัน ได้แก่ 1) บันทึกการนิเทศการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน 2) ประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้ 3) ประเมินความพึงพอใจการพัฒนาสมรรถนะครู

4. ขั้นการสะท้อนผล (Reflection)

ดำเนินการสรุปผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ และนำเสนอเสนอแนะที่ได้ มาปรับปรุง เพื่อพัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1. ขั้นการวางแผน (Planning)

1.1 การศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนขาดการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูไม่มีการวิเคราะห์หลักสูตร และกำหนดสาระการเรียนรู้ แบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ครูไม่มีการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีปัญหา คือ ครูยังไม่ได้รับการส่งเสริม พัฒนาในการวิเคราะห์หลักสูตรและกำหนดสาระการเรียนรู้แบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดผู้ส่งเสริมหรือผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้ในการเขียนแผนการสอน และจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ครูผู้สอน ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้

2.2 การสร้างชุดพัฒนาสมรรถนะ โดยมีรายละเอียดประกอบดังนี้ 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) ผลที่คาดว่าจะได้รับ 4) หลักสูตร เนื้อหาการพัฒนา 5) สมรรถนะของครูผู้เข้ารับ การพัฒนา (สมรรถนะประจำสายงาน) 6) ภาระงาน 7) ระยะเวลาในการพัฒนา 8) กิจกรรม/วิธีการพัฒนา 9) สื่อ/นวัตกรรม/การอบรมเชิงปฏิบัติการ 10) การวัดและประเมินผลการพัฒนา 11) แบบสรุปผล การประเมินการพัฒนาสมรรถนะครู 12) กำหนดการการอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยใช้ชุดพัฒนาสมรรถนะ 13) เครื่องมือประเมิน

ชุดกิจกรรมที่ 1
หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสมรรถนะครู

1. เครื่องมือวัดผลเชิงจิตวิทยา (2 คะแนน)
2. หนังสือนิทาน 2 เรื่องเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เรื่องประกอบของโรงเรียน (1 คะแนน)
3. ใบความรู้ของครูผู้สอนเรื่อง ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (2 คะแนน)
4. คำอธิบายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของกระทรวงศึกษาธิการในศตวรรษที่ 21 (1 คะแนน)
5. สมรรถนะครู คืออะไร (2 คะแนน)
6. สมรรถนะประจำสายงานของครู หรือ Functional Competency คือสมรรถนะ อะไรบ้าง (1 คะแนน)
7. ครูที่สามารถสร้างงานของครูผู้สอนที่สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็น สมรรถนะด้านใด (1 คะแนน)

แบบสรุปผลการประเมินการใช้ชุดพัฒนาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้
แบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ชื่อครู (ครู).....

รายการประเมิน	การปฏิบัติ		คะแนน		หมายเหตุ
	ทำ	ไม่ทำ	เต็ม	ได้	
1. ชุดกิจกรรมที่ 1-6					
- ชุดที่ 1 หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและสมรรถนะครู					
- ชุดที่ 2 นิทานเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
- ชุดที่ 3 การออกแบบการเรียนรู้					
- ชุดที่ 4 กิจกรรมการเรียนรู้					
- ชุดที่ 5 การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
- ชุดที่ 6 ประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริง					
2. การทดสอบหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 30 ข้อ					
- ทดสอบก่อนการอบรม					
- ทดสอบหลังการอบรม					
รวมคะแนนการประเมิน					

ภาพที่ 3 ตัวอย่างชุดพัฒนาสมรรถนะ

2. ขั้นการปฏิบัติการ (Action)

2.1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาสมรรถนะ ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 ดำเนินการพัฒนาสมรรถนะ

2.2 ความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ ได้ผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนทดสอบความรู้ ความเข้าใจ ก่อนและหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ

การทดสอบวัดความรู้	N	μ	σ	ร้อยละ
ก่อนอบรมเชิงปฏิบัติการ	9	21.89	1.965	72.96
หลังอบรมเชิงปฏิบัติการ	9	27.78	1.563	92.60

จากตารางที่ 1 พบว่า การทดสอบก่อนและหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 21.89 และ 27.78 ตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ 72.96 และ 92.60 โดยคะแนนสอบหลังการอบรมของกลุ่มเป้าหมายสูงกว่าก่อนอบรม โดยร้อยละที่เพิ่มขึ้นคิดเป็น 19.64

2.3 ผลการประเมินประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ และพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมอบรม ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ และพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมอบรม

รายการประเมิน	μ	σ	แปลความ
แผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.24	0.19	มาก
พฤติกรรมของครูผู้สอนในระหว่างการอบรมเชิงปฏิบัติการ	4.16	0.32	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 4.24 และผลการสังเกตพฤติกรรมของครูผู้สอนระหว่างการอบรมเชิงปฏิบัติการ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 4.16

2.4 ประสิทธิภาพของชุดพัฒนาสมรรถนะ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดพัฒนาสมรรถนะ นำเสนอค่าเฉลี่ยคะแนนแบบทดสอบประจำชุดพัฒนาสมรรถนะ (E_1) และค่าเฉลี่ยคะแนนแบบทดสอบหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ (E_2)

คนที่	Pre-test (30)	คะแนนแต่ละกิจกรรม							Post-test (30)
		ที่ 1 (10)	ที่ 2 (10)	ที่ 3 (10)	ที่ 4 (10)	ที่ 5 (10)	ที่ 6 (10)	รวม (60 คะแนน) E_1	
1	22	9	9	9	9	9	8.50	53.50	27
2	22	8.50	9	9	9	9.50	9	54	28
3	25	8.50	9	9	10	10	10	56.50	29
4	22	9	10	10	9.50	10	10	58.50	30
5	20	9	10	10	9	9	10	57	29
6	18	9.50	10	10	9	10	9	57.50	28
7	23	8	10	9	9	9.50	9	54.50	28
8	22	7	8.50	8	9	9	9.50	51	25

คนที่	Pre-test (30)	คะแนนแต่ละกิจกรรม							Post-test (30)
		ที่ 1 (10)	ที่ 2 (10)	ที่ 3 (10)	ที่ 4 (10)	ที่ 5 (10)	ที่ 6 (10)	รวม (60 คะแนน) E_1	
9	23	7.50	9.50	9.50	9.50	10	10	56	26
รวม	197	76	85	83.50	83	86	85	498.50	250
เฉลี่ย	21.89	8.44	9.44	9.27	9.22	9.55	9.44	55.38	27.78
ร้อยละ	72.96	84.4	94.4	92.7	92.2	95.5	94.4	92.31	92.60
ประสิทธิภาพของชุดพัฒนา $E_1 = 92.31$									$E_2 = 92.60$

จากตารางที่ 3 ประสิทธิภาพของชุดพัฒนาสมรรถนะ เท่ากับ 92.31/92.60 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ ที่กำหนดไว้ 80/80

3. ขั้นตอนการสังเกตการณ์ (Observation)

3.1 ผู้วิจัยดำเนินการนิเทศการจัดการเรียนรู้ครูผู้สอน ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 นิเทศการจัดการเรียนรู้ครูผู้สอน

3.2 ผลการนิเทศการจัดการเรียนรู้และการประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้ ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการนิเทศและประเมินทักษะในการจัดการเรียนรู้

รายการประเมิน	μ	σ	แปลความ
การนิเทศภายในการจัดการเรียนรู้			
ด้านการเตรียมการจัดการเรียนรู้	4.39	0.22	มาก
ด้านบุคลิกภาพครูผู้สอน	4.56	0.20	มากที่สุด
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.44	0.27	มาก
ด้านการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้	4.44	0.39	มาก
ด้านการวัดและประเมินผล	4.48	0.24	มาก
รวม	4.47	0.18	มาก
ทักษะในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.46	0.21	มาก

จากตารางที่ 4 ผลการนิเทศภายในการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 4.47 เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ระดับมากที่สุด จำนวน 1 ด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพครูผู้สอน มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 4.56 และ ผลการประเมินทักษะในการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยร้อยละ 4.46

3.3 ผลการประเมินความพึงพอใจการพัฒนาสมรรถนะครู ดังแสดงใน ตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ความพึงพอใจการพัฒนาสมรรถนะครู

รายการประเมินความพึงพอใจ	μ	σ	แปลความ
ด้านการอบรมเชิงปฏิบัติการ	4.21	0.32	มาก
ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้	4.07	0.52	มาก
รวม	4.16	0.38	มาก

จากตารางที่ 5 ความพึงพอใจการพัฒนาสมรรถนะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยร้อยละ 4.16

4. ขั้นการสะท้อนผล (Reflection)

ผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมายได้ร่วมกันประชุม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสรุปผลการดำเนินงาน พบว่าการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านพารา เน้นกระบวนการในการเขียนแผนการสอนและการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เปิดโอกาสให้กลุ่มเป้าหมายได้ฝึกอย่างเต็มที่ มีส่วนร่วมในกิจกรรม ทำให้กลุ่มเป้าหมายมีผลการประเมินในการเข้าร่วมพัฒนาสมรรถนะ ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่สูงขึ้น และจากการตรวจเยี่ยม ติดตามผล การนิเทศภายในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า กลุ่มเป้าหมายมีทักษะ เกิดความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้จริง ดังภาพที่ 6

ภาพที่ 6 สรุปผลการดำเนินงาน

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านพารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถทำได้น้อย เนื่องจากครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรณทิพา โสภาสพ (2560) ได้ศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านนาเพียงเก่า สนิธราษฎร์สามัคคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า มีการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเฉพาะในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเท่านั้น และปัญหาการจัดการเรียนรู้พบว่า ครูยังไม่ได้รับการพัฒนาทางด้านการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงขาด ความรู้ ความเข้าใจ ขาดเทคนิควิธีการสอน ที่หลากหลาย

2. การพัฒนาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านพารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต ดำเนินการด้วยวิธี การอบรมเชิงปฏิบัติการโดยใช้ชุดพัฒนาสมรรถนะ และการนิเทศการจัดการเรียนรู้ เป็นวิธีที่มีความเหมาะสมในการพัฒนาสมรรถนะครู ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการใช้ชุดพัฒนาสมรรถนะครูที่มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ ที่กำหนดไว้ผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการที่สามารถช่วยให้ผู้เข้ารับการอบรมมีการพัฒนาความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงาน และการนิเทศการจัดการเรียนรู้ที่สามารถติดตามการจัดการเรียนรู้ของครู สามารถให้คำแนะนำ ปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อให้มีประสิทธิภาพและส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ นันทวัฒน์ ภัทรกรนันท์ (2555) ได้กล่าวว่า ชุดพัฒนา เป็นชุดของสื่อประกอบการฝึกอบรมที่ได้รับการจัดระบบการรวบรวมทรัพยากรที่ใช้ในการฝึกอบรมตลอดหลักสูตร ประกอบด้วย เนื้อหา วิธีการ และสื่ออุปกรณ์ ตลอดจนการประเมินผล เพื่อให้สามารถนำมาใช้ในการฝึกอบรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุตามวัตถุประสงค์ และเกิดผลสัมฤทธิ์แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมตามเกณฑ์การประเมินที่ตั้งไว้ และทางด้านสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2559) ได้กล่าวว่า การนิเทศภายในเป็นกระบวนการที่สำคัญที่จะช่วยให้การขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งเน้นการนิเทศแบบกัลยาณมิตรและการชี้แนะ โดยผู้มีบทบาทในการนิเทศภายใน คือ ผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย หรือเพื่อนครูด้วยกัน การนิเทศภายใน ผู้นิเทศกับผู้ที่ได้รับการนิเทศควรได้ปรึกษาหารือกัน เพื่อเสนอแนะเชิงบวกให้เกิดการแก้ไข ปรับปรุง พัฒนาให้การจัดการเรียนรู้มีคุณภาพยิ่งขึ้น ทางด้าน ยงยุทธ เกษสาคร (2561) ได้กล่าวว่าการอบรมเชิงปฏิบัติการเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถรวมทั้งเปลี่ยนแปลงเจตคติค่านิยมของผู้เข้ารับการอบรมทำให้มีสมรรถนะในการปฏิบัติงานดีขึ้น แล้วการฝึกอบรมยังช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาองค์ความรู้ในวิชาชีพของครูด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการและการอำนวยความสะดวก ของ Ponte, Ax, Beijaard และ Wubbels (2004) พบว่า การทำวิจัยเชิงปฏิบัติการและการอำนวยความสะดวกของครู จะ

ส่งเสริมให้ครู มีการพัฒนาองค์ความรู้ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านการปฏิบัติ และด้านเจตคติ มากขึ้น และ Liljedahl (2014) ได้ศึกษาสิ่งที่ครูต้องการสู่การเป็นครูมืออาชีพทางการเรียนรู้ พบว่า การอบรมเชิงปฏิบัติการซึ่งจะนำไปสู่การเป็นครูมืออาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภัทยา ปินะโต (2561) ได้ศึกษาการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษบูรณาการแบบสอดแทรก โรงเรียนชุมชนดงม่วงไข่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผลการศึกษา พบว่า แนวทางการพัฒนาศักยภาพครู ประกอบด้วย การอบรมเชิงปฏิบัติการ การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษบูรณาการแบบสอดแทรก และการนิเทศภายใน ทำให้กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ ความเข้าใจ มีการปรับปรุงการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษบูรณาการแบบสอดแทรก

3. การประเมินผลการพัฒนาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านพารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า หลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ ครูผู้สอนทุกคนมีคะแนนเพิ่มมากขึ้น มีทักษะในการจัดการเรียนรู้โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และมีความพึงพอใจการพัฒนาสมรรถนะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกระบวนการพัฒนาสมรรถนะมีประสิทธิภาพ ทำให้ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้น ส่งผลให้มีพัฒนาการจนเกิดทักษะการจัดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น และมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาสมรรถนะอยู่ในระดับมาก ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าว สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรหมทิพา โสภาสพ (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านนาเพียงเก่าสนธิราษฎร์สามัคคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มมากขึ้น หลังจากการอบรม เชิงปฏิบัติการและศึกษาดูงาน โดยมีผลประเมินในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด อีกทั้งยังสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ วิชา พรหมโชติ (2564) ได้ศึกษาการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ การประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศภายใน ส่งผลทำให้ครูผู้มีความรู้ทักษะในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นันทา บุรีแสง (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน โดยประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านสายปลาหลาย (คุรุราษฎร์ผดุง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจของครูผู้สอนที่มีต่อการเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีการนิเทศติดตามการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อจะได้จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการหลักปรัชญาของ

เศรษฐกิจพอเพียงนำไปสู่การพัฒนาเป็นสถานศึกษาพอเพียง และศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต่อไป

2. ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดทำรายงานผลการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยอาจทำในรูปแบบของรายภาคการศึกษา หรือรายปีการศึกษา เพื่อให้ครูผู้สอนได้ตระหนักและเล็งเห็นถึงความสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3. ผู้บริหารควรส่งเสริมการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน เพื่อนำมาพัฒนาต่อยอดในการสร้างนวัตกรรมทางการศึกษาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้สอดคล้องและสามารถพัฒนาเป็นสถานศึกษาพอเพียงและศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ต่อไป

2. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับกลยุทธ์การสอนของครูเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ แบบบูรณาการให้เข้ากับการศึกษาตามยุคสมัยต่อไป

3. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้ แบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เอกสารอ้างอิง

- กุลิสรา จิตรขญาณุช. (2562). *การจัดการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทา บุรีแสง. (2560). *การพัฒนาศักยภาพครูในการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน โดยประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านสายปลาหลาย (คุรุราษฎร์ผดุง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.*
- นันทวัฒน์ ภัทรกรนนท์. (2555). *การพัฒนาชุดฝึกอบรมโดยใช้กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับอาสาสมัครเยาวชน. ปริญญาโท ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- พระมหานรินทร์ สุมโน. (2560). *การบูรณาการการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยในศตวรรษที่ 21. MBU Education Journal: Faculty of Education Mahamakut Buddhist University, 5(1), 115.*
- พรรณทิพา โสภาสพ. (2560). *การพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านนาเพียงเก่าสนธิราษฎร์สามัคคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.*

- ภักยา ปินะโต. (2561). *การพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษบูรณาการแบบสอดแทรก*
โรงเรียนชุมชนดงม่วงไข่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2.
 วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา. (2562). *การบูรณาการเชิงสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ผู้นำนวัตกรรม
 หลักสูตรและการเรียนรู้.
- ยงยุทธ เกษสาคร. (2561). *เทคนิคการฝึกอบรมและการประชุม*. กรุงเทพฯ: ไทยพัฒนารายวันการพิมพ์.
- โรงเรียนบ้านพารา. (2563). *รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ปีการศึกษา 2563.*
 ภูเก็ต: โรงเรียนบ้านพารา.
- วิชา พรหมโชติ. (2564) การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนคร สุ
 ราษฎร์ธานี. *วารสารรัชต์ภาคย์*, 15(41), 327.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี. (2559). *แผนพัฒนา*
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 – 2564). กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและ
 ยุทธศาสตร์สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร โดยใช้*
โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2559). *แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ (ฉบับปรับปรุง)*.
 กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์แห่งประเทศไทย จำกัด.
- Kemmis, S & McTaggart, R. (1988). *The Action Research Planer. 3rd ed..* Victoria: Deakin
 University.
- Liljedahl, P. (2014). Approaching Professional Learning: What teachers want. *The*
Mathematics Enthusiast, 11(2), 109-122.
- Ponte, P., Ax, J., Beijaard, D., & Wubbels, T. (2004). Teachers' development of professional
 knowledge through action research and the facilitation of this by teacher
 educators. *Teaching and Teacher Education*, 20(6), 571-588.

ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา

กรกมล แถบเงิน¹ บรรจบ บุญจันทร์²

¹นักศึกษาลัทธิสุตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

*Corresponding author e-mail: 65D0101201@nrru.ac.th

(Received: 30 October 2023, Revised: 10 November 2023, Accepted: 13 November 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา 2) ศึกษาปัจจัยการบริหารในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา 3) ศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา จำนวน 346 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบชั้นภูมิ โดยใช้ขนาดโรงเรียนเป็นชั้นภูมิ แล้วทำการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับสลาก เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา สถิติที่ใช้คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า 1) ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 3) ปัจจัยการบริหารด้านภาวะผู้นำและด้านการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชามีอิทธิพลร่วมกันต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ 0.668

คำสำคัญ: ปัจจัยการบริหาร; ทักษะการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน

Administrative Factors Affecting 21st Century Skills for Learners in School under the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Ratchasima

Korngamon Tabngern^{1*} Banjob Boonchan²

¹Master of Education in Educational Administration, Nakhon Ratchasima Rajabhat University

²Assist Prof., Faculty of Education, Nakhon Ratchasima Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: 65D0101201@nrru.ac.th

(Received: 30 October 2023, Revised: 10 November 2023, Accepted: 13 November 2023)

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) study learning skills in the 21st century of students in schools under the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Ratchasima, 2) study administrative factors in schools under the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Ratchasima, and 3) study administrative factors that affect learning skills in the 21st century of students in schools under the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Ratchasima. The samples used in this research were 346 school administrators and teachers under the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Ratchasima, drawn by stratified random sampling using the size of the school as strata. Then simply randomize by means of lottery. The instrument used was a questionnaire on administrative factors affecting learners' 21st century learning skills in schools under the Office of Secondary Education Service Area Nakhon Ratchasima. Statistics used are frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson correlation coefficient, and stepwise multiple regression analysis. The results of the research found that 1) learning skills in the 21st century of students in schools under the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Ratchasima, overall and each aspect was at a high level, 2) administrative factors affecting learning skills in the 21st century of learners in schools under the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Ratchasima, overall and each aspect was at a high level, and 3) administrative factors of leadership and support from supervisors have a joint influence on the 21st century learning skills of students in schools under the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Ratchasima with statistical significance at the level 0.01. Multiple correlation coefficient was equal to 0.668.

Keywords: Administrative factors; 21st century learning skills for learners

บทนำ

โลกในยุคศตวรรษที่ 21 ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องอยู่ตลอดเวลา รวมถึงการศึกษาของประชาชน ประเทศไทยจำเป็นต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจในบริบทการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของโลก เพื่อเตรียมความพร้อมกับความต้องการในการทำงานและสังคมในอนาคต โดยมีรูปแบบการเรียนรู้ของทักษะในศตวรรษที่ 21 เป็นกรอบแนวคิดในการเรียนรู้ที่สำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวกับสภาพแวดล้อมของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยการบูรณาการความรู้ในวิชาแกนหลักร่วมกับความรู้เชิงบูรณาการมาเป็นกรอบแนวคิดที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้เนื้อหาเชิงสหวิทยาการร่วมกับทักษะสำคัญในการดำรงชีวิต คือ ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี และทักษะชีวิตและอาชีพ (Partnership for 21st Century Learning, 2019) และเนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมีความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต เศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม และที่สำคัญส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษา ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงเนื้อหาและข้อมูลได้อย่างสะดวกและรวดเร็วจากแหล่งเรียนรู้ห้องสมุดมีชีวิต ส่งผลให้มนุษย์ต้องมีทักษะในการรู้เท่าทันสื่อ ซึ่งจะช่วยให้ประชาชนได้รับความรู้ข้อมูล ข่าวสาร และแนวคิดใหม่ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะเป็นการพัฒนาตนเองและรู้จักปรับตัวให้อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

การจัดการศึกษาของประเทศไทยภายใต้แผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี โดยมีการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ทั้งสิ้น 6 ยุทธศาสตร์ ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561–2580 จากยุทธศาสตร์ข้างต้นได้มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ได้มีการกำหนดเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะและคุณลักษณะพื้นฐานและจำเป็นของพลเมืองไทยในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) และได้มีการปรับปรุงแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566–2580) (ฉบับปรับปรุง) เพื่อให้มีความสอดคล้องกับบริบท และสถานการณ์ในการพัฒนาประเทศที่เป็นปัจจุบัน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้คนไทย มีการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากลเพิ่มขึ้น มีทักษะที่จำเป็นของโลกศตวรรษที่ 21 สามารถแก้ปัญหา ปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น มีนิสัยใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต รวมทั้งเพื่อให้คนไทยได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพตามความถนัดและความสามารถของพหุปัญญาดีขึ้น (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา ได้มีการตื่นตัวในเรื่องของการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน โดยมีการส่งเสริม สนับสนุนให้คนทุกช่วงวัยมีทักษะความรู้ ความสามารถ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างเหมาะสมตามทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 นำไปสู่การมีอาชีพ มีงานทำ แต่เนื่องจากโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา มีผู้เรียนที่มีความแตกต่างและหลากหลาย แต่ครูมีการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบครูเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนไม่ได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ส่งผลให้ครูส่วนใหญ่ไม่สามารถเข้าถึงความแตกต่างของผู้เรียน ทำให้การจัดการเรียนรู้เป็นไป

อย่างไม่มีประสิทธิภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา, 2566) นอกจากนั้นยังพบว่าด้านการบริหารจัดการ ขาดการกำกับติดตาม บุคลากรขาดแรงจูงใจและไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา ทำให้ไม่มีพลังในการขับเคลื่อนการศึกษา ด้านสถานที่ตั้ง โรงเรียนบางแห่งอยู่ห่างไกลทุรกันดาร จึงทำให้ผู้เรียนไม่สามารถเข้าถึงสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ส่งผลให้ผู้เรียนขาดทักษะทางสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี และนโยบายด้านการจัดการศึกษาเฉพาะ ด้านอาชีพยังไม่มี ความชัดเจน ทำให้การฝึกทักษะอาชีพไม่เป็นที่ยอมรับของผู้ปกครอง เพราะมุ่งหวังให้ผู้เรียนศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาเพื่อประกอบอาชีพที่มั่นคง

ด้วยเหตุนี้จึงแสดงถึงความด้อยคุณภาพของผู้เรียนทั้งในระดับชาติมีคุณภาพที่ต่ำลง รวมทั้งความสามารถในการแข่งขันที่อยู่ในระดับต่ำไม่ได้มาตรฐานสากล แสดงให้เห็นอย่างชัดเจน จากข้อมูลผลการทดสอบ O-NET ของผู้เรียน พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั้ง 3 ปีการศึกษา และผลการสอบ PISA ที่ประเมินเด็กอายุ 15 ปี ทั่วโลกกว่ามีความพร้อมที่จะอยู่ร่วมในสังคมเพียงใด โดยมุ่งทดสอบว่าผู้เรียนสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนในห้องเรียนไปประยุกต์ใช้เพื่อแก้ปัญหาในชีวิตหรือสถานการณ์จริงได้หรือไม่ ผลการประเมิน พบว่า เด็กไทยมีคุณภาพต่ำกว่าค่าเฉลี่ยทั้งในวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และด้านการอ่าน แสดงให้เห็นว่าคุณภาพของผู้เรียนไทยยังไม่ได้มาตรฐานสากล และมีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา, 2566) แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เช่น ทักษะชีวิต และทักษะอาชีพ ทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ทักษะในการสื่อสารและรู้เท่าทันสื่อ ทักษะการทำงานเป็นทีม และทักษะด้านการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม เป็นต้น

จากคุณภาพผู้เรียนดังกล่าวทำให้โรงเรียนจะต้องมีความตื่นตัวและเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งบุคคลที่มีบทบาทสำคัญที่นอกเหนือจากครูผู้สอนนั่นก็คือ ผู้บริหารสถานศึกษา เพราะเป็นผู้ที่มีอิทธิพลด้านบทบาทภาวะผู้นำสูงสุด และเป็นผู้ที่กำหนดนโยบาย วางแผนโครงการ จึงกล่าวได้ว่าระบบการบริหารโรงเรียน ผู้บริหารคือกลไกสำคัญอันนำไปสู่การดำเนินงานของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้ ซึ่งปริยาภรณ์ เรืองเจริญ (2560) ได้เสนอว่าพฤติกรรมของผู้นำหรือความสามารถในการใช้อิทธิพลเพื่อสร้างประสิทธิผลของทีมสะท้อนให้เห็นในการจูงใจผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติงานหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความสมัครใจและมั่นใจ ร่วมมือกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ขององค์กร จากผลการวิจัยของธีรพงศ์ อุปทุม (2562) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการเรียนรู้ตามทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยการบริหารโรงเรียนมีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิผลการเรียนรู้ตามทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการเรียนรู้ตามทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษา เรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนา

ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา เพื่อจะได้ทราบถึงปัจจัยการบริหารใดบ้างที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครราชสีมา เพื่อเป็นการพร้อมรับ ต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง และส่งผลให้ผู้เรียนดำรงชีวิตในโลกศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สูงสุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยการบริหารในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครราชสีมา
3. เพื่อศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครราชสีมา

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครราชสีมา ปีการศึกษา 2565 จำนวน 3,278 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครราชสีมา ปีการศึกษา 2565 จำนวน 346 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตาราง Krejcie and Morgan (1970) กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มแบบชั้นภูมิ โดยใช้ขนาดของโรงเรียนเป็นชั้นภูมิในการสุ่ม แล้วทำการสุ่มตัวอย่างตามสัดส่วน
2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
 - 2.1 ตัวแปรพยากรณ์ ได้แก่ ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน ประกอบด้วย 1) ภาวะผู้นำ 2) การสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา 3) แรงจูงใจ และ 4) การจัดการเรียนรู้
 - 2.2 ตัวแปรเกณฑ์ ได้แก่ องค์ประกอบของทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน ประกอบด้วย 1) ทักษะชีวิต และทักษะอาชีพ 2) ทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี 3) ทักษะด้านการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม 4) ทักษะการทำงานเป็นทีม และ 5) ทักษะในการสื่อสารและการรู้เท่าทันสื่อ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้เป็นปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check lists) ได้แก่ ตำแหน่ง และขนาดของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ตอนที่ 2 ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา และตอนที่ 3 ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลมาตรวจสอบความสมบูรณ์ จัดระเบียบลงรหัสและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังต่อไปนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยคำนวณหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน และปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) จำแนกตามองค์ประกอบ

4.3 สร้างสมการพยากรณ์โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) เพื่อพยากรณ์ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา

ผลการวิจัย

จากการศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา จำนวน 346 คน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นตำแหน่งครู จำนวน 331 คน คิดเป็นร้อยละ 95.66 และเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 49.71 ทั้งนี้ สามารถเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้ ร้อยละ 100 แสดงได้ดังตารางต่อไปนี้

1. ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา

ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน	$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย
1. ทักษะชีวิต และทักษะอาชีพ	4.01	0.62	มาก
2. ทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี	4.16	0.63	มาก
3. ทักษะด้านการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม	4.00	0.77	มาก
4. ทักษะการทำงานเป็นทีม	4.15	0.66	มาก
5. ทักษะในการสื่อสารและการรู้เท่าทันสื่อ	3.97	0.73	มาก
รวม	4.06	0.61	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี รองลงมา คือ ทักษะการทำงานเป็นทีม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ทักษะในการสื่อสารและการรู้เท่าทันสื่อ

2. ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ภาพรวมและรายด้าน

ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน	$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย
1. ภาวะผู้นำ	4.28	0.71	มาก
2. การสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา	4.27	0.69	มาก
3. แรงจูงใจ	4.29	0.67	มาก
4. การจัดการเรียนรู้	4.42	0.64	มาก
รวม	4.31	0.64	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นปัจจัยรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกปัจจัย โดยปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ การจัดการเรียนรู้ รองลงมา คือ แรงจูงใจ และปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา

3. การวิเคราะห์การถดถอยปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
 ของผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
 ของผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา

ตัวแปร	สัมประสิทธิ์การถดถอย จากคะแนนดิบ ไม่ปรับมาตรฐาน (b)	สัมประสิทธิ์การถดถอย จากคะแนนมาตรฐาน (β)	t	p
ค่าคงที่	1.525		9.780	.000*
ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ (X_1)	.421	.491	6.200	.000*
ปัจจัยด้านการสนับสนุน จากผู้บังคับบัญชา (X_2)	.171	.196	2.476	.014*

$R = .668$, $R^2 = .443$, $p = .000$

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัจจัยการบริหาร ด้านภาวะผู้นำและด้านการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชามีอิทธิพลร่วมกันต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านที่มีอิทธิพลสูงที่สุดคือภาวะผู้นำ รองลงมา คือ ด้านการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา ตามลำดับ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยเหล่านี้กับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา เท่ากับ .668 และปัจจัยเหล่านี้สามารถอธิบายความแปรปรวนทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครราชสีมาได้ร้อยละ 44.30 โดยสามารถสร้างสมการการถดถอยในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 1.525 + .421X_1 + .171X_2$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z}_y = .491X_1 + .196X_2$$

อภิปรายผล

1. ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุก

ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมาได้มีการจัดทำโครงการพัฒนาระบบสารสนเทศ โดยส่งเสริมให้ครูมีคลังสื่อการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามมาตรฐานตัวชี้วัดที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สนับสนุนให้โรงเรียนใช้เทคโนโลยี เพื่อการเรียนรู้ทุกระดับ และโรงเรียนยังได้มีการจัดทำหลักสูตรให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับภาษาคอมพิวเตอร์เพิ่มเติมเพื่อพัฒนาทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยีให้กับผู้เรียน ซึ่งตอบสนองนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของมณฑาทิพย์ นามนุ (2561 อ้างถึงใน สัตตบุษย์ โพธิ์รุท, 2564) ที่เสนอว่าการใช้เครื่องมือ สื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีได้อย่างคล่องแคล่ว สามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีอยู่ในปัจจุบันมาใช้อย่างสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการสื่อสาร การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารประชาสัมพันธ์กิจกรรมสู่ชุมชน มีการบริหารจัดการข้อมูลอย่างเป็นระบบและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสร้างชุมชน การเรียนรู้ออนไลน์ในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เพื่อการพัฒนาองค์การให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของอนุชา แสนราช (2562) ที่เสนอว่าเป็นความสามารถในการใช้เทคโนโลยีด้านต่างๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคมในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรมความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเป็นความสามารถในการเลือกและใช้เทคโนโลยีด้านต่างๆ และมีทักษะกระบวนการ และสอดคล้องกับแนวคิดของมณฑนา ศรีพุทธา (2564) ที่เสนอว่าผู้เรียนสามารถใช้งานคอมพิวเตอร์ได้ ทั้งโปรแกรมพื้นฐาน และโปรแกรมเฉพาะทางสำหรับการทำงาน รวมถึงสามารถดูแลรักษาเครื่องมือพื้นฐานได้ ในขณะที่เดียวกันมีการพัฒนาเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ ทั้งในด้านโปรแกรมและอุปกรณ์ และที่สำคัญจะต้องใช้คอมพิวเตอร์อย่างรู้เท่าทันด้วย สอดคล้องกับผลการวิจัยของชุดิมา ชูวงษ์ และอัญชนา พานิช (2561) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรีและประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรีและประจวบคีรีขันธ์โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Santos (2017) ที่ศึกษาเรื่องทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21: ความท้าทายในทุกห้องเรียน ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยทักษะสูงสุดของนักเรียน คือ การใช้เทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้

2. ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นปัจจัยรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกปัจจัย โดยปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดการเรียนรู้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมาได้มีนโยบายในการมุ่งส่งเสริมคุณภาพของผู้เรียนจากกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูร่วมกับกระบวนการนิเทศการศึกษาของ

ศึกษานิเทศก์ และกระบวนการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของบุคลากรทางการศึกษา โดยมีการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้หรือนวัตกรรมต่างๆ ของครูผู้สอนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน รูปแบบการนิเทศการศึกษา และรูปแบบการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา ซึ่งบุคลากรทุกฝ่ายในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ได้รับการส่งเสริมให้พัฒนาวิชาชีพของตน เพื่อเพิ่มความรู้ ทักษะตามศักยภาพและความสนใจ สอดคล้องกับบทบาทและภาระงานที่ได้รับผิดชอบ โดยเฉพาะครูเป็นผู้นำสิ่งที่ได้เรียนรู้มาใช้กับนักเรียนโดยตรงผ่านการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน จึงส่งผลให้ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับแนวคิดของอังจิมา คงโอ (2560) ที่เสนอว่ากระบวนการจัดการกิจกรรมที่ผู้สอนได้จัดให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข ตั้งแต่การวางแผนการจัดการเรียนรู้ จนถึงประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย กิจกรรมด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอนและด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุดศิริ หิรัญขุนทด และคณะ (2564) ที่ศึกษาเรื่องสมรรถนะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาพยาบาล ปัจจัยส่งเสริมและอุปสรรคต่อการพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยส่งเสริมการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้แก่ 1) การออกแบบการสอนของอาจารย์ผู้สอน 2) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ 3) ความกระตือรือร้นและตั้งใจของนักศึกษา 4) กำลังใจจากครอบครัว 5) การเป็นแบบอย่างของอาจารย์ผู้สอน 6) ความสามารถอ่านและเข้าใจภาษาอังกฤษ และ 7) พัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างเป็นระบบ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของกัลยาณี บังสี และชนมณี ศิลา นุกิจ (2566) ที่ศึกษาเรื่องบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการจัดการเรียนรู้ตามธรรมชาติของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ตามธรรมชาติของข้าราชการครู โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งด้านการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด

3. ปัจจัยการบริหาร ด้านภาวะผู้นำและด้านการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชาส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านที่มีอิทธิพลสูงที่สุด คือ ภาวะผู้นำ รองลงมา คือ ด้านการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา ตามลำดับ โดยผู้วิจัยจะอภิปรายแต่ละปัจจัย ดังนี้

3.1 ด้านภาวะผู้นำส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมาได้จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณเป็นประจำทุกปี เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการดำเนินงาน และการขับเคลื่อนการบริหารจัดการให้สอดคล้องกับนโยบายต่างๆ ที่ได้รับจากรัฐบาล จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้เข้าใจในแผนการปฏิบัติงานขององค์กรที่ได้วางไว้ เพื่อที่จะได้นำแนวทางไปขับเคลื่อนในโรงเรียน โดยใช้ความสามารถ ประสบการณ์ อันเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ในการทำงานของผู้บริหารที่มีอิทธิพล

ในการจูงใจให้บุคลากรร่วมกันปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับแนวคิดของปริยาภรณ์ เรืองเจริญ (2560) ที่เสนอว่าพฤติกรรมหรือความสามารถของผู้นำที่ใช้อิทธิพลเพื่อทำให้เกิดประสิทธิผลของกลุ่มแสดงบทบาทออกมาเพื่อจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติงานหรือดำเนินกิจกรรมต่างๆ ด้วยความเต็มใจและมั่นใจพร้อมที่จะให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับผลการวิจัยของธีรพงศ์ อุปทุม (2562) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการเรียนรู้ตามทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยการบริหารโรงเรียนมีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิผลการเรียนรู้ตามทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการเรียนรู้ตามทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Anderson and Lu (2017) ที่ศึกษาประสบการณ์ภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ด้านภาวะผู้นำจะสามารถส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนและก่อให้เกิดประสิทธิผลต่อการบริหารโรงเรียนได้สูงกว่าผู้ที่ขาดประสบการณ์ด้านภาวะผู้นำถึง 33 เปอร์เซ็นต์

3.2 ด้านการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชาส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมาสามารถดำเนินการบริหารงานได้อย่างอิสระ ส่งผลให้เกิดความคล่องตัวต่อการบริหารงานในโรงเรียน โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมงานด้านวิชาการเป็นหลักสำคัญ ซึ่งจะก่อให้เกิดความสำเร็จต่อทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียน และเพื่อให้เกิดการเรียนรู้โดยรวมของโรงเรียนประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย จึงต้องอาศัยบุคลากรที่มีคุณภาพ มีวิสัยทัศน์ที่เหมาะสมกับความต้องการของแผนงาน โครงการ ต้องมีระบบการจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงได้เห็นถึงความสำคัญของทรัพยากรในส่วนนี้ จึงได้มีการวางแผนในการจัดทำโครงการ เพื่อสนับสนุนในการดำเนินการให้กับบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของพรณี มนพัทธ์ปริพัตร (2560) ที่เสนอว่าการที่ผู้บริหารมีความเชื่อมั่น และไว้วางใจในตัวผู้ร่วมงานพร้อมทั้งมีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์การด้วยกำลังกาย กำลังใจ และนำความกระตือรือร้นไปสู่งาน มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูในโรงเรียนมีความเป็นผู้นำและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโรงเรียน เพื่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าอันเป็นโอกาสที่จะก้าวไปสู่ความสำเร็จ พร้อมทั้งมีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสม สอดคล้องกับผลการวิจัยของรังสรรค์ มังกรงาม และคณะ (2561) ที่ศึกษาเรื่องบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการจัดสภาพแวดล้อมเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และด้านการนำจิตวิสัยมาสนับสนุนการเรียนการสอนส่งผล

ต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของโชติมา กานต์ ไชยยศ และคณะ (2566) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี นอกจากนี้ยังพบว่า ปัจจัยด้านผู้เรียน การสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย และกระบวนการจัดการเรียนรู้ สามารถร่วมกันทำนายการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาได้ร้อยละ 61.8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา สรุปผลได้ ดังนี้

1. ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี
2. ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นปัจจัยรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกปัจจัย โดยปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ การจัดการเรียนรู้
3. ปัจจัยการบริหาร ด้านภาวะผู้นำและด้านการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา มีอิทธิพลร่วมกันต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านที่มีอิทธิพลสูงสุดที่สุด คือ ภาวะผู้นำ รองลงมา คือ ด้านการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา ตามลำดับ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยเหล่านี้กับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา เท่ากับ .668 และปัจจัยเหล่านี้สามารถอธิบายความแปรปรวนทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมาได้ร้อยละ 44.30

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1.1 โรงเรียนควรจัดโครงการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเผชิญปัญหาต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวในสภาพสังคมปัจจุบัน
- 1.2 บุคลากรทุกคนในโรงเรียนควรปลูกฝังให้นักเรียนคำนึงถึงความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม จริยธรรม มารยาทบนอินเทอร์เน็ต และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1.3 โรงเรียนร่วมกับชุมชนควรจัดกิจกรรมที่สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ เพื่อพัฒนาความเจริญให้แก่ประเทศชาติ

1.4 ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสำคัญกับการกำหนดนโยบายให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

1.5 ผู้บริหารโรงเรียนควรให้การสนับสนุน ส่งเสริมวัสดุ อุปกรณ์ งบประมาณ และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ในการขับเคลื่อนกิจกรรมของครู

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษารูปแบบการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา

2.2 ควรศึกษาปัจจัยเอื้อและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา

2.3 ควรศึกษาโมเดลโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา

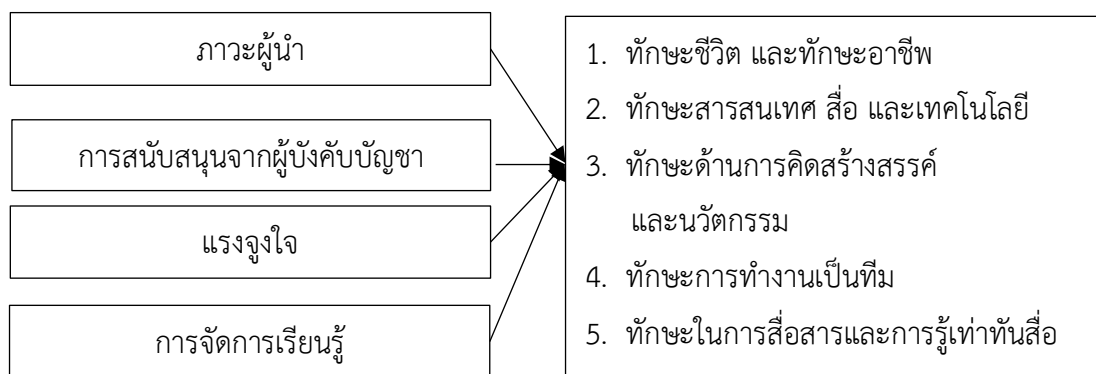
องค์ความรู้ใหม่

ตัวแปรพยากรณ์

ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อทักษะ
การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน

ตัวแปรเกณฑ์

องค์ประกอบของทักษะการเรียนรู้
ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- กัลยาณี บังสี และชนมณี ศิลาณุกิจ. (2566). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร. *วารสารครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย*, 17(1), 1-10.
- ชุดิมา ชูวงศ์ และอัญชญา พานิช (2561). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรีและประจวบคีรีขันธ์. *Veridian E-Journal Silpakorn University*, 11(3), 2148-2161.
- โชติมากานต์ ไชยยศ, ปานวาด ปรียานนท์, นงลักษณ์ โพธิ์น้อย และพรเพ็ญ ทองกันยา. (2566). ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยมหิดล. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 42(3), 340-353.
- ธีรพงศ์ อุปทุม. (2562). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการเรียนรู้ตามทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2. *วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*.
- ปรียาภรณ์ เรืองเจริญ. (2560). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- พรรณี มนพัทธ์ปริพัตร. (2560). *ปัจจัยการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- มันทนา ศรีพุทธา. (2564). *ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ส่งผลต่อทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- รังสรร มังกรงาม, พจนีย์ มั่งคั่ง และวิจิต แสงสว่าง. (2561). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1. *วารสารวิจัยและพัฒนาวิจัยและพัฒนาลอยลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 13(3), 210-217.
- สัตตบุษย์ โพธิ์รุท. (2564). *ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา. (2566). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566*. นครราชสีมา: ผู้แต่ง.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561–2580)*.

กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

_____. (2566). *แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566–2580) (ฉบับปรับปรุง)*.

กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

สุดศิริ หิรัญขุนหะ, สุกานดา บุญคง, ศศิธร พุ่มดวง, นงนุช บุญยัง และหทัยรัตน์ แสงจันทร์. (2564).

สมรรถนะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาพยาบาล ปัจจัยส่งเสริมและอุปสรรคต่อการพัฒนา
สมรรถนะการเรียนรู้ตลอดชีวิต. *วารสารพยาบาลสงขลานครินทร์*, 41(4), 38-49.

อนุชา แสนราช. (2562). *การพัฒนาชุดฝึกมัลติมีเดียการออกแบบโมเดล 3 มิติ ด้วยวิธีการสอนแบบ*

*Google Sketch Up ร่วมกับการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาและเทคนิค TGT ที่ส่งผลต่อความคิด
สร้างสรรค์ทักษะการใช้เทคโนโลยี และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.*
วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

อังจิมา คงโอ. (2560). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน*

สังกัดสำนักงานเขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยพะเยา.

Anderson, M. L. & Lu, F. (2017). *How leadership experience affects students*. (online)

(Retrieved September 9, 2023) from <https://hbr.org/2017/02/research-how-leadership-experience-affects-students>.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). *Educational and psychological measurement*.

New York: Minnesota University.

Partnership for 21st Century Learning. (2019). *Framework for 21st century learning*.

(online) (Retrieved May 25, 2023) from

https://static.battelleforkids.org/documents/p21/P21_Framework_Brief.pdf

Santos, J. M. (2017). 21st century learning skills: A challenge in every classroom.

International Journal of Emerging Multidisciplinary Research, 1(1), 31-35.

แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3

สุภาวดี ศรีมูลผา^{1*} ภูมิพัฒน์ รักพรหมงคล²

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

² สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

*Corresponding author e-mail: ssupawadee7276@gmail.com

(Received: 13 September 2023, Revised: 11 November 2023, Accepted: 16 November 2023)

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกโดยเพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 3) เพื่อหาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 298 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครชชีและมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าอิสระเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบบกำหนดคำตอบให้เลือก และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์เนื้อหาแบบ t-test, F-test และการแจกแจงความถี่ ผลการวิจัยพบว่า แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 แบ่งออกเป็น 10 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการกระตุกวิสัยทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษาระดับวิสัยทัศน์ร่วมกันบุคลากร เพื่อตกย้ำ หรือทบทวนความคิดในการมีวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร 2) ด้านการสร้างพลังเชิงบวก ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างหลักการทั้งเชิงบวก เชิงรุกและสร้างการยอมรับ สร้างความเชื่อมั่น สร้างขวัญกำลังใจ 3) ด้านการมีวิสัยทัศน์ของความเป็นเด็ก ผู้บริหารสถานศึกษามีเข้าใจความเป็นเด็ก การมีมุมมองที่กว้างไกล มองโลกในแง่ดี 4) ด้านการสร้างการเข้าใจกับคน Gen ใหม่ (Generation Y) ผู้บริหารในอนาคตจะต้องมีทักษะการสื่อสารที่ช่วยให้คนทำงานรุ่นเก่าสามารถแบ่งปันประสบการณ์ และความรู้ให้กับคนทำงานรุ่นใหม่ 5) ด้านการเป็นผู้นำแบบจิตวิญญาณ ผู้บริหารสถานศึกษามีค่านิยม ทศนคติและพฤติกรรมที่เป็นแรงจูงใจ ส่งเสริมความมั่นใจในตนเอง 6) ด้านการสร้างความรู้ใหม่ และทำลายความรู้เก่า ผู้บริหารมีความสามารถในการเรียนรู้ โดยสร้างสรรค์วัฒนธรรมการเรียนรู้แบบใหม่ในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ 7) ด้านการเร่งสร้างวัฒนธรรมความสุขของสถานศึกษา ผู้บริหารสร้างวัฒนธรรมความสุขที่ควบคู่ไปกับวัฒนธรรมการทำงานที่มีคุณภาพ ซึ่งจะเกิดผลดีกับบุคลากร และส่งผลดีต่อสถานศึกษา 8) ด้านการใช้ทักษะด้านการคิดอย่างเป็นระบบ ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมาย และดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ 9) ด้านความฉลาดในการบริหารสถานศึกษาท่ามกลางความหลากหลาย ผู้บริหารสถานศึกษากำหนด กฎ ระเบียบ กติกาขององค์กร มองเห็นได้ถึงความลึกซึ้งของปัจเจกบุคคล 10) ด้านการสร้างฐานของการศึกษาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ผู้บริหารสถานศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับพลเมืองของโลก มีแนวคิดที่ดีต่อการอยู่ร่วมกันของมนุษยชาติความสัมพันธ์การแลกเปลี่ยนและการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ตามลำดับ

คำสำคัญ: แนวทางพัฒนา; ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล; ผู้บริหารสถานศึกษา

Guidelines for develop leadership in the digital age of school administrators in Suphanburi Primary Educational Area Region 3

Supawadee Srimoonpha¹ Poompipat Rukponmongkol²

¹Master of Education Program educational administration course Kamphaeng Phet Rajabhat University

² Educational Administration Program, Faculty of Education, Kamphaeng Phet Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: ssupawadee7276@gmail.com

(Received: 13 September 2023, Revised: 11 November 2023, Accepted: 16 November 2023)

ABSTRACT

This independent study aims to 1) To study leadership in the digital age of school administrators in the Suphan Buri Primary Educational Service Area, Region 3 2) To compare leadership in the digital age of school administrators classified by gender, educational background, and work experience. in the Suphan Buri Primary Educational Service Area, Region 3 3) to find ways to develop leadership in the digital age of school administrators in the Suphan Buri Primary Educational Service Area, Region 3. The sample group used in this research included 298 teachers under the Suphanburi Primary Educational Service Area Office, Area 3, academic year 2022. The sample was determined using Krezzy and Morgan's table. The instrument used in the independent study was a 5-point estimating scale questionnaire with multiple choice answers. and a structured interview Statistics used in data analysis were frequency, percentage, mean and standard deviation. Content analysis, t-test, F-test, and frequency distribution. The study found that. Digital Leadership Development Guidelines for School Administrators In the Suphan Buri Primary Educational Service Area, Zone 3, divided into 10 areas as follows 1) Stimulating vision Educational institution administrators encourage a shared vision among personnel in order to reiterate or revise the idea of having a vision of administrators. 2) In terms of creating positive energy. Educational institution administrators create principles that are both positive and Be proactive and create acceptance build confidence Build morale. 3) Having the spirit of being a child Educational institution administrators understand children. Having a wide perspective Look optimistic. 4) In terms of creating understanding with the new generation (Generation Y), future executives must have communication skills that allow older workers to share experiences. and knowledge for the new generation of workers. 5) Spiritual leadership Educational institution administrators have values. Motivational Attitudes and Behaviors Promote self-confidence. 6) Creating new knowledge and destroy old knowledge Executives have the ability to learn. By creating a new learning culture to learn new things. 7) Accelerating the creation of a culture of happiness in educational institutions Executives create a culture of happiness that goes hand in hand with a quality work culture. which will have a positive effect on personnel and have a positive impact on the educational institution. 8) in using systematic thinking skills Educational institution administrators set goals. and proceed to achieve the set goals. 9) Intelligence in managing educational institutions amidst diversity Educational institution administrators set the rules, regulations, and rules of the organization. Can see the depth of the individual. 10) Building a base of education for sustainable development. Educational institution administrators focus on providing students with knowledge and understanding about global citizenship. There is a strong concept of human coexistence, relationship, exchange and interdependence respectively.

Keyword : development guidelines; Digital Leadership; Educational institution administrators.

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วด้านวิทยาการของโลก ซึ่งมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ทุกชาติ ทุกภาษารวมทั้งประเทศไทย ประเทศไทยจึงมีความจำเป็นที่ต้องปรับให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ ซึ่งใช้คำว่า “ยุคดิจิทัล” โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปรับตัวให้เข้ากับโลกแห่งความรู้ที่ใช้เทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร เพื่อให้เข้าถึงแหล่งเรียนรู้เทคโนโลยีได้เข้ามาจับกับชีวิตประจำวันขึ้นในทุกๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นการเดินทาง การสื่อสาร การศึกษา ซึ่งเทคโนโลยีได้ก้าวเข้ามาช่วยให้มีความสะดวกสบายยิ่งขึ้น (จิณณวัตร ปะโคทั้ง, 2561)

บริบทขององค์กรที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังเช่น สถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นสถานศึกษาในยุคดิจิทัล การบริหารสถานศึกษาเป็นบทบาทหน้าที่ที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา ในฐานะผู้นำนโยบายของรัฐไปสู่การปฏิบัติ และเป็นผู้ประสานกิจกรรมของสถานศึกษามีบทบาทหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกและสนับสนุน ให้การปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษาเป็นไปโดยสะดวก โดยเฉพาะสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยีที่เป็นปัจจัยเอื้อ และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน รวมไปถึงการทำให้ครูยอมรับเทคโนโลยี นวัตกรรม และการเปลี่ยนแปลงต่างๆ นั้น จึงเป็นภารกิจที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งไม่ใช่เรื่องง่ายโดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของสถานศึกษาที่มีความซับซ้อน ผู้บริหารจึงต้องให้การยอมรับ และนำสิ่งเหล่านี้มาใช้กับตนเองก่อนที่จะเผยแพร่หรือส่งเสริมให้ครูใช้ในการบูรณาการเข้าสู่สถานศึกษาและห้องเรียนต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับ ภูมิพิพัฒน์ รักพรหมงคล ได้ทำการวิจัยแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาสถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ พบว่า แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา มี 3 แบบ โดยส่วนใหญ่เป็นแบบภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพ รองลงมาเป็นแบบภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน และแบบภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพและแลกเปลี่ยน ตามลำดับ การศึกษาระดับการพัฒนาสถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาตามแบบภาวะผู้นำ สรุปโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการเรียนรู้เป็นทีมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านบุคคลที่รอบรู้ ด้านรูปแบบวิธีความคิด ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน และด้านการคิดอย่างเป็นระบบ อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ มูฮำหมัดรุซลัน ลีอบากะลูติง และและและนิรันดร์จุลทรัพย์ ได้ทำการวิจัยภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ตรัง กระบี่ พบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล รองลงมา คือ ความรู้ดิจิทัล และการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล และสอดคล้องกับ ภานุเดช แสงลุน และดร. ชยาภานต์ เรืองสุวรรณ ได้ทำการวิจัย แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 พบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมมีทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์ผู้นำทางดิจิทัล, ด้านความสามารถทางดิจิทัล, ด้านการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ทางดิจิทัล และด้านการส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาทางดิจิทัล ตามลำดับ และสอดคล้องกับ

จุฬารัตน์ ลักษณะดี ได้ทำการวิจัยภาวะผู้นำการดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขต บ้านบึง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตบ้านบึง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนี้ ด้านการส่งเสริมการนำเทคโนโลยี มาใช้ในการเรียนการสอน รองลงมา คือ ด้านการมีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้าน การบริหารงานโดยใช้ข้อมูลสารสนเทศ และด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ตามลำดับ และสอดคล้องกับ จิราภรณ์ ปกรณ์ ได้ทำการวิจัยรูปแบบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า องค์ประกอบเชิงสำรวจภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า องค์ประกอบ 7 องค์ประกอบ คือวิสัยทัศน์ดิจิทัล, ความรู้และทักษะดิจิทัล, การจัดการดิจิทัล, วัฒนธรรมดิจิทัล, เครือข่ายความร่วมมือดิจิทัล, การปรับตัวสู่ยุคดิจิทัลและกลยุทธ์เชิงดิจิทัล

ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของการเร่งพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลไกสำคัญในด้านการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นที่ต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องของดิจิทัลเป็นอย่างดี เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษายุคใหม่ เพื่อนำพาสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จและทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำ เปรียบเทียบและหาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 และสถานศึกษาเพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกโดย เพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3
3. เพื่อหาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3

สมมติฐานการวิจัย

ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 มีความแตกต่างกัน จำแนกตาม เพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานมีความแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาและเปรียบเทียบภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้กำหนดกรอบเนื้อหาการวิจัยจากภาวะผู้นำยุคดิจิทัล มีองค์ประกอบ 10 ด้าน ดังนี้ (จิณฉัตร ปะโคทั้ง, 2561)

1. ด้านการกระตุ้นวิสัยทัศน์
2. ด้านการสร้างพลังเชิงบวก
3. ด้านการมีวิสัยทัศน์ของความเป็นเด็ก
4. ด้านการสร้างความเข้าใจกับคน Gen ใหม่
5. ด้านการเป็นผู้นำแบบจิตวิญญาณ
6. ด้านการสร้างความรู้ใหม่ และทำลายความรู้เก่า
7. ด้านการเร่งสร้างวัฒนธรรมความสุขของสถานศึกษา
8. ด้านการใช้ทักษะด้านการคิดอย่างเป็นระบบ
9. ด้านความฉลาดในการบริหารสถานศึกษาท่ามกลางความหลากหลาย
10. ด้านการสร้างฐานของการศึกษาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำนวน 125 โรงเรียน ประกอบด้วย ครูผู้สอน จำนวน 1,575 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำนวน 310 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp.608 - 610) ทำการสุ่มแบบหลายขั้นตอน

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

1. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น

2.1.1 เพศ ได้แก่ เพศชาย และเพศหญิง

2.1.2 วุฒิการศึกษา ได้แก่ ปริญญาตรี และปริญญาโทขึ้นไป

2.1.3 ประสบการณ์การปฏิบัติงาน ได้แก่ น้อยกว่า 10 ปี, ตั้งแต่ 10 - 20 ปี และ

มากกว่า 20 ปีขึ้นไป

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3

ขั้นตอนที่ 2 แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3

นำผลการศึกษาจากภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี จากขั้นตอนที่ 1 มาหาแนวทางจากผู้บริหารการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษาที่มีคุณลักษณะผู้นำยุคดิจิทัลหรือผู้เชี่ยวชาญในเรื่องผู้นำยุคดิจิทัล จำนวน 17 ท่าน ซึ่งมีขอบเขตดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ซึ่งขอบข่ายที่ใช้ในการหาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา คือ ผลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1

2. ขอบเขตผู้ให้ข้อมูล

ผู้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษาที่มีคุณลักษณะภาวะผู้นำยุคดิจิทัล จำนวน 17 ท่าน

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีการดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาภาวะผู้นำและเปรียบเทียบภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูผู้สอนในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำนวน 298 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.40 คุณภาพของเครื่องมือวิจัยได้ค่า IOC เท่ากับ 0.80 – 1.00 แล้วทดลองใช้ (Try Out) กับครูในสถานศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.910 และเครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ และแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความถี่และค่าร้อยละ ค่า t-test และ F-test ขั้นตอนที่ 2 หาแนวทางพัฒนาพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 โดยสัมภาษณ์ผู้บริหารการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษาที่มีคุณลักษณะภาวะผู้นำยุคดิจิทัล จำนวน 17 ท่าน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จำนวนและร้อยละสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานตำแหน่งปัจจุบัน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 73.80 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 26.20 จำแนกตามอายุ ระหว่าง 31 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.30 รองลงมา คือ อายุระหว่าง 20 -30 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.60 รองลงมา คือ อายุระหว่าง 41 -50 ปี คิดเป็นร้อยละ 18.80 และอายุ 50 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 8.40 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 71.50 และระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 28.50 และจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานตำแหน่งปัจจุบัน พบว่า ผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานตำแหน่งปัจจุบันน้อยกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 63.10 รองลงมาคือ 10 -20 ปี คิดเป็นร้อยละ 19.50 และ 20 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 17.40

2. ผลการศึกษาภาวะผู้นำคุณคิทธิลของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการกระตุ้นวิสัยทัศน์	4.43	0.50	มาก
2. ด้านการสร้างพลังเชิงบวก	4.42	0.48	มาก
3. ด้านการมีวิสัยทัศน์ของความเป็นเด็ก	4.42	0.46	มาก
4. ด้านการสร้างความเข้าใจกับคน Gen ใหม่ (Generation Y)	4.40	0.47	มาก
5. ด้านการเป็นผู้นำแบบจิตวิญญาน	4.37	0.56	มาก
6. ด้านการสร้างความรู้ใหม่ และทำลายความรู้เก่า	4.37	0.53	มาก
7. ด้านการเร่งสร้างวัฒนธรรมความสุขของสถานศึกษา	4.42	0.52	มาก
8. ด้านการใช้ทักษะด้านการคิดอย่างเป็นระบบ	4.40	0.49	มาก
9. ด้านความฉลาดในการบริหารสถานศึกษาท่ามกลางความหลากหลาย	4.46	0.48	มาก
10. ด้านการสร้างฐานของการศึกษาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน	4.52	0.46	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.42	0.49	มาก

ผลการศึกษาภาวะผู้นำคุณคิทธิลของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีภาวะผู้นำคุณคิทธิลของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีภาวะผู้นำคุณคิทธิลของผู้บริหารสถานศึกษาสูงที่สุด ได้แก่ ด้าน

การสร้างฐานของการศึกษาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน รองลงมา ได้แก่ ด้านความฉลาดในการบริหารสถานศึกษา ท่ามกลางความหลากหลาย และด้านการกระตุ้นวิสัยทัศน์ ตามลำดับ

3. ผลเปรียบเทียบภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกโดย เพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานตำแหน่งปัจจุบัน มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำแนกตาม เพศ

ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของ ผู้บริหารสถานศึกษา	สถานภาพ						t	Sig.
	เพศชาย			เพศหญิง				
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
1. ด้านการกระตุ้นวิสัยทัศน์	4.61	0.41	มากที่สุด	4.36	0.51	มาก	3.85*	.000
2. ด้านการสร้างพลังเชิงบวก	4.50	0.39	มากที่สุด	4.39	0.51	มาก	1.78	.075
3. ด้านการมีวิญญูณของ ความเป็นเด็ก	4.59	0.37	มากที่สุด	4.36	0.48	มาก	3.70*	.000
4. ด้านการสร้างความเข้าใจ กับคน Gen ใหม่	4.54	0.42	มากที่สุด	4.35	0.48	มาก	3.01*	.003
5. ด้านการเป็นผู้นำแบบ จิตวิญญูณ	4.56	0.38	มากที่สุด	4.30	0.60	มาก	3.64*	.000
6. ด้านการสร้างความรู้ใหม่ และทำลายความรู้เก่า	4.51	0.38	มากที่สุด	4.32	0.56	มาก	2.82*	.005
7. ด้านการเร่งสร้างวัฒนธรรม ความสุขของสถานศึกษา	4.62	0.40	มากที่สุด	4.35	0.53	มาก	4.08*	.000
1. ด้านการกระตุ้นวิสัยทัศน์	4.61	0.41	มากที่สุด	4.36	0.51	มาก	3.85*	.000
8. ด้านการใช้ทักษะด้านการ คิดอย่างเป็นระบบ	4.55	0.38	มากที่สุด	4.34	0.51	มาก	3.27*	.001
9. ด้านความฉลาดในการ บริหารสถานศึกษาท่าม กลางความหลากหลาย	4.62	0.34	มากที่สุด	4.41	0.51	มาก	3.01*	.003
10. ด้านการสร้างฐานของ การศึกษาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน	4.62	0.36	มากที่สุด	4.49	0.49	มาก	2.19	.029
รวม	4.57	0.38	มากที่สุด	4.36	0.51	มาก	3.08*	.011

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำแนกตามเพศ พบว่า 2 ด้าน คือ ด้านการสร้างพลังเชิงบวก และด้านการสร้างฐานของการศึกษาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ไม่แตกต่างกัน และพบว่า 8 ด้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำแนกตาม วุฒิการศึกษา

ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหาร สถานศึกษา	วุฒิการศึกษา				t	Sig.
	ปริญญาตรี		ปริญญาโทขึ้นไป			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการกระตุ้นวิสัยทัศน์	4.40	0.51	4.50	0.46	1.52	.23
2. ด้านการสร้างพลังเชิงบวก	4.41	0.48	4.44	0.48	.41	.93
3. ด้านการมีวิสัยทัศน์ของ ความเป็นเด็ก	4.40	0.45	4.48	0.50	1.34	.82
4. ด้านการสร้างความเข้าใจกับคน Gen ใหม่	4.37	0.49	4.47	0.43	1.60	.04*
5. ด้านการเป็นผู้นำแบบ จิตวิญญาน	4.30	0.57	4.52	0.50	3.00	.15
6. ด้านการสร้างความรู้ใหม่และ ทำลายความรู้เก่า	4.31	0.54	4.50	0.48	2.76	.10
7. ด้านการเร่งสร้างวัฒนธรรม ความสุขของสถานศึกษา	4.38	0.52	4.54	0.48	2.41	.04*
8. ด้านการใช้ทักษะด้านการคิดอย่าง เป็นระบบ	4.36	0.50	4.50	0.45	2.20	.26
9. ด้านความฉลาดในการบริหาร สถานศึกษาท่ามกลางความ หลากหลาย	4.43	0.47	4.52	0.50	1.41	.72
10. ด้านการสร้างฐานของการศึกษา สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน	4.51	0.46	4.55	0.47	.74	.85
รวม	4.38	0.49	4.50	0.47	1.60	0.41

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำแนกตาม วุฒิการศึกษา พบว่า 8 ด้าน ไม่แตกต่างกัน และพบว่า 2 ด้าน คือ ด้านการสร้าง ความเข้าใจกับคน Gen ใหม่ และด้านการเร่งสร้างวัฒนธรรม ความสุขของสถานศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 แสดงผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำแนกตาม ประสบการณ์ในการทำงานตำแหน่งปัจจุบัน

ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของ ผู้บริหารสถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
1. ด้านการกระตุ้น วิสัยทัศน์	ระหว่างกลุ่ม	2	1.56	0.78	3.17*	0.04
	ภายในกลุ่ม	295	72.80	0.24		
	รวม	297	74.36			
2. ด้านการสร้างพลังเชิง บวก	ระหว่างกลุ่ม	2	2.90	1.45	6.37*	0.00
	ภายในกลุ่ม	295	67.25	0.28		
	รวม	297	70.16			
3. ด้านการมีวิสัยทัศน์ของ ความเป็นเด็ก	ระหว่างกลุ่ม	2	1.38	0.69	3.21*	0.04
	ภายในกลุ่ม	295	63.48	0.21		
	รวม	297	64.87			
4. ด้านการสร้าง ความ เข้าใจกับคน Gen ใหม่	ระหว่างกลุ่ม	2	0.54	0.27	1.18	0.30
	ภายในกลุ่ม	295	67.26	0.22		
	รวม	297	67.80			
5. ด้านการเป็นผู้นำแบบ จิตวิสัยทัศน์	ระหว่างกลุ่ม	2	0.08	0.04	0.12	0.88
	ภายในกลุ่ม	295	95.59	0.32		
	รวม	297	95.68			
6. ด้านการสร้างความรู้ ใหม่และทำลายความรู้เก่า	ระหว่างกลุ่ม	2	0.00	0.02	0.03	0.96
	ภายในกลุ่ม	295	84.62	0.28		
	รวม	297	84.64			
7. ด้านการเร่งสร้าง วัฒนธรรมความสุขของ สถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	2	0.31	0.15	0.57	0.56
	ภายในกลุ่ม	295	80.00	0.27		
	รวม	297	80.31			

ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของ ผู้บริหารสถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
8. ด้านการใช้ทักษะด้าน การคิดอย่างเป็นระบบ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.46	0.23	0.96	0.38
	ภายในกลุ่ม	295	71.91	0.24		
	รวม	297	72.38			
9. ด้านความฉลาดในการ บริหารสถานศึกษา ท่ามกลางความ หลากหลาย	ระหว่างกลุ่ม	2	2.23	1.11	4.92*	0.00
	ภายในกลุ่ม	295	67.03	0.22		
	รวม	297	69.26			
10. ด้านการสร้างฐานของ การศึกษาสู่การพัฒนาที่ ยั่งยืน	ระหว่างกลุ่ม	2	1.79	0.89	4.23*	0.01
	ภายในกลุ่ม	295	62.43	0.21		
	รวม	297	64.22			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำแนกตาม ประสบการณ์ในการทำงานตำแหน่งปัจจุบัน พบว่า 5 ด้าน ไม่แตกต่างกัน และพบว่า 5 ด้าน คือ ด้านการกระตุ้นวิสัยทัศน์ ด้านการสร้างพลังเชิงบวก ด้านการมีวิสัยทัศน์ของความเป็นเด็ก ด้านความฉลาดในการบริหารสถานศึกษาท่ามกลางความหลากหลาย และด้านการสร้างฐานของการศึกษาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. ด้านการกระตุ้นวิสัยทัศน์ พบว่า กระทรวงศึกษาธิการควรส่งเสริมการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีความรู้ ทักษะในการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานทั้งแบบปกติและแบบใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน 2) ด้านการสร้างพลังเชิงบวก พบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรสร้างการยอมรับ สร้างความเชื่อมั่น สร้างขวัญกำลังใจ สร้างความศรัทธาในองค์กร โดยให้ผู้บริหารสถานศึกษามองเห็นภาพความสำเร็จร่วมกัน 3) ด้านการมีวิสัยทัศน์ของความเป็นเด็ก พบว่า กระทรวงศึกษาธิการควรมีการจัดโครงสร้างพื้นฐาน ด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เพียงพอและทันสมัย และพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในการใช้สื่อ 4) ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจกับคน Gen ใหม่ (Generation Y) พบว่า กระทรวงศึกษาธิการควรส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำทางวิชาการ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมสนับสนุนในการสร้างนวัตกรรม 5) ด้านการเป็นผู้นำแบบจิตวิญญาน พบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาตนเอง พัฒนาทักษะและความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง มีหลักจริยธรรมในการใช้ข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยี

อย่างสร้างสรรค์ 6) ด้านการสร้างความรู้ใหม่ และทำลายความรู้เก่า พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ดิจิทัลและร่วมกันพัฒนา กำหนดเป็นนโยบายเกี่ยวกับการใช้ดิจิทัลในหลายรูปแบบหลายช่องทาง 7) ด้านการเร่งสร้างวัฒนธรรมความสุขของสถานศึกษา พบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษามีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีเป้าหมายในการบริหารงานที่ชัดเจน กล้าเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง 8) ด้านการใช้ทักษะด้านการคิดอย่างเป็นระบบ พบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษามีวิธีการปฏิบัติงานตามขั้นตอน โดยยึดหลักทฤษฎีที่สามารถนำมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน และสะท้อนผลการปฏิบัติงานเพื่อนำไปพัฒนา 9) ด้านความฉลาดในการบริหารสถานศึกษาท่ามกลางความหลากหลาย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีระบบบริหารจัดการเชิงคุณภาพ มีการกำกับ ติดตาม และประเมินผล และนำผลย้อนกลับมาใช้ในการปรับปรุง แก้ไข 10) ด้านการสร้างฐานของการศึกษาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน พบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรมีนโยบายส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาออกแบบโครงสร้าง แผนกลยุทธ์ ทำความเข้าใจกลยุทธ์ กำหนดแผนปฏิบัติงานอย่างชัดเจน และดำเนินการตามแผนที่กำหนด

ผลการศึกษาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ซึ่งมี 10 ประการ ดังนี้

1. ด้านการกระตุ้นวิสัยทัศน์ (Stimulate Vision) คือ การชี้แจงขั้นตอนความสำเร็จของการจัดการศึกษา เป็นการตอกย้ำหรือทบทวนในการมีวิสัยทัศน์ของครูและผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฏิบัติตามพันธกิจและแผนกลยุทธ์ตามเป้าหมายของสถานศึกษาที่กำหนดไว้ โดยส่งเสริมและการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนบนพื้นฐานของยุคดิจิทัลอย่างมีคุณภาพ

2. ด้านการสร้างพลังเชิงบวก (Positive Energy) คือ การสร้างพลังที่สามารถขับเคลื่อนให้สถานศึกษามีการเปลี่ยนแปลงพร้อมปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสถานศึกษายุคดิจิทัล โดยการสร้างความรู้ความเข้าใจและสร้างทัศนคติเชิงบวกให้กับนักเรียน, ผู้ปกครองและบุคลากรในสถานศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างมีความสุข ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการสร้างวัฒนธรรมความสุขในสถานศึกษา

3. ด้านการมีวิญญาณของความเป็นเด็ก (The Heart of Child) คือ การมีทัศนคติที่ดี เปิดกว้าง มองโลกในแง่ดี และยอมรับในการเปลี่ยนแปลง มีความอยากรู้อยากเห็น กระตือรือร้นที่จะแสวงหาความรู้ใหม่ๆ มาเติมเต็มให้ตนเอง เรียนรู้ความผิดพลาดที่เกิดขึ้นและเปลี่ยนมันให้เป็นโอกาสที่ทำให้ประสบการณ์

4. ด้านการสร้างความเข้าใจกับคน Gen ใหม่ (Generation Y) คือ การรู้จักและมีความเข้าใจ พื้นฐานความคิดของคน Gen Y ให้ถูกต้อง เป็นผู้นำทางด้านความคิดและ เข้าใจในความแตกต่างระหว่าง บุคคลมีทักษะในการสื่อสารหลายรูปแบบ และรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ เปิดรับการเปลี่ยนแปลงและการนำเสนอมุมมองใหม่ๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่หลากหลายและสามารถนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการ

5. ด้านการเป็นผู้นำแบบจิตวิญญาณ (Spiritual Leadership) คือ การมีค่านิยม ทัศนคติที่ดีในการรับมือกับความเปลี่ยนแปลง มีจิตวิญญาณความเป็นผู้นำ เป็นแบบอย่างด้านพฤติกรรมที่เป็นแรงจูงใจจากภายในตนเองและผู้อื่น มีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาสถานศึกษาสู่การเป็นสถานศึกษาแห่งการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล

6. ด้านการสร้างความรู้ใหม่ และทำลายความรู้เก่า (Breaking old knowledge and New knowledge construction) คือ การมีความสามารถและพัฒนาความคล่องแคล่วในการเรียนรู้ทางดิจิทัล และบูรณาการความคิดเชิงดิจิทัล เปิดรับมุมมองใหม่ สร้างสังคมความรู้ และสังคมเครือข่าย การเรียนรู้แบบใหม่เพื่อให้เข้ากับยุคดิจิทัล โดยไม่ยึดติดการเรียนการสอนแบบเดิม มีกลยุทธ์ในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล

7. ด้านการเร่งสร้างวัฒนธรรมความสุขของสถานศึกษา (Building a Culture of Happiness) คือ วัฒนธรรมความสุขที่ควบคู่ไปกับวัฒนธรรมการทำงานที่มีคุณภาพ การสร้างวัฒนธรรมความสุขในสถานศึกษานั้น โดยการส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษามีคุณภาพชีวิตที่ดี ผลักดันให้เกิดการร่วมแรงร่วมใจปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ สร้างความตระหนักถึงการรักและผูกพันต่อการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรในสถานศึกษา

8. ด้านการใช้ทักษะด้านการคิดอย่างเป็นระบบ (Systematic Thinking) คือ การมีวิสัยทัศน์ ในการรับข้อมูลและการตัดสินใจ มีรูปแบบการคิดอย่างเป็นระบบในการวางทิศทางของสถานศึกษา สร้างมุมมองที่กว้างไกล เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ให้กับบุคลากร สามารถนำความเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลสู่สถานศึกษา

9. ด้านความฉลาดในการบริหารสถานศึกษาท่ามกลางความหลากหลาย (Cutthroat Diversities) คือ การรวมกลุ่มของคนภายใต้ระเบียบ กฎ กติกา ขององค์กร รับรู้ถึงการทำงานที่แตกต่าง และสามารถทำงานร่วมกันบนความแตกต่างนั้นได้ ส่งเสริมรูปแบบการปฏิบัติงานที่หลากหลาย วางกลยุทธ์ และวางแผนพัฒนาศักยภาพการทำงานให้มีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายตามที่องค์กรได้กำหนดไว้

10. ด้านการสร้างฐานของการศึกษาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) คือ การส่งเสริมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจการเป็นพลเมืองโลก มีแนวคิดที่ปรับ

ประยุกต์แผนกลยุทธ์สู่การปฏิบัติในสถานศึกษา มุ่งมั่นในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพควบคู่คุณธรรม จริยธรรมและสอดคล้องกับหลักสูตรอย่างเหมาะสม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเครือข่ายอื่นๆ มีกระบวนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สร้างรูปแบบการสื่อสาร ใช้เครื่องมือสื่อสารต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุพรรณบุรี เขต 3 แบ่งออกเป็น 10 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการกระตุ้นวิสัยทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษากระตุ้นวิสัยทัศน์ร่วมกันบุคลากร เพื่อตักย้า หรือ ทบทวนความคิดในการมีวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร
2. ด้านการสร้างพลังเชิงบวก ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างหลักการทั้งเชิงบวก เชิงรุกและสร้างการ ยอมรับ สร้างความเชื่อมั่น สร้างขวัญกำลังใจ
3. ด้านการมีวิญญานของความเป็นเด็ก ผู้บริหารสถานศึกษามีเข้าใจความเป็นเด็ก การมีมุมมองที่ กว้างไกล มองโลกในแง่ดี
4. ด้านการสร้างความเข้าใจกับคน Gen ใหม่ (Generation Y) ผู้บริหารในอนาคตจะต้องมีทักษะ การสื่อสารที่ช่วยให้คนทำงานรุ่นเก่าสามารถแบ่งปันประสบการณ์ และความรู้ให้กับคนทำงานรุ่นใหม่
5. ด้านการเป็นผู้นำแบบจิตวิญญาน ผู้บริหารสถานศึกษามีค่านิยม ทศนคติและพฤติกรรมที่เป็น แรงจูงใจ ส่งเสริมความมั่นใจในตนเอง
6. ด้านการสร้างความรู้ใหม่ และทำลายความรู้เก่า ผู้บริหารมีความสามารถในการเรียนรู้ โดย สร้างสรรค์วัฒนธรรมการเรียนรู้แบบใหม่ในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ
7. ด้านการเร่งสร้างวัฒนธรรมความสุขของสถานศึกษา ผู้บริหารสร้างวัฒนธรรมความสุขที่ควบคู่ไป กับวัฒนธรรมการทำงานที่มีคุณภาพ ซึ่งจะเกิดผลดีกับบุคลากร และส่งผลดีต่อสถานศึกษา
8. ด้านการใช้ทักษะด้านการคิดอย่างเป็นระบบ ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมาย และ ดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้
9. ด้านความฉลาดในการบริหารสถานศึกษาท่ามกลางความหลากหลาย ผู้บริหารสถานศึกษา กำหนด กฎ ระเบียบ กติกาขององค์กร มองเห็นได้ถึงความลึกซึ้งของปัจเจกบุคคล
10. ด้านการสร้างฐานของการศึกษาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ผู้บริหารสถานศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนมี ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับพลเมืองของโลก มีแนวคิดที่ดีต่อการอยู่ร่วมกันของมนุษยชาติความสัมพันธ์การ แลกเปลี่ยนและการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุพรรณบุรี เขต 3 ในภาพรวมทุกด้านมีภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก เมื่อ พิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษามากที่สุด ได้แก่ ด้านการสร้าง

รากฐานของการศึกษาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน และด้านมีภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการสร้างความรู้ใหม่ และทำลายความรู้เก่า ซึ่งสอดคล้องกับ ภูมิพิพัฒน์ รักพรหมงคล ได้ทำการวิจัยแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาสถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ พบว่า แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา มี 3 แบบโดยส่วนใหญ่เป็นแบบภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพ รองลงมาเป็นแบบภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน และแบบภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพและแลกเปลี่ยน ตามลำดับ การศึกษาระดับการพัฒนาสถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาตามแบบภาวะผู้นำ สรุปโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการเรียนรู้เป็นทีมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านบุคคลที่รอบรู้ ด้านรูปแบบวิธีความคิด ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน และด้านการคิดอย่างเป็นระบบ อยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกโดย เพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานตำแหน่งปัจจุบัน ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้ 1) ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำแนกตาม เพศ มีความแตกต่างกัน 2) จำแนกตามวุฒิการศึกษา มีความแตกต่างกัน 3) จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานตำแหน่งปัจจุบัน มีความแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ภูมิพิพัฒน์ รักพรหมงคล (2558) ได้ทำการวิจัยแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาสถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ผลการวิจัย พบว่า แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า มี 3 แบบโดยส่วนใหญ่เป็นแบบภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพ รองลงมาเป็นแบบภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน และแบบภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพและแลกเปลี่ยน ตามลำดับ และการศึกษาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาสถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ พบว่า ส่วนใหญ่มีแนวทางการพัฒนาที่แตกต่างกัน

3. แนวทางพัฒนาพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 สรุปได้ดังนี้

1. ด้านการกระตุ้นวิสัยทัศน์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษา กระตุ้นวิสัยทัศน์ร่วมกันบุคลากร เพื่อต่อยอด หรือทบทวนความคิดในการมีวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจษฎา ขวนะไพศาล (2563) ได้ทำการวิจัยแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มสหวิทยาเขตทวารวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มสหวิทยาเขตทวารวดี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ดังนี้ การเป็นผู้นำด้านวิสัยทัศน์ การเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล ตามลำดับ

2. ด้านการสร้างพลังเชิงบวก ควรส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างหลักการทั้งเชิงบวก เชิงรุกและสร้างความเชื่อมั่น สร้างขวัญกำลังใจ สร้างความศรัทธาในองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพร ทรงจอหอ, อีระ รุญเจริญ, และจิรนาถ ภูริเศวตกำจร (2563) ได้ทำการวิจัยการศึกษาลักษณะภาวะ

ผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัย พบว่า ระดับความเห็นภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน มีระดับความเห็นอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์หรือการสร้างบารมี

3. ด้านการมีวิสัยทัศน์ของความเป็นเด็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรมีนโยบายส่งเสริมผู้บริหารสถานศึกษาเข้าใจความเป็นเด็ก การมีมุมมองที่กว้างไกล มองโลกในแง่ดี และสนับสนุนในการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ละมุล เหล่าทอง และ ภูมิพิพัฒน์ รักพรหมงคล (2563) ได้ทำการวิจัยรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ในเขตภาคเหนือตอนล่าง ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารจัดการเรียนรู้ ทุกด้านในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบ ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ดำเนินงานเป็นระบบ 2) การพัฒนาบุคลากร 3) การวิเคราะห์สภาพองค์กร (SWOT Analysis) 4) การมีส่วนร่วม 5) โครงสร้างบริหารงาน 6) การส่งเสริมสนับสนุน 7) การกำหนดเป้าหมาย 8) การสื่อสาร และ 9) การวัดและประเมินผล

4. ด้านการสร้างความรู้เข้าใจกับคน Gen ใหม่ (Generation Y) ผู้บริหารต้องรู้จักและทำความเข้าใจพื้นฐานความคิดของคน Gen Y ให้ดีและถูกต้อง มีทักษะการสื่อสารที่ช่วยให้คนทำงานรุ่นเก่าสามารถแบ่งปันประสบการณ์ และความรู้ให้กับคนทำงานรุ่นใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูมิพิพัฒน์ รักพรหมงคล ได้ทำการวิจัยแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาสถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ พบว่า แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา มี 3 แบบโดยส่วนใหญ่เป็นแบบภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพ รองลงมาเป็นแบบภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน และแบบภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพและแลกเปลี่ยน ตามลำดับ

5. ด้านการเป็นผู้นำแบบจิตวิญญาณ ผู้บริหารสถานศึกษามี ค่านิยม ทศนคติและพฤติกรรมที่เป็นแรงจูงใจ มีภาวะผู้นำ กล้าคิด กล้าตัดสินใจ และสามารถบริหารเวลาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราภรณ์ ปกรณ์ ได้ทำการวิจัยรูปแบบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า องค์ประกอบเชิงสำรวจภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า องค์ประกอบ 7 องค์ประกอบ คือ วิสัยทัศน์ดิจิทัล, ความรู้และทักษะดิจิทัล, การจัดการดิจิทัล, วัฒนธรรมดิจิทัล, เครือข่ายความร่วมมือดิจิทัล, การปรับตัวสู่ยุคดิจิทัลและกลยุทธ์เชิงดิจิทัล

6. ด้านการสร้างความรู้ใหม่ และทำลายความรู้เก่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรแสวงหาองค์ความรู้ และการเรียนรู้แบบใหม่ เปิดรับมุมมองใหม่สร้างสังคมความรู้โดยไม่ยึดติดการเรียนการสอนแบบเดิม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพบุลย์ วงศ์คำเมือง และ ภูมิพิพัฒน์ รักพรหมงคล. ได้ทำการวิจัยแนวทางพัฒนาการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของสถานศึกษาในกลุ่มคลองน้ำไหล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต 2

ผลการวิจัยพบว่า สภาพการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของสถานศึกษาในกลุ่มคลองน้ำไหล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงอันดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านกระบวนการเรียนรู้ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอน ส่วนอันดับสุดท้าย คือ ด้านทรัพยากรการเรียนรู้

7. ด้านการเร่งสร้างวัฒนธรรมความสุขของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาผลักดันให้บุคลากรร่วมแรงร่วมใจปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ มีการวางแผนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐธินิชา พรปทุมชัยกิจ, อุดมพันธุ์ พิชญ์ประเสริฐ และพงษ์ศักดิ์ ทองพันธ์ (2564) ได้ทำการวิจัยภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร ผลการวิจัยพบว่า ด้านการมีวิสัยทัศน์ ผู้บริหารควรกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนสอดคล้องกับบริบทโรงเรียน และสามารถปฏิบัติได้จริง การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน การเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล และเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้เทคโนโลยี

8. ด้านการใช้ทักษะด้านการคิดอย่างเป็นระบบ ผู้บริหารสถานศึกษามีวิจารณ์ญาณในการรับข้อมูลและการตัดสินใจ สร้างมุมมองที่กว้างไกลในการจัดการเรียนการสอนให้กับบุคลากรในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูมิพิพัฒน์ รักพรหมงคล (2562) ได้ทำการวิจัยการพัฒนาแบบทดสอบมาตรฐานความรู้ทางด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู ผลการวิจัย พบว่า ผลการสังเคราะห์ข้อคำถามด้านการบริหารสถานศึกษาประกอบไปด้วยทฤษฎีและหลักการบริหารจัดการในโรงเรียนภาวะผู้นำทางการศึกษา การคิดอย่างเป็นระบบ การเรียนรู้วัฒนธรรมองค์กร มนุษย์สัมพันธ์ในองค์กร การติดต่อสื่อสารในองค์กร การบริหารจัดการชั้นเรียน การทำงานเป็นทีม การจัดทำโครงการงานทางวิชาการ การจัดโครงการฝึกอบรมการฝึกอาชีพการจัดโครงการและกิจกรรมเพื่อพัฒนาการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการ

9. ด้านความฉลาดในการบริหารสถานศึกษาท่ามกลางความหลากหลาย ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมนโยบายการใช้เทคโนโลยีให้เป็นไปตามระเบียบของสถานศึกษา วางแผนพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูมิพิพัฒน์ รักพรหมงคล และไพบุลย์ วงศ์คำเมือง (2563) ได้ทำการวิจัยแนวทางพัฒนาการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของสถานศึกษาในกลุ่มคลองน้ำไหลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา ควรวางแผนให้มีการประสานและประชาสัมพันธ์เครือข่ายจากชุมชน องค์กรภาครัฐ และเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนด้าน ICT ด้านการจัดการเรียนการสอน ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูสามารถใช้ ICT เป็นเครื่องมือในการออกแบบ และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

10 ด้านการสร้างฐานของการศึกษาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ผู้บริหารสถานศึกษามุ่งมั่นในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพควบคู่คุณธรรมจริยธรรมและสอดคล้องกับหลักสูตรอย่างเหมาะสม มีการแลกเปลี่ยน

เรียนรู้กับเครือข่ายอื่นๆ ในการพัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูติรัตน์ กาญจนธนชัย. (2562) ได้ทำการวิจัยตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1. ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 12 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบในโมเดลความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างได้ 4 องค์ประกอบ ดังนี้คือ องค์ประกอบความร่วมมือ องค์ประกอบความรู้ดิจิทัล องค์ประกอบวิสัยทัศน์ดิจิทัล และองค์ประกอบสื่อสาร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอแนะด้านการพัฒนาเชิงนโยบาย (Policy)

1) กระทรวงศึกษาธิการ ควรมีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในการจัดการศึกษา พัฒนาการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานทั้งแบบปกติและแบบใช้เทคโนโลยี 2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรมีอภินโยบายสนับสนุนให้สถานศึกษาพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ มีทักษะในการใช้สื่อ นวัตกรรมการเรียนการสอน 3) สถานศึกษาควรมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีเป้าหมายในการบริหารงานที่ชัดเจน สามารถพัฒนาองค์กรให้เป็นแหล่งเรียนรู้ดิจิทัล มีกระบวนการปฏิบัติงานอย่างเป็นขั้นตอน

2. ข้อเสนอแนะด้านการพัฒนาองค์กร (Organization)

1) สถานศึกษาทุกขนาด ควรส่งเสริมการรวมกลุ่มเครือข่ายทั้งในองค์กร และภายนอกองค์กร ทำกิจกรรม PLC เพื่อพัฒนาสถานศึกษาคุณิธิจิต 2) สถานศึกษาทุกขนาด มีนโยบายการใช้ดิจิทัลในหลายรูปแบบ สามารถกำกับ ติดตาม และประเมินผลในการปฏิบัติงานของบุคลากร 3) ผู้บริหารควรสนับสนุนให้บุคลากรมีทักษะการใช้ ICT และนำสื่อ ICT, App ต่างๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนมากที่สุด

3. ข้อเสนอแนะด้านการพัฒนาบุคลากร (Personal)

1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษาโครงสร้างแผนกลยุทธ์ ทำความเข้าใจกลยุทธ์ กำหนดแผนปฏิบัติงานอย่างชัดเจน มีแผนปฏิบัติงานเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล 2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดให้การพัฒนาสมรรถนะทางดิจิทัลเป็นสิ่งสำคัญที่บุคลากรทุกคนต้องถือปฏิบัติ กระตุ้นให้บุคลากรเกิดการพัฒนา 3) ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากร เข้ารับการฝึกอบรมศึกษาดูงาน พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการสร้างนวัตกรรมเพื่อการศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ในด้านอื่นๆ

2. ควรทำวิจัยหาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3

3. ควรทำวิจัยเชิงปริมาณ พหุระดับต่อการเป็นผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ทั้ง 3 ระดับ คือ ระดับนักเรียน ระดับครูผู้สอน และระดับผู้บริหารสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- จิณณวัตร ปะโคทั้ง. (2561). *ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ*. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- จิราภรณ์ ปกรณ์. (2564). *รูปแบบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต*, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เจษฎา ขนะไพศาล. (2563). *แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มสหวิทยาเขต ทวารวดีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชุตีรัตน์ กาญจนธนะชัย. (2562). *ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต*, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- ณัฐธินา พรปทุมชัยกิจ, อุดมพันธ์ พิษณุประเสริฐ และพงษ์ศักดิ์ ทองพันธ์. (2564). *ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, 15(2), 50.*
- ไพบูลย์ วงศ์เมืองคำ และภูมิพัฒน์ รักพรมงค. (2563). *แนวทางพัฒนาการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของสถานศึกษาในกลุ่มคลองน้ำไหล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต 2. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, 9(2), 52-63.*
- ภาณุเดช แสงลุน และดร. ชยาภานต์ เรืองสุวรรณ. (2565). *แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5. วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. 11(41), 175.*
- ภูมิพัฒน์ รักพรมงค. (2558). *แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาสถานศึกษา เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, 4(1), 143-160.*
- ภูมิพัฒน์ รักพรมงค. (2562). *การพัฒนาแบบทดสอบมาตรฐานความรู้ทางด้านคุณธรรมจริยธรรม และความเป็นครู สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู. วารสารพิบูล คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, 16(2), 55-67*

- ภูมิพิพัฒน์ รักพรหมมงคล. (2563). *หลักการ ทฤษฎีและปฏิบัติทางการบริหารการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- มัทนา วังนอมศักดิ์. (2561). *ภาวะผู้นำทางการศึกษา : ทฤษฎีและการปฏิบัติ*. นครปฐม: เพชรเกษม พรินต์ติ้ง กรุ๊ป จำกัด.
- มูฮัมหมัดรุสลัน ลือบากะลูติง และละนัรันตร์จุลทรัพย์. (2565). *ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ตรัง กระบี่*. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- รุจาภรณ์ ลักษณะดี. (2565). *ภาวะผู้นำการดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขต บ้านบึง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก.
- ละมุล เหล่าทอง และ ภูมิพิพัฒน์ รักพรหมมงคล. (2563). รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ในเขตภาคเหนือตอนล่าง. *วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ*, 10(1), 79-92.
- สมพร ทรงจอหอ, ชีระ รุญเจริญ, และจิรนาถ ภูริเศวตกำจร. (2563). *การศึกษาลักษณะภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2561). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนทร โคตรบรรเทา. (2560). *ภาวะผู้นำในองค์กรสถานศึกษา*. (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.
- อรรถญา ปะภาวะเต และ บุญชม ศรีสะอาด. (2564). *แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2*. *มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 6(4), 191.
- Crompton, H. (2018). *Education Reimagined : Leading Systemwide Change with the ISTE Standards*. International Society For Technology in Education. USA.

กลยุทธ์การพัฒนาครูด้านความฉลาดทางดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา

กำเพ็ญ พันธ์ดี^{1*} วินัย ทองภูบาล² สมาน อัสวภูมิ³

¹นักศึกษาลัทธิสุตรปรัชญาคุณภูมิบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

²⁻³อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

*Corresponding author e-mail: Kkp1000d@gmail.com โทร. 0619311555

(Received: 18 October 2023, Revised: 19 November 2023, Accepted: 21 November 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของการพัฒนาครูด้านความฉลาดทางดิจิทัล เพื่อพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาครู และเพื่อประเมินกลยุทธ์การพัฒนาครู โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมิน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน และหัวหน้ากลุ่มงานบริหารงาน รวม 160 คน ได้มา โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 25 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานค่า $PNI_{modified}$ และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า ข้อมูลพื้นฐานของการพัฒนาครูด้านความฉลาดทางดิจิทัล โดยสภาพที่เป็นจริงในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$, $SD = 0.94$) และสภาพที่ควรจะเป็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.08$, $SD = 0.80$) ความต้องการจำเป็น 3 อันดับแรก คือ การรักษาความปลอดภัยในโลกออนไลน์ ($PNI_{modified} = 0.12$) การรับมือกับการคุกคามทางโลกออนไลน์ ($PNI_{modified} = 0.10$) และการคิดวิเคราะห์ มีวิจารณญาณที่ดี ($PNI_{modified} = 0.08$) กลยุทธ์การพัฒนาครูด้านการพัฒนาความรู้ด้วยตัวเองด้วยการประชุมเชิงปฏิบัติการ ด้านการพัฒนาการรู้เท่าทันและการรักษาความปลอดภัยในโลกออนไลน์ด้วยการฝึกปฏิบัติ ด้านความเป็นพลเมืองดิจิทัลด้วยการฝึกอบรม ด้านกลยุทธ์การพัฒนาเครือข่ายดิจิทัล ด้วยการนิเทศแบบมีส่วนร่วม และด้านกลยุทธ์การพัฒนาความเป็นต้นแบบด้านดิจิทัลด้วยการให้การปรึกษาแนะนำ ส่วนผลการประเมินกลยุทธ์การพัฒนาครู พบว่ามีความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : กลยุทธ์; การพัฒนาครู; ความฉลาดทางดิจิทัล; โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา

Teacher Development Strategies On Digital Intelligence Quotient Under Secondary Educational Service Area In Nakhonratchasima

Kamphleong Pundee^{1*} Winai Thongpuban² Saman Asawapoom³

¹Doctoral Degree of Philosophy in Educational Administration, Nakhon Ratchasima Rajabhat University

²⁻³Lecturer of Faculty of Education, Nakhon Ratchasima Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: Kkp1000d@gmail.com

(Received: 18 October 2023, Revised: 19 November 2023, Accepted: 21 November 2023)

ABSTRACT

The objectives of this research were to study basic information of Teacher Development Strategy on Digital Intelligence Quotient, to develop Teacher Development Strategy on Digital Intelligence Quotient, and to evaluate the teacher development strategy on Digital Intelligence Quotient. The research was conducted by using the multiphase mixed method. Two research tools, a questionnaire and an evaluation form, were used for data collection. A sample included selected 160 subjects, drawn from school directors and chiefs of administrative staffs. A target group of 25 experts were selected, using the purposive sampling technique. Mean, Standard Deviation, Priority Needs Index modified, and content analysis were used for data analysis. The results of the research on the basic information for the formulation of teacher development strategies on Digital Intelligence Quotient in case of present states as a whole found to be at high levels ($\bar{X} = 3.76$, $SD = 0.94$) while the desirable states were at the highest levels ($\bar{X} = 4.08$, $SD = 0.80$). The first three aspects that highest values of Priority Needs Index modified were Cyber security management ($PNI_{modified} = 0.12$), Cyber bullying management ($PNI_{modified} = 0.10$), and Critical thinking, respectively ($PNI_{modified} = 0.08$). Teacher Development Strategies on Digital Intelligence Quotient consisted of 5 strategies as follow: 1) Self Development Strategy by Workshop, 2) Enhance Online Awareness and Security Strategy by Internship, 3) Digital Citizenship Development Strategy by Training. 4) Digital Network Development Strategy by Participatory Supervision, and 5) Development Digital Prototypes Strategy by Counseling. And the evaluation of Teacher Development Strategies on Digital Intelligence Quotient, as a whole in both suitability and feasibility aspect were perceived as the high levels.

Keywords: Strategy; Teacher Development; Digital Intelligence; Secondary Schools; Nakhon Ratchasima Province

บทนำ

สภากรรมการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศที่มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาของประเทศไทย ชี้ให้เห็นว่าประเทศไทยยังต้องเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 ที่เป็นอย่างรวดเร็ว ซับซ้อนและคาดการณ์ได้ยาก การเร่งปฏิรูปการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติและการขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ยุค 4.0 จึงเป็นทางออกสำคัญของการจัดการศึกษาเพื่อให้ประชาชนได้รับโอกาสในการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพสามารถพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถให้เต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล อันจะนำไปสู่การสร้างความสำเร็จร่วมกันในสังคมของชนในชาติ และลดความเหลื่อมล้ำในสังคมให้มีความเสมอภาคและเท่าเทียมกันมากขึ้น รวมทั้งพัฒนาไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้วในอีก 20 ปีข้างหน้า (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) โดยแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21”

ดิจิทัลไทยแลนด์ (Digital Thailand) เป็นการกล่าวถึงประเทศไทยที่สามารถสร้างสรรค์และใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเต็มศักยภาพในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน นวัตกรรมข้อมูลทุนมนุษย์ และทรัพยากรอื่นใด เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน โดยหนึ่งในเป้าหมายหลัก คือ การเตรียมความพร้อมให้บุคลากรทุกกลุ่มมีความรู้และทักษะที่เหมาะสมต่อการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพในยุคดิจิทัล โดยยุทธศาสตร์มุ่งพัฒนาศักยภาพของประชาชนในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้เกิดประโยชน์และสร้างสรรค์ รวมถึงความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และแยกแยะข้อมูลข่าวสารในสังคมดิจิทัลที่เปิดกว้างและเสรี (กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2559) สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการซึ่งได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) โดยระบุว่า หนึ่งในผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (Desired Outcomes of Education : DOE Thailand) คือ การที่คนไทยจะต้องมีคุณลักษณะในด้านเป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม เป็นผู้มีความรู้ทางปัญญา ทักษะศตวรรษที่ 21 ความฉลาดทางดิจิทัล ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะข้ามวัฒนธรรม สมรรถนะการบูรณาการข้ามศาสตร์ และมีคุณลักษณะของความเป็นผู้ประกอบการ เพื่อร่วมสร้างสรรค์และพัฒนานวัตกรรมทางเทคโนโลยีหรือสังคม เพิ่มโอกาสและมูลค่าให้กับตนเองและสังคม โดยสถานศึกษาในแต่ละระดับจะร่วมกันพัฒนาเยาวชนให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ และเหมาะสมตามช่วงวัย

การพัฒนาทักษะด้านความฉลาดของมนุษย์ มีการคิดค้นหาวิธีการมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ในอดีตที่ผ่านมา แนวคิดเกี่ยวกับ ความฉลาดทางดิจิทัล (Digital Intelligence Quotient: DQ) เป็นแนวคิดในยุคใหม่ที่มุ่งสะท้อนถึงวิถีของมนุษย์ในปัจจุบัน ซึ่งเป็นสิ่งที่ตื่นตัวอย่างมากในการมุ่งพัฒนาพลเมืองให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์และทันต่อสภาการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว มีความสอดคล้องกับนโยบายยุทธศาสตร์ชาติ สะท้อนความสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะหรือทักษะที่จำเป็นในการเตรียมความพร้อมให้

ทันกับการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลัน ซึ่งความฉลาดของมนุษย์จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่ประสิทธิภาพการบริหารขององค์กร รวมถึงเทคโนโลยี และปัจจัยสนับสนุนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง (อดิพร เกิดเรือง, 2558) ความฉลาดทางดิจิทัล จึงเป็นสมรรถนะสำคัญที่สังคมมีความมุ่งหวังต่อการพัฒนาพลเมือง เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกดิจิทัล รวมถึงกลุ่มความสามารถทางสังคม อารมณ์ และการรับรู้ที่จะทำให้คนคนหนึ่งสามารถเผชิญกับความท้าทายของชีวิตดิจิทัล และสามารถปรับตัวให้เข้ากับชีวิตดิจิทัลได้ ความฉลาดทางดิจิทัลครอบคลุมทั้งความรู้ ทักษะ ทักษะคิดและค่านิยมที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตในฐานะสมาชิกของโลกออนไลน์ และเป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญมากในการติดต่อกับโลกดิจิทัล (Digital world) ความเร็วออนไลน์ และสถานการณ์จริง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ทักษะการใช้สื่อและการเข้าถึงสังคมในโลกออนไลน์ (สรานนท์ อินทนนท์, 2561 และวิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์, 2562)

การเป็นพลเมืองที่ดีในอนาคต จำเป็นจะต้องมองไปถึงเรื่องราวของนวัตกรรมหรือโลกยุคหลังเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อก้าวเข้าสู่โลกยุค 4.0 ดังที่ (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ, 2561) ได้กล่าวว่า ความฉลาดทางดิจิทัล เป็นกลุ่มความสามารถทางสังคม อารมณ์และการรับรู้ ที่จะทำให้คนคนหนึ่งสามารถเผชิญกับความท้าทายของชีวิตให้สามารถปรับตัวเข้ากับชีวิตดิจิทัลได้ และยังครอบคลุมไปถึงความรู้ ทักษะ ทักษะคิดและค่านิยมที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตในฐานะสมาชิกของโลกออนไลน์ ซึ่งมุ่งเน้นให้เด็กและเยาวชนทุกคนมีทักษะพลเมืองดิจิทัลที่มีคุณภาพ และใช้ชีวิตบนโลกออนไลน์อย่างปลอดภัย ด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ เป็นการป้องกันและสร้างความตระหนักรู้ของภัยในโลกออนไลน์ จนเกิดทักษะความสามารถทางดิจิทัล ขณะเดียวกันการมีทัศนคติในการรับสื่อดิจิทัลในรูปแบบต่างๆ จึงควรมีความตระหนักรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล เพื่อป้องกันตนเองจากการตกเป็นเหยื่อในกระบวนการสื่อสารทางสังคมออนไลน์พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายแม่บทในการบริหาร และจัดการศึกษาสู่มาตรฐานระดับชาติ ให้ความสำคัญต่อครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยกำหนดไว้ในหมวด 7 มาตรา 52 ให้กระทรวงศึกษาธิการส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิต

การพัฒนาครู ณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง เป็นพระราชบัญญัติฉบับแรกของประเทศไทยที่ปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ หัวใจสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา คือ การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดแนวทางการศึกษาโดยยึดหลักผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การเรียนรู้ และเน้นความสำคัญของความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการ ตามความเหมาะสม การจัดการศึกษายุคใหม่ จึงต้องปรับเปลี่ยนการเรียนการสอน เพราะครูเป็นบุคคลสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ หากครูมีคุณภาพและสมรรถนะสูง จะทำให้การจัดกระบวนการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีคุณภาพ กระบวนการเรียนรู้บังเกิดผล ดังนั้นจึงต้องมีการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษา (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2557)

การจัดการเรียนรู้และการพัฒนาครูที่ผ่านมา พบว่า การพัฒนาครูยังขาดการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ เพราะงบประมาณที่จำกัด ไม่ตรงกับความต้องการของครู และขาดการติดตามประเมินผล

การพัฒนาและยังพบว่า การพัฒนาครูในปัจจุบันยังไม่มีเอกภาพด้านนโยบายและมาตรฐานที่ชัดเจน แม้ว่าหน่วยงานต่างๆ จะจัดโครงการพัฒนาครูเป็นจำนวนมากแต่ยังซ้ำซ้อน ไม่เป็นระบบ ขาดประสิทธิภาพและขาดความต่อเนื่อง ส่วนใหญ่หน่วยงานกลางเป็นผู้จัดการพัฒนาครูโดยใช้วิธีการอบรม บรรยาย ประชุมกลุ่มย่อยและสรุปความคิดเห็นต่อที่ประชุมใหญ่ อีกทั้งมีการประชุมค่อนข้างมาก และสาระที่สำคัญคือครูละทิ้งการสอนเข้ามารับอบรมจึงมีค่าใช้จ่ายสูงและไม่สามารถติดตามผลการพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง ทำให้ไม่เห็นผลการนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม และไม่สามารถแก้ไขปัญหาของโรงเรียนได้ตรงประเด็น (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2557) การจัดการเชิงกลยุทธ์ เป็นแนวทางการดำเนินการเพื่อให้องค์กรสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในระยะยาว การทำให้กลยุทธ์เป็นความจริงต้องมีทั้งการวางแผน และการจัดการถ้าปราศจากการจัดการเชิงกลยุทธ์แล้วองค์กรจะขาดความมุ่งหมายและทิศทางโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาพแวดล้อมของการแข่งขันเช่นในปัจจุบัน การพัฒนากลยุทธ์ที่บรรลุความสำเร็จ ผู้บริหารจะต้องเข้าใจกลยุทธ์ กระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์และทุกระดับภายในองค์กรต้องมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาในการดำเนินกลยุทธ์ (สมยศ นาวิการ, 2551) ดังนั้นการบริหารที่ดีและต้องการประสบความสำเร็จในอนาคต จะต้องเริ่มต้นด้วยการศึกษาการบริหารเชิงกลยุทธ์ เพราะโลกแห่งการบริหารมีความสลับซับซ้อนและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งจะต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงนั้น ถ้าผู้บริหารขาดความชำนาญในการกำหนดกลยุทธ์การปฏิบัติตามกลยุทธ์จะทำให้ไม่สามารถพัฒนาองค์กรให้บรรลุเป้าหมายได้

จากความสำคัญด้านการจัดการศึกษา ในสถานการณ์ที่กำลังเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ยุคใหม่ ครูต้องได้รับการเตรียมความพร้อมให้สามารถสร้างองค์ความรู้และใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งเกิดจากการรับรู้ทางสติปัญญา อารมณ์ และสังคม ที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตในยุคดิจิทัล รวมทั้งการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน และปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาครู ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาหลักสูตรการพัฒนาครู ด้านความฉลาดทางดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา เพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และผู้ที่เกี่ยวข้องนำกลยุทธ์ไปใช้ในการพัฒนาครู ด้านความฉลาดทางดิจิทัลให้มีประสิทธิภาพและสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลง แก้ไขปัญหาคุณภาพการศึกษา พัฒนาอย่างยั่งยืนโดยเฉพาะให้ทันต่อกระแสสังคมและต้องดำเนินการในเชิงรุกมากขึ้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของการพัฒนาครูด้านความฉลาดทางดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา
2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรการพัฒนาครู ด้านความฉลาดทางดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา

3. เพื่อประเมินกลยุทธ์การพัฒนาครู ด้านความฉลาดทางดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยสองกลุ่ม คือ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการสำรวจ และผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในการประเมินรูปแบบ ดังนี้

a. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงสำรวจ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนและหัวหน้ากลุ่มบริหารงานโรงเรียน 4 กลุ่มงาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 50 คน หัวหน้ากลุ่มบริหารงานโรงเรียน จำนวน 200 คน รวม 250 คน

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนและหัวหน้ากลุ่มบริหารงานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 32 คน หัวหน้ากลุ่มบริหารงานโรงเรียน จำนวน 128 คน รวม 160 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)

b. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้เชี่ยวชาญจำนวน 25 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1. สภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็น ในการพัฒนาครูด้านความฉลาดทางดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา 2. กลยุทธ์การพัฒนาครูด้านความฉลาดทางดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา 3. ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การพัฒนาครูด้านความฉลาดทางดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา

3. ขอบเขตเนื้อหา

องค์ประกอบของการพัฒนาครูด้านความฉลาดทางดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ได้แก่ 1. การรักษาอัตลักษณ์ที่ดีของตนเอง 2. การจัดสรรเวลาหน้าจอ 3. การรับมือกับการคุกคามทางโลกออนไลน์ 4. การรักษาความปลอดภัยในโลกออนไลน์ 5. การรักษาข้อมูลส่วนตัว 6. การคิดวิเคราะห์ มีวิจารณญาณที่ดี 7. การบริหารจัดการข้อมูล และ 8. การใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม

องค์ประกอบของกลยุทธ์การพัฒนาครูด้านความฉลาดทางดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ได้แก่ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และประเด็นกลยุทธ์

กลยุทธ์การพัฒนาครูด้านความฉลาดทางดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา นครราชสีมา

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้มี 2 ชิ้น คือ แบบสอบถาม และแบบประเมินกลยุทธ์ ซึ่งมีการสร้าง
และหาคุณภาพเครื่องมือดังนี้

4.1 แบบสอบถาม

สร้างแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ เพื่อศึกษา
สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นในการพัฒนาครูด้านความฉลาดทางดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ในการหา
ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา แล้วคำนวณหาค่า IOC คัดข้อคำถามที่มีค่าดัชนี IOC รายข้อระหว่าง 0.80-1.00
ตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยนำไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่ม
ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 คน โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ
แบบสอบถามทั้งฉบับตามวิธีการของ Cronbach ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของสภาพที่เป็นจริงเท่ากับ
0.986 และสภาพที่ควรจะเป็นเท่ากับ 0.989

4.2 แบบประเมินกลยุทธ์

สร้างแบบประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของเป็นแบบสอบถามชนิดมาตรา
ส่วนประมาณค่า 5 ระดับ นำแบบประเมินที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบความ
เหมาะสมของภาษาประเด็นข้อความ รวมทั้งปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำและนำไปเก็บข้อมูล โดยใช้เทคนิค
การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา จำนวน 9 คน ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง
(Purposive Sampling)

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นสองส่วนสำคัญดังนี้

5.1 การเก็บข้อมูลเชิงสำรวจ

5.1.1 นำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวม เพื่อขอความอนุเคราะห์จาก
ผู้อำนวยการสถานศึกษาในการตอบสอบถาม

5.1.2 ประสานและเก็บรวบรวมแบบสอบถามทั้งด้วยตนเองและทางออนไลน์

5.2 การเก็บข้อมูลในการประเมินกลยุทธ์

ในการประเมินกลยุทธ์ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญในการประเมินกลยุทธ์
โดยการใช้การประชุมอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จำนวน 9 คน โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการ
ดังนี้

5.2.1 เตรียมเอกสารประกอบการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

5.2.2 ติดต่อประสานงานผู้เชี่ยวชาญตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้เพื่อร่วมสนทนา

กลุ่ม

5.2.3 ขอนหนังสือราชการจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เพื่อขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้เชี่ยวชาญและนัดหมาย วัน เวลา และสถานที่ตามที่กำหนด

5.2.4 ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาคู ด้านความฉลาดทางดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครราชสีมา สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. การศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นและความต้องการจำเป็นของกลยุทธ์การพัฒนาคู ด้านความฉลาดทางดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า

1.1 สภาพที่เป็นจริงกลยุทธ์การพัฒนาคู ด้านความฉลาดทางดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$, $SD = 0.94$) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม รองลงมาได้แก่ การรักษาอัตลักษณ์ที่ดีของตนเอง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือการบริหารจัดการข้อมูล

1.2 สภาพที่ควรจะเป็นของกลยุทธ์การพัฒนาคู ด้านความฉลาดทางดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$, $SD = 0.80$) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม รองลงมาได้แก่ การรักษาอัตลักษณ์ที่ดีของตนเอง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือการบริหารจัดการข้อมูล

1.3 ความต้องการจำเป็นของกลยุทธ์การพัฒนาคู ด้านความฉลาดทางดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา พิจารณาจากค่า $PNI_{modified}$ โดยเรียงลำดับด้านจากค่ามากที่สุดไปค่าน้อยที่สุดดังนี้ 1) การรักษาความปลอดภัยในโลกออนไลน์ ($PNI_{modified} = 0.12$) 2) การรับมือกับการคุกคามทางโลกออนไลน์ ($PNI_{modified} = 0.10$) 3) การคิดวิเคราะห์ มีวิจารณญาณที่ดี 4) การบริหารจัดการข้อมูล 5) การรักษาข้อมูลส่วนตัว ($PNI_{modified} = 0.08$) 6) การรักษาอัตลักษณ์ที่ดีของตนเอง ($PNI_{modified} = 0.07$) 7) การจัดสรรเวลาหน้าจอ และ การใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม ($PNI_{modified} = 0.06$)

2. การพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาคู ด้านความฉลาดทางดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ความฉลาดทางดิจิทัล ได้แก่ 1) การรักษาความปลอดภัยในโลกออนไลน์ 2) การรับมือกับการคุกคามทางโลกออนไลน์ 3) การคิดวิเคราะห์ มีวิจารณญาณที่ดี 4) การบริหารจัดการข้อมูล 5) การรักษาอัตลักษณ์ที่ดีของตนเอง 6) การรักษาข้อมูลส่วนตัว 7) การจัดสรรเวลาหน้าจอ 8) การใช้เทคโนโลยีอย่างมี ส่วนที่ 2 วิธีการพัฒนาคู ได้แก่ 1) การประชุมเชิงปฏิบัติการ 2) การฝึกปฏิบัติ 3) การฝึกอบรม 4) การรับการนิเทศแบบมีส่วนร่วม 5) การรับการปรึกษาแนะนำ

3. การประเมินกลยุทธ์การพัฒนาคู ด้านความฉลาดทางดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา นครราชสีมา พบว่า

3.1 ผลการประเมินความเหมาะสมของกลยุทธ์การพัฒนาคู ด้านความฉลาดทางดิจิทัล สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา พบว่ามีความเหมาะสม โดยภาพรวมและรายด้านทุก
ด้านอยู่ในระดับมาก

3.2 ผลการประเมินความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การพัฒนาคู ด้านความฉลาดทางดิจิทัล สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา พบว่ามีความเป็นไปได้โดยภาพรวมและรายด้านทุก
ด้านอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

1. จากการศึกษาความต้องการจำเป็นของกลยุทธ์การพัฒนาคู ด้านความฉลาดทางดิจิทัล สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา พบประเด็นที่น่าสนใจสามารถนำมาอภิปรายได้ ดังนี้

1.1 การใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม มีสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นในการพัฒนา
คู ด้านความฉลาดทางดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา มีค่าเฉลี่ยสูง
ที่สุด อาจเนื่องมาจากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ไม่มีการใช้
เทคโนโลยีดิจิทัลหรือรบกวนการทำงาน ทำร้าย หรือละเมิดสิทธิ์ของผู้อื่น และไม่มีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล
เพื่อสอดแนม แก้ไขข้อมูล หรือเปิดเผยข้อมูลของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต ไม่คัดลอกโปรแกรมที่มีลิขสิทธิ์
และไม่ละเมิดการใช้ทรัพยากรคอมพิวเตอร์ของผู้อื่น และใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเคารพกฎระเบียบ ไม่
กระทำความผิด พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม สอดคล้องกับ
แนวคิดของ (สรานนท์ อินทนนท์, 2565) กล่าวว่า การใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม คือ การมีความเห็น
อกเห็นใจและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นบนโลกออนไลน์ แม้จะเป็น การสื่อสารที่ไม่ได้เห็นหน้ากันมี
ปฏิสัมพันธ์อันดีต่อคนรอบข้าง ไม่ว่าพ่อแม่ ครู เพื่อนทั้งใน โลกออนไลน์และในชีวิตจริง ไม่ด่วนตัดสินผู้อื่น
จากข้อมูลออนไลน์แต่เพียงอย่างเดียว เพราะจะเป็นการบอกเสี่ยงให้ผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ ซึ่ง
สอดคล้องกับ แนวคิดของ (ลัดสะหมี พอนไซ , 2565) กล่าวว่า การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีจริยธรรมบน
โลกออนไลน์ คือ ความสามารถในการเข้าใจผู้อื่นการตอบสนองความต้องการของผู้อื่น การแสดง ความเห็น
อกเห็นใจ การแสดงน้ำใจและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นบนโลกออนไลน์ และรู้ถึงคุณค่าและจริยธรรม
จากการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลต้องตระหนักถึงผลพวงทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ที่เกิดจาก
การใช้อินเทอร์เน็ต การกดไลค์ กดแชร์ ข้อมูล ข่าวสาร ออนไลน์ รวมถึงรู้จักสิทธิและความรับผิดชอบ
ออนไลน์ เป็นต้น

1.2 จากการศึกษาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index:
PNI_{modified}) ของกลยุทธ์การพัฒนาคู ด้านความฉลาดทางดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา นครราชสีมา พบว่า การรักษาความปลอดภัยในโลกออนไลน์ เป็นด้านที่มีค่าดัชนีลำดับ

ความสำคัญของความต้องการจำเป็นมากที่สุด อาจเนื่องมาจากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสราษสีมา มีการตั้งค่าความเป็นส่วนตัวเก็บข้อมูลไว้อย่างปลอดภัย ไม่เปิดเผยข้อมูลที่มีผลในการทำธุรกรรมทางกฎหมายและทรัพย์สินในพื้นที่สาธารณะ มีการบันทึกประวัติและเก็บข้อมูลการทำธุรกรรมทางการเงินในโลกออนไลน์อย่างเป็นระบบ และมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยสอดแทรกวิธีการรักษาความปลอดภัยในการใช้สื่อสังคมออนไลน์

2. การพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาครู ด้านความฉลาดทางดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสราษสีมา โดยมีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปราย ดังนี้

2.1 องค์ประกอบหลัก ประกอบด้วย 8 ด้าน ได้แก่ การรักษาความปลอดภัยในโลกออนไลน์ การรับมือกับการคุกคามทางโลกออนไลน์ การคิดวิเคราะห์ มีวิจารณญาณที่ดี การบริหารจัดการข้อมูล การรักษาข้อมูลส่วนตัว การรักษาอัตลักษณ์ที่ดีของตนเอง การจัดสรรเวลาหน้าจอ และ การใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม อาจเนื่องมาจากองค์ประกอบทั้ง 8 ด้านนี้เป็นสิ่งสำคัญในการทำให้โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสราษสีมา ความสามารถด้านการรับรู้ทางสติปัญญา อารมณ์และสังคมที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตยุคดิจิทัล เพื่อเผชิญหน้ากับความท้าทายและปรับตัวให้เข้ากับสังคมยุคดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม

2.2 การรักษาความปลอดภัยในโลกออนไลน์ เป็นด้านที่สำคัญที่เป็นอันดับแรกในการพัฒนาครู ด้านความฉลาดทางดิจิทัล อาจเนื่องมาจากการบันทึกประวัติและเก็บข้อมูลการทำธุรกรรมทางการเงินในโลกออนไลน์อย่างเป็นระบบเป็นสิ่งที่ปลอดภัย ควรตั้งค่าความเป็นส่วนตัวเก็บข้อมูลไว้อย่างปลอดภัย ไม่เปิดเผยข้อมูลที่มีผลในการทำธุรกรรมทางกฎหมายและทรัพย์สินในพื้นที่สาธารณะ และมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยสอดแทรกวิธีการรักษาความปลอดภัยในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ สอดคล้องกับ แนวคิดของ (ปาณิตา วรรณพิรุณ และคณะ, 2560) กล่าวว่า การรักษาความปลอดภัยบนโลกออนไลน์ ว่าเป็นความสามารถในการสำรวจ ตรวจสอบ การป้องกัน และรักษาความปลอดภัยของข้อมูลในระบบเครือข่าย ความมั่นคง ปลอดภัยทางโลกดิจิทัล ครอบคลุมถึงความมั่นคงปลอดภัยที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี สารสนเทศ และการสื่อสาร ซึ่งสอดคล้องกับ (สรานนท์ อินทนนท์, 2563) กล่าวว่า การรักษาความปลอดภัยของตนเองในโลกไซเบอร์ คือ ความสามารถป้องกันข้อมูลด้วยการสร้างระบบความปลอดภัยที่เข้มแข็ง และป้องกันการโจรกรรมข้อมูลหรือการโจมตีออนไลน์ได้ มีทักษะในการรักษาความปลอดภัยของตนเองในโลกออนไลน์ การรักษาความปลอดภัยของตนเองในโลกไซเบอร์คือ การปกป้องอุปกรณ์ดิจิทัลข้อมูลที่จัดเก็บ และข้อมูลส่วนตัวไม่ให้เสียหาย สูญหาย หรือถูกโจรกรรมจากผู้ไม่หวังดีในโลกไซเบอร์

2.3 การรับมือกับการคุกคามทางโลกออนไลน์ เป็นด้านที่สำคัญในการพัฒนาครู ด้านความฉลาดทางดิจิทัล เนื่องจาก การควบคุมตนเองเป็นสิ่งสำคัญจำเป็นหากเกิดการทะเลาะกันหรือเกิดการคุกคามทางโลกออนไลน์ ควรมีการพูดคุยไกล่เกลี่ยกับคู่กรณี ให้หยุดการตอบโต้ และปรับความเข้าใจกันได้ และปรึกษาเป็นบุคคลที่ไว้วางใจ เมื่อเกิดปัญหาสามารถให้คำปรึกษาและให้ความช่วยเหลือกันและกันได้ สอดคล้องกับ (นิตยา นาคอินทร์, 2563) กล่าวว่า ทักษะในการรับมือกับการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ การ

กลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ คือ การกลั่นแกล้ง รังแก หรือคุกคามโดยเจตนาผ่านสื่อดิจิทัลหรือสื่อออนไลน์ เช่น ผู้ที่กลั่นแกล้งจะส่งข้อความหรือรูปภาพผ่าน SMS กล่องข้อความ และแอปพลิเคชัน หรือส่งผ่านออนไลน์ในโซเชียลมีเดีย กระดานสนทนา หรือเกมออนไลน์ที่ผู้ใช้สามารถเปิดดู มีส่วนร่วมหรือแบ่งปันเนื้อหาได้ การกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์คล้ายกับการกลั่นแกล้งในรูปแบบอื่น แต่การกลั่นแกล้งประเภทนี้ทำผ่านสื่อออนไลน์หรือสื่อดิจิทัล เช่น การส่งข้อความทางโทรศัพท์ ผู้กลั่นแกล้งอาจจะเป็นเพื่อนร่วมชั้น คนรู้จักในสื่อสังคมออนไลน์ หรืออาจจะเป็นคนแปลกหน้า ซึ่งสอดคล้องกับ (DQInstitute, 2017) กล่าวว่า การรับมือกับการคุกคามทางโลกออนไลน์ คือ ความสามารถในการรับมือกับปัญหาการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ได้อย่างชาญฉลาด

2.4 การคิดวิเคราะห์มีวิจารณญาณที่ดี เป็นด้านที่สำคัญในการพัฒนาครุด้านความฉลาดทางดิจิทัล เนื่องจากจะต้องมีทักษะในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น สามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลแก้ปัญหาเพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมายของมูลส่วนตัวในโลกออนไลน์ เป็นผู้สร้างเนื้อหาทางดิจิทัลที่ดี สร้างองค์ความรู้ตามแบบแผนการเรียนรู้ และมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ปลูกฝังให้ผู้เรียนมีการคิดวิเคราะห์ มีวิจารณญาณที่ดีในโลกออนไลน์ สอดคล้องกับ (วิทยา ทศมี, 2560) กล่าวว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณว่าเป็นความสามารถในการจำแนก การแยกแยะข้อมูลหรือส่วนประกอบ ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งออกเป็นส่วนย่อย ๆ และสามารถหาความสัมพันธ์ของแต่ละองค์ประกอบ ว่าสัมพันธ์กันอย่างไร เพื่อให้ได้ความรู้ความเข้าใจและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสิ่งนั้นหาเหตุ และผลของสิ่งที่เกิดขึ้น ใช้ในการแก้ไขปัญหา ใช้ในการประเมินค่าและการตัดสินใจนำไปใช้ ในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับ (ธนวัฒน์ เจริญญา, 2564) กล่าวว่า ทักษะในการคิดวิเคราะห์มีวิจารณญาณที่ดี ผู้เรียนต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์แยกแยะระหว่างข้อมูลที่ถูกต้องและข้อมูลที่ผิด ข้อมูลที่มีเนื้อหาดีและข้อมูลที่เข้าข่ายอันตราย ข้อมูลติดต่อทางออนไลน์ที่น่าตั้งข้อสงสัยและน่าเชื่อถือได้

2.5 การบริหารจัดการข้อมูล เป็นด้านที่สำคัญในการในการพัฒนาครุด้านความฉลาดทางดิจิทัล ควรมีการกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนตระหนักเห็นถึงความสำคัญของการบริหารจัดการข้อมูลในโลกออนไลน์ หากพบเห็นการโพสต์ประจาน ให้ผู้ถูกกระทำได้รับความอับอาย ใช้ถ้อยคำโจมตี ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ การนำความลับหรือภาพลับของผู้อื่น มาเปิดเผยผ่านสื่อสังคมออนไลน์ มีเจตนากลั่นแกล้งทำให้ผู้อื่นเสียหาย จำเป็นต้องมีการบริหารจัดการข้อมูลที่เหมาะสมและถูกต้อง สอดคล้องกับ (พิริวิชญ์ คำเจริญ และคณะ, 2561) กล่าวว่า ความสามารถในการจัดการข้อมูลที่ไม่ทิ้งร่องรอยไว้บนโลกออนไลน์รวมทั้งการเข้าใจ ผลลัพธ์หรือผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้งาน เช่น เด็กสามารถลบข้อมูลที่ไม่ต้องการ เปิดเผยให้กับบุคคลอื่นในสื่อออนไลน์ได้ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ (ลัดสะหมี พอนไซ, 2565) กล่าวว่า การบริหารจัดการข้อมูลที่ดีทั้งบนโลกออนไลน์ เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญในการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลและการรู้เท่าทัน สื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งการบริหารจัดการข้อมูลที่ดีทั้งบนโลกออนไลน์ คือ ความสามารถในการจัดการข้อมูลที่ไม่ทิ้งร่องรอยไว้บนโลกออนไลน์ หรือข้อมูลที่ใช้อินเทอร์เน็ตที่ถูกบันทึกไว้ โดยไม่ตั้งใจหรือจงใจบันทึกในโลกออนไลน์ เช่น อีเมล การโพสต์ข้อความ ในโซเชียลมีเดีย

การกดไลน์ในเฟซบุ๊ก การโพสตรูปภาพต่าง ๆ ส่วนกลายเป็นรอยเท้า ดิจิทัลของเรา ยิ่งเล่นโซเชียลมีเดียมากเท่าไร รอยเท้าดิจิทัลของเราก็กยิ่งโตขึ้นเท่านั้น รวมไปถึงต้องเข้าใจผลลัพธ์ที่อาจเกิดขึ้น ดังนั้นนักเรียนนักศึกษาต้องเอาใจใส่ดูแล สิ่งเหล่านี้และใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีความรับผิดชอบ

2.6 การรักษาข้อมูลส่วนตัว เป็นด้านที่สำคัญในการพัฒนาครู ด้านความฉลาดทางดิจิทัล เพราะการตั้งรหัสผ่านที่คาดเดายาก สร้างรหัสจากการพิสูจน์ตนเอง เป็นสิ่งที่จำเป็นในการรักษาข้อมูลส่วนตัว ควรหลีกเลี่ยงการเข้าถึงลิงค์ข้อความ เว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสม และมีรู้เท่าทันดิจิทัล เพื่อการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมและปลอดภัย สอดคล้องกับ (พีรวิชัย คำเจริญและคณะ, 2561) ด้านการรักษาข้อมูลส่วนตัว ว่าเป็นความสามารถในการบริหารจัดการข้อมูลส่วนตัว เพื่อป้องกันการถูกรบกวนจากผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับ (สรานนท์ อินทนนท์, 2561) กล่าวว่า การรักษาข้อมูลส่วนตัว ว่าเป็นความสามารถในการบริหารจัดการข้อมูลส่วนตัว รู้จักปกป้องข้อมูลความเป็นส่วนตัวและการรู้เท่าทันสื่อในโลกออนไลน์โดยเฉพาะการแชร์ข้อมูลออนไลน์เพื่อป้องกันความเป็นส่วนตัวทั้งของตนเองและผู้อื่น รู้เท่าทันภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ต

2.7 การรักษาอัตลักษณ์ที่ดีของตนเอง เป็นด้านที่สำคัญในการพัฒนาครู ด้านความฉลาดทางดิจิทัล ที่มีความสำคัญอาจเนื่องมาจาก การตั้งค่าความเป็นส่วนตัวเก็บข้อมูลไว้อย่างปลอดภัย ไม่เปิดเผยข้อมูลที่มีผลในการทำธุรกรรมทางกฎหมายและทรัพย์สินในพื้นที่สาธารณะ บันทึกประวัติและเก็บข้อมูลการทำธุรกรรมทางการเงินในโลกออนไลน์อย่างเป็นระบบ เป็นสิ่งที่สำคัญจำเป็น และควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยสอดแทรกวิธีการรักษาความปลอดภัยในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ (สถาบันสื่อเด็กและเยาวชน, 2565) กล่าวว่า ทักษะในการรักษาอัตลักษณ์ที่ดีของตนเอง คือ ความสามารถในการสร้างและบริหารจัดการอัตลักษณ์ที่ดีของตนเองไว้ได้อย่างดีทั้งในโลกออนไลน์และโลกความจริง ซึ่งสอดคล้องกับ (Park, 2017) กล่าวว่า อัตลักษณ์ในโลกดิจิทัล (Digital identity) คือ คนที่ใช้ชีวิตอยู่ในยุคดิจิทัลจะต้องมีทักษะในการสร้าง บริหารอัตลักษณ์และชื่อเสียงในโลกออนไลน์ของตนเองให้เป็น ซึ่งนั่นรวมถึงการจัดการกับตัวตนในโลกออนไลน์ทั้งในระยะสั้น และระยะยาวด้วย

2.8 การจัดสรรเวลาหน้าจอ เป็นด้านที่สำคัญในการพัฒนาครู ด้านความฉลาดทางดิจิทัล ที่มีความสำคัญรองลงมา อาจเนื่องมาจากการจัดสรรเวลาหน้าจอ มีความจำเป็นที่จะต้อง สืบค้นข้อมูลหลากหลายช่องทาง จากแหล่งข้อมูลแหล่งเรียนรู้อื่นๆ นอกจากสื่อสังคมออนไลน์ จึงต้องมีการกำหนดระยะเวลาในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ และจัดสรรเวลาในการทำกิจกรรมต่างๆในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม และลดการสนทนากับผู้อื่นผ่านสื่อสังคมออนไลน์ มาใช้รูปแบบการติดต่อ การพูดคุยทางโทรศัพท์ และนัดพบกันในชีวิตจริงให้มากขึ้น สอดคล้องกับ (สรานนท์ อินทนนท์, 2563) กล่าวว่า การจัดสรรเวลาหน้าจอ เป็นความสามารถในการบริหารเวลาที่ใช้อุปกรณ์ยุคดิจิทัล รวมไปถึงการควบคุมเพื่อให้เกิดสมดุลระหว่างโลกออนไลน์ และโลกภายนอก ตระหนักถึงอันตรายจากการใช้เวลาหน้าจอมากเกินไป การทำงานหลายอย่างในเวลาเดียวกัน และผลเสียของการเสพติดสื่อดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องกับ (DQInstitute, 2017) กล่าวว่า การจัดสรรเวลาหน้าจอ คือ ความสามารถในการแบ่งเวลาในการใช้งานอุปกรณ์เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการเล่นเกมออนไลน์และโซเชียลมีเดียอย่างรับผิดชอบ

2.9 การใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม เป็นด้านที่สำคัญในการในการพัฒนาครูด้านความฉลาดทางดิจิทัล หากมีการใช้เทคโนโลยีที่ขัดต่อจริยธรรม เช่น การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสอดแนม แก้ไขข้อมูล หรือเปิดเผยข้อมูลของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือรบกวนการทำงาน ทำร้าย หรือละเมิดสิทธิ์ของผู้อื่น ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม ควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนตระหนักถึงการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรมทั้งออนไลน์และออฟไลน์ ซึ่งสอดคล้องกับ (พิริวิญญ์ คำเจริญ และคณะ, 2561) กล่าวว่า การใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรมหมายถึง ความสามารถในการใช้งานอย่างปลอดภัย และสร้างสรรค์รวมถึงการใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีจริยธรรมต่อตนเองและผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับ (ธนวัฒน์ เจริญษา, 2564) กล่าวว่า ครูผู้เรียนต้องมีความเห็นอกเห็นใจและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นบนโลกออนไลน์

3. การประเมินกลยุทธ์การพัฒนาครูด้านความฉลาดทางดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครราชสีมา พบว่า มีความเหมาะสม และความเป็นไปได้ทุกด้าน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

การวิจัยและพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาครูด้านความฉลาดทางดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครราชสีมา ที่ผู้วิจัยได้ศึกษา มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยเรื่องกลยุทธ์การพัฒนาครู ด้านความฉลาดทางดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครราชสีมา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ดังนี้

1.1 จากการศึกษาความต้องการจำเป็นของกลยุทธ์การพัฒนาครู ด้านความฉลาดทางดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครราชสีมา ที่พบว่า การรักษาความปลอดภัยในโลกออนไลน์ เป็นด้านที่มี PNI (Priority Need Index) สูงที่สุด ซึ่งหมายถึงมีความสำคัญและเร่งด่วนต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครราชสีมา ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครราชสีมา ควรให้ความสำคัญในการนำด้านการรักษาความปลอดภัยในโลกออนไลน์ไปใช้ในการพัฒนาครู โดยนำไปวางแผนการพัฒนาที่ชัดเจนและเป็นระยะยาวเพื่อการดำเนินการพัฒนาการรักษาความปลอดภัยในโลกออนไลน์เน้นจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยสอดแทรกวิธีการรักษาความปลอดภัยในการใช้สื่อสังคมออนไลน์

1.2 จากผลการศึกษาที่พบว่า การใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม เป็นด้าน ที่ค่าคะแนนเฉลี่ยของสภาพที่ควรจะเป็นสูงที่สุด ซึ่งหมายถึง โรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครราชสีมา มีความคาดหวังให้มีการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครราชสีมา ควรให้ความสำคัญในการที่จะไม่ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสอดแนม แก้ไขข้อมูล หรือเปิดเผยข้อมูลของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาตท่านไม่ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลหรือรบกวนการทำงาน ทำร้าย หรือละเมิดสิทธิ์ของผู้อื่น และควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนตระหนักถึงการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรมทั้งออนไลน์และออฟไลน์

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

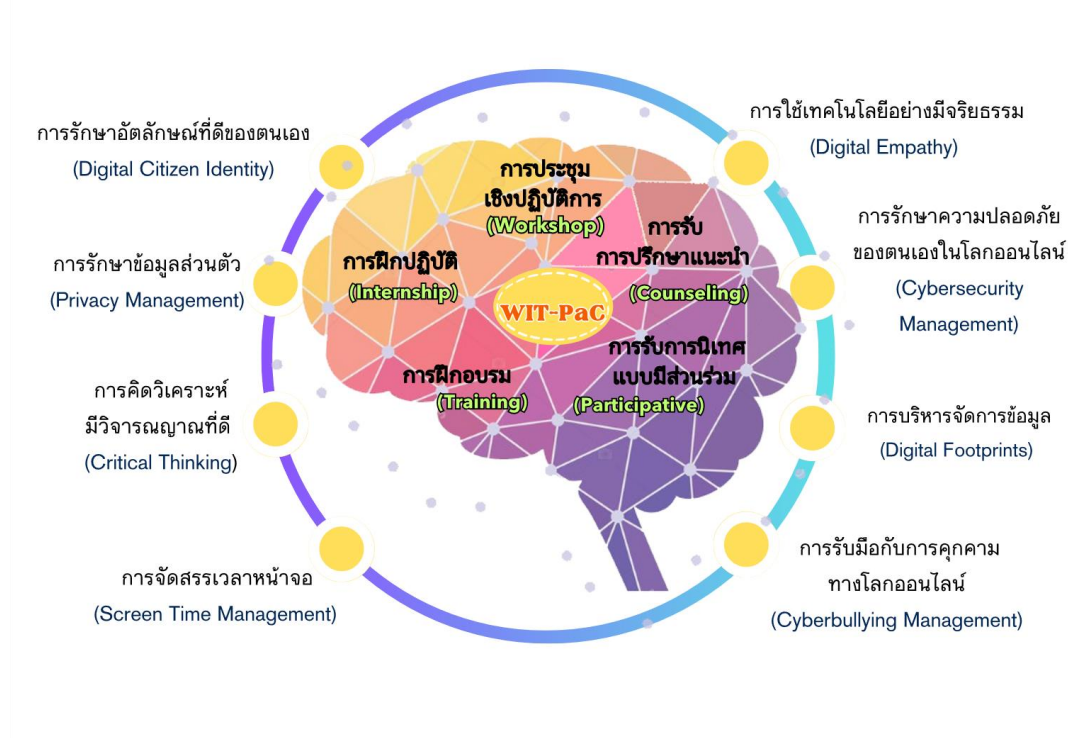
2.1 ในการศึกษาครั้งนี้พบว่าด้านการรักษาความปลอดภัยในโลกออนไลน์ เป็นด้านที่มี PNI (Priority Need Index) สูงที่สุด ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษากลยุทธ์การพัฒนาครูด้านการรักษาความปลอดภัยในโลกออนไลน์ เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาครูใช้เทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสมและปลอดภัย

2.2 ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษากลยุทธ์การพัฒนาครูด้านความฉลาดทางดิจิทัล ที่มีการประเมินโดยประเมินอิงผู้เชี่ยวชาญด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ดังนั้น ควรนำกลยุทธ์นี้ไปทดลองจริงและมีการประเมินด้านความเป็นประโยชน์ ในสถานศึกษา

2.3 ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นของกลยุทธ์การพัฒนาครู ด้านความฉลาดทางดิจิทัล เพื่อหาความต้องการจำเป็นและวิธีในการพัฒนาครู ควรมีการศึกษาการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอกเพื่อกำหนดกลยุทธ์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

กลยุทธ์การพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา (WIT-Pac Strategy)

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2559). *แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม*. กรุงเทพฯ: กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศ.
- ธนวัฒน์ เจริญษา. (2564). ความฉลาดทางดิจิทัลกับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิจัยและนวัตกรรม สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร*, 3(2), 21-29.
- นิตยา นาคอินทร์ (2563). 8 ทักษะ “ความฉลาดทางดิจิทัล” ของนักศึกษาวิชาชีพครูสู่การเป็นพลเมือง 4.0. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*, 14(1), 5.
- ปณิตา วรรณพิรุณ และนาโชน วัฒนานัน. (2560). ความฉลาดทางดิจิทัล. *วารสารพัฒนาเทคนิคศึกษา*, 104(34), 12-20.
- พีรวิชญ์ คำเจริญ และคณะ. (2661). เด็กกับการรู้เท่าทันดิจิทัล. *วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม*, 6(2), 22-31.
- ไพฑูรย์ สีนลรัตน์. (2557). *การยกระดับคุณภาพครูไทยในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน.
- ลัดสะหมี พอนไซ. (2565). *การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสรวงนระเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการพัฒนหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2557). *ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- สถาบันสื่อเด็กและเยาวชน. (2562). *ความฉลาดทางดิจิทัล (Digital Intelligence: DQ) และการศึกษา การรังแกกันบนโลกไซเบอร์ของวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิส่งเสริมสื่อเด็กและเยาวชน (สสย.).
- สมยศ นาวิการ. (2551). *การบริหารเชิงกลยุทธ์ ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 3*. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ 1991.
- สรานนท์ อินทนนท์. (2561). *ความฉลาดทางดิจิทัล (DQ Digital Intelligence)*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิส่งเสริมสื่อเด็กและเยาวชน (สสย.).
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ. (2561). *ความฉลาดทางดิจิทัล (DQ Digital Intelligence)*. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 30 สิงหาคม 2565. จาก <https://www.kruachieve.com>)
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- อดิพร เกิดเรือง. (2558). การวิเคราะห์ต้นทุนประสิทธิผลเพื่อการประเมินผลนโยบายสาธารณะ. *วารสารมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย*. 35(2), 174-183.
- DQInstitute. (2017). *Digital Intelligence*. (Online) (Cited March 10, 2022). from <https://www.dqinstitute.org>
- Park, Y. (2017). *8 digital life skill all children need-and a plan for teaching Them*. (Online) (Cited March 10, 2022). from <https://www.weforum.org>

กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น

ณัฐภูมิ ธีรประเมศวร^{1*} วินัย ทองภูบาล² สมาน อัสวภูมิ³

¹นักศึกษาลัทธิสุตรปรัชญาคุณวุฒิบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

²อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

³อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

*Corresponding author e-mail: teeraporamet@gmail.com

(Received: 18 October 2023, Revised: 19 November 2023, Accepted: 21 November 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา และ เพื่อประเมินกลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้น โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 278 คน ได้มา โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 25 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า $PNI_{modified}$ และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยสภาพที่เป็นจริงในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่ควรจะเป็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ความต้องการจำเป็น 3 อันดับแรก คือ การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล ความเป็นมืออาชีพทางดิจิทัล และการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย ด้านการพัฒนาทักษะดิจิทัล ด้านการพัฒนาความคิดรวบยอด การพัฒนาตนเองรายบุคคล และด้านการพัฒนาการรับข้อมูลย้อนกลับจากเพื่อน ส่วนผลการประเมินกลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่ามีความเหมาะสม และความเป็นไปได้โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : กลยุทธ์; ภาวะผู้นำดิจิทัล; โรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น

The Digital Leadership Development Strategy Of School Directors Under Primary Educational Service Area In Khon Kaen

Nattawut Teeraporamet ¹ Winai Thongpuban ² Saman Asawapoom ³

¹Doctoral Degree of Philosophy in Educational Administration, Nakhon Ratchasima Rajabhat University

²Lecturer of Faculty of Education, Nakhon Ratchasima Rajabhat University

³Lecturer of Faculty of Education, Sisaket Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: teeraporamet@gmail.com

(Received: 18 October 2023, Revised: 19 November 2023, Accepted: 21 November 2023)

ABSTRACT

The objectives of this research were to study basic information of The Digital Leadership Development Strategy of School Directors, to develop the Digital Leadership Development Strategy of School Directors, and to evaluate the the developed strategies. The research was multiphase mixed methods. The questionnaire, an interview form, and an evaluation form were used for data collection. A sample consisted of 278 from school directors, and a target group included 25 experts, selected by purposive sampling. Mean, Standard Deviation and Priority Needs Index modified were used for data analysis. The basic information for the development of the Digital Leadership Development Strategy of School Directors found that the overall present states were at high levels, and the overall desirable states were at the highest level. The first three highest values of Priority Needs Index modified were Creating a digital learning culture, Digital professional, and Digital Vision. The Digital Leadership Development Strategy of School Directors consisted of 5 Strategies: 1) Skill Development 2) Conceptual Development 3) Individual Development, and 4) Peer Feedback. And the strategies evaluation revealed that the Digital Leadership Development Strategy of School Directors were perceived as high suitability, and feasibility.

Keywords: Strategy; Digital Leadership; Primary School in Khon Kaen

บทนำ

ยุคดิจิทัลเป็นยุคสมัยที่รัฐมีแผนการพัฒนาในระดับประเทศที่สอดคล้องกันระหว่างทุกหน่วยงาน รัฐบาล เศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย สื่ออิเล็กทรอนิกส์ การสื่อสาร ที่มีความเร็ว ในการสื่อสาร ส่งผ่านข้อมูลข่าวสาร ความรู้ต่างๆ ในโลกที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้อย่างรวดเร็ว (พระราชูธ ปัญญาวิโร, 2561) เป็นยุคของอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีที่มีความรวดเร็ว ในการติดต่อสื่อสาร การส่งผ่านข้อมูลต่างๆ หรือสื่อมีเดียต่างๆ ที่ทุกคนสามารถเข้าถึง และส่งต่อได้อย่างรวดเร็ว ทุกที่ทุกเวลา (เอกชัย กี่สุขพันธ์, 2559) ยุคดิจิทัลเป็นยุคที่เครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น โทรศัพท์ โทรศัพท์มือถือ นาฬิกา เป็นต้น สามารถเชื่อมต่อข้อมูลระหว่างกัน สามารถประมวลผลนำเสนอได้อย่างสะดวก และรวดเร็วเสมือนคอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ รวมทั้งการที่คนเกือบทุกคน และทุกวัยต่างมีเครื่องใช้ใน ชีวิตประจำวันเหล่านี้ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2561) จึงทำให้โลกยุคดิจิทัลมีลักษณะเป็น 1) โลกที่ไร้พรมแดน หมายถึงการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และสารสนเทศได้ทุกที่ทุกเวลาอย่างไม่มีขอบเขต 2) โลกที่แคบลง หมายถึงการเดินทางติดต่อสื่อสารที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น และ 3) โลกที่หมุนเร็วขึ้น หมายถึง วิถีความเป็นอยู่ที่สะดวกและหลากหลาย สามารถทำกิจกรรมในช่วงเวลาหนึ่งๆ ได้มากกว่ายุคที่ผ่านมา (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2558)

นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (พ.ศ. 2561-2564) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ คือ “ปฏิรูปประเทศไทยสู่ดิจิทัลไทยแลนด์” ยุคที่ประเทศไทยสามารถสร้างสรรค์ และใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเต็มศักยภาพในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานนวัตกรรม ข้อมูลทุนมนุษย์ และทรัพยากรอื่นใด เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน โดยมีเป้าหมาย คือการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันก้าวทันเวทีโลก ด้วยการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล เป็นเครื่องมือหลักในการสร้างสรรค์นวัตกรรมการผลิต การบริการ (กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2562) กระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ความเจริญก้าวหน้าแบบก้าวกระโดดของเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้สภาพสังคมโลกเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมดิจิทัล มีการเปลี่ยนแปลงวิวัฒนาการความก้าวหน้าของชีวิตในทุกๆ มิติเป็นไปอย่างรวดเร็วและรุนแรง การใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีพของคนในสังคมอย่างทั่วถึง คนส่วนใหญ่ใช้เวลาในแต่ละวันไปกับกิจกรรมทางสื่อสังคมออนไลน์ ทำให้ระดับความสนใจในการเรียนรู้ทางวิชาการ ความรับผิดชอบการมีปฏิสัมพันธ์ ทักษะสื่อสาร และการทำงานร่วมกับผู้อื่นลดน้อยลง จึงเป็นเหตุให้การจัดการศึกษาทุกระดับจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลง เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ได้กำหนดจุดเน้นและประเด็นพัฒนาหลักหลายด้าน โดยด้านที่สำคัญ คือ ด้านการพัฒนาคน มีจุดเน้นในการเตรียมพร้อมด้านกำลังคนและการเสริมสร้างศักยภาพของประชากรในทุกช่วงวัย การพัฒนาทักษะสอดคล้องกับความต้องการในตลาดแรงงานและทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 การเตรียมความพร้อมของ

กำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่จะเปลี่ยนแปลงโลกในอนาคตอย่างสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดให้สถานศึกษานำดิจิทัลเทคโนโลยีมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารอย่างเป็นระบบ นำไปสู่การนำเทคโนโลยี Big Data เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลด้านต่าง ๆ ตั้งแต่ข้อมูลผู้เรียน ข้อมูลครูผู้สอน ข้อมูลสถานศึกษา ข้อมูลงบประมาณที่จำเป็นมาวิเคราะห์เพื่อให้สถานศึกษาสามารถจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) โดยในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษามีความจำเป็นต้องเข้าใจบริบทขององค์กรที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วที่เข้ามามีผลกระทบต่อการบริหารสถานศึกษาอย่างมาก โดยเฉพาะสภาพแวดล้อมภายนอกทางเทคโนโลยีที่เป็นทั้งปัจจัยเอื้อและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการบริหารงาน ล้วนส่งผลทำให้ผู้เรียน การเรียนรู้ ครูผู้สอน เทคโนโลยีและนวัตกรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ดังนั้น ภาวะผู้นำดิจิทัลจึงหมายถึงการนำของผู้บริหารองค์กรในยุคดิจิทัลที่มีพฤติกรรมสามารถนำองค์กรโดยใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมดิจิทัลเพื่อเป็นกลไกสำคัญที่จะขับเคลื่อนผลลัพธ์ของสถานศึกษา ทำให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีระบบส่งผลให้งานเกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2561)

การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีปัจจุบันและที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคตมีอัตราการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วมากเมื่อเปรียบเทียบกับ การเปลี่ยนแปลงในอดีตที่ผ่านมาซึ่งมีผลกระทบต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาเป็นอย่างมาก เทคโนโลยีดิจิทัลมีผลกระทบต่อการบริหารงานของสถานศึกษาในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการบริหารงานวิชาการ การจัดการเรียนการสอน การบริหารทรัพยากรบุคคล การบริหารอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม การบริหารกิจการนักเรียน และการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ซึ่งงานของสถานศึกษาในทุกด้านจะต้องมีระบบจัดการฐานข้อมูลของสถานศึกษาเพื่อการตัดสินใจในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มาใช้การเพื่อสร้างระบบฐานข้อมูลเพื่อการบริหารและการจัดการความรู้ในงานด้านต่างๆ ดังนั้นในฐานะผู้บริหารสถานศึกษา จึงต้องเปลี่ยนทัศนคติและแนวคิด

ภาวะผู้นำของผู้บริหารมีความสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรไปสู่เป้าหมายมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จหรือล้มเหลวขององค์กร อาริยา บุญสม (2556) ผู้นำที่มีความสามารถ ทักษะการบริหาร พฤติกรรมเหมาะสมจึงยังไม่เพียงพอ แต่ต้องมีทักษะการคิด หรือนำความคิดของคนอื่นมาประยุกต์ใช้ พัฒนานตนเองที่ชัดเจน และแนวทางนั้นควรเป็นแนวทางที่เหมาะสมมีคุณค่าสะท้อนทิศทางและเป้าหมายองค์กรที่ชัดเจน ไพฑูรย์ สีนลรัตน์ (2555) การบริหารสถานศึกษาผู้บริหารต้องมีทักษะการบริหาร 3 ด้าน คือ ทักษะด้านเทคนิควิธี ทักษะด้านความคิดรวบยอดและทักษะด้านมนุษย คือ ความสามารถในการสร้างความร่วมมือในองค์กร การเข้าใจความต้องการของผู้อื่น การกระตุ้นกลุ่มคนในองค์กรให้มีส่วนร่วม และทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสอดคล้องกับแนวคิดของ วิจารย์ พานิช (2555) ได้กล่าวว่าผู้บริหารในยุคปัจจุบันต้องมีทักษะในการบริหารคนและงาน ซึ่งทักษะในการบริหารคนเกี่ยวข้องกับทักษะด้านมนุษย ซึ่งต้องใช้ทักษะที่สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น นั่นคือ ทักษะด้านอารมณ์ (Soft Skills)

สอดคล้องที่กล่าวว่าทักษะด้านความรู้ (Hard Skills) เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนทำงานได้แต่ทักษะด้านอารมณ์ (Soft Skills) จะเป็นปัจจัยทำให้คนทำงานได้ดีขึ้น หากผู้นาองค์กรใดให้ความสำคัญกับทักษะทั้งสองด้าน คือ ด้านทักษะการทำงาน (Hard Skill) และด้านภาวะความเป็นผู้นำ (Soft Skill) องค์กรนั้นจะพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงได้ทุกระดับ (Tang K.N., 2012) ผู้บริหารสถานศึกษา จึงถือว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนองค์กร ให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของสถานศึกษา

ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของสถานศึกษา ถ้าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำดิจิทัลสูง ก็จะได้เปรียบในการแข่งขันที่จะนำไปสู่การบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายได้อย่างยั่งยืน สามารถบริหารการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดรับกับเป้าหมายและทิศทางการเปลี่ยนแปลง (จันทนา แสนสุข, 2559) จากการประเมินทักษะภาวะผู้นำดิจิทัล มีองค์ประกอบสำคัญที่ควรมีได้แก่ 1) การรู้ดิจิทัลโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการค้นหา การประเมิน การใช้ การแบ่งปัน และการสร้างสรรค์เนื้อหา 2) วิสัยทัศน์ดิจิทัล โดยการสร้างกลยุทธ์การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการปฏิบัติงาน 3) การประชาสัมพันธ์ โดยสนับสนุนให้บุคลากรมีวิสัยทัศน์ดิจิทัลสามารถเจริญเติบโตได้ในสภาพแวดล้อมแบบดิจิทัล 4) การแสดงตนเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในการสนับสนุนบุคลากรอย่างจริงจัง 5) การสื่อสารถ่ายทอดวิสัยทัศน์ดิจิทัลให้บุคลากรนำไปปฏิบัติ 6) การปรับตัว การพัฒนาเทคโนโลยีใหม่มาใช้ในการปฏิบัติงาน 7) ความตระหนักในตนเอง สามารถคาดการณ์เหตุการณ์ที่อาจส่งผลกระทบทั้งต่อตนเองและผู้อื่น และ 8) การรับรู้ทางวัฒนธรรม การสื่อสารและการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกันโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Sullivan, 2017)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น มีการบริหารจัดการด้านการศึกษาโดยใช้แนวทางการบริหารตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้ 1) การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคง 2) การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 3) การพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา 4) การสร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการการศึกษาที่มีคุณภาพ มีมาตรฐานและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และ 5) การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการโดยนโยบายด้านที่ 3 นั้นมีตัวชี้วัดในการส่งเสริมและพัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้และทักษะด้านการรู้ดิจิทัล (Digital Literacy) การเรียนการสอนแบบดิจิทัล (Digital Pedagogy) และทักษะสื่อสาร ทั้งยังส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) มาใช้ในการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้มีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพมีศักยภาพและมีคุณธรรม จริยธรรม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562)

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัล ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีปัจจุบันและการปรับเปลี่ยนทิศทางการศึกษา เปลี่ยนทัศนคติและแนวคิดการบริหารของตนเองให้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น มีวิสัยทัศน์ที่ก้าวหน้า สามารถคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงของการศึกษา โดยนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการตัดสินใจ

และสามารถวางแผนการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสื่อสารและประชาสัมพันธ์สถานศึกษาให้เป็นที่รู้จักผ่านโซเชียลมีเดีย สามารถกระตุ้นให้ครูผู้สอนและผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา และสามารถร่วมกันสร้างสรรค์นวัตกรรมทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพ สามารถปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมของสถานศึกษาให้เป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล สามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ส่งเสริมสมรรถนะครูและทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในยุคดิจิทัล ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องได้ตลอดชีวิต

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะสร้างกลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น ที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับกระบวนการทัศน์ใหม่ของการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ด้านกลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา การประยุกต์ใช้ในการวางแผนการบริหารสถานศึกษาการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งจะส่งผลเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการพัฒนาทักษะแห่งอนาคตของผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น
2. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น
3. เพื่อประเมินกลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่รักษาราชการแทนผู้อำนวยการสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น จำนวน 976 คน
 - 1.2 ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่รักษาราชการแทนผู้อำนวยการสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น จำนวน 278 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)

2. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญในการประเมินรูปแบบ จำนวน 25 คนซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1. สภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็นของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น 2. กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น 3. ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น

4. ขอบเขตเนื้อหา

3.1 องค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น ได้แก่ 1. การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล 2. การรู้ดิจิทัล 3. การสื่อสารดิจิทัล 4. การประชาสัมพันธ์ 5. ส่วนร่วมและการเรียนรู้ของผู้เรียน 6. การส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน 7. การพัฒนาสู่ความเป็นมืออาชีพ และ 8. การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล

3.2 องค์ประกอบของกลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น ได้แก่ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และประเด็นกลยุทธ์

3.3 กลยุทธ์การพัฒนาการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถาม 2. แบบสัมภาษณ์ 2. ร่างกลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น 3. แบบบันทึกการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ และ 4. แบบสอบถามเพื่อประเมิน ความเหมาะสม และความเป็นไปได้

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการในสองลักษณะ คือ การเก็บข้อมูลเชิงสำรวจ และการเก็บข้อมูลโดยการประชุมเชิงผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

5.1 การเก็บข้อมูลเชิงสำรวจ

5.1.1 ผู้วิจัยประสานงานผู้เชี่ยวชาญเพื่อขอเข้าทำการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อศึกษาองค์ประกอบในของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น

5.1.2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลในการตอบแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยดำเนินการประสานและเก็บรวบรวมแบบสอบถามทั้งด้วยตนเอง

รับและส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ และทางออนไลน์ จำนวน 278 ฉบับ ได้กลับคืนมา 278 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

5.2 การเก็บข้อมูลโดยการประชุมอิงผู้เชี่ยวชาญ

5.2.1 ผู้วิจัยติดต่อประสานงานผู้เชี่ยวชาญเพื่อร่วมสนทนากลุ่มและนำเสนอร่างกลยุทธ์การพัฒนาการพัฒนภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เสนอต่อที่ประชุม เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญ วิพากษ์ให้ข้อเสนอแนะ ร่างกลยุทธ์และปรับปรุงร่างกลยุทธ์ ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

5.2.2 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการใช้การประชุมอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะข้อมูล เพื่อนำประเมินด้วยความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การพัฒนาการพัฒนภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาการพัฒนภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. การศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นและความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการพัฒนภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า

1.1 สภาพที่เป็นจริงของการพัฒนภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การมีส่วนร่วม รองลงมาได้แก่ การส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล

1.2 สภาพที่ควรจะเป็นของการพัฒนภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การมีส่วนร่วม รองลงมาได้แก่ การส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล

1.3 ความต้องการจำเป็นของการพัฒนภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น พิจารณาจากค่า $PNI_{modified}$ โดยเรียงลำดับด้านจากค่ามากที่สุดไปค่าน้อยที่สุดดังนี้ 1) การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล 2) การรู้ดิจิทัล 3) การสื่อสารดิจิทัล 4) การเป็นมืออาชีพทางดิจิทัล ($PNI_{modified}=0.09$) 5) การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล ($PNI_{modified}=0.08$) 6) การประชาสัมพันธ์ 7) การส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน ($PNI_{modified}=0.06$) และ 8) การมีส่วนร่วม ($PNI_{modified}=0.05$)

2. การพัฒนากลยุทธ์การพัฒนภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ภาวะผู้นำดิจิทัล ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล 2) การรู้ดิจิทัล 3) การสื่อสารดิจิทัล 4) การเป็นมืออาชีพทางดิจิทัล 5) การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล ส่วนที่ 2 วิธีการพัฒนภาวะผู้นำ ได้แก่ 1) การพัฒนาทักษะดิจิทัล 2) การพัฒนาความคิดรวบยอด 3) การพัฒนาตนเองรายบุคคล 4) การพัฒนาการรับข้อมูลย้อนกลับจากเพื่อน

3. การประเมินกลยุทธ์การพัฒนภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น พบว่า

3.1 ผลการประเมินความเหมาะสมของกลยุทธ์การพัฒนภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น พบว่ามีความเหมาะสม โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก

3.2 ผลการประเมินความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การพัฒนภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น พบว่ามีความเป็นไปได้โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

1. จากการศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น พบประเด็นที่น่าสนใจสามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1.1 การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล มีสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นในพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น มีการสร้างบรรยากาศการทำงานให้มีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างสม่ำเสมอ ปลุกจิตสำนึกทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ให้กับทุกคนสถานศึกษา การสร้างความเข้าใจภายในสถานศึกษา ระดมความรู้ ความสามารถ และความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ สุกัญญา แซ่มซ้อย(2562) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมดิจิทัลอย่างสม่ำเสมอเป็นปกติ จนเกิดเป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบโลกดิจิทัลในองค์กร โดยสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกคนได้เข้าถึงทรัพยากรการเรียนรู้ดังกล่าวอย่างทั่วถึง

1.2 จากการศึกษาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index: PNI_{modified}) ของกลยุทธ์การพัฒนภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น พบว่า การสื่อสารดิจิทัล การพัฒนาความเป็นมืออาชีพ และการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล เป็นด้านที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นมากที่สุด อาจเนื่องมาจากการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น ต้องการมีทักษะในการใช้

สื่อดิจิทัลในการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์และมีจรรยาบรรณ ส่งเสริมให้ครู บุคลากร มีทักษะการรู้เท่าทันในโลกดิจิทัล เช่น การปฏิบัติตามนโยบาย กติการายาท และระเบียบข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ต การประเมินความถูกต้องและการสังเคราะห์ข้อมูล การผลิตสื่อสร้างสรรค์ ออกแบบบทเรียนออนไลน์ และมีความต้องการงบประมาณรองรับในการนำเทคโนโลยีมาดิจิทัล มาใช้อย่างครอบคลุม ทั้งงบประมาณด้านอุปกรณ์และบุคลากรผู้ดูแลระบบ สอดคล้องกับ Sheninger, E. (2014) กล่าวว่า การปรับวิสัยทัศน์เกี่ยวกับพื้นที่การเรียนรู้และสภาพแวดล้อม เมื่อนักบริหารการศึกษาเข้าใจบทบาทหลักการนำเทคโนโลยีมาใช้ในสถานศึกษาแล้ว การเริ่มด้วยกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืนขั้นตอนต่อไปคือ การปรับสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนต่อการพัฒนาทักษะที่จำเป็นและมีความสอดคล้องกับโลกแห่งความจริง โดยนักบริหารการศึกษาจะต้องกำหนดวิสัยทัศน์และแผนกลยุทธ์ในการสร้างพื้นที่การเรียนรู้

2. การพัฒนากลยุทธ์กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น โดยมีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปราย ดังนี้

2.1 องค์ประกอบหลัก ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัลการรู้ดิจิทัล การสื่อสารดิจิทัล ความเป็นมืออาชีพทางดิจิทัล และ การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล อาจเนื่องมาจากองค์ประกอบทั้ง 5 ด้านนี้เป็นสิ่งสำคัญในการทำให้นักบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น ขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกในการศึกษาผ่านการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล เป็นด้านที่สำคัญที่เป็นอันดับแรกในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา อาจเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาต้องการพัฒนาหรือจัดหาระบบเทคโนโลยีที่ต้องการนำเข้ามาใช้ในสถานศึกษา โดยดำเนินการอย่างเป็นระบบ วิเคราะห์และคัดเลือกด้วยวิธีการที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน สอดคล้องกับ แนวคิดของ จันทนา แสนสุข (2559) กล่าวว่า การพัฒนาผู้บริหารในการสร้างวิสัยทัศน์ดิจิทัล ต้องมีการสร้างกลยุทธ์และมีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการปฏิบัติงาน

2.3 การรู้ดิจิทัล เป็นด้านที่สำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาต้องการเปิดรับความรู้ใหม่ ๆ ที่ไม่ได้มีแค่ในหนังสือเพียงอย่างเดียว มีการค้นหาความรู้ในโลกดิจิทัล และเป็นแบบอย่างที่ดีของนักเรียน ครู บุคลากร และชุมชน ในการนำสื่อดิจิทัลมาใช้ในการปฏิบัติงานในองค์กร สอดคล้องกับ จันทนา แสนสุข (2559) กล่าวว่า ผู้บริหารต้องมีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการค้นหา การประเมิน การใช้การแบ่งปัน และการสร้างสรรค์เนื้อหาที่ด้านดิจิทัล

2.4 การสื่อสารดิจิทัล เป็นด้านที่สำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีการพัฒนาทักษะในการใช้สื่อดิจิทัลในการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์และมีจรรยาบรรณ สามารถแยกแยะพื้นที่ออนไลน์สาธารณะกับพื้นที่ออนไลน์ส่วนตัวได้อย่างเหมาะสมและสามารถใช้วิธีการจัดการสื่อสารผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ สุขญา โกลลวนิช (2563) กล่าวว่า การสื่อสารดิจิทัล ประกอบด้วยตัวชี้วัด 3 ตัว คือ การสื่อสารผ่านสื่อดิจิทัล การประชาสัมพันธ์ด้วยสื่อดิจิทัล และการสร้างเครือข่ายผ่านสื่อดิจิทัล

2.5 ความเป็นมืออาชีพทางดิจิทัล เป็นด้านที่สำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องส่งเสริมให้ครู บุคลากร มีทักษะการรู้เท่าทันในโลกดิจิทัล เช่น การปฏิบัติตามนโยบาย กติการมายาห์ และระเบียบข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ต การประเมินความถูกต้องและการสังเคราะห์ข้อมูล การผลิตสื่อสร้างสรรค์ ออกแบบบทเรียนออนไลน์ ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องส่งเสริมให้ครู บุคลากร มีคุณธรรม จรรยาบรรณในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น การสื่อสารที่ถูกต้องตามกฎหมาย เป็นแบบอย่างในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างถูกต้อง ปลดภัยสอดคล้องกับ ชีวิน อ่อนลออและคณะ (2563) กล่าวว่า คุณลักษณะของภาวะผู้นำในยุคดิจิทัล จะต้องส่งเสริมการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และมีความเชื่อมั่นในทักษะการใช้เทคโนโลยี มีความคิดต่อองค์ความรู้ใหม่ สร้างสังคมแห่งปัญญา และพัฒนาความสามารถใหม่ๆ เต็มใจทดลอง ด้วยความอยากรู้อยากเห็นทางปัญญา และคิดค้นนวัตกรรม เพื่อให้เกิดการบริการใหม่ๆ พัฒนาความคล่องตัว ความเชี่ยวชาญสู่ความเป็นมืออาชีพทางดิจิทัลและ การสร้าง ปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์ และแผนกลยุทธ์ให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคต

2.6 การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ เป็นด้านที่สำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องส่งเสริมให้ครูและบุคลากรกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสืบค้นข้อมูล ต่าง ๆ ประกอบการเรียนการสอนและการเรียนรู้ของผู้เรียนผู้ ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการติดต่อสื่อสารระหว่างครูกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียน โดยเน้นปฏิสัมพันธ์แบบสองทาง สอดคล้องกับ ปกรณ์ ลีสกุล (2561) ได้กล่าวว่า การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องสร้างสรรค์พลวัตในการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลให้เป็นปกติในองค์กร จนเกิดเป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัลในองค์กรได้อย่างทั่วถึง ติดตามแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ให้โอกาสทดลองโครงการใหม่ๆ และมีความรวดเร็วในการตัดสินใจ ซึ่งสอดคล้องกับ สุกัญญา แซ่มซ้อย (2562) กล่าวว่า การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบโลกยุคดิจิทัล โดยผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมดิจิทัลอย่างสม่ำเสมอเป็นปกติ จนเกิดเป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบโลกดิจิทัลในองค์กร โดยสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกคนได้เข้าถึงทรัพยากรการเรียนรู้ดังกล่าวอย่างทั่วถึง

3. การประเมินกลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น พบว่า มีความเหมาะสม และความเป็นไปได้ทุกด้าน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

การวิจัยและพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น ที่ผู้วิจัยได้ศึกษา มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยเรื่องกลยุทธ์การพัฒนภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ดังนี้

1.1 ผู้บริหารการศึกษาควรนำกลยุทธ์ และแนวปฏิบัติที่พัฒนาขึ้นนำไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดเป็นนโยบายและจุดเน้นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อให้โรงเรียนนำไปกำหนดในแผนปฏิบัติการ

1.2 ผู้บริหารควรนำกลยุทธ์ แนวปฏิบัติที่พัฒนาขึ้น ไปกำหนดเป็นโครงสร้างหรือกิจกรรมเพื่อนำสู่การปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา

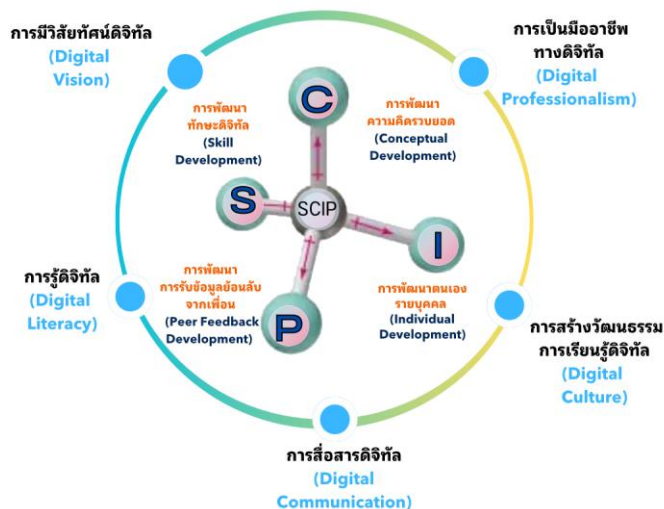
2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อบริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เพื่อพัฒนาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและแนวปฏิบัติในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามกรอบแนวคิดการพัฒนภาวะผู้นำ

2.2 การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ถึงแม้ว่าข้อมูลจะได้มาจากการวิเคราะห์แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ แต่หากต้องการรายละเอียดเชิงลึก ควรมีการลงพื้นที่เพื่อเจาะลึกเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้แนวปฏิบัติที่สอดคล้องกับบริบทของแต่ละโรงเรียนได้อย่างชัดเจน

2.3 ควรมีการวิจัยเพื่อติดตามและประเมินผลการนำกลยุทธ์การพัฒนภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นตามกรอบแนวคิดการพัฒนภาวะผู้นำสู่การปฏิบัติจริง

องค์ความรู้ใหม่

กลยุทธ์การพัฒนภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น (SCIP Strategy)

เอกสารอ้างอิง

- จันทนา แสนสุข. (2559). *ภาวะผู้นำ Leadership*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ทริบเพิล กรุ๊ป.
- ชีวิน อ่อนละอ และคณะ. (2563). ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลสำหรับนักบริหารการศึกษา. *วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย*, 10(1), 108-119.
- ปกรณ ลีสกุล. (2561). *Leadership in Digital Era: ภาวะผู้นำในโลกดิจิทัล*. (ออนไลน์) อ้างเมื่อ 6 พฤศจิกายน 2564. จาก <https://today.line.me>
- พระราชวุฒิ ปัญญาชีโร. (2561). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาศาสนาเปรียบเทียบมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ สีนลรัตน์. (2555). *ออกแบบผู้นำการศึกษาใหม่: ผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์. ตาตา พับลิเคชัน.
- สุกัญญา แซ่มซอย. (2558). ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี: การนำเทคโนโลยีสู่ห้องเรียนและโรงเรียนในศตวรรษที่ 21. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 16(4), 216-224.
- _____. (2561). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุขญา โกมลวานิช. (2563). องค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. *ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย*.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562*. (ออนไลน์) อ้างเมื่อ 2 พฤษภาคม 2565. จาก <https://www.obec.go.th>. จาก <http://www.trueplookpanya.com>.
- อารียา บุญสม. (2556). *อิทธิพลเชิงสาเหตุของผลงานขององค์กรต่อการเลือกผู้นำจากเพศ และการรับรู้ความเหมาะสมของผู้นำ โดยมีลักษณะนิสัยของผู้นำในอดีตเป็นตัวแปรกำกับ*. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2559). *การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล*. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 2 ตุลาคม 2564.
- Sullivan, L. (2017). *8 skills every digital leader need*. (online) Retrieved November 25, 2021. form <https://www.cmswire.com>
- Sheninger, E. C. (2014). *Digital leadership: changing paradigms for changing times*. United States of America: Corwin.
- Tang, K.N. (2012). *Soft skills development for higher education institute*. Paper presented for special seminar Faculty of Education, Khon Kaen University.

ผลการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

กุลนาถ อ่อนพรม^{1*} วิไล พลพวก²

¹นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต

²อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต

*Corresponding author e-mail: teeraporamet@gmail.com

(Received: 18 February 2024, Revised: 11 March 2024, Accepted: 13 March 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT 2) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านนาชุมช้าง อำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 22 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.22-0.69 ค่าความยากง่ายระหว่าง 0.42-0.72 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87 และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน **ผลการวิจัยพบว่า** 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 2) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้แบบ 4 MAT อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้

The Results of Learning Management by Using 4 MAT on Thai Learning Achievement for Grade 2 Students

Kunlanat Onprom^{1*} Wilai Ponphuak²

¹Student of Master of Education Program in Curriculum and Instruction,
Faculty of Education, Pitchayabundit College

²Curriculum and Instruction Program, Faculty of Education, Pitchayabundit College

*Corresponding author e-mail: praewadee777@hotmail.com

(Received: 18 February 2024, Revised: 11 March 2024, Accepted: 13 March 2024)

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to compare the Thai learning achievement of Grade 2 students between before and after using the 4 MAT. 2) to study the satisfaction of learning management by using the 4MAT on Thai learning achievement for Grade 2 students. The sample selected by cluster random sampling consisted of 22 Grade 2 students in the first semester of the academic year 2023 at Ban Nachumchang School, Rattana-wapi District, and Nongkhai Province. The research instruments were 1) lesson plans learning activities based on the 4 MAT 2) the Thai learning achievement tests discriminated values between 0.22-0.39, difficulty values between 0.42-0.72, and 0.87 reliability value, and then 3) the satisfaction questionnaire towards 4 MAT of grade 2 students. The statistics for data analysis comprised; mean standard deviation, percentage and t-test for dependent samples.

The results of this research were: 1) The Thai learning achievement of Grade 2 students who studied 4 MAT learning management after learning was significantly higher than before at the .01 levels; 2) The satisfaction towards on 4 MAT learning Management was at the high level.

Keywords: 4 MAT learning; Achievement

บทนำ

ภาษาเป็นสิ่งที่สำคัญของคนที่จะช่วยให้เราเข้าใจตรงกัน เป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารถ่ายทอดความรู้สึนึกคิดของมนุษย์แต่ละคนไปยังคนอื่น ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์และที่สำคัญภาษายังแสดงให้เห็นถึงความเป็นเอกลักษณ์ และความมั่นคงของชาติ เป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่าที่ถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปยัง อีกรุ่นหนึ่ง ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติไทย เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิด ความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือ ในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบธุรกิจการงานและดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุขและเป็นเครื่องมือ ในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ ความคิด วิเคราะห์ วิวิจารณ์ และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและ ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มี ความมั่นคงทางสังคมและทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ ภาษาไทยยังเป็นสื่อที่แสดงภูมิปัญญา ของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี ชีวทัศน์ โลกทัศน์และสุนทรียภาพ โดยบันทึกไว้เป็นวรรณคดีและวรรณกรรมอันล้ำค่า ภาษาไทยจึงเป็นสมบัติของชาติที่ควรแก่การเรียนรู้ เพื่ออนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน, 2551)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ระบุไว้ว่าการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนนั้นจะต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนมีลักษณะ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข คนดี หมายถึง คุณลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรม ของความมีวินัยและค่านิยมประชาธิปไตย คนเก่ง หมายถึง เก่งในการเรียนรู้ที่จะเรียน ด้วยตนเอง เรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น และเรียนรู้ที่จะทำงานกับผู้อื่น โดยต้องพัฒนาทักษะ การคิด ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการจัดการ ทักษะการคิดวิเคราะห์ตนเองและทักษะ ความเข้าใจผู้อื่น คนที่มีความสุข หมายถึง สุขกาย สุขใจ ลักษณะสุขกาย หมายถึง ภาวะ ที่ปราศจากโรคภัย ใช้เจ็บทั้งร่างกายจิตใจ และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สุขใจ หมายถึงการที่บุคคลรู้จักตนเองเป็นอย่างดียอมรับข้อบกพร่องที่ตนมี มีความภาคภูมิใจในข้อดีของตน มีอารมณ์แจ่มใส มีจิตใจมั่นคงไม่มีความวิตกกังวลและความตึงเครียด มองโลกในแง่ดีสามารถที่จะปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งสามารถที่จะหา ความสุขจากสิ่งแวดล้อมของตนเองได้ดี ดังนั้น การจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีลักษณะเก่ง ดี มีสุข จะต้องพัฒนาผู้เรียนเต็มตามศักยภาพ บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่าผู้เรียน ทุกคน สามารถเรียนรู้ได้และเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพ ก็ต่อเมื่อจัดให้ผู้เรียนได้เรียน ตามวิธีการเรียนรู้ของตนเอง

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยกำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ไว้จำนวน 5 สาระ ได้แก่ สาระที่1 การอ่าน สาระที่2 การเขียน สาระที่ 3 การฟัง การดูและการพูด สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย และสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม ซึ่งสาระที่4 หลักการใช้ภาษาไทย มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทยการเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษาและรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 53) ถือเป็นสาระที่สำคัญสาระหนึ่ง เนื่องจาก กฎเกณฑ์ของไวยากรณ์ไทย หรือที่เรียกกันว่าหลักภาษานั้น จะทำให้ผู้ใช้ภาษาเข้าใจและใช้ ภาษาไทยได้ถูกต้องเกิดประสิทธิภาพในการ

การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในปัจจุบัน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เน้นให้ผู้เรียนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาไทย เพื่อการสื่อสาร ให้มีประสิทธิภาพ และนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ โดยใช้ภาษาได้ถูกต้อง ตามหลักภาษาไทย เหมาะสมกับโอกาสและบุคคลจนถึง การพัฒนาทักษะให้ผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการ แสวงหาความรู้ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ (สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์, 2549: 59) นอกจากนี้ การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยยังเน้นการฝึกฝนผู้เรียนให้มีความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อ การสื่อสาร สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้อย่างพินิจพิเคราะห์ สามารถเลือกใช้คำเรียบเรียงความคิดความรู้ และใช้ภาษาได้ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ ได้ตรงตามความหมายและถูกต้องตามกาล เทศะ บุคคล อย่างมี ประสิทธิภาพ (สุวัฒน์ วิวัฒนานนท์, 2550: 19) จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า การจัดกิจกรรม การเรียนรู้แบบ 4 MAT เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทักษะของนักเรียนด้านการอ่านและการเขียน การ คิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ทางภาษา และการแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้ภาษาไทยแบบ 4 MAT เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านและการเขียนคำการผันวรรณยุกต์การ ประสมคำและความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา สามารถช่วยให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทักษะด้านหลักภาษาให้มี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT เป็นวิธีการสอนรูปแบบหนึ่งที่มีความ เหมาะสมกับการเรียนรู้ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจและการนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน ส่งเสริมให้ผู้เรียนความกระตือรือร้น ด้านการรู้คิดมากกว่าวิธีการสอนโดยการท่องจำเพียง อย่างเดียว การเรียนรู้แบบ 4 MAT จึงมีบทบาทช่วยให้ผล สัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้น ผู้เรียนจะ เกิดความพึงพอใจ ในรูปแบบการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการกิจกรรมการเรียน การสอนได้ลงมือกระทำ (Active learning) มากกว่าการที่ผู้เรียนเป็นฝ่ายรับความรู้ เพียงอย่างเดียว (Passive learning) (วัชรรา เล่าเรียนดี และคณะ, 2560)

เมื่อพิจารณากระบวนการเรียนรู้แบบ 4 MAT จะเห็นได้ว่า การจัดเรียนรู้แบบ 4 MAT เป็นการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทักษะของนักเรียนด้านการอ่านและการเขียน การคิด วิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ทางภาษา และการแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง และความคิดสร้างสรรค์ ทางภาษา สามารถช่วยให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทักษะด้านหลักภาษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การจัดการ เรียนรู้แบบ 4 MAT เป็นวิธีการสอนรูปแบบหนึ่งที่มีความเหมาะสมกับการเรียนรู้ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้าง ความเข้าใจและการนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ส่งเสริมให้ผู้เรียนความกระตือรือร้น ทำ ให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้นและมีประสิทธิภาพจะเห็นได้จากงานวิจัยของ สุภาพร แซ่ฮึง (2559) ที่ได้ทำ การวิจัยเรื่องการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT เพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนสร้างสรรค์และเจตคติต่อ การเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสายน้ำผึ้งในพระอุปถัมภ์ฯ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 2 กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถในการเขียนสร้างสรรค์ของนักเรียนที่

ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ การจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน สอดคล้องกับสิริวิมล พวงมาลา (2562) ที่ได้วิจัยเรื่องผลการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT เพื่อพัฒนาความสามารถทางด้านการอ่านใน วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT มีคะแนนความสามารถด้านการอ่าน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และ นักเรียนมีความพึงพอใจหลังการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของจักรพงษ์ แสนสุริวงศ์ (2564) ที่ผลการศึกษาพบว่า ผลการประเมินความสามารถในการอ่านและการเขียนคำการผันวรรณยุกต์ที่ประสมด้วยสระและความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา ของ นักเรียนทุกคนมีพัฒนาการด้านการอ่านและความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาสูงขึ้น แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT ส่งผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

แม้ว่าหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะให้ความสำคัญกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ผู้สอนพยายามจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ แต่ปรากฏว่าการเรียนการสอนที่ผ่านมา นักเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประจำปีการศึกษา 2565 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนบ้านนาชุมช้าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 70.83 ซึ่งถือว่ายังไม่ถึงเป้าหมายที่โรงเรียนตั้งไว้คือร้อยละ 80 (โรงเรียนบ้านนาชุมช้าง, 2565) ผู้วิจัยจึงศึกษาค้นคว้าแนวทางการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย การจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT ซึ่งเป็นวิธีการสอนหนึ่งที่มีแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และเป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ทำให้นักเรียนเรียนด้วยความสนุกสนาน ไม่น่าเบื่อต่อการเรียนและมีการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ในการศึกษาวิเคราะห์การจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT เป็นการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองอย่างแท้จริง (Sweeller, 2006) โดยที่การเรียนรู้แบบ 4 MAT ประกอบด้วย ลักษณะ สำคัญ ๆ คือ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงคือวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์และประเมินผลรวม ทั้งผู้เรียนมีทัศนคติที่อยากเรียนรู้ผู้สอนเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT มี 8 ขั้น ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างประสบการณ์ ขั้นที่2 ขั้นวิเคราะห์ประสบการณ์ ขั้นที่3 ขั้นปรับประสบการณ์ นำไปสู่ความคิดรวบยอด ขั้นที่ 4 พัฒนาความคิดด้วยข้อมูล ขั้นที่5 ทำตามแนวคิดที่กำหนด ขั้นที่ 6 สร้างชิ้นงานตามความถนัด/ความสนใจ ขั้นที่ 7 วิเคราะห์ผลและประยุกต์ใช้และขั้นที่ 8 ขั้นแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ การเรียนรู้ของตนเองและผู้อื่น ดังนั้นจึงจัดได้ว่า การเรียนรู้แบบ 4 MAT ทำให้ผู้เรียนทุกคนมีโอกาสประสบความสำเร็จในการเรียนรู้อย่างเท่าเทียมกันตามความถนัดของตนเอง ช่วยพัฒนาสมองของผู้เรียนทั้งซีกซ้ายและซีกขวาอย่างสมดุล เป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลผู้เรียนมีความสุขในการเรียนรู้ จากการค้นพบสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง ผู้เรียนสามารถนำความรู้ และประสบการณ์ไปใช้ได้จริงและส่งเสริมทักษะทางสังคมอันดีงามในตัวผู้เรียน (กิตติชัย สุธาสีโนบล, 2545)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาการจัดการเรียนรู้เรื่องการผันวรรณยุกต์ โดยนำเอาวิธีการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT มาใช้พัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เพื่อให้นักเรียนได้นำความรู้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน รวมถึงเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนและภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ตลอดจนพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนให้สูงขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT

ระเบียบวิธีวิจัย

1. แบบแผนการวิจัยแบบแผนการทดลองแบบ One Group Pre-test Post-test Design ประชากร กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสังกัด กลุ่มเครือข่ายรัตนวาปี สำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 7 ห้อง จำนวนนักเรียน 105 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านนาชุมช้าง โรงเรียนสังกัดกลุ่มเครือข่ายรัตนวาปี สำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1 ห้อง จำนวนนักเรียน 22 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม
3. เนื้อหา/ระยะเวลาในการวิจัย เนื้อหาที่นำมาศึกษาครั้งนี้เป็นเนื้อหารายวิชาภาษาไทย 12101 หนังสือเรียนภาษาพาทีกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หน่วยการเรียนรู้ที่ 1-2 ทั้งหมด 8 เรื่อง 1. คำที่มีรูปวรรณยุกต์ 2. คำที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์ 3. การอ่านคำมาตราแม่ ก กา 4. คำที่มีตัวสะกดตรงตามมาตรา 5. คำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา 6. คำที่มีพยัญชนะควบกล้ำ ร ล 7. คำที่มีพยัญชนะควบกล้ำ 8. คำอักษรนำ ห นำ ปีการศึกษา 2566 โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม ภาคเรียนที่ 1/2566 โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม ภาคเรียนที่ 1/2566
4. เครื่องมือวิจัยและการหาคุณภาพการวิจัย
 - 4.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง
แผนการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 8 แผน เวลา 16 ชั่วโมง

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

4.2.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน-หลังเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ชนิดแบบเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

4.2.2 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

5.การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

5.1 การสร้างและหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT มีลำดับขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

5.1.1 ศึกษาวิธีการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ทฤษฎี หลักการ แนวคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

5.1.2 จัดทำกำหนดการสอน 8 เรื่อง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

5.1.3 เขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 8 แผนการเรียนรู้ รวมเวลา 16 ชั่วโมง ประกอบด้วยหัวข้อ ดังนี้ 1) สาระสำคัญ 2) ตัวชี้วัดขั้นปี 3) จุดประสงค์การเรียนรู้ 4) สาระการเรียนรู้ 5) กระบวนการจัดการเรียนรู้ 6) สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ 7) การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ 8) บันทึกหลังการสอน 9) ความคิดเห็นของหัวหน้าวิชาการ 10) ความคิดเห็นของผู้บริหาร

5.1.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอของอาจารย์ที่ปรึกษา

5.1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ ด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 3 ท่าน (รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตามภาคผนวก ก) เพื่อประเมินความตรงตามเนื้อหา ความถูกต้อง เหมาะสม โดยใช้แบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) กำหนดเกณฑ์ความเหมาะสม / ถูกต้องที่ใช้ได้คือผลการประเมินมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป ซึ่งจากผลการประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้มีระดับคุณภาพอยู่ในระดับเหมาะสมมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.14 – 4.41

5.1.6 จัดพิมพ์เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญเป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

5.2 การสร้างและหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย

5.2.1 ศึกษาการสร้างแบบทดสอบ วิธีการหาอำนาจจำแนก ความยากง่าย ความเที่ยงตรง และวิธีการหาค่าความเชื่อมั่น ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประเภทปรนัย ชนิดเลือกตอบ จากเอกสาร หนังสือ ตำราที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยทางการศึกษา

5.2.2. วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ และระดับพฤติกรรมในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่ ด้านความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ และการวิเคราะห์

5.2.3 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวนข้อตามตารางที่ได้วิเคราะห์ไว้ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ เพื่อคัดเลือกไว้ใช้จริง 20 ข้อ ตามสัดส่วนจำนวนข้อสอบที่กำหนด

5.2.4 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจ สอบความสมบูรณ์ ถูกต้อง ความชัดเจน ข้อบกพร่องและนำมาปรับปรุงแก้ไข

5.2.5 นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงตามเนื้อหาของแบบทดสอบโดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

5.2.6 นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเชิงพฤติกรรมที่ต้องการวัด โดยหาค่า IOC (ไพศาล วรคำ, 2555: 253) เลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ซึ่งแบบทดสอบมีค่า IOC ระหว่าง 0.67 – 1.00 คัดเลือกไว้ทั้ง 30 ข้อ เพื่อนำไปทดลองใช้หาค่าอำนาจจำแนก (r) ความยากง่าย (p) และความเชื่อมั่นของแบบทดสอบต่อไป

5.2.7 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านนาชุมช้าง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 ที่เคยเรียนเนื้อหาเรื่องนี้มาแล้ว

5.2.8 นำคะแนนจากการสอบมาตรวจให้คะแนน โดยข้อที่ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน และวิเคราะห์คุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หาค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และคัดเลือกข้อสอบที่มีความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.20 - 0.80 และหาค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไป ไว้จำนวน 20 ข้อ พบว่า แบบทดสอบมีค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.22 – 0.69 ค่าความยากง่าย ระหว่าง 0.42 – 0.72

5.2.9 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่เลือกไว้ทั้ง 20 ข้อ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยใช้วิธีของ Kuder-Richardson จากสูตร KR 20 (บุญชม ศรีสะอาด, 2560: 103) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.87 เป็นไปตามเกณฑ์

5.2.10 จัดพิมพ์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อนำไปใช้ทดสอบนักเรียนกลุ่มตัวอย่างต่อไป

5.3. การสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพ

5.3.1 ศึกษาเอกสารวิธีสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจจากหนังสือการวิจัยเบื้องต้น (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

5.3.2 กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ โดยวิเคราะห์โครงสร้างประเด็นที่ต้องการวัดให้เหมาะสมกับความรู้และวัยของผู้เรียน วิเคราะห์ข้อคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

5.3.3 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ให้ครอบคลุมประเด็นคำถามที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ จำนวน 12 ข้อ โดยกำหนดระดับความพึงพอใจตามเกณฑ์

5.3.4 นำแบบสอบถาม ความพึงพอใจเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจการแปลความรายข้อ และตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมในการใช้คำเนื้อหา แล้วปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอของอาจารย์ที่ปรึกษา

5.3.5 นำแบบสอบถามความพึงพอใจเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประเมินความสอดคล้อง (Index of Item – Objective Congruence: IOC) ของข้อคำถามกับพฤติกรรมที่ต้องการวัด โดยใช้แบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5.3.6 วิเคราะห์ข้อมูล ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับพฤติกรรมที่ต้องการวัด โดยหาค่า IOC (ไพศาล วรคำ, 2555: 253) เลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ซึ่งข้อคำถามมีค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00

5.3.7 ปรับปรุงแบบสอบถามความพึงพอใจตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์นำไปใช้สอบถามความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อไป

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2 ระหว่างก่อนกับหลังการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างก่อนกับหลังการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT (Dependent t-test)

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	22	20	11.59	1.76	17.39*	0.00
หลังเรียน	22	20	19.23	1.02		

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 7 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยก่อนการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 11.59 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 19.23 โดยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT

ที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1	นักเรียนได้เล่นเกมและมีความสุขสนุกสนานไม่น่าเบื่อ	4.56	0.67	มากที่สุด
2	นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน	4.12	0.66	มาก
3	นักเรียนกล้าคิดกล้าตอบและชอบการนำเสนองานหน้าชั้น	4.32	0.72	มาก
4	กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนเข้าใจในเนื้อหามากขึ้น	4.23	0.59	มาก
5	กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน	4.25	0.82	มาก
6	นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม	4.12	0.60	มาก
7	นักเรียนมีความผ่อนคลายไม่เคร่งเครียด	4.23	0.75	มาก
8	นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน	3.96	0.53	มาก
9	นักเรียนได้ทำกิจกรรมที่ชอบได้อย่างอิสระ	4.46	0.64	มาก
10	นักเรียนเข้าใจเนื้อหาและอ่านหนังสือได้คล่องขึ้น	4.28	0.67	มาก
11	นักเรียนกล้าแสดงออกและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น	4.15	0.70	มาก
12	นักเรียนชอบทำงานร่วมกับเพื่อนและทำงานเป็นกลุ่ม	4.36	0.56	มาก
โดยรวม		4.25	0.58	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT โดยรวมอยู่ในระดับมาก (=4.25) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ1นักเรียนได้เล่นเกมและมีความสุขสนุกสนานไม่น่าเบื่อ (=4.56) รองลงมาคือข้อ 9 นักเรียนได้ทำกิจกรรมที่ชอบได้อย่างอิสระ (=4.46) ข้อ 12 นักเรียนชอบทำงานร่วมกับเพื่อนและทำงานเป็นกลุ่ม (=4.36) และข้อ3นักเรียนกล้าคิดกล้าตอบและชอบการนำเสนองานหน้าชั้นเรียน (=4.32) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือข้อ 8 นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน (=3.96)

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจมาเนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT ซึ่งมีทั้งหมด 8 ขั้นตอน นักเรียนได้สร้างประสบการณ์ร่วมกัน วิเคราะห์ประสบการณ์ บูรณาการการสังเกตไปสู่ความคิดรวบยอด ฝึกปฏิบัติจากกรอบความคิดที่กำหนด ได้สร้างชิ้นงานเพื่อสะท้อนความเป็นตนเอง วิเคราะห์คุณค่าและการประยุกต์ใช้ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์เรียนรู้กับผู้อื่น จึงส่งผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เบอร์นิส แมคคาร์ธีย์ (Bernice McCarthy) ที่กล่าวไว้ว่า รูปแบบการเรียนรู้เกิดจากความสัมพันธ์ 2 มิติ คือ มิติการรับรู้ (perception) ซึ่งมี 2 ลักษณะคือ ประสบการณ์แบบที่เป็นนามธรรมและประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม กับ มิติของกระบวนการจัดการข้อมูล (processing) ซึ่งมี 2 ลักษณะ เช่นเดียวกันคือ การสังเกตและการปฏิบัติ ตามทฤษฎีของ 4 MAT นั้น แมคคาร์ธีย์แบ่งผู้เรียนออกเป็น 4 แบบ ซึ่งเกิดจากการลากเส้นตรงของมิติการรับรู้ กับมิติของกระบวนการจัดการข้อมูลมาตัดกัน แล้วเขียนเป็นวงกลมและเกิดเป็นพื้นที่ 4 ส่วน ของวงกลมที่อธิบายถึงลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ 4 แบบ ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้โดยใช้สมองซีกซ้ายและซีกขวาอย่างสมดุล ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนที่แตกต่างกัน ทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความสุข จึงนับได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT นี้ นับเป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่น่าสนใจและเหมาะสมแก่การนำไปประยุกต์ใช้เป็นอย่างยิ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสิริวิมล พวงมาลา (2562) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการใช้การจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT เพื่อพัฒนาความสามารถทางด้านการอ่านในวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT มีคะแนนความสามารถด้านการอ่านหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และนักเรียนมีความพึงพอใจหลังการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของจักรพงษ์ แสนสุริวงศ์ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาความสามารถในการอ่านและการเขียนคำที่ผันวรรณยุกต์และความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหนองผักแว่นโนนฮังหนองบัวสามัคคีผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินความสามารถในการอ่านและการเขียนคำที่ผันวรรณยุกต์และความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาของ นักเรียนทุกคนมีพัฒนาการด้านการอ่านและการเขียนคำที่ผันวรรณยุกต์และความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาสูงขึ้น

2. ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT เป็นกิจกรรมที่หลากหลายในขั้นตอนการเรียนทั้ง 8 ขั้นตอน นักเรียนได้ทำกิจกรรมรายบุคคลและกิจกรรมกลุ่มทำให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์เรียนรู้กับผู้อื่น มีกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนมี

ความคิดริเริ่มและกล้าพูดกล้าแสดงออก การเรียนแบบ 4 MAT ทำให้นักเรียนไม่เบื่อมีความสนุกสนานและกระตือรือร้นในการเรียนประกอบกับในแต่ละแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4 MAT จะมีสื่อการสอนและใบงานให้นักเรียนได้ฝึกประสบการณ์การเรียนรู้ จึงทำให้ระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สิริวิมล พวงมาลา (2562) ที่ได้วิจัยพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT ประกอบแผนผังความคิดโดยรวมอยู่ใน ระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของนพณีย์ มีทอง (2562) ที่วิจัยเรื่องผลการใช้วิธีการสอนแบบ 4 MAT เพื่อพัฒนาการอ่านคิดวิเคราะห์วรรณคดี และวรรณกรรมไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ทำให้ได้แผนการจัดการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมในระดับมาก ส่งผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นและนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนอยู่ในระดับมาก ดังนั้นครูผู้สอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สามารถนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ได้

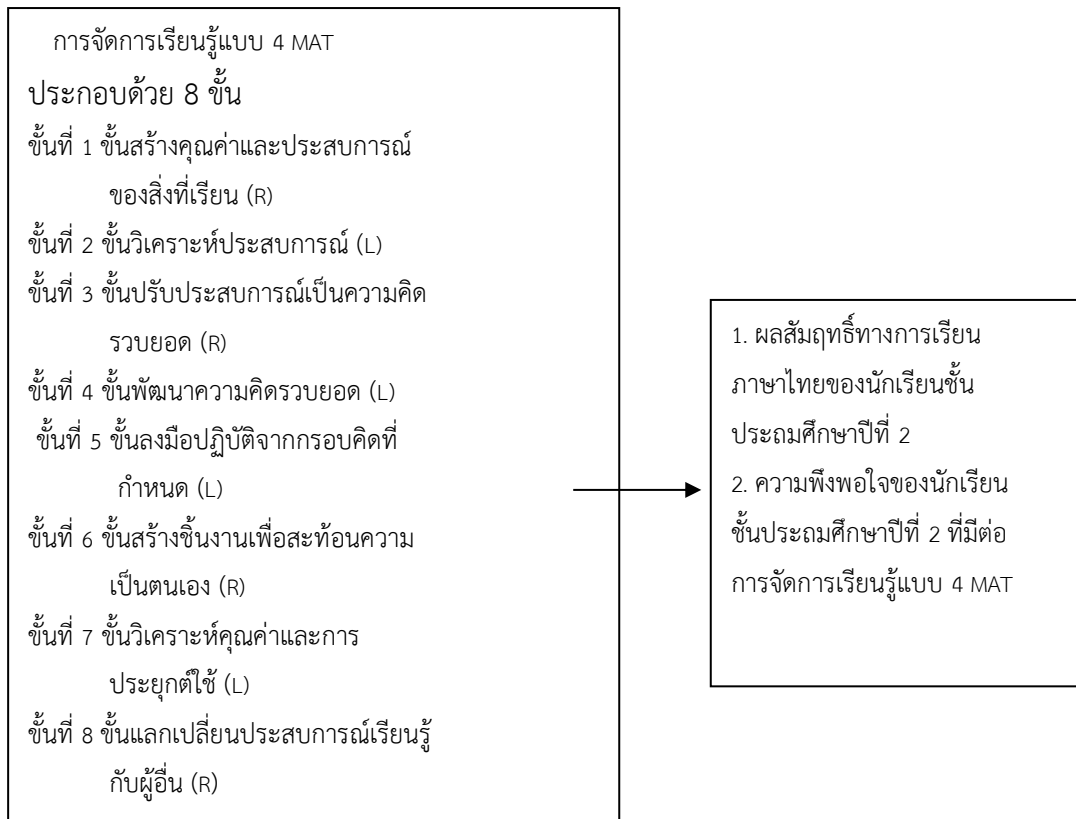
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับตัวแปรตามอื่นๆ ที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT เช่น ความคงทนในการเรียนรู้ ความคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น

2.2 ควรมีการวิจัยโดยนำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT ไปทดลองใช้กับสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เช่น การเขียน หลักการใช้ภาษา เป็นต้น

องค์ความรู้ที่ได้รับ

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 การศึกษาครั้งนี้ สามารถสร้างองค์ความรู้ โดยได้แนวทางสำหรับครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ตามผลการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพตามการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ในการศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กิตติชัย สุธาสีโนบล. (2545). กิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่คำนึงถึงพัฒนาการ ทางสมองของผู้เรียน อย่างเท่าเทียมกัน (วิจัยการจัดการเรียนรู้ 4 MAT). *วารสารวิชาการ*, 4(1), 154-172.
- จักรพงษ์ แสนสุริวงศ์. (2564). *การพัฒนาความสามารถในการอ่านและการเขียนคำที่ประสมด้วยสระ เปลี่ยนรูปและสระลดรูป และความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหนองผักแว่นโนนฮ้างหนองบัวสามัคคี*. วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- นพมณี มีทอง. (2562). *ผลการใช้วิธีการสอนแบบ 4 MAT เพื่อพัฒนาการอ่านคิดวิเคราะห์วรรณคดี และวรรณกรรมไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4*. วิทยานิพนธ์ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ไพศาล วรคำ. (2555). *การวิจัยทางการศึกษา Education Research*. มหาสารคาม: ตักศิลาการพิมพ์.

- สิริวิมล พวงมาลา. (2561). ผลการใช้การจัดการเรียนรู้แบบโพร์แมทเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านในวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านแม่กอนใน. วิทยานิพนธ์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วัชรรา เล่าเรียนดีและคณะ (2560). กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาการคิดและยกระดับคุณภาพการศึกษา. นครปฐม: เพชรเกษมพรินต์ติ้ง กรุ๊ป จำกัด.
- สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2549). หลักและวิธีสอนอ่านภาษาไทย. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- พาพร แซ่ฮึง. (2559). ผลการใช้การจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT เพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนสร้างสรรค์และเจตคติต่อการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสายน้ำผึ้ง ในพระอุปถัมภ์ฯ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุวัฒน์ วิวัฒนานนท์. 2550. ทักษะการอ่าน การคิดวิเคราะห์ และเขียน. นนทบุรี: ซี.ซี. นอลลิคส์ลิงค์.
- Sweller, J. (2006). *The worked example effect and human cognition: Learning and Instruction*. New Jersey: Educational Technologies.

ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจ ในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ

พิงค์ฉัตร เมธาธารณ์กุล^{1*} อำนวย ทองโปร่ง²

¹นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง

²อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

*Corresponding Author E-mail: 6514470053@rumail.ru.ac.th

(Received: 16 February 2024, Revised: 11 March 2024, Accepted: 13 March 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ 2) เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ และ 3) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 333 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางสำเร็จรูปของโคเฮน (Cohen) จากนั้นใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความคิดเห็นของครูที่มีต่อทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .987 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ผลการวิจัยพบว่า 1) ทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 3) ทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ มีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ทักษะการสื่อสาร; แรงจูงใจ; ความสัมพันธ์

The relationship between the communication skills of School Administrators and teachers' performance Motivation under the Secondary Educational Service Area Office, Samut Prakan

Phingthichat Methatarnkul¹ and Amnuay Thongprong²

Master of Educational Program in Educational Administration Faculty of Educational,
Ramkhamhaeng University

Ph.D. Lecturer of Faculty of Educational, Ramkhamhaeng University

*Corresponding Author E-mail: 6514470053@rumail.ru.ac.th

(Received: 16 February 2024, Revised: 11 March 2024, Accepted: 13 March 2024)

ABSTRACT

The objectives of this research are 1) to study the communication skills of school administrators according to teachers' opinions under the Secondary Educational Service Area Office, Samut Prakan; 2) to study the motivation for teachers' performance according to teachers' opinions under the Secondary Educational Service Area Office, Samut Prakan; and 3) to find the relationship between the communication skills of school administrators and teachers' performance motivation according to teachers' opinions under the Secondary Educational Service Area Office, Samut Prakan. The population in this study were 333 teachers of Academic year 2023 under the Secondary Educational Service Area Office, Samut Prakan. The sample size was determined by opening Cohen's ready-made tables (Cohen, 2011) and used Multi - Stage Random Sampling methodology. The tool used in the research was a questionnaire on teachers' opinions on communication skills of school administrators and teachers' performance motivation according to teachers' opinions under the Secondary Educational Service Area Office, Samut Prakan at reliability level of .987. The statistics used for the analysis were mean, standard deviation, and Pearson's Product Moment Correlation Coefficient. Results indicated that: 1) the communication skills of school administrators under the Secondary Educational Service Area Office, Samut Prakan both overall and each aspect is at a high level, 2) the motivation for teachers' performance under the Secondary Educational Service Area Office, Samut Prakan both overall and each aspect is at a high level, 3) the communication skills of school administrators are related to teachers' performance motivation under the Secondary Educational Service Area Office, Samut Prakan overall is at a high level at the significant level of .01

Keywords: Communication skills; Motivation; Relationship

บทนำ

ในโลกแห่งศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีทักษะด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านทักษะการสื่อสาร ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญในการก่อให้เกิดความเข้าใจ ความร่วมมือกัน การสร้างขวัญกำลังใจ การจูงใจครูให้มีความก้าวหน้าและประสบความสำเร็จ ทักษะการสื่อสารจึงมีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล นอกจากนี้การมีทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพช่วยทำให้ครูมีความพึงพอใจต่องานที่ทำ สามารถจูงใจและกระตุ้นให้ครูทำงานด้วยความเต็มใจ เต็มกำลังความสามารถ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาทุกคนจึงควรมีทักษะการสื่อสารที่สามารถสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้กับครูในสถานศึกษา เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องทำงานร่วมกับผู้อื่น และต้องอาศัยผู้อื่นในการทำงานให้สำเร็จ ถ้าครูไม่มีแรงจูงใจในการทำงาน ผลงานที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องการก็จะไม่มีคุณภาพ หรือต้องเหนื่อยและใช้เวลามากกว่าปกติ (ปิยวรรณ งามสง่า, 2564)

จากการวิเคราะห์ความสำเร็จของผลทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ ในปีการศึกษา 2563 เทียบกับปีการศึกษา 2564 พบว่า ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในทุกรายวิชา ยกเว้น วิชาวิทยาศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยลดลง ส่วนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 วิชาคณิตศาสตร์ ลดลง 1.34 คะแนน วิชาวิทยาศาสตร์ ลดลง 3.02 คะแนน และวิชาภาษาอังกฤษ ลดลง 0.38 คะแนน (แบบรายงาน 5.1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตารางพัฒนาการของค่าเฉลี่ยและ T-Score ของผลการทดสอบทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าโรงเรียนควรเร่งรัดหาวิธีการแก้ไขปัญหาคะแนนผลทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียน ซึ่งปัญหาเป็นผลมาจากการจัดการศึกษาของแต่ละโรงเรียน เมื่อพิจารณาจากผู้บริหารสถานศึกษาควรต้องเริ่มต้นตัวในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยผู้บริหารจำเป็นต้องแจ้งข้อมูลและข่าวสารสำคัญแก่ครูในลักษณะที่เข้าใจง่ายและไม่มีข้อผิดพลาด อีกทั้งควรมีการประชุมเพื่ออธิบายสิ่งต่าง ๆ ให้ชัดเจนด้วย ซึ่งจะช่วยให้ครูสามารถนำข้อมูลเหล่านี้ไปวิเคราะห์หลักสูตรและตัวชี้วัดเพื่อวางแผนการจัดทำแผนการสอนให้ดีขึ้น และสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ผู้บริหารควรมีช่องทางการสื่อสารหรือวิธีการส่งข่าวสารที่รวดเร็ว เพื่อให้ครูสามารถปฏิบัติตามนโยบายได้อย่างรวดเร็ว ในพัฒนาศักยภาพด้านวิชาการของนักเรียนให้มีคุณภาพที่สุด มีการกำกับติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อการกระตุ้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น และแก้ปัญหาคะแนนผลทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) ให้มีคะแนนเฉลี่ยที่สูงกว่าระดับประเทศ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ, 2565)

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การบริหารงานของสถานศึกษาให้บรรลุตามเป้าประสงค์นั้น ทักษะการสื่อสารของผู้บริหารมีผลอย่างมากต่อการบริหารงานและการจัดการในสถานศึกษา เพื่อให้การทำงานของบุคลากรในสถานศึกษามีความชัดเจน เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ช่วยให้การดำเนินงานต่าง ๆ ของสถานศึกษามีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการมีทักษะการ

สื่อสารที่มีประสิทธิภาพของผู้บริหารที่สามารถสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำผลการศึกษาไปใช้พัฒนาการบริหารงานและการจัดการสถานศึกษาให้มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ
2. เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ
3. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ขอบเขตด้านตัวแปร

- 1.1 ตัวแปรที่ 1 คือ ทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 3 ด้าน
 - 1.1.1 ด้านช่องทางการสื่อสาร (Channels)
 - 1.1.2 ด้านเนื้อหา (Content)
 - 1.1.3 ด้านความเห็นอกเห็นใจ (Empathy)
- 1.2 ตัวแปรที่ 2 คือ แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ประกอบด้วย 3 ด้าน
 - 1.2.1 ด้านความสำเร็จในการทำงาน (Achievement)
 - 1.2.2 ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ (Job Scope)
 - 1.2.3 ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่ (Career Path)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2566 จำนวน ทั้งหมด 25 โรงเรียน จำนวน 2,275 คน
- 2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ จำนวน 333 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางสำเร็จรูปของโคเฮน (Cohen, 2011) ซึ่งมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 333 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Muti-Stage Random Sampling) ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) แบ่งชั้นตามสหวิทยาเขต ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 สหวิทยาเขต คือ สหวิทยาเขตเมืองปราการ สหวิทยาเขตวิทยปราการ สหวิทยาเขตป้อมปราการ และสห

วิทยาเขตสุวรรณภูมิปรากฏ ขั้นตอนที่ 2 การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ตามสัดส่วนของประชากร

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย ระดับการศึกษา วิทยฐานะ และอายุ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert Scale) แบ่งออกเป็น 3 ด้าน มีจำนวน 30 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert Scale) แบ่งออกเป็น 3 ด้าน มีจำนวน 30 ข้อ

โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.6-1.0 นำไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูโรงเรียนบ้านสวน (จันทบุรี) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 คน วิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.987

3.2 ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การดำเนินการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือสำหรับการรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยมีรายละเอียดในการดำเนินการ ดังนี้

3.2.1 ศึกษา ค้นคว้า ตำรา เอกสารทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัย

3.2.2 นำข้อมูลที่ได้ศึกษามาพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย และข้อคำถามเกี่ยวกับหัวข้อวิจัย ในแต่ละข้อคำถามให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

3.2.3 นำเครื่องมือที่พัฒนาเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และสำนวนภาษาให้มีความถูกต้อง เหมาะสม จากนั้นปรับปรุงแบบสอบถามตามคำแนะนำ เพื่อให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

3.2.4 นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม ความถูกต้องของรูปแบบ

(Format) ความถูกต้องของภาษาที่ใช้ (Wording) และให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสม โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item objective congruence index: IOC) ระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ โดยกำหนดระดับความสอดคล้อง ดังนี้ (ไพศาล วรคำ, 2561, หน้า 269)

ถ้าเห็นว่าสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะให้คะแนน +1

ถ้าเห็นว่าไม่แน่ใจให้คะแนน 0

ถ้าเห็นว่าไม่สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะให้คะแนน -1

3.2.5 นำผลการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.6-1.0 และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญให้แบบสอบถามมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อทำการตรวจสอบ

3.2.6 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้ตอบแบบสอบถามที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำนวน 30 คน จากนั้นนำมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก โดยการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-total Correlation) มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.2-0.8 และวิเคราะห์ค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .987

3.2.7 จัดทำแบบสอบถาม เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

3.3 วิธีการเก็บข้อมูล

3.3.1 ผู้วิจัยประสานงานจากบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหง เพื่อทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ

3.3.2 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำแบบสอบถามไปให้กับกลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ ระหว่างวันที่ 9 - 31 ตุลาคม 2566 ได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 333 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

3.4 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

3.4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านช่องทางการสื่อสาร (Channels) 2) ด้านเนื้อหา (Content) 3) ด้านความเห็นอกเห็นใจ (Empathy) โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD)

3.4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ความสำเร็จในการ

ทำงาน (Achievement) 2) ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ (Job Scope) 3) ความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ (Career Path) โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD)

3.4.3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ โดยภาพรวมและรายด้าน ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการวิเคราะห์ทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

ทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา	ผลการประเมิน			
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านช่องทางการสื่อสาร (Channels)	4.25	0.61	มาก	1
2. ด้านเนื้อหา (Content)	4.22	0.69	มาก	2
3. ด้านความเห็นอกเห็นใจ (Empathy)	4.11	0.71	มาก	3
รวมเฉลี่ย	4.19	0.59	มาก	

จากตาราง 1 พบว่า ทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.19) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยด้านช่องทางการสื่อสาร (Channels) มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.25) รองลงมาคือ ด้านเนื้อหา (Content) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.22) และด้านความเห็นอกเห็นใจ (Empathy) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.11) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ โดยภาพรวมและรายด้าน ดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการวิเคราะห์แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โดยภาพรวมและรายด้าน

แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู	ผลการประเมิน			
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ
1. ความสำเร็จในการทำงาน (Achievement)	4.29	0.51	มาก	1
2. ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ (Job Scope)	4.28	0.51	มาก	2
3. ความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ (Career Path)	4.21	0.57	มาก	3
รวมเฉลี่ย	4.26	0.47	มาก	

จากตาราง 2 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.26) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านความสำเร็จในการทำงาน (Achievement) มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.29) รองลงมาคือ ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ (Job Scope) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.28) และด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ (Career Path) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.21) ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ ดังตาราง 3

ตาราง 3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน(Pearson's Product-Moment Correlation Coefficient) ระหว่างทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู

ทักษะการสื่อสารของผู้บริหาร สถานศึกษา	แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู			
	Y_1	Y_2	Y_3	Y_{tot}
X_1	0.74**	0.44**	0.70**	0.71**
X_2	0.68**	0.52**	0.62**	0.68**
X_3	0.55**	0.60**	0.61**	0.66**
X_{tot}	0.74**	0.60**	0.73**	0.78**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 พบว่า ทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา (X_{tot}) มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู (Y_{tot}) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ อยู่ในระดับสูง (r_{xy} = 0.78**) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู พบว่า ด้านช่องทางการสื่อสาร (Channels) (X_1) มีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับสูง (r_{xy} = 0.71**) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รองลงมา

คือ ด้านเนื้อหา (Content) (X_2) มีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับปานกลาง ($r_{xy} = 0.68^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านความเห็นอกเห็นใจ (Empathy) (X_3) มีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับปานกลาง ($r_{xy} = 0.66^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านช่องทางการสื่อสาร (Channels) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านเนื้อหา (Content) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และด้านความเห็นอกเห็นใจ (Empathy) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องมาจากทักษะการสื่อสารของผู้บริหารมีส่วนสำคัญ และความจำเป็น เป็นเครื่องมือสำคัญที่ในการบริหารสถานศึกษา สั่งการ ดำเนินการต่าง ๆ ให้เกิดประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ทักษะการสื่อสารของผู้บริหารในด้านต่าง ๆ มีความสำคัญในทุกด้าน และแต่ละด้านก็มีความสัมพันธ์ที่เป็นรากฐานสำหรับทักษะการสื่อสารที่ดี ทักษะการสื่อสารของผู้บริหารโรงเรียนที่ทั้งดีและมีคุณภาพสูงจะส่งผลต่อการปฏิบัติงานอยู่เสมอ เนื่องจากการใช้ทักษะการสื่อสารที่ชัดเจนถูกต้องเหมาะสมครบถ้วน และมีคุณภาพสูง ส่งผลให้เกิดความรู้ความเข้าใจแก่ครู ทำให้เกิดความเข้าใจร่วมกันและไม่มีความขัดแย้ง ทำให้ครูปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง สร้างแรงจูงใจในการทำงานให้กับครู เนื่องจากครูได้รับการปฏิบัติและบริหารจัดการอย่างยุติธรรมในด้านต่าง ๆ จากผู้บริหารโรงเรียน สามารถสร้างแรงจูงใจให้ครูตามความรู้ความสามารถ และศักยภาพของครู คอยดูแลสนับสนุนส่งเสริมและกำกับดูแลการปฏิบัติงานของครูในด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชีรวิทย์ แพบัว (2564) ที่ได้ศึกษาทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งพบว่า ทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากทักษะการสื่อสารของผู้บริหารมีความสำคัญและจำเป็น เนื่องจากทักษะการสื่อสารเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้การบริหารสถานศึกษาประสบความสำเร็จ เป็นพื้นฐานพื้นฐานสำหรับการพัฒนาระบบการจัดการ การสั่งการ การปฏิบัติงาน และการสร้างความมั่นใจ นอกจากนี้ทักษะในการสื่อสารของผู้บริหารมีความสำคัญในทุกด้าน และแต่ละด้านมีความเกี่ยวข้องกันซึ่งเป็นการสร้างรากฐานสำหรับการใช้ทักษะในการสื่อสารที่ดี โดยคุณภาพและประสิทธิผลของทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาจะส่งผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร เนื่องจากการใช้ทักษะการสื่อสารที่ชัดเจนถูกต้อง เหมาะสม ครบถ้วน และมีคุณภาพสูง จะส่งผลให้เกิดความรู้ความเข้าใจในบุคลากรนำไปสู่ความเข้าใจร่วมกัน และป้องกันข้อผิดพลาดทำให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้ถูกต้อง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อมรา ปานศรีแสง และมินมาสพรานป่า (2565) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลใน

การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตบึงกุ่ม ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทักษะการสื่อสารด้านช่องทางการติดต่อสื่อสารมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และด้านความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

1.1 ทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านช่องทางการสื่อสาร (Channels) พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสามารถเลือกใช้ช่องทางการสื่อสารที่เหมาะสมกับเรื่องที่จะติดต่อสื่อสารในแต่ละครั้ง ทั้งยังให้การสนับสนุนในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการสื่อสารข้อมูล ข่าวสารต่าง ๆ ของสถานศึกษา ใช้โซเชียลมีเดียในการแจ้งข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว และทันต่อเหตุการณ์ ได้แก่ ไลน์ เฟสบุ๊ก หรือเว็บไซต์ของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Berio David (1960) ในแบบจำลองการสื่อสารของเบอร์โล (The Berlo Model or SMCR Model) ได้กล่าวถึง ช่องทางการสื่อสาร คือ ช่องทางที่ใช้ในการถ่ายทอดสาร โดยได้วิเคราะห์ถึงประสาทสัมผัสทั้งห้าของมนุษย์ ประกอบไปด้วย 1) การมองเห็น 2) การได้ยิน 3) การดมกลิ่น 4) การลิ้มรส 5) การสัมผัส สอดคล้องกับ กรธนา โพธิ์เต็ง (2561) อ้างถึงในกิดานันท์ มลิทอง (2548) ได้กล่าวถึงแบบจำลองของวิลเบอร์ ชรัมม์ (Wilbur Schramm) ไว้ว่า ในการสื่อสารนั้นจะต้องอาศัยช่องทางการสื่อสาร (Channel) ในการสื่อสาร เราสามารถใช้ช่องทางในการสื่อสารได้พร้อมกันหลายช่องทางในเวลาเดียวกัน ซึ่งข้อมูลข่าวสารแต่ละชนิดที่ถูกถ่ายทอดผ่านช่องทางแต่ละช่องทางในเวลาเดียวกัน สามารถให้ความหมายแก่ผู้รับสารได้ทั้งนั้น เช่น ในขณะที่เราพูด (คลื่นเสียงและอากาศเป็นช่องทาง) เราแสดงกิริยาอาการ (แสงเป็นช่องทาง) ประกอบการพูด ข้อมูลข่าวสารที่ส่งผ่านช่องทางทั้ง 2 ชนิดนี้มีความหมายสำหรับผู้ฟังทั้งสิ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชยา พานธรักษ์ (2564) ได้ศึกษาทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง ผลการศึกษา พบว่า ทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอกะลา จังหวัดลำปาง ด้านช่องทางการสื่อสาร อยู่ในระดับมาก

1.2 ทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านเนื้อหา (Content) พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารพิจารณาและวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารก่อนที่จะส่งสารหรือสื่อสารให้กับครูในสถานศึกษาทราบ ผู้บริหารมีการสื่อสารข้อมูลและข่าวสารที่มีความถูกต้อง น่าเชื่อถือ และผู้บริหารเสนอข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อการทำงานเป็นประจำ โดยผู้บริหารสามารถใช้เนื้อหาในการสื่อสารกับครูให้เข้าใจในเวลาสั้น ๆ ได้ ซึ่งสอดคล้องกับจิราวรรณ ยิ้มปลื้ม (2561) ที่ได้กล่าวว่า เนื้อหาสาระ (Content) ที่ดีจะต้องมีความหมายสำหรับผู้รับ มีสาระประโยชน์แก่กลุ่มชน หรือมีสิ่งที่เขาจะได้ผลประโยชน์ จึงน่าสนใจ บางครั้งสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่มชนกลุ่มหนึ่ง แต่อาจจะไม่มีสาระสำหรับคนบางกลุ่ม จึงต้องใช้การพิจารณาถึงกลุ่มเป้าหมายที่ต้องติดต่อสื่อสารด้วย เป็นไปตามงานวิจัยของ อมรา ปานศรีแสง และมินมาส พรานป่า (2565) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัด

กรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตบึงกุ่ม พบว่า ทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตบึงกุ่ม ด้านช่องทางการติดต่อสื่อสาร อยู่ในระดับมากที่สุด

1.3 ทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความเห็นอกเห็นใจ (Empathy) พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารให้กำลังใจ สนับสนุน ส่งเสริมความรู้และความสามารถของครูให้พัฒนาสูงขึ้น มี ผู้บริหารชื่นชม และยอมรับในความรู้ ความสามารถของครูแต่ละคน โดยไม่ยึดความรู้สึกของตนเองเป็นที่ตั้ง และผู้บริหารเข้าใจถึงความคิดเห็นของครู และทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างกันของครูในการปฏิบัติงาน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ผู้บริหารมีความรู้สึกเห็นอกเห็นใจ และมีความรู้ความเข้าใจในตัวครู สอดคล้องกับแนวคิดของ Barrett (2006) ที่ได้กล่าวว่า การสื่อสารระดับบริหารจัดการ (Managerial Communication) เป็นการสื่อสารเชิงบริหารจัดการเป็นส่วนสำคัญในการบริหารจัดการบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ และครอบคลุมการสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การโต้ตอบแบบเห็นหน้าและการสื่อสารเชิงโต้ตอบภายในกลุ่มและองค์กร เพื่อให้การสื่อสารในการบริหารจัดการประสบความสำเร็จ ผู้บริหารจำเป็นต้องมีทักษะในการสื่อสารระหว่างบุคคล ซึ่งทักษะเหล่านี้ช่วยให้ผู้บริหารไม่เพียงแต่สามารถถ่ายทอดข้อความของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่านั้น แต่ยังช่วยให้เข้าใจและเห็นอกเห็นใจกับอารมณ์และมุมมองของบุคลากรและความเข้าใจต่อวัฒนธรรมต่างสังคมได้อีกด้วย และสอดคล้องกับพริดา พรหมบุตร (2561) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ความเห็นอกเห็นใจ (Empathy) เป็นความเข้าใจความต้องการของผู้ส่งสารต่อผู้รับข่าวสาร หรือการที่ผู้ส่งสารเอาหัวใจให้กับผู้รับสาร ความเห็นอกเห็นใจเป็นเรื่องที่คุณส่งสารให้ความยืดหยุ่นในการให้ความหมายของสารได้ในระดับหนึ่ง ที่ยังอยู่ในกรอบของการอ้างอิง ซึ่งจะทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ อิทธิศักดิ์ ศิริจันทร์ และ พิมลพรรณ เพชรสมบัติ (2562) ที่ได้ศึกษาทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาและนำเสนอรูปแบบของการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผลการศึกษาพบว่า ทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความเห็นใจ อยู่ในระดับมาก

2. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านความสำเร็จในการทำงาน (Achievement) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ (Job Scope) และด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ (Career Path) ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากความสำเร็จในการทำงานครูสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดจากการปฏิบัติงานได้ด้วยตนเองจนสำเร็จ ลุล่วงไปด้วยดี ทำงานที่ได้รับมอบหมายจนประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่สถานศึกษากำหนด ใช้กระบวนการในการปฏิบัติงานต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ลักษณะของงานที่ปฏิบัติเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา ช่วยพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา ครูปฏิบัติงานอย่างเป็นขั้นตอน มีกระบวนการ การวางแผนงาน กำหนดวิธีการ และเป้าหมายที่ชัดเจน เหมาะสม และเป็นงานที่มีความท้าทายความรู้ความสามารถของตนเอง สอดคล้องกับทฤษฎีแรงจูงใจของเฮอริชเบิร์ก (1959) ซึ่งประกอบด้วย แรงจูงใจ 2 ด้าน คือ ปัจจัยจูงใจ และปัจจัยค้ำจุน โดยแยกเป็น 13 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความสำเร็จในการทำงานของบุคคล 2) การได้รับการยอมรับนับถือ 3) ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ 4) ความรับผิดชอบ 5)

ความก้าวหน้า 6) เงินเดือนและสวัสดิการ 7) ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน 8) สถานะทางอาชีพ 9) นโยบายและการบริหาร 10) สภาพการทำงาน 11) ความเป็นอยู่ส่วนตัว 12) ความมั่นคงในการทำงาน และ 13) วิธีการปกครองบังคับบัญชา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยวรรณ งามสง่า (2564) ที่ศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารกับแรงจูงใจของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่า แรงจูงใจของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่ามัธยฐานลดจากมากไปน้อย คือ ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านโอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าในอนาคต ด้านความมั่นคงในการทำงาน ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ส่วนด้านนโยบายและการบริหารงานและด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติอยู่ในลำดับที่เท่ากัน ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ ด้านความรับผิดชอบงาน ด้านวิธีการปกครองของ ผู้บังคับบัญชา ด้านสถานภาพ ด้านสภาพการทำงาน ด้านความเป็นอยู่ส่วนตัว และด้านเงินเดือน ตามลำดับ

2.1 แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ด้านความสำเร็จในการทำงาน (Achievement) พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดจากการปฏิบัติงานได้ด้วยตนเองจนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ครูสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายจนประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่สถานศึกษากำหนด และครูใช้กระบวนการในการปฏิบัติงานต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยที่ครูเกิดความพึงพอใจและภาคภูมิใจกับผลสำเร็จของงานที่ได้รับมอบหมาย สอดคล้องกับปทุมพร กาญจนอรรถ (2561) ที่กล่าวถึง องค์ประกอบของแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ 1) ความสำเร็จในการทำงาน หมายถึง ครูปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายจนเสร็จและประสบความสำเร็จ สร้างผลงานที่เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาและตัวเอง จนเกิดความภาคภูมิใจในตนเองและเกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ 2) ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ หมายถึง งานด้านต่าง ๆ ที่ผู้บริหารสถานศึกษามอบหมายให้ครูปฏิบัติ โดยคำนึงถึงความรู้ความสามารถและความถนัดของครู เป็นงานที่น่าสนใจ ทำหาย จนเกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ส่งผลต่อความสำเร็จของสถานศึกษาและตนเอง 3) ความก้าวหน้าในหน้าที่ หมายถึง ครูได้รับการเลื่อนขั้นเงินเดือน เลื่อนตำแหน่งงาน และการส่งเสริมจากผู้บริหารสถานศึกษาตามความสามารถของตนเอง รวมทั้งได้โอกาสในการพัฒนาตนเองเพื่อนำความรู้และประสบการณ์มาปรับใช้ในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญมาส ผาดี (2563) ที่ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ด้านความสำเร็จในงาน อยู่ในระดับมาก

2.2 แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ (Job Scope) พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะงานที่ครูได้รับมอบให้ปฏิบัติเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา และเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา ครูปฏิบัติงานอย่างเป็นขั้นตอน มี

กระบวนการ การวางแผนงาน กำหนดวิธีการ และเป้าหมายที่ชัดเจน เหมาะสม และงานที่ครูได้รับการมอบหมายให้ปฏิบัติเป็นงานที่มีความท้าทายความรู้ความสามารถของตนเอง และงานที่ครูได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานมีความน่าสนใจ และหลากหลาย สอดคล้องกับแนวคิดของ เฮิร์ซเบิร์ก มอสเนอร์ และสไนเดอร์แมน (Herzberg, Mausner and Snyderman) ที่ได้กล่าวว่า ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของแรงจูงใจในการทำงาน สอดคล้องกับชนกฤต ศาสตราโชติ (2563) ที่ได้กล่าวว่า ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ หมายถึง เป็นงานที่ครูมีความสนใจมีปริมาณงานที่เหมาะสม มีความท้าทายทาง คณิตศาสตร์ ความรู้ ความสามารถ สามารถเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ได้เปิดโอกาสให้ใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้อย่างเต็มที่ และเป็นงานที่เปิดโอกาสให้สามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเองตั้งแต่ต้นจนจบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิสมัย ไชยบัวแดง (2560) ที่ได้ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเครือข่ายเกาะช้าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ด้านลักษณะของงานที่ทำ อยู่ในระดับมาก

2.3 แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ (Career Path) พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูได้รับโอกาสในการพัฒนาความรู้ความสามารถ ทักษะการทำงานจากการอบรม สัมมนา หรือศึกษาดูงาน ครูได้รับความไว้วางใจจากผู้บริหารให้ปฏิบัติงานสำคัญของสถานศึกษาและได้เลื่อนตำแหน่งหน้าที่ในงานที่สูงขึ้น และครูรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายจนประสบความสำเร็จเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น และครูได้รับการพิจารณาความดีความชอบที่มีความเป็นธรรม และเหมาะสมกับงานที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งสอดคล้องกับฐิตาภรณ์ ทุทุมมา (2563) ที่ได้กล่าวว่า ความก้าวหน้าในงาน หมายถึง การได้รับการเลื่อนตำแหน่งสูงขึ้นของพนักงานในองค์กร การได้รับการฝึกอบรมและพัฒนาความรู้ความสามารถ เพื่อมีโอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานที่สูงขึ้น และการได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา และสอดคล้องกับทฤษฎีการจูงใจ ERG ของAlderfer (1969) ที่ได้กล่าวว่า เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ แต่ไม่เคร่งครัดกับลำดับของความต้องการว่าความต้องการใดเกิดขึ้นก่อนหรือหลัง และความต้องการหลาย ๆ อย่างอาจเกิดขึ้นพร้อมกันได้ แบ่งออกเป็น 3 ประการ 1) ความต้องการในการดำรงชีวิต (Existence needs: E) 2) ความต้องการด้านสัมพันธ (Relatedness needs: R) 3) ความต้องการด้านความเจริญเติบโตก้าวหน้า (Growth need: G) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยวรรณ งามสง่า (2564) ที่ได้ศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารกับแรงจูงใจของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจของครูในโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปน้อย คือ ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านโอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าในอนาคต ด้านความมั่นคงในการทำงาน ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ส่วนด้านนโยบายและการบริหารงานและด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ อยู่ในระดับมากทุกข้อ

3. ทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ มีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับสูงหรือมีความสัมพันธ์ในลักษณะคล้ายตามกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้การเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีการสื่อสารที่เหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นในด้านช่องทางการสื่อสาร (Channels) ด้านเนื้อหา (Content) และด้านความเห็นอกเห็นใจ (Empathy) จนทำให้สามารถกระตุ้นเร้าหรือส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ทั้งในเรื่องความสำเร็จในการทำงาน (Achievement) เรื่องลักษณะของงานที่ปฏิบัติ (Job Scope) และเรื่องความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ (Career Path) ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของ Barrett (2006) ที่ได้กล่าวว่า การสื่อสารระดับบริหารจัดการ (Managerial Communication) เป็นการสื่อสารเชิงบริหารจัดการเป็นส่วนสำคัญในการบริหารจัดการบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ และครอบคลุมการสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การโต้ตอบแบบเห็นหน้าและการสื่อสารเชิงโต้ตอบภายในกลุ่มและองค์กร เพื่อให้การสื่อสารในการบริหารจัดการประสบความสำเร็จ ผู้บริหารจำเป็นต้องมีทักษะในการสื่อสารระหว่างบุคคล ซึ่งทักษะเหล่านี้ช่วยให้ผู้บริหารไม่เพียงแต่สามารถถ่ายทอดข้อความของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่านั้น แต่ยังช่วยให้เข้าใจและเห็นอกเห็นใจกับอารมณ์และมุมมองของบุคลากรและความเข้าใจต่อวัฒนธรรมต่างสังคมได้อีกด้วย ดังนั้นทักษะการสื่อสารจึงมีความสอดคล้องสัมพันธ์กันกับแรงจูงใจ ดังที่ Evans (1971) ได้กล่าวว่า แรงจูงใจที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงานโดยเน้นถึงความสำคัญของเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของงาน ซึ่ง Evans ได้ตั้งทฤษฎีเกี่ยวกับการกระตุ้นให้บุคคลแสดงความสามารถออกมาว่า “กิจกรรมของแต่ละบุคคลที่กระทำย่อมนำไปสู่วัตถุประสงค์อันสำคัญที่ผู้กระทำคาดหวังไว้” จากนั้น Evans ได้สร้างแบบจำลองที่เกี่ยวกับแรงจูงใจในการทำงาน (Path model) ซึ่งสรุปได้ว่า 1) แรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ใด ๆ นั้นอยู่ที่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ จึงก่อให้เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่มากขึ้น 2) ถึงแม้จะมีแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ แต่หากมีตัวถ่วงในการปฏิบัติหน้าที่ เช่น ขาดความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ ขาดอิสรภาพ ก็ส่งผลให้กิจกรรมนั้นขาดตอน หรือหากไม่มีตัวถ่วงแต่ไม่มีแรงจูงใจ กิจกรรมนั้นก็ดำเนินไปด้วยดีไม่ได้ อาจกระทำขาดตอนเป็นช่วง ๆ ไม่มีความสม่ำเสมอ กิจกรรมที่มีประสิทธิภาพจะต้องเป็นกิจกรรมที่มีความสม่ำเสมอ และความสม่ำเสมอในการทำงานจะต้องขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถ สิ่งแวดล้อมที่ดีในการทำงาน ตลอดจนแรงจูงใจที่จะดำเนินการด้วย 3) ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้นั้น จะเกิดขึ้นได้เพราะมีความสม่ำเสมอในการทำงาน ประกอบกับแนวทางในการดำเนินตามวัตถุประสงค์ องค์ประกอบสองประการนี้หากขาดประการใดประการหนึ่ง ความสำเร็จก็จะน้อยลง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชยา พานธรักษ์ (2564) ที่ได้ศึกษาทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการทำงานที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านความชัดเจน ด้านความเข้าใจผู้รับสาร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อมรา ปานศรีแสง และมินมาส พรานป่า (2565) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา

โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตบึงกุ่ม ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาเท่ากับ .885 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้านสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์พรณ หล้าน้อย (2560) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโรงเรียนกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในกลุ่มโรงเรียนที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโรงเรียนกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในกลุ่มโรงเรียนที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับค่อนข้างสูง ($r = 0.801$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ .01 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐพล หงส์คำ และมีนมาส พรานป่า (2565) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 2 มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยรวมเท่ากับ .964 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1. ทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา

1.1.1 ด้านช่องทางการสื่อสาร ผู้บริหารสถานศึกษาควรเลือกใช้ช่องทางการสื่อสารที่มีการสนับสนุนในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีความรวดเร็ว และทันต่อเหตุการณ์

1.1.2 ด้านเนื้อหา ผู้บริหารสถานศึกษาควรพิจารณาและวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารก่อนที่จะส่งสารหรือสื่อสารให้กับครูทราบ และจะต้องถูกต้อง น่าเชื่อถือ เป็นประโยชน์ต่อการทำงาน

1.1.3 ด้านความเห็นอกเห็นใจ ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้กำลังใจ สนับสนุน ส่งเสริมความรู้ความสามารถของครู และชื่นชมอย่างจริงใจเมื่อมีโอกาส

1.2 แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู

1.2.1 ด้านความสำเร็จในการทำงาน ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูได้ใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานจนประสบผลสำเร็จ และสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง

1.2.2 ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดภาระหน้าที่ และขอบเขตความรับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน ตรงกับความรู้ ความสามารถ ความถนัด และประสบการณ์ของครู

1.2.3 ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่ ผู้บริหารสถานศึกษาควรพิจารณาความดีความชอบที่มี
ความเป็นธรรม และเหมาะสมกับงานที่ได้รับผิดชอบ สนับสนุนให้พัฒนาตนเอง ส่งเสริมให้ศึกษาต่อเพื่อ
เพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยด้านแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ

2.3 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหาร
สถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดอื่น

เอกสารอ้างอิง

- กรธนา โพธิ์เต็ง. (2561). การพัฒนาทักษะการสื่อสารและความสามารถในการทำโครงการ โดยการจัดการ
เรียนรู้แบบโครงการของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2548). เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์
- จิราวรรณ ยิ้มปลื้ม. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสื่อสารในองค์กรของสำนักงาน
คณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.). การศึกษารายบุคคลตาม
หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ฐิตาภรณ์ ทูมมา. (2563). แรงจูงใจในการทำงานที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานฝ่ายบิวตี้
แอนด์ เซลล์ (Beauty & Sales) กรณีศึกษา บริษัทเซ็นทรัลเทรดดิ้ง จำกัด. สารนิพนธ์ตาม
หลักสูตรปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ธนกฤต ศาสตราโชติ. (2563). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเอกชน จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ตาม
หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ธีรวิทย์ แพบัว. (2564). ทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของ
ครูโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์.
- บุษยมาส ผาดี. (2563). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการ
ปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1. วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ปทุมพร กาญจนอรรถ. (2561). แนวทางการบริหารงานบุคคลที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.
ปริญญาานิพนธ์ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ปิยวรรณ งามสง่า. (2564). *การใช้อำนาจของผู้บริหารกับแรงจูงใจของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.*
- พริดา พรหมบุตร. (2561). *การสื่อสารภายในองค์กรที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน. วิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต สถาบันการบินพลเรือน สถาบันสมทบมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.*
- พิชยา พานธรักษ์. (2564). *ทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง มหาวิทยาลัยพะเยา.*
- พิมพรรณ หล้าน้อย. (2560). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโรงเรียนกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในกลุ่มโรงเรียนที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.*
- พิสมัย ไชยบัวแดง. (2560). *แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ. (2565). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ. กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ.*
- อมรา ปานศรีแสง. (2564). *ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตบึงกุ่ม. วิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.*
- อิทธิศักดิ์ ศิริจันทร์. (2562). *ทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. วิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.*
- Barrett, L. F. (2006). *Solving the Emotion Paradox: Categorization and the Experience of Emotion. Personality and Social Psychology Review*, 10, 20-46.
- Cohen, L., Mansion, L., & Marrison, K. (2011). *Research Methods in Education. 8th edition. New York: Routledge.*
- Evans, M. T. (1971). Managing the New managers. *Personal Administration*, 34(62), 31-38.
- Herzberg, F. (1959). Bernard Mausner, and Barbara B. Synderman. *The motivation to Work. New York: John Willey.*

แนวทางการพัฒนาการบริหารทรัพยากรบุคคลโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา ของโรงเรียนศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาท่าตอนศูนย์ที่ 1 สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3

รุ่งจรี กำลังรัมย์^{1*} ไพโรภ รัตนวงศ์² พูนชัย ยาวีราช³

¹นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

²⁻³อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

*Corresponding author e-mail: s56182480114@srru.ac.th โทร. 0640974164

(Received: 14 February 2024, Revised: 13 March 2024, Accepted: 14 March 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารทรัพยากรบุคคลโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศการบริหารทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา 3) เพื่อเสนอแนวทางการบริหารทรัพยากรบุคคลโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรโรงเรียนศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาท่าตอนศูนย์ที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2565 จำนวน 113 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเลือกโดยใช้สูตรสำเร็จรูปของ Taro Yamane โดยเลือกวิธีการแบบการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ได้จำนวน 84 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันในการบริหารทรัพยากรบุคคลโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศการบริหารทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล มีแนวปฏิบัติดังนี้ (1) การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง (2) การสร้างเสริมประสิทธิภาพ/การพัฒนา (3) การส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะ (4) การส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ (5) การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ (6) การส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรม 3) แนวทางการบริหารทรัพยากรบุคคลโดยใช้หลักธรรมาภิบาล มีแนวทางดังนี้ (1) ต้องสรรหาและบรรจุแต่งตั้งบุคลากรอย่างโปร่งใสและเป็นธรรม (2) ต้องสร้างเสริมประสิทธิภาพ/การพัฒนาตามหลักธรรมาภิบาล (3) ต้องส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะด้วยความชัดเจน โปร่งใส และตรวจสอบได้ (4) ต้องมีความรับผิดชอบในการพัฒนาตนเองส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ (5) ต้องมีการส่งเสริมและกำหนดมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ (6) ต้องมีการส่งเสริมวินัย คุณธรรม และจริยธรรม

คำสำคัญ: การบริหารทรัพยากรบุคคล; หลักธรรมาภิบาล; โรงเรียนศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา

Guidelines for the Development of Human Resource Management Using Good Governance Principles in Schools, School Center for Quality Education Tha Ton Center 1, Chiang Mai Primary Educational Area Office 3

Roongjuree Kamlangram¹ Pairop Rattanachuwong² Phoonchai Yawirach³

¹Master of Education in Educational Administration, Chiang Rai Rajabhat University

²⁻³Lecturer of Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: s56182480114@srnu.ac.th

(Received: 14 February 2024, Revised: 13 March 2024, Accepted: 14 March 2024)

ABSTRACT

The objective of this research is 1) to investigate the status of human resources management using good governance principles in the School Center 2) to study the best practices of human resources management using good governance principles in the School 3) to propose guidelines for human resources management using good governance principles in the School Center The population used in this research is 113 persons from the School Center for Quality Education Tha Ton Center 1 for the 2022 academic year. A sample of 84 people was selected using Taro Yamane's formula and simple random sampling. This research found that, 1) the overall status of human resources management using good governance principles in the School Center indicated a moderate condition. 2) best practices of human resources management using good governance principles in educational institutions include (1) Recruitment and appointment, (2) Performance enhancement/development, (3) Promotion of professional development, (4) Promotion and recognition (5), Promotion of professional standards and ethics and (6) Promotion of discipline, morality, and ethics. 3) The guidelines for human resource management using good governance principles include (1) Recruitment and appointment must be carried out transparently and fairly, (2) Performance enhancement/development must be done under good governance principles, (3) Promotion of professional development must be clear, transparent, and auditable, (4) Promotion and recognition must of the responsibility for self-development, (5) there must be a promotion and establishment of professional standards and ethics and (6) Promotion of discipline, morality, and ethics.

Keywords: Human Resource Management; Good Governance; School Center for Quality Education

บทนำ

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 กำหนดสาระสำคัญ 5 ประการในการพัฒนาการศึกษา ได้แก่ การเข้าถึง ความเท่าเทียม คุณภาพ ประสิทธิภาพ และตอบโจทยบริบทที่เปลี่ยนแปลง มุ่งเน้นให้ ความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรตามแผนดังกล่าว แผนการศึกษาชาติ เน้นย้ำว่าคนเป็นศูนย์กลางในการ พัฒนาประเทศ การสร้างระบบการศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพจึงเป็นกลไกหลักในการพัฒนาศักยภาพ และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้ระบบการศึกษามีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการ ทำงานและการบริหารจัดการ โดยเฉพาะเรื่องการบริหารทรัพยากรมนุษย์ เพราะคนเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญ ที่สุด การบริหารงานที่ไม่ได้ตระหนักถึงคุณค่าของคน ย่อมนำไปสู่ความล้มเหลว การบริหารงานบุคคลควรเน้น

ถึงศักยภาพของมนุษย์ องค์กรควรใช้วิธีการบริหารเพื่อเพิ่มคุณค่าให้กับมนุษย์ สร้างการมีส่วนร่วม เห็นความสำคัญของบุคลากร และพัฒนาบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

การพัฒนาบุคลากรเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารองค์กรไปสู่ความสำเร็จขององค์กรนั้นๆ ได้เป็นอย่างดี เนื่องจากมนุษย์มีความรู้ มีความสามารถสติปัญญาและสามารถพัฒนาศักยภาพได้อย่างไม่มีข้อจำกัดและยังไม่มีเครื่องมือหรือเทคโนโลยีใดที่สามารถมาทดแทนมนุษย์ได้อย่างแท้จริง ทำให้องค์กรต่างๆ ต้องตระหนักและทบทวนถึงเป้าหมายและผลลัพธ์ขององค์กรกันใหม่และเห็นว่าปัจจัยที่สำคัญที่สุดในองค์กรที่ต้องให้ความสำคัญคือ คนในองค์กรนั่นเอง การที่องค์กรจะสามารถประสบความสำเร็จได้นั้น ต้องอาศัยบุคลากรผู้มีความรู้ความสามารถและศักยภาพในด้านต่างๆ มาร่วมกันปฏิบัติงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์ปัจจุบันซึ่งถือว่าเป็นสถานการณ์แห่งการเปลี่ยนแปลงของระบบราชการ หรือการปฏิรูปราชการการที่องค์กรจะสามารถประสบความสำเร็จได้นั้น ต้องอาศัยบุคลากรผู้มีความรู้ความสามารถและศักยภาพในด้านต่างๆ มาร่วมกันปฏิบัติงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์ปัจจุบันซึ่งถือว่าเป็นสถานการณ์แห่งการเปลี่ยนแปลงของระบบราชการ หรือการปฏิรูปราชการ การพัฒนาบุคลากรถือเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาองค์กร เนื่องจากปัจจัยด้านบุคลากรหรืออัตรากำลังเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการชี้ขาดความสำเร็จในการทำงานทุกองค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรที่มีเป้าหมายในการพัฒนาองค์ความรู้ และสร้างบุคลากรระดับวิชาชีพออกไปปฏิบัติงานในสังคม ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (2566-2570) (2566) สามารถระบุทิศทางและประเด็นการพัฒนาที่ประเทศ ให้เป็นแผนที่มีความชัดเจนในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนาประเทศ ที่ต้องการมุ่งเน้นและบรรลุผลภายในห้วงเวลาของแผน ให้สามารถชี้ชัดถึงเป้าหมายหลักที่ประเทศไทยต้องดำเนินการให้เกิดผล และเชื่อมโยงไปสู่เป้าหมายย่อยในมิติที่เกี่ยวข้องแต่ละด้านที่ต้องเร่งดำเนินการหรือ ต้องมีการปรับเปลี่ยนเพื่อให้เป้าหมายหลักบรรลุผล สามารถเสริมสร้างให้ประเทศสามารถปรับปรุงจุดอ่อน ลดข้อจำกัดที่มีอยู่เดิม และพัฒนาศักยภาพให้สอดคล้องกับพลวัตและเงื่อนไขใหม่ของโลก เพื่อให้ประเทศไทย สามารถเติบโตต่อไปได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลง ความไม่แน่นอน และความซับซ้อนที่มากขึ้นของโลกยุคใหม่ โดยหมุดหมายการพัฒนากับเป้าหมายหลักมีประเด็นที่มีลักษณะเชิงบูรณาการที่ครอบคลุมการพัฒนาตั้งแต่ในระดับต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ และสามารถนำไปสู่ผลพัฒนาทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ไปพร้อมๆ กันนอกจากนี้การพัฒนากายใต้แต่ละหมุดหมายไม่ได้แยกขาดจากกัน แต่มีการสนับสนุนหรือเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกันเพื่อก้าวไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ที่เน้นความสำคัญ และมีเป้าหมายในการสร้างองค์ความรู้และพัฒนาภูมิปัญญาให้กับสังคม (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566)

การสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีหรือธรรมาภิบาล (Good Governance) เป็นแนวทางสำคัญใน การจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน ครอบคลุมไปถึงฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายราชการและฝ่ายธุรกิจ สามารถอยู่ร่วมกันเป็นพลังเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเป็นส่วนเสริมความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศเพื่อบรรเทา ป้องกัน หรือแก้ไขเยียวยาภาวะวิกฤติ ภัยอันตรายที่อาจจะมามีมาในอนาคต เพราะสังคมจะรู้สึกถึงความยุติธรรม ความโปร่งใส และการมีส่วนร่วม

อันเป็นคุณลักษณะสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สอดคล้องกับความเป็นไทย รัฐธรรมนูญและกระแสโลกยุคปัจจุบัน แนวคิดธรรมาภิบาล (Good Governance) ได้รับความสนใจให้ความสำคัญทั้งภาครัฐภาคเอกชนและภาคประชาชนในปัจจุบัน เป็นแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (จุฬากาญจน์ เก่งกลกิจ, 2564)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3 ซึ่งเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการส่งเสริมสนับสนุน ระดมทรัพยากรด้านต่างๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคล เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาร่วมกับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งหนึ่งในปัจจัยที่สำคัญในการจะพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้นได้นั้น ก็คือครูและบุคลากรทางการศึกษา หากขาดบุคลากรที่มีคุณภาพและปริมาณที่เหมาะสมแล้ว ย่อมส่งผลให้การดำเนินงานด้านต่างๆ ไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3, 2565)

โรงเรียนที่ตั้งอยู่ศูนย์พัฒนาคุณภาพการการศึกษาท่าตอน 1 ตำบลท่าตอน อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ มีโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จำนวน 6 โรงเรียน ประกอบด้วยโรงเรียนขยายโอกาส 3 โรงเรียนได้แก่ โรงเรียนโชติคุณะเกษมบ้านเมืองงาม โรงเรียนบ้านสุขุทัย โรงเรียนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ 9 และโรงเรียนขนาดเล็ก 3 โรงเรียนได้แก่ โรงเรียนกมล-เรียม สุโกศล (บ้านผาใต้) โรงเรียนบ้านห้วยศาลา และโรงเรียน ต.ช.ด.ศึกษานารีอนุสรณ์ 3 โดยอัตรากำลังของบุคลากรในปี พ.ศ. 2565 ที่ผ่านมาประสบปัญหาเรื่องการขาดแคลนของบุคลากร เนื่องจากการย้ายของบุคลากรตามวาระโอกาส และด้วยสภาพบริบทของโรงเรียนเป็นพื้นที่ห่างไกล ทุรกันดาร และมีลักษณะภูมิประเทศเป็นพื้นที่สูง มีการเกิดแผ่นดินไหวบ่อยครั้ง และเนื่องจากมีภูมิประเทศติดกับประเทศพม่า เป็นพื้นที่เสี่ยงต่อพายุไต้ฝุ่นพัดติดปัญหาดังกล่าวทำให้บุคลากรส่วนมากย้ายสถานศึกษาเมื่อถึงวาระ ส่งผลให้ครูที่มีอยู่ต้องสอนทุกรายวิชา พร้อมทั้งปัญหาที่เกี่ยวกับบุคลากรในการบริหารงาน เช่น ผู้บริหารขาดความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการบริหารงาน ขาดบุคลากรชำนาญการในการปฏิบัติงาน และผู้บริหารไม่สามารถจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาบุคลากรได้จึงทำให้คุณภาพการบริหาร และการบริการลดลง ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการปฏิบัติงานของบุคคลในโรงเรียนศูนย์พัฒนาคุณภาพการการศึกษาท่าตอน 1 มีคุณภาพลดลง ส่งผลต่อการทำงานและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรและการวัดผลประเมินผล ไม่ว่าจะเป็นการทดสอบระดับชาติ O-NET, NT มีสถิติค่าเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศในเกือบทุกสาระวิชา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3, 2565)

งานวิจัยนี้ได้ศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศการบริหารทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษา และใช้แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล โดยใช้หลักธรรมาภิบาลประกอบการวิจัย เพื่อจะได้นำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปใช้พัฒนาและเป็นแนวทางการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาของโรงเรียนศูนย์พัฒนาคุณภาพการการศึกษาท่าตอนศูนย์ที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3 ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารทรัพยากรบุคคลโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาของโรงเรียนศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาท่าตอนศูนย์ที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3
2. เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศการบริหารทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษา
3. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารทรัพยากรบุคคลโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาของโรงเรียนศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาท่าตอนศูนย์ที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3

ระเบียบวิธีการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารทรัพยากรบุคคลโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาของโรงเรียนศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาท่าตอนศูนย์ที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรโรงเรียนศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาท่าตอนศูนย์ที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2565 จำนวน 113 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเลือกโดยใช้สูตรสำเร็จรูปของ Taro Yamane โดยเลือกวิธีการแบบการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ได้จำนวน 84 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อศึกษาสภาพการบริหารทรัพยากรบุคคลโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาของโรงเรียนศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาท่าตอนศูนย์ที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3 โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ในการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาหรือความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง แล้วคำนวณหาค่า IOC คัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่าดัชนี IOC รายข้ออยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 ซึ่งสามารถตัดสินได้ว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องเหมาะสมกับนิยามเชิงปฏิบัติการ หลังจากนั้นได้ปรับปรุงข้อคำถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขครั้งสุดท้าย โดยจัดทำแบบสอบถามในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ นำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาในครั้งนี้ จำนวน 30 คน จากนั้นนำมาหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีการของครอนบาค แบบสอบถามในส่วนของการบริหารได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.941

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศการบริหารทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษา

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นนี้ มีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน หัวหน้าฝ่ายงานบริหารบุคคล จำนวน 2 คน และครูผู้สอน จำนวน 2 คน ของโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา รวมทั้งหมด 6 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการตาม 2 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 2.1 กำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารงานบุคคล เป็นโรงเรียนต้นแบบการบริหารงานบุคคลและพัฒนาบุคลากรในด้านต่างๆ มีผลงานเป็นที่ปรากฏ ได้แก่ ผู้บริหารได้รับรางวัล ผู้บริหารดีเด่น มีการส่งเสริมการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

การส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะ การสร้างเสริมประสิทธิภาพ/การพัฒนา การส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ และการส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรม (กุลธร ดอนแก้ว, 2562)

ขั้นตอนที่ 2.2 สร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยใช้โครงสร้างการวิเคราะห์แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศการบริหารงานบุคคลโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา โดยศึกษาข้อมูลที่ได้มาจากแบบสอบถาม สภาพการบริหารทรัพยากรบุคคลโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาในแต่ละด้าน จากนั้นนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาความเหมาะสม ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นจัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหา ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา โดยการวิเคราะห์เนื้อหาและนำเสนอในรูปแบบความเรียง

ขั้นตอนที่ 3 เสนอแนวทางการบริหารทรัพยากรบุคคลโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาของโรงเรียน ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาท่าตอนศูนย์ที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาแนวทางการบริหารทรัพยากรบุคคลโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาของโรงเรียนศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาท่าตอนศูนย์ที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3 จำนวน 10 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposing Sampling) ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการตาม 2 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 3.1 ร่างการสนทนากลุ่มเพื่อการศึกษาหาแนวทางการบริหารทรัพยากรบุคคลโดยใช้หลักธรรมาภิบาล โดยศึกษาสภาพการบริหารทรัพยากรบุคคลโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาของโรงเรียนศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาท่าตอนศูนย์ที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3 และแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศการบริหารทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษา เสนออาจารย์ที่ปรึกษาแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขร่างแนวทางตามคำแนะนำ จากนั้นจัดทำแบบสนทนากลุ่มฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสนทนากลุ่ม (focus group) เพื่อขอความร่วมมือจากผู้ทรงคุณวุฒิในการแสดงความคิดเห็น และร่วมพิจารณาความเป็นไปได้ของแนวทางแต่ละข้อ

ขั้นตอนที่ 2 นำร่างแนวทางการบริหารทรัพยากรบุคคลโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาของโรงเรียนศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาท่าตอนศูนย์ที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3 นำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (focus group) จำนวน 10 คน มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพการบริหารทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษาของโรงเรียนศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาท่าตอนศูนย์ที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3

ตาราง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันในการบริหารทรัพยากรบุคคลโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาของโรงเรียนศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาท่าตอนศูนย์ที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3

ข้อ	รายการ	สภาพปัจจุบันในการบริหารงานบุคคล		แปลผล	อันดับ
		$\bar{x}$	S.D.		
1	การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง	3.99	0.81	มาก	1
2	การสร้างเสริมประสิทธิภาพ/การพัฒนา	3.20	0.86	ปานกลาง	2
3	การส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะ	2.96	0.83	ปานกลาง	6
4	การส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ	2.97	0.81	ปานกลาง	5
5	การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ	3.03	0.81	ปานกลาง	3
6	การส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรม	3.03	0.82	ปานกลาง	4
ภาพรวม		3.20	0.82	ปานกลาง	

ผลการศึกษาสภาพการบริหารทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษาของโรงเรียนศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาท่าตอนศูนย์ที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3 พบว่า ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันในการบริหารทรัพยากรบุคคลโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาของโรงเรียนศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาท่าตอนศูนย์ที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้งอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการสร้างเสริมประสิทธิภาพ/การพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือด้านการส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะอยู่ในระดับปานกลาง

ผลการศึกษาศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศการบริหารทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษา

1. ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง

ผู้บริหารควรกำหนดคุณสมบัติที่ต้องการของบุคลากรอย่างชัดเจน โดยระบุถึงความรู้ความสามารถ ทักษะ ประสบการณ์ ทศนคติ ค่านิยม และความแตกต่างทางเพศ เชื้อชาติ ศาสนา วัย สถานะทางเศรษฐกิจ และภูมิหลังทางการศึกษา เป็นต้น นอกจากนี้ ผู้บริหารควรดำเนินการสรรหาและบรรจุแต่งตั้งบุคลากรอย่างโปร่งใสและตรวจสอบได้ โดยประกาศรับสมัครงานอย่างเปิดเผย จัดทำเกณฑ์การคัดเลือกผู้สมัครที่ชัดเจน และบันทึกผลการพิจารณาอย่างละเอียด ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วม

ในการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง โดยให้บุคลากรเสนอชื่อผู้สมัคร ร่วมสัมภาษณ์ผู้สมัคร และร่วมตัดสินใจในการคัดเลือกผู้สมัคร เป็นต้น

2. ด้านการสร้างเสริมประสิทธิภาพ/การพัฒนา

ผู้บริหารควรเป็นแบบอย่างที่ดี โดยปฏิบัติตนด้วยความรับผิดชอบต่อนหน้าที่และต่อผู้เกี่ยวข้อง เป็นแบบอย่างที่ดีในด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ เป็นต้น นอกจากนี้ ผู้บริหารควรกำหนดนโยบายและแนวทางที่ชัดเจนและสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล เช่น กำหนดมาตรฐานความรับผิดชอบส่วนตัว กำหนดแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมที่ดีตามหลักความรับผิดชอบ เป็นต้น นอกจากนี้ ผู้บริหารควรจัดอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับความรับผิดชอบส่วนตัวและการส่งเสริมพฤติกรรมที่ดีตามหลักความรับผิดชอบ

3. ด้านการส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะ

ผู้บริหารควรส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะ โดยผู้บริหารต้องศึกษาข้อกำหนดเกณฑ์การประเมินวิทยฐานะที่ชัดเจนและสอดคล้องกับหลักความรับผิดชอบ เช่น กำหนดเกณฑ์การประเมินที่พิจารณาจากความรู้ ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ควบคู่กับการพิจารณาจากพฤติกรรมและทัศนคติที่ดี เป็นต้น นอกจากนี้ ผู้บริหารควรจัดอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักความรับผิดชอบในการประเมินวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

4. ด้านการส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ

ผู้บริหารควรกำหนดแนวทางที่ชัดเจนในการส่งเสริมความรับผิดชอบในการพัฒนาตนเอง ในการส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติของบุคลากรในองค์กร เช่น กำหนดมาตรฐานความรับผิดชอบในการพัฒนาตนเองและสังคม กำหนดแนวทางการส่งเสริมความรับผิดชอบในการพัฒนาตนเองและสังคม เป็นต้น ผู้บริหารควรให้ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับความรับผิดชอบในการพัฒนาตนเองแก่บุคลากรในองค์กร เช่น จัดอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ และผู้บริหารควรส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติบุคลากรที่ปฏิบัติงานดีเด่น โดยพิจารณาจากปัจจัยต่างๆ เช่น ผลสัมฤทธิ์ของงาน พฤติกรรมในการทำงาน เป็นต้น เพื่อให้บุคลากรมีขวัญและกำลังใจในการทำงาน และเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุคลากรอื่นๆ ซึ่งจะส่งผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพวิชาชีพและคุณภาพการศึกษา

5. ด้านการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ

ผู้บริหารควรกำหนดแนวทางที่ชัดเจนและสอดคล้องกับหลักความคุ้มค่าและหลักธรรมาภิบาล เช่น กำหนดมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ กำหนดแนวทางการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ เป็นต้น นอกจากนี้ ผู้บริหารควรจัดอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ

6. ด้านการส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรม

ผู้บริหารควรกำหนดแนวทางที่ชัดเจนและสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล เช่น กำหนดมาตรฐาน วินัยและความเป็นธรรม กำหนดแนวทางการส่งเสริมวินัยและความเป็นธรรม เป็นต้น นอกจากนี้ ผู้บริหารควร จัดอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรม สำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

ผลการศึกษาเสนอแนวทางการบริหารทรัพยากรบุคคลโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาของโรงเรียน ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาท่าตอนศูนย์ที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

1. ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง

การสรรหาควรมีหลักเกณฑ์และวิธีการที่ชัดเจน โปร่งใส ตรวจสอบได้ และเปิดกว้าง ให้โอกาสบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ สมัครเข้ารับการสรรหา โดยไม่เลือกปฏิบัติ คณะกรรมการสรรหาควรมีความเป็นกลาง โปร่งใส และประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิจากภายในและภายนอกสถานศึกษา วิธีการคัดเลือก ควรหลากหลาย เพื่อให้ได้บุคคลที่เหมาะสมที่สุดมาทำงานในสถานศึกษา มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับการสรรหาอย่างทั่วถึง โปร่งใส ช่วยให้ผู้บุคลากรในสถานศึกษาทราบข้อมูล เข้าใจกระบวนการ ตรวจสอบได้ และสามารถมีส่วนร่วมในการสรรหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีกลไกการตรวจสอบและติดตามผล ช่วยให้การสรรหาโปร่งใส ยุติธรรม ตรวจสอบได้ และผู้บริหารที่ได้รับการสรรหาทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ด้านการสร้างเสริมประสิทธิภาพ/การพัฒนา

แนวทางการสร้างเสริมประสิทธิภาพ/การพัฒนา โดยกำหนดเป้าหมายชัดเจน ตรวจสอบได้ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสังคม จัดทำแผนเป็นรูปธรรม มีประสิทธิภาพ บริหารจัดการ งบประมาณอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ ติดตามผลอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ เปิดโอกาสให้ทุก ภาคส่วนมีส่วนร่วม มีการพัฒนาศักยภาพ เน้นพัฒนาศักยภาพครู พัฒนาหลักสูตร กิจกรรม สภาพแวดล้อม ส่งเสริมทักษะชีวิต ทักษะการคิดวิเคราะห์ จัดให้มีการอบรมส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ จริยธรรม คุณธรรม หน้าที่ ความรับผิดชอบ ส่งเสริมวินัย รู้จักเคารพกฎระเบียบ ปลูกฝังให้มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และ สังคม และติดตามผลการพัฒนา กลไกการติดตามผลและประเมินผลพฤติกรรม

3. ด้านการส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะ

แนวทางการส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะ โดยสร้างความเข้าใจ อธิบายความสำคัญของการ ประเมินวิทยฐานะต่อการพัฒนาตนเองของครูและบุคลากรทางการศึกษา เน้นย้ำถึงผลดีต่อการพัฒนาวิชาชีพ และคุณภาพการศึกษา กระตุ้นการพัฒนาสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการประเมิน กำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน โปร่งใส และตรวจสอบได้ เพิ่มความโปร่งใสเปิดเผยข้อมูล เกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการประเมิน จัดตั้งกลไกการตรวจสอบการประเมินที่ชัดเจนประชาสัมพันธ์อย่าง ทั่วถึง เผยแพร่หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผ่านช่องทางต่างๆ ของสถานศึกษา จัดเวทีให้ครูและบุคลากร

ทางการศึกษาได้เรียนรู้และสอบถาม และติดตามผลและประเมินผล วิเคราะห์ผลการประเมินอย่างเป็นธรรม โปร่งใส และเปิดเผย ปรับปรุงแก้ไขหลักเกณฑ์และวิธีการประเมิน พัฒนากลไกการติดตามผล จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการประเมินวิทยฐานะตามหลักธรรมาภิบาล เน้นย้ำหลักเกณฑ์ วิธีการ และจริยธรรมในการประเมิน

4. ด้านการส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ

การให้ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับความรับผิดชอบในการพัฒนาตนเองแก่บุคลากรในองค์กร จัดอบรมเกี่ยวกับหน้าที่ ความรับผิดชอบ พร้อมกับส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถ และสนับสนุนให้บุคลากรมีโอกาสรู้ กำหนดเกณฑ์การพิจารณาให้ชัดเจน รูปแบบการยกย่อง เช่น ใบประกาศนียบัตร โล่รางวัล เงินรางวัล และมีการประชาสัมพันธ์ผลงานของบุคลากร การส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติต้องเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล อย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ เป็นธรรม ยุติธรรม โดยต้องเน้นผลงาน ความสามารถ

5. ด้านการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ

กำหนดคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับการประกอบวิชาชีพ กำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบ จรรยาบรรณวิชาชีพ และเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับมาตรฐานวิชาชีพที่ชัดเจน โปร่งใส และตรวจสอบได้ มีการพัฒนาตามมาตรฐานวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารต้องส่งเสริมให้มีการพัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถ สนับสนุนให้ครูและบุคลากรมีโอกาสรู้ และประเมินผลการปฏิบัติงานของครูและบุคลากร มีการจัดอบรม สัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ อบรมเกี่ยวกับมาตรฐานวิชาชีพ อบรมเกี่ยวกับจรรยาบรรณวิชาชีพ อบรมเกี่ยวกับกลไกการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ

6. ด้านการส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรม

กำหนดเกณฑ์ วิธีการส่งเสริมวินัย คุณธรรม และจริยธรรมที่ชัดเจน เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับเกณฑ์ วิธีการส่งเสริมวินัย คุณธรรม และจริยธรรม มีกลไกการตรวจสอบการส่งเสริมวินัย คุณธรรม และจริยธรรม พร้อมเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมวินัย คุณธรรม และจริยธรรม โดยข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับสังคม เน้นการปลูกฝังวินัย คุณธรรม และจริยธรรม ส่งเสริมให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดี พร้อมทั้งยกย่องเชิดชูข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีวินัย คุณธรรม และจริยธรรม มีการจัดอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เพื่อส่งเสริมความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับส่งเสริมวินัย คุณธรรม และจริยธรรม โดยอบรมเกี่ยวกับวินัย คุณธรรม และจริยธรรม อบรมเกี่ยวกับกลไกการส่งเสริมวินัย คุณธรรม และจริยธรรม และอบรมเกี่ยวกับวิธีการเป็นแบบอย่างที่ดี

อภิปรายผล

สภาพการบริหารทรัพยากรบุคคลโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาของโรงเรียนศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาท่าตอนศูนย์ที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3

ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันในการบริหารทรัพยากรบุคคลโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาของโรงเรียนศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาท่าตอนศูนย์ที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากว่าสภาพปัจจุบันของการบริหารงานบุคคลโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา ส่วนใหญ่มีการดำเนินการเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล แต่ยังมีบางด้านที่อาจมีการปฏิบัติงานที่ไม่เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัชพล วุฒิวิชญานันต์ (2560) ศึกษาเรื่อง การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 พบว่าการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาขนาดเล็กที่มีทรัพยากรอย่างจำกัดให้มีศักยภาพ เท่าเทียมกับสถานศึกษาขนาดใหญ่ได้นั้น จำเป็นที่จะต้องมีการวางแผนการการใช้บุคลากรอย่างเป็นระบบว่าจะใช้กำลังคนประเภทใดจำนวนเท่าใด และจะใช้เมื่อใด พร้อมกับมีการสนับสนุนให้บุคลากรมีการพัฒนาตนเองส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้บุคลากรในหน่วยงานทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมกับการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างยุติธรรม และสร้างขวัญและกำลังใจตามโอกาสอันสมควร เพื่อรักษาบุคลากรที่มีคุณภาพไว้ในหน่วยงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปฐมภรณ์ คำภาพล (2565) ศึกษาเรื่อง การบริหารบุคลากรของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารบุคลากรของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพการบริหารทรัพยากรบุคคลโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา ได้แก่ นโยบายและกฎระเบียบ บุคลากร และวัฒนธรรมองค์กร

แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศการบริหารทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษา

1. การสรรหาและบรรจุแต่งตั้งบุคลากรเป็นกระบวนการสำคัญในการคัดเลือกบุคลากรที่มีความเหมาะสมกับตำแหน่งและองค์กร ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดคุณสมบัติที่ต้องการของบุคลากรอย่างชัดเจน โดยระบุถึงความรู้ ความสามารถ ทักษะ ประสบการณ์ ทัศนคติ ค่านิยม และความแตกต่างทางเพศ เชื้อชาติ ศาสนา วัย สถานะทางเศรษฐกิจ และภูมิหลังทางการศึกษา เพื่อให้สามารถคัดเลือกบุคลากรที่มีความสามารถและเหมาะสมกับตำแหน่งและองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. การสร้างเสริมประสิทธิภาพ/การพัฒนา เป็นสิ่งสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นแบบอย่างที่ดี โดยปฏิบัติตนด้วยความรับผิดชอบต่อหน้าที่และต่อผู้เกี่ยวข้อง เป็นแบบอย่างที่ดีในด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ
3. การประเมินวิทยฐานะเป็นกระบวนการสำคัญในการยกระดับคุณภาพวิชาชีพ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจนและสอดคล้องกับหลักความรับผิดชอบ

4. การส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติบุคลากรที่ปฏิบัติงานดีเด่นเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดแนวทางที่ชัดเจนในการส่งเสริมความรับผิดชอบในการพัฒนาตนเอง ในการส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติของบุคลากรในองค์กร

5. การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ เป็นกรอบในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดแนวทางที่ชัดเจนและสอดคล้องกับหลักความคุ้มค่าและหลักธรรมาภิบาล

6. การส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งวินัย คุณธรรม และจริยธรรมเป็นสิ่งสำคัญสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดแนวทางในการส่งเสริมอย่างต่อเนื่องและชัดเจน

เนื่องมาจากผู้บริหารมองว่าการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษานั้น มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนักถึงความสำคัญของหลักธรรมาภิบาล และนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้กับการบริหารสถานศึกษาในทุกด้าน เพื่อให้สถานศึกษาสามารถบรรลุเป้าหมายของการศึกษา และตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นภาพร เกษอวงค์ (2562) ศึกษาเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของข้าราชการในสำนักงานคดียุติการสูงสุด สังกัดสำนักงานอัยการสูงสุด พบว่าแนวทางการปรับปรุงการบริหารทรัพยากรบุคคลโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา ได้แก่ ปรับปรุงนโยบายและกฎระเบียบ พัฒนาบุคลากร และปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพรรณษา เมืองสนธิ (2562) ศึกษาเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล กรณีศึกษา สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาพบว่า หลักธรรมาภิบาล ถือเป็นหลักสำคัญที่จะใช้เป็นแนวปฏิบัติ เพื่อให้งานเกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลมีการตอบสนอง และความเสมอภาค เนื่องจากการปฏิบัติงานตามกฎหมาย ระเบียบหลักเกณฑ์และวิธีการที่มีความชัดเจนและมีมาตรฐาน มีความเป็นกลางและเสมอภาคต่อผู้รับบริการหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างเท่าเทียม อีกทั้งเพื่อให้บุคลากรมีความตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมาย การปฏิบัติงาน สำหรับข้อเสนอแนะและแนวทาง การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคคือ สร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากร ปรับโครงสร้างองค์กรเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างต่อเนื่อง เพิ่มอัตราค่าจ้างให้มีจำนวนเพียงพอกับปริมาณงาน และต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในองค์กรมากขึ้น รวมไปถึงควรมีเครื่องมือที่ใช้ในการบริหารงานที่เป็นมาตรฐาน เพื่อประโยชน์สูงสุดแก่เจ้าหน้าที่และ ผู้รับบริการต่อไป

แนวทางการบริหารทรัพยากรบุคคลโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาของโรงเรียนศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาท่าตอนศูนย์ที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3

แนวทางการบริหารทรัพยากรบุคคลโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาของโรงเรียนศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาท่าตอนศูนย์ที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3 ประกอบด้วย 6 แนวทาง คือ 1) ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง ต้องดำเนินการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง

บุคลากรอย่างโปร่งใสและเป็นธรรม 2) ด้านการสร้างเสริมประสิทธิภาพ/การพัฒนา ต้องมีการสร้างเสริมประสิทธิภาพ/พัฒนาตามหลักธรรมาภิบาล 3) ด้านการส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะ ต้องส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะด้วยความชัดเจน โปร่งใส และตรวจสอบได้ 4) ด้านการส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ ต้องให้ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับความรับผิดชอบในการพัฒนาตนเองการส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ 5) ด้านการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ ต้องมีการส่งเสริมและกำหนดมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ อย่างชัดเจน โปร่งใส และตรวจสอบได้ โดยคำนึงถึงคุณธรรม จริยธรรม และ 6) ด้านการส่งเสริมวินัย คุณธรรม และจริยธรรม ต้องมีการส่งเสริมวินัย คุณธรรม และจริยธรรม ตามหลักธรรมาภิบาล สอดคล้องกับงานวิจัยของ เทอดเกียรติ ทองดอนพุ่ม, ไพโรจน์ รัตรวงศ์, และพูนชัย ยาวีราช (2562) ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 พบว่าแนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง คือ มีการกำหนดแนวทางและทำความเข้าใจในการดำเนินงานร่วมกัน สร้างกรอบการดำเนินงานที่สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลระเบียบ กฎ ข้อบังคับที่ยังยากเกินไป ลดขั้นตอนที่ส่งผลให้เกิดความล่าช้า เลือกใช้บุคลากรทรัพยากรอย่างถูกต้องเหมาะสม เสริมสร้างให้ทุกคนในหน่วยงานปฏิบัติงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาล ผู้นำต้องผลักดันให้เกิดองค์การแห่งธรรมาภิบาล มีการปรับเปลี่ยนทัศนคติ ค่านิยม ในการทำงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและมีการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติอย่างจริงจัง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิพัฒน์พงษ์ พงกะพันธ์ (2564) ศึกษาเรื่อง การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา เป็นภารกิจที่สำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา เพื่อดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัวอิสระภายใต้กฎหมาย ระเบียบเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการศึกษาและมีความรู้ ความสามารถ มีขวัญและกำลังใจได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติมีความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องดำเนินการในภารกิจหลักของการบริหารงานบุคคล ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา เนื่องจากปัญหาที่พบเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลคือ การขาดแคลนบุคลากรในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง และการกระจายอำนาจการบริหารงานบุคคลให้สถานศึกษา จึงเป็นภารกิจที่สำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อสนองตอบภารกิจของสถานศึกษาให้การดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัวเป็นอิสระภายใต้กฎหมาย ระเบียบ ตามหลักธรรมาภิบาลข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนา มีความรู้ ความสามารถ มีขวัญกำลังใจได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ แนวทางตามหลักธรรมาภิบาลข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องได้รับการพัฒนา มีความรู้ความสามารถ มีขวัญกำลังใจได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยแนวทางการบริหารงานบุคคลโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3 พบว่า สถานศึกษาสามารถนำรูปแบบไปใช้ในการบริหารและจัดการศึกษาอย่างเหมาะสมจะส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพ ความสำเร็จ ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ มีคุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ และผลสัมฤทธิ์ของงานมีคุณภาพมีมาตรฐาน ดังนั้นหน่วยงานที่มีหน้าที่กำหนดนโยบาย ควรให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารและจัดการศึกษาตามขอบข่ายภารกิจของสถานศึกษาโดยทั่วถึง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากการวิจัยในครั้งนี้ พบปัญหาการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาด้านการส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะในสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าในการวิจัยครั้งต่อไปควรจะศึกษา เรื่อง การบริหารงานบุคคลด้านการส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะในสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลเพื่อที่จะได้ทราบถึงสภาพปัญหาเชิงลึกและหาแนวทางการปฏิบัติ การพัฒนา ให้เกิดเป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่อง ต่อไป

องค์ความรู้ใหม่

แนวทางการบริหารทรัพยากรบุคคลโดยใช้หลักธรรมาภิบาล มุ่งเน้นสร้างระบบที่โปร่งใส ยุติธรรม ตรวจสอบได้ เริ่มต้นจากการสรรหาบุคคลที่มีคุณภาพ พัฒนาศักยภาพอย่างมีระบบ ส่งเสริมการประเมินอย่างเป็นธรรม ยกย่องเชิดชูผลงาน สนับสนุนมาตรฐานวิชาชีพ เน้นจรรยาบรรณ และส่งเสริมวินัย คุณธรรม จริยธรรม ผลลัพธ์ที่ได้คือ บุคลากรที่มีคุณภาพ ตรงตามความต้องการ พัฒนาสถานศึกษาให้เจริญก้าวหน้า สู่เป้าหมายการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กุลธร ดอนแก้ว. (2562). การบริหารงานวิชาการโรงเรียนบนพื้นที่สูงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- จุฑาทาญจน์ เก่งสกลิจ. (2564). การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตธรรมจักร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ซัชพล วุฒิวิญญานันต์. (2560). การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เทอดเกียรติ ทองดอนพุ่ม, ไพโรภ รัตนชูวงศ์, และพูนชัย ยาวิราช. (2562). แนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3. วารสารวารสารครุศาสตร์ วิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 13-21.
- นภาพร เกษอาจค์. (2562). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของข้าราชการในสำนักงานคดีอัยการสูงสุด สังกัดสำนักงานอัยการสูงสุด. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ปฐมภรณ์ คำภาพล. (2565). การบริหารบุคลากรของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2. วารสารวิจัยศรีล้านช้าง, 31-44.
- พิพัฒน์พงษ์ พงกะพันธ์. (2564). การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา. วารสารบริหารการศึกษาบัว บัณฑิต, 51-57.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3. (2565). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566. เชียงใหม่: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ: สำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุพรรณษา เมืองสนธิ์. (2562). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล กรณีศึกษา สำนักงานคณะกรรมการ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Taro Yamane. (1967). *Statistics, An Introductory Analysis, 2nd Ed.* New York: Harper and Row.

การพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่เป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อมของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

กัญญภัทลิตา เพชรรัตน์^{1*} จิรวัดน์ กิตติพิเชษฐสรรค์² ชัยฤทธิ์ แสงสว่าง³ กฤษดา ผ่องพิทยา⁴

¹ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก

^{2,3,4} หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก

*Corresponding Author, e-mail: applepink2528@gmail.com

(Received: 12 February 2024, Revised: 12 March 2024, Accepted: 14 March 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น 2) พัฒนากลยุทธ์ 3) ประเมินกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา 205 คน ครูผู้สอน 410 คน รวม 615 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความต้องการจำเป็น วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ และวิเคราะห์เชิงพรรณนา ผลการวิจัย พบว่า 1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร มีกลยุทธ์ในการบริหารบริหารงานวิชาการ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การพัฒนากระบวนการวัดและประเมินผลและการสร้างเครือข่ายพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้ สภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่คาดหวังของการบริหารงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สำหรับค่าความต้องการจำเป็น ค่ามากกว่า 0.30 อยู่ในเกณฑ์ทุกข้อ 2. การพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ได้กลยุทธ์ 4 ด้าน คือ 1) กลยุทธ์การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 2) กลยุทธ์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ 3) กลยุทธ์การพัฒนากระบวนการวัดและประเมินผลด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และ 4) กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้ 3. การประเมินกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ผลการประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: กลยุทธ์การบริหารงานวิชา, ความเป็นพลเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

Development of Academic Strategic to Strengthen Environmentally Friendly Citizenship in School Under Bangkok Primary Education Service Area Office

Kanyaphatsitnee Petcharat^{1*} Jirawat Kitipichetsan²
Chairit sangsvang³ Kisda Pongpittaya⁴

¹Doctor program in Educational Administration Faculty of Liberal Arts, Krirk University

^{2,3,4} Doctor program in Educational Administration Faculty of Liberal Arts, Krirk University

*Corresponding Author, e-mail: applepink2528@gmail.com

(Received: 12 February 2024, Revised: 12 March 2024, Accepted: 14 March 2024)

ABSTRACT

The research objectives were to 1) study the current condition Desired conditions and necessary needs 2) Develop strategies 3) Evaluate strategic plans for Development of Academic Strategic to Strengthen Environmentally Friendly Citizenship in School Under Bangkok Primary Education Service Area Office. The sample group consisted of 205 educational institution administrators and 410 teachers, totaling 615 peoples. The research instruments were questionnaires and interviews. Statistics used in data analysis include mean, standard deviation and necessary needs Data were analyzed using computer programs. and descriptive analysis. The research results found that:

1. The current conditions and necessary needs of Academic Strategic to Strengthen Environmentally Friendly Citizenship in School Under Bangkok Primary Education Service Area Office. It was found that primary schools in Bangkok There were strategies for managing academic administration. Participation in curriculum development, learning management, Developing measurement and evaluation processes and creating networks to develop media and learning resources. The overall current condition was at a moderate level. and expected conditions of academic administration Overall, it was at the highest level. Necessary Need values greater than 0.30 are within the valid criteria for all criteria.

2. Development of Academic Strategic to Strengthen Environmentally Friendly Citizenship in School Under Bangkok Primary Education Service Area Office. there were 4 strategies: 1) Participatory strategy in curriculum for development to promote environmentally friendly cities. 2) Strategies for efficiency in learning management. 3) Strategies for developing measurement and evaluation processes in digital technology, and 4) Strategies for creating networks to develop media and learning resources.

3. Evaluation of the Academic Strategic to Strengthen Environmentally Friendly Citizenship in School Under Bangkok Primary Education Service Area Office. It was found that the results of the evaluation were appropriate. possibility and utilization at the highest level

Keywords: Academic administration strategies, Environmentally Friendly Citizenship

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นทั่วโลก ประเทศไทยจึงได้มีความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาขึ้น โดยหลักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่สำคัญข้อหนึ่งคือ การให้การศึกษาแก่ประชาชนเพื่อให้เข้าใจถึงความสำคัญในการรักษาสมดุลตามธรรมชาติ ซึ่งจะมีผลต่อการทำให้สิ่งแวดล้อมอยู่ในสภาพที่ดี (รุ่งนภา ตาดเงิน, 2563) รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับคุณภาพชีวิตของประชาชน จึงได้บัญญัติหน้าที่ของรัฐไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ว่า รัฐต้องจัดให้มีการอนุรักษ์ ค้ำครอง บำรุงรักษา ฟื้นฟู บริหารจัดการ และใช้หรือจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน โดยต้องให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการและได้รับประโยชน์จากการดำเนินการดังกล่าวด้วยตามที่กฎหมายบัญญัติ (ราชกิจจานุเบกษา, 2560)

การบริหารงานในสถานศึกษาจึงเป็นหัวใจหลักของการพัฒนาการศึกษาและพัฒนาเด็กนักเรียนให้เป็นพลเมืองที่ดีในอนาคต ในการบริหารงาน 4 ฝ่าย ได้แก่ บริหารงานวิชาการ บริหารงานงบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารงานทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารงานวิชาการเป็นการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ อันจะส่งผลต่อผู้เรียนทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา : 2561) เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ผู้เรียนมีความเป็นพลเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม คือ มีความรับผิดชอบต่อสังคมต่อสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เชื่อมโยงกันของมิติต่าง ๆ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม โดยพร้อมที่จะลงมือปฏิบัติให้เกิดผลเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งในระดับท้องถิ่นและประเทศ ตลอดจนถึงระดับโลก (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2559) นอกจากนี้ พลเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมโดยทั่วไปหมายถึง การใช้ชีวิตที่อยู่บนพื้นฐานของการตัดสินใจโดยพิจารณาถึงผลกระทบที่จะมีต่อสิ่งแวดล้อม เป็นวิถีชีวิตที่บริโภคหรือมีการใช้เฉพาะสิ่งที่ต้องการที่แท้จริงจากทรัพยากรของโลก เป็นการปฏิบัติในชีวิตประจำวันที่ครอบคลุมการใช้พลังงานทุกอย่างของชีวิตอย่างประหยัดและคุ้มค่ามากที่สุด เป็นหนทางหรือแนวทางของชีวิตที่ยั่งยืน คือวิถีชีวิตที่บุคคลรวมถึงสังคมพยายามที่จะลดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ บุคคลที่มีลักษณะการอยู่อาศัยอย่างยั่งยืนมักจะพยายามที่จะลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์โดยการเปลี่ยนวิธีการขนส่ง การใช้พลังงาน และอาหารเพื่อดำเนินชีวิตของตนเองในรูปแบบที่มีความสอดคล้องกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยสร้างความสมดุลของธรรมชาติและ การพึ่งพาความสัมพันธ์กับระบบนิเวศและวงจรธรรมชาติของโลก (UNESCO, 2015; Wise geek, 2014; Stern, 2000)

ในปัจจุบันพบว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมมีมากมาย และส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของคนไทย อีกทั้งการพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในศตวรรษที่ 21 นั้นเป็นเรื่องจำเป็น โดยเฉพาะการ

จัดการศึกษาในโรงเรียนระดับชั้นประถมศึกษาเป็นรากฐานสำคัญและเป็นกลไกที่จะพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนให้มีคุณลักษณะพลเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม แต่เนื่องจากการดำเนินการของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในการบริหารของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่ไม่ได้มีกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการ เพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ทำให้โรงเรียนอาจจะบริหารจัดการดำเนินการโรงเรียนได้ยังไม่ครอบคลุม

จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้ผู้วิจัยเห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร (สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร: 2564) เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร หรือผู้บริหารระดับสูง ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีรูปแบบในการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามแนวคิดพลเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ทำให้ประเทศไทยมีพลเมืองที่มีคุณภาพสามารถนำพาประเทศให้มีการพัฒนาในทุกด้านอย่างยั่งยืนต่อไป ซึ่งรูปแบบนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารอย่างเป็นเลิศของโรงเรียนเพื่อให้ทันต่อยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และพัฒนานักเรียนให้พร้อมรับต่อยุคสมัยนี้ได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
2. พัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
3. ประเมินกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครดังนี้ ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรม ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2560) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา จัดทำและนำหลักสูตรไปใช้ และการวัดและประเมินผลหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลนำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาปรับปรุงการเรียนการสอน

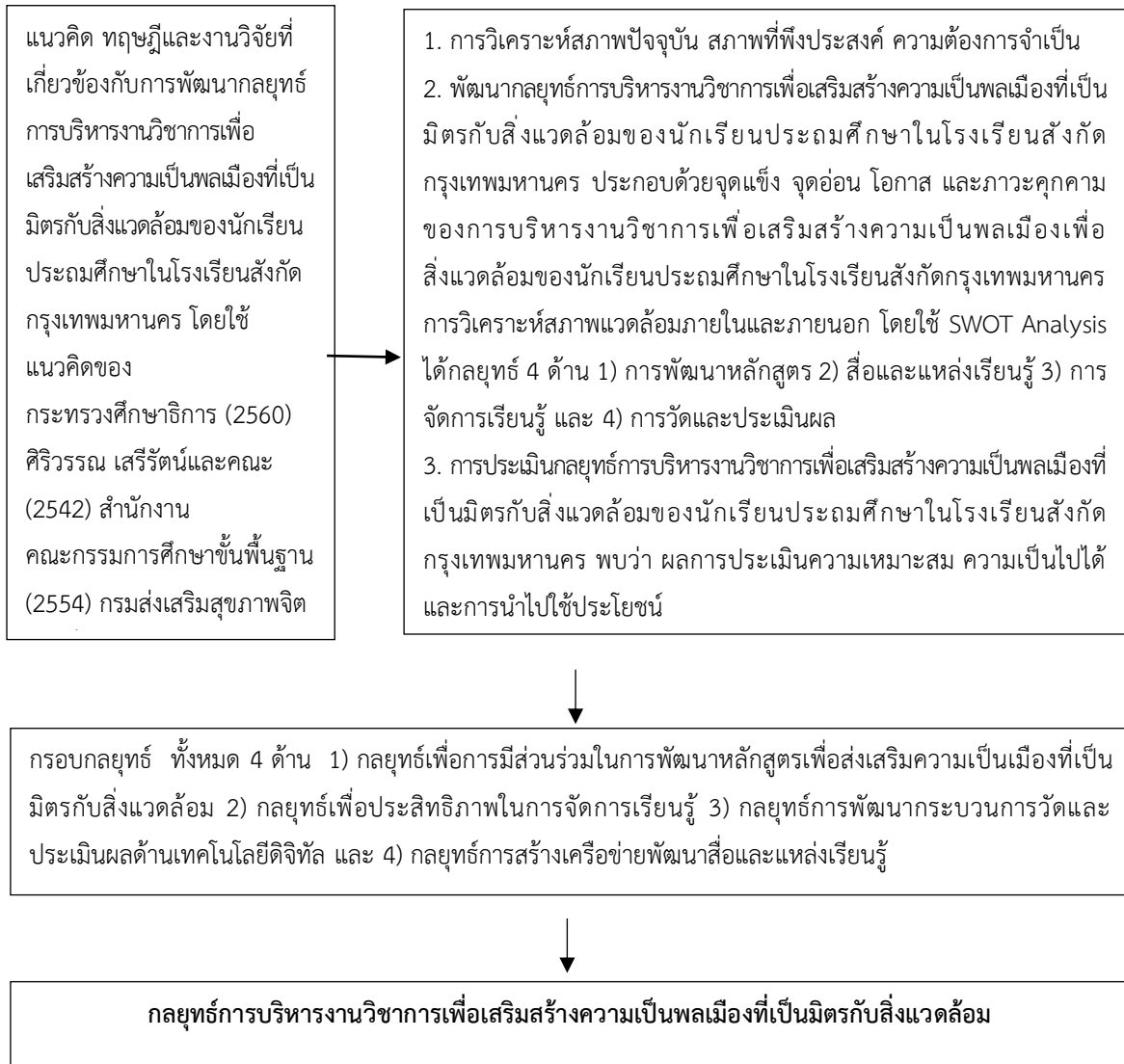
และการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ โดยการจัดทำและจัดหาสื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้ การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และการพัฒนาสื่อ แบบเรียนและแหล่งเรียนรู้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554) กล่าวว่า การบริหารงานในสถานศึกษาจึงเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาการศึกษาและพัฒนา เด็กนักเรียนให้เป็นพลเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ด้วยการบริหารงานให้สถานศึกษาทั้ง 4 ฝ่าย คือ บริหารงานวิชาการ บริหารงานงบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารงานทั่วไป ให้มีประสิทธิภาพ อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารงานวิชาการ อันได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ ที่จะส่งผลต่อผู้เรียนทั้ง ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ (2542) กล่าวว่า การจะพัฒนาพลเมืองของประเทศให้เป็นพลเมืองที่เป็นมิตรสิ่งแวดล้อมนั้น จำเป็นต้องอาศัยการบริหารงานวิชาการภายในโรงเรียน มีการดำเนินงานของกลุ่มบุคคลเพื่อพัฒนา พลเมืองที่เป็นมิตรสิ่งแวดล้อมให้มีคุณภาพ มีความรู้ มีความสามารถ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และเชื่อมโยง มีความเป็นห่วงเป็นใยและเอื้ออาทรต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงกระตุ้นให้เกิดการคิดวิเคราะห์ และเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตของผู้เรียนหรือตัวเยาวชนเอง ซึ่งแนวคิดความเป็นพลเมืองที่เป็นมิตรสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับชุมชนและสิ่งแวดล้อมในชุมชน มีทักษะในการบ่งชี้สาเหตุ การป้องกันและแก้ไข ปัญหาสิ่งแวดล้อม มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนและสังคมเมื่อมีโอกาส มีความกังวลถึงผลกระทบที่เกิดจาก ปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชน มีพฤติกรรมและการใช้ชีวิตประจำวันที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีค่านิยมที่ถูกต้องเหมาะสมในการปฏิบัติต่อสิ่งแวดล้อม

กรมส่งเสริมสุขภาพจิตและสิ่งแวดล้อม (2559) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการจึงถือเป็นหัวใจของการบริหารงานการศึกษา ที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน ในการดำเนินการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของนักเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วย กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการ 4 ด้าน คือ 1) กลยุทธ์การพัฒนาหลักสูตร เป็นการทำให้ผู้เรียนเกิดความเป็นพลเมืองที่เป็นมิตรสิ่งแวดล้อม คือ พลเมืองที่เป็นมิตรสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งในการจัดทำ หลักสูตรที่เป็นทางการของโรงเรียน และต้องมีการสร้างแรงบันดาลใจในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อนำไปสู่ การจัดการเรียนการสอนที่สร้างสรรค์ให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองที่เป็นมิตรสิ่งแวดล้อม การบริหารจัดการโรงเรียนทั้งระบบที่มีความต่อเนื่อง ตั้งแต่ต้นนโยบาย หลักสูตรสถานศึกษา และการจัดการด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม 2) กลยุทธ์การจัดการเรียนการสอน เป็นการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่เป็นมิตร สิ่งแวดล้อมผ่านการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพสำหรับผู้เรียน โดยควรจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ครอบคลุมทั้ง การเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ เพื่อสิ่งแวดล้อม 3) กลยุทธ์การวัดและประเมินผล เป็นการประเมินผลมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาความเป็นพลเมืองที่เป็นมิตร สิ่งแวดล้อมของผู้เรียน 4) กลยุทธ์การจัดสื่อและแหล่งเรียนรู้ เป็นการจะพัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นพลเมืองที่เป็นมิตรสิ่งแวดล้อม ต้องอาศัยการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและ พัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1,001 คน ครูผู้สอน จำนวน 13,533 คน ปีการศึกษา 2566

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 205 คน ครูผู้สอน จำนวน 410 คน รวม 615 คน จากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Yamane, (1973) ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
2. พัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กรอบกลยุทธ์ ทั้งหมด 4 ด้าน 1) กลยุทธ์การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร 2) กลยุทธ์เพื่อประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ 3) กลยุทธ์การพัฒนากระบวนการวัดและประเมินผลด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และ 4) กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้
3. ประเมินกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร 4 ด้าน 1) กลยุทธ์การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 2) กลยุทธ์เพื่อประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ 3) กลยุทธ์การพัฒนากระบวนการวัดและประเมินผลด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และ 4) กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้ โดยผู้เชี่ยวชาญ 9 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถาม มี 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 สอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert, 1993) มีค่า IOC ระหว่าง 0.80-1.00 อยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ด้านที่ 1 = 3.41 ด้านที่ 2 = 3.36 ภาพรวมทั้งฉบับ = 3.39
2. กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้งหมด 4 ด้าน 1) กลยุทธ์การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร 2) กลยุทธ์เพื่อประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ 3) กลยุทธ์การพัฒนากระบวนการวัดและประเมินผลด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และ 4) กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้
3. ประเมินกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของนักเรียนประถมศึกษา ด้านความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของกลยุทธ์ โดยใช้แบบสอบถาม และแบบบันทึกการประชุมกลุ่มสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยสถิติ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index (PNI_{Modified}))

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กรอบกลยุทธ์ ทั้งหมด 4 ด้าน 1) กลยุทธ์การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 2) กลยุทธ์เพื่อประสิทธิภาพในการ

จัดการเรียนรู้ 3) กลยุทธ์การพัฒนากระบวนการวัดและประเมินผลด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และ 4) กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้ โดยประชุมกลุ่มสนทนาคณะผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน โดยการพรรณนาวิเคราะห์

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กรอบกลยุทธ์ ทั้งหมด 4 ด้าน 1) กลยุทธ์การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 2) กลยุทธ์เพื่อประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ 3) กลยุทธ์การพัฒนากระบวนการวัดและประเมินผลด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และ 4) กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้ โดยประชุมกลุ่มสนทนาคณะผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน โดยการพรรณนาวิเคราะห์ในส่วนผลการประเมิน โดยใช้ แบบสอบถาม เพื่อประเมินกลยุทธ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการ การบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของนักเรียนประถมศึกษา

- 1.1. สภาพปัจจุบัน พบว่า ภาพรวม และรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง
- 1.2 ความคาดหวังการบริหารงานวิชาการ โดยรวมอยู่ รายด้าน ในระดับมากที่สุด
- 1.3 ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ค่ามากกว่า 0.30 อยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้ทุกข้อ

2. การพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของนักเรียนประถมศึกษา ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ได้กลยุทธ์ 4 ด้าน คือ 1) กลยุทธ์การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วย 3 โครงการ

- 2) กลยุทธ์เพื่อประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 2 โครงการ
- 3) กลยุทธ์การพัฒนากระบวนการวัดและประเมินผลด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ประกอบด้วย 3 โครงการ
- 4) กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 โครงการ

2. การพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของนักเรียนประถมศึกษา ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

2.1 ได้กรอบกลยุทธ์ ทั้งหมด 4 ด้าน 1) กลยุทธ์การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร 2) กลยุทธ์เพื่อประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ 3) กลยุทธ์การพัฒนากระบวนการวัดและประเมินผลด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และ 4) กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้

2.2 วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคาม ของการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองเพื่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในด้านบริหารวิชาการ 4 ด้าน นำมาสร้างกลยุทธ์ 3 ปี

3 ประเมินกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของนักเรียนประถมศึกษา ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

การประเมินกลยุทธ์โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 คน ตามรายงานการประชุมกลุ่มสนทนา (Focus Group) ผลจากการนำกลยุทธ์ที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขและไปทำการตรวจสอบ ความถูกต้อง ความเหมาะสม และความ

เป็นไปได้ จากผู้ทรงคุณวุฒิวิชานำมาเขียนรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ผลการประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ ของกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีผลการประเมินทุกด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

ผลการวิจัย มีรายละเอียดที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน การบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่คาดหวังของการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวม และรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด สำหรับค่าลำดับความต้องการจำเป็น ค่ามากกว่า 0.30 อยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้ทุกข้อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครมีการกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพและเป็นกลไกขับเคลื่อนการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่คุณภาพระดับมาตรฐานสากล และเน้นการส่งเสริมความเป็นพลเมืองสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปด้วยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปฏิญญา มุขสาร, (2562) ที่ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการโรงเรียน มัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครตามแนวคิดผลลัพธ์การเรียนรู้ด้านสมรรถนะพลเมืองสีเขียวในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง และมากที่สุด ตามลำดับ เมื่อวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นพบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษามีความต้องการจำเป็นมากที่สุด (PNI modified = 0.508) รองลงมาเป็นด้านการวัดและประเมินผล (Priority Needs Index (PNI Modified) = 0.500) ด้านการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ (Priority Needs Index (PNI Modified) = 0.497) และด้านการจัดการเรียนการสอน (Priority Needs Index (PNI Modified) = 0.496) และ รุ่งนา ตาตเงิน, (2563) ผลการวิจัยพบว่า 1) การรับรู้สภาพการจัดการเรียนรู้บูรณาการสิ่งแวดล้อมของนักเรียน ในโรงเรียนอุดมดรุณี จังหวัดสุโขทัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) ทักษะความเป็นพลเมืองสิ่งแวดล้อมของนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ 3) แนวทางการจัดการเรียนรู้บูรณาการสิ่งแวดล้อมของนักเรียน โดยเรียงตามรายชื่อที่มีผู้เสนอความคิดเห็นมากที่สุดถึงน้อยที่สุด ดังนี้ 1) การใช้ข้อมูลความจริงจากกระบวนการสังเกต ตั้งประเด็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนเพื่อเชื่อมโยงไปสู่สาระการเรียนรู้ 2) การสร้างทักษะการสืบค้น รวบรวมความรู้และแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม 3) การสร้างเจตคติที่ดีมีจิตสาธารณะและจริยธรรมเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม 4) การสร้างองค์ความรู้ ความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและท้องถิ่น 5) การบูรณาการความรู้ของเนื้อหาสาระที่มีความซ้ำซ้อน 6) บูรณาการแหล่งเรียนรู้ด้านสิ่งแวดล้อมร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน 7) ครู นักเรียนและชุมชน มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและจัดกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมร่วมกัน 8) การสร้างความตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อม และ 9) ผลกระทบที่เกิดขึ้นและติดตามข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม และแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์

2. การพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ได้กลยุทธ์ 4 ด้าน คือ 1) กลยุทธ์การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร 2) กลยุทธ์เพื่อประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ 3) กลยุทธ์การพัฒนากระบวนการวัดและประเมินผลด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และ 4) กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้ ทั้งนี้เนื่องจากกล

ยุทธ์ที่ได้สามารถนำมาพัฒนาการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างการเป็นพลเมืองสิ่งแวดล้อมได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ จูติกรรณ์ ยาวีไชย จารึกศิลป์ (2560) ผลการวิจัยพบว่า 1) กรอบแนวคิดการบริหารสถาบันอุดมศึกษาตามแนวคิดการเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียว ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ กระบวนการบริหารสถาบันอุดมศึกษา การเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียว และการพัฒนากลยุทธ์ 2) สภาพปัจจุบันของการบริหารสถาบันอุดมศึกษาตามแนวคิดการเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียวจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถาบันอุดมศึกษาตามแนวคิดการเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียวจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์สูงกว่าสภาพที่พึงประสงค์ทุกด้าน 3) จุดแข็ง ได้แก่ การวางระบบโครงสร้างพื้นฐาน การจัดการศึกษา ความยั่งยืนทางด้านโภชนาการ และการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ต่อชุมชน จุดอ่อน ได้แก่ การจัดการพลังงานและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การจัดการของเสีย การจัดการน้ำ การสัญจร นโยบายด้านสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรมนุษย์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ระบบการจัดการและการตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม และจริยธรรมการลงทุน ธรรมภิบาล และการบริหารงาน โอกาส ได้แก่ ด้านสังคมและด้านเทคโนโลยี อุปสรรค ได้แก่ ด้านการเมืองและนโยบายของรัฐและด้านเศรษฐกิจ 4) กลยุทธ์การบริหารสถาบันอุดมศึกษาตามแนวคิดการเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียว ชื่อชุดกลยุทธ์ "กลยุทธ์เสริมสร้างความเข้มแข็งการบริหารมหาวิทยาลัยสีเขียวเพื่อพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน" ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ ได้แก่ 4.1) กลยุทธ์การขับเคลื่อนนโยบายการเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียวอย่างยั่งยืน 4.2) กลยุทธ์การขับเคลื่อนการบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างการเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียว 4.3) กลยุทธ์การขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนามหาวิทยาลัยสีเขียวอย่างยั่งยืน และ 4.4) กลยุทธ์การเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายความร่วมมือเพื่อสนับสนุนการเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียว และ ขวัญข้าว ชุ่มเกษรกุลกิจ, (2560) ผลการวิจัยพบว่าสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากและมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าความต้องการจำเป็นสูงที่สุด คือ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (Priority Needs Index (PNI_{Modified}) = 0.205) รองลงมาคือด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา (Priority Needs Index (PNI_{Modified}) = 0.199) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา (Priority Needs Index (PNI_{Modified}) = 0.195) ด้านที่มีลำดับความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด คือ ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน (Priority Needs Index (PNI_{Modified}) = 0.145) กำหนดแนวทางการบริหารงานวิชาการฯ ได้ 39 แนวทาง ดังนี้ การพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา 6 แนวทาง การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 6 แนวทาง การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 6 แนวทาง การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 6 แนวทาง การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 5 แนวทาง การพัฒนาส่งเสริมให้มี แหล่งเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา 6 แนวทาง และการนิเทศการศึกษา 4 แนวทาง

3. การประเมินกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และการนำไปใช้ประโยชน์ ของกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองเพื่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมีผลการประเมินทุกด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ แบบการจัดทำกลยุทธ์มีการดำเนินการที่ผ่านกระบวนการต่าง ๆ มาอย่าง เป็นขั้นตอนและเหมาะสม

โดยเฉพาะการสอบถามความคิดเห็น การประชุมกลุ่ม ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งในระดับนโยบาย ผู้อำนวยการสำนัก ผู้อำนวยการสถานศึกษา และผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารงานแผนแม่บทการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสถานศึกษาและการพัฒนาความเป็นพลเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมรวมทั้งในการสร้างรูปแบบ มีกรอบแนวคิดหลักการ ทฤษฎี ของนักวิชาการต่าง ๆ ตลอดจนได้ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมของกลยุทธ์ แผนแม่บท ได้รับข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญที่ปรึกษา ทำให้แผนแม่บทการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ควรนำกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ไปใช้เป็นกลยุทธ์ในการพัฒนาให้กับบุคลากรและองค์กรร่วมกันเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา

1.2 นำกลยุทธ์ด้านการพัฒนา บริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ที่มีความต้องการมากที่สุด ไปใช้ในการบริหารวิชาการ และเน้นย้ำให้บุคลากรเห็นความสำคัญ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อบริหารวิชาการอื่นๆ ใน สถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร

2.2 ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาการบริหารงานวิชาการ โดยใช้การเปรียบเทียบใน สถานศึกษาที่มีขนาดสถานศึกษาแตกต่างกัน

2.3 ควรมีการวิจัยเพื่อค้นหากกลยุทธ์ด้านอื่นๆ เพิ่มเติมเพื่อเป็นการพัฒนาการบริหารงานวิชาการให้ครบรอบด้าน

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (2559). *คู่มือแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนอีโคสคูล*. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- ขวัญข้าว ชุ่มเกษรกุลกิจ. (2560). *แนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิตติกรณ ยาวีไชย จารึกศิลป์ (2560). กลยุทธ์การบริหารสถาบันอุดมศึกษาตามแนวคิดการเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียว. *วารสารการบริหารปกครอง*, 6(2), 231-256.

- ปฏินญา มุขสาร. (2562). ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครตามแนวคิดผลลัพธ์การเรียนรู้ด้านสมรรถนะพลเมืองสีเขียว. วารสารการบริหารและนวัตกรรมการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 4(3), 1-20
- ราชกิจจานุเบกษา (2560). พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560. พระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. 2560. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- รุ่งนภา ตาดเงิน (2563). แนวทางการจัดเรียนรู้บูรณาการสิ่งแวดล้อมเพื่อส่งเสริมทักษะความเป็นพลเมืองสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนอุดมตรุณ. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา, 9(2), 53-71.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ. (2542). องค์การและการจัดการ ฉบับสมบูรณ์ (ปรับปรุงใหม่). กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร. (2564). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2564-2569). กรุงเทพฯ: สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). รายงานการวิจัยเพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง. กรุงเทพฯ: פרקหวานกราฟิก จำกัด.
- Likert, Renis. (1993). A Technique for the Measurement of Attitude. Chicago: Read Mc. Nally.
- Stern, P.C. (2000). Toward a coherent theory of environmentally significant behavior. *Journal of Social Issues*. 56(3),
- UNESCO. (2015). *Global Citizenship Education: Topics and Learning Objective*. USA: The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.
- Wise geek, (2014). Wisegeek. (Online) (Retrieved August 31,2024) from <http://www.wisegeek.org/why-are-movie-tickets-so-expensive.htm>.
- Yamane, (1973) Yamane, Taro. 1973. Statistics an introductory analysis. New York: Harper & Row.

การพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยการจัดการ
เรียนรู้แบบ GPAS 5 Steps ร่วมกับการ์ดเกมกลยุทธ์ (Strategy Card Game)
รายวิชา ส 33101 สังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
โรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัย 2 ห้วยคล้า (พรหมดิเรกอนุสรณ์)

ณัฐกฤตา ใจห้าว^{1*} มณฑา ชุ่มสุคนธ์²

¹นักศึกษาหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยขอนแก่น

²อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

*Corresponding author e-mail: Natthakritta@gmail.com

(Received: 17 January 2024, Revised: 11 March 2024, Accepted: 14 March 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 2) พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ GPAS 5 Steps ร่วมกับการ์ดเกมกลยุทธ์ รายวิชา ส 33101 สังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยนักเรียนร้อยละ 70 มีคะแนนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป กลุ่มเป้าหมายการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัย 2 ห้วยคล้า (พรหมดิเรกอนุสรณ์) จำนวน 21 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้วิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) เครื่องมือที่ใช้วิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบ GPAS 5 Steps ร่วมกับการ์ดเกมกลยุทธ์ 2) เครื่องมือที่ใช้ในการสะท้อนผลการปฏิบัติ ได้แก่ แบบบันทึกผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบสังเกตพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ แบบสัมภาษณ์นักเรียน แบบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณท้ายวงจร และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ท้ายวงจร และ 3) เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลการวิจัย ได้แก่ แบบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียน มีคะแนนผ่านเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 71.43 มีผลคะแนนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดเป็นร้อยละ 71.08 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 2) นักเรียน มีคะแนนผ่านเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 71.43 มีผลคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คิดเป็นร้อยละ 75.43 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

คำสำคัญ: การคิดอย่างมีวิจารณญาณ; GPAS 5 Steps; การ์ดเกมกลยุทธ์

The Development Of Critical Thinking Skills And Learning Achievement Using The Gpas 5 Steps With Strategy Card Game In Social Studies Course Of Grade 12 Students At Sisaketwitthayalai 2 Huaykla (Promdirek - Anusorn) School

Natthakritta Jaihow^{1*} Montha Chumsukon²

¹Master of Education in Curriculum and Instruction, Khon Kaen University

²Lecturer of Faculty of Education, Khon Kaen University

*Corresponding author e-mail: Natthakritta@gmail.com

(Received: 17 January 2024, Revised: 11 March 2024, Accepted: 14 March 2024)

ABSTRACT

The objective of this research are 1) to develop Critical Thinking Skill using the GPAS 5 Steps with Strategy Card Game in Course S33101 Social Studies of Grade 12 students and 70 percent of students obtaining Critical Thinking Skill score passing more than 70 percent 2) to develop Learning Achievement using the GPAS 5 Steps with Strategy Card Game in Course S33101 Social Studies of Grade 12 students and 70 percent of students obtaining Learning Achievement score passing more than 70 percent. The target group consisted of 21 in Grade 12 studying in the first semester of 2023 academic year of Sisaketwitthayalai 2 Huaykla (Promdirek-Anusorn) School. The research methodology was action research. The research tools consisted of 3 types 1) action tool which included lesson plans using the GPAS 5 Steps with Strategy Card Game. 2) reflection tools which included learning activity result recording form, teaching behavior observation form, interview form and test of each operational reflecting cycle 3) assessment tools for evaluating included Critical thinking skill test and learning achievement test. The statistic used percentage, mean and standard deviation. The results showed that. 1) The students that passed the criteria scores of critical thinking skill accounted for 71.43 percent of the total number of students, the average score is 71.08 percent which higher than the prescribed criterion. 2) The students that passed the criteria score of Learning Achievement accounted for 71.43 percent of the total number of students, the average score is 75.43 percent which higher than the prescribed criterion.

Keywords: Critical Thinking; GPAS 5 Steps; Strategy Card Game

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาความสามารถให้มีความเจริญงอกงาม และการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข และท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างของโลกในศตวรรษที่ 21 ก่อให้เกิดความท้าทายในด้านความต้องการกำลังคนที่มีทักษะที่สำคัญกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อระบบการศึกษาที่ต้องปรับเปลี่ยนให้ตอบสนองต่อความท้าทายดังกล่าว ให้มีคุณภาพทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) เป้าหมายสำคัญ จึงเป็นการมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs8Cs) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ซึ่งมีทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) เป็นหนึ่งในทักษะสำคัญที่เป็นเป้าหมายของการพัฒนา เพราะโลกในปัจจุบัน เป็นโลกแห่งข้อมูลข่าวสารที่สามารถรับและส่งต่ออย่างรวดเร็ว การคิดอย่างมีวิจารณญาณจึงมีความสำคัญอย่างมากต่อการรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

ทั้งนี้การคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นกระบวนการคิดอย่างมีระบบวิธี ซึ่งต้องใช้กระบวนการคิดไตร่ตรองตามหลักการ เหตุผล และหลักฐานเชิงประจักษ์ เพื่อสนับสนุนหรือคัดค้านข้อโต้แย้งดังกล่าว ซึ่งจะมีความน่าเชื่อถือ มีการอ้างอิงแหล่งที่มา จนนำไปสู่ข้อสรุปที่ชัดเจนเพื่อทำการตัดสินใจได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม (พิชญ์สินี ไสยสิทธิ์, 2561) การคิดอย่างมีวิจารณญาณจึงเป็นกระบวนการคิดสำคัญ เนื่องจากเป็นความท้าทายใหม่ต่อความเปลี่ยนแปลงของโลก แต่จากสภาพการณ์ในปัจจุบันพบว่านักเรียนยังขาดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนที่ไม่เอื้อให้เด็กคิดวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ ได้มากพอ (อุษณีย์ อนุรุทธวงศ์, 2555) โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน การจัดการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในสาระประวัติศาสตร์ ที่มีเนื้อหามาก และค่อนข้างจะเป็นนามธรรม ซึ่งจากการสัมภาษณ์คณะครูผู้สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 รวมทั้งจากผลจากการสังเกตจากกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของโรงเรียนพบว่า ผู้เรียนโดยส่วนมากมีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ขาดการไตร่ตรอง และคิดการพิจารณาในการรับข้อมูล อีกทั้งผลการประเมินสมรรถนะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนในปีการศึกษา 2565 ยังพบว่า ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของผู้เรียนมีผลการประเมินในระดับต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ซึ่งสภาพปัญหาดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน สอดคล้องกับรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินำพื้นฐาน (O-NET) ของโรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัย 2 ห้วยคล้า (พรหมดิเรกอนุสรณ์) พบว่า กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในสาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ มีคะแนนผลสัมฤทธิ์เฉลี่ยเพียง 34.54 คะแนน (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2565) ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมายและเกณฑ์มาตรฐาน แสดงให้เห็นถึงปัญหาและความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน เพราะสาระที่ 4 ประวัติศาสตร์เป็นการศึกษาเรื่องราวสำคัญของมนุษย์ บนพื้นฐานของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ วิพากษ์ วิเคราะห์หลักฐานเอกสาร การจัดการเรียนรู้ในรายวิชาประวัติศาสตร์ จึงเป็นการส่งเสริมผู้เรียนให้ ค้นคว้าหาคำตอบ มีวิจารณญาณ กลั่นกรองข้อเท็จจริง และสรุปผลการสืบค้นอย่างมีเหตุผล (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2554) ด้วยเหตุผล

ดังกล่าว การที่ผู้เรียนจะสามารถบรรลุเป้าหมายของการเรียนรู้ประวัติศาสตร์จึงจำเป็นต้องมีการจัดการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการพิจารณาและประเมินความน่าเชื่อถือ ตลอดจนมีกิจกรรมที่สนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์วิพากษ์หลักฐานได้อย่างเป็นระบบ

การจัดการเรียนรู้แบบ GPAS 5 Steps มีขั้นตอนและจุดเน้นในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง จากนั้นนำไปใช้ในการปฏิบัติจริง ใช้ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ สิ่งที่ได้จากกระบวนการเหล่านี้ จะตกผลึกภายในตัวของผู้เรียน และสะท้อนออกมาในภาระงานหรือการปฏิบัติที่ครูมอบหมาย ผลก็คือ ผู้เรียนจะสามารถคิดวิเคราะห์ปัญหา เก็บรวบรวมข้อมูล สังเคราะห์วิธีการแก้ปัญหา (สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ, 2561) ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ GPAS 5 Steps จะสามารถพัฒนาความสามารถในด้านกระบวนการคิดและทำให้เกิดการเรียนรู้ทางด้านความรู้ ความจำ ด้านความเข้าใจและการนำไปใช้ได้ ถือเป็นยุทธวิธีในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีความเหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ ที่มุ่งพัฒนาการสืบสอบอย่างมีวิจารณญาณและเป็นทักษะขั้นสูงที่ใช้ในการจัดการความรู้ อันมีผลต่อการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ของบุคคล (ชัยรัตน์ โตศิลา, 2555)

การ์ดเกมกลยุทธ์ (Strategy Card Game) เป็นการประยุกต์การ์ดเกมร่วมกับเกมประเภทกลยุทธ์ โดยเป็นเทคนิคการใช้เกมประเภทการ์ด ซึ่งเป็นเกมรูปแบบหนึ่งที่ถูกสร้างขึ้นบนวัสดุประเภทกระดาษที่มีลักษณะการใช้ข้อมูลบางส่วนใส่ลงไปในการ์ดแต่ละใบ ซึ่งพอดูภาพรวมของการ์ดทุกใบจะพบว่าข้อมูลหรือเนื้อหาจะครอบคลุมสิ่งที่ต้องเรียนเป็นรูปแบบของการเล่นในลักษณะของการแข่งขันการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้เล่น โดยมีการเล่นผ่านสื่อคือการ์ดหรือบัตรภาพ ซึ่งในแต่ละบัตรภาพจะมีลักษณะเป็นตัวแทนตามที่เกมกำหนด เช่น ความสามารถ ตัวละครหรือวัตถุ เหตุการณ์ คะแนน เป็นต้น ซึ่งผู้เล่นจะต้องศึกษาข้อมูลวิธีการเล่นและบัตรภาพ แต่ละใบให้เข้าใจถึงลักษณะเฉพาะต่าง ๆ เพื่อให้สามารถวางแผนการเล่นเพื่อให้ชนะคู่ต่อสู้ในการเล่นแต่ละครั้ง (ภาณุ ลภาพงษ์, 2554) การ์ดเกมกลยุทธ์ จึงเป็นเทคนิคสำคัญที่จะช่วยกระตุ้นความสนใจให้กับผู้เรียน ผ่านการสร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้เกิดกระบวนการคิดและหาแนวทางเพื่อเผชิญกับสถานการณ์ เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อการวางแผนและรับมือกับสถานการณ์เพื่อหาทางออก จึงเป็นเทคนิคที่จะเหมาะสมกับการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ และมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงความรู้ ความคิด และวิถีชีวิตอย่างมีเหตุผล การศึกษาอย่างเป็นกระบวนการที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักฐานที่เป็นเชิงประจักษ์ในบริบทที่ต้องวิเคราะห์และวิพากษ์ภายใต้หลักฐานที่มีอยู่ และมุ่งให้ผู้เรียนรู้อดีตเพื่อเข้าใจสภาพและปัญหาในปัจจุบันรวมทั้งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต อันจะนำไปสู่ความเข้าใจเกี่ยวกับเหตุการณ์ในอดีตที่จะสามารถนำมาเป็นบทเรียนในการดำเนินชีวิตต่อไป (ยุทธศิลป์ แปลนาค, 2560)

จากความสำคัญและสภาพปัญหาที่กล่าวมา การพัฒนาทักษะการคิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ที่จะช่วยส่งเสริมผู้เรียนผ่านการเรียนรู้เชิงรุกที่ผู้เรียนเป็นผู้มีบทบาทหลักในคิดอย่างมีวิจารณญาณต่อความสำคัญของเหตุการณ์ในอดีต และให้เหตุผลด้วยตัวของผู้เรียนเอง ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมี

ความรู้ประวัติศาสตร์ลึกซึ้งตลอดจนเข้าใจธรรมชาติของวิชาประวัติศาสตร์มากยิ่งขึ้น และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ควบคู่กันไปด้วย การจัดการเรียนรู้แบบ GPAS 5 Steps ร่วมกับการ์ดเกมกลยุทธ์ จึงเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่จะช่วยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์โดยตรง และฝึกกระบวนการอย่างมีวิจารณญาณในการพิจารณาและประเมินความน่าเชื่อถือในการเสนอข้อมูล ตลอดจนมีกิจกรรมที่สนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถคิดอย่างมีวิจารณญาณวิพากษ์หลักฐานได้อย่างเป็นระบบ อีกทั้งยังสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสนุกสนานตื่นเต้น และก่อให้เกิดความท้าทายในการศึกษาและหาคำตอบของประเด็นความรู้ผู้วิจัยจึงได้มุ่งศึกษาผลของการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ GPAS 5 Steps ร่วมกับการ์ดเกมกลยุทธ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัย 2 ห้วยคล้า (พรหมดิเรกอนุสรณ์) ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ที่เน้นกระบวนการสอนให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับแนวทางการดำรงชีวิตในคริสต์ศตวรรษที่ 21 ได้อย่างรอบรู้รอบคอบ และทันต่อโลกแห่งข้อมูลข่าวสาร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ GPAS 5 Steps ร่วมกับการ์ดเกมกลยุทธ์ รายวิชา ส 33101 สังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัย 2 ห้วยคล้า (พรหมดิเรกอนุสรณ์) โดยนักเรียนร้อยละ 70 มีคะแนนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป
2. เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ GPAS 5 Steps ร่วมกับการ์ดเกมกลยุทธ์ รายวิชา ส 33101 สังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัย 2 ห้วยคล้า (พรหมดิเรกอนุสรณ์) โดยนักเรียนร้อยละ 70 มีคะแนนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป

ระเบียบวิธีวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย

นักเรียนที่กำลังศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัย 2 ห้วยคล้า (พรหมดิเรกอนุสรณ์) จำนวน 21 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีเกณฑ์ในการเลือก คือ เป็นกลุ่มนักเรียนที่ผู้วิจัยรับผิดชอบ และนักเรียนร้อยละ 60 มีผลการประเมินทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนรู้แบบ GPAS 5 Steps ร่วมกับการ์ดเกมกลยุทธ์

ตัวแปรตาม คือ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามวงจรของวิจัยเชิงปฏิบัติการ ตามแนวคิดของ Kemmis and McTaggart (1992 อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวานิช

, 2560) ซึ่งจะมีการดำเนินการตามวงจรปฏิบัติการ 4 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การวางแผน (Plan) (2) การปฏิบัติ (Act) (3) การสังเกต (Observe) (4) การสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflect) ซึ่งดำเนินการวิจัย มีทั้งหมด 3 วงจร จำนวน 9 แผนการจัดการเรียนรู้ เวลา 18 ชั่วโมง

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ตามลักษณะของการใช้ดังนี้

4.1 เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย

แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ GPAS 5 Steps ร่วมกับการ์ดเกมกลยุทธ์ รายวิชา ส 33101 สังคมศึกษา หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง World Civilization สรรค์สร้างอารยธรรม จดจำเล่าขาน และหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 End of The Dark Ages ศรัทธาที่เสื่อมสลาย กลายเป็นการค้นพบ จำนวน 9 แผนการจัดการเรียนรู้ 18 ชั่วโมง ดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ปฐมบทโบราณ เล่าขานดินแดนพระจันทร์เสี้ยว

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง Ancient Egypt หยิบยกมรดกวัฒนธรรม

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง นักสืบตัวน้อย ย้อนรอยต้นกำเนิดการปกครอง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง ยุคมืดหรือยุคกลาง ต่างกันไหน?

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง ฟืนฟู่และเกิดใหม่ กำเนิดในยุค Renaissance

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง Revolution ปฏิวัติเพื่อเปลี่ยนแปลง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 เรื่อง Great War ความตาย และสงคราม

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 เรื่อง สันติที่เสื่อมสลาย กับภัยความขัดแย้งที่ลุกลาม

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9 เรื่อง ความต่างของอุดมการณ์ สงครามตัวแทน

ผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญ ในภาพรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.85

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการสะท้อนผลการปฏิบัติ ประกอบด้วย

4.2.1 แบบบันทึกผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

4.2.2 แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน

4.2.3 แบบสัมภาษณ์ผู้เรียน

4.2.4 แบบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณท้ายวงจร เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก รวมทั้งสิ้นจำนวน 36 ข้อ

4.2.5 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนท้ายวงจร แบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก รวมทั้งสิ้นจำนวน 30 ข้อ

4.3 เครื่องมือที่ใช้ประเมินผลการวิจัย

4.3.1 แบบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ GPAS 5 Steps ร่วมกับการ์ดเกมกลยุทธ์ แบบปรนัย 4 ตัวเลือกจำนวน 40 ข้อ มีค่าความยากง่าย อยู่ระหว่าง

0.24 – 0.88 มีค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 0.24 – 0.76 และมีค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรของ Kuder – Richardson (KR-20) มีค่าเท่ากับ 0.88

4.3.2 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีค่าความยากง่าย อยู่ระหว่าง 0.32 – 0.65 มีค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 0.35 – 0.71 และมีค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรของ Kuder – Richardson (KR-20) มีค่าเท่ากับ 0.87

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการวิจัยได้ดำเนินการเป็น 2 ขั้นตอน คือ

5.1 การดำเนินการก่อนการวิจัย

1) สำรวจและวิเคราะห์สภาพปัญหาการเรียนการสอนจากการสังเกตชั้นเรียนการศึกษาถึงสภาพบริบทของโรงเรียน และชุมชน

2) จัดทำเครื่องมือสำหรับดำเนินการวิจัย ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบ GPAS 5 Step ร่วมกับการ์ดเกมกลยุทธ์

3) ปฐมนิเทศผู้ช่วยวิจัย เพื่อสร้างความเข้าใจในกระบวนการดำเนินการ และบทบาทหน้าที่ในการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนและพฤติกรรมการสอน และร่วมสะท้อนผลการปฏิบัติที่เกิดขึ้นแต่ละวงจร

5.2 การดำเนินการวิจัยตามวงจรปฏิบัติการ

1) ดำเนินการ ปฏิบัติการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 9 แผน ใช้เวลาในการสอน 18 ชั่วโมง

2) ระหว่างการเรียนการสอน ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นขณะดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แบบบันทึกผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรม การเรียนรู้ของผู้เรียน แบบสัมภาษณ์ผู้เรียน ทำการวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณท้ายวงจร และทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนท้ายวงจร

3) เมื่อสิ้นสุดทั้ง 3 วงจรให้ผู้เรียนทำวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณจำนวน 40 ข้อ และทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจำนวน 30 ข้อ หลังสิ้นสุดการเรียนการสอน ครบทั้ง 9 แผน แล้วตรวจให้คะแนนเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 การวิเคราะห์เชิงปริมาณ

ข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย และร้อยละ โดยการนำคะแนนจากแบบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณท้ายวงจร แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนท้ายวงจร แบบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มาวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย ร้อยละ มาเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ นักเรียนจำนวนร้อยละ 70 ของนักเรียนทั้งหมด มีคะแนนร้อยละ 70 ขึ้นไป

6.2 การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากการเก็บรวบรวมมาวิเคราะห์ในเชิงคุณภาพ โดยเป็นการวิเคราะห์และสรุปเป็นข้อค้นพบในเชิงอธิบายความ โดยผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบบันทึกผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน แบบสัมภาษณ์ผู้เรียน เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ และสรุปผล เพื่อหาแนวทางการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

หลังจากที่ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเสร็จสิ้นทั้ง 3 วงจรปฏิบัติการแล้วผู้วิจัยได้ดำเนินการทดสอบนักเรียน โดยใช้แบบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก 4 ด้าน จำนวน 40 ข้อ เพื่อวัดประประเมินผลการวิจัยว่านักเรียนมีพัฒนาการการคิดอย่างมีวิจารณญาณอยู่ในระดับใด หลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ GPAS 5 Steps ร่วมกับการ์ดเกมกลยุทธ์ โดยใช้เกณฑ์มีจำนวนนักเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 มีคะแนนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณเฉลี่ยร้อยละ 70 ขึ้นไปซึ่งผลจากการวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ดังตารางที่ 1 ต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลการวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย

จำนวนนักเรียน ทั้งหมด(คน)	นักเรียน ผ่านเกณฑ์		นักเรียน ไม่ผ่านเกณฑ์		คะแนนแบบวัดทักษะการคิด อย่างมีวิจารณญาณ			
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	คะแนน เต็ม	คะแนน เฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ร้อยละ
21	15	71.43	6	28.57	40	28.43	6.61	71.08

จากตารางที่ 1 จากการทดสอบกำหนดให้นักเรียนผ่านเกณฑ์ต้องมีจำนวนนักเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 มีคะแนนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เฉลี่ยร้อยละ 70 ขึ้นไป พบว่า ผลจากการทำแบบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนกลุ่มเป้าหมายคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 21 คน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ GPAS 5 Steps ร่วมกับการ์ดเกมกลยุทธ์ โดยมีผลการทดสอบมีรายละเอียดคือ นักเรียนผ่านเกณฑ์จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 71.43 มีผลคะแนนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เฉลี่ย 28.43 จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 71.08 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ตารางที่ 2 แสดงผลการวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ แยกรายองค์ประกอบ

องค์ประกอบการวัด	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	ส่วน	ร้อยละ
			เบี่ยงเบน มาตรฐาน	
1. ทักษะในการนิยามปัญหา	10	7.48	2.09	74.76
2. ทักษะในการวิเคราะห์	10	7.81	1.75	78.10
3. ทักษะในการประเมินตัดสินข้อมูล	10	6.33	1.59	63.33
4. ทักษะในการสรุปอย่างสมเหตุสมผล	10	6.81	2.14	68.10
รวม	40	7.11	1.89	71.08

จากตารางที่ 2 พบว่า องค์ประกอบการวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ด้านที่ 2 ทักษะในการวิเคราะห์ มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดโดย มีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 78.10 รองลงมาคือด้านที่ 1 ทักษะในการนิยามปัญหา คะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 74.76 และด้านที่ 4 ทักษะในการสรุปอย่างสมเหตุสมผล มีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 68.10 และด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านที่ 3 ทักษะในการประเมินตัดสินข้อมูล โดยมีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 63.33

2. ผลการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

หลังจากที่ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเสร็จสิ้นทั้ง 3 วงจรปฏิบัติการแล้วผู้วิจัยได้ดำเนินการทดสอบนักเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ เพื่อวัดประเมินผลการวิจัยว่านักเรียนมีพัฒนาการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับใด หลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ GPAS 5 Steps ร่วมกับการ์ดเกมกลยุทธ์ โดยใช้เกณฑ์มีจำนวนนักเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 มีคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยร้อยละ 70 ขึ้นไปซึ่งผลจากการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มเป้าหมาย ดังตารางที่ 3 ต่อไปนี้

ตารางที่ 3 แสดงผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มเป้าหมาย

จำนวนนักเรียน ทั้งหมด(คน)	นักเรียน ผ่านเกณฑ์		นักเรียน ไม่ผ่านเกณฑ์		คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน			
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	คะแนน เต็ม	คะแนน เฉลี่ย	ส่วน	ร้อยละ
							เบี่ยงเบน มาตรฐาน	
21	15	71.43	6	28.57	30	22.62	3.44	75.43

จากตารางที่ 3 จากการทดสอบกำหนดให้นักเรียนผ่านเกณฑ์ต้องมีจำนวนนักเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 มีคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เฉลี่ยร้อยละ 70 คะแนนขึ้นไป พบว่าผลจากการทำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มเป้าหมายคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 21 คน ที่ได้รับ การจัดการเรียนรู้แบบ GPAS 5 Steps ร่วมกับการ์ดเกมกลยุทธ์ โดยมีผลการทดสอบ

มีรายละเอียดคือ นักเรียนผ่านเกณฑ์จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 71.43 มีผลคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ย 22.62 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 75.43 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

อภิปรายผล

1. การพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

จากการทดสอบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ พบว่า นักเรียนผ่านเกณฑ์จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 71.43 ผลคะแนนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เฉลี่ย 28.43 จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 71.08 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ จำนวนนักเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 มีคะแนนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เฉลี่ยร้อยละ 70 ขึ้นไป เมื่อพิจารณาจากองค์ประกอบการวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณแต่ละด้านพบว่า ด้านที่ 1 ทักษะในการนิยามปัญหา มีคะแนนเฉลี่ย 7.48 คิดเป็นร้อยละ 74.76 ด้านที่ 2 ทักษะในการวิเคราะห์ มีคะแนนเฉลี่ย 7.81 คิดเป็นร้อยละ 78.10 ด้านที่ 3 ทักษะในการประเมินตัดสินข้อมูล มีคะแนนเฉลี่ย 6.33 คิดเป็นร้อยละ 63.33 ด้านที่ 4 ทักษะในการสรุปอย่างสมเหตุสมผล คะแนนเฉลี่ย 6.81 คิดเป็นร้อยละ 68.10 ทั้งนี้เป็นเพราะการจัดการเรียนรู้แบบ GPAS 5 Steps ร่วมกับการ์ดเกมกลยุทธ์ เป็นการจัดกิจกรรมที่มีขั้นตอนและจุดเน้นในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง จากนั้นนำไปใช้ในการพิจารณาประเด็นปัญหาอย่างมีวิจารณญาณเป็นระบบต่อเนื่องตามแผนการจัดการเรียนรู้ 9 แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 18 ชั่วโมง โดยผู้วิจัยมีการใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการตั้งข้อสังเกตการเรียนรู้ มีการใช้การ์ดเกมกลยุทธ์ เป็นตัวเชื่อมในการคิดวางแผน และสังเกตรวบรวมข้อมูลผ่านกิจกรรมเกมที่มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงสู่เนื้อหาความรู้ จากนั้นกระตุ้นให้ผู้เรียนศึกษาสืบค้นและเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลที่ได้มาสรุปเป็นองค์ความรู้ รวมถึงการสร้างประเด็นการศึกษาประเด็นคำถามในรูปแบบภารกิจต่าง ๆ เพื่อให้ให้นักเรียนได้นำขยายความรู้ที่ได้จากการศึกษาให้กว้างและลึกซึ้งยิ่งขึ้นผ่านการวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นในประเด็นทางประวัติศาสตร์อย่างมีวิจารณญาณ สิ่งที่ได้จากกระบวนการเหล่านี้ จะตกผลึกภายในตัวของผู้เรียน และสะท้อนออกมาในภาระงานหรือการปฏิบัติที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของสถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (2561) ได้อธิบายการจัดการเรียนรู้แบบ GPAS 5 Steps ว่าผลของการจัดการเรียนรู้จะทำให้ ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ปัญหา เก็บรวบรวมข้อมูล สังเคราะห์แนวทางการแก้ปัญหาได้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ GPAS 5 Steps จะสามารถพัฒนาความสามารถในด้านกระบวนการคิดและทำให้เกิดการเรียนรู้ทางด้านความรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีความเหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของชัยรัตน์ โตศิลา (2555) ที่กล่าวว่า การส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ที่ช่วยจัดระบบความคิดอันเป็นพื้นฐานในพัฒนาการสืบสอบอย่างมีวิจารณญาณและเป็นทักษะขั้นสูงที่ใช้ในการจัดการความรู้ อันมีผลต่อการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ของบุคคล ผู้วิจัยได้นำเอาขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ GPAS 5 Steps 5 ขั้นตอน มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สอดคล้องกับรัฐพงษ์ ศิริวิริยานันท์ (2563) ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง ทวีปยุโรปสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กระบวนการ GPAS 5

Steps โดยผลการวิจัย พบว่า นักเรียนมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน คิดเป็นร้อยละ 70.41 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา เรื่องทวีปยุโรป ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กระบวนการ GPAS 5 Steps หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับคณินิตย์ ดีพันธ์ (2561) ได้ศึกษาผลการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบ GPAS ที่มีต่อความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนก่อนและหลังการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบ GPAS พบว่า ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนจากการจัดการเรียนรู้แบบ GPAS หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นอกจากนั้นผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการ์ดเกมกลยุทธ์ เข้ามาใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้ในขั้นตอนที่ 1 ขั้นสังเกตรวบรวมข้อมูล โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เกิดการสังเกต มีความสงสัย รวมทั้งเป็นกระบวนการแรกที่ครูผู้สอนจะกระตุ้นความสนใจให้ผู้เรียนเกิดความอยากเรียนรู้และเกิดกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล และสืบค้นข้อมูลด้วยตนเองจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ โดยในขั้นตอนนี้จะมีการบูรณาการใช้การ์ดเกมกลยุทธ์เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจผ่านการสร้างสถานการณ์ในกิจกรรมเกม และคิดวางแผน ขั้นตอนที่ 2 ขั้นคิดวิเคราะห์และสรุปความ โดยในขั้นตอนนี้จะมีการบูรณาการการ์ดเกมกลยุทธ์ เพื่อให้ผู้เรียนวิเคราะห์และนำความรู้ที่ได้จากการสร้างแผนการหรือหาแนวทางที่เป็นกลยุทธ์สำคัญเพื่อจะได้บรรลุจุดมุ่งหมายของเกมและการเก็บรวบรวมข้อมูล และขั้นตอนที่ 3 ขั้นปฏิบัติและสรุปความรู้หลังการปฏิบัติ เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนได้นำข้อมูลหรือประเด็นที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมการ์ดเกมกลยุทธ์ ที่ได้ผ่านการวิเคราะห์มาใช้ในการลงมือปฏิบัติหรือใช้ในการดำเนินการจัดการสถานการณ์ ถือเป็นการนำสิ่งที่ได้มาสรุปเป็นองค์ความรู้มาใช้ในการดำเนินการ โดยการออกแบบการ์ดเกมกลยุทธ์ เป็นการออกแบบการ์ดเกมที่มีความเกี่ยวข้องกับเนื้อหาสาระประวัติศาสตร์ ในเรื่องประวัติศาสตร์สากล โดยมีการออกแบบผ่านการสร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้เกิดกระบวนการคิดและหาแนวทางเพื่อเผชิญกับสถานการณ์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อการวางแผนและรับมือกับสถานการณ์เพื่อหาทางออก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชาติ แสนพิช และคณะ (2560) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาการ์ดเกมมวยไทยเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกาย และผลของการศึกษา พบว่า กลุ่มทดลองที่ใช้การ์ดเกมมวยไทยเพื่อการออกกำลังกายมีค่าเฉลี่ยของคะแนนการออกกำลังกายแบบมวยไทยได้ถูกต้องสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากที่กล่าวมาในข้างต้น จะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชา ส 33101 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยการใช้การจัดการเรียนรู้แบบ GPAS 5 Steps ร่วมกับการ์ดเกมกลยุทธ์ เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่จะช่วยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์โดยตรง และฝึกกระบวนการอย่างมีวิจารณญาณในการพิจารณาและประเมินความน่าเชื่อถือในการเสนอข้อมูล ตลอดจนมีกิจกรรมที่สนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถคิดอย่างมีวิจารณญาณวิพากษ์หลักฐานได้อย่างเป็นระบบ อีกทั้งยังสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสนุกสนานตื่นเต้น และก่อให้เกิดความท้าทายในการศึกษาและหา

คำตอบของประเด็นความรู้ รวมทั้งสามารถพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

จากการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ของนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 21 คน พบว่า นักเรียนผ่านเกณฑ์จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 71.43 มีผลคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ย 22.62 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 75.43 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ จำนวนนักเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 มีคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เฉลี่ยร้อยละ 70 คะแนนขึ้นไป ทั้งนี้เป็นเพราะการจัดการเรียนรู้แบบ GPAS 5 Steps ร่วมกับการ์ดเกมกลยุทธ์ โดยผู้วิจัยได้นำเอาขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ GPAS 5 Steps 5 ขั้นตอนซึ่งเป็นรูปแบบการจัดการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถในด้านการกระบวนกรคิดและทำให้เกิดการเรียนรู้ทางด้านความรู้ ความจำ ด้านความเข้าใจ และการนำไปใช้ได้ ถือเป็นยุทธวิธีในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยเฉพาะในขั้นตอนการเรียนรู้ที่ 2 ขั้นคิดวิเคราะห์และสรุปความ ซึ่งจะเป็ขั้นตอนที่ทำให้ผู้เรียนได้นำเอาความรู้ที่ได้จากการสืบค้นและรวบรวมข้อมูลในประเด็นที่สงสัยและสนใจมาวิเคราะห์และสรุปเป็นองค์ความรู้ และนำความรู้้นั้นมาเป็นการนำความรู้สู่การปฏิบัติหรือประกอบการตัดสินใจในประเด็นสถานการณ์ ในประเด็นทางประวัติศาสตร์ในขั้นตอนที่ 3 รวมทั้งนำผลงานนั้นมานำเสนอในขั้นตอนที่ 4 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (2561) ที่อธิบายว่า การฝึกแสวงหาความรู้ ข้อมูล และสารสนเทศจากแหล่งเรียนรู้อย่างหลากหลาย ซึ่งจะส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ในการแสวงหาความรู้ (Learning to Search) และนำไปสู่การสรุปและสร้างองค์ความรู้ (Learning to Construct) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิกานต์ หลวงนุช (2564) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ ด้วยการจัดการเรียนรู้ GPAS 5 Steps ร่วมกับแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนมีผลการเรียนรู้หลังการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชดาภรณ์ ไชยวิวิช (2564) ที่ได้ทำการศึกษา ผลของการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบ GPAS ที่มีต่อเจตคติด้านสิ่งแวดล้อมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง มนุษย์กับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศโลก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ ผลวิจัยพบว่า หลังเรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบ GPAS พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด คือ ร้อยละ 70 คิดเป็นคะแนนหลังเรียนเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 73.33 นอกจากนี้ การใช้การ์ดเกมกลยุทธ์ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ยังช่วยสร้างบรรยากาศความกระตือรือร้นและสร้างความสนใจในการเรียน ผ่านการสร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้เกิดกระบวนการคิดและหาแนวทางเพื่อเผชิญกับสถานการณ์ในลักษณะของการแข่งขันการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้เล่น โดยมีการเล่นผ่านสื่อคือการ์ดการนำเสนอสร้างสื่อการเรียนรู้ด้วยการ์ด ที่ผสมผสาน กฎกติกา เพื่อให้เป็นไปในลักษณะของเกมการแข่งขัน จึง

ช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ ภวิกา เล่าห์ไพฑูรย์ (2559) ที่กล่าวว่า เกม เป็นกิจกรรมที่ทำให้เกิดการผ่อนคลาย มีความสนุกสนานเพลิดเพลิน กระตุ้นการทำงานของจิตใจและร่างกาย รวมทั้งทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และสร้างประสบการณ์ ผู้เรียนมีส่วนร่วมสูงทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของของ ยิ่งยศ เกตจินดา และ ไพฑูรย์ ศรีฟ้า (2564) ซึ่งได้ทำการศึกษาเพื่อการพัฒนาการวัดเกมความเป็นจริงเสริม เรื่องวรรณคดีรามเกียรติ์ และศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยการวัดเกมความเป็นจริงเสริมวิชาภาษาไทยสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยผลการศึกษา พบว่า ผู้เรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ผู้เรียนยังมีความพึงพอใจต่อการวัดเกมความเป็นจริงเสริมในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยต่างประเทศของ Arnel F. Gutierrez (2017) ซึ่งได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาและประสิทธิผลของการวัดเกมการศึกษา เพื่อส่งเสริมการทำความเข้าใจทางชีววิทยา โดยในการศึกษาเรื่องนี้เป็นการศึกษานี้แบบทดสอบก่อน-หลังการทดสอบถูกใช้เพื่อทดสอบประสิทธิภาพของการวัดเกมเพื่อการศึกษาในการเสริมแรงแนวคิดทางชีววิทยาโดยเปรียบเทียบกับวิธีการสอนแบบดั้งเดิม และจากผลการศึกษาพบว่า การวัดเกมมีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในเนื้อหาชีววิทยามากกว่าวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบดั้งเดิม นอกจากนี้ ยังพบว่าผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการวัดเกมอยู่ในระดับมาก

จากที่กล่าวมาในข้างต้น จะเห็นได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบ GPAS 5 Steps ร่วมกับการวัดเกมกลยุทธ์ เป็นอีกรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่ช่วยสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ด้วยความสนุกสนาน สามารถกระตุ้นความสนใจให้นักเรียนเกิดความสงสัยและได้ลงมือปฏิบัติ เพื่อพัฒนาความคิดอย่างเป็นระบบผ่านการสืบค้น และลงมือเป็นรวบรวมข้อมูล และเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ สถานการณ์ที่หลากหลาย จึงเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ในการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ GPAS 5 Steps ร่วมกับการวัดเกมกลยุทธ์ ครูผู้สอนควรมีความเข้าใจในขั้นตอนการจัดกิจกรรมและการประยุกต์ใช้การวัดเกมกับเนื้อหาการเรียนรู้ เพื่อให้สามารถนำไปใช้ออกแบบกิจกรรมและจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ GPAS 5 Steps ร่วมกับการวัดเกมกลยุทธ์ เป็นการวัดกิจกรรมที่มีขั้นตอนและการใช้เวลาในการทำกิจกรรมค่อนข้างมาก ควรมีการออกแบบรูปแบบกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในทุกองค์ประกอบ โดยเฉพาะทักษะการประเมินตัดสินข้อมูล และทักษะในการสรุปอย่างสมเหตุสมผล ให้มีความยืดหยุ่นและเหมาะสมกับเวลา

1.3 การออกแบบการ์ดเกมกลยุทธ์ ควรคำนึงถึงเรื่องความสอดคล้องของเนื้อหา และความยากง่ายของกติกาการเล่น รวมทั้งควรมีการออกแบบกติกาการเล่นรวมถึงวิธีการเอาชนะให้ชัดเจน และง่ายต่อการทำความเข้าใจ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ GPAS 5 Steps ร่วมกับการ์ดเกมกลยุทธ์ โดยศึกษากับตัวแปรด้านทักษะที่สำคัญอื่น ๆ ที่มีความสอดคล้องกับวิธีการสอนแบบ GPAS 5 Steps ร่วมกับการ์ดเกมกลยุทธ์ เช่น ทักษะการคิดแก้ปัญหา ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ซึ่งถือเป็นทักษะการคิดขั้นสูงที่มีความสำคัญเป็นต้น

2.2 ควรมีการนำรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบ GPAS 5 Steps ร่วมกับการ์ดเกมกลยุทธ์ ไปทดลองใช้ร่วมกับสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เช่น สาระหน้าที่พลเมือง เพื่อบูรณาการกิจกรรมการ์ดเกมกลยุทธ์กับการคิดวิเคราะห์และวางแผนสถานการณ์อันเป็นปัจจุบันของสังคมที่กำลังเผชิญอยู่ และนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์กับสังคมโลกในปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- คณินนิตย์ ดิพันซ์. (2561). ผลการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบ GPAS ที่มีต่อความสามารถในการอ่านอย่างมี
วิจารณ์ญาณและความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียน
เบญจมเทพอุทิศ จังหวัดเพชรบุรี. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 10(2), 103-
112.
- ชัยรัตน์ โตศิลา. (2555). การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์เพื่อส่งเสริม
ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต*
สาขาหลักสูตรและการสอน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พิชญ์สินี ไสยสิทธิ์. (2561). การพัฒนารูปแบบห้องเรียนกลับด้านบนคลาวด์โดยใช้การเรียนรู้แบบ
ปัญหาเป็นฐานในสังคมพหุวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ. *วิทยานิพนธ์*
ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภวิกา เลหาไพฑูรย์. (2559). การสอนโดยใช้เกมเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนเลข 3 หลักของ
นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา. *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัย
ศิลปากร.
- ภาณุ ลภาพงษ์. (2554). ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกซื้อการ์ดเกมของผู้บริโภคในเขตอำเภอ
เมืองจังหวัดนครราชสีมา. *วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ*.
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

- ยิ่งยศ เกตจินดา และ ไพฑูรย์ ศรีฟ้า. (2564). การพัฒนาการวัดเกมความเป็นจริงเสริม เรื่องวรรณคดี รามเกียรติ์ วิชาภาษาไทยสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในสังกัด สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 1. *ศึกษาศาสตร์สาร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*, 5(1), 75-89.
- ยุทธศิลป์ แพลนนาค. (2560). ผลของการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบโครงงานที่มีต่อทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและความสามารถในการตั้งคำถามสำคัญทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4. *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร*.
- รัชดาภรณ์ ไชยวิวิช. (2564). ผลของการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบ GPAS ที่มีต่อเจตคติด้านสิ่งแวดล้อม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง มนุษย์กับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศโลก ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 15(2), 127-142.
- รัฐพงษ์ ศิริวิริยานันท์. (2563). การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาเรื่องทวีปยุโรปสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กระบวนการ GPAS 5 Steps. ใน การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ราชธานีวิชาการ ครั้งที่ 5; อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชธานี.
- ศศิกันต์ หลวงนุช. (2564). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ด้วยการจัดการเรียนรู้ GPAS 5 Steps ร่วมกับแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร*.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2565). สรุปผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2565. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 6 มกราคม 2566). จาก www.onetresult.niets.or.th.
- สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ. (2561). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมยกระดับคุณภาพ การเรียนรู้แบบ Active Learning ตามแนวคิด GPAS 5 Steps เพื่อพัฒนาพหุปัญญาและสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ขับเคลื่อนสู่ไทยแลนด์ 4.0. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ บริษัท พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.) จำกัด
- สุชาติ แสนพิช, พัฒนา ศิริกุลพิพัฒน์ และพิสิษฐ์ ญัฏประเสริฐ. (2560). การพัฒนาการวัดเกมมวยไทยเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกาย. *Veridian E-Journal*, 10(1), 1454-1466.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2560) การพัฒนาชุดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการวิจัยในชั้นเรียนของนิสิตครู. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2560 – 2579*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2554). *เพื่อนคู่คิด มิตรคู่ครู แนวทางการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2558). *แนวการสอนประวัติศาสตร์: ประวัติศาสตร์ไทย หลากหลายวิธีเรียน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- อุษณีย์ อนุรุทธ์วงศ์. (2555). *การพัฒนาทักษะความคิดระดับสูง : Developing Higher Level of Thinking Skills*. นครปฐม: ไอ คิว บุ๊คเซ็นเตอร์.
- Arnel F. Gutierrez. (2017). *Development and Effectiveness of an Educational Card Game as Supplementary Material in Understanding Selected Topics in Biology*. CBE—Life Sciences Education, 13(1), 76-82.

แนวทางการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นโดยใช้สมรรถนะเป็นฐาน ในมุมมองของผู้บริหารสถานศึกษา

จิรารัตน์ จันทะหิน¹ สุพัตรา โคตะวงศ์² อธิรัตน์ รุจิราวินิจฉัย³ ปริญญา ปริพุด^{4*}

¹⁻⁴อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

*Corresponding author e-mail: pariya.p@ubru.ac.th

(Received: 21 February 2024, Revised: 16 March 2024, Accepted: 16 March 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นและข้อเสนอแนวทางการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นโดยใช้สมรรถนะเป็นฐาน โดยใช้การสนทนากลุ่ม กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการฯ จำนวนทั้งสิ้น 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และแบบบันทึก การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า ในมุมมองของผู้บริหาร 1) การพัฒนาสมรรถนะครูมีความสำคัญจำเป็น จึงควรพัฒนาครูทั้งระบบ โดยเริ่มพัฒนาครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนเพื่อเตรียมความพร้อมในการถ่ายทอดให้กับนักศึกษาที่ฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 2) สมรรถนะที่สำคัญ 3 อันดับแรก ได้แก่ อันดับที่ 1 คือ จิตวิญญาณความเป็นครู อันดับที่ 2 คือ การปฏิบัติงานครูอย่างมืออาชีพ อันดับที่ 3 มี 4 ข้อคือใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ศิลปะการใช้สื่อ อำนวยการเรียนรู้ และประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 3) ข้อเสนอแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูคือ การบูรณาการสมรรถนะครูควบคู่กับงานประจำของครูพี่เลี้ยงเพื่อให้เป็นแบบอย่างที่ดีกับนักศึกษาครูต่อไป

คำสำคัญ: นวัตกรรมทางการศึกษา; สมรรถนะ; มุมมองของผู้บริหาร

The Developing Guideline of Innovative Educators for Local Development Using Competency based on Professional Teachers of Rajabhat University in Administrator's Perspective

Thidarat Jantahin¹ Supatra Kotawong² Tidarat Rujirawinichai³ Pariya Pariput^{4*}

¹⁻⁴Lecturer of Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: pariya.p@ubru.ac.th

(Received: 21 February 2024, Revised: 16 March 2024, Accepted: 16 March 2024)

ABSTRACT

The objective of this research is to study the needs and guidelines for developing educational innovators for local development by using competency based on professional teachers of rajabhat university in administrator' perspective. Research by using focus groups. The target group includes 10 educational administrators in schools participating in the project. The research tools include interviews and recordings. Data analysis used content analysis . The results in administrator' perspective were found; 1) Developing teachers competencies is important and necessary. Therefore, teachers should be developed by whole school system. By starting to develop mentor teachers in schools to prepare them for transferring to students practicing teaching in educational institutions. 2) The top 3 important competencies are: First is teacher spirit. Second is professional teacher work. Third has 4 items, using digital technology, the art of using media, facilitates learning and applies the philosophy of sufficiency economy. and 3) Suggestions for developing teacher competency are: Integrating teacher competencies along with routine work of mentor teachers in order to be good practice for student teachers.

Keywords: educational innovators; competency ; administrator' perspective

บทนำ

การพัฒนาครู เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาสู่การปฏิบัติ โดยเฉพาะด้านการจัดการเรียนรู้ที่ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัดของหลักสูตร เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยผ่านกระบวนการคิด และปฏิบัติจริง มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่สามารถนำไปจัดกิจกรรมได้จริง มีรูปแบบการจัดการเรียนรู้เฉพาะสำหรับผู้ที่มีความจำเป็นและต้องการความช่วยเหลือพิเศษ ผู้เรียนได้รับการฝึกทักษะ แสดงออก แสดงความคิด เห็น สรุปองค์ความรู้ นำเสนอผลงาน และสามารถนำไปประยุกต์ในชีวิตได้ ผ่านการบริหารจัดการชั้นเรียน โดยเน้นการมีปฏิสัมพันธ์เชิงบวก ให้เด็กรักครูรักเด็ก และเด็กรักเด็ก เด็กรักที่จะเรียนรู้สามารถ เรียนรู้ร่วมกันอย่างมีความสุข ตรวจสอบและประเมินคุณภาพการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนการใช้เครื่องมือและวิธีการวัดและประเมินผลที่เหมาะสมกับเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้และให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน เพื่อนำไปใช้พัฒนาการเรียนรู้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564) สอดรับกับแนวคิดด้านนวัตกรรมการบริหารการศึกษา (Educational Management Innovation) ที่ครอบคลุมนวัตกรรม การศึกษา 2 ประเภท คือ 1) นวัตกรรมเชิงนโยบาย เป็นนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุง นโยบาย กฎระเบียบ เพื่อให้ หน่วยงานทางการศึกษาและสถานศึกษานำร่องในพื้นที่ นวัตกรรมทางการศึกษาบริหาร และจัดการศึกษาได้อย่างคล่องตัวและมีประสิทธิภาพมากขึ้น 2) นวัตกรรมการเรียนการสอนและการบริหารจัดการในสถานศึกษา เป็นนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนา คุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งจะเกี่ยวกับหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การบริหาร โดยสถานศึกษาสามารถเลือกสรรนวัตกรรมการเรียนการสอน และการบริหารจัดการที่ผ่านการพิสูจน์แล้วทั้งในและต่างประเทศว่าสามารถสร้างคุณภาพผู้เรียนและโรงเรียน ได้จริงมาใช้พัฒนาต่อยอดได้ (ภาสกีเพียรการศึกษาไทย, 2561) ดังเช่นองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนในพื้นที่ นวัตกรรมทางการศึกษา ที่ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ คือ 1) การบริหารฐานนวัตกรรม 2) การบริหารสมรรถนะองค์การ 3) การบริหารหุ้นส่วนองค์การ 4) ภาวะผู้นำเชิง นวัตกรรม 5) การพัฒนานวัตกรรม 6) นวัตกรรมเชิงระบบ 7) การบริหารแผนนวัตกรรม (วาทีณี พูลทรัพย์, 2563) จึงจะเรียกได้ว่าเป็นนวัตกรรมทางการศึกษา

การพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นเป็นพันธกิจตามนโยบายของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ที่ได้ดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การเป็นมหาวิทยาลัยที่ดีและเหมาะสมภายใต้บริบทการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน โดยมีกลยุทธ์ส่งเสริมและสนับสนุนให้คณาจารย์และนักศึกษาไปทำงานร่วมกับหน่วยงานภายนอกในการบริการวิชาการกับท้องถิ่น เพื่อให้มหาวิทยาลัยเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง และเป็นการประชาสัมพันธ์มหาวิทยาลัยด้วย (งานยุทธศาสตร์และประกันคุณภาพการศึกษา, 2565) ในกรณี คณะครุศาสตร์ ในฐานะเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการผลิตและพัฒนาครู ได้เปิดสอนนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2566 (หลักสูตร 4 ปี) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บัณฑิตครูมีคุณลักษณะและสมรรถนะในวิชาชีพตามกรอบมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา และมีความสามารถในการแข่งขันระดับสากล จึงได้กำหนดสมรรถนะของนักศึกษาครูในแต่ละชั้นปี ดังนี้ ชั้นปีที่ 1 ครูที่มีพื้นฐานความเป็นครู ซึ่งมีตัวชี้วัดได้แก่ ครูที่รักและศรัทธาในวิชาชีพครู มีความสุขในการเรียนรู้ศาสตร์

แห่งครู ตระหนักและประพัตติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู มีทักษะชีวิต เข้าใจชุมชนและมีจิตอาสา ชั้นปีที่ 2 ครูนักคิดนักพัฒนา ซึ่งมีตัวชี้วัดได้แก่ ครูที่มีความรู้และเข้าใจบริบทสถานศึกษาและชุมชน สามารถศึกษาวิเคราะห์ ออกแบบกิจกรรมพัฒนาสถานศึกษาและชุมชนโดยใช้ทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีทักษะในการเป็นผู้นำชุมชน และมีจิตอาสา ชั้นปีที่ 3 ครูนักนวัตกรรม/ผู้นำชุมชน ซึ่งมีตัวชี้วัดได้แก่ ครูที่มีความรู้และเข้าใจบริบทชุมชน ออกแบบและสร้างสรรค์นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้โดยการบูรณาการเทคโนโลยี เนื้อหาวิชา ศาสตร์การสอน และเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เป็นผู้นำชุมชนและมีจิตอาสา ชั้นปีที่ 4 ครูมืออาชีพ ซึ่งมีตัวชี้วัดได้แก่ ครูที่มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ บูรณาการเทคโนโลยี มีความมุ่งมั่นในเนื้อหาวิชา มีจิตวิญญาณความเป็นครู เป็นผู้นำชุมชนและมีจิตอาสา โดยได้จัดส่งนักศึกษาออกไปปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียนและปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานีอำนาจเจริญในทุกชั้นปี ในการดำเนินการเพื่อพัฒนานักศึกษาให้มีสมรรถนะตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรนั้น จำเป็นต้องสอดคล้องกับสมรรถนะของการผลิตและพัฒนาครูตามนโยบายของมหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง 38 แห่ง (PTRU Model: Professional Teacher of Rajabhat University) จำนวน 17 สมรรถนะ ประกอบด้วย 1) ปฏิบัติงานครูอย่างมืออาชีพ 2) ภาวะผู้นำและสัมพันธ์ชุมชน 3) การบริหารจัดการชั้นเรียน 4) การทำงานเป็นทีม 5) การใช้เทคโนโลยี 6) การสื่อสารอย่างมีกลยุทธ์ 7) บุคลิกภาพความเป็นครูและทัศนคติ: การปรับตัว 8) จิตอาสา จิตสาธารณะ 9) ศิลปะการใช้สื่อ 10) การอำนวยความสะดวก 11) การวัดและประเมิน 12) การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 13) การออกแบบและพัฒนาหลักสูตร 14) การเป็นพลเมืองดี 15) การบูรณาการศาสตร์สู่การสอน 16) นวัตกรรมทางการศึกษา และ 17) จิตวิญญาณความเป็นครู ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคเครือข่ายในการพัฒนานักศึกษาทั้งจากภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย (คณะครุศาสตร์, 2567)

ดังนั้น คณะครุศาสตร์ จึงจัดโครงการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นโดยสมรรถนะเป็นฐาน ซึ่งคณะผู้วิจัยเป็นคณะกรรมการดำเนินงานด้วย จึงมีความสนใจในการศึกษาความต้องการจำเป็นและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาสมรรถนะพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นโดยใช้สมรรถนะเป็นฐาน ให้สามารถนำมาออกแบบการดำเนินงานโครงการในระยะต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็น ในการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นโดยใช้สมรรถนะเป็นฐาน
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นโดยใช้สมรรถนะเป็นฐาน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้กระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus group) ที่ เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้ในการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของชุมชน/บุคคล วิถีชีวิต ความเชื่อ ความต้องการหรือพฤติกรรมต่างเป็นวิธีการที่ได้ ข้อมูลที่รวดเร็ว ประหยัดเวลา และมีการตรวจสอบกันเองในกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ทั้งนี้ ผู้ดำเนินการประชุมต้องเป็นผู้มีประสบการณ์สูงในการจัดการประชุมสนทนากลุ่มให้ราบรื่นได้ควบคุมการประชุม ตัดสินใจเฉพาะหน้า โน้มน้าวและสร้างบรรยากาศในการประชุมให้เป็นมิตร เพื่อให้ได้คำตอบที่ชัดเจนตรงประเด็น มีความถูกต้องเชื่อถือได้ (ปัญญา ธีระวิทยเลิศ. 2559. 288-289) ทีมวิจัย จึงได้กำหนดบทบาทหน้าที่ ประกอบด้วย Moderator: อาจารย์ ดร.ปริญา ปริพุดธ Note Taker: อาจารย์ธิฎารัตน์ รุจิราวินิจฉัย และอาจารย์สุพัตรา โคตะวงศ์ Presenter: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิดารัตน์ จันทะหิน

ขั้นตอนการวิจัย ทีมวิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ทีมวิจัยได้ประชุมเพื่อออกแบบและกำหนดข้อคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ แล้วนำข้อคำถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้องและความเหมาะสม
2. จัดกิจกรรมสนทนากลุ่มในการประชุมเชิงปฏิบัติการระดมข้อมูลเพื่อจัดทำหลักสูตรพัฒนา re-skill, up-skill and new-skill เพื่อเป็นนวัตกรรมทางการศึกษา ตามสมรรถนะ PTRU Model ภายใต้โครงการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นโดยใช้สมรรถนะเป็นฐาน (PTRU Model: Professional Teachers of Rajabhat University) วันพฤหัสบดี ที่ 1 กุมภาพันธ์ 2567 เวลา 13.30 น. ณ ห้องประชุมราชพฤกษ์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี โดยคณะผู้วิจัยรับผิดชอบกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา มีผู้ให้ข้อมูล จำนวน 10 คน
3. นำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์ และสรุปประเด็นตามประเด็นคำถามต่อไปนี้
 - 1) ความสำคัญของการพัฒนาสมรรถนะครูในความคิดเห็นของท่านเป็นอย่างไร
 - 2) จากสมรรถนะครู 17 สมรรถนะตาม PTRU Model ท่านคิดว่าสมรรถนะใดมีความจำเป็นที่ต้องดำเนินการพัฒนาอย่างเร่งด่วนใน 3 ลำดับแรก และเพราะเหตุใด
 - 3) แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูที่เกิดประสิทธิผลตามความคิดของท่าน ควรมีแนวทางดำเนินการอย่างไร
4. สรุปและเขียนรายงานผลการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นโดยใช้สมรรถนะเป็นฐาน พบว่า ผู้บริหารทุกคนเห็นว่าการพัฒนาสมรรถนะครูมีความสำคัญจำเป็น โดยมีสมรรถนะที่สำคัญจำเป็น ดังแสดงในตาราง 1 ดังนี้

ตาราง 1 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นโดยใช้สมรรถนะเป็นฐานในมุมมองของผู้บริหารสถานศึกษา

สมรรถนะ	ความต้องการจำเป็น
จิตวิญญาณความเป็นครู	อันดับ 1
การปฏิบัติงานครูอย่างมืออาชีพ	อันดับ 2
ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล	อันดับ 3
ศิลปะการใช้สื่อ	อันดับ 3
อำนวยการเรียนรู้	อันดับ 3
ประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	อันดับ 3

จากตาราง จะเห็นว่า พบว่า ผู้บริหารทุกคนเห็นว่าการพัฒนาสมรรถนะครูมีความสำคัญจำเป็น โดยมีสมรรถนะที่สำคัญจำเป็นอันดับ 1 อันดับที่ 1 คือจิตวิญญาณความเป็นครู อันดับที่ 2 คือการปฏิบัติงานครูอย่างมืออาชีพ อันดับที่ 3 มี 4 ข้อ ประกอบด้วย ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ศิลปะการใช้สื่อ อำนวยการเรียนรู้ และประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. ผลการศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นโดยใช้สมรรถนะเป็นฐาน พบว่า ควรบูรณาการสมรรถนะครูควบคู่กับงานประจำของครูที่เลี้ยงเพื่อให้เป็นแบบอย่างที่ดีกับนักศึกษาครูต่อไป

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นโดยใช้สมรรถนะเป็นฐาน พบว่า การพัฒนาสมรรถนะครูมีความสำคัญจำเป็น ควรพัฒนาครูทั้งระบบ โดยเริ่มพัฒนาครูที่เลี้ยงในโรงเรียนเพื่อเตรียมความพร้อมในการถ่ายทอดให้กับนักศึกษาที่ฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ทั้งนี้เนื่องจาก การสร้างเสริมสมรรถนะและมาตรฐานวิชาชีพครูในสังคมที่เปลี่ยนแปลงด้วยวิธีการสร้างความร่วมมือกับชุมชนเข้ามาพัฒนาผู้เรียนใช้การเรียนรู้ร่วมกันอย่างมืออาชีพและจากทุกภาคส่วน สร้างคุณลักษณะเรียนรู้ตลอดชีวิต มีการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง up skill re-skill new skill เพื่อพัฒนาศักยภาพครู มีการประเมินตนเองตามสมรรถนะและมาตรฐานวิชาชีพครู สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นครู บทบาทครู บทบาทของสถาบันผลิตครูบทบาทภาครัฐ เอกชนและชุมชนอย่างยั่งยืน (คณะครุศาสตร์, 2567) โดยสมรรถนะที่สำคัญ 3 อันดับแรก ได้แก่ อันดับที่ 1 คือข้อ 17 จิตวิญญาณความเป็นครู (Teacher's spirit) เพราะ ต้องมีจิตวิญญาณความเป็นครู ส่วนนี้ถือเป็นจรรยาบรรณของครู และเป็นแบบอย่างของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ครูที่มีจิตใจเอื้อเฟื้อโอปอ้อมอารีต่อศิษย์ อันดับที่ 2 คือข้อ 1 การปฏิบัติงานครูอย่างมืออาชีพ (Professional Teacher) คือการรอบรู้บริบทโรงเรียน บทบาท

หน้าที่ครู และบริบทการเปลี่ยนแปลงของสังคมและท้องถิ่น เข้าใจพลวัตของสังคมพหุวัฒนธรรม ชุมชนท้องถิ่น มีความสามารถในการปฏิบัติการทางอาชีพครูได้ตามเกณฑ์มาตรฐานที่คุรุสภากำหนด อุดหนุน สู้งาน เป็นผู้ช่วยครู ผู้ช่วยสอน และปฏิบัติหน้าที่ครู สามารถคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิดเชิงนวัตกรรมบูรณาการในการปฏิบัติงานครู ด้วยใจรักศิลปะวัฒนธรรมอันดีงาม รักษาท้องถิ่นและรอบรู้ในเนื้อหาของสาขาวิชาเอกที่สอน อันดับที่ 3 มี 4 ข้อ ประกอบด้วย สมรรถนะครูข้อ 5. ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Capability) คือการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างหลากหลาย เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน และนำ AI มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในศาสตร์ของตนได้ สมรรถนะครูข้อ 9. ศิลปะการใช้สื่อ (Instructional media mastery) คือ สามารถผลิต พัฒนา และประยุกต์ใช้สื่อการเรียนการสอนเพื่อยกระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน (สื่อที่ใช้ในห้องเรียนปกติ ห้องเรียนคละชั้น สื่อสำหรับนักเรียนที่มีการจัดการศึกษาพิเศษ DLTV และสื่ออื่น ๆ ที่ใช้อย่างเหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษา) สมรรถนะครูข้อ 10. อำนวยการเรียนรู้ (Facilitating & Coaching) คือ สามารถออกแบบการเรียนรู้และแสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายสำหรับช่วยเหลือ สนับสนุน และพัฒนาผู้เรียนรายบุคคลให้เกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ จากการวิเคราะห์ผู้เรียนด้วยความเข้าใจธรรมชาติ และความแตกต่างของผู้เรียน ตลอดจนให้คำแนะนำช่วยเหลือผู้เรียนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สมรรถนะครูข้อ 12. ประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy Philosophy application) คือสามารถประยุกต์ใช้แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้ แสดงให้เห็นว่า ในมุมมองของผู้บริหารนั้น สมรรถนะที่สำคัญจำเป็นมุ่งเน้นไปที่ข้อที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ทั้งนี้เนื่องจากการพัฒนาวิชาชีพครู เป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพครูที่คุรุสภากำหนดไว้ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านมาตรฐานความรู้และประสบการณ์ ด้านมาตรฐานการปฏิบัติงาน และมาตรฐานการปฏิบัติตน (ราชกิจจานุเบกษา, 2562) สอดคล้องกับผลการวิจัยของรัฐบาล พรหมสะอาด และคณะ (2560) สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 17 ตัวบ่งชี้ จำแนกเป็น องค์ประกอบที่ 1 ด้านการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 6 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 2 ด้านการพัฒนานวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนรู้จำนวน 4 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 3 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จำนวน 4 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบที่ 4 ด้านการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาการเรียนรู้จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง 17 สมรรถนะของบัณฑิตราชภัฏที่เป็นแนวทางที่ทุกมหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง 38 แห่ง ต้องนำไปปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรม อีกทั้งจากสิ่งแวดล้อมและเวลาที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ทักษะที่มีอยู่เดิมล้าหลังไป ดังนั้น การ re-skill, up-skill and new-skill จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะมาเติมเต็มพลังครูที่จะมาพัฒนานักเรียนในชั้นเรียนต่อไป

2. ผลการศึกษาข้อเสนอแนวทางการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นโดยใช้สมรรถนะเป็นฐาน พบว่า ควรบูรณาการสมรรถนะครูควบคู่กับงานประจำของครูพี่เลี้ยงเพื่อให้เป็นแบบอย่างที่ดีกับนักศึกษาครูต่อไป ทั้งนี้เนื่องจาก การสร้างเสริมสมรรถนะและมาตรฐานวิชาชีพ ครูในสังคมที่เปลี่ยนแปลงด้วยวิธีการสร้างความร่วมมือ กับชุมชนเข้ามาพัฒนาผู้เรียนใช้การเรียนรู้ร่วมกันกับมือ

อาชีพและจากทุกภาคส่วน ดังเช่นผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ผู้บริหารให้ความเห็นว่า การพัฒนาสมรรถนะครูควรดำเนินงานควบคู่ไปกับการปฏิบัติงานประจำเนื่องจากในการดำเนินงานตามบริบทจริง ที่ยังมีจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรค ดังต่อไปนี้ **จุดอ่อน** ได้แก่ จิตวิญญาณความเป็นครู (Teacher's spirit) เนื่องจากจิตวิญญาณของความเป็นครู ค่อนข้างเป็นนามธรรม ทำให้การประเมินและพัฒนาค่อนข้างยาก อีกทั้งแนวทางการพัฒนา ค่อนข้างเป็นนามธรรมควรระบุตัวชี้วัดและสมรรถนะที่ชัดและวัดได้จริง **จุดแข็ง** ได้แก่ ปฏิบัติงานครูอย่างมืออาชีพ (Professional Teacher) เพราะ สามารถพัฒนาได้ตรงจุดมากกว่า หากบกพร่องในเรื่องใดก็สามารถพัฒนาได้ตรงจุดและรวดเร็ว โดยเฉพาะครูรุ่นใหม่ที่มีทักษะการทำงานรวมทั้งการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ประกอบกับมีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ดีเพราะคนที่เข้ามาเรียนรู้ในส่วนนี้เป็นบุคคลที่ชื่นชอบในศาสตร์นี้อยู่แล้ว จึงสามารถพัฒนาได้รวดเร็ว **ด้านโอกาส** ได้แก่ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Capability) ของครูรุ่นใหม่ที่มีความสามารถ และมีการสร้างเครือข่ายและการให้ความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายที่ร่วมกันพัฒนาให้เข้มแข็ง **ส่วนอุปสรรค** ได้แก่ การวัดและประเมิน (Assessment and Evaluation) โดยเฉพาะการสอบวัดประเมินผลระดับชาติ ที่มุ่งพัฒนาเพียงผลสัมฤทธิ์ ทำให้สมรรถนะด้านอื่น ๆ ยังไม่ได้ให้ความสำคัญ เพื่อพัฒนาให้ตรงจุด และปัญหาอุปสรรคด้านระยะเวลาและภาระงานของครูมากเกินไป และผู้บริหารให้ความเห็นว่า ควรพัฒนาครูทั้งระบบ โดยเริ่มพัฒนาครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนเพื่อเตรียมความพร้อมในการถ่ายทอดให้กับนักศึกษาที่ฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา เป็นการพัฒนาครูพี่เลี้ยงโดยครูนักวัดกร เช่น ครูผู้สอน ผู้บริหาร ครูประจำชั้น การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะโดยผ่านกระบวนการฐานสมรรถนะ PLC ควรส่งเสริมตามแนวทางของประเทศที่มุ่งสร้างนักเรียนเป็นนวัตกรรม เน้นการนำไปประยุกต์ใช้ในชั้นเรียน เพราะสมรรถนะมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในทุกอาชีพ โดยเฉพาะครูจะต้องฝึกฝนให้เกิดความชำนาญจนกลายเป็นสมรรถนะการสอนและพัฒนาความเป็นครู ดังนั้น ข้อเสนอแนะทางการพัฒนา จึงมุ่งเน้นไปที่การบูรณาการงานครู สอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564) ได้จัดทำนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยมีกรณีตัวอย่างโรงเรียนโพธิ์พิทยาคมที่มีการทำงานแบบบูรณาการ ซึ่งเป็นการสร้างคุณลักษณะเรียนรู้ตลอดชีวิต มีการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาศักยภาพครู มีการประเมินตนเองตามสมรรถนะและมาตรฐานวิชาชีพครู สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นครู บทบาทครู บทบาทของสถาบันผลิตครูบทบาทภาครัฐ เอกชนและชุมชนอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ควรนำผลการศึกษานี้ ไปวิเคราะห์และสังเคราะห์ร่วมกับข้อมูลจากแหล่งอื่น ๆ เช่น กลุ่มครูผู้สอน กลุ่มศึกษานิเทศก์ กลุ่มคณาจารย์ กลุ่มนักศึกษา เพื่อให้ทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมในการออกแบบการดำเนินงานโครงการในระยะต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาวิจัยด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ เช่น การใช้แบบสอบถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์และชัดเจนมากขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

การพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นโดยใช้สมรรถนะเป็นฐานมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการผลิตและพัฒนาครูทั้งระบบ ซึ่งในมุมมองของผู้บริหารพบว่า การพัฒนาสมรรถนะครูควรเริ่มต้นจากพัฒนาครูที่เลี้ยงในโรงเรียนเพื่อเตรียมความพร้อมในการถ่ายทอดให้กับนักศึกษาที่ฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ซึ่งมีสมรรถนะที่สำคัญ 3 อันดับแรก ได้แก่ อันดับที่ 1 คือจิตวิญญาณความเป็นครู อันดับที่ 2 คือการปฏิบัติงานครูอย่างมืออาชีพ อันดับที่ 3 มี 4 ข้อคือใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ศิลปะการใช้สื่อ อำนวยความสะดวก และประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และข้อเสนอแนะทางการพัฒนาสมรรถนะครูคือการบูรณาการสมรรถนะครูควบคู่กับงานประจำของครูที่เลี้ยงเพื่อให้เป็นแบบอย่างที่ดีกับนักศึกษาครูต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. (2567). เอกสารประกอบการประชุมซักซ้อมความเข้าใจ และเตรียมความพร้อมในการดำเนินงานโครงการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น โดยใช้สมรรถนะเป็นฐาน โดยคณะกรรมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู วันที่ 30 มกราคม 2567. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- งานยุทธศาสตร์และประกันคุณภาพการศึกษา. (2565). ยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี (พ.ศ. 2565 – 2569). อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ปัญญา ธีระวิทย์เลิศ. (2559). เทคนิคการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ที่มีประสิทธิภาพ. วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร, 7(2) , 284-289.
- ภาสึเพื่อการศึกษาไทย. (2561). “การจัดตั้งเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพิ่มเติมเพื่อให้เป็น “เขตพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา” (เอกสารประกอบการประชุมสภาการศึกษา ครั้งที่ 2/2561 ณ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 9 พฤษภาคม 2561)
- รัฐพล พรหมสะอาด สุรัชย์ มีชาญ และ อรุมา เจริญสุข. (2560). การพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต. วารสารวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 24(1). 255-268.
- วาทีณี พูลทรัพย์. (2563). องค์ประกอบการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). นวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ: กรณีตัวอย่างโรงเรียนโพธิ์ปึงวิทยา. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร

อิชยา มุขรัย^{1*} นันทิยา น้อยจันทร์²

¹นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

²อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

*Corresponding author e-mail: s64561802066@ssru.ac.th

(Received: 6 February 2024, Revised: 15 March 2024, Accepted: 16 March 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับสมรรถนะของผู้บริหารและระดับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร 3) ศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และข้าราชการครู กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 320 คน ปีการศึกษา 2565 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .989 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับสมรรถนะของผู้บริหาร โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และระดับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2) ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูงเท่ากับ .944 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ด้านการพัฒนาตนเอง ด้านการบริการที่ดี ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ด้านการสื่อสารและการสร้างแรงจูงใจ และด้านการทำงานเป็นทีม โดยตัวแปรทั้งหมดรวมกันพยากรณ์แปรปรวนของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ได้ร้อยละ 90.40 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: สมรรถนะของผู้บริหาร; การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

Administrator Competencies Affect Academic Administration in Educational Institutions Northern Krungthon District Group Under Bangkok Metropolitan Administration

Ishaya Mookkharak¹ Nanthiya Noichan²

¹Master of Education in Educational Administration, Suan Sunandha Rajabhat University

²Lecturer of Master of Education Program in Educational Administration
Suan Sunandha Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: s64561802066@ssru.ac.th

(Received: 6 February 2024, Revised: 15 March 2024, Accepted: 16 March 2024)

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to study the administrator competencies and academic administration in educational institutions Northern Krungthon District Group Under Bangkok Metropolitan Administration 2) to study the relationship between administrator competencies and academic administration in educational institutions Northern Krungthon District Group Under Bangkok Metropolitan Administration 3) to study the administrator competencies affect academic administration in educational institutions Northern Krungthon District Group Under Bangkok Metropolitan Administration. The sample included 320 administrators and teachers at the Northern Krungthon District Group Under Bangkok Metropolitan Administration during the second semester of the academic year 2022. The research instrument was questionnaire. The reliability of questionnaire was at 0.989. Data were analyzed by percentage, MEAN, standard deviation Pearson's Product Moment Correlation Coefficient and Multiple Regression Analysis. The findings of this research revealed the following. 1) The administrator competencies and the academic administration educational institutions were at a high level as a whole 2) The relationship between administrator competencies and academic administration in educational institutions was positive correlation at a high level .944 and was significantly higher at the .01 level and 3) Administrator competencies affect academic administration in educational institutions Northern Krungthon District Group Under Bangkok included self-development, service mind, vision, achievement, communication, motivation, and teamwork they predicted the variance of the academic administration in educational Institutions Northern Krungthon District Group Under Bangkok Metropolitan Administration measured averagely 90.40% and was significantly higher at the .01 level.

Keywords: Administrator Competencies; Academic Administration Educational Institutions

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาทั้งเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษา จึงมีการปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร การเตรียมความพร้อมของผู้เรียน ผู้สอน โดยมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในกระบวนการเรียนรู้ โดยได้มีการกำหนดกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ทำให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของกรุงเทพมหานคร ในฐานะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษต้องพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร (2565) ได้กำหนดกรอบแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2556 - 2575) โดยกำหนดปัจจัยที่ส่งเสริมคุณภาพการศึกษา ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้สามารถเปลี่ยนแปลงแผนการศึกษาสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ผู้บริหารควรพัฒนาความสามารถในด้านการบริหารต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและบรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายการวางแผนที่ดีจะช่วยให้สามารถจัดการข้อจำกัดทางงบประมาณ ระยะเวลา และวัสดุอุปกรณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังต้องให้ความสำคัญกับการจัดการทรัพยากรบุคคล โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันที่การทำงานและการดำรงชีพเป็นส่วนหนึ่งของคนทุกคนจึงต้องสามารถทำงานได้ทุกที่ทุกเวลา โดยมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการเข้าถึงข้อมูลอย่างง่าย ในยุค Next Normal เป็นแนวทางและท้าทายที่ต้องพิจารณาในระดับท้องถิ่น ส่วนกลาง และระดับชาติ การส่งเสริมคุณภาพการศึกษากับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ตามแมคเคลลีแลนด์ McClelland ซึ่งเป็นผู้นำที่สร้างแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะแบบ Iceberg Model ได้เปรียบเสมือนภูเขาน้ำแข็งที่ลอยอยู่ในน้ำ โดยมีส่วนที่เห็นได้ง่ายลอยอยู่เหนือน้ำ เช่น องค์กรความรู้และทักษะ ซึ่งเป็นส่วนที่สังเกตเห็นได้ง่าย ส่วนที่อยู่ใต้น้ำเป็นส่วนที่มีปริมาณมากกว่าและสามารถวัดได้ยาก เช่น ภาพลักษณ์ภายใน อุปนิสัย และแรงผลักดันเบื้องต้น ผู้บริหารจึงต้องมีคุณลักษณะที่เหมาะสมในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ สมรรถนะที่เป็นเป้าหมายของผู้บริหารมีอยู่ในด้านความรู้ความสามารถและด้านการบริหาร การจัดการ โดยทั่วไปเราคำนึงเคยกับการพัฒนาคนตามหลักสมรรถนะ (Competency) ซึ่งเป็นการใช้สมรรถนะเป็นตัวกำหนดความรู้และทักษะที่จำเป็นและพัฒนาให้เหมาะสมกับระดับความสามารถของตำแหน่ง และยังมีการเน้นการเพิ่มระดับความสามารถและพัฒนาทักษะใหม่ ๆ เรียกว่า Reskill-Upskill (อดิศักดิ์ ปานด่วน, 2565)

การบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักของสถานศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งกระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนวการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

สถานศึกษาที่มีคุณภาพการบริหารงานวิชาการถือเป็นภารกิจหลักที่ผู้บริหารต้องตระหนักและปฏิบัติตาม ผู้บริหารควรเป็นผู้นำทางวิชาการที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญอย่างรอบด้านพร้อมทั้งมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในการพัฒนาสถานศึกษา เครื่องมือสำคัญในการสร้างสถานศึกษาที่มีคุณภาพเชื่อถือได้คือการส่งเสริมและสนับสนุนทั้งผู้เรียนและบุคลากร โดยมุ่งเน้นให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการศึกษาตามมาตรฐานและคุณภาพที่กำหนดไว้ การวัดคุณภาพของสถานศึกษาสามารถพิจารณาจากผลงานด้านวิชาการที่สร้างขึ้นมา โดยความสำเร็จของงานบริหารวิชาการเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญ นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับความสามารถในการบริหารและสนับสนุนผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกระดับ ดังนั้น ความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหารเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญในการประเมินสถานศึกษาที่มีคุณภาพและสร้างผลสำเร็จ

สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญอย่างมากในการขับเคลื่อนระบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ครู และสถานศึกษาให้เกิดผลสำเร็จในการเดินทางสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครจึงมีความสนใจศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา โดยมีเป้าหมายในการนำผลการศึกษาในครั้งนี้ไปเป็นข้อมูลสารสนเทศที่มีประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารให้สามารถบริหารงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพและส่งเสริมการเติบโตของหน่วยงาน องค์กร และผู้เรียนในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะของผู้บริหารและระดับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษากลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษากลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของเนื้อหา

ผู้วิจัยได้ศึกษาทบทวนวรรณกรรมและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้กำหนดตัวแปรจากการศึกษาและสังเคราะห์ตารางเมทริกซ์ องค์ประกอบสมรรถนะของผู้บริหาร ประกอบด้วย 6 สมรรถนะ ได้แก่ 1) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ 2) การทำงานเป็นทีม 3) การบริการที่ดี 4) การพัฒนาตนเอง 5) การมีวิสัยทัศน์ และ 6) การสื่อสารและการจูงใจ และ การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การวัดผล และประเมินผล 3) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

4) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา 5) การนิเทศการศึกษา และ 6) การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และข้าราชการครู กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2565 แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 91 คน ข้าราชการครู จำนวน 1,803 คน รวมทั้งทั้งสิ้น 1,894 คน

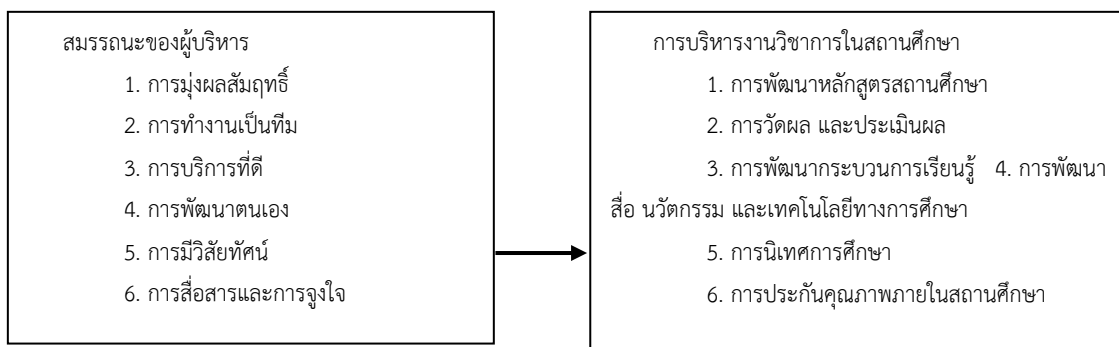
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และข้าราชการครู กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2565 ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยขนาดกลุ่มตัวอย่างกำหนดจากตารางความสำเร็จของ Krejcie & Morgan (1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 320 คน

ขอบเขตด้านสถานที่

สถานที่ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โรงเรียนในกลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร แบ่งออก 8 สำนักงานเขต 91 โรงเรียน

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยเกี่ยวกับสมรรถนะผู้บริหาร และการบริหารงานวิชาการ ดังภาพประกอบ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งหน้าที่ในการปฏิบัติงาน และประสบการณ์การทำงาน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist)

ส่วนที่ 2 แบบสอบถาม ความคิดเห็นต่อสมรรถนะของผู้บริหาร 6 สมรรถนะ โดยลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิด (Close-ended Question) มีการแบ่งระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ และมีเกณฑ์การให้คะแนนเป็นรายชื่อ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถาม การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา โดยลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิด (Close-ended Question) มีการแบ่งระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ และมีเกณฑ์การให้คะแนนเป็นรายชื่อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. แบบสอบถามส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง โดยคำนวณหาค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage)
2. แบบสอบถามส่วนที่ 2 สมรรถนะของผู้บริหาร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อทราบว่าสมรรถนะของผู้บริหารอยู่ในระดับใด แล้วนำผลการวิเคราะห์ที่ได้มาแปลความหมายรายชื่อ รายการและความหมายในภาพรวมการแปลผลค่าหลักเกณฑ์ของช่วงระดับคะแนน (Class Interval) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) 5 ระดับ
3. แบบสอบถามส่วนที่ 3 การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อทราบว่าการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาอยู่ในระดับใด แล้วนำผลการวิเคราะห์ที่ได้มาแปลความหมายรายชื่อ รายการและความหมายในภาพรวม การแปลผลค่าหลักเกณฑ์ของช่วงระดับคะแนน (Class Interval) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) 5 ระดับ
4. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชา ในสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยใช้การคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's correlation coefficient)
5. การวิเคราะห์การส่งผล ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานครในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับสมรรถนะของผู้บริหาร

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาในสถานศึกษา

ส่วนที่ 5 ผลการวิเคราะห์สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษา

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งหน้าที่ในการปฏิบัติงาน ประสบการณ์การทำงาน โดยนำเสนอเป็นค่าความถี่ และร้อยละ ปรากฏตามตาราง

(n = 320)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	78	24.37
หญิง	242	75.63
รวม	320	100.00
2. อายุ		
น้อยกว่า 30 ปี	48	15.00
30-40 ปี	89	27.81
41-50 ปี	124	38.75
51 ปีขึ้นไป	59	18.44
รวม	320	100.00
3. ระดับการศึกษาสูงสุด		
ปริญญาตรี	124	38.75
ปริญญาโท	184	57.50
ปริญญาเอก	12	3.75
รวม	320	100.00
4. ตำแหน่งหน้าที่ในการปฏิบัติงาน		
ผู้บริหารสถานศึกษา	103	32.19
ข้าราชการครู	217	67.81
รวม	320	100.00
5. ประสบการณ์การทำงาน		
น้อยกว่า 5 ปี	71	22.19
5 - 10 ปี	79	24.69
11 - 20 ปี	88	27.49
มากกว่า 20 ปี	82	25.63
รวม	320	100.00

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับสมรรถนะของผู้บริหาร

การวิเคราะห์สมรรถนะของผู้บริหาร โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) กำหนดความหมายของค่าเฉลี่ยช่วงระดับคะแนน (Rating Scale) 5 ระดับ ปรากฏตามตาราง

สมรรถนะของผู้บริหาร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
การมุ่งผลสัมฤทธิ์	4.42	0.56	มาก	6
การทำงานเป็นทีม	4.47	0.60	มาก	2
การบริการที่ดี	4.46	0.60	มาก	4
การพัฒนาตนเอง	4.46	0.58	มาก	3
การมีวิสัยทัศน์	4.51	0.58	มากที่สุด	1
การสื่อสารและการจูงใจ	4.46	0.62	มาก	5
โดยรวม	4.46	0.56	มาก	

จากตาราง พบว่า สมรรถนะของผู้บริหาร กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีวิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.58) รองลงมา คือ การทำงานเป็นทีม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.60) การพัฒนาตนเอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.58) การบริการที่ดี มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.60) การสื่อสารและการจูงใจ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.62) และการมุ่งผลสัมฤทธิ์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.56) ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

การวิเคราะห์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) กำหนดความหมายของค่าเฉลี่ยช่วงระดับคะแนน (Rating Scale) 5 ระดับ ปรากฏตามตาราง

การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.53	0.56	มากที่สุด	2
การวัดผล และประเมินผล	4.50	0.57	มาก	4
การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.48	0.59	มาก	5
การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา	4.40	0.65	มาก	6
การนิเทศการศึกษา	4.52	0.53	มากที่สุด	3
การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	4.60	0.55	มากที่สุด	1
โดยรวม	4.50	0.53	มาก	

จากตาราง พบว่า การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.55) รองลงมา คือ การพัฒนาหลักสูตร

สถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.56) การนิเทศการศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.53) การวัดผล และประเมินผล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.57) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.59) และ การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.65) ตามลำดับ

ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาในสถานศึกษา

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาในสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร ปรากฏตามตาราง

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	Y	ระดับความสัมพันธ์
X ₁	1.000	-	-	-	-	-	.884**	สูง
X ₂	.862**	1.000	-	-	-	-	.868**	สูง
X ₃	.878**	.916**	1.000	-	-	-	.909**	สูง
X ₄	.865**	.889**	.897**	1.000	-	-	.913**	สูง
X ₅	.868**	.885**	.880**	.903**	1.000	-	.908**	สูง
X ₆	.828**	.866**	.869**	.872**	.896**	1.000	.888**	สูง
X	-	-	-	-	-	-	.944**	สูง

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง พบว่า ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาในสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูงเท่ากับ .944 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ส่วนที่ 5 ผลการวิเคราะห์สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

การวิเคราะห์สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการใน ว่าปัจจัยใดบ้างที่สามารถพยากรณ์หรือทำนาย ซึ่งเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา โดยพิจารณาจากตัวแปรเกณฑ์หรือการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาโดยนำตัวแปรพยากรณ์มาทดสอบ โดยใช้วิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ซึ่งผลการวิเคราะห์ ปรากฏตามตาราง

โมเดล	ตัวแปรพยากรณ์	R	R ²	F	P
1	X ₄	.913	.834	1593.877	.000
2	X ₄ X ₃	.936	.876	107.107	.000
3	X ₄ X ₃ X ₅	.944	.892	47.563	.000

โมเดล	ตัวแปรพยากรณ์	R	R ²	F	P
4	X4 X3 X5 X1	.947	.897	15.845	.000
5	X4 X3 X5 X1 X6	.949	.901	12.689	.000
6	X4 X3 X5 X1 X6 X2	.951	.904	8.402	.004

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง พบว่า ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอนเพื่อหาตัวพยากรณ์ ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณสมรรถนะของผู้บริหาร X_4 เป็นตัวพยากรณ์ สามารถพยากรณ์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานครได้ดีที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีอำนาจ ในการพยากรณ์ ร้อยละ 83.40 เมื่อเพิ่มตัวพยากรณ์ X_3 เข้าไป มีอำนาจในการพยากรณ์ ร้อยละ 87.60 เพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ 4.20 เมื่อเพิ่มตัวพยากรณ์ X_5 เข้าไป จะมีอำนาจในการพยากรณ์ ร้อยละ 89.20 เพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ 1.60 เมื่อเพิ่มตัวพยากรณ์ X_1 เข้าไป มีอำนาจในการพยากรณ์ ร้อยละ 89.70 เพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ 0.50 เมื่อเพิ่มตัวพยากรณ์ X_6 เข้าไป มีอำนาจในการพยากรณ์ ร้อยละ 90.10 เพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ 0.40 และเมื่อเพิ่มตัวพยากรณ์ X_2 เข้าไป มีอำนาจในการพยากรณ์ ร้อยละ 90.40 เพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ 0.30

ตาราง ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหาร
วิชาการในสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร

ตัวแปรพยากรณ์	สมรรถนะของผู้บริหาร				
	b	SE _b	β	t	p-value
1. X_4	.245	.045	.270	5.481	.000
2. X_3	.268	.046	.304	5.815	.000
3. X_5	.195	.046	.214	4.192	.000
4. X_1	.170	.039	.180	4.349	.000
5. X_6	.146	.037	.172	3.934	.000
6. X_2	-.127	.044	-.145	-2.899	.004
R = .951 R ² = .904 a = .497					

จากตาราง พบว่า ในการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression) ตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ คือ X_4 , X_3 , X_5 , X_1 , X_6 , และ X_2 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปคะแนนดิบ คือ .245, .268, .195, .170, .146, และ -.127 ตามลำดับ และ มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ .270, .304, .214, .180, .172, และ -.145 ตามลำดับ โดยตัวแปรทั้งหมด

ร่วมกันพิจารณาผลกระทบของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร สังกัด กรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 90.40

อภิปรายผล

1. สมรรถนะของผู้บริหาร กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้เป็นความสามารถในการกำหนดทิศทางในการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นที่ยอมรับและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติเพื่อพัฒนาอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพในการเติบโตและปรับตัวกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมและสภาวะการเรียนรู้ของผู้เรียนในยุคปัจจุบัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาณุวัฒน์ กาศแก้ว (2559) ได้ศึกษามิติวิสัยทัศน์ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า มิติวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยผู้บริหารส่วนใหญ่มีวิธีการปฏิบัติตนที่มีทิศทางและขอบเขตที่จะนำองค์กรไปสู่เป้าหมายสูงสุดมีกระบวนการที่เป็นแนวทางที่ชัดเจนในการนำสถานศึกษาไปสู่วิสัยทัศน์ของตนโดยมีความสอดคล้องกับการปฏิบัติของโรงเรียนและความคาดหวังของชุมชนโดยผ่านความเป็นผู้นำทางวิชาการ ทั้งนี้การมีวิสัยทัศน์ชัดเจนสามารถวางแผนการดำเนินงานในระยะยาวช่วยให้การจัดการทรัพยากรและการดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากขึ้นสร้างความเชื่อมโยงและความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชนเพื่อร่วมกันพัฒนาสถานศึกษาให้เติบโตส่งผลให้สถานศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาได้

2. การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สืบเนื่องจากการบริหารงานวิชาการถือเป็นภารกิจหลักที่ผู้บริหารต้องใช้ ทักษะหรือความสามารถในกระบวนการวางแผน ดำเนินการ ตรวจสอบ พัฒนา และปรับปรุงการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนามาตรฐานการเรียนรู้คุณภาพผู้เรียนและคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาโดยมุ่งเน้นให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการศึกษาตามมาตรฐานและคุณภาพที่กำหนดไว้ การวัดคุณภาพของสถานศึกษาสามารถพิจารณาจากผลงานด้านวิชาการที่สร้างขึ้นมาโดยความสำเร็จของงานบริหารวิชาการเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลักษณะประภา สุวรรณสมบัติ (2565) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพสถานศึกษาตามแบบชีวิตวิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะสถานศึกษามีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในการบริหารงานวิชาการมีบทบาทสำคัญ มีการระบุวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ความสำเร็จของการพัฒนา วิธีการดำเนินงาน การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนและการบริหารที่สนับสนุนการพัฒนาโดยจัดทำแผนกลยุทธ์และแผนพัฒนาสถานศึกษาเพื่อปฏิบัติตามวงจรการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และ

ประเมินผลการปฏิบัติด้วยวิธีการตรวจสอบ สรุปรายงานประจำปีที่ได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและเผยแพร่ให้แก่สาธารณชน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร เหนือ สังกัดกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูงเท่ากับ .944 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสมรรถนะของผู้บริหารมีค่าเพิ่มขึ้น การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาก็จะมีค่าเพิ่มขึ้นตามไปด้วย จะเห็นได้ว่าการบริหารสถานศึกษาเป็นงานที่มีความหลากหลายและซับซ้อนเพราะสถานศึกษามีหลายส่วนประกอบต่าง ๆ ที่ต้องดูแลและบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นงนุช อินทรโคกสูง (2565) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารงานวิชาการกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ พบว่า ปัจจัยทางการบริหารงานวิชาการ 6 ปัจจัย มีความสัมพันธ์ทางบวก กับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ใน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพนั้นเกี่ยวข้องกับ การผสมผสานความรู้และความเข้าใจการพัฒนาตนเองของผู้บริหารให้มีการพัฒนาทางวิชาการอย่างเป็นระบบ และครบถ้วน ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการจึงเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

4. สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร จากตัวแปร 6 ตัว มีตัวแปรอิสระที่ทดสอบแล้วมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งหมด 6 ตัวแปร อภิปรายได้ดังนี้

4.1 ด้านการพัฒนาตนเองส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเป็นตัวแปรที่แรกที่จะเข้าสู่สมการพยากรณ์ มีค่าอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 83.40 แสดงให้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็น เนื่องจากการพัฒนาตนเองช่วยเสริมสร้างทักษะและความรู้ที่จำเป็นในการบริหารงานที่มีความซับซ้อนในสถานศึกษา นอกจากนี้ยังช่วยเพิ่มความมั่นใจและความเชี่ยวชาญในการตัดสินใจที่สำคัญต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ทั้งนี้ผู้บริหารควรพัฒนาตนเองให้สูงขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการพัฒนาตนเองเพื่อให้เป็นผู้ทรงภูมิรู้มีความคิดที่ก้าวไกลสามารถนำพาสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายปลายทางได้อย่างเป็นระบบและรวดเร็วโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างประหยัดคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด นอกจากการศึกษาและการเรียนรู้ผู้บริหารควรสร้างความคิดที่เปิดกว้างและก้าวหน้าเพื่อตระหนักถึงโอกาสและความท้าทายที่มาพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงในสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปวีรีศา มีศรี (2560) ได้ศึกษาเรื่องสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1

4.2 ด้านการบริการที่ดีส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา เป็นตัวแปรที่สองที่จะเข้าสู่สมการพยากรณ์ มีค่าอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 87.60 อาจเป็นเพราะความมุ่งมั่นตั้งใจของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะสร้างความประทับใจให้แก่ผู้รับบริการ โดยให้ความสำคัญและใส่ใจในการช่วยเหลือและ

ดูแลผู้รับบริการให้ได้รับความพึงพอใจ มีการปรับปรุงพัฒนาระบบการบริการให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องทั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและการดำเนินงานของสถานศึกษาในอนาคต สอดคล้องกับสำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2545) การบริการที่ดี ได้แก่ สามารถร่วมวางแผนให้คำปรึกษาผู้รับบริการ ไว้วางใจความเต็มใจในการให้บริการสามารถสื่อสารข้อมูลชัดเจน

4.3 ด้านการมีวิสัยทัศน์ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา เป็นตัวแปรที่สามที่เข้าสู่สมการพยากรณ์ มีค่าอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 89.20 ทั้งนี้การมีวิสัยทัศน์ชัดเจนส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาช่วยให้ทุกคนในสถานศึกษาเข้าใจและมุ่งหวังไปทางเดียวกัน ทำให้มีการทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีการวางแผนที่เป็นระบบช่วยสร้างแรงบันดาลใจและความกระตือรือร้นในการทำงานในสถานศึกษา ทำให้บุคลากรและนักเรียนมีความกระตือรือร้นในการทำงานที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ส่งผลให้มีการทำงานที่มีประสิทธิภาพและมุ่งไปในทิศทางที่เหมาะสม สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) การมีวิสัยทัศน์เป็นสมรรถนะประจำสายงานของผู้บริหาร

4.4 ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา เป็นตัวแปรที่สี่ที่เข้าสู่สมการพยากรณ์ มีค่าอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 89.70 ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษาที่ใช้ในการขับเคลื่อนการบริหารงานให้เป็นระบบ ส่งเสริมให้ครูเข้ารับการพัฒนาอบรมการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี พัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้สามารถบรรลุผลสัมฤทธิ์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความมุ่งมั่นตั้งใจพัฒนาและเผยแพร่ผลงานวิชาการให้เป็นที่ยอมรับ สร้างพันธมิตรกับสถานศึกษาอื่น ๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการบริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ พุทธิตาพร ใจดี (2565) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์การทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-Net) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

4.5 ด้านการสื่อสารและการสร้างแรงจูงใจส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเป็นตัวแปรที่ห้าที่เข้าสู่สมการพยากรณ์ มีค่าอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 90.10 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความสามารถในการพูด การเขียน และการสื่อสารในทุกๆโอกาสและสถานการณ์ของผู้บริหารสร้างความเชื่อมั่นและร่วมมือกันในการประสานงานและบรรลุเป้าหมายของการสื่อสาร ทั้งนี้การสื่อสารอย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพช่วยสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดี และการจูงใจผู้อื่นให้มีแรงจูงใจในการทำงานหรือบริการ โดยการสร้างความมุ่งมั่นและความกระตือรือร้นและสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้อื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ อธิวิทย์ แพบัว (2564) ได้ศึกษาเรื่องทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

4.6 ด้านการทำงานเป็นทีมส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเป็นตัวแปรที่หกที่เข้าสู่สมการพยากรณ์ มีค่าอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 90.40 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการทำงานเป็นทีมมีผล

สำคัญต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาอย่างมากเนื่องจากการทำงานเป็นทีมช่วยสร้างบรรยากาศที่เชื่อมโยงและร่วมมือกันอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ที่เหมาะสม ซึ่งจะส่งผลให้การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับสำนักงานสํานักการศึกษากรุงเทพมหานคร (2565) การทำงานเป็นทีมเป็นปัจจัยที่สำคัญในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากการวิจัยพบว่าสมรรถนะของผู้บริหาร กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร มีด้านที่มีค่าเฉลี่ยในอันดับสุดท้าย คือ ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมุ่งมั่นในการปฏิบัติราชการให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามมาตรฐานและคุณภาพงานที่กำหนด ควรมีการกระตุ้นและสนับสนุนจากหลายด้าน เช่น การพัฒนาทักษะการบริหาร การสร้างบรรยากาศที่สนับสนุนการเรียนรู้แบบองค์กรและการสนับสนุน การแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างบุคลากร กำหนดแผนการดำเนินงานและตัวชี้วัดความสำเร็จของงานวิชาการ เพื่อให้สามารถติดตามและประเมินผลการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. จากการวิจัยพบว่าการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร สังกัด กรุงเทพมหานคร มีด้านที่มีค่าเฉลี่ยในอันดับสุดท้าย คือ การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สามารถทำได้โดยการสนับสนุนและเตรียมความพร้อมให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษาในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ ส่งเสริมการใช้และพัฒนาสื่อการสอนที่หลากหลาย เช่น วิดีโอการเรียนรู้ออนไลน์ แอปพลิเคชันการเรียนรู้ และแพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ที่ให้ประสบการณ์การเรียนรู้ที่น่าสนใจและน่า สนุก และส่งเสริมการวิจัยและการนำนวัตกรรมทางการศึกษามาพัฒนาแนวทางการใช้เทคโนโลยีที่มี ประสิทธิภาพในการเพิ่มประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารด้านอื่นๆ ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา เช่น ด้านการบริหารการศึกษา กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ วิชาชีพ 2. ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยกับผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร ครั้งต่อไปอาจทำการศึกษากับผู้บริหาร ข้าราชการครูในสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และโรงเรียน เอกชน เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้มาเปรียบเทียบและหาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อ การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยพบว่าสมรรถนะของผู้บริหาร ทั้ง 6 ด้าน ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร คือ ด้านการพัฒนาตนเอง, ด้านการบริการที่ดี, ด้านการมีวิสัยทัศน์, ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์, ด้านการสื่อสารและการสร้างแรงจูงใจ และด้านการทำงานเป็นทีม ตามลำดับซึ่งเป็นความสามารถหรือคุณสมบัติที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีและควรพัฒนาเพื่อให้สามารถบริหารงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการบริหารจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง เพื่อให้สถานศึกษาสามารถบรรลุเป้าหมายที่วางไว้สามารถกำหนดนโยบายและแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรและมาตรฐานการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง สมรรถนะของผู้บริหารที่กล่าวมาข้างต้นเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดความสำเร็จของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษาที่ดีต้องมีทัศนคติที่ดีต่อการจัดการศึกษามุ่งมั่นที่จะพัฒนาสถานศึกษาและพร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ อยู่เสมอ

เอกสารอ้างอิง

- ธีรวิทย์ แพบัว. (2564). ทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 8(1), 55-68.
- นงนุช อินทรโคกสูง. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารงานวิชาการกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่9. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปวีศา มีศรี. (2560). สมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.
- พุดิตาพร ใจดี. (2565). การบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์การทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ภาณุวัฒน์ กาศแก้ว. (2559). มิติวิสัยทัศน์ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษา นครปฐม เขต 2. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ลักษณ์ประภา สุวรรณสมบัติ. (2565). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพสถานศึกษาตามแบบชีวิตวิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

- สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร. (2565). รายงานสถิติการศึกษา ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: ยุทธศาสตร์การศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไข. เพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. นนทบุรี: 21 เซ็นจูรี.
- อดิศักดิ์ ปานด่วน. (2565). Reskill-Upskill สู่การสร้าง Skill Set เพื่อพัฒนาตนเอง. กรุงเทพฯ: ปัญญาพัฒน์.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determination sample size for research activities. *Education and Psychology Measurement*, 30(3), 607-610.

รูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในเขตพื้นที่พิเศษบนภูเขา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ปณณพัฒน์ ธนเดโชเดช¹ สุวดี อุบปินใจ² พูนชัย ยาวีราข³

¹นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

^{2,3}อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

*Corresponding author e-mail: Punnaphat045@gmail.com

(Received: 13 February 2024, Revised: 15 March 2024, Accepted: 16 March 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในเขตพื้นที่พิเศษบนภูเขาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ดำเนินการ 3 ขั้นตอนดังนี้ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารโรงเรียน 2) สร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียน และ 3) ประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียน ประชากรได้แก่ ผู้บริหารและคณะครู จำนวน 252 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 161 คน จำแนกได้ดังนี้ 1) โรงเรียนอนุบาลสังขละบุรี (บ้านวังกะ) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 จำแนกเป็น ผู้บริหาร 4 คน ครู 83 คน รวม 87 คน 2) โรงเรียนบ้านเทอดไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำแนกเป็น ผู้บริหาร 5 คน ครู 83 รวม 88 คน 3) โรงเรียนบ้านเข็กน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 จำแนกเป็น ผู้บริหาร 4 คน ครู 73 รวม 77 คน ผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมมนาอิงผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คนโดยแบ่งกลุ่มความเชี่ยวชาญออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารสถานศึกษาพื้นที่พิเศษบนภูเขา กลุ่มที่ 2 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านนโยบายการบริหารการศึกษาพื้นที่พิเศษบนภูเขา กลุ่มที่ 3 ผู้มีผลงานด้านวิชาการ งานวิจัยหรือนวัตกรรมด้านการบริหารสถานศึกษาพื้นที่พิเศษบนภูเขา และผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินรูปแบบ จำนวน 30 คน ซึ่งต้องเป็นมีคุณสมบัติตามข้อใดข้อหนึ่ง ดังนี้ 1) ต้องเป็นผู้สำเร็จการศึกษาในระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา และมีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา 10 ปีขึ้นไป 2) ผู้ที่มีประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษหรือโรงเรียนในเขตพื้นที่พิเศษบนภูเขาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 3) ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียจากการบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในเขตพื้นที่พิเศษบนภูเขาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบประเมิน วิเคราะห์ข้อมูลจากค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในเขตพื้นที่พิเศษบนภูเขาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา แบบผู้ร่วมงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ และองค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษา รูปแบบมีความถูกต้องและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : รูปแบบการบริหารโรงเรียน; โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในเขตพื้นที่พิเศษบนภูเขา

Administrative Model For Extra-Large Schools In Special Mountainous Areas Under The Primary Education Service Area Office

Punnaphat Tanadachodach^{1*} Suwadee Ouppinjai² and Phoonchai Yawirach³

¹Master of Education in Educational Administration, Chiang Rai Rajabhat University.

²⁻³Lecturer of Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: Punnaphat045@gmail.com

(Received: 13 February 2024, Revised: 15 March 2024, Accepted: 16 March 2024)

ABSTRACT

The objective of this research is to develop a management model for extra-large schools in special mountainous areas under the Primary Educational Service Area Office. The three steps are carried out as follows: 1) Study the current conditions. Desired condition and necessary needs in school administration, 2) create a school administration model, and 3) evaluate school administration models. The population includes: Administrators and teachers, totaling 252 people. The sample group was 161 people, classified as follows: 1) Sangkhlaburi Kindergarten School (Ban Wang Ka) under the Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office, Area 3, classified as 4 administrators, 83 teachers, totaling 87 people. 2) Ban Theot Thai School Under the jurisdiction of the Chiang Rai Primary Educational Service Area Office, Area 3, classified as Administered by 5 people, 83 teachers, a total of 88 people. 3) Ban Khok Noi School Under the jurisdiction of the Phetchabun Primary Educational Service Area Office, Area 2, classified as 4 administrators, 73 teachers, a total of 77 experts in the seminar based on experts, divided into 3 groups: Group 1, experts in the administration of educational institutions. Special area on Mountain Group 2: Experts in the policy of educational administration in special mountain areas. Group 3: People with academic work. Research or innovation in the management of educational institutions in special mountain areas and 30 experts in format evaluation, who must have any of the following qualifications: 1) Must be graduates in Doctoral level Educational Administration field and have experience in managing educational institutions for 10 years or more 2) People with experience in managing extra-large schools or schools in special mountainous areas under the Primary Educational Service Area Office 3) People who have a stake in the management of extra-large schools in special areas on Mountains under the Primary Educational Service Area Office. Tools used include questionnaires, structured interviews, and assessment form. Analyze data from the average standard deviation and priority index of essential needs and analyze content-oriented data. The research results found that the administrative model for extra-large schools in special mountainous areas under the jurisdiction of the Primary Educational Service Area Office, using the school as a base, consists of the principles, objectives, and components of educational administration. This model has a high level of accuracy and feasibility.

Keywords: School management model; Large Special School in Special Area on Mountain

บทนำ

โรงเรียนพื้นที่พิเศษเป็นโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลอยู่บนเขา อยู่ในเกาะ หรืออยู่ระหว่างรอยต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน ที่ยังขาดแคลนบุคลากรเข้าไปทำงานในพื้นที่ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2558) โดยโรงเรียนในพื้นที่เหล่านี้ได้จัดการศึกษาให้กับนักเรียนกลุ่มชาวชาติพันธุ์ต่างๆ เช่น กะเหรี่ยง ละว้าไทยใหญ่ พม่า มักรวมถึงชนกลุ่มน้อยอื่นๆ ที่มีความยากลำบากในการจัดการศึกษา สถานศึกษาตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานประกาศ โดยให้คำนึงถึงพื้นที่ที่เป็นเกาะ หรือบนภูเขาสูง หรือหุบเขา หรือเชิงเขา ที่ไม่สามารถเดินทางด้วยพาหนะใดๆ ได้สะดวกตลอดปี หรือพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อความมั่นคงของประเทศ หรือเหตุอื่น โรงเรียนในเขตพื้นที่พิเศษบนภูเขาเป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ภูเขาสูง ห่างไกลความเจริญ และมีความยากลำบากในการคมนาคม โดยส่วนใหญ่จะเป็นชุมชนชาวไทยภูเขา หรือชุมชนทุรกันดาร ที่มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่แตกต่างจากชุมชนในท้องถิ่นอื่นๆ มีจุดประสงค์เพื่อให้การศึกษาแก่ผู้ใหญ่ และเด็กเยาวชนในชุมชน โดยคำนึงถึงความเหมาะสม และสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน และชุมชน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถอ่านออก เขียนได้ เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิต ดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมและประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ และสามารถถ่ายทอดความรู้ไปสู่ผู้อื่น (จิราวรรณ โรจน์พรทิพย์, 2564)

โรงเรียนพื้นที่พิเศษที่เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีความยุ่งยากมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็กทั่วไป เนื่องจากโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษจะมีนักเรียนจำนวนมาก ครูจำนวนมาก อาคารสถานที่และอุปกรณ์ต่างๆ มากมาย ประกอบกับโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมักจะตั้งอยู่ในเขตเมืองที่มีประชากรหนาแน่น ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษจึงต้องเผชิญกับความท้าทายต่างๆ มากมาย ทั้งด้านการประสานงาน โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษจะมีบุคลากรจำนวนมาก ตั้งแต่ผู้บริหาร ครู พนักงานธุรการ ไปจนถึงเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย ผู้บริหารจึงต้องใช้เวลาและทักษะในการประสานงานให้ทุกคนทำงานร่วมกันได้อย่างราบรื่น ปัญหาที่พบบ่อย เช่น การสื่อสารไม่ชัดเจน ความขัดแย้งระหว่างบุคลากร หรือบุคลากรขาดความรับผิดชอบ ด้านการแก้ปัญหา โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษจะมีนักเรียนจำนวนมาก ปัญหาที่พบจึงมีหลากหลายและซับซ้อนกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้บริหารจึงต้องมีความรู้และความสามารถในการแก้ไขปัญหาต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ปัญหาที่พบบ่อย เช่น ปัญหาพฤติกรรมนักเรียน ปัญหาด้านวิชาการ หรือการขาดแคลนทรัพยากร (มานิตย์ แก้วกันธะ, 2558)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจการบริหารโรงเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในเขตพื้นที่พิเศษบนภูเขา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ว่ามีรูปแบบการบริหารโรงเรียนอย่างไร จึงได้กำหนดประเด็นการวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในเขตพื้นที่พิเศษบนภูเขา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ซึ่งการวิจัยนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในเขตพื้นที่พิเศษบนภูเขา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตามแนวคิดรูปแบบการบริหารจัดการทางการศึกษา ของ Tony Bush (Bush, 2003) 6 รูปแบบ ที่ครอบคลุมรูปแบบการบริหารโรงเรียนทุกรูปแบบ ประกอบด้วยองค์ประกอบของการบริหารจัดการ 8 องค์ประกอบ โดยการศึกษาเอกสาร การประเมินความต้องการจำเป็นในการบริหาร เพื่อนำผลการวิเคราะห์มากร่างรูปแบบการบริหารโดยใช้ค่า PNI และค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ศึกษาแนวทางการบริหารจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มี

ความรู้และประสบการณ์ในการบริหาร มาเป็นข้อมูลในการพัฒนารูปแบบ ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความคาดหวังว่า ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นข้อมูลในการบริหารจัดการและรูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในเขตพื้นที่พิเศษบนภูเขา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่มีความชัดเจนในภารกิจ โครงสร้างและบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นเสมือนพิมพ์เขียวและแนวทางแก่ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องในการช่วยกันพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นสถาบันที่เข้มแข็งที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข รวมทั้งผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาและที่สำคัญ คือเพื่อให้ได้รูปแบบแนวทางการดำเนินงานที่เหมาะสมเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในเขตพื้นที่พิเศษบนภูเขา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ย่อย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในเขตพื้นที่พิเศษบนภูเขา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในเขตพื้นที่พิเศษบนภูเขา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
3. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในเขตพื้นที่พิเศษบนภูเขา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในเขตพื้นที่พิเศษบนภูเขา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในการศึกษาครั้งนี้มีกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร และครู โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในเขตพื้นที่พิเศษบนภูเขา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่คัดเลือกโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) พบว่ามีโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในเขตพื้นที่พิเศษบนภูเขา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 3 แห่ง ประกอบด้วย ผู้บริหาร และครู จำนวน 161 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารโรงเรียน โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ในการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาหรือความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง แล้วคำนวณหาค่า IOC คัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่าดัชนี IOC รายข้ออยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 ซึ่งสามารถตัดสินใจได้ว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องเหมาะสมกับนิยามเชิงปฏิบัติการ หลังจากนั้นได้ปรับปรุงข้อคำถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในเขตพื้นที่พิเศษบนภูเขา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการตาม 2 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 2.1 สังเคราะห์รูปแบบในการบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในเขตพื้นที่พิเศษบนภูเขาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียน ประกอบด้วยหลักการ วัตถุประสงค์และองค์ประกอบของการบริหารโรงเรียน โดยใช้แบบสังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสาร แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2.2 สร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในเขตพื้นที่พิเศษบนภูเขาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญ จำนวน 7 ท่าน ผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับแนวทางการบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในเขตพื้นที่พิเศษบนภูเขา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญ (Connoisseurship) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในเขตพื้นที่พิเศษบนภูเขา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบและแนวทางการบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในเขตพื้นที่พิเศษบนภูเขา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแล้วนำมาสร้างเอกสารประกอบการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญ (Connoisseurship) โดยมีประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ 3 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นที่ 1 หลักการบริหารโรงเรียน ประเด็นที่ 2 วัตถุประสงค์ของโรงเรียน และประเด็นที่ 3 องค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในเขตพื้นที่พิเศษบนภูเขา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จากนั้นนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) และนำไปสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในเขตพื้นที่พิเศษบนภูเขาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในเขตพื้นที่พิเศษบนภูเขาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องที่มีความรู้หรือประสบการณ์ เป็นผู้เชี่ยวชาญในการบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษหรือโรงเรียนในเขตพื้นที่พิเศษสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 30 คน ตามเกณฑ์ โดยการประเมินประสิทธิภาพด้านความถูกต้องและความเป็นไปได้รายบุคคล เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ ร่างรูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในเขตพื้นที่พิเศษบนภูเขาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและแบบประเมินความถูกต้องและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในเขตพื้นที่พิเศษบนภูเขาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหลังจากสร้างแบบประเมินความถูกต้องและความเป็นไปได้ของรูปแบบเสร็จแล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้องและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารโรงเรียน จากนั้นผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินความถูกต้องและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในเขตพื้นที่พิเศษบนภูเขาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโดยการแจกแจงความถี่ และหาร้อยละ โดยวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ การแจกแจงความถี่ และหาร้อยละ และวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความถูกต้องและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหาร

โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในเขตพื้นที่พิเศษบนภูเขาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในเขตพื้นที่พิเศษบนภูเขาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

1.1 แนวคิดและหลักการของรูปแบบการบริหารโรงเรียน สภาพปัจจุบัน พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ รูปแบบการบริหารแบบก้าวม สภาพที่พึงประสงค์ พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ รูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงาน และความต้องการจำเป็นในภาพรวม รายการที่มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น (PNI) อันดับ 1 คือ รูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงาน

1.2 องค์ประกอบของการบริหารโรงเรียน สภาพปัจจุบัน พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ระดับของการกำหนดเป้าประสงค์ สภาพที่พึงประสงค์ พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ แบบของภาวะผู้นำ และความต้องการจำเป็นในภาพรวม รายการที่มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น (PNI) อันดับ 1 คือ แบบของภาวะผู้นำ

2. รูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในเขตพื้นที่พิเศษบนภูเขาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ชื่อรูปแบบการบริหารสถานศึกษา

“รูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในเขตพื้นที่พิเศษบนภูเขา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา แบบผู้ร่วมงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน”

2.2 หลักการบริหารสถานศึกษา

หลักการบริหารเชิงคุณภาพ เป็นหลักการที่ควรมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในทุกด้าน เช่น ด้านการพัฒนาด้านวิชาการ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านทักษะชีวิต และด้านทักษะอาชีพ การพัฒนาด้านวิชาการ มุ่งเน้นให้นักเรียนมีความรู้ ความสามารถตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน การพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม มุ่งเน้นให้นักเรียนเป็นคนดีมีคุณธรรม มีจิตสำนึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น การพัฒนาด้านทักษะชีวิต มุ่งเน้นให้นักเรียนมีทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต เช่น ทักษะการคิด ทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานร่วมกัน ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะการตัดสินใจ การพัฒนาด้านทักษะอาชีพ มุ่งเน้นให้นักเรียนมีทักษะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ เช่น ทักษะการทำงาน ทักษะการใช้เทคโนโลยี ทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ และทักษะการแก้ปัญหา โดยให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบททางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมของชุมชน

หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นหลักการที่มุ่งเน้นส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในเขตพื้นที่พิเศษบนภูเขา ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ทุก

ภาคส่วนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ วางแผน และดำเนินงานของโรงเรียน ครูควรมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรการเรียนการสอน การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียนรู้ ครูควรได้รับการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนและชุมชน การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการโรงเรียน จะช่วยให้เกิดการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของทุกฝ่าย โรงเรียนสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างยั่งยืน นักเรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ มีความรู้ ความสามารถ และทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต และประกอบอาชีพ ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาของบุตรหลาน และชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาของท้องถิ่น

การบริหารเชิงกลยุทธ์ เป็นหลักการที่มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียนให้ชัดเจน เปรียบเสมือนเข็มทิศนำทางสู่ความสำเร็จของโรงเรียน เป็นกระบวนการที่ช่วยให้โรงเรียนกำหนดทิศทาง พัฒนาศักยภาพ และบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ โดยคำนึงถึงบริบท สภาพแวดล้อม และศักยภาพของโรงเรียนอย่างรอบคอบ

หลักการบริหารแบบกระจายอำนาจ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในเขตพื้นที่พิเศษบนภูเขาต้องเผชิญกับความท้าทายหลายประการ หนึ่งในนั้นคือ การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลท่ามกลางบริบทที่ซับซ้อนและทรัพยากรจำกัด หลักการบริหารแบบกระจายอำนาจจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้โรงเรียนบรรลุเป้าหมาย หลักการบริหารแบบกระจายอำนาจเป็นการถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจ การจัดการ และความรับผิดชอบจากผู้บริหารไปยังครูและบุคลากรทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ช่วยให้การบริหารจัดการมีความยืดหยุ่น สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน และตอบสนองความต้องการของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการบริหารแบบกระจายอำนาจ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษบนภูเขาจะสามารถพัฒนาศักยภาพของ บุคลากร และยกระดับคุณภาพการศึกษาให้เด็กด้อยโอกาสบนภูเขาได้อย่างยั่งยืน

หลักการบริหารเชิงเทคโนโลยีและนวัตกรรม เป็นหลักการที่มุ่งเน้นการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการบริหารจัดการโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงาน ตอบสนองความต้องการและบริบทที่แตกต่างกันของแต่ละโรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในเขตพื้นที่พิเศษบนภูเขา จำเป็นต้องมีการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการบริหารจัดการโรงเรียน ในด้านการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนควรนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก ด้านการบริหารจัดการงานธุรการ โรงเรียนควรนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการงานธุรการ เพื่อให้งานธุรการมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น ด้านการบริหารจัดการความสัมพันธ์กับชุมชน โรงเรียนควรนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการความสัมพันธ์กับชุมชน เพื่อให้โรงเรียนสามารถเข้าถึงชุมชนและตอบสนองความต้องการของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นหลักการบริหารจัดการสถานศึกษาที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจสู่โรงเรียน ช่วยให้โรงเรียนมีอิสระในการจัดการศึกษาตามบริบทและความต้องการของชุมชน โดยโรงเรียนมีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบาย หลักสูตร การจัดการทรัพยากร และการ

ประเมินผลซึ่งโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในเขตพื้นที่พิเศษบนภูเขาต้องเผชิญกับความท้าทายที่แตกต่างจากโรงเรียนทั่วไป เช่น ปัญหาการคมนาคม การเข้าถึงทรัพยากร การขาดแคลนครูผู้สอนที่มีคุณภาพ ฯลฯ การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการช่วยให้โรงเรียนเหล่านี้สามารถจัดการกับปัญหาและตอบสนองความต้องการของนักเรียนในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 วัตถุประสงค์ของการบริหารสถานศึกษา

- 1) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนในพื้นที่พิเศษบนภูเขา โดยผ่านการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต การสร้างอาชีพ และการพัฒนาชุมชน
- 2) เพื่อส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน โดยไม่คำนึงถึงฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของนักเรียน
- 3) เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 4) เพื่อพัฒนาโรงเรียนให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน และตอบสนองความต้องการในการพัฒนาของชุมชน

2.4 องค์ประกอบของการบริหารโรงเรียน

- 1) บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าประสงค์วิสัยทัศน์ พันธกิจ ทิศทางและกรอบการดำเนินงานของโรงเรียน เนื่องจากทำให้บุคลากรทุกคนมีความเข้าใจร่วมกันในทิศทางและเป้าหมายของโรงเรียน และสามารถร่วมมือกันทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ ซึ่งจะส่งผลดีต่อองค์กรในหลายๆ ด้าน ก่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันเมื่อบุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและทิศทางของโรงเรียน ย่อมเกิดความเข้าใจที่ตรงกันเกี่ยวกับสิ่งที่โรงเรียนต้องการบรรลุ มีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะทำงานร่วมกันเพื่อบรรลุเป้าหมาย เกิดการทำงานเป็นทีมมีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระดมความคิด มีความรับผิดชอบ และเกิดการพัฒนา
- 2) เป้าประสงค์ของโรงเรียน กำหนดโดยผู้บริหารโรงเรียน และกำหนดโดยการเห็นชอบร่วมกันของครูและผู้บริหาร โดยเป้าประสงค์ของโรงเรียนเป็นสิ่งที่กำหนดทิศทางและกรอบการดำเนินงานของสถานศึกษาเปรียบเสมือนเข็มทิศนำทางให้โรงเรียนบรรลุวิสัยทัศน์และพันธกิจที่ตั้งไว้การกำหนดเป้าประสงค์ที่มีประสิทธิภาพจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของโรงเรียน กระบวนการกำหนดเป้าประสงค์โดยทั่วไปแล้วเป้าประสงค์ของโรงเรียนจะกำหนดโดยผู้บริหารโรงเรียนร่วมกับคณะครูและบุคลากรทางการศึกษาผ่านกระบวนการที่รัดกุม ดังนี้ 1) โรงเรียนจะทำการวิเคราะห์และประเมินสภาพปัจจุบันของตนเองครอบคลุมทั้งสภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก 2) ผู้บริหารโรงเรียนและคณะครูจะร่วมกันระดมสมองและเสนอแนะเป้าประสงค์ที่เป็นไปได้ 3) คณะกรรมการหรือผู้บริหารโรงเรียนจะทำการกลั่นกรองข้อเสนอแนะและเลือกเป้าประสงค์ที่เหมาะสมที่สุด และ 4) โรงเรียนจะกำหนดตัวชี้วัดที่ชัดเจนเพื่อติดตามและประเมินผลการบรรลุเป้าประสงค์ เป้าประสงค์ของโรงเรียนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของสถานศึกษา การกำหนดเป้าประสงค์ที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้โรงเรียนมีทิศทางที่ชัดเจน บรรลุวิสัยทัศน์และพันธกิจที่ตั้งไว้พัฒนาศักยภาพของนักเรียน และสร้างประโยชน์ต่อชุมชน

3) การตัดสินใจจะต้องยึดเป้าประสงค์ของโรงเรียนเป็นหลักโดยจะต้องมีการวางแผนกลยุทธ์กำหนดแนวทางการดำเนินงานที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และค่านิยมของสถานศึกษา การตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพจะส่งผลต่อความสำเร็จของโรงเรียนการตัดสินใจทุกอย่างต้องยึดเป้าประสงค์ของโรงเรียนเป็นหลัก มีการวางแผนกลยุทธ์ กำหนดแนวทางการดำเนินงานที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และค่านิยมของสถานศึกษา การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ใช้ข้อมูลหลักฐานสนับสนุน มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และมีความรับผิดชอบ

4) ลักษณะของกระบวนการตัดสินใจในการบริหารโรงเรียน ผู้บริหารมีกระบวนการตัดสินใจในการบริหารโรงเรียน คือ ใช้เหตุผลและยึดกฎระเบียบเป็นหลักโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียนเป็นหลัก โดยผู้บริหารจะวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบคอบพิจารณาข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัดรักษาความโปร่งใสและความยุติธรรมในกระบวนการตัดสินใจตลอดจนรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น โดยมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาศักยภาพของนักเรียน สร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ เตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนสำหรับอนาคต ส่งผลให้ นักเรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ โรงเรียนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และผู้ปกครองมีความพึงพอใจ

5) ลักษณะของโครงสร้างในการบริหารโรงเรียน เป็นโครงสร้างการบริหารแบบเน้นเพื่อนร่วมงานในแนวราบ และโครงสร้างการบริหารโรงเรียนเป็นแบบที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมให้ปฏิบัติตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งโรงเรียนในยุคปัจจุบันเผชิญกับความท้าทายมากมายทั้งการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เทคโนโลยี และเศรษฐกิจ ล้วนส่งผลกระทบต่อบทบาทและหน้าที่ของโรงเรียน โครงสร้างการบริหารแบบดั้งเดิมที่เน้นลำดับชั้นเริ่มไม่ตอบสนองต่อความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปโรงเรียนจึงจำเป็นต้องหาวิธีการใหม่ๆ ในการบริหารจัดการ เพื่อบรรลุเป้าหมายซึ่งการบริหารแบบเน้นเพื่อนร่วมงานในแนวราบเป็นแนวทางใหม่ที่สำคัญกับการทำงานร่วมกันการแบ่งปันอำนาจและความรับผิดชอบโดยไม่เน้นลำดับชั้นมากนักโครงสร้างนี้ช่วยส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แบ่งปันความรู้ ประสบการณ์และทักษะ

6) การเชื่อมโยงกับภายนอกของโรงเรียนขึ้นอยู่กับค่านิยมและความเชื่อของบุคลากร ความสัมพันธ์และการติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับองค์กร ชุมชน และบุคคลภายนอก ความสัมพันธ์เหล่านี้ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการศึกษาการพัฒนาคุณภาพนักเรียนและความยั่งยืนของโรงเรียน ดังนั้นการเชื่อมโยงกับภายนอกของโรงเรียน มีความสำคัญต่อความสำเร็จของโรงเรียน ค่านิยมและความเชื่อของบุคลากรมีบทบาทสำคัญต่อการเชื่อมโยงกับภายนอก ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมค่านิยมและความเชื่อที่ส่งเสริมการเชื่อมโยงกับภายนอกเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับองค์กร ชุมชน และบุคคลภายนอก นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาและความยั่งยืนของโรงเรียน

7) ผู้บริหารเป็นผู้กำหนดเป้าประสงค์ และริเริ่มนโยบายดำเนินงานของสถานศึกษาให้มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด การบริหารจัดการในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการกำหนดเป้าหมายและนโยบายเพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่ได้รับหน้าที่ในการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนสำหรับการดำเนินงานของ

สถานศึกษาโดยการกำหนดเป้าหมายที่เหมาะสมและมีความเป็นเอกลักษณ์ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการและความเชื่อมั่นของของผู้รับบริการ นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษายังมีหน้าที่ริเริ่มนโยบายที่เหมาะสมในการดำเนินงานของสถานศึกษาเพื่อให้มีการปฏิบัติตามมาตรฐานและแนวทางที่กำหนดไว้อย่างเหมาะสมและสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่สนับสนุนการพัฒนาได้อย่างต่อเนื่องในการทบทวนและปรับปรุงการดำเนินงานของสถานศึกษา เป็นส่วนสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สามารถปรับตัวตามสถานการณ์และความเปลี่ยนแปลงในระบบการศึกษาได้อย่างเหมาะสมซึ่งการทบทวนข้อมูลผลการดำเนินงานก่อให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาในด้านต่างๆ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการกำหนดเป้าหมายและนโยบายในการดำเนินงานของสถานศึกษาเพื่อให้มีการปฏิบัติตามมาตรฐานมีคุณภาพตามที่กำหนดไว้ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในระบบการศึกษา

8) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นภาวะผู้นำเชิงจัดการมุ่งเน้นไปที่การบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา โดยอาศัยทักษะและความสามารถในการบริหารจัดการให้เป็นไปตามแผนกลยุทธ์ที่กำหนด

3. การประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในเขตพื้นที่พิเศษบนภูเขาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

3.1 ด้านความถูกต้องของรูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในเขตพื้นที่พิเศษบนภูเขาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมากโดยรายการประเมินที่มีความถูกต้องมากที่สุดได้แก่ องค์ประกอบของการบริหารโรงเรียน มีความครบถ้วน สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงเพื่อให้ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ รองลงมาคือ ชื่อรูปแบบ หลักการบริหารโรงเรียน และ วัตถุประสงค์ของการบริหารโรงเรียน และอันดับที่ 3 ได้แก่ รูปแบบที่สร้างขึ้นประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ และองค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนเป็นแนวคิดที่ถูกต้องน่าเชื่อถือ

3.2 ด้านความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในเขตพื้นที่พิเศษบนภูเขาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีความเป็นไปได้ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยรายการประเมินที่มีความถูกต้องมากที่สุดได้แก่ หลักการบริหารโรงเรียนที่กำหนดไว้ สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ไม่ยุ่งยาก ซับซ้อน รองลงมาคือ ความเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมในการบริหารโรงเรียน มีความเป็นไปได้ที่จะได้รับการยอมรับจากบุคลากรในโรงเรียน และผู้มีส่วนได้เสีย และอันดับที่ 3 ได้แก่ ลักษณะของผู้นำในการบริหารโรงเรียน มีความเป็นไปได้ที่จะได้รับการยอมรับจากบุคลากรในโรงเรียน และผู้มีส่วนได้เสีย

อภิปรายผล

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในเขตพื้นที่พิเศษบนภูเขาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

1.1 แนวคิดและหลักการของรูปแบบการบริหารโรงเรียน สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการของรูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในเขตพื้นที่พิเศษบนภูเขาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาพรวมเป็นการบริหารแบบกำกวม (Ambiguity Model) ซึ่งมีความไม่แน่นอน

หรือมีความคลุมเครือของเป้าหมาย วัตถุประสงค์ โครงสร้าง และกระบวนการทำงาน ส่งผลให้ผู้นำและผู้ปฏิบัติงานต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยความเปลี่ยนแปลงและความท้าทายอยู่ตลอดเวลาทั้งนี้ สอดคล้องกับแนวคิดรูปแบบการบริหารจัดการทางการศึกษา (Model of Educational Leadership and Management) ของ Tony Bush (2003) ที่ได้กล่าวสรุปว่ารูปแบบการบริหารแบบกำกวม (Ambiguity Model) เป็นรูปแบบที่ไม่มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนมีกระบวนการทำงานที่มีความซับซ้อนเข้าใจยากโดยหน่วยงานย่อยมีความเชื่อมโยงกับหน่วยงานอื่นๆ ในองค์กรแบบหลวม ๆ ส่วนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของบุคลากรมีความไม่แน่นอนเนื่องจากกลุ่มผู้ตัดสินใจเป็นสมาชิกไม่เต็มเวลาที่จะย้ายเข้าออกตามความสนใจและผลประโยชน์ที่ได้รับ สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของแนวคิดและหลักการในการบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในเขตพื้นที่พิเศษบนภูเขาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาพรวมเป็นการบริหารในรูปแบบผู้ร่วมงาน (Collegial Model) ซึ่งเป็นรูปแบบการบริหารที่มีลักษณะเด่นคือ การให้ความสำคัญกับความร่วมมือและการทำงานเป็นทีม โดยสมาชิกทุกคนในองค์กรมีบทบาทสำคัญในการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ โครงสร้าง และกระบวนการทำงานร่วมกัน ทั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดรูปแบบการบริหารจัดการทางการศึกษา (Model of Educational Leadership and Management) ของ Tony Bush (2003) ที่ได้กล่าวสรุปว่า รูปแบบการบริหารที่เน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษาทุกระดับ ตั้งแต่ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา จนถึงนักเรียน นักศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาจะทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกและประสานงานให้บุคลากรทุกฝ่ายสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้เป้าหมายของสถานศึกษาเดียวกัน ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับสุวดี อุปสินใจ (2560) ที่ได้นิยามการบริหารในรูปแบบผู้ร่วมงานว่ากระบวนการที่ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้เป็นไปอย่างเป็นระบบ ด้วยการอาศัยความร่วมมือจากบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ร่วมมือกันดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งเป้าหมายไว้

1.2 องค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษา พบว่าสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง รายการที่มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น อันดับ 1 คือ แบบของภาวะผู้นำเนื่องจากโรงเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในเขตพื้นที่พิเศษบนภูเขาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเป็นโรงเรียนของรัฐขนาดใหญ่พิเศษมีความหลากหลายของผู้บริหาร คณะครูและนักเรียนซึ่งจะแตกต่างกันออกไปในแต่ละพื้นที่ทำให้โครงสร้างการบริหารเป็นแบบการกระจายอำนาจไปยังหัวหน้างานฝ่ายต่างๆ เพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนเป็นไปอย่างราบรื่นและเป็นไปตามเป้าประสงค์ที่ผู้บริหารกำหนดไว้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สรช แก้วคำฟู (2563) ที่ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนยอดนิม ในเขตภาคเหนือตอนบน ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบของการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนยอดนิมในเขตภาคเหนือตอนบน พบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ระดับของการกำหนดเป้าประสงค์ ความต้องการจำเป็นในภาพรวม รายการที่มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น อันดับ 1 คือ แบบของภาวะผู้นำ อันดับ 2 คือ กระบวนการกำหนดเป้าประสงค์

2. รูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในเขตพื้นที่พิเศษบนภูเขาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

2.1 รูปแบบการบริหารโรงเรียนดังกล่าวมีชื่อรูปแบบการบริหารโรงเรียนว่า “รูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในเขตพื้นที่พิเศษบนภูเขา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา แบบผู้ร่วมงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน”

2.2 หลักการบริหารโรงเรียน ซึ่งมีที่มาจากผลการศึกษาเอกสารส่งผลให้ได้หลักการบริหารสถานศึกษา 6 หลักการ ได้แก่ หลักการบริหารเชิงคุณภาพ, หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม, หลักการบริหารเชิงกลยุทธ์, หลักการบริหารแบบกระจายอำนาจ, หลักการบริหารเชิงเทคโนโลยีและนวัตกรรม และ หลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ผสมกับสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการบริหารสถานศึกษาที่เป็นรูปแบบผู้ร่วมงาน (Collegial Model) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิทยา จันทร์ศิลา (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารบนเขตพื้นที่สูง การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อการพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารบนเขตพื้นที่สูง ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารบนเขตพื้นที่สูง ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการของเครือข่าย ประกอบด้วย หลักการมีส่วนร่วม หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล และหลักความรับผิดชอบ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภกร เมฆขยาย (2564) ได้ศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นทักษะอาชีพของสถานศึกษาในเขตพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นทักษะอาชีพของสถานศึกษาในเขตพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านทรัพยากร ด้านการฝึกหัด ด้านการส่งเสริม และด้านการวัดประเมินผลมีแนวทางการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นทักษะอาชีพ ประกอบด้วย นโยบายและภารกิจที่กำหนดแนวทาง ข้อตกลงและแผนงาน การกำหนดโครงสร้างการดำเนินงาน การจัดทำหลักสูตร การสนับสนุนทรัพยากร การจัดการเรียนรู้ การสร้างเครือข่าย การนิเทศ และการประเมินผล

2.3 วัตถุประสงค์ของการบริหารโรงเรียน ผู้วิจัยสังเคราะห์จากเอกสารผนวกกับการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียนดังกล่าว พบว่า หลักการและวัตถุประสงค์ของการบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในเขตพื้นที่พิเศษบนภูเขาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะต้องเป็นรูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงาน (Collegial Model) ดังนั้นผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่านจึงให้ข้อเสนอว่า จะต้องผสมผสานแนวคิดและหลักการของการบริหารโรงเรียนในรูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงาน (Collegial Model) ให้เข้ากับรายละเอียดของหลักการในการบริหารโรงเรียน และวัตถุประสงค์ของการบริหารโรงเรียน โดยจะต้องมีความชัดเจน ส่งผลให้ได้วัตถุประสงค์ของการบริหารสถานศึกษา 4 ข้อ ได้แก่ 1) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนในพื้นที่พิเศษบนภูเขา โดยผ่านการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต การสร้างอาชีพ และการพัฒนาชุมชน 2) เพื่อส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน โดยไม่คำนึงถึงฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของนักเรียน 3) เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนได้

อย่างมีประสิทธิภาพ และ 4) เพื่อพัฒนาโรงเรียนให้ป็นศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน และตอบสนองความต้องการในการพัฒนาของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สอาดลักษณ์ จงคล้ายกลาง (2556) ได้วิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารเพื่อเสริมสร้างพลังอำนาจของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารเพื่อเสริมสร้างพลังอำนาจของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือรูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงาน

2.4 องค์ประกอบของการบริหารโรงเรียน ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ดังนี้

1) บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าประสงค์วิสัยทัศน์ พันธกิจ ทิศทางและกรอบการดำเนินงานของโรงเรียน เนื่องจากจะทำให้บุคลากรทุกคนมีความเข้าใจร่วมกันในทิศทางและเป้าหมายของโรงเรียน และสามารถร่วมมือกันทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ 2) เป้าประสงค์ของโรงเรียน กำหนดโดยผู้บริหารโรงเรียน และ กำหนดโดยการเห็นชอบร่วมกันของครูและผู้บริหาร โดยมีการวิเคราะห์และประเมินสถานภาพเป็นการประเมินสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการดำเนินงาน 3) ตัดสินใจจะต้องยึดเป้าประสงค์ของโรงเรียนเป็นหลักโดยจะต้องมีการวางแผนกลยุทธ์ กำหนดแนวทางการดำเนินงานที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และค่านิยมของสถานศึกษา 4) กระบวนการตัดสินใจในการบริหารโรงเรียน คือ ใช้เหตุผลและยึดกฎระเบียบเป็นหลักโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียนเป็นหลัก 5) โครงสร้างการบริหารโรงเรียนเป็นแบบเน้นเพื่อนร่วมงานในแนวนอน และ โครงสร้างการบริหารโรงเรียนเป็นแบบที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ 6) การเชื่อมโยงกับภายนอกของโรงเรียนขึ้นอยู่กับค่านิยมและความเชื่อของบุคลากร 7) ผู้บริหารเป็นผู้กำหนดเป้าประสงค์ และริเริ่มนโยบายดำเนินงานของสถานศึกษาให้มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด และ 8) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นภาวะผู้นำเชิงจัดการมุ่งเน้นไปที่การบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา โดยอาศัยทักษะและความสามารถในการบริหารจัดการให้เป็นไปตามแผนกลยุทธ์ที่กำหนดเนื่องจากการบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในเขตพื้นที่พิเศษบนภูเขา เป็นพื้นที่ที่มีความยากลำบากในการบริหาร บุคลากรทุกคนจึงต้องมีการร่วมกันในการกำหนดเป้าประสงค์วิสัยทัศน์ พันธกิจ ทิศทางและกรอบการดำเนินงานของโรงเรียน เพื่อให้ทุกคนมีความเข้าใจร่วมกันในทิศทางและเป้าหมายของโรงเรียน และสามารถร่วมมือกันทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้โดยผู้บริหารโรงเรียน ควรกำหนดเป้าหมายโดยการเห็นชอบร่วมกันของครูและผู้บริหารจากการวิเคราะห์และประเมินสถานภาพแวดล้อมภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิทยา จันทรศิลา (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารบนเขตพื้นที่สูง การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อการพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารบนเขตพื้นที่สูง ผลการวิจัย พบว่า ขอบข่ายความร่วมมือทางวิชาการ ประกอบด้วย ความร่วมมือในการใช้ครูและบุคลากรทางการศึกษา ความร่วมมือในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ความร่วมมือในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ความร่วมมือการจัดการเรียนรู้และ ความร่วมมือการใช้แหล่งเรียนรู้ และกระบวนการบริหารเครือข่าย ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์กร การประสานงาน การดำเนินงาน และการปรับปรุงและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยณรงค์ สร้างช้าง, สุวดี อุปปินใจ และ พูนชัย ยาวีราช ที่ได้

วิจัย เรื่องโปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนบนพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า โปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำ ของผู้บริหารโรงเรียนบนพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ควรพัฒนาผู้บริหาร ด้านภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะ ลำดับความต้องการจำเป็นมากที่สุดในการพัฒนา คือ ผู้บริหารสามารถจัดการและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็วและยืดหยุ่นตามสถานการณ์

3. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในเขตพื้นที่พิเศษบนภูเขา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีความถูกต้องและความเป็นไปได้ในระดับมาก เนื่องจาก หลักการ วัตถุประสงค์ และองค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนมีความครบถ้วน ที่ได้พัฒนาข้อมูลที่เชื่อถือได้จากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารโรงเรียน คณะครูบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา จึงทำให้รูปแบบการบริหารโรงเรียนดังกล่าวมีความถูกต้องและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้เป็นแบบจำลองในการบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในเขตพื้นที่พิเศษบนภูเขา ซึ่งจะช่วยให้โรงเรียนสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชญานี ภัทรวารินทร์ (2556) ที่ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับโรงเรียนเอกชน ซึ่งผลการวิจัยสรุปว่ารูปแบบที่สร้างขึ้นมีความถูกต้องและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติในระดับมากขึ้นไปทุกรายการ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิทยา จันทร์ศิลา (2559) ที่ได้ศึกษา เรื่องการพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารบนเขตพื้นที่สูง ซึ่งผลการวิจัยสรุปว่ารูปแบบที่สร้างขึ้นมีความถูกต้องและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติในระดับมากขึ้นไปทุกรายการ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 เนื่องจากการพัฒนารูปแบบเกิดจากการสังเคราะห์เอกสารของผู้วิจัย ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการบริหารโรงเรียนในเขตพื้นที่พิเศษและการประเมินแบบสอบถามของผู้บริหารและคณะครูของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในเขตพื้นที่พิเศษบนภูเขา มาใช้ในการศึกษาและพัฒนาเป็นรูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในเขตพื้นที่พิเศษบนภูเขา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา แบบผู้ร่วมงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ที่เป็นแบบจำลองที่ใช้ในการอธิบายการดำเนินการบริหารโรงเรียนซึ่งประกอบไปด้วย หลักการ วัตถุประสงค์และองค์ประกอบของการบริหารโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในเขตพื้นที่พิเศษบนภูเขา และผู้ที่สนใจ สามารถนำผลการศึกษาค้นคว้าไปประยุกต์ใช้ในการบริหารโรงเรียนโดยตั้งใจศึกษารูปแบบให้เข้าใจในทุกส่วนของรูปแบบเพื่อนำรูปแบบไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพตลอดจนสามารถบรรลุตามเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 รูปแบบที่พัฒนาขึ้นยังมิได้มีการนำไปทดลองใช้ เพื่อดูประสิทธิผลของการใช้รูปแบบ ดังนั้น ควรมีการวิจัยเชิงทดลองเพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนดังกล่าวกับ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในเขตพื้นที่พิเศษบนภูเขา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

2.2 ควรศึกษาการพัฒนาารูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดอื่นๆ เช่น ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เป็นต้น หรือ พื้นที่พิเศษอื่น เช่น พื้นที่เกาะ โรงเรียนชายแดน และโรงเรียนในถิ่นทุรกันดาร เป็นต้น เพื่อค้นหารูปแบบการบริหารสถานศึกษาในแต่ละขนาด เหมาะสมกับบริบทของแต่ละพื้นที่ว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างอย่างไรเพื่อใช้ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 รูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในเขตพื้นที่พิเศษบนภูเขา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา แบบผู้ร่วมงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

เอกสารอ้างอิง

- จิราวรรณ โรจน์พรทิพย์. (2564). การศึกษาในโรงเรียนในพื้นที่พิเศษบนภูเขา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชญานิ ภัทรวารินทร์. (2556). การพัฒนารูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับโรงเรียนเอกชน. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 10(2), 188-201.
- มานิตย์ แก้วกันธะ. (2558). การบริหารสถานศึกษาบนพื้นที่สูงที่มีนักเรียนหลายคนเฝ้าเรียนรวมกันสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย. *วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 9(2), 106-107.
- วิทยา จันทรศิลา. (2559). การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารบนเขตพื้นที่สูง. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 18(4), 114-127.
- ศุภากร เมฆขยาย. (2564). รูปแบบการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นทักษะอาชีพของสถานศึกษาในเขตพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *คุรุสภาวิทยารักษ์*, 2(2), 93-106.
- สรช แก้วคำฟู. (2560). *แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนยอดเยี่ยม จังหวัดเชียงราย*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. เชียงราย.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2558). *การจัดการศึกษาในโรงเรียนในพื้นที่พิเศษ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา.
- ชัยณรงค์ สร้างช้าง, สุวดี อุปปินใจ และพูนชัย ยาวีราช. (ม.ป.ป.). โปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนบนพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 8(32), 305-306
- สุวดี อุปปินใจ. (2560). *การบริหารงบประมาณ การเงิน และการบริหารทั่วไป*. เชียงราย: คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- Bush, T. (2003). *Theories of Educational Leadership and Management* 3rd Edition. London: SAGE Publications Ltd.

แนวทางพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

วุฒิสักดิ์ คำมา^{1*} ภูมิพัฒน์ รักพรหมมงคล²

¹นักศึกษาลัทธิสุตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

²อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

*Corresponding author e-mail: ajbossanova@gmail.com

(Received: 15 February 2024, Revised: 15 March 2024, Accepted: 16 March 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษา เปรียบเทียบและหาแนวทางพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 285 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีค่าดัชนีความสอดคล้อง(IOC) อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.992 ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญในด้านการบริหารสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จ จำนวน 17 ท่าน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแจกแจงความถี่ ร้อยละ จัดลำดับ และการหาค่าความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ผลการวิจัย พบว่า 1) ทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยรวมและรายด้าน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงสุดที่สุด คือ มนุษย์สัมพันธ์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ การคิดสร้างสรรค์ ตามลำดับ 2) การเปรียบเทียบทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ไม่แตกต่างกัน 3) การหาแนวทางพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า 3.1) เขตพื้นที่การศึกษาควรจัดอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของผู้บริหารสถานศึกษา 3.2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมความร่วมมือ สนับสนุนระหว่างหน่วยงานภายนอกเพื่อการจัดการศึกษา 3.3) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมอบหมายงานที่ทำท้าทายให้ตรงความสามารถของแต่ละคน 3.4) เขตพื้นที่การศึกษาควรจัดอบรมพัฒนาและให้ความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยีและดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา 3.5) เขตพื้นที่การศึกษาควรจัดอบรมพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีความสามารถในการสร้างทีมงาน เปิดโอกาสให้บุคลากรร่วมกำหนดเป้าหมาย และวิสัยทัศน์ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์การเปลี่ยนแปลง

คำสำคัญ: แนวทางพัฒนาทักษะผู้บริหาร; ทักษะการบริหารสถานศึกษา; ศตวรรษที่ 21

Development Guideline for School Administration Skills in the 21st Century of School Administrators Under Phichit Primary Education Service Area Office 1

Whuttisak Camma^{1*} Poompipat Rukponmongkol²

Master of Education in Educational Administration, Kamphang Phet Rajabhat University

Lecturer of Faculty of Education, Kamphang Phet Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: ajbossanova@gmail.com

(Received: 15 February 2024, Revised: 15 March 2024, Accepted: 16 March 2024)

ABSTRACT

The objective of this research is to study, compare and find ways to develop school administration skills in the 21st century of school administrators. The sample group used in the research was 285 people. The research instrument was a questionnaire. It has an Index of item objective congruence (IOC) between 0.80-1.00 and a reliability value of 0.992. Information providers include: 17 experts in successful educational institution administration Under the Phichit Primary Educational Service Area Office 1 and Phichit Primary Educational Service Area Office 2. The research instrument was a structured interview. Data were analyzed using statistical packages. Find the mean and standard deviation. Frequency distribution, percentage, ranking and finding one-way variance (One Way ANOVA) The research results found that 1) Educational institution administration skills in the 21st century Overall and each aspect. Overall, the average level is at a high level. When considering each aspect It was found that the aspect with the highest average level was human relations and the aspect with the lowest average level was creativity, respectively. 2) Comparison of educational institution administration skills in the 21st century. Classified according to the size of the educational institution. Found that there was no difference. 3) Finding ways to develop educational institution administration skills in the 21st century. According to expert opinion It was found that 3.1) Educational areas should organize training to develop the English communication skills of educational institution administrators. 3.2) Educational institution administrators should promote cooperation. Support between external agencies for educational management. 3.3) Educational institution administrators should assign challenging tasks that match each person's abilities. 3.4) Educational areas should organize training, development and knowledge on the use of technology and digital for educational institution administrators. 3.5) Educational areas should organize training to develop educational institution administrators to have the ability to build teams. Provide an opportunity for personnel to jointly set goals. and vision to suit changing circumstances.

Keywords: Development guidelines executive skills; Educational Institution Administration Skills; 21st Century

บทนำ

จากสภาวะการณ์เปลี่ยนแปลง ที่นานาประเทศทั่วโลกต้องใช้กลยุทธ์ต่างๆ ทั้งในด้านความร่วมมือ และการแข่งขันด้านสินค้าและบริการ เพื่อความอยู่รอดและผลประโยชน์ ของประเทศ โดยเฉพาะการก้าว เข้าสู่ประชาคมอาเซียน ที่มีการเปิดเสรีด้านการค้าและบริการ เป็นเหตุผลสำคัญประการหนึ่งที่ประเทศ ทั่วโลก กำลังตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ที่จำเป็นต้องเร่งพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพเทียบ มาตรฐานสากลและกลไกที่สำคัญอย่างหนึ่ง ในการพัฒนากำลังคนสู่มาตรฐานสากล คือ การพัฒนาระบบ การศึกษาซึ่งเป็นรากฐาน ซึ่งเป็นแนวคิดสำคัญ ในการเชื่อมโยงและสร้างความร่วมมือระหว่างการศึกษา กับ ทุกภาคส่วนได้ อีกทั้งการศึกษานอก ระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ยังส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอด ชีวิตตามทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้คนไทยที่มีความรู้ความสามารถตรงตามความต้องการของ ตลาดแรงงานทั้งในระดับประเทศ และระดับนานาชาติ รวมทั้งการมองเห็นถึงเส้นทางการเรียนรู้และ ความก้าวหน้าอย่าง ชัดเจน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562) การศึกษานั้นเป็นเครื่องมือสำคัญใน การพัฒนา บุคคลให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นอยู่ในปัจจุบัน และเหมาะสมกับกระแสการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็ว ของโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษานั้นมีความสำคัญ สามารถสร้างความได้เปรียบเพื่อ การแข่งขัน อย่างมั่นคงในเวทีโลกภายใต้ระบบ เศรษฐกิจและสังคมในยุคปัจจุบัน ประเทศต่างๆ ทั่วโลกจึงให้ ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนา การศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทัน การ เปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลก ควบคู่กับอัตลักษณ์ ของ ประเทศ ในส่วนของประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพ ชีตความสามารถ ของคนไทยให้มีทักษะ ความรู้ความสามารถ มีสมรรถนะที่สะท้อนกับความต้องการ ของตลาดงานและการ พัฒนาประเทศ โดยนำยุทธศาสตร์ชาติ (National Strategy) ได้แก่ วิสัยทัศน์ จุดมุ่งหมาย เป้าหมาย ตัวชี้วัด และยุทธศาสตร์ของแผนการศึกษาแห่งชาติโดยแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับนี้ได้กำหนด วิสัยทัศน์ (Vision) ไว้ดังนี้การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว จึงมีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยน ให้สนองและรองรับความท้าทาย ที่ ประเทศไทยต้องเผชิญ โดยให้ระบบการศึกษาเป็นกลไกหลัก ของการขับเคลื่อนประเทศ หรือเรียกว่า “คน ไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิต อย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของ โลกศตวรรษที่ 21” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

จากแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิจิตร เขต 1 ดำเนินงานตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน ได้ขับเคลื่อน นโยบายสู่การปฏิบัติ โดยกำหนดทิศทางการพัฒนาการศึกษา กำหนดวิสัยทัศน์(Vision) คือ “สร้างทุนมนุษย์ สู่วิถีอนาคต วิถีคุณภาพ ตามหลักธรรมาภิบาล” มีการกำหนดพันธกิจไว้ดังนี้ 1) จัด การศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพและคุณภาพผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามหลักสูตรและคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 และเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมี

พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 2) จัดการศึกษาให้ประชากรวัยเรียนทุกคน ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง เท่าเทียม มีคุณภาพ 3) พัฒนาข้าราชการ ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีสมรรถนะการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4) ประสานส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้สู่เป้าหมายคุณภาพสู่วิถีนาค 5) พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาลและขับเคลื่อนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สู่ความเป็นเลิศ โดยมีเป้าหมาย เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนได้รับโอกาสในการพัฒนา มีทัศนคติที่ดีต่อบ้านเมือง เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีทักษะชีวิต ทักษะอาชีพและมีคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เป็นพลเมืองและพลโลกที่ดี ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีจิตวิญญาณความเป็นครู รู้ทันโลก มีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ เป็นผู้เชี่ยวชาญ และนวัตกรรม (Experts & Innovators) ที่ทำหน้าที่ที่ปรึกษา(Mentors & Coach) สามารถสร้างสถานการณ์ และร่วมพัฒนาการเรียนรู้ เป็นผู้นำแห่งการเรียนรู้ และเป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียน สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สถานศึกษามีห้องเรียนคุณภาพ จัดการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ (Active learning) การใช้ STEAM ศึกษา และส่งเสริมความสามารถด้านดิจิทัล (Digital literacy) ตอบโจทย์ความต้องการของผู้เรียน ชุมชนสังคมไทยและสังคมโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยปรากฏผลการดำเนินงาน ด้านโอกาสทางการศึกษา มีการสนับสนุนโอกาสทางการศึกษาให้กับเด็กทุกประเภท ทั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาสและผู้ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ จัดการศึกษาให้กับประชากรวัยเรียนอย่างทั่วถึง ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาโดยใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ส่งผลให้เด็กสามารถเข้าเรียนได้และลดปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนได้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด ด้านคุณภาพการศึกษา การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่สถานศึกษากำหนดไว้ ทั้งในด้านการพัฒนาผู้เรียน การพัฒนาบุคลากร และการพัฒนาองค์กรให้มีความทันสมัยในการจัดการเรียนรู้เพื่อพร้อมรับสภาพการเปลี่ยนแปลงที่มีการแข่งขันทางด้านเทคโนโลยีมากขึ้นในสังคมปัจจุบัน ซึ่งสาเหตุหลักนั้น เกิดมาจากคุณลักษณะด้านความรู้ความสามารถในการบริหารงานของผู้ว่า ไม่เป็นไปตามวิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ทำให้องค์กรขาดการพัฒนาคุณภาพให้ทัดเทียมนานาประเทศในศตวรรษที่ 21 การพัฒนาผู้เรียนไม่บรรลุเป้าหมายตามหลักสูตรแกนกลางและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และด้านการพัฒนาองค์กรให้มีความสะดวกทางด้านการให้บริการและเทคโนโลยีเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับบริการ (แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1, 2566)

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น อาจจะมีปัญหาสำหรับผู้บริหารที่ยังไม่สามารถปรับตัวเข้ากับยุคของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงทำให้ขาดทักษะที่จำเป็นสำหรับการบริหารในองค์กรและ หน่วยงานที่เข้ามาเกี่ยวข้องโดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่ จะต้องมีความรู้ในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อพัฒนาหน่วยงานให้มีมาตรฐานสูงขึ้น ดังนั้นจึงสนใจศึกษาแนวทางพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา

พิจิตร เขต 1 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารและเป็นข้อมูลให้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการวางแผนงานตลอดจนพัฒนาการบริหารงานในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา
3. เพื่อหาแนวทางพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีสมมติฐานการวิจัยดังนี้

ขนาดของสถานศึกษาที่ต่างกัน ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 มีทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 แตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและเปรียบเทียบทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 โดยผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์จากเอกสารแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ขอบเขตการวิจัย ทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ 1) ทักษะด้านการสื่อสาร 2) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ 3) ทักษะด้านการคิดสร้างสรรค์ 4) ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีและดิจิทัล 5) ทักษะด้านวิสัยทัศน์

2. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ประจำปีการศึกษา 2565 จาก 132 โรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 1,071 คน

2.2. กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มประชากรโดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตาราง เครจซี่ และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนครูทั้งสิ้น 285 คน จำแนกเป็น ผู้บริหาร 34 คน และครู 251 คน ได้มาโดยวิธีการ

สุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) โดยแบ่งประชากรเป็นชั้นภูมิตามขนาดสถานศึกษา ทำการสุ่มตัวอย่างในแต่ละขนาดโดยใช้เกณฑ์ร้อยละ 30 เลือกแบบเจาะจงให้ผู้บริหารสถานศึกษาจากโรงเรียนที่สุ่มได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง และทำการสุ่มครูจากโรงเรียนที่สุ่มได้อย่างมีสัดส่วน

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

1. ตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 ตัวแปรที่ศึกษาได้แก่ ทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปิจิตร เขต 1

2. ตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 ตัวแปรที่ศึกษา มีดังนี้

ตัวแปรอิสระ คือ ขนาดสถานศึกษา

1. ขนาดเล็ก (นักเรียนน้อยกว่า 120 คน)
2. ขนาดกลาง (นักเรียน 120 - 719 คน)
3. ขนาดใหญ่ (นักเรียน 720 คนขึ้นไป)

ตัวแปรตาม คือ ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปิจิตร เขต 1

ขั้นตอนที่ 2 การหาแนวทางพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปิจิตร เขต 1

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปิจิตร เขต 1 โดยผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์จากเอกสารแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ขอบเขตการวิจัย ทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ 1) ทักษะด้านการสื่อสาร 2) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ 3) ทักษะด้านการคิดสร้างสรรค์ 4) ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีและดิจิทัล 5) ทักษะด้านวิสัยทัศน์

2. ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปิจิตร เขต 1 ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในขั้นตอนนี้ ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญในด้านการบริหารสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จ จำนวน 17 ท่าน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปิจิตร เขต 1 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปิจิตร เขต 2 โดยมีคุณสมบัติดังนี้ 1) ผู้บริหารการศึกษา ที่เป็นผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 5 ท่าน 2) ผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีประสบการณ์บริหารสถานศึกษา ได้รับรางวัลสถานศึกษาดีเด่นระดับประเทศ จำนวน 9 ท่าน 3) ศึกษาในเทศก์ ที่มีประสบการณ์บริหารการศึกษา ไม่น้อยกว่า 5 ปี หรือมีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป จำนวน 3 ท่าน

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ แนวทางพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผู้วิจัยได้กำหนดการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและเปรียบเทียบทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ประจำปีการศึกษา 2565 จาก 132 โรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 1,071 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มประชากรโดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตาราง เครจซี่ และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนครูทั้งสิ้น 285 คน จำแนกเป็น ผู้บริหาร 34 คน และครู 251 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) โดยแบ่งประชากรเป็นชั้นภูมิตามขนาดสถานศึกษา ทำการสุ่มตัวอย่างในแต่ละขนาดโดยใช้เกณฑ์ร้อยละ 30 เลือกแบบเจาะจงให้ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนที่สุ่มได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง และทำการสุ่มครูจากโรงเรียนที่สุ่มได้ตามสัดส่วน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ แบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Multiple Choice) โดยสอบถามเกี่ยวกับเพศ ตำแหน่ง วิทยฐานะ ประสบการณ์ทำงานและขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 2 ทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคิร์ต (Likert) 5 ระดับ ประกอบด้วย ด้านการสื่อสาร จำนวน 10 ด้านมนุษยสัมพันธ์ จำนวน 10 ข้อ ด้านการคิดสร้างสรรค์ จำนวน 10 ด้านการใช้เทคโนโลยีและดิจิทัล จำนวน 10 ข้อ และด้านวิสัยทัศน์ จำนวน 10 ข้อ รวมทั้งหมด 50 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ขออนุญาตจากมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ส่งถึงผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการส่งแบบสอบถามไปถึงผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. นำแบบสอบถามไปส่งกลุ่มตัวอย่างโดยตรง และเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง
3. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ได้ทั้งหมด 285 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ทางสถิติและรายงานผลการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมได้ ผู้วิจัยได้นำไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับที่ได้รับกลับคืนมา คัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยการคำนวณค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
2. วิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้วยความถี่ (f) และร้อยละ (%)
3. วิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 2 เกี่ยวกับทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
4. การเปรียบเทียบทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - way ANOVA) ใช้สถิติทดสอบ F-test เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยใช้วิธีการตรวจสอบความแตกต่างของ เชฟเฟ (Scheffe')

ขั้นตอนที่ 2 การหาแนวทางพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

ผู้ให้ข้อมูลแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในขั้นตอนนี้ ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญในด้านการบริหารสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จ จำนวน 17 ท่าน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยมีคุณสมบัติดังนี้ 1) ผู้บริหารการศึกษา ที่เป็นผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 5 ท่าน 2) ผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีประสบการณ์บริหารสถานศึกษา ได้รับรางวัลสถานศึกษาดีเด่นระดับประเทศ จำนวน 9 ท่าน 3) ศึกษานิเทศก์ ที่มีประสบการณ์บริหารการศึกษา ไม่น้อยกว่า 5 ปี หรือมีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป จำนวน 3 ท่าน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) เกี่ยวกับแนวทางพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์

สำหรับแบบสัมภาษณ์แบ่งเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 แนวทางพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปิจิตร เขต 1 และนำข้อคำตอบเกี่ยวกับทักษะการบริหารสถานศึกษา ที่มีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติงานอยู่ใน 3 อันดับท้ายมาเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดขอบเขต และแนวทางในการออกแบบสัมภาษณ์

2. นำผลการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 เกี่ยวกับทักษะและผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปิจิตร เขต 1 และผลการเปรียบเทียบ เพื่อวางกรอบในการสร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อให้การบริหารสถานศึกษามีแนวทางพัฒนาที่มีประสิทธิภาพต่อไป

3. ร่างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมตัวแปรที่จะทำการศึกษา และนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อแก้ไข และปรับปรุงให้เรียบร้อย

4. จัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยดังนี้

1. ขอนหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 คน เพื่อขอความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการตอบแบบสัมภาษณ์

2. นัดหมายล่วงหน้ากับผู้ให้ข้อมูลก่อนไปสัมภาษณ์

3. นำหนังสือและแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเองตามแบบสัมภาษณ์แนวทางพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปิจิตร เขต 1

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปิจิตร เขต 1 มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การแจกแจงความถี่ และจัดลำดับ

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	96	33.68
หญิง	189	66.32
รวม	285	100.00
2. ตำแหน่ง		
ผู้บริหารสถานศึกษา	34	11.93
ครู	251	88.07
รวม	285	100.00
3. วิทยฐานะ		
ไม่มีวิทยฐานะ	136	47.72
ชำนาญการ	41	14.38
ชำนาญการพิเศษ	108	37.89
รวม	285	100.00
4. ประสบการณ์การทำงาน		
น้อยกว่า 5 ปี	112	39.30
5-10 ปี	42	14.74
มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	131	45.96
รวม	285	100.00
5. ขนาดสถานศึกษา		
สถานศึกษาขนาดเล็ก	71	24.91
สถานศึกษาขนาดกลาง	164	57.55
สถานศึกษาขนาดใหญ่	50	17.54
รวม	285	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 66.32 เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 33.68 จำแนกตามตำแหน่งพบว่า ส่วนใหญ่เป็นครู คิดเป็นร้อยละ 88.07 เป็นผู้บริหารสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 11.93 จำแนกตามวิทยฐานะ พบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีวิทยฐานะ คิดเป็นร้อยละ 47.72 รองลงมา ชำนาญการพิเศษ คิดเป็นร้อยละ 37.89 และชำนาญการ คิดเป็นร้อยละ 14.38 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ส่วนใหญ่มากกว่า 10 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 45.96 รองลงมาน้อยกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 39.30 และ 5-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 14.74 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่เป็นสถานศึกษาขนาด

กลาง คิดเป็นร้อยละ 57.55 รองลงมาเป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก คิดเป็นร้อยละ 24.91 และสถานศึกษาขนาดใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 17.54 ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ ทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนัก งานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 มีรายละเอียดผลวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

ด้านที่	รายการ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านการสื่อสาร	4.43	0.37	มาก
2	ด้านมนุษยสัมพันธ์	4.51	0.60	มากที่สุด
3	ด้านความคิดสร้างสรรค์	4.39	0.57	มาก
4	ด้านการใช้เทคโนโลยีและดิจิทัล	4.40	0.56	มาก
5	ด้านวิสัยทัศน์	4.46	0.61	มาก
รวม		4.44	0.48	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 โดยรวมและรายด้าน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านมนุษยสัมพันธ์ รองลงมา คือ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านการใช้เทคโนโลยีและดิจิทัล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ ด้านการคิดสร้างสรรค์ ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1		SS	df	MS	F	Sig.
1. ด้านการสื่อสาร	ระหว่างกลุ่ม	.56	2	.28	2.016	.135
	ภายในกลุ่ม	39.36	282	.14		
	รวม	39.92	284			
2. ด้านมนุษยสัมพันธ์	ระหว่างกลุ่ม	1.24	2	.62	1.695	.185

ทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของ						
ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่		SS	df	MS	F	Sig.
การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1						
	ภายในกลุ่ม	103.02	282	.37		
	รวม	104.26	284			
3. ด้านการคิดสร้างสรรค์	ระหว่างกลุ่ม	.15	2	.08	.227	.797
	ภายในกลุ่ม	92.44	282	.33		
	รวม	92.59	284			
4. ด้านการใช้เทคโนโลยีและดิจิทัล	ระหว่างกลุ่ม	.18	2	.09	.277	.758
	ภายในกลุ่ม	90.80	282	.32		
	รวม	90.98	284			
5. ด้านวิสัยทัศน์	ระหว่างกลุ่ม	.70	2	.35	.941	.391
	ภายในกลุ่ม	105.10	282	.37		
	รวม	105.80	284			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.91	2	.05	.194	.824
	ภายในกลุ่ม	65.93	282	.23		
	รวม	66.02	284			

จากตารางที่ 3 การเปรียบเทียบทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาพบว่า ไม่แตกต่างกัน

3. การหาแนวทางพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 ท่าน ดังนี้

3.1 ด้านการสื่อสาร พบว่า ข้อที่มีความถี่สูงสุด ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรจัดอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของผู้บริหารสถานศึกษา รองลงมา ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรจัดอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารในที่ประชุมสาธารณะแบบมืออาชีพ และผู้บริหารควรเตรียมความพร้อมก่อนพูดในที่ประชุม เตรียมตั้งคำถามและเตรียมพร้อมในสิ่งที่ต้องตอบหรือนำเสนอ พูดอย่างมั่นใจและน้ำเสียงที่เข้มแข็งชัดเจน มีจังหวะหยุดพักหายใจระหว่างการพูดบ้าง มีการสรุปจบประเด็นในเรื่องที่สื่อสารในที่ประชุมตามลำดับ

3.2 ด้านมนุษยสัมพันธ์ พบว่า ข้อที่มีความถี่สูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารควรส่งเสริมความร่วมมือสนับสนุนระหว่างหน่วยงานภายนอกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชน เพื่อการจัดการศึกษา รองลงมา ได้แก่ ผู้บริหารควรใช้หลักเหตุผล ถูกต้องยุติธรรม บนฐานข้อมูลที่ครบถ้วนในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง เปิด

โอกาสให้ทุกฝ่ายได้แสดงความคิดเห็น และผู้บริหารควรบริหารโดยใช้วิธีการร่วมมือในสถานการณ์ที่ความขัดแย้งเกิดจากความแตกต่างและหลากหลายทางความคิด ผู้บริหารจะต้องใช้ กลยุทธ์ในการทำให้คู่ขัดแย้งเกิดการยอมรับซึ่งกันและกันในเชิงเหตุผล จัดให้มีการอภิปราย อธิบาย มุ่งตอบ ความต้องการของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องให้ได้มากที่สุด ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างความร่วมมือที่ดี ตามลำดับ

3.3 ด้านการคิดสร้างสรรค์ พบว่า ข้อที่มีความถี่สูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารควรมอบหมายงานที่ท้าทายให้ตรงกับความสามารถของแต่ละคน สนับสนุนการทำงานเป็นทีม ส่งเสริมให้เกิดการทำงานแบบระดมความคิด รองลงมา ได้แก่ ผู้บริหารควรให้อิสระในการทำงาน เปิดโอกาสให้บุคลากรแสดงความคิดเห็นในขั้นตอนการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างเต็มความสามารถ และผู้บริหารควรให้กำลังใจและชื่นชมในการทำงานของบุคลากร เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจในการคิดสร้างสรรค์หรือการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ ตามลำดับ

3.4 ด้านการใช้เทคโนโลยีและดิจิทัล พบว่า ข้อที่มีความถี่สูงสุด ได้แก่ การจัดอบรมพัฒนาและให้ความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยีและดิจิทัลสำหรับสำหรับผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อส่งเสริมการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษารูปแบบออนไลน์ รองลงมา ได้แก่ ผู้บริหารจะต้องตระหนัก รู้และเข้าใจ มองเห็นคุณค่าของการใช้เทคโนโลยีและดิจิทัลในการบริหารงาน และผู้บริหารควรจัดหาระบบเทคโนโลยีและดิจิทัลด้านอุปกรณ์ให้สะดวกและเพียงพอต่อการใช้งาน ตามลำดับ

3.5 ด้านวิสัยทัศน์ พบว่า ข้อที่มีความถี่สูงสุด ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่ ควรพัฒนาผู้บริหารให้มีความสามารถในการสร้างทีมงาน เปิดโอกาสให้บุคลากรร่วมกำหนดเป้าหมาย และวิสัยทัศน์ให้เหมาะสมกับสภาวะการณ์การเปลี่ยนแปลง รองลงมา ได้แก่ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญในการสร้างวิสัยทัศน์ โดยการใช้ทักษะความร่วมมือจากบุคลากรในองค์กร โดยให้บุคลากรร่วมกันวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค และกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกัน และผู้บริหารควรให้ความสำคัญในการศึกษาสภาพและบริบทขององค์กรทั้งภายในและภายนอก รับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่าย เปิดโอกาสให้ชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา ตามลำดับ

อภิปรายผล

ผลจากการศึกษาและเปรียบเทียบทักษะการสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 สามารถนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านมนุษยสัมพันธ์ รองลงมา คือ ด้านวิสัยทัศน์ การใช้เทคโนโลยีและดิจิทัล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การคิดสร้างสรรค์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 และมีการพัฒนาด้านมนุษยสัมพันธ์ซึ่งนำไปสู่ความร่วมมือกันในการทำงานเป็นทีม มีการระดมความคิดในการร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง อีกทั้งปัจจุบันการใช้เทคโนโลยีและดิจิทัลเข้ามามีบทบาทในการบริหารสถานศึกษาอย่างมาก แต่สำหรับด้านความคิด

สร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด เพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษายังขาดความเชื่อมโยงการทำงานกับความรู้ใหม่ๆ ที่จะสามารถนำไปสู่การสร้างสรรคนวัตกรรมได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศนีย์ โมलगาม (2564) ได้วิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเมื่อเราพิจารณาระดับทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 แต่ละด้านดังนี้

1.1 ด้านการสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติจากน้อยไปหามาก ได้ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ รองลงมา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถสื่อสารเจรจา โน้มน้าวให้ผู้รับฟังคล้อยตาม เพื่อเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาไม่เห็นความสำคัญในการสื่อสารภาษาอังกฤษ เหตุเพราะไม่ค่อยได้ใช้ภาษาอังกฤษในการบริหารงาน จึงไม่จำเป็นต้องพัฒนาการใช้ภาษาอังกฤษ แต่ความเป็นจริงแล้วความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษ มีความสำคัญในการเรียนรู้และค้นคว้าหาความรู้ใหม่ๆ ที่หลากหลายช่องทางทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งในศตวรรษที่ 21 เป็นช่วงเวลาที่มีการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีไปอย่างรวดเร็ว เกิดการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องเรียนรู้ ปรับตัว และรับมือต่อสถานการณ์ต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น เพื่อให้สถานศึกษาได้จัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและทันสมัยยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ แพรดาว สอนงพันธ์ (2557) ได้ศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องสามารถฟัง พูด อ่าน เขียนและสรุปได้อย่างชัดเจน ตรงประเด็นเข้าใจง่าย สื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาประเทศในอาเซียนได้เป็นอย่างดี สามารถเจรจา ตอรอง โน้มน้าว และเกลี้ยกล่อม เพื่อให้เกิดผลดีในการปฏิบัติงาน

1.2 ด้านมนุษยสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติจากน้อยไปหามาก ได้ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งภายในสถานศึกษา รองลงมา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการสร้างความร่วมมือกับสังคมโดยรอบและสามารถสร้างเครือข่ายทางการศึกษากับหน่วยงานภายนอก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเป็นผู้บริหารจำเป็นต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีให้กับผู้ร่วมงาน จึงจะสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานรวมถึงการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งภายในองค์กรได้อีกด้วย ในปัจจุบันมีภาระงานที่ต้องทำงานร่วมกันทั้งกับครูที่โรงเรียน ชุมชน วัด หรือโรงเรียนใกล้เคียงการที่ผู้บริหารมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี รับฟังความคิดเห็นผู้อื่น เข้าใจความแตกต่าง ย่อมทำงานกับผู้อื่นได้ประสบผลสำเร็จ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรทิพย์ พลประเสริฐ (2559) ผลการวิจัยพบว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนมเขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ด้านทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องด้วยการบริหารสถานศึกษาในปัจจุบันต้องอาศัยความร่วมมือของ

ทุกภาคส่วน การที่ผู้บริหารมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องย่อมส่งผลต่อการพัฒนาสถานศึกษาของตนเอง

1.3 ด้านการคิดสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติจากน้อยไปหามาก ได้ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษากระตุ้นส่งเสริมให้บุคลากรแสดงความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์ รองลงมา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถศึกษาค้นคว้าหาความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารในปัจจุบันรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของสังคม จึงเกิดการค้นคว้าหาความรู้ใหม่ๆ เพื่อวางแผนการพัฒนาสถานศึกษาด้วยความหลากหลาย รวมทั้งมีส่วนร่วมในการออกแบบหลักสูตร กิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนทันสมัย โดยต้องคำนึงถึงบริบทของชุมชน และการนำชุมชนเข้ามามีส่วนในการพัฒนา เพื่อยกศักยภาพขององค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญส่ง กรุงชาติ (2561) ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องด้วยผู้บริหารโรงเรียนในปัจจุบันมีการเปิดกว้างทางความคิด และปรับตัวเข้ากับสังคมปัจจุบัน มีการคิดวิเคราะห์ วางแผนการทำงานที่เป็นระบบมากขึ้น

1.4 ด้านการใช้เทคโนโลยีและดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติจากน้อยไปหามาก ได้ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา ในรูปแบบออนไลน์ รองลงมา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารในปัจจุบันจำเป็นต้องมีการฝึกทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล ให้เกิดความชำนาญ โดยได้ผู้บริหารจะได้รับการส่งเสริมและพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศจากทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอยู่เสมอ เพราะเทคโนโลยีดิจิทัล มีบทบาทสำคัญในการทำงานทุกแง่มุม ทั้งการบริหาร การสื่อสาร การเรียนการสอน และยังเป็นช่องทางการประชาสัมพันธ์ให้กับทางโรงเรียน รวมไปถึงการสร้างเครือข่ายชุมชนการเรียนรู้ออนไลน์ การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาพัฒนาองค์การทำให้มีความทันสมัย รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ ขับเคลื่อนองค์การไปสู่ความสำเร็จได้ในที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิวรรณ จิตต์ปราณี (2559) ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีมัธยมศึกษา เขต 2 ด้านทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องด้วยผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักถึงการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดทำระบบสารสนเทศของโรงเรียน ทำให้เกิดความถูกต้อง และรวดเร็วในการรับส่งข้อมูล

1.5 ด้านวิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติจากน้อยไปหามาก ได้ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาใช้หลักการมีส่วนร่วมปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์เปลี่ยนแปลงของชุมชนและสังคม รองลงมา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย ในการพัฒนาสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหาร

สถานศึกษาในปัจจุบันได้รับการส่งเสริมพัฒนาในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายของหน่วยงานขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมโดยยึดหลักการมีส่วนร่วม เพื่อให้บุคลากรยึดถือและปฏิบัติอย่างมีระบบ เพื่อความก้าวหน้าและความสำเร็จของหน่วยงาน โดยการสื่อสารโน้มน้าวจูงใจกระตุ้นและสร้างแรงบันดาลใจให้บุคลากรที่เป็นผู้ตามเกิดความเข้าใจต่อวิสัยทัศน์ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความกระตือรือร้น มีความผูกพันต่อ วิสัยทัศน์ และมีจิตสำนึกที่ดีในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรทิพย์ มงคลเสถียร (2563) ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ด้านวิสัยทัศน์ ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ผู้บริหารกำหนดภาพในอนาคตที่พึงประสงค์และชัดเจนให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ 2) มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา 3) มีการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลสภาพการณ์ของโรงเรียนและ 4) เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมอภิปรายกำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ของโรงเรียนเพื่อเป็นแนวปฏิบัติร่วมกัน

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 อยู่เสมอทั้งก่อนเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาและหลังเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์เป็นโค้ชคอยให้คำแนะนำในการบริหารจัดการสถานศึกษา ทำให้ผู้บริหารจากสถานศึกษาขนาดแตกต่างกันมีทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ไม่แตกต่างกัน อีกทั้งยังได้รับการพัฒนาจากต้นสังกัด คือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีการอบรมพัฒนาผู้บริหารอยู่เสมอ

3. แนวทางพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 ท่าน ดังนี้

3.1 ด้านการสื่อสาร พบว่า ข้อที่มีความถี่สูงสุด ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของผู้บริหารสถานศึกษา รองลงมาได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดอบรมเพื่อทักษะการสื่อสารในที่ประชุมสาธารณะแบบมีอาชีพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาไม่เห็นความสำคัญของภาษาอังกฤษ และไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษในการบริหารสถานศึกษา แต่แท้ที่จริงแล้วนั้นถ้าผู้บริหารมีความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษก็จะมีช่องทางในการสืบค้นและหาความรู้ใหม่ๆ ผ่านเว็บไซต์ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศได้ ดังนั้นผู้บริหารควรฝึกทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษด้วยตนเองโดย ให้ครูผู้สอนภาษาอังกฤษในสถานศึกษาช่วยเป็นโค้ช ควรส่งเสริมบุคลากรในโรงเรียนได้รับการพัฒนาภาษาอังกฤษด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ แพรดาว สนองฝัน (2557) พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องสามารถฟัง พูด อ่าน เขียนและสรุปได้อย่างชัดเจน ตรงประเด็นเข้าใจง่าย สื่อสาร

ภาษาอังกฤษและภาษาประเทศในอาเซียนได้เป็นอย่างดี สามารถเจรจาต่อรอง โน้มน้าว และเกลี้ยกล่อม เพื่อให้เกิดผลดีในการปฏิบัติงาน

3.2 ด้านมนุษยสัมพันธ์ พบว่า ข้อที่มีความถี่สูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารควรส่งเสริมความร่วมมือ สนับสนุนระหว่างหน่วยงานภายนอกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชน เพื่อการจัดการศึกษา ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ การจัดการศึกษาในยุคปัจจุบันจะต้องมีการบูรณาการความรู้จากหน่วยงานภายนอก เปิดโอกาสให้ชุมชน และหน่วยงานภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อความหลากหลาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรทิพย์ พลประเสริฐ (2559) พบว่า การบริหารสถานศึกษาในปัจจุบันต้องอาศัยความร่วมมือของทุกภาคส่วน การที่ผู้บริหารมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องย่อมส่งผลต่อการพัฒนา สถานศึกษาของตนเอง

3.3 ด้านการคิดสร้างสรรค์ พบว่า ข้อที่มีความถี่สูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารควรมอบหมายงานที่ท้าทายให้ตรงกับความสามารถของแต่ละคน สนับสนุนการทำงานเป็นทีม ส่งเสริมให้เกิดการทำงานแบบ ระดมความคิด ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ งานที่ท้าทายความสามารถของแต่ละบุคคลจะเป็นแรงกระตุ้นให้ เกิดผลงานที่มีประสิทธิภาพ รวมไปถึงการทำงานโดยความร่วมมือและระดมความคิดจะนำไปสู่การเกิดวิธี ปฏิบัติงานหรือนวัตกรรมใหม่ๆ ซึ่งจะเกิดผลดีต่อองค์กร ทำให้องค์การประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับ งานวิจัยของ บุญส่ง กรุงชาติ (2561) พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนในปัจจุบันมีการเปิดกว้างทางความคิด และ ปรับตัวเข้ากับสังคมปัจจุบัน มีการคิดวิเคราะห์ วางแผนการทำงานที่เป็นระบบมากขึ้น

3.4 ด้านการใช้เทคโนโลยีและดิจิทัล พบว่า ข้อที่มีความถี่สูงสุด ได้แก่ การจัดอบรมพัฒนาและ ให้ความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยีและดิจิทัลสำหรับสำหรับผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อส่งเสริม การจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษารูปแบบออนไลน์ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ โลกในยุคปัจจุบัน แข่งขันกันด้วยการใช้เทคโนโลยีและดิจิทัล องค์กรใดที่สามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและดิจิทัลได้มาก และเกิดประโยชน์สูงสุด ก็จะสามารถทำให้องค์การนั้นประสบความสำเร็จ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควร หมั่นศึกษาค้นคว้าและเรียนรู้วิธีการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศในรูปแบบออนไลน์เพื่อความสะดวกในการ นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการจัดการศึกษาได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิวรรณ จิตต์ปราณี (2559) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักถึงการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดทำระบบสารสนเทศของโรงเรียน ทำให้เกิด ความถูกต้อง และรวดเร็วในการรับส่งข้อมูล

3.5 ด้านวิสัยทัศน์ พบว่า ข้อที่มีความถี่สูงสุด ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่ ควรพัฒนาผู้บริหารให้ม ีความสามารถในการสร้างทีมงาน เปิดโอกาสให้บุคลากรร่วมกำหนดเป้าหมาย และวิสัยทัศน์ให้เหมาะสมกับ สภาวะการณ์การเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความสามารถในการทำงานเป็นทีม ร่วมมือกันทำงานให้บรรลุเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ มีความ สามารถในการปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์ให้เหมาะสมกับ การเปลี่ยนแปลงในโลกยุคปัจจุบัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรทิพย์ มงคลเสถียร (2563) พบว่า วิสัยทัศน์ ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ผู้บริหารกำหนดภาพในอนาคตที่พึงประสงค์และชัดเจนให้บรรลุเป้าหมาย ที่ตั้งไว้ 2) มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา 3) มีการวิเคราะห์และ

สังเคราะห์ข้อมูลสภาพการณ์ของโรงเรียนและ 4) เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมอภิปรายกำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ของโรงเรียนเพื่อเป็นแนวปฏิบัติร่วมกัน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. นำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาด้านนโยบาย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรนำแนวทางพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 มาปรับใช้ในการสร้างนโยบายเกี่ยวกับการประเมินผลการปฏิบัติงาน เพื่อการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. นำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาองค์กร

สถานศึกษา ควรนำแนวทางพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา มาประยุกต์ใช้ในการสร้างความสามารถในการสื่อสาร การบริหารจัดการความขัดแย้ง ความสามารถในการทำงานเป็นทีม การคิดสร้างสรรค์นำไปสู่นวัตกรรม การจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา ความสามารถในการปรับวิสัยทัศน์ เพื่อนำมาพัฒนางาน พัฒนาบุคลากร และพัฒนาสถานศึกษาอย่างมีคุณภาพเทียบเคียงมาตรฐานการศึกษา

3. นำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาบุคลากร

ผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำแนวทางพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มาปรับใช้ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเองไม่ว่าจะในเรื่องของสร้างความความสามารถในการสื่อสาร การบริหารจัดการความขัดแย้ง ความสามารถในการทำงานเป็นทีม การคิดสร้างสรรค์นำไปสู่นวัตกรรม การจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา ความสามารถในการปรับวิสัยทัศน์หรือการเป็นผู้นำในสถานศึกษาเพื่อให้บุคลากรในสถานศึกษามีความรักความศรัทธาในตัวผู้บริหารเอง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษา เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา

2. ควรมีการศึกษา เรื่อง แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาสถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการสร้างสรรค์

เอกสารอ้างอิง

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1. (2565). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566.

พิจิตร: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1.

ทัศนีย์ โมลางาม. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงานวิชาการของ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหา
บัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.

บุญส่ง กรุงชาลี. (2561). การศึกษาทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต.
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

พรทิพย์ พลประเสริฐ. (2559). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาานครพนม เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนครพนม.

พรทิพย์ มงคลเสถียร. (2563). การพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้น
พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหา
บัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

แพรวดาว สอนง้วน. (2557). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหาร
การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

วิวรรธณ จิตต์ปรางค์. (2561) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มัธยมศึกษา เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการ
บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค

Krejcie, R. V., & Morgan, D.W. (1970). Determining sample size for research activities.

Educational and Psychological Measuremen, 30, 607-610.

กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ สู่การเป็นองค์กรสมรรถนะสูง

ปนัดดา ทิบบัวบาน^{1*} สุภาพ ผู้รุ่งเรือง² ศิริ ถิอาสนา³

¹นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

^{2,3}อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

*Corresponding author e-mail: panudda.tb@hotmail.com

(Received: 3 January 2024, Revised: 2 March 2024, Accepted: 5 March 2024)

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้เพื่อ ศึกษากรอบแนวคิดการบริหารโรงเรียน ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียน และ พัฒนากลยุทธ์การบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิสู่การเป็นองค์กรสมรรถนะสูง โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มงานและครูโรงเรียนละ 4 คน รวมจำนวนทั้งหมด 259 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และแบบประเมิน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า PNI_{modified} และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า กรอบแนวคิดการบริหาร ได้แก่ การบริหารสถานศึกษา การเป็นองค์กรสมรรถนะสูง กรอบแนวคิดองค์ประกอบ การเป็นองค์กรสมรรถนะสูง ได้แก่ การบริหารสถานศึกษาที่มีสมรรถนะสูง บุคลากรที่มีสมรรถนะสูง และระบบนิเวศที่มีสมรรถนะสูง โดยสภาพปัจจุบันโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.44$) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.91$) กลยุทธ์การบริหารโรงเรียน ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์หลักคือ พลิกโฉมการบริหารจัดการที่มีสมรรถนะสูงสู่การเป็นองค์กรสมรรถนะสูง พัฒนาคูคลากรที่มีสมรรถนะสูงสู่การเป็นองค์กรสมรรถนะสูง และยกระดับระบบนิเวศที่มีสมรรถนะสูงสู่การเป็นองค์กรสมรรถนะ โดยมียุทธวิธีรองจำนวน 10 กลยุทธ์ และ 29 แนวทางการดำเนินงาน ส่วนผลการประเมินกลยุทธ์การบริหารโรงเรียนสู่การเป็นองค์กรสมรรถนะสูง พบว่ามีความเหมาะสม และความเป็นไปได้โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: กลยุทธ์การบริหาร; การบริหารโรงเรียน; องค์กรสมรรถนะสูง; โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชัยภูมิ

School Management Strategies Under The Secondary Educational Service Area Office Chaiyaphum Towards A High-Performance Organization

Panudda Teebuaban¹ Suphup Phoorungruang² Siri Three-asana³

¹Doctoral Degree of Philosophy in Educational Administration,
Nakhon Ratchasima Rajabhat University

²⁻³Lecturer of Faculty of Education, Nakhon Ratchasima Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: panudda.tb@hotmail.com

(Received: 3 January 2024, Revised: 2 March 2024, Accepted: 5 March 2024)

ABSTRACT

The objectives of this research were to study the concept of school administration study the current condition and desired conditions of school administration and develop strategies for managing schools under the Chaiyaphum Secondary Educational Service Area Office to become a high-performance organization. The research was conducted by using the multiphase mixed method. The population used in the research is Secondary school Under the jurisdiction of the Chaiyaphum Secondary Educational Service Area Office, there are 37 schools. The informants include: Educational institution administrators Deputy Director of Educational Institution Chairman of the school board and 4 teacher representatives from each school. A total of 259 people were included. Three research tools, an interview, a questionnaire and an evaluation form, were used for data collection. Frequency, percentage, mean, and standard deviation. Need index and content analysis were used for data analysis. The results of the research on the conceptual framework for school, including school administration and being a high-performance organization. Conceptual framework for the components of being a high-performing organization consisted of 3 components as follow: 1) the administration of high-performance educational institutions 2) High-performing personnel and 3) a high-performance ecosystem 2) The current condition as a whole found to be at a high level ($\bar{x}=4.44$) while the desirable conditions were at the highest level ($\bar{x}=4.91$). 3) School administration strategy under the Chaiyaphum Secondary Educational Service Area Office to become a high-performance organization consists of 3 main strategies as follow: 1) Transform high-performance management into a high-performance organization 2) develop personnel with High performance to become a high performance organization and 3) Raise the level of a high performance ecosystem to become a high performance organization. There are 10 secondary strategies and 29 operational guidelines. And the evaluation of School Management Strategies towards a high-performance organization, as a whole in both suitability and feasibility aspect were perceived as the high levels.

Keywords: Administration; Strategy; School administration; a high-performance organization; Secondary Schools in Chaiyaphum Province

บทนำ

ในบริบทของประเทศไทยที่ต้องเผชิญกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทั้งในระดับประเทศระดับภูมิภาค ตลอดจนถึงในระดับโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ส่งผลให้ภาครัฐของไทยต้องมีการปรับตัวเพื่อให้ก้าวทันประเทศสมาชิกในภูมิภาคเดียวกัน และเพื่อการปฏิสัมพันธ์กันที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยยุทธศาสตร์ชาติ (Country Strategy) พ.ศ. 2561 - 2580 ข้อหนึ่งในด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อปรับเปลี่ยนภาครัฐที่ยึดหลัก “ภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม” โดยภาครัฐต้องมีขนาดที่เหมาะสมกับบทบาทภารกิจ แยกแยะบทบาทหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่ในการกำกับหรือในการให้บริการในระบบเศรษฐกิจที่มีการแข่งขันมีสมรรถนะสูง (คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561)

การเปลี่ยนแปลงในโลกที่เกิดขึ้นที่ผ่านมาทำให้องค์กรทุกแห่งต้องเผชิญกับความเสี่ยงที่สูงขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากกระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องและแนวโน้มทางสังคมอีกทั้งองค์กรแบบยุคคลาสสิก (Classical Organization) ในศตวรรษที่ 20 ไม่สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ ทั้งนี้ เนื่องจากโครงสร้าง (Structure) ระบบ (Systems) การปฏิบัติ (Practices) และวัฒนธรรม (Culture) เป็นเหตุที่ทำให้เกิดความล่าช้า ขาดความยืดหยุ่น และเป็นอุปสรรคทำให้ยากต่อการเปลี่ยนแปลง อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้กับทุกองค์กร โดยเฉพาะสภาพการณ์ปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น มีมากมาย เช่น การปฏิรูประบบราชการ การเปลี่ยนโครงสร้างองค์กร การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ การออกนอกระบบของหน่วยงานราชการ การร่วมทุน การรวมกิจการ รวมทั้งการนำเทคนิคการจัดการใหม่ๆ เข้ามาใช้ในองค์กร โดยอาจจะเป็นการเปลี่ยนแปลงองค์กรทั้งหมดหรือบางส่วนหน่วยงาน ซึ่งรวมถึงการออกแบบโครงสร้างองค์กรใหม่ การติดตั้งระบบสารสนเทศใหม่ การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กร เป็นต้น (อนันต์ พันนึก, 2554)

ในการรับมือกับผลของการเปลี่ยนแปลงดังที่ได้กล่าวมา จึงมีการนำเอาแนวคิดเรื่อง สมรรถนะ ซึ่งถือเป็นตัวทำนายความสำเร็จในการทำงานของบุคลากรในตำแหน่งต่าง ๆ ได้ดีที่สุด มีความเปี่ยมหรืออดทนน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับวิธีการคัดเลือกแบบเก่าๆ นอกจากนี้แล้ว สมรรถนะ สามารถประยุกต์ใช้ในการบริหารงานของหน่วยงานราชการในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยกำหนดปัจจัยพื้นฐานว่า ในตำแหน่งหนึ่งๆ นั้น บุคคลจะต้องมีความรู้ ทักษะและคุณลักษณะอะไรบ้าง อยู่ในระดับใดจึงจะทำให้บุคคลนั้นปฏิบัติงานให้ได้ผลดี และบรรลุเป้าหมายขององค์กร ดังนั้น องค์กรในประเทศไทยหลายแห่ง ได้นำเอาระบบสมรรถนะมาใช้และให้ความสนใจในการพัฒนาระบบสมรรถนะ รวมถึงภาครัฐของไทยก็ให้ความสนใจในการนำระบบสมรรถนะมาใช้เช่นกัน (David McClelland, 1970 อ้างถึงใน พรชัย โพคันโย, 2552)

องค์การสมรรถนะสูงเป็นหนึ่งในหลายแนวคิดของการพัฒนาองค์การ ซึ่งปัจจุบันองค์การทั้งภาคเอกชนและภาครัฐต่างให้ความสนใจองค์การสมรรถนะสูง (พลุ เดชะรินทร์ และชัยวัฒน์ หฤทัยพันธ์, 2553) โดยมีปัจจัยมาจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบันและอนาคต ทั้งในด้านการเติบโตของเศรษฐกิจโลก (economic globalization) ช่องว่างระหว่างความร่ำรวยและความยากจนมีมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อม (environment) และจำนวน

ประชากร (demographics) ที่มีความไม่แน่นอน ผลกระทบจากการพัฒนาเทคโนโลยีทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง และการเพิ่มขึ้นของความต้องการในด้านข้อมูลสารสนเทศ (De Waal, 2012) องค์การต่าง ๆ จึงต้องมีการพัฒนาขีดความสามารถให้สามารถสร้างผลผลิตที่มีคุณค่าและคุ้มค่า หน่วยงานราชการก็เช่นเดียวกันเป็นหน่วยงานหลักที่สำคัญในการแก้ปัญหาการพัฒนาประเทศ เพิ่มขีดความสามารถในการตอบสนองความต้องการของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง องค์การทางการศึกษาพบว่ายังรับรู้การเป็นองค์กรสมรรถนะสูงในระดับน้อยกว่าองค์กรในภาคธุรกิจ

องค์การทางการศึกษาในปัจจุบันจึงประสบกับปัญหาด้านการบริหารองค์การให้มีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาไม่เป็นไปตามเกณฑ์และมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ (มณีวรรณ ฉัตรอุทัย, 2553) องค์การทางการศึกษาทุกระดับจึงต้องให้ความสนใจที่จะนำแนวคิดองค์การสมรรถนะสูงมาพัฒนาองค์การ เพื่อยกระดับคุณภาพผลผลิตหรือนักศึกษา และยกระดับคุณภาพการศึกษาโดยรวมได้ ซึ่งโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ยังประสบปัญหาในการบริหารสถานศึกษา และยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ดังจะเห็นได้จากผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-Net) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6 ย้อนหลัง 3 ปี คือ ปีการศึกษา 2562-2564 มีผลคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศ และผลการแข่งขันทักษะทางวิชาการ เช่น ศิลปหัตถกรรมนักเรียน ประจำปีการศึกษา 2563 ระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ (กลุ่มที่ 1) อยู่ลำดับที่ 22 ,สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ (กลุ่มที่ 2) อยู่ลำดับที่ 42 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ (กลุ่มที่ 3) อยู่ลำดับที่ 55 จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาทั้งหมด 61 กลุ่ม ซึ่งจะเห็นได้ว่ามี 2 กลุ่มที่ได้ลำดับต่ำกว่าลำดับกลาง

ด้วยเหตุนี้การเป็นองค์กรสมรรถนะสูงจึงมีความจำเป็นและเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด ที่จะทำให้การบริหารสถานศึกษาบรรลุตามเป้าหมาย สามารถพัฒนาให้นักเรียนมีคุณลักษณะตามเป้าหมายทศสถานศึกษา กำหนด ขับเคลื่อนโรงเรียนให้พัฒนาและก้าวหน้าไปในทิศทางและเป้าหมายที่ต้องการหล่อหลอมปัจจุบัน นำพาองค์กรเพื่อก้าวผ่านไปสู่อนาคตที่มั่นคง แข็งแกร่ง มีเสถียรภาพ ด้วยการขับเคลื่อนสิ่งที่ดีที่สุดโดยรวม (as a whole) มุ่งมั่นต่ออนาคตระยะยาวและบรรลุผลงานให้มีประสิทธิภาพสูงอย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยสนใจศึกษากลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิสู่การเป็นองค์กรสมรรถนะสูง เพื่อการบรรลุความสำเร็จในผลลัพธ์ระดับสูงอย่างยั่งยืน ใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดอย่างคุ้มค่า สร้างผลผลิตที่มีคุณค่า ส่งมอบคุณค่าให้สังคมในลำดับถัดไป เพื่อเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาชุมชน สังคมและประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิสู่การเป็นองค์กรสมรรถนะสูง
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิสู่การเป็นองค์กรสมรรถนะสูง

3. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิสู่การเป็นองค์กรสมรรถนะสูง

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยสองกลุ่ม คือ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการสำรวจ และผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในการประเมินรูปแบบ ดังนี้

a. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงสำรวจ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการ หัวหน้ากลุ่มงานครู และคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 37 โรงเรียน

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 37 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียน/หัวหน้ากลุ่มงาน จำนวน 37 คน ครู โรงเรียนละ 4 คน รวมจำนวน 148 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 37 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 259 คน

b. ผู้เชี่ยวชาญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้เชี่ยวชาญจำนวน 14 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1. องค์ประกอบการบริหารสู่การเป็นองค์กรสมรรถนะสูง 2. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสู่การเป็นองค์กรสมรรถนะสูง 3. ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของร่าง กลยุทธ์การบริหารสู่การเป็นองค์กรสมรรถนะสูง โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ

3. ขอบเขตเนื้อหา

องค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนการเป็นองค์กรสมรรถนะสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ คือ แนวคิดการบริหารโรงเรียน ได้แก่ 1) การวางแผน 2) การนำแผนสู่การปฏิบัติ และ 3) การประเมินผล และแนวคิดขององค์การสมรรถนะสูง ได้แก่ 1) การบริหารจัดการที่มีสมรรถนะสูง 2) บุคลากรที่มีสมรรถนะสูง และ 3) ระบบนิเวศที่มีสมรรถนะสูง

กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิสู่การเป็นองค์กรสมรรถนะสูง ได้แก่ กลยุทธ์หลัก กลยุทธ์รอง และวิธีดำเนินการ

กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิสู่การเป็นองค์กรสมรรถนะสูง

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้มี 2 ชั้น คือ แบบสอบถาม และแบบประเมินกลยุทธ์ ซึ่งมีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือดังนี้

4.1 แบบสอบถาม

สร้างแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ สู่การเป็นองค์กรสมรรถนะสูง โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ในการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา แล้วคำนวณหาค่า IOC คัดข้อคำถามที่มีค่าดัชนี IOC รายข้อระหว่าง 0.80-1.00 ตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยนำไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 คน โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของแบบสอบถามทั้งฉบับตามวิธีการของ Cronbach

4.2 แบบประเมินกลยุทธ์

สร้างแบบประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ นำแบบประเมินที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมของภาษาประเด็นข้อความ รวมทั้งปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำและนำไปเก็บข้อมูล โดยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน รองผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน หัวหน้ากลุ่มงานและครูผู้สอน จำนวน 15 คน และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 5 คน ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

5.1 นำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวม เพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มงานและครู และกรรมการสถานศึกษา ในการตอบสอบถาม

5.2 ประสานและเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง

ผลการวิจัย

กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. การบริหารสู่การเป็นองค์กรสมรรถนะสูง โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า

1.1 ได้กรอบแนวคิดของกระบวนการบริหาร ได้แก่ การวางแผน การนำแผนสู่การปฏิบัติ และการประเมินผล

1.2 ได้กรอบแนวคิดขององค์การสมรรถนะสูง ได้แก่ การบริหารจัดการที่มีสมรรถนะสูง บุคลากรที่มีสมรรถนะสูง และระบบนิเวศที่มีสมรรถนะสูง

2. การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ สู่การเป็นองค์การสมรรถนะสูง

2.1 สภาพปัจจุบันของการบริหารสู่การเป็นองค์การสมรรถนะสูง โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ระบบนิเวศที่มีสมรรถนะสูง รองลงมาได้แก่ บุคลากรที่มีสมรรถนะสูง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือการบริหารจัดการที่มีสมรรถนะสูง

2.2 สภาพที่ควรจะเป็นการบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ สู่การเป็นองค์การสมรรถนะสูง ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ บุคลากรที่มีสมรรถนะสูง รองลงมาได้แก่ การบริหารจัดการที่มีสมรรถนะสูง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือระบบนิเวศที่มีสมรรถนะสูง

2.3 ความต้องการจำเป็นของการบริหารสู่การเป็นองค์การสมรรถนะสูง โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ พิจารณาจากค่า $PNI_{modified}$ โดยเรียงลำดับด้านจากค่ามากที่สุดไปค่าน้อยที่สุดดังนี้ 1) การบริหารจัดการที่มีสมรรถนะสูง ($PNI_{modified}=0.1109$) 2) บุคลากรที่มีสมรรถนะสูง ($PNI_{modified}=0.1100$) และ 3) ระบบนิเวศที่มีสมรรถนะสูง ($PNI_{modified}=0.0987$)

3. กลยุทธ์การบริหารสู่การเป็นองค์การสมรรถนะสูง โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ประกอบด้วย กลยุทธ์หลัก ได้แก่ 1) ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดระบบบริหารงานแบบบูรณาการโดยการมีส่วนร่วมทั้งภายในและภายนอกสู่การเป็นองค์การสมรรถนะสูง 2) พัฒนาบุคลากรที่มีสมรรถนะสูงสู่การเป็นองค์การสมรรถนะสูง 3) ยกระดับระบบนิเวศที่มีสมรรถนะสูงสู่การเป็นองค์การสมรรถนะสูง

4. การประเมินกลยุทธ์การบริหารสู่การเป็นองค์การสมรรถนะสูง โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ พบว่า

4.1 ผลการประเมินความเหมาะสมของกลยุทธ์การบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ สู่การเป็นองค์การสมรรถนะสูง พบว่ามีความเหมาะสม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

4.2 ผลการประเมินความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ สู่การเป็นองค์การสมรรถนะสูง พบว่ามีความเป็นไปได้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

1. กรอบแนวคิดการบริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิสู้องค์การสมรรถนะสูง พบประเด็นที่น่าสนใจสามารถนำมาอภิปรายได้ ดังนี้

1.1 กรอบแนวคิดของกระบวนการบริหาร ได้แก่ การวางแผน การนำแผนสู่การปฏิบัติ และการประเมินผล จะเห็นได้ว่ากรอบแนวคิดของกระบวนการบริหาร ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมดมีความเห็นว่ามีเหมาะสม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากระบวนการบริหารจะต้องมีองค์ประกอบเกี่ยวกับการวางแผน การจัดการองค์การ การจัดบุคลากร การอำนวยความสะดวก การประสานงาน และการควบคุม รวมทั้งองค์ประกอบอื่น ๆ เช่น การสร้างอิทธิพล การนำ การรายงานผล เป็นต้น ซึ่งกระบวนการบริหารที่กล่าวมาทั้งหมดสามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพขององค์การที่แตกต่างกันออกไป เพื่อให้การบริหารมีประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Pitt Community College (2011) ที่ได้นำเสนอลักษณะวงจรการบริหารประกอบด้วย Planning-Implementation-Evaluation Cycle (PIE Cycle) for Institutional and Work Unit Planning โดยเห็นว่า วงจร PIE ไม่มีการเริ่มต้นหรือการสิ้นสุดแต่เป็นวงจร ที่เน้นการพึ่งพากันของ 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการวางแผน (Planning Phase) เป็นการสร้างการปรับปรุงแผน การประเมินตามสภาพปัจจุบัน โดยรวมถึงเป้าหมายการเรียนรู้ของผู้เรียน และกิจกรรมตามยุทธศาสตร์ที่ได้จัดทำเป็นแผนที่หรือทิศทาง สำหรับขั้นตอนการนำสู่การปฏิบัติ (Implementation Phase) และหลังจากการนำแผนไปดำเนินการแล้ว จะทำการวัดความสำเร็จในขั้นตอนของการประเมินผล (Evaluation Phase) ซึ่งเป็นการประเมินผลการให้คำแนะนำบนพื้นฐานของผลการประเมินจากผลลัพธ์ของการดำเนินการ เป็นการให้ข้อมูลที่สำคัญสำหรับการปรับปรุงในขั้นตอนการวางแผนในระยะต่อไป และเป็นการจบกระบวนการ (Closing-the-Loop) วงจร PIE Cycle มีองค์ประกอบและความเชื่อมโยงทั้ง 3 ขั้นตอน กล่าวคือ 1) ขั้นตอนการวางแผน ในขั้นตอนนี้จะเริ่มด้วยการทบทวนผลการดำเนินงาน และคำแนะนำของปีที่ผ่านมา ทบทวนปัจจัยนำเข้าทั้งทรัพยากรภายในและภายนอก การปรับปรุงพันธกิจ เป้าหมาย และการประเมินผลการพัฒนา กิจกรรมตามยุทธศาสตร์ เพื่อปรับปรุงหรือเพิ่มขีดความสามารถในอนาคต 2) ขั้นตอนการนำสู่การปฏิบัติ ประกอบด้วย การดำเนินการให้เป็นไปตามเป้าหมาย การดำเนินกิจกรรมตามยุทธศาสตร์ การติดตามงบประมาณ ทั้งนี้ในการดำเนินการกิจกรรมตามยุทธศาสตร์จะมีความเกี่ยวข้องด้านการเงิน 2 ลักษณะ คือ กรณีที่ต้องใช้เงินน้อยหรือไม่ใช้เงินสามารถดำเนินการได้ทันทีที่ได้รับการอนุมัติ สำหรับกิจกรรมที่มีความสำคัญและต้องใช้เงินของแผนกหรือสถาบันนั้น จะต้องรองจนกว่าจะได้รับทรัพยากรที่เหมาะสม ต้องมีการดำเนินการขอตั้งและรับการจัดสรรทรัพยากร เพื่อดำเนินกิจกรรมตามที่ได้กำหนดไว้ และ 3) ขั้นตอนการประเมินผล ทำการประเมินตามกรอบเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้และสิ่งที่ปรากฏ เปรียบเทียบผลลัพธ์ที่คาดหวังของกิจกรรมตามยุทธศาสตร์กับผลที่เกิดขึ้นจริง และมีการพัฒนาการแนะนำสำหรับวงจร PIE ในรอบต่อไป โดยในการจบกระบวนการ (Closing-the-Loop) จะเป็นกระบวนการของการประเมินผลลัพธ์เพื่อการปรับปรุงโครงการและการบริการ ซึ่งเรียกว่า การพัฒนา และเป็นการให้คำแนะนำสำหรับการปรับปรุงในวงจร PIE ในรอบต่อไป

1.2 กรอบแนวคิดขององค์การสมรรถนะสูง ได้แก่ การบริหารที่มีสมรรถนะสูง บุคลากรที่มีสมรรถนะสูง และ ระบบนิเวศที่มีสมรรถนะสูง จะเห็นได้ว่ากรอบแนวคิดขององค์การสมรรถนะสูง ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมดมีความเห็นว่ามีเหมาะสม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการเปลี่ยนแปลงของบริบทโลกาภิวัตน์ตั้งแต่ต้นศตวรรษที่ 21 ส่งผลกระทบต่อองค์การในมิติต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกของสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ องค์การต่าง ๆ พยายามที่จะแสวงหาแนวคิด วิธีการและกระบวนการ ต่าง ๆ มาพัฒนาปรับปรุงองค์การเพื่อความอยู่รอด ความเจริญเติบโตผ่านกระบวนการจัดการความรู้ (Knowledge Management: KM) ต่าง ๆ เพื่อให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันในระดับต่าง ๆ รวมทั้งระดับโลก ซึ่งหมายถึงการต้องมีสมรรถนะที่ไม่ทัดเทียมหรือสูงกว่าองค์กรหรือประเทศอื่นๆ ประเทศไทยเราก็ให้ความสำคัญกับองค์การสมรรถนะสูงเช่นกัน ดังจะเห็นได้จาก แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566 – 2580) ฉบับปรับปรุง ในฐานะหน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อน ประเด็น 11 การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ในแผนย่อยที่ 3.3 การพัฒนาช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น ประเด็น 12 การพัฒนาการเรียนรู้ และประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570) โดยเฉพาะหมวดหมู่ที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต ซึ่งการศึกษาของไทยยังคงมีความพยายามที่จะส่งเสริมเกี่ยวกับสมรรถนะอย่างต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้จาก ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ 2567 การประกาศจุดเน้นมีหลายข้อที่ตรงกับองค์ประกอบที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์มา ดังนี้ ด้านที่ 2 การยกระดับคุณภาพการศึกษา ข้อ 2.1 ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการเรียนรู้สู่สมรรถนะตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ไปสู่การปฏิบัติอย่างเต็มรูปแบบ เพื่อสร้างสมรรถนะที่จำเป็นในโลกยุคใหม่ให้กับผู้เรียน ข้อ 2.10 พัฒนาระบบการประเมินคุณภาพสถานศึกษาที่เน้นสมรรถนะและผลลัพธ์ที่ตัวผู้เรียน ด้านที่ 4. การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ข้อ 4.2 ขับเคลื่อนการผลิตและพัฒนากำลังคนตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ และยกระดับสมรรถนะกำลังคนตามกรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียน และมาตรฐานสากล ด้านที่ 5. การส่งเสริมสนับสนุนวิชาชีพครู บุคลากรทางการศึกษา และบุคลากร ข้อ 5.5 พัฒนาขีดความสามารถของครู และบุคลากรให้มีสมรรถนะที่สอดคล้องและเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับองค์ประกอบทั้ง 3 องค์ประกอบที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์มาเป็นองค์ประกอบขององค์การสมรรถนะสูงในครั้งนี้

2. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ สู่องค์การสมรรถนะสูง โดยมีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปราย ดังนี้

2.1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ สู่องค์การสมรรถนะสูง

2.1.1 สภาพปัจจุบันของการบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ สู่องค์การสมรรถนะสูง จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน โดยภาพรวม จำแนก

ตามการบริหารโรงเรียน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการวางแผน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการวางแผนเป็นกระบวนการกำหนดแผนปฏิบัติการหรือวิถีทางที่จะปฏิบัติงานไว้ตั้งแต่ต้นจนจบให้ครอบคลุมทุกกระบวนการ เป็นแนวทางที่วางไว้สำหรับการทำงานในอนาคต ซึ่งการวางแผนนี้จะเกิดขึ้นจากวิสัยทัศน์บวกกับจินตนาการในการบริหารจัดการที่คาดการณ์ล่วงหน้า ซึ่งจะถ่ายทอดออกมาเป็นแผนปฏิบัติการทำงานและเป้าหมายที่จะต้องบรรลุสู่ความสำเร็จ สอดคล้องกับแนวคิดของเสนาะ ดีเยาว์ (2551) ที่กล่าวว่า ว่าการวางแผนเป็นการกำหนดขึ้นมาล่วงหน้าว่าเป้าหมายเป็นอย่างไร และจะมีวิธีการอย่างไรที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายนั้น หน้าที่ในการวางแผนจะต้องระบุผลงานที่ต้องการและหนทางที่จะทำได้ผลงานนั้น การวางแผนเป็นการตัดสินใจในปัจจุบันที่จะเลือกวิธีการกระทำเพื่อให้ได้ผลตามต้องการ ในอนาคต ส่วนปัจจัยที่จะทำให้ได้ตามเป้าหมายมาน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับสถานการณ์อันอาจเกิดขึ้นในอนาคต

2.1.2 สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาชัยภูมิ ส่องค์การสมรรถนะสูง จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน โดยภาพรวมจำแนกตามการบริหารโรงเรียน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการปฏิบัติงานเป็นกระบวนการในการทำงาน รวมทั้งพฤติกรรมและลักษณะในการทำงาน เช่น ความตั้งใจ ความมุ่งมั่น การไม่ทอดทิ้ง ขยันหมั่นเพียร การทำงานเป็นประจำ เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้มิได้เกิดขึ้นอัตโนมัติ หากแต่ต้องเกิดจากความคิด ความรู้สึก ความปรารถนาให้งานสำเร็จ สอดคล้องกับแนวคิดของ มณฑล สรไกรกิติกุล และสุนันทา เสียงไทย (2556) ระบุไว้ว่าการปฏิบัติงานที่มีความหมายเป็นมิติทางจิตวิญญาณของการท างาน เป็นการตระหนักถึงคุณค่าและความหมาย เป็นการหลอมรวมคุณค่าส่วนตัวเข้ากับคุณค่าหรือผล ที่ได้รับจากงาน ซึ่งทำให้ผู้ที่ปฏิบัติงานรู้สึกถึงการมีความสำคัญ ความสุขที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน รับรู้ได้ถึงความหมายของงาน ซึ่งความหมายเหล่านี้จะย้อนกลับมาช่วยเสริมแรง ทำให้รู้สึกถึงความหมายของการมีชีวิตอยู่และคุณค่าของตนเองในที่สุด

2.1.3 สภาพปัจจุบันของการบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาชัยภูมิ ส่องค์การสมรรถนะสูง จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน โดยภาพรวม จำแนกตามองค์การสมรรถนะสูง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ระบบนิเวศที่มีสมรรถนะสูง มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ในระบบนิเวศที่มีสมรรถนะสูง มีองค์ประกอบย่อย เรื่องของสื่อ เทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา ซึ่งเป็นสิ่งที่ทุกคน รวมทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูให้ความสำคัญ เพราะเป็นสิ่งที่สนับสนุนให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันท์ (2557) ได้ให้ความหมายของแหล่งเรียนรู้สรุปว่า แหล่งเรียนรู้คือ สิ่งต่างๆ ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต สถานที่ทั้งที่เป็นไปตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้นกิจกรรมทางด้านศิลปวัฒนธรรม ข้อมูลข่าวสาร ที่บุคคลสามารถใช้ศึกษา ค้นคว้า หรือฝึกปฏิบัติ ทั้งด้วยตนเอง หรือผ่านการถ่ายทอดจากบุคคลอื่น เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของตน และสอดคล้องกับ อนงค์ศิริ วิชาลัย (2552) ได้ให้ความหมายของแหล่งการเรียนรู้ หมายถึง แหล่งข้อมูล ข่าวสาร ความรู้และประสบการณ์และเป็นสถานที่เพื่อการเรียนรู้

อาจเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น อุทยานป่าไม้ น้ำตก ภูเขา แหล่งน้ำ หิน ดิน ทราย ห้วย หนอง บึง ทะเล หรือแหล่งการเรียนรู้ที่ตั้งใจจัดสร้างขึ้น เช่น โบราณสถาน วัด พิพิธภัณฑ์ หอสมุด สถานประกอบการต่างๆ หรือเกิดความรู้ในแต่ละบุคคลจากการคิดปฏิบัติและสร้างความรู้ด้วยตนเองเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้แหล่งการเรียนรู้จึงเป็นศูนย์รวมข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศและประสบการณ์ที่สนับสนุน ส่งเสริมให้ผู้เรียนใฝ่รู้ใฝ่เรียน แสวงหาความรู้และประสบการณ์ด้วยตนเอง

2.1.4 สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ สู่องค์การสมรรถนะสูง จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน โดยภาพรวม จำแนกตามองค์การสมรรถนะสูง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านบุคลากรที่มีสมรรถนะสูง มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ตัวบุคคลทุกคนถือว่ามีความสำคัญมากในการขับเคลื่อนนโยบายองค์การให้ปฏิบัติงานได้สำเร็จ โดยเฉพาะองค์การสมรรถนะสูง จำเป็นต้องมีบุคลากรที่มีสมรรถนะสูง เพื่อมาร่วมคิด ร่วมทำให้งานสำเร็จและพัฒนาไปสู่องค์การสมรรถนะสูงต่อไป สอดคล้องกับแนวคิดของ อัจฉรา ประเสริฐสิน (2556) กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากร หมายถึง กระบวนการที่จะเสริมสร้างให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถ ความเข้าใจ ตลอดจนทัศนคติอันจะเกิดผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับ เต็มทรัพย์ จันทเพชร (2557) กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากร หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับการส่งเสริมให้บุคคลมีความรู้ความสามารถมีทักษะในการทำงานดีขึ้น ตลอดจนมีทัศนคติที่ดีในการทำงาน อันจะเกิดเป็นผลในการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.2 จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคามของการบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ สู่องค์การสมรรถนะสูง

2.2.1 จุดแข็งของการบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ สู่องค์การสมรรถนะสูง จากการวิเคราะห์ดัชนีความต้องการจำเป็นของสภาพแวดล้อมภายใน และองค์การสมรรถนะสูง โดยพิจารณาองค์ประกอบหลักที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นในระดับต่ำ เป็นจุดแข็งของการบริหารโรงเรียนตามแนวคิดองค์การสมรรถนะสูง พบว่า 1) ด้านการบริหารจัดการที่มีสมรรถนะสูง ได้แก่ การนำองค์การตามหลักธรรมาภิบาล และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ 2) ด้านบุคลากรที่มีสมรรถนะสูง ได้แก่ การสร้างและธำรงรักษาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถให้ดำรงอยู่ 3) ด้านระบบนิเวศที่มีสมรรถนะสูง ได้แก่ การปรับกระบวนการทัศน์และทัศนคติของบุคลากรให้พร้อมพัฒนาการเรียนรู้สิ่งใหม่

2.2.1 จุดอ่อนของการบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ สู่องค์การสมรรถนะสูง จากการวิเคราะห์ดัชนีความต้องการจำเป็นของสภาพแวดล้อมภายใน และองค์การสมรรถนะสูง โดยพิจารณาองค์ประกอบหลักที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นในระดับต่ำ เป็นจุดแข็งของการบริหารโรงเรียนตามแนวคิดองค์การสมรรถนะสูง พบว่า 1) ด้านการบริหารจัดการที่มีสมรรถนะสูง ได้แก่ การสร้างความไว้วางใจ และการพัฒนามาตรฐาน การปฏิบัติงาน 2) ด้านบุคลากรที่มีสมรรถนะสูง ได้แก่ การรักษาสมดุลในการทำงานและการใช้ชีวิตอย่างมีความสุข และการจัดสรรสภาพแวดล้อมทางกายภาพการทำงานอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ 3) ด้านระบบนิเวศที่มีสมรรถนะสูง ได้แก่ การนำ

เทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้กับทุกส่วนขององค์กรเปลี่ยนแปลงสู่องค์กรดิจิทัล และการจัดการข้อมูลสารสนเทศที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงองค์กรสู่องค์กรดิจิทัล

2.2.3 โอกาสและภาวะคุกคามของการบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ สู่องค์กรสมรรถนะสูง จากสภาพแวดล้อมภายนอก โดยภาพรวม พบว่า ด้านที่เป็นโอกาสมากที่สุด คือ ด้านสภาพเทคโนโลยี และด้านที่เป็นภาวะคุกคามมากที่สุด คือ ด้านสภาพเศรษฐกิจ ซึ่งในช่วงที่ผ่านมาเป็นภาวะการแพร่ระบาดของโควิด 19 ทำให้ การจัดการเรียนรู้ การปฏิบัติงานในสถานศึกษาได้รับผลกระทบเป็นอย่างมาก เพราะไม่สามารถจัดการเรียนรู้และปฏิบัติงานที่โรงเรียนได้เต็มที่ จึงมีการปรับเปลี่ยนโดยนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้และการประชุมพบปะกัน เช่น โปรแกรม Zoom , Meet , line เป็นต้น หรือแม้แต่สื่อก็ต้องพัฒนาให้อยู่ในระบบต่างๆ ที่นักเรียนสามารถเข้าไปเรียนรู้ได้ นอกจากนี้ยังทำให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาอีกหลายอย่าง จึงเป็นไปได้ว่าผู้บริหารและคณะครูจึงมองว่าเป็นโอกาส แต่ในขณะเดียวกันในสถานการณ์โควิด 19 แพร่ระบาดยังส่งผลกระทบถึงสภาพเศรษฐกิจที่ไม่ฟื้นคืนได้เหมือนแต่ก่อน โดยเฉพาะในจังหวัดชัยภูมิซึ่งส่วนใหญ่เป็นภาคแรงงาน เมื่อขาดการจ้าง หรือการซื้อขายสินค้าไม่คล่องตัวทำให้รายได้ไม่เพียงพอ จึงเป็นภาวะคุกคามที่สำคัญประการหนึ่ง

3. กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ สู่องค์กรสมรรถนะสูง กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ สู่องค์กรสมรรถนะสูง ฉบับสมบูรณ์ ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์หลัก ได้แก่ กลยุทธ์หลักที่ 1 ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดระบบบริหารงานแบบบูรณาการโดยการมีส่วนร่วมทั้งภายในและภายนอกสู่การเป็นองค์กรสมรรถนะสูง กลยุทธ์หลักที่ 2 พัฒนาบุคลากรที่มีสมรรถนะสูงสู่การเป็นองค์กรสมรรถนะสูง กลยุทธ์หลักที่ 3 ยกระดับระบบนิเวศที่มีสมรรถนะสูงสู่การเป็นองค์กรสมรรถนะสูง จะเห็นได้ว่ากลยุทธ์ดังกล่าว มีความเหมาะสมสำหรับการบริหารจัดการองค์การสมัยใหม่หรือการเปลี่ยนแปลงองค์กรไปสู่สิ่งใหม่เพื่อปรับเปลี่ยนคุณลักษณะหรือพฤติกรรมขององค์กร โดยการสร้างองค์การสมรรถนะสูงอย่างมีระบบที่มุ่งเน้นศักยภาพหรือความแตกต่างให้สามารถนำไปต่อยอดหรือสร้างธุรกิจแนวใหม่ และมีความยืดหยุ่นในการบริหารกระจายอำนาจและมีบรรยากาศการทำงานเป็นทีมโดยการเปิดโอกาสให้ทุกคนในองค์กรแสดงความคิดเห็น และนำความรู้จากศาสตร์ที่หลากหลายมาต่อยอด เพื่อสร้างและปรับปรุงวิธีการจัดการรูปแบบใหม่พัฒนาให้เกิดผลิตภัณฑ์และรูปแบบการบริการใหม่ได้ อีกทั้งเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้แสดงความคิดเห็นร่วมกันในการตัดสินใจ และให้ความสำคัญกับระบบการบริหาร บุคลากรและระบบนิเวศที่ส่งเสริมให้ผลการดำเนินงานมีคุณภาพและประสิทธิภาพเกินคาด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ De Waal, Goedegebuure และ Chiraprapha Akaraborworn (2014) นำเสนอไว้ว่าความเป็นองค์กรนวัตกรรมมีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1 คุณภาพการบริหาร (Management Quality) 2) การมุ่งเน้นการปฏิบัติและการเปิดกว้าง (Openness & Action Orientation) 3) การกำหนดทิศทางระยะยาวที่ให้ความสำคัญกับผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (Long - term Orientation) 4) การเริ่มใหม่และการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement & Renewal) 5) คุณภาพของบุคลากร (Employee Quality)

และปรีชาชาญ อินทรชิต (2556) กล่าวถึงยุทธศาสตร์สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีขีดสมรรถนะสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย 4 ประเด็นยุทธศาสตร์ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การนำและการบริหารจัดการเชิงยุทธศาสตร์ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การมุ่งเน้นพัฒนานักเรียน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้อง ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การมุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากรสู่ความเป็นเลิศ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 การบริหารการเปลี่ยนแปลง

ข้อเสนอแนะการวิจัย

การวิจัยกลยุทธ์การบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ สู่องค์กรสมรรถนะสูง ที่ผู้วิจัยได้ศึกษา มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

จากผลการวิจัยเรื่องกลยุทธ์การบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ สู่องค์กรสมรรถนะสูง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1.1 ควรมีการศึกษากลยุทธ์การเสริมสร้างนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ให้เป็นผู้มีสมรรถนะสูง

1.2 ควรมีการศึกษากลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนสู่องค์กรสมรรถนะสูง ของโรงเรียนในสังกัดพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอื่นๆ เพิ่มเติม

1.3 ควรมีการศึกษากลยุทธ์ของโรงเรียนสมรรถนะสูงในสังกัดอื่น ๆ เช่น สำนักงานการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

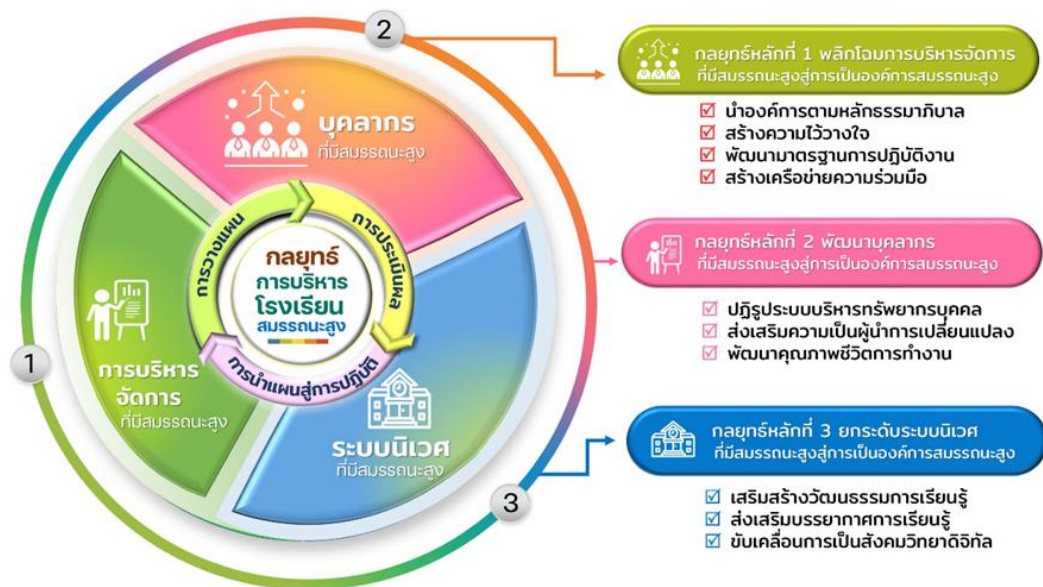
2.1 ควรทำวิจัยต่อยอดเรื่อง กลยุทธ์การบริหารองค์กรสมรรถนะสูง กลยุทธ์การบริหารบุคคลที่มีสมรรถนะสูง กลยุทธ์การบริหารระบบนิเวศที่มีสมรรถนะสูง เพื่อเสริมสร้างการเป็นองค์กรสมรรถนะสูงสำหรับสถานศึกษา เพราะจากการวิจัยนี้พบว่า การเป็นองค์กรสมรรถนะสูง มีองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ คือ การบริหารที่มีสมรรถนะสูง บุคลากรที่มีสมรรถนะสูง และระบบนิเวศที่มีสมรรถนะสูง แต่อย่างไรก็ตาม ก่อนดำเนินการควรศึกษาบริบทของตนเองประกอบ เพราะอาจมีความแตกต่างไปจากโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ

2.2 ควรทำวิจัยต่อยอดเรื่อง รูปแบบการบริหารองค์กรสมรรถนะสูงสำหรับสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา เนื่องจากการบริหารองค์กรสมรรถนะสูงเป็นเรื่องที่จำเป็นในสังคมปัจจุบัน ทั้งในระดับประเทศและระดับโลก เพราะสังคมยุคใหม่เน้นที่การมีทักษะ มีสมรรถนะที่สำคัญ ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้เริ่มต้นการสำรวจสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ รวมทั้งได้วิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนไว้แล้ว ซึ่งมีความสำคัญมากต่อการพัฒนาสถานศึกษา มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาและนำไปใช้ ดังนั้นการนำเพียงกลยุทธ์ไปใช้อาจไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรและไม่เห็นผลเป็นรูปธรรมชัดเจน หากรูปแบบการ

บริหารองค์การสมรรถนะสูง แต่ละบริบทของโรงเรียน จะทำให้นำไปใช้ในโรงเรียนได้ง่ายขึ้นและประสบความสำเร็จดียิ่งขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ สู่องค์การสมรรถนะสูง

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.2561-2580) (ฉบับประกาศราชกิจจานุเบกษา). สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ.
- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (ออนไลน์). (อ้างเมื่อ 20 กรกฎาคม 2565). จาก <https://drive.google.com/file/d/1XSBMp8OCsauJqECOB-XZLB91-cRrNsEV/view>.
- เต็มทรัพย์ จันเพชร. (2557). การพัฒนาตนเองของผู้ใหญ่. วารสารเกื้อการุณย์, 21(1), 21.
- ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์. (2557). การจัดการห้องเรียนและแหล่งเรียนรู้. กรุงเทพฯ: มินเชอร์วิส ชัพพลาย.
- ปรีชาชาญ อินทรชิต. (2556). การพัฒนายุทธศาสตร์สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีขีดสมรรถนะสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษ. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร, 15(5), 146-159.

- พรชัย โปคันโย. (2552). *การบริหารภาครัฐแนวใหม่*. (ออนไลน์) อ้างเมื่อ 10 สิงหาคม 2565. จาก <http://www.sobdai.com>
- พสุ เดชะรินทร์ และชัยวัฒน์ หลุ่ยพันธ์. (2553). *การวางแผนและกำหนดยุทธศาสตร์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มณฑล สรไกรกิติกุล และสุนันทา เสี่ยงไทย. (2556). มิติทางจิตวิญญาณในการทำงาน (Workplace Spirituality): ความท้าทายในการบริหารทรัพยากรมนุษย์. *วารสาร มจร.วิชาการ*, 16(32), 129-140.
- มณีวรรณ ฉัตรอุทัย. 2551. *แนวคิดและหลักการบริหารคนเพื่อผลงาน*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: วิ.เจ.พรินต์ติ้ง.
- เสนาะ ดิยาว. (2551). *หลักการบริหาร*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อัสตรา ประเสริฐสิน. (2556). การพัฒนาตนเองสำคัญอย่างไรในชีวิตและการทำงาน. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 5(10), 74.
- อนงค์ศิริ วิชาลัย. (2552). *เอกสารคำสอนรายวิชาแหล่งการเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น*. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- อนันต์ พันนึก. (2554). *การวิจัยและพัฒนาโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- De Waal, Andre'. (2012). *What make a high-performance organization: Five valid factors of competitive advantage that apply worldwide*. UK: global professional publishing.
- Pitt Community College. (2011). *Planning-Implementation-Evaluation Cycle (PIE Cycle)*. (Online) (Cited March 10, 2023). from <http://www.pittcc.edu>

รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วศินี แสงศรีจันทร์^{1*} อติรัตน์ สุขประภากรณ์² สุวดี อุปปินใจ³

¹นักศึกษาลัทธิศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

²อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชภัฏเชียงราย

*Corresponding author e-mail: s.wasinee15@gmail.com

(Received: 18 February 2024, Revised: 18 March 2024, Accepted: 19 March 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารโรงเรียน 2) สร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียน และ 3) ประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 370 คน ผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน และผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมิน จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบบันทึกข้อมูล และแบบประเมิน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นโดยใช้ดัชนี PNI_{modified} และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า ชื่อคือ รูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงาน สำหรับการบริหารโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยหลักการ วัตถุประสงค์ และองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษา ดังนี้ 1) ระดับที่เป้าประสงค์ถูกกำหนด 2) กระบวนการกำหนดเป้าประสงค์ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์กับการตัดสินใจ 4) ธรรมชาติของกระบวนการตัดสินใจ 5) ธรรมชาติของโครงสร้าง 6) การเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อม 7) ลักษณะของภาวะผู้นำ และ 8) แบบภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้อง

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหารสถานศึกษา; การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV); การจัดการเรียนการสอน; รูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงาน

The Basic Education Commission's School Management Model for Distance Learning Television (DLTV)

Wasinee Saengsrichan^{1*} Thidarat Sukprapaporn² and Suwadee Ouppinjai³

¹Master of Education in Educational Administration, Chiang Rai Rajabhat University

²⁻³Lecturer of Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: s.wasinee15@gmail.com

(Received: 18 February 2024, Revised: 18 March 2024, Accepted: 19 March 2024)

ABSTRACT

The objective of this research is to develop a school management model for administering teaching and learning using Distance Learning via Satellite (DLTV) under the jurisdiction of the Basic Education Commission. The research involves three stages: 1) Studying the current situation, desired conditions, and requirements of school management, 2) creating a school management model, and 3) evaluating the school management model for administering teaching and learning using DLTV under the jurisdiction of the Basic Education Commission. The study is comprised of 370 administrators, 9 seminar experts, and 30 evaluators. Research tools include questionnaires, data recording forms, and assessment forms. Data analysis involves descriptive statistics such as percentages, means, standard deviations, as well as the analysis of necessary requirements using the modified PNI index and content analysis. The research findings revealed that the name of the model was the Collaborative Management Model for administering schools that conducted teaching and learning through Distance Learning via Satellite (DLTV) under the jurisdiction of the Basic Education Commission. This model consisted of principles, objectives and components of school management, including: 1) Level at which goals were determined 2) Process by which goals were determined 3) Relationship between goals and decisions 4) Nature of decision process 5) Nature of structure 6) Link with environment 7) Style of Leadership 8) Related leadership model.

Keywords: School Management Model; Distance Learning Television (DLTV); Teaching and Learning management; Collegial Models

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 ได้บัญญัติไว้ว่า “รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2560) ดังนั้น รัฐจะต้องดำเนินการตามที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้ และต้องเตรียมการให้พร้อมที่จะจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี อย่างทั่วถึงโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและกำกับดูแลการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท และการอาชีวศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2562)

การศึกษาเป็นส่วนสำคัญของสังคมและการพัฒนาทั้งในมิติการเรียนรู้และการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพจึงเกี่ยวข้องกับหลายปัจจัยที่ต้องพิจารณาอย่างละเอียด เพื่อให้การศึกษามีคุณภาพและเหมาะสม โดยให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ของนักเรียนและการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้เท่าเทียมกัน การแบ่งโรงเรียนตามขนาดเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ เนื่องจากขนาดของโรงเรียนส่งผลต่อการจัดการทั้งทางบริหารและการจัดการเรียนการสอน ในปีการศึกษา 2566 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้แบ่งขนาดโรงเรียนตามจำนวนนักเรียนไว้ 7 ขนาด โดยส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก คิดเป็นร้อยละ 49.66 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566) การจัดการศึกษายังต้องให้โอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึง ไม่ว่าจะเป็นในพื้นที่ชนบท พื้นที่ห่างไกล หรือพื้นที่ติดเขตชายแดน บางแห่งอาจขาดแคลนทุนทรัพย์ หรือขาดแคลนบุคลากรครูที่เป็นส่วนสำคัญในการจัดการศึกษา การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนและให้การศึกษาที่เท่าเทียมกันทั่วไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้พัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา เพื่อแก้ปัญหาและยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอน โดยได้ดำเนินงานตามโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีทางไกล (Distance Learning หรือ DL) ขึ้น ซึ่งการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีทางไกลนั้นจัดเป็นการศึกษาที่ใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนในทุกห้องเรียน เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนครูในโรงเรียนขนาดเล็กครู และช่วยให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ในทุกวิชาได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนและครูสามารถได้เข้าถึงสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย และทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา รูปแบบการนำเทคโนโลยีการศึกษาทางไกลมาใช้ในการยกระดับคุณภาพการศึกษามี 2 รูปแบบ ได้แก่ การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (Distance Learning Television ; DLTV) และการจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Distance Learning Information Technology ; DLIT) โดยมีการจัดสภาพการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครูอย่างครบถ้วน ตลอดจนสื่อและอุปกรณ์ที่จำเป็นในการจัดเรียนการสอนอันจะเป็นการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ลดช่องว่างและเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพให้กับประชาชนไทยทุกคน อันเป็นการดำเนินการตามรอยเบื้อง

พระยุคลบาทและสนองพระราชดำริในการที่จะพัฒนาการศึกษาไทยให้เจริญก้าวหน้า (ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล, 2558)

การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) หรือ Digital Learning for Thai Education (สมาคมการเรียนรู้ดิจิทัลเพื่อการศึกษาในประเทศไทย) เป็นสมาคมที่มีวัตถุประสงค์ในการสนับสนุนและพัฒนาการใช้เทคโนโลยีการเรียนรู้และการสอนในระบบการศึกษาของประเทศไทย การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2557 โดยมีอาจารย์ ดร.รัชนิ สัตยสมบัติ เป็นผู้ริเริ่มนับจากนั้นได้เริ่มก่อตั้งคณะกรรมการและสมาชิกต่าง ๆ และดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนรู้และการสอนในระบบการศึกษา โดยเฉพาะในช่วงเวลาที่เทคโนโลยีดิจิทัลมีบทบาทสำคัญในการศึกษาในปัจจุบัน และด้วยพระอัจฉริยภาพ และสายพระเนตรอันยาวไกลของพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ทรงเห็นว่าการพัฒนา คือ การสร้างความมั่นคงของชาติ และด้วยพระราชปณิธานอันแน่วแน่ในการสืบสานพัฒนาต่อยอดงานของพระราชบิดา ซึ่งเป็นหนึ่งในโครงการพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ที่มีความสำคัญกับการศึกษาไทย คือ การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ภายใต้การดำเนินงานของมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในพระบรมราชูปถัมภ์ ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มอบหมายให้ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล ดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) เพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนในเขตชนบท และโรงเรียนในเขตพื้นที่ห่างไกล ที่เกิดปัญหาการขาดแคลนบุคลากรครูทั่วประเทศ (ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล, 2558)

การดำเนินการจัดการศึกษาในโรงเรียนให้เกิดคุณภาพและประสิทธิภาพเป็นเรื่องที่จำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารจัดการเรียนการสอนภายในโรงเรียน ดังนั้นโรงเรียนจึงจำเป็นต้องมีรูปแบบการบริหารที่เหมาะสมกับสภาพบริบทและภาระงาน เพื่อเป็นการช่วยเหลือหลีกเลี่ยงปัญหาที่เกิดขึ้นจากการนำรูปแบบการบริหารที่ไม่สอดคล้องกับภาระงานของโรงเรียนไปใช้นั้น Bush (2003) ได้นำเสนอรูปแบบการบริหาร (Management Model) ไว้หลายรูปแบบเพื่อให้โรงเรียนสามารถเลือกรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งไปประยุกต์ใช้ หรืออาจจะพัฒนารูปแบบการบริหารโดยการผสมผสานรูปแบบการบริหารแบบต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับสภาพบริบทและภาระงานของโรงเรียนได้

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาในเรื่องรูปแบบการบริหารที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นแนวทางในการหารูปแบบการบริหารโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ให้สามารถจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ การบริหารจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ช่วยส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะการบริหารจัดการเรียนการสอนภายในโรงเรียนเพื่อให้เหมาะสมกับภาระงานและบริบทของโรงเรียน และโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษา

ทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ส่วนใหญ่ยังไม่มีรูปแบบการบริหารที่เหมาะสมทำให้ประสบปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการในโรงเรียน จากสภาพปัญหาดังกล่าวจึงจำเป็นต้องมีรูปแบบสำหรับการบริหารจัดการที่เหมาะสมกับโรงเรียน เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนและแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการในโรงเรียน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์ย่อย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระเบียบวิธีการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้กระบวนการการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed method research) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากร คือ ผู้บริหารโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 13,259 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 370 คน โดยใช้การคำนวณจากโปรแกรมสำเร็จรูป Sample Size Calculator (Calculator.net, <https://www.calculator.net/sample-size-calculator.html>)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับเรื่อง สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพของข้อคำถามด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน พิจารณาความสอดคล้อง และความเหมาะสมของข้อคำถามรายข้อกับนิยามเชิงปฏิบัติการ (Item-Objective Congruence: IOC) ค่า IOC ของข้อคำถามมีค่าตั้งแต่ 0.67 – 1.00 แบ่งเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานจำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ระยะเวลาการทำงานในโรงเรียนปัจจุบัน

ตอนที่ 2 เป็นคำถามของแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 68 ข้อ แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ตามแนวคิดรูปแบบการบริหารจัดการทางการศึกษา ของ Tony Bush (2003) จำนวน 6 รูปแบบ และองค์ประกอบของการบริหารโรงเรียน จำนวน 8 ด้าน ได้แก่ 1) แนวคิดและหลักการของรูปแบบการบริหารโรงเรียน จำนวน 20 ข้อ และ 2) องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียน จำนวน 48 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เพื่อส่งจดหมายอย่างเป็นทางการในการขอความร่วมมือตอบแบบสอบถาม โดยส่งถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา ที่อยู่ในจังหวัดที่เป็นสมาชิกของแต่ละภูมิภาค เพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.2 ส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในโรงเรียนที่อยู่ในจังหวัดที่เป็นสมาชิกของแต่ละภูมิภาค โดยผู้วิจัยนำส่งด้วยระบบออนไลน์ เพื่อขอความร่วมมือผู้บริหารโรงเรียนในการตอบแบบสอบถาม

3.3 สรุปผลการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลในเรื่องสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 ใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วจึงนำผลมาวิเคราะห์ข้อมูลดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น โดยใช้ Priority Needs Index แบบปรับปรุง (PNI Modified)

ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนย่อยที่ 2.1 สังเคราะห์แนวทางในการบริหารโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. แหล่งข้อมูล เอกสารบันทึกเกี่ยวกับรูปแบบและแนวทางการบริหารโรงเรียน หรือบทความจากเอกสารต่าง ๆ ที่หน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้บันทึกไว้
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง จากการศึกษาเอกสารบทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดประเด็นสำหรับการวิเคราะห์เอกสาร
3. นำไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาอิสระ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมของประเด็นที่ศึกษา และดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ ประเด็นสำหรับการวิเคราะห์เอกสารให้สมบูรณ์ และนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้ง
4. การวิเคราะห์ข้อมูล ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อใช้สร้างประเด็นประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ประเด็น ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ และองค์ประกอบของรูปแบบการบริหาร

ขั้นตอนย่อยที่ 2.2 สร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. กลุ่มให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดเกณฑ์ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มตามความเชี่ยวชาญ เพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับแนวทางการบริหารโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ดังนี้
 - 1) ด้านการบริหารโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 2 คน
 - 2) ด้านนโยบายการบริหารการศึกษา หรือผู้มีผลงานทางวิชาการเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา ซึ่งมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน 6 คน
 - 3) เป็นผู้ที่มีวุฒิทางการศึกษาทางด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา จำนวน 1 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ เอกสารบันทึกการสัมภาษณ์เกี่ยวกับรูปแบบ และแนวทางการบริหารโรงเรียน โดยมาจากผลวิจัยจากขั้นตอนที่ 1 (สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น) และประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ จำนวน 3 ประเด็น ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ และ

องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียน และนำรูปแบบที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ จากนั้นนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และการใช้ภาษา นำข้อมูลที่ได้มาหาความตรงเชิงเนื้อหา ปรับปรุงแก้ไขแบบวิเคราะห์เอกสารตามข้อเสนอแนะ นำมาปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจริงต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 30 คน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิจะต้องเป็นมีคุณสมบัติตามข้อใดข้อหนึ่ง ดังนี้

- 1) ต้องเป็นผู้สำเร็จการศึกษาในระดับคุณวุฒิบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา และมีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา 10 ปีขึ้นไป
- 2) ผู้ที่มีประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 คน
- 3) ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียจากการบริหารโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 23 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนนี้ คือ รูปแบบการบริหารโรงเรียน และแบบประเมินความถูกต้องและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยแบ่งเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบประเมิน

ตอนที่ 2 ประเมินคุณภาพด้านความถูกต้องและความเป็นไปได้ของรูปแบบ เป็นคำถามของแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ แบ่งออกเป็น 2 ด้านตามแนวคิดการประเมินรูปแบบก่อนนำไปประยุกต์ใช้ ได้แก่ 1) ด้านความถูกต้อง จำนวน 5 ข้อ และ 2) ด้านความเป็นได้ จำนวน 10 ข้อ

นำแบบประเมินความถูกต้องและความเป็นไปได้ที่ได้ไปเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ตลอดจนความครบถ้วนสมบูรณ์ของคำถาม จากนั้นนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ

จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และการใช้ภาษา นำข้อมูลที่ได้มาหาความตรงเชิงเนื้อหา จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ ก่อนนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้องและความเป็นไปได้

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 ใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทั้งนี้มีเกณฑ์ผ่านการประเมินคือรูปแบบจะต้องมีค่าเฉลี่ยในแต่ละรายการตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจะต้องมีค่าไม่เกิน 1.00

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1 แนวคิดและหลักการของรูปแบบการบริหารโรงเรียน

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการของรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ รูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงาน

1.2 องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียน

สภาพปัจจุบัน พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ลักษณะของผู้ผู้นำ

สภาพที่พึงประสงค์ พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ธรรมชาติของโครงสร้าง

ความต้องการจำเป็น พบว่า ในภาพรวม รายการที่มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นอันดับ 1 คือ ธรรมชาติของโครงสร้าง

2. รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่สร้างขึ้นมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ชื่อรูปแบบการบริหารโรงเรียน

“รูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงาน สำหรับการบริหารโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน”

2.2 หลักการ

2.2.1 หลักการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ : มีการวางแผนการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ของโรงเรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน โดยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ให้ชัดเจน รวมถึงการกำหนดนโยบายและการนำนโยบายโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ไปสู่การปฏิบัติ

2.2.2 หลักการเป็นผู้นำด้านนวัตกรรม : เป็นผู้นำด้วยความมุ่งมั่น นำพาบุคลากรทุกคนในโรงเรียน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องตระหนักเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) และมีการกำกับดูแล สนับสนุนช่วยเหลือ และส่งเสริมให้ครูสามารถจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ได้

2.2.3 หลักการมีส่วนร่วม : การบริหารงานอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อเป็นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบ่งปันประสบการณ์ และพัฒนาระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ

2.2.4 หลักการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม : จัดหาวัสดุ-อุปกรณ์ ในการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ให้พร้อมใช้งานตลอดเวลา มีการจัดภูมิทัศน์และแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) รวมทั้งการพัฒนาบุคลากรโดยการอบรมฝึกทักษะการใช้เทคโนโลยีของครูให้สามารถใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ในการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาหลักสูตรและเนื้อหาบทเรียนให้เหมาะสมกับการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV)

2.2.5 หลักการนิเทศ กำกับ ประเมินผล : มีการนิเทศภายใน และกำกับติดตามการจัดการเรียนการสอนด้วยระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) โดยกำหนดแผนการนิเทศโดยคำนึงถึงบริบทของสถานศึกษา และใช้วิธีการนิเทศที่หลากหลาย

2.3 วัตถุประสงค์

2.3.1 เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา : เป็นการลดช่องว่างระหว่างนักเรียนในเขตเมืองและชนบท ส่งเสริมความเท่าเทียมทางการศึกษา

2.3.2 เพื่อส่งเสริมการเข้าถึงบริการทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ : การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) เป็นกระบวนการการเรียนรู้ที่ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อส่งเสริมการศึกษาที่มีคุณภาพและทันสมัย มีลักษณะที่หลากหลายในการเข้าถึงเนื้อหาการเรียนรู้ สร้างแหล่งเรียนรู้ที่น่าสนใจ และสนับสนุนการสื่อสารระหว่างผู้เรียนและผู้สอน

2.3.3 เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ : เป็นกระบวนการการเรียนรู้และการสอนที่ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเสริมสร้างคุณภาพของการศึกษา โดยการสร้างบทเรียนที่มีประสิทธิภาพ ใช้แพลตฟอร์มที่ใช้งานง่าย และกระตุ้นความสนใจในการเรียนรู้ของผู้เรียนในรูปแบบดิจิทัล

2.3.4 เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครู : ช่วยแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครูในโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนในพื้นที่ห่างไกลที่มีครูไม่เพียงพอ

2.4 องค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษา

2.4.1 ระดับของการกำหนดเป้าประสงค์ในการบริหารโรงเรียน ระดับของการกำหนดเป้าประสงค์ อยู่ในระดับโรงเรียนโดยได้รับความเห็นชอบจากบุคลากรทุกคนในองค์กร และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ของสถานศึกษา ได้มาจากบุคลากรทุกคนในโรงเรียนร่วมกันกำหนดเพื่อให้ตรงกับความต้องการของชุมชน

2.4.2 กระบวนการกำหนดเป้าประสงค์ในการบริหารโรงเรียน กระบวนการในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ของสถานศึกษา ดำเนินการโดยการเห็นชอบร่วมกันของครูและผู้บริหาร โดยเกิดจากการปรึกษาหารือกันของผู้บริหาร และบุคลากรทุกคนในโรงเรียน เพื่อร่วมกันกำหนดทิศทางของโรงเรียนให้ชัดเจนทำให้บุคลากรในโรงเรียนเข้าใจเป้าหมายร่วมกัน ทำงานไปในทิศทางเดียวกัน เกิดประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา และช่วยให้สถานศึกษาบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

2.4.3 ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์และการตัดสินใจในการบริหารโรงเรียน การตัดสินใจจะยึดความเห็นชอบร่วมกันระหว่างผู้บริหาร และบุคลากรทุกคนในโรงเรียนเป็นหลัก และยึดเป้าประสงค์ของโรงเรียนที่เห็นชอบร่วมกัน โดยการตัดสินใจที่ดีจะต้องสอดคล้องกับเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ร่วมกัน

2.4.4 ธรรมชาติของกระบวนการตัดสินใจในการบริหารโรงเรียน ตัดสินใจโดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกคนในโรงเรียนเพื่อให้เป็นวัฒนธรรมของโรงเรียนที่เน้นความร่วมมือและความรับผิดชอบร่วมกัน และยึดเป้าประสงค์ของโรงเรียนเป็นหลัก

2.4.5 ธรรมชาติของโครงสร้างในการบริหารโรงเรียน โครงสร้างการบริหารโรงเรียนเป็นแบบแนวนอน ที่เน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกคนในโรงเรียนโดยบุคลากรทุกคนมีสิทธิ์อำนาจเท่าเทียมกันในการกำหนดนโยบายและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เพื่อแนวทางนำไปสู่ฉันทามติ และการประนีประนอม

2.4.6 ความเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมในการบริหารโรงเรียน การเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียน เป็นไปในระบบปิด หรือระบบเปิดขึ้นอยู่กับผู้บริหาร โดยพิจารณาจากสถานการณ์ที่เจอ และขึ้นอยู่กับนโยบาย และการบริหารจัดการของโรงเรียนในระบบปิดโรงเรียนจะควบคุมการเชื่อมโยงได้เข้มงวดเพื่อรักษาความปลอดภัยและควบคุมข้อมูลภายในโรงเรียน ในขณะที่ในระบบเปิดโรงเรียนมักทำงานร่วมกับชุมชนและแบ่งปันข้อมูลเพื่อสนับสนุนโครงการ และสร้างความโปร่งใส การเลือกใช้ระบบไหนขึ้นอยู่กับนโยบายและวัตถุประสงค์ของโรงเรียนเพื่อประโยชน์ทั้งนักเรียนและชุมชน

2.4.7 ลักษณะของผู้ดำเนินการบริหารโรงเรียน ผู้บริหารส่งเสริมให้แสดงความเห็นชอบร่วมกัน โดยผู้บริหารไม่ใช้อำนาจและอิทธิพลของตนเองภายในโรงเรียน และเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมเพื่อแสวงหาฉันทมติร่วมกัน

2.4.8 แบบของภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้องในการบริหารโรงเรียนใช้แบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง, แบบมีส่วนร่วม และแบบกระจายอำนาจ โดยผู้บริหารสร้างวิสัยทัศน์ และเป้าประสงค์ที่ชัดเจน ส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมเชิงบวกในโรงเรียน และส่งเสริมการทำงานร่วมกันและการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

3. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.1 ด้านความถูกต้อง

ความถูกต้องของรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = .409) โดยรายการประเมินที่มีความถูกต้องมากที่สุดได้แก่ ชื่อรูปแบบ ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = .640)

3.2 ด้านความเป็นไปได้

ความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = .306) โดยรายการประเมินที่มีความเป็นไปได้มากที่สุด ได้แก่ แบบของภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้องในการบริหารสถานศึกษา มีความเป็นไปได้ที่จะได้รับการยอมรับจากบุคลากรในสถานศึกษา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = .714)

อภิปรายผล

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการของรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ รูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงาน สภาพที่พึงประสงค์ พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ รูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงาน และความต้องการจำเป็น ในภาพรวม รายการที่มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) อันดับ 1 คือ รูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงาน ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างการมีส่วนร่วมและความเชื่อมั่นในการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษณรงค์ ด้วงลา (2562) ที่ได้ศึกษารูปแบบการบริหารโรงเรียนเทศบาลตามเกณฑ์การดำเนินการที่เป็นเลิศด้านการศึกษา ผลการวิจัยสรุปว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียนเทศบาล คือ รูปแบบการบริหารแบบเพื่อนร่วมงาน (Collegial Model) สอดคล้องกับงานวิจัยของ สอาดลักษณ์ จงคล้ายกลาง (2554) ที่ได้ศึกษา

การพัฒนาแบบการบริหารเพื่อเสริมสร้างพลังอำนาจของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยสรุปว่า สภาพปัจจุบัน สภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นของการบริหารเพื่อเสริมสร้างพลังอำนาจของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการบริหารในรูปแบบการบริหารแบบเพื่อนร่วมงาน (Collegial Model)

2. รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1 ชื่อรูปแบบและหลักการ

2.1.1 ชื่อรูปแบบ

รูปแบบการบริหารโรงเรียนดังกล่าวมีชื่อรูปแบบการบริหารสถานศึกษาว่า “รูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงาน สำหรับการบริหารโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” ซึ่งชื่อของรูปแบบดังกล่าวได้มาจากการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และการสร้างรูปแบบจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้การศึกษาในขั้นตอนที่ 1 (สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น) พบว่า ในการบริหารโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นรูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงาน จึงเป็นที่มาของชื่อรูปแบบการบริหารโรงเรียนดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับ กฎกระทรวงฯ ฉบับที่ 2562 ที่ได้ศึกษารูปแบบการบริหารโรงเรียนเทศบาลตามเกณฑ์การดำเนินการที่เป็นเลิศด้านการศึกษา ผลการวิจัยสรุปว่า ชื่อรูปแบบ “การบริหารโรงเรียนแบบผู้ร่วมงานและการนำองค์ความรู้ที่มีกลยุทธ์เพื่อเสริมสร้างการดำเนินการที่เป็นเลิศด้านการศึกษา”

2.1.2 หลักการ

หลักการของรูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงาน สำหรับการบริหารโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 5 หลักการ เกิดจากการซึ่งศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง และจากการสร้างรูปแบบจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้การศึกษาในขั้นตอนที่ 1 (สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น) พบว่า หลักการของรูปแบบฯ มีหลักการ 5 หลักการ ได้แก่ หลักการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ, หลักการเป็นผู้นำด้านนวัตกรรม, หลักการมีส่วนร่วม, หลักการส่งเสริม สนับสนุน การจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม, หลักการนิเทศ กำกับ ประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรธรรศ ประศาสน์วิช (2564) ที่ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิษณุโลก เขต 3 พบว่า แนวทางการบริหารจัดการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ประกอบด้วย 1) แนวทางด้านวางแผน 2) แนวทางด้านการจัดการ 3) แนวทางด้านการนำ 4) แนวทางด้านการควบคุม

2.2 วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของการบริหารโรงเรียน ได้มาจากการที่ผู้วิจัยสังเคราะห์จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ผนวกกับการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารดังกล่าว พบว่า วัตถุประสงค์ของการบริหารโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV)

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นรูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงาน ผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่านจึงให้ข้อเสนอว่า จะต้องอธิบายถึงหลักการบริหารในรูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงานให้เข้ากับวัตถุประสงค์ของการบริหาร ส่งผลให้ได้วัตถุประสงค์ 4 ข้อ ได้แก่ 1) เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา 2) เพื่อส่งเสริมการเข้าถึงการบริการทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ 3) เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ 4) เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครู เนื่องจากโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก และอยู่ในพื้นที่ที่ห่างไกล ทำให้มีข้อจำกัดในด้านทรัพยากรบุคคลและการบริหารจัดการ การที่โรงเรียนดังกล่าวนำการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเป็นส่วนช่วยให้นักเรียนเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา และศึกษาเท่าเทียมกับนักเรียนในเมือง และมีส่วนช่วยในการแก้ไขปัญหาของโรงเรียนในเรื่องของครูไม่ครบชั้น ครูไม่ตรงกับวิชาเอก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิดา หมั่นดี และธีร หฤทัยธนาสันต์ (2560) ผลการวิจัยพบว่า การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมเป็นนโยบายหนึ่งที่รัฐดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครูของโรงเรียนขนาดเล็ก และเพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่ทันสมัยของนักเรียนในชนบทของประเทศไทย

2.3 องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียน

ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ระดับของการกำหนดเป้าประสงค์ในการบริหารโรงเรียน 2) กระบวนการกำหนดเป้าประสงค์ในการบริหารโรงเรียน 3) ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์และการตัดสินใจในการบริหารโรงเรียน 4) ธรรมชาติของกระบวนการตัดสินใจในการบริหารโรงเรียน 5) ธรรมชาติของโครงสร้างในการบริหารโรงเรียน 6) ความเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมในการบริหารโรงเรียน 7) ลักษณะของผู้นำในการบริหารโรงเรียน 8) แบบของภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้องในการบริหารโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐาปณัฐ อุดมศรี (2558) ได้วิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้านการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบ 8 องค์ประกอบ คือ การกำหนดเป้าประสงค์ การแลกเปลี่ยนวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการปฏิบัติ การสนับสนุนปัจจัยแวดล้อม โครงสร้างการมีปฏิสัมพันธ์ การเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อม แบบของผู้นำ และแบบของภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้อง

3. การประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นรูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงาน มีผลการประเมินความถูกต้องและความเป็นไปได้ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

จะเห็นได้ว่า รูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงานในโรงเรียนสามารถเกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี การบริหารแบบผู้ร่วมงาน เป็นรูปแบบที่มีการบริหารแบบแนวนอน เน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกคนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน การกำหนดนโยบาย การดำเนินงาน และการประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิธิรัฐ

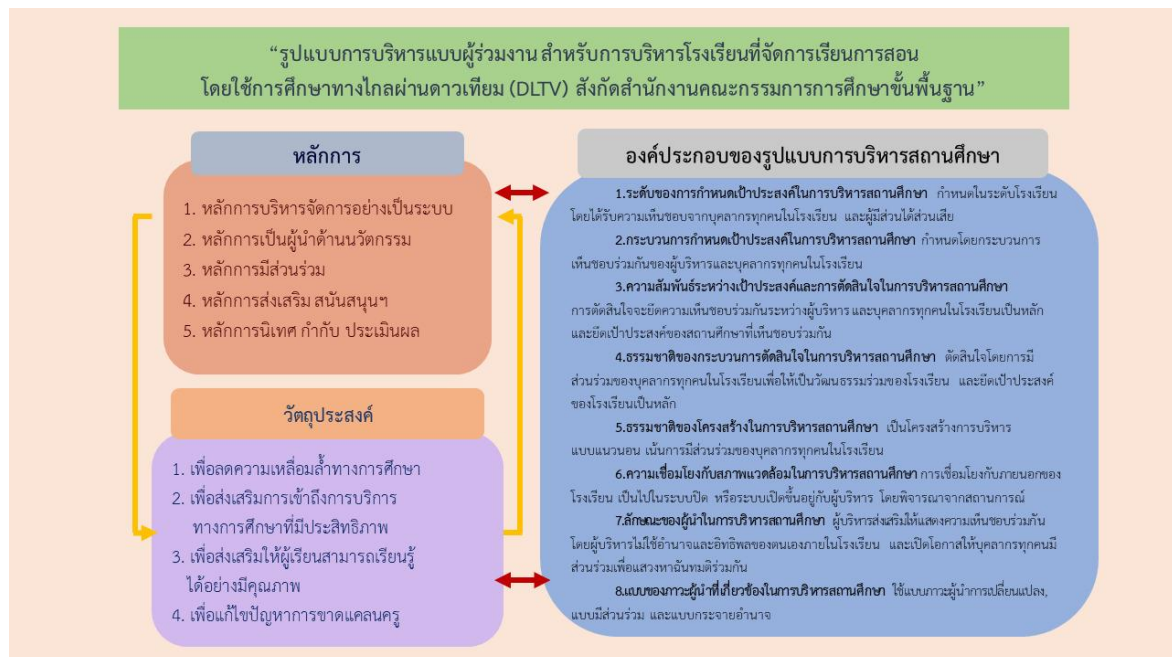
เหลืงอร่าม (2566) ได้ศีกษาเรืง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียน “HTS STEP MODEL” สู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพโรงเรียนบ้านห้วยหละ อำเภอบ้านไย่ จังหวัดลำพูน ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียน โรงเรียน “HTS STEP MODEL” สู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพโรงเรียนบ้านห้วยหละ อำเภอบ้านไย่ จังหวัดลำพูน มีผลการตรวจสอบความถูกต้อง และความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก

ดังนั้นสรุปได้ว่า รูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงาน สำหรับการบริหารโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. รูปแบบที่พัฒนาขึ้นยังมีได้มีการนำไปทดลองใช้ เพื่อดูประสิทธิผลของการใช้รูปแบบ ดังนั้น ควรมีการวิจัยเชิงทดลองเพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารดังกล่าวกับโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ควรศึกษาการพัฒนาารูปแบบการบริหารโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ในสังกัดอื่นๆ
3. ควรมีการวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับธรรมชาติของโครงสร้างในโรงเรียนดังกล่าว เพื่อเป็นศึกษาแนวทางในการจัดโครงสร้างในการบริหารโรงเรียนให้เหมาะสมกับบริบทมากยิ่งขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 รูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงาน สำหรับการบริหารโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เอกสารอ้างอิง

- กรธรรศ ประศาสน์วนิช. (2564). *แนวทางการบริหารจัดการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- กฤษณรงค์ ด้วงลา. (2565). *รูปแบบการบริหารโรงเรียนเทศบาลตามเกณฑ์การดำเนินการที่เป็นเลิศด้านการศึกษา*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฐาปนัฐ อุดมศร. (2558). *รูปแบบการบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้านการวิจัยปฏิบัติในชั้นเรียน*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิตา หมั่นดี และธีร หฤทัยธนาสันต์. (2561). การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็กในยุคการศึกษาไทย 4.0. *วารสารวิทยบริการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์/Academic Services Journal, Prince of Songkla University*, 29(2), 209-218.
- นิริญ เหลืองอร่าม. (2566). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียน “HTS STEP MODEL”สู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพโรงเรียนบ้านห้วยหละ อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 42(3), 393-409.
- ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล. (2558). *คู่มือการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล*. กรุงเทพฯ: ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล.
- สอาดลักษณ์ จงคล้ายกลาง. (2556). *การพัฒนารูปแบบการบริหารเพื่อเสริมสร้างพลังอำนาจของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566). *โครงสร้างองค์กร*. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 1 สิงหาคม 2566) จาก <https://shorturl.asia/EXkAq>
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2562). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4)*. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 1 สิงหาคม 2566) จาก <https://citly.me/cegnT>
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2560). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย*. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 1 สิงหาคม 2566) จาก <https://citly.me/2zuGB>
- Bush, T. (2003). *Theories of Educational Leadership and Management 3rd Edition*. London: SAGE Publications Ltd.
- Sample Size Calculator. (2024). Retrieved form <https://www.calculator.net/sample-size-calculator.html>

แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง อำเภอมะจัน จังหวัดเชียงราย

ศุภลักษณ์ สานา^{1*} ไพโรภ รัตนขวงค์² สมเกียรติ ตุ่นแก้ว³

¹นักศึกษาลัทธิสุตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

^{2,3}อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

*Corresponding author e-mail: annahhha@gmail.com

(Received: 11 February 2024, Revised: 17 March 2024, Accepted: 19 March 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ การบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง อำเภอมะจัน จังหวัดเชียงราย 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง อำเภอมะจัน จังหวัดเชียงราย 3) เพื่อเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง อำเภอมะจัน จังหวัดเชียงราย เครื่องมือที่ศึกษา ได้แก่ แบบสอบถาม ข้อคำถามมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67– 1.00 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.981 และ 0.982 แบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ วิเคราะห์เนื้อหา พบว่า

1. สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ การบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง อำเภอมะจัน จังหวัดเชียงราย ภาพรวมพบว่า สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น พบว่าหลักการคือนโยบายการจัดการศึกษาให้ประชาชน มีค่าดัชนีมากที่สุด 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพการบริหารมากที่สุด คือ ด้านบุคลากร 3. แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน 1) จัดโครงสร้างงานที่เอื้อต่อการกระจายอำนาจ พร้อมรับยุคดิจิทัล ครอบคลุมทุกภาคส่วน สร้างความเข้าใจ ในบทบาทหน้าที่ ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ 2) สร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วม ใช้เทคโนโลยีเพิ่มโอกาสในการมีส่วนร่วม 3) ส่งเสริมความร่วมมือกับชุมชน สร้างความเข้าใจ และตระหนักถึงประโยชน์ของการจัดการศึกษา สร้างคู่มือการบริหารงานแต่ละฝ่าย 4) ศึกษาบริบทของสถานศึกษาเพื่อให้สามารถบริหารได้สอดคล้องตามความต้องการของชุมชน 5) พัฒนาศักยภาพ และส่งเสริมบทบาทของบุคลากร พัฒนาระบบสารสนเทศให้เป็นปัจจุบัน ตรวจสอบได้ พร้อมเผยแพร่อย่างโปร่งใส เป็นไปตามมาตรฐาน

คำสำคัญ: แนวทาง; การบริหารสถานศึกษา; การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน; เครือข่ายพัฒนาการศึกษา

Guidelines for Developing School-Based Management in the Pa Tueng Education Network, Mae Chan District, Chiang Rai Province

Supalak Sana¹ Pairoop Rattanachuwong² Somkiet Tunkaew³

Master of Education in Educational Administration, Chiang Rai Rajabhat University

Lecturer of Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: annahhha@gmail.com

(Received: 11 February 2024, Revised: 17 March 2024, Accepted: 19 March 2024)

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to study the current and demanding conditions 2) to study the factors affecting the condition of school-based management 3) to find the development guidelines for school-based management. The research instruments were questionnaires that questions have IOC from 0.67– 1.00 and the reliability are 0.981 and 0.982, interviews, and focus group discussions. The data were analyzed using means, standard deviation, and content analysis. The results of the study found that: 1. Current condition and desired condition. Overall, it was showed that the current condition was at a high level and the desired condition was at the highest level. When considering the priority index of essential needs, it turned out that the principle of returning the power to provide education to the people had the highest index value 2. The most administrative factors affecting the condition was personnel 3. Guidelines for the development of school-based management 1) Set up a work structure that facilitates decentralization. Be ready for the digital age, covers all sectors, create understanding of roles, and apply modern technology 2) Create an organizational culture conducive to participation. Utilize technology to increase opportunities for participation 3) Promote cooperation with the community, create understanding, and realize the benefits of education. Develop a management manual for each department 4) Study the context of educational institutions; therefore, they can be administered in accordance with the needs of the community 5) Develop potential and promote the role of personnel. Develop information systems to be up-to-date, verifiable, and ready for transparent dissemination.

Keywords: Guidelines; Developing; School-Based Management; Education Network

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างมนุษย์ สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนา กำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขในกระแสการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 ทัวโลกจึงให้ความสำคัญ และทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ ภูมิภาค เพื่อให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดี (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 กำหนดให้กระทรวง กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการ บริหารทั่วไป มุ่งกระจายอำนาจการบริหารจัดการไปยังสถานศึกษาให้มากที่สุด เพื่อให้สถานศึกษาดำเนินการ ได้โดยอิสระ รวดเร็ว และมีความคล่องตัว สอดคล้องกับ ความต้องการของผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น และบริบท ของโรงเรียน

การบริหารการศึกษาที่ดีจะช่วยให้โรงเรียนสามารถบรรลุเป้าหมายในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพได้ โรงเรียนที่มีคุณภาพจะช่วยให้ นักเรียนมีความรู้ ทักษะ และคุณธรรมที่เพียงพอที่จะเติบโตเป็นพลเมืองที่มี คุณภาพของชาติได้ (ไพโรจน์ รัตนชูวงศ์, 2561) โดยการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเน้นเปิดโอกาสให้คณะ ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน และผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการ และดำเนินงานของ โรงเรียน แนวคิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นแนวการปฏิวัติการศึกษาที่มุ่งเน้นการคืนอำนาจการจัด การศึกษาให้โรงเรียนหรือสถานศึกษา โดยมีหลักการสำคัญ 5 ประการ คือ 1. หลักการกระจายอำนาจ 2. หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม 3. หลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน 4. หลักการบริหาร จัดการตนเอง 5. หลักตรวจสอบและถ่วงดุล (อุทัย บุญประเสริฐ, 2545)

โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าติ่ง อำเภอมะจัน จังหวัดเชียงราย มีทั้งหมด 9 โรงเรียน โดยอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ถึงแม้ว่าจะมีการ กระจายอำนาจการบริหารไปยังสถานศึกษาแล้ว แต่การบริหารจัดการสถานศึกษานั้นยังคงต้องดำเนินการตาม คำสั่งหรือนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งบางคำสั่งหรือบางนโยบาย นั้นไม่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และชุมชน แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษายังมิได้มีอำนาจในการบริหาร ตนเอง หรือมีอำนาจในการตัดสินใจอย่างแท้จริง และถึงแม้ว่าสถานศึกษาจะมีการจัดตั้งคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว แต่การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียยังไม่นำมาสู่การปฏิบัติเท่าที่ควร รวมถึงปัญหา การบริหารงานของสถานศึกษาที่มีจะผูกขาดอำนาจการบริหารจัดการอยู่ที่ผู้บริหารสถานศึกษาเพียงผู้เดียว ซึ่งหากจะบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีคุณภาพ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องบริหารให้สอดคล้องกับบริบทของ ชุมชน ท้องถิ่น และสามารถตรวจสอบได้ ดังผลรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษารายงานว่า ควรเปิด โอกาสให้ ครู ชุมชน ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า และผู้มีส่วนได้เสีย ได้มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการจัด การศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียน สร้างเครือข่ายความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาให้มีความ เข้มแข็ง (โรงเรียนบ้านป่าติ่ง(วิทยประชา), 2565) ตามหลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน และ

ควรมีการนำเสนอผลการประเมินคุณภาพของผู้เรียนต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง มีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบถึงผลการดำเนินงานของสถานศึกษาว่าเป็นไปตามมาตรฐานหรือไม่ (โรงเรียนบ้านสันโค้ง, 2565) อีกทั้งยังต้องสามารถตรวจสอบการดำเนินงานได้ เพื่อให้การบริหารจัดการสถานศึกษาเกิดการพัฒนาดังต่อไปนี้ เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

จากสภาพปัญหา และความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น ผู้ศึกษาจึงต้องการศึกษาถึงสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ด้วยรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยยึดหลักการสำคัญ 5 ประการ คือ 1. หลักการกระจายอำนาจ 2. หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม 3. หลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน 4. หลักการบริหารจัดการตนเอง 5. หลักตรวจสอบและถ่วงดุล รวมถึงการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหาร ได้แก่ ปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก ซึ่งการนำหลักการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมาใช้ในการบริหารสถานศึกษานั้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของการจัดการศึกษา โดยมุ่งเน้นให้ผู้เกี่ยวข้องในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย วางแผน ดำเนินการ และประเมินผลการจัดการศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาตอบสนองความต้องการของผู้เรียน และชุมชน ทั้งนี้ เพื่อศึกษา และเพื่อเสนอเป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาให้ไปสู่ทิศทาง และเป้าหมายที่ต้องการ คือ คุณภาพของการจัดการศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย
3. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน กลุ่มเครือข่ายพัฒนา การศึกษาป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

1.1 ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง

1.1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในครั้งนี้ จำนวน 81 คน ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย กลุ่มตัวอย่างใช้สูตรการคำนวณของ Yamane (1967) ในการคำนวณ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 68 คน และใช้วิธีการเลือก

ตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จาก 9 โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตอง ได้ตั้งนี้ คณะกรรมการสถานศึกษาจำนวน 27 คน ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 9 คน และครูผู้สอนจำนวน 32 คน

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.2.1 ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ 3 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่ง เป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบ

1.2.2 ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพพึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน กลุ่มเครือข่ายพัฒนา การศึกษาป่าตอง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ประกอบด้วย 5 หลัก คือ 1) หลักการกระจายอำนาจ 2) หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม 3) หลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน 4) หลักการบริหารตนเอง 5) หลักตรวจสอบและถ่วงดุล

1.3 การสร้างเครื่องมือ และการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.3.1 ศึกษาหลักการจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จากนั้นสร้างแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพพึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน กลุ่มเครือข่ายพัฒนา การศึกษาป่าตอง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

1.3.2 นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา พิจารณาความสอดคล้องและความเหมาะสมของข้อคำถามรายข้อ กับนิยามเชิงปฏิบัติการ (Item Objective Congruence: IOC) พบว่า ข้อคำถามมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67– 1.00

1.3.3 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขครั้งสุดท้าย โดยจัดทำแบบสอบถามในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ นำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาในครั้งนี้ จำนวน 30 คน จากนั้นนำมาหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีการของครอนบาค แบบสอบถามในส่วนของสภาพปัจจุบันได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.981 และแบบสอบถามในส่วนของสภาพที่พึงประสงค์ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.982

1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.4.1 จัดทำแบบสอบถามในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ส่งถึงคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตอง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย จำนวน 68 คน ได้รับการตอบรับครบถ้วนทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

1.4.2 สรุปผลการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลทั้งหมดมารวมกัน จัดหมวดหมู่ และดำเนินการวิเคราะห์ สรุปผลการวิเคราะห์ตามขั้นตอนการวิจัย

1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

1.5.1 ตอนที่ 1 ทำการวิเคราะห์โดยการแยกข้อมูลตามเพศ อายุ ตำแหน่ง โดยวิธีการหาค่าร้อยละ ตอนที่ 2 วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายข้อและโดยภาพรวมทั้ง 5 หลัก

2. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าติ่ง อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงราย

2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1.1 ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นนี้ มีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 6 คน ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาจำนวน 2 คน ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 2 คน และครูผู้สอนจำนวน 2 คน ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าติ่ง ซึ่งผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจง มีความยินดี เต็มใจให้ข้อมูลเพื่อการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2.1 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน กลุ่มเครือข่ายพัฒนา การศึกษาป่าติ่ง อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงราย

2.3 การสร้างเครื่องมือ และการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.3.1 ศึกษาข้อมูลที่ได้มาจากแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ รวมถึงค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index: PNI) มากที่สุด ในแต่ละด้านของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ได้จากการทำแบบสอบถาม

2.3.2 สร้างประเด็นการสัมภาษณ์โดยใช้โครงสร้างการวิเคราะห์ปัจจัยภายในสถานศึกษา และปัจจัยภายนอกสถานศึกษา โดยแยกเป็นจุดแข็ง และจุดอ่อน เพื่อหาสาเหตุ/ปัจจัยที่ทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์มากที่สุด จากนั้นนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาความเหมาะสม ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นจัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.4.1 ดำเนินการรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ผู้วิจัยกำหนด โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

2.5.1 ศึกษาข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา นำเสนอในรูปแบบความเรียง

3. แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน กลุ่มเครือข่ายพัฒนา การศึกษาป่าติ่ง อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงราย

3.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

3.1.1 ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นนี้ มีผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา และ ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายและแผน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารมากกว่า 10 ปี มีวิทยฐานะ

ชำนาญการพิเศษ และตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในด้านของการมีส่วนร่วมในฐานะคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมากกว่า 10 ปี

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.1 เอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม โดยประเด็นข้อคำถามการสนทนากลุ่มมีลักษณะเป็นการสนทนาตามกรอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 คือ การหาแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน กลุ่มเครือข่ายพัฒนา การศึกษาป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

3.3 การสร้างเครื่องมือ และการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.3.1 ศึกษาศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index: PNI) ที่มากที่สุดในแต่ละด้าน รวมถึงปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

3.3.2 ร่างแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย เสนออาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นปรับปรุงแก้ไขร่างแนวทาง

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4.1 ผู้วิจัยดำเนินการสนทนากลุ่ม ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการจัดสนทนากลุ่ม ขอความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็น และร่วมพิจารณาความเป็นไปได้ของแนวทางแต่ละข้อ

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.5.1 ศึกษาข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา นำเสนอในรูปแบบความเรียง

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 68 คน โดยจำแนกตาม เพศ อายุ และตำแหน่ง ผู้วิจัยได้วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังนี้

1.1.1 จำแนกตามเพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 33.82 และเพศหญิง จำนวน 45 คนคิดเป็นร้อยละ 66.18 จำแนกตามอายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 26.47 อายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 35.29 อายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 22.06 และ 51 ปี ขึ้นไป จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 16.18 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีตำแหน่งคณะกรรมการสถานศึกษา

จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 39.70 ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 13.23 ตำแหน่งรองครูผู้สอน จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 47.07

1.2 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index: PNI) ในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ปรากฏดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวม

การบริหารสถานศึกษา โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยภาพรวม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI	
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	Modified	ลำดับ
1. หลักการกระจายอำนาจ	4.00	0.46	มาก	4.55	0.45	มากที่สุด	0.14	4
2. หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม	4.03	0.54	มาก	4.58	0.39	มากที่สุด	0.14	4
3. หลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน	3.54	0.41	มาก	4.70	0.36	มากที่สุด	0.33	1
4. หลักการบริหารตนเอง	3.98	0.43	มาก	4.73	0.38	มากที่สุด	0.19	3
5. หลักตรวจสอบและถ่วงดุล	3.83	0.39	มาก	4.70	0.37	มากที่สุด	0.23	2
เฉลี่ย	3.88	0.45	มาก	4.65	0.39	มากที่สุด	0.21	

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ทั้ง 5 หลัก พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.88, S.D. = 0.45)

ผลการวิเคราะห์สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ทั้ง 5 หลัก พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.65, S.D. = 0.39)

ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น โดยรวมทั้ง 5 หลัก พบว่า มีค่า PNI = 0.21 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า หลักการคืบหน้าการจัดการศึกษาให้ประชาชน มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น มากที่สุด (PNI = 0.33)

2. ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตอง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ผู้ศึกษาใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามหลักการวิเคราะห์ SWOT หรือ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และศักยภาพ เป็นเครื่องมือในการประเมินสถานการณ์ ซึ่งช่วยให้ทราบถึงจุดแข็งและจุดอ่อนจากสภาพแวดล้อมภายใน มองเห็นโอกาสและอุปสรรคจากสภาพแวดล้อมภายนอก ตลอดจนผลกระทบต่อการบริหารสถานศึกษา สรุปได้ดังนี้

2.1 ปัจจัยภายใน (2S4M)

2.1.1 จุดแข็ง คือสถานศึกษามีการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน มีการกำหนดโครงสร้างฝ่ายงาน วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ในแผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการประจำปีอย่างชัดเจนให้อำนาจในการดำเนินการร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมถึงมีการกระจายอำนาจไปยังครูผู้สอน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานครบถ้วน มีกระบวนการจัดสรรงบประมาณอย่างเป็นระบบ มีการจัดทำโครงการ กิจกรรมต่าง ๆ ภายใต้อำนาจปฏิบัติงานประจำปี และมีการกระจายการระดมทรัพยากรอย่างกว้างขวาง และหลากหลายวิธีการ

2.1.2 จุดอ่อน คือมีข้อจำกัดหลายประการ ได้แก่ครูผู้สอน หรือบุคลากรมีประสบการณ์ทำงานน้อย ต้องรอผู้บริหารสั่งการ บางนโยบายทางสถานศึกษาไม่สามารถดำเนินการ และตัดสินใจได้เอง ต้องรอการอนุมัติ หรือคำสั่งจากส่วนกลาง เนื่องจากขัดกับระเบียบ หรือข้อบังคับต่างๆ และบางนโยบายจากส่วนกลางไม่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ความสามารถมากพอ บางสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายจะสามารถระดมทรัพยากรในด้านแรงงาน แต่ไม่สามารถยกระดับทรัพยากรด้านงบประมาณได้ ปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชน

2.2 ปัจจัยภายนอก (STEP)

2.2.1 โอกาส คือได้รับความร่วมมือจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างดี มีเครือข่ายศิษย์เก่า ด้านของความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมีส่วนสำคัญในการช่วยพัฒนาระบบงานในสถานศึกษา มีการประชาสัมพันธ์ติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครอง ชุมชนมากขึ้น รวดเร็ว และทันเวลาในกรณีเร่งด่วน การบริหารจัดการในการขอความร่วมมือด้านเครื่องมือ อุปกรณ์ และงานเกี่ยวกับงานช่างต่างๆ ดำเนินไปอย่างรวดเร็ว เศรษฐกิจโดยภาพรวมมีตั้งแต่ระดับฐานะยากจนถึงระดับฐานะดี ขึ้นอยู่กับวิถีความเป็นอยู่ ในหมู่บ้านนั้นๆ ผู้นำ หรือคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความเข้มแข็งในการกำกับดูแลประชากร เด็กในชุมชน

2.2.2 อุปสรรค คือมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ภาษา ศาสนา วัฒนธรรม เกิดความขัดแย้งในบางพื้นที่ ประชาชนไม่เห็นความสำคัญของการร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษา อีกทั้งค่านิยมทางสังคมที่เปลี่ยนไปส่งผลต่อการเลี้ยงดูเด็กนักเรียนของผู้ปกครอง ประชากรบางกลุ่มยังไม่เข้าถึงเทคโนโลยี ทำให้การ

ติดต่อ ประสานงาน ประชาสัมพันธ์ข้อมูล ไม่ทั่วถึง ผู้ปกครอง และประชากรส่วนใหญ่มีภาระหน้าที่ในการทำงาน จึงไม่สามารถให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนได้อย่างเต็มที่ และสม่ำเสมอ

3. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

3.1 ด้านหลักการกระจายอำนาจ

จัดโครงสร้างงานที่เอื้อต่อการกระจายอำนาจและพร้อมรับยุคดิจิทัล เน้นการมีส่วนร่วม ยึดหยุ่นตอบสนองความต้องการของชุมชนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง รวมถึงกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ให้ชัดเจน สร้างความรู้ ความเข้าใจ และทักษะที่จำเป็นให้กับผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ และทักษะที่จำเป็นในการมีส่วนร่วม สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมที่แท้จริง โดยเป็นกระบวนการที่เปิดกว้างและครอบคลุมทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่ออำนวยความสะดวกในการมีส่วนร่วม

3.2 ด้านหลักการมีส่วนร่วม

สร้างวัฒนธรรมองค์กรในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง ที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วม โดยให้ความสำคัญกับหลักการของการมีส่วนร่วมอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง สร้างแรงจูงใจในการมีส่วนร่วม โดยให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ ให้โอกาสในการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง และสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตรต่อการมีส่วนร่วม ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่เพิ่มโอกาสในการมีส่วนร่วมที่สะดวกมากยิ่งขึ้น ส่งเสริมให้การมีส่วนร่วมเชิงปฏิบัติเพื่อให้เรียนรู้และเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์กรอย่างแท้จริง กำหนดกรอบอำนาจหน้าที่ให้มีความชัดเจนมากขึ้น โดยให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการงานด้านต่าง ๆ ในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การวางแผน การดำเนินการ จนถึงการตรวจสอบ

3.3 ด้านหลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน

สถานศึกษาสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ ในชุมชน เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชน ประชาชนให้มากยิ่งขึ้น ปรับรูปแบบ และวิธีการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน หรือผู้มีส่วนได้เสีย เน้นความหลากหลาย และเหมาะสมกับบริบทของชุมชนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง โดยพิจารณาถึงปัจจัยต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ปกครอง และชุมชน สร้างความเข้าใจ และตระหนักถึงประโยชน์ของการจัดการศึกษาแก่ผู้ปกครอง และประชาชนในชุมชนโดยสื่อสารในช่องทางที่หลากหลายเพื่อกระตุ้นความสนใจพัฒนาผู้นำชุมชนให้มีความรู้ และทักษะในการส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วม สร้างคู่มือ และเอกสารแนะนำที่ชัดเจน เข้าใจง่าย เกี่ยวกับการบริหารจัดการงานแต่ละฝ่ายของสถานศึกษา มีการติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ทราบถึงผลการดำเนินงาน และนำไปปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงาน

3.4 ด้านหลักการบริหารตนเอง

ศึกษาบริบทของสถานศึกษาอย่างละเอียด เพื่อให้เข้าใจถึงความต้องการของสถานศึกษา และชุมชนอย่างแท้จริง สามารถร่วมมือแก้ปัญหาโดยตัดสินใจได้ทันต่อสถานการณ์ และสถานศึกษาควรได้รับมีการ

มีส่วนร่วม เพื่อประโยชน์ต่อทุกฝ่าย เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม บริบทของชุมชนมากที่สุด แต่ยังคงตอบสนองนโยบายจากหน่วยงานต้นสังกัด

3.5 ด้านหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล

สถานศึกษาควรมีการพัฒนาศักยภาพของครูหรือบุคลากรผู้รับผิดชอบ เพื่อให้มีความรู้และทักษะในงานด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และมีการจัดทำผลการดำเนินงานเป็นรอบๆ เช่น ทุก 6 เดือน เพื่อให้สามารถเข้ามาตรตรวจสอบได้ ส่งเสริมบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยจัดตั้งคณะกรรมการสรุปผลการดำเนินงาน ประกอบด้วยครูหรือบุคลากรผู้รับผิดชอบ คณะกรรมการสถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาปำตัง พัฒนาระบบสารสนเทศให้เป็นปัจจุบัน สะดวกต่อการเรียกใช้ อีกทั้งยังสามารถศึกษา และตรวจสอบย้อนหลังได้ มีระบบการติดตาม และกำกับงาน เพื่อให้ครูหรือบุคลากรผู้รับผิดชอบสามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน เป็นปัจจุบัน พร้อมเผยแพร่ต่อสาธารณชนอย่างโปร่งใส และเป็นไปตามมาตรฐาน

อภิปรายผล

1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาปำตัง อำเภอมะจัน จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวม พบว่าสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index: PNI) โดยรวมทั้ง 5 หลัก พบว่า มีค่า PNI = 0.21 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า หลักการคืบอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นมากที่สุด (PNI = 0.33) ทั้งนี้เนื่องจากการส่งเสริมให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเป็นแนวทางที่สำคัญในการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ เนื่องจากประชาชนในพื้นที่ย่อมรู้ถึงความต้องการและปัญหาของท้องถิ่นของตนเอง จึงสามารถกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาให้ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมหวัง ศรีหะวงศ์ (2563) ศึกษาผลของการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของประชาชนต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอมะจัน จังหวัดร้อยเอ็ด โดยพบว่า การจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของประชาชนส่งผลดีต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในหลายด้าน เช่น ทำให้การจัดการศึกษา มีความสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นมากขึ้น สร้างความเป็นเจ้าของการศึกษาให้กับประชาชน และทำให้การจัดการศึกษา มีความยืดหยุ่น และมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ผลการสัมภาษณ์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาปำตัง อำเภอมะจัน จังหวัดเชียงราย พบว่าปัจจัยที่เป็นจุดอ่อนในการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมากที่สุดได้แก่ ด้านการบริหารบุคลากร คือคณะกรรมการสถานศึกษาไม่มีความรู้ความสามารถมากพอ ส่งผลให้สรรหาผู้ที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมตามตำแหน่งได้ยาก และถึงแม้สถานศึกษาจะเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมพัฒนาการจัดการศึกษา แต่คณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีบทบาทในการปฏิบัติหน้าที่ค่อนข้างน้อย สอดคล้องกับงานวิจัยของ จีระศักดิ์ ออบอายุ (2564) ศึกษา

ปัญหาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ด้านหลักการมีส่วนร่วม พบว่า โดยภาพรวมมีระดับปัญหาอยู่ในระดับปานกลางเป็นเพราะส่วนใหญ่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการรับทราบข้อมูลเพียงเท่านั้น โดยไม่มีส่วนร่วมในขั้นตอนการวางแผนการดำเนินงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนเพียงให้ความเห็นชอบในการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาเท่านั้น ซึ่งส่วนใหญ่เกิดจากการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาเพียงฝ่ายเดียวไม่เกิดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

3. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน กลุ่มเครือข่าย พัฒนาการศึกษาปำตัง อำเภอมะจัน จังหวัดเชียงราย สามารถอภิปรายผลการศึกษาเป็นรายด้านได้ดังนี้

3.1 ด้านหลักการกระจายอำนาจ จัดโครงสร้างงานที่เอื้อต่อการกระจายอำนาจ พร้อมรับยุคดิจิทัล ครอบคลุมทุกภาคส่วน สร้างความเข้าใจ ในบทบาทหน้าที่ ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ สอดคล้องกับ งานวิจัยของ วิจิต อ่อนจันทร์ และ ภูมิพิพัฒน์ รักพรหมงคล (2564) ผลการวิจัยพบว่าแนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) ในด้านหลักการกระจายอำนาจ ควรมีการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง โดยให้สถานศึกษามีอำนาจในการตัดสินใจและดำเนินการในภารกิจต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ควรมีการจัดทำแผนกระจายอำนาจที่ชัดเจน โดยระบุกรอบอำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด ควรมีการติดตามและประเมินผลการกระจายอำนาจอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้แน่ใจว่าสถานศึกษาได้รับอำนาจในการตัดสินใจและดำเนินการอย่างเพียงพอ

3.2 ด้านหลักการมีส่วนร่วม สร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วม ยอมรับความคิดเห็นที่หลากหลาย จัดให้มีการมีส่วนร่วมอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง สร้างแรงจูงใจในการมีส่วนร่วม โดยให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ ให้โอกาสในการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ที่สามารถช่วยสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของสถานศึกษา เพิ่มโอกาสในการมีส่วนร่วมที่สะดวกมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุวัตร สุธรรมปวง (2562) แนวทางการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม พบว่า ด้านการบริหารงานวิชาการ ได้จัดอบรมชี้แจงเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจด้านวิชาการแก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการบริหารงบประมาณ ได้จัดให้มีคณะกรรมการจัดหางบประมาณเพื่อพัฒนาสถานศึกษามาจากบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ด้านการบริหารงานบุคคล ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนติดตามประเมินผลการพัฒนาของครู และบุคลากรทางการศึกษา การพิจารณาความดีความชอบ ด้านการบริหารงานทั่วไป จัดประชุมวางแผน และพัฒนาสถานศึกษาทุกครั้งและต่อเนื่องเป็นประจำ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พชรินทร์ พรหมกิงแก้ว และไพโรธ รัตนชูวงศ์ (2565) ควรเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น สามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงาน เสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน โดยเฉพาะการจุดประสงค์ร่วมกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน ควรเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะ และควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษา

3.3 ด้านหลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน สถานศึกษาสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ ในชุมชน โดยมีความหลากหลาย และเหมาะสมกับ สร้างความเข้าใจ และตระหนักถึง

ประโยชน์ของการจัดการศึกษาแก่ประชาชนในชุมชน พัฒนาผู้นำชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สร้างคู่มือ และเอกสาร เกี่ยวกับการบริหารจัดการงานแต่ละฝ่ายของสถานศึกษา เพื่อให้สามารถมีส่วนร่วมได้อย่างแท้จริง มีการติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วาสนา สีแดง (2562) กล่าวถึงแนวทางการส่งเสริมการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ด้านหลักการคืบหน้าการจัดการศึกษาให้ประชาชน คือ ควรมีการส่งเสริมเรื่องการจัดการศึกษาเมื่อประชากรเพิ่มมากขึ้น ความเจริญต่าง ๆ รุดหน้าไปอย่างรวดเร็ว เกิดความล่าช้าและไม่ตอบสนองความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง จึงต้องมีการคืบหน้าให้ท้องถิ่นและประชาชนได้จัดการศึกษาเองอีกครั้ง

3.4 ด้านหลักการบริหารตนเอง ศึกษาบริบทของสถานศึกษาอย่าง เพื่อให้เข้าใจถึงความต้องการของสถานศึกษาและชุมชนอย่างแท้จริง สามารถร่วมมือแก้ปัญหาโดยตัดสินใจได้ทันต่อสถานการณ์ มีส่วนร่วมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม บริบทของชุมชนมากที่สุด แต่ยังคงตอบสนองนโยบายจากหน่วยงานต้นสังกัด สอดคล้องกับงานวิจัยของ เพชรรัตน์ สีหาทัพ (2561) ผลการวิจัยพบว่าแนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในด้านหลักการบริหารตนเอง ควรกำหนดแนวทางในการบริหาร ไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน แผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาควรมาจากการวิเคราะห์ SWOT จุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหา อุปสรรค มีการการระดมข้อมูลกำหนดกลยุทธ์ ยุทธศาสตร์ของโรงเรียน ให้ชุมชนมีส่วนร่วม สถานศึกษามีการบริหารจัดการ จากสภาพจริง เพื่อเตรียมความพร้อมในการพัฒนาผู้เรียนตามที่สถานศึกษา ชุมชนและผู้เรียนต้องการ

3.5 ด้านหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล สถานศึกษาควรมีการพัฒนาศักยภาพของครูหรือบุคลากรผู้รับผิดชอบ เพื่อให้มีความรู้และทักษะในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ส่งเสริมบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีส่วนร่วมในการติดตามการดำเนินงานของสถานศึกษาอย่างใกล้ชิด พัฒนาระบบสารสนเทศให้เป็นปัจจุบัน เพื่อให้สามารถตรวจสอบได้ และพร้อมเผยแพร่ต่อสาธารณชนอย่างโปร่งใส เป็นไปตามมาตรฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิจิต อ่อนจันทร์ และ ภูมิพิพัฒน์ รักพรหมงคล (2564) ผลการวิจัยพบว่าแนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) ในด้านหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล ควรรายงานผลการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนทั้ง 3 ด้าน ทั้งนี้เพราะสถานศึกษาไม่ได้สะท้อน ผลการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาใน 3 มาตรฐาน คือ 1) คุณภาพของผู้เรียน 2) กระบวนการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา และ 3) กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการวิเคราะห์จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา ระบุแนวทางการพัฒนา เพื่อนำเสนอรายงานผลการจัดการศึกษาในรอบปีที่ผ่านมาให้ต้นสังกัดและสาธารณชนได้รับทราบ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

1. ระดับนโยบาย

หน่วยงานที่มีหน้าที่กำหนดนโยบาย ควรส่งเสริมให้สถานศึกษาขึ้นพื้นฐานในสังกัดใช้หลักการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานโดยทั่วถึง มอบอำนาจการบริหารให้กับสถานศึกษาโดยตรง เพื่อให้สามารถดำเนินการบริหารจัดการได้อย่างคล่องตัว สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นอย่างแท้จริง และควรนำแนวทางที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ไปเป็นเครื่องมือในการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และให้คำแนะนำในการบริหารสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางให้สถานศึกษาบริหารจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพสืบไป

2. ระดับสถานศึกษา

สถานศึกษาควรจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และขยายผลแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาตามหลักการกระจายอำนาจ การบริหารแบบมีส่วนร่วม คำนึงอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน การบริหารตนเอง และตรวจสอบและถ่วงดุล จัดทำคู่มือหรือแนวทางการพัฒนาสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของสถานศึกษา

3. ระดับบุคลากร

บุคลากรหรือผู้ที่เกี่ยวข้องควรสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีการติดต่อประสานงานกับบุคลากรจากสถานศึกษาอื่นผ่านช่องทางออนไลน์ และกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อร่วมกันพัฒนาการมีส่วนร่วมในสถานศึกษา รวมถึงเข้าร่วมการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับหลักการและแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และร่วมสะท้อนปัญหาของการมีส่วนร่วมในสถานศึกษา เพื่อร่วมกันจัดทำเป็นแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน
2. ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการรับรู้บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
3. นำแนวทางที่ได้จากการศึกษาไปสู่การปฏิบัติอย่างน้อย 1 ปีการศึกษา และเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจก่อน และหลังการนำแนวทางไปใช้
4. ควรศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในยุคดิจิทัล
5. ควรศึกษาเปรียบเทียบแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับการบริหารรูปแบบอื่น

องค์ความรู้ใหม่

การกระจายอำนาจอย่างแท้จริงคือการมอบอำนาจให้ ผู้บริหาร ครูผู้สอน และชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับบริบทชุมชน โดยไม่ต้องรอคำสั่งจากผู้บริหารระดับสูง หรือ

นโยบายส่วนกลาง และควรส่งเสริม สนับสนุนให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง โดยเน้นการมีส่วนร่วมเชิงปฏิบัติ ให้ความสำคัญในการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา ชุมชน หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน ช่วยให้การบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีประสิทธิภาพ เกิดผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม ตอบสนองความต้องการของชุมชน และสร้างการศึกษาที่มีคุณภาพ โดยใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสมัยใหม่ช่วยอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานแต่ละด้าน

เอกสารอ้างอิง

- จิระศักดิ์ อบอวย. (2564). การศึกษาปัญหาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในนครสวรรค์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- พัชรพร พรหมกิ่งแก้ว และไพโรจน์ รัตนชูวงศ์. (2565). แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเทศบาลเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย. วารสารวารสารครุศาสตร์วิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 7(1), 205.
- เพชรรัตน์ สีหาทัพ. (2561). สภาพและแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ไพโรจน์ รัตนชูวงศ์. (2561). การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โรงเรียนบ้านป่าตึง(วิทยประชา). (2565). รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ประจำปีการศึกษา 2565.
- โรงเรียนบ้านสนโค้ง. (2565). รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ประจำปีการศึกษา 2565. เชียงราย: โรงเรียนบ้านสนโค้ง.
- วาสนา สีแดง. (2562). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนห้วยกระเจาพิทยาคม. วิทยานิพนธ์ ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิจิต อ่อนจันทร์ และ ภูมิพัฒน์ รักพรหมคล. (2564). แนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) ในกลุ่มคลองน้ำไหล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, 13(1), 1-22.
- สมหวัง ศรีหะวงศ์. (2563). ผลของการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของประชาชนต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด, 15(2), 21-34.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2560 – 2579. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

อนุวัตร สุธรรมปวง. (2562). *แนวทางการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านป่าเหมือด ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

อุทัย บุญประเสริฐ. (2545). *การบริหารจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

Taro Yamane. (1967). *Statistics: An introductory analysis*. New York: Harper & Row.

รูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริม การจัดการเรียนรู้เชิงรุกโรงเรียนนารีนุกูล

วันเพ็ญ วงษ์จันทร์

โรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ

*Corresponding author e-mail: kag.wanphen@gmail.com

(Received: 16 January 2024, Revised: 20 March 2024, Accepted: 22 March 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 2. เพื่อพัฒนารูปแบบ 3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบ 4. เพื่อประเมินรูปแบบ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยมีขั้นตอนการวิจัย ระยะที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโรงเรียนนารีนุกูล ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบ ระยะที่ 3 การศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบ ฯ ระยะที่ 4 การประเมินรูปแบบ ฯ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหาร 4 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 14 คน ครู 124 คน และนักเรียนที่กำลังศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 จากตาราง Krejcie & Morgan 350 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบบบันทึก แบบทดสอบ และแบบประเมิน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาโดยใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น ค่าคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ และค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น ผลวิจัยพบว่า 1) ปัจจุบันการพัฒนาครู ฯ โดยรวมมีการปฏิบัติปานกลาง ความคาดหวังโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจัดลำดับจากมากไปหาน้อย ด้านการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ ด้านทีมร่วมมือรวมพลัง และการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน 2) รูปแบบ มี 6 องค์ประกอบ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา การดำเนินการ การประเมินผล และเงื่อนไขความสำเร็จ และคู่มือมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 3) การทดลองใช้รูปแบบ พบว่า 1) ครูมีความรู้ความเข้าใจหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 2) ประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ พบว่า 2.1) การวางแผนการจัดการเรียนรู้ หลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 2.2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 2.3) การวัดและประเมินผลหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 4) การประเมินรูปแบบ พบว่า ความเป็นไปได้ และความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ความพึงพอใจต่อรูปแบบอยู่ในระดับมาก ความพึงพอใจของนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบการพัฒนาครู; ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ; การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

Teacher development model using a professional learning community to promote active learning at Narinukun School

Wanphen Wongchan

Benchama Maharat School, The Secondary Educational Service Area Office
 Ubon Ratchathani-Amnat Charoen

*Corresponding author e-mail: kag.wanphen@gmail.com

(Received: 16 January 2024, Revised: 20 March 2024, Accepted: 22 March 2024)

ABSTRACT

The purposes research 1) to study basic information on teacher development using a professional learning community 2) to develop a teacher development model 3) to experiment with a teacher development model and 4) to evaluate a teacher development model by using mixed methods between the qualitative research and quantitative research. The stages of research were Stage 1: Studied basic information on teacher development using professional learning community to enhance active learning. Stage 2: Developed a teacher development model. Stage 3: Studied the result of model implementation. 4: Evaluated a teacher development model. The samples consisted of 4 school administrators, 14 basic educational committees, 124 teachers, 350 students studies at M.1-6: by Krejcie & Morgan. The instruments were questionnaire, record form, test and an evaluation form. The statistics were percentage, mean, standard deviation, t-test, reliability coefficient, relative growth scores and priority needs index. Findings were: 1. The current teacher development overall was moderate performance while the overall expectation was high level and when arranged in descending order were professional learning and developing, teamwork and creating. 2. There were 6 factors ; principles, objectives, content, operations, evaluation and success conditions. The format were overall at a high level. 3. Experimenting found 1) teachers had a high level of knowledge and understanding and after was higher than before significantly at .05. 2) The results of teachers' evaluation were; 2.1) Teachers were plan active learning after the development at a higher level than before significantly at .05. 2.2) Teachers were organize after the development higher than before significantly at .05. 2.3) Measuring learning outcomes after development was higher than before significantly at .05. 4.) The evaluation found the overall feasibility and usefulness were highest level. The satisfaction was at a high level and student satisfaction was highest level.

Keywords: teacher development model; professional learning community; active learning management

บทนำ

แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2560 - 2579 ได้กำหนดแนวทางพัฒนาคุณภาพครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา โดยพัฒนาระบบการพัฒนาวิชาชีพของครูในสถานศึกษาด้วยการส่งเสริมให้ มีชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อให้ครูเกิดสังคมนการเรียนรู้ในการพัฒนาและช่วยเหลือผู้เรียนในสถานศึกษา และระหว่างสถานศึกษา รวมทั้งแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสร้างสังคมครูที่เข้มแข็งในการพัฒนาตนเอง และนักเรียนให้เต็มศักยภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) และสอดคล้องกับสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีนโยบายให้ดำเนินงานสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็น กระบวนการสร้างการเปลี่ยนแปลง โดยเรียนรู้จากการปฏิบัติงานของกลุ่มบุคคลที่มาร่วมตัวกันเพื่อทำงาน ร่วมกัน และสนับสนุนกันและกันมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนร่วมกันวางเป้าหมายการ เรียนรู้ของผู้เรียนและตรวจสอบสะท้อนผลการปฏิบัติงานทั้งในส่วนบุคคลและผลที่เกิดขึ้นโดยรวมผ่าน กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การวิพากษ์วิจารณ์ การทำงานร่วมกัน การร่วมมือร่วมพลัง โดยมุ่งเน้นและ ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นองค์รวม (สำนักพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560)

ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) เป็นการผสมผสานแนวคิด 2 ประการ ได้แก่ ความเป็นมืออาชีพ (Professional) และชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Learning Community) เป็นการรวมกลุ่มบุคคลผู้ประกอบวิชาชีพครู โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพและคุณภาพ ของผู้เรียนร่วมกันผ่านกระบวนการร่วมมือร่วมใจ (Collaborative Learning) การเรียนรู้ประสบการณ์การ ปฏิบัติงานในพื้นที่ (Field) และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Sharing Learning) อย่างต่อเนื่อง จุดเน้นของ ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ คือ การเรียนรู้ที่เป็นมากกว่าการแลกเปลี่ยนวิธีสอน การทำงานร่วมกัน และ ความรับผิดชอบต่อกันเอง องค์ความรู้ที่เกิดจากการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนของครูแต่ละคนจะ ได้รับการนำมาจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ และนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันอย่างต่อเนื่อง ช่วย ให้ครูมีเทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอน ส่งผลให้จัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดการ ปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2559) สุวิมล ว่องวาณิช (2561) กล่าวว่า ชุมชนการ เรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นกระบวนการในการพื้นที่การเรียนรู้สำหรับครู มีประโยชน์ต่อการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของครูทำให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของครูที่ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและพัฒนา เพื่อให้เกิดผลต่อผู้เรียน งานวิจัยต่างประเทศ พบว่า ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมีคุณค่าและมีความสำคัญ ในการสร้างวัฒนธรรมการทำงานแบบร่วมมือ และเอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนเป็น รายบุคคลและรายกลุ่ม และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Hord (1997) ที่ยืนยันว่าการดำเนินการรูปแบบ ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพทั้งด้านวิชาชีพ และผลสัมฤทธิ์ของ นักเรียน นอกจากนั้นผู้วิจัยได้สังเคราะห์งานวิจัยของ นักวิชาการ คือ ปองทิพย์ เทพอารีย์, มารุต พัฒนา, สมุทร สมปอง (2558) สุธีภรณ์ ขนอม (2559) จิราพร รอดพ่วง และคณะ (2560) พบว่า การพัฒนาครูโดย ใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสามารถพัฒนาครูให้มีสมรรถนะทางวิชาชีพที่สูงขึ้น

โรงเรียนนารีนุกูล สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2563 พบว่า คะแนนเฉลี่ย 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ เท่ากับ 36.84 จากผลดังกล่าว พบว่า คะแนนเฉลี่ยน้อยกว่า 50 คะแนนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ (โรงเรียนนารีนุกูล, 2563) ปีการศึกษา 2563 พบว่า คะแนนเฉลี่ย 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ เท่ากับ 36.54 เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมของประเทศ ผลการทดสอบของโรงเรียนนารีนุกูล มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าระดับประเทศทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 50 คะแนนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ (โรงเรียนนารีนุกูล, 2564) เมื่อพิจารณาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ หลัก พบว่า มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับ 3 ขึ้นไป ปีการศึกษา 2563 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 75.10 ซึ่งมีค่าต่ำกว่าเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนด คือ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 เมื่อพิจารณาเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนดทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ร้อยละ 68.61 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ร้อยละ 77.43 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ร้อยละ 72.90 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ร้อยละ 77.59 และกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ร้อยละ 78.96

ผลการจัดการศึกษาชี้ให้เห็นว่า การพัฒนาคุณภาพนักเรียนของโรงเรียนนารีนุกูลยังไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อวิเคราะห์ถึงสาเหตุที่ทำให้การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร พบประเด็นสำคัญ 1) พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู 2) พื้นฐานครอบครัวของนักเรียน และ 3) พื้นฐานความรู้ของนักเรียน การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยให้ความสนใจในประเด็นพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู เนื่องจากครูเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพ ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะรองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานวิชาการ จึงหาแนวทางวิธีการพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและสามารถพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น โดยเล็งเห็นความสำคัญของการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จึงนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาครูให้มีสมรรถนะทางวิชาชีพที่สูงขึ้น โดยแนวคิดของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพนั้นเป็นการรวมกลุ่มครูเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูผ่านกระบวนการร่วมมือร่วมใจมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ช่วยเหลือกันทำให้เกิดการพัฒนาต่อเนื่องนอกจากนี้จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจในการพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโรงเรียนนารีนุกูลเพื่อให้ครูมีความรู้ความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานการพัฒนาคูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโรงเรียนนารีนุกูล
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาคูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโรงเรียนนารีนุกูล
3. เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาคูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโรงเรียนนารีนุกูล
4. เพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาคูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโรงเรียนนารีนุกูล

ระเบียบวิธีวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานการพัฒนาคูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโรงเรียนนารีนุกูล ตัวแปรที่ศึกษา คือ 1) แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) ข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบพัฒนาคูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโรงเรียนนารีนุกูล และ 3) ความต้องการในการใช้รูปแบบการพัฒนาคูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประชากร ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู และนักเรียนที่กำลังศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 6 ปีการศึกษา 2564 และกลุ่มตัวอย่าง ได้มาจากการเปิดตาราง Krejcie & Morgan (สุจิตรา เทียนสวัสดิ์, 2562) และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการพัฒนาคู ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและครู กลุ่มผู้ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ คือ ผู้เชี่ยวชาญ โดยมีคุณสมบัติด้านการศึกษา ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านการวิจัยการวัดและประเมินผล ระยะเวลาดำเนินการ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564

ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบฯ ตัวแปรที่ศึกษา คือ ร่างรูปแบบฯ 2.1) ด้านเนื้อหา คือ คุณภาพของรูปแบบ ประกอบด้วย 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) การดำเนินการ 5) การประเมินผล และ 6) เงื่อนไขความสำเร็จ และ คุณภาพของคู่มือการใช้รูปแบบ ประกอบด้วย ความเป็นมา/วัตถุประสงค์ของคู่มือการใช้รูปแบบ คำชี้แจงของคู่มือการใช้รูปแบบ แผนการดำเนินการจัดกิจกรรมเนื้อหา และเครื่องมือการวัดและประเมินผล 2.2) ด้านแหล่งข้อมูล คือ ร่างรูปแบบที่ได้จากผลการศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีจาก เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) และการนำรูปแบบที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ โดยการประชุมสัมมนา

ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) เพื่อการตรวจสอบความเหมาะสม ระยะเวลาดำเนินการ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564

ระยะที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบ ตัวแปรที่ศึกษา คือ ผลการทดลองใช้และผลการประเมินรูปแบบ 3.1) ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหาร และครูผู้สอน จากกลุ่มตัวอย่างโดยดำเนินการก่อนการพัฒนา (Plan) ประชุมชี้แจงรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินการตามรูปแบบ ระยะเวลาดำเนินการ รูปแบบการพัฒนา การติดต่อสื่อสารระหว่างผู้วิจัยและผู้เข้ารับการพัฒนา ระหว่างดำเนินการพัฒนา (Do) ทดลองใช้รูปแบบและประเมินหลังการพัฒนา (Check) ประกอบด้วย ประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู และการสะท้อนผลการดำเนินการ (Action) ระยะเวลาดำเนินการ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564

ระยะที่ 4 การประเมินผลรูปแบบ ได้แก่ 1) ประเมินผลงาน/ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 2) ประเมินความเป็นไปได้ และประโยชน์ของรูปแบบ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหาร และครูผู้สอน 3) ประเมินความพึงพอใจของผู้รับการพัฒนามีต่อรูปแบบ โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และครู จากกลุ่มตัวอย่าง 4) ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนเชิงรุกของครู กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ นักเรียน ที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง ระยะเวลาดำเนินการ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยมี 4 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานการพัฒนาคูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และครู 142 คน และผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบ ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน ระยะที่ 3 การศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบ ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหาร และครู 128 คน ระยะที่ 4 การประเมินรูปแบบ ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และครู จำนวน 142 คน และผู้เรียน 350 คน

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สรุปผลการวิจัยดังนี้

1.1 การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 1) แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ 2) แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคู 3) แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ 4) แนวคิดเกี่ยวกับชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 5) แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 6) บริบทโรงเรียนนารีนุกูล และ 7) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2 สภาพปัจจุบันในการพัฒนาคูโดยภาพรวมมีการปฏิบัติระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการร่วมกันรับผิดชอบ ฯ รองลงมา คือ ด้านการสะท้อนผล สภาพที่คาดหวัง ฯ โดยรวมอยู่

ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านภาวะผู้นำร่วม รองลงมา คือ ด้านการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ ดังตาราง

การพัฒนาครูโดยใช้ชุมชน การเรียนรู้ทางวิชาชีพ	สภาพปัจจุบัน (P)			สภาพที่คาดหวัง (I)			PNI _{modified}	อันดับ
	$\bar{X}$	S	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{X}$	S	ระดับ ความคิดเห็น		
1. การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน	2.97	0.85	ปานกลาง	4.39	0.51	มาก	0.48	3
2. ทีมร่วมมือรวมพลัง	2.92	0.82	ปานกลาง	4.35	0.51	มาก	0.49	2
3. การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ	2.75	0.66	ปานกลาง	4.44	0.56	มาก	0.61	1
4. การร่วมกันรับผิดชอบ ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	3.17	0.39	ปานกลาง	4.41	0.41	มาก	0.39	6
5. การสะท้อนการปฏิบัติงาน	3.12	0.51	ปานกลาง	4.39	0.48	มาก	0.41	5
6. ภาวะผู้นำร่วม	3.08	0.38	ปานกลาง	4.45	0.40	มาก	0.44	4
รวม	3.00	0.46	ปานกลาง	4.40	0.40	มาก	0.47	

2. ผลการสร้างรูปแบบ ฯ มี 6 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) การดำเนินการ 5) การประเมินผล และ 6) เงื่อนไขความสำเร็จ ซึ่งรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังตาราง

ด้าน	รายการ	ระดับความเหมาะสม (N=7)		ระดับ
		μ	σ	
1	หลักการ	4.41	0.43	มาก
2	วัตถุประสงค์	4.33	0.41	มาก
3	เนื้อหา/ความรู้	4.44	0.29	มาก
4	การดำเนินการ	4.37	0.35	มาก
5	การประเมินผล	4.44	0.33	มาก
6	เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ	4.28	0.67	มาก
	โดยภาพรวม	4.38	0.19	มาก

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบ ฯ สามารถสรุปผลการวิจัยดังนี้

3.1 ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โดยรวมมีการพัฒนาในระดับสูง และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังการพัฒนา พบว่า ครูที่เข้าร่วมการ

พัฒนาความรู้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก หลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตาราง

ตัวแปรที่ศึกษา	การทดสอบ (n = 128)				t	df	sig
	ก่อนการพัฒนา(50)		หลังการพัฒนา (50)				
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S			
ความรู้ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	19.07	0.20	43.21	0.14	119.14	172	0.05

3.2 ผลการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยภาพรวมก่อนการพัฒนาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสูงสุด คือ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ รองลงมา คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ตามลำดับ และครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยภาพรวมหลังการพัฒนาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับความสามารถในการจัดการเรียนการสอนเชิงรุกสูงสุด คือ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ รองลงมา คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีรายละเอียดดังนี้

3.2.1 ด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกก่อนการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง และครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หลังการพัฒนาอยู่ในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติระหว่างก่อนและหลังการพัฒนา พบว่า หลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หลังการพัฒนาอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติระหว่างก่อนและหลังการพัฒนา พบว่า หลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตาราง

ตัวแปรที่ศึกษา	การปฏิบัติ (n = 124)				t	df	sig
	ก่อนการพัฒนา		หลังการพัฒนา				
	$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S			
การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู	3.25	0.31	4.30	0.30	29.30	123	.05

3.2.3 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ครูมีความสามารถในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ก่อนการพัฒนาอยู่ในระดับมาก และหลังการพัฒนาอยู่ในระดับมาก เช่นกัน เมื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติระหว่างก่อนและหลังการพัฒนา พบว่า หลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตาราง

ตัวแปรที่ศึกษา	การปฏิบัติ (n = 100)				t	df	sig
	ก่อนการพัฒนา		หลังการพัฒนา				
	$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S			
การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู	3.79	0.40	4.39	0.27	13.75	123	.05

4. ผลการประเมินรูปแบบ ฯ สามารถสรุปผลการวิจัยดังนี้

4.1 ผลการประเมินความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบฯ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

ที่	รายการ	ระดับการประเมิน (n = 142)		ระดับ
		$\bar{X}$	S	
1	ด้านความเป็นไปได้	4.58	0.39	มากที่สุด
2	ด้านความเป็นประโยชน์	4.62	0.44	มากที่สุด
	ภาพรวม	4.60	0.35	มากที่สุด

4.2 ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการดำเนินงานตามรูปแบบ ฯ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าสูงสุด คือ ด้านการร่วมกันรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน รองลงมาคือ ด้านการสะท้อนผลการปฏิบัติงาน และด้านการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ ดังตาราง

ที่	รายการประเมิน	ผลการประเมิน (n = 142)		
		$\bar{X}$	S	แปลผล
1	ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Shared Vision)	4.43	0.33	มาก
2	ด้านทีมร่วมมือรวมพลัง (Collaborative Teamwork)	4.38	0.43	มาก
3	ด้านการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ (Professional Learning and Development)	4.48	0.33	มาก
4	ด้านการร่วมกันรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน (Collective Responsibility for Student Learning)	4.51	0.32	มากที่สุด
5	ด้านการสะท้อนผลการปฏิบัติงาน (Reflective Dialogue)	4.49	.35	มาก
6	ด้านภาวะผู้นำร่วม (Shared Leadership)	4.29	0.40	มาก
	ภาพรวม	4.43	0.25	มาก

4.3 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวางแผนจัดการเรียนรู้ รองลงมาคือ ด้านสื่อการเรียนรู้ และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังตาราง

ที่	รายการ	ผลการประเมิน (n=350)		
		$\bar{X}$	S	แปลผล
1	ด้านการวางแผนจัดการเรียนรู้	4.65	0.36	มากที่สุด
2	ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.48	0.35	มาก
3	ด้านสื่อการเรียนรู้	4.49	0.39	มาก
4	ด้านการวัดและประเมินผล	4.47	0.38	มาก
	ภาพรวม	4.52	0.24	มากที่สุด

อภิปรายผล

1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน พบว่า ครูต้องการพัฒนาตนเองในการจัดการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ ด้านที่รวมเมื่อรวมพลังและด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน สอดคล้องกับ สนั่น วงษ์ดี (2561) พบว่า ครูมีความต้องการพัฒนาตนเองด้านสื่อการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการสอน เทคนิคการสอนและด้านบุคลิกลักษณะของครู สอดคล้องกับ ศราวุธ แวงธิดาร (2562) ความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI Modified) และลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาแนวทางพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยหลักการในการพัฒนา ธงชัย คำปวง (2561) ที่ว่า หลักการพัฒนาครูยึดหลักการที่สำคัญ คือ การพัฒนาครูต้องสนองความต้องการและความจำเป็น และสอดคล้องกับนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของสถานศึกษา

2. ผลการสร้างรูปแบบ มี 6 องค์ประกอบ คือ หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ เนื้อหา การดำเนินการ การประเมินผล และเงื่อนไขความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ประคอง รัศมีแก้ว (2563) การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ หลักการวัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการ และการวัดและประเมินผล และสอดคล้องกับแนวคิดของ มานพ จิตแมน (2563) ที่กล่าวว่า องค์ประกอบของขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นที่ 2 ขั้นการปฏิบัติ ขั้นที่ 3 ขั้นการสรุป ขั้นที่ 4 ขั้นทบทวนและการนำไปใช้ และยังสอดคล้องกับแนวคิด สัมฤทธิ์ ห้าวหาญ (2558) องค์ประกอบของรูปแบบที่สำคัญ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ และเงื่อนไขความสำเร็จ

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบ พบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การวางแผนการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา ครูมีความรู้สึกที่ดีต่อ

การใช้รูปแบบ สามารถนำไปพัฒนาตนเองและพัฒนาต่อยอดเพื่อเพิ่มสมรรถนะของตนเองในการจัดการเรียนรู้สู่การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ส่งผลให้มีการพัฒนาวิชาชีพให้กับตนเอง หากแต่คุณภาพของผู้เรียนที่ยังไม่บรรลุเป้าหมาย จึงควรให้มีการปรับรูปแบบ ให้เหมาะสมกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สอดคล้องกับ ชีระชัย รัตนรังษี (2560) ประสิทธิผลของรูปแบบ คือ ความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งได้ข้อสรุปจากการศึกษาเอกสาร (Document Research) โดยการศึกษาแนวคิดทฤษฎี แหล่งเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ของ Husen, & Postlethwaite (1994) ที่ว่าองค์ประกอบรูปแบบต้องสามารถนำไปสู่การทำนายผลที่เกิดขึ้น และสามารถสังเกตได้ และรูปแบบช่วยจินตนาแนวความคิดรวบยอด และช่วยสืบเสาะหาความรู้หาความสัมพันธ์ของสิ่งที่กำลังศึกษา ซึ่งรูปแบบมีความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างมากกว่าความสัมพันธ์เชิงเชื่อมโยง

4. ผลการประเมินรูปแบบ พบว่า รูปแบบมีความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากมีการพัฒนารูปแบบ ครบตามขั้นตอนซึ่งมาจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การพัฒนารูปแบบ การทดลองใช้รูปแบบ การนำรูปแบบสู่การปฏิบัติ และประเมินผล จึงทำให้รูปแบบ มีประสิทธิภาพ มีความเหมาะสมมีความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ สุธิกรณ์ ขนอม (2559) ผลการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบมีความเหมาะสมสอดคล้องและมีความเป็นไปได้ในระดับมาก สอดคล้องกับ กิ่งแก้ว ภูทองเงิน (2561, 183-186) รูปแบบการพัฒนาคูตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีความเป็นประโยชน์และเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ สุภาวดี ปกครอง และสุวัฒน์ จุลสุวรรณ (2561: 52) ระบบการพัฒนาคูโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนประถมศึกษา มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

5. ข้อค้นพบที่สำคัญ คือ เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบคือสิ่งสำคัญที่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องร่วมกันวางแผนการดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินงานโดยการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาที่ให้ความร่วมมือร่วมแรงรวมพลัง นอกจากนี้แล้วการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันผ่านกระบวนการนำเสนอผลงาน (Symposium) อย่างต่อเนื่องส่งผลให้ครูมีความสุขในการทำงานร่วมกันเพื่อพัฒนาผู้เรียนและเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่บุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับชีระ ฤๅญเจริญ (2550) สมาน อัสวภูมิ (2550) สุรีย์รัตน์ นนทตุลา (2555) สัมฤทธิ์ ห้าวหาญ (2558) และเพ็ญผกา กาญจนภาส (2560) ที่มองเห็นความสำคัญของเงื่อนไขความสำเร็จมีความสำคัญในการพัฒนารูปแบบ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1.1 โดยผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษารายละเอียด และวิเคราะห์รูปแบบการพัฒนาคูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโรงเรียนนารีนุกูล ก่อนนำไปใช้

1.2 ด้านความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ ผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีการกำหนดนโยบาย แนวทางหรือส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอย่างจริงจัง เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

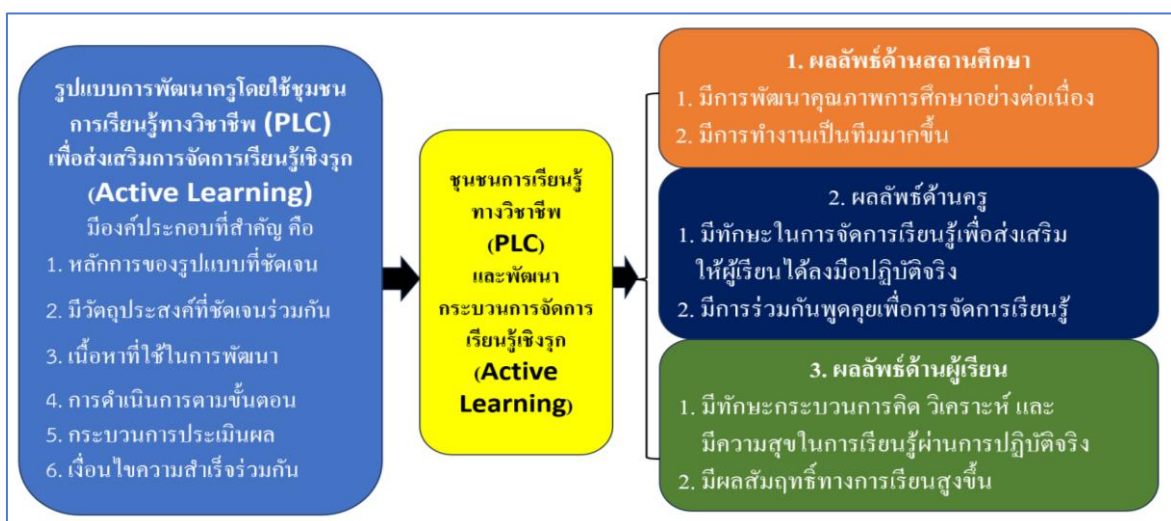
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากการศึกษาสภาพปัจจุบันการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สถานศึกษาควรมีการศึกษากลยุทธ์หรือรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพของครู

2.2 ควรมีการศึกษารูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในโรงเรียนขนาดอื่นๆ เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของสถานศึกษาที่แตกต่างกัน

องค์ความรู้ใหม่

รูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโรงเรียนนารีนุกูล โดยสถานศึกษานำแนวนโยบายการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Professional Learning Community: PLC) มาใช้จริงส่งผลให้ครูมีการพูดคุยกันมากขึ้นทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกันและต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งการปรึกษาหารือการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียน พัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะและกระบวนการทำงานได้ด้วยตนเองผ่านการลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งกระบวนการเรียนรู้เชิงรุก หรือ Active Learning มี 5 ขั้นตอน คือ การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Shared Vision: S) การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม (Team Learning: T) การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning Management: A) การสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ (Reflection: R) และการแสดงผลงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน (Show & Share: 2S) ข้อค้นพบที่สำคัญคือ ครูมีความสุขในการพัฒนาการเรียนการสอนและได้พัฒนาวิชาชีพอีกด้วย ดังภาพประกอบ

เอกสารอ้างอิง

- กิ่งแก้ว ภูทองเงิน. (2561). รูปแบบการพัฒนาครูตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน ระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- จิราพร รอดพ่วง, มารุต พัฒนาผล, วิชัย วงษ์ใหญ่และสุพิน บุญช่วงศ์. (2560). การพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการเรียนรู้การคิดอย่างเป็นระบบและการสร้างสรรค์นวัตกรรมของนักศึกษาวิชาชีพครู. วารสาร Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 10(1), 281-296.
- ธงชัย คำปวง. (2561). การพัฒนาครูแบบองค์รวมโดยการเทียบเคียงสมรรถนะ. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา ดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยนครสวรรค์.
- ธีระ รุญเจริญ. (2560). ความเป็นมืออาชีพการบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- ธีระชัย รัตนรังสี. (2560). การพัฒนารูปแบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยในการพัฒนาทักษะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปองทิพย์ เทพอารีย์ และมารุต พัฒนาผล. (2557). การพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพสำหรับครูประถมศึกษา. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 6(2), 284-296.
- ประคอง รัตมีแก้ว. (2563). การพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารสิทธิธรรมปริทรรศน์, 21(2), 360-374.
- มานพ จิตมั่น. (2563). การพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนเทศบาลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์. วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 11(1), 45-53.
- เพ็ญผกา กาญจนภาส. (2560). การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- โรงเรียนนารีนุกูล. (2563). รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาโรงเรียนนารีนุกูล ปีการศึกษา 2563. อุบลราชธานี: โรงเรียนนารีนุกูล.
- _____. (2564). รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาโรงเรียนนารีนุกูล ปีการศึกษา 2564. อุบลราชธานี: โรงเรียนนารีนุกูล.

- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2559). ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ. สารานุกรมการศึกษาร่วมสมัยเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีในโอกาสฉลองพระชนมายุ 5 รอบ 2 เมษายน 2558. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- ศราวุธ แวงอิสาร. (2562). การพัฒนาแนวทางพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2. วิทยานิพนธ์สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยนครพนม.
- สมุทร สมปอง. (2558). การพัฒนารูปแบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียนประถมศึกษา: การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สนั่น วงษ์ดี. (2561). การพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนด้วยวิธีสหสาขาวิชาชีพ ทางปัญญาสำหรับพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สมาน อัสวภูมิ. (2550). การใช้วิจัยพัฒนารูปแบบในวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2(2), 83-94.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2560-2579. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). คู่มือประกอบการอบรมการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC (Professional Learning Community) “ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ” สถานศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สุจิธรณ์ ขนอม. (2559). รูปแบบการบริหารชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนภาษาไทยของครูในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุภาวดี ปกครอง และสุวัฒน์ จุลสุวรรณ. (2561). การพัฒนาครูโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนประถมศึกษา. วารสารสุทธิปริทัศน์, 32(101), 51-67.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2561). การส่งเสริมกระบวนการ PLC ให้มีประสิทธิภาพ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ: พลังครูขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาไทย. ในการประชุมวิชาการของคุรุสภา ประจำปี 2561; หน้า 26-40. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การค้ำของ สกสค.
- สุจิตรา เทียนสวัสดิ์. (2562). การพัฒนาเครื่องมือสำหรับการวิจัยทางพยาบาล. เชียงใหม่: สยามพิมพ์นานาชาติ.

- สุริรัตน์ นนท์ตุลา. (2555). *การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา*. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สัมฤทธิ์ ห้าวหาญ. (2558). *รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Hord, S.M. (1997). *Professional Learning Communities: Communities of Inquiry and Improvement*. Austin: Southwest Educational Development Laboratory.
- Husen, T. & Postlethwaite. N.T., (1994) *The international encyclopedia of education*, 2nd ed, New York: Pergawon press Inc.,.

Models and Model Development through Research in Educational Administration

Saman Asawapoom

Department of Educational Administration, Faculty of Education and Human Development,
Sisaket Rajabhat University
Corresponding author e-mail: samubon@hotmail.com

(Received: 2 January 2024, Revised: 30 January 2024, Accepted: 1 February 2024)

ABSTRACT

A model is a technical term used to represent a theoretical concept or practical work design that aims to improve operational effectiveness. While a theory or work design itself may not inherently qualify as a model, but its structure and content can be developed into theoretical or work-design models, much like versions of computer applications. Therefore, when discussing model development, mostly it pertains to the process of developing a theory or work design. However, this paper will predominantly focus on the development of work-design models rather than theoretical models. It aims to cover the fundamental concepts of models, model development, model verification, and conclusion. As result, the paper covers the fundamental concepts of models, which is divided into two main sub-topics, namely model definitions and components of work-design models. The second main topic is model development through research, which is discussed on approaches and research designs on model development. The last topic proposes how the models are evaluated. The findings shall be presented as follow.

Keywords: model; model development; research; educational administration

รูปแบบและการพัฒนารูปแบบโดยการวิจัยในการบริหารการศึกษา

สมาน อัสวภูมิ

สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

*Corresponding author e-mail: samubon@hotmail.com

(Received: 2 January 2024, Revised: 30 January 2024, Accepted: 1 February 2024)

บทคัดย่อ

รูปแบบเป็นศัพท์เทคนิคที่ใช้เป็นสื่อกลางแทนมโนทัศน์เชิงทฤษฎี หรือการออกแบบวิธีการปฏิบัติงานที่มุ่งยกระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่ง ขณะที่ตัวทฤษฎี หรือวิธีปฏิบัติงานเหล่านั้นอาจไม่เป็นรูปแบบด้วยตัวเอง แต่โดยโครงสร้างของแนวคิดของทฤษฎีหรือวิธีการปฏิบัติงานเหล่านั้นก็จะสามารถพัฒนาต่อให้เป็นรูปแบบเชิงทฤษฎี หรือการปฏิบัติงานได้ คล้ายกับโปรแกรมใช้งานของเวอร์ชันคอมพิวเตอร์รุ่นต่างๆ นั่นเอง ดังนั้นเมื่อกล่าวถึงการพัฒนาารูปแบบก็จะหมายถึงการพัฒนาตัวแบบเชิงทฤษฎี หรือวิธีการปฏิบัติงาน อย่างไรก็ตามบทความนี้มุ่งเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ การปฏิบัติงานมากกว่ารูปแบบเชิงทฤษฎี โดยบทความนี้มุ่งศึกษาแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับรูปแบบ การพัฒนารูปแบบ การตรวจสอบรูปแบบ และบทสรุป ผลการศึกษาที่ปรากฏในบทความนี้ประกอบด้วยเนื้อหาหลักดังนี้ เรื่องแรกคือแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับรูปแบบ ซึ่งมีสองประเด็นย่อยคือความหมายและองค์ประกอบของรูปแบบ เรื่องที่สองเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบโดยวิธีการวิจัย ซึ่งแบ่งเป็นสองส่วนย่อยคือวิธีทัศน์ในการวิจัย และการออกแบบการวิจัย ส่วนเรื่องสุดท้ายคือการประเมินรูปแบบ ซึ่งจะนำเสนอแนวทางในการประเมินรูปแบบ รายละเอียดของสาระทั้งหมดจะได้นำเสนอต่อไป

คำสำคัญ: รูปแบบ; การพัฒนารูปแบบ; การวิจัย; การบริหารการศึกษา

INTRODUCTION TO MODEL AND MODEL DEVELOPMENT

When I was a graduate student at Chulalongkorn University in Thailand in the 1990s, the word "model" was adopted as a policy for conducting dissertations within the department. This policy stated that doctoral candidates were required to propose their own models as the final products of their dissertation. However, at that time, the word "model" was not yet well-defined or understood.

After reviewing the literature, I (Saman Asawapoom, 1994) identified four types of models: a simplified model of a thing, a mathematical model, a theoretical model, and a work-designed model. A simplified model of a thing refers to a prototype or scaled-down version of something, such as a building or an airplane. A mathematical model uses numbers and mathematical concepts to propose a formula or relationship. A theoretical model consists of concepts that are proposed to describe or explain a phenomenon. Lastly, a work-designed model involves systematic design on how work or tasks should be more effectively operated.

In my dissertation, I provided an example of a work-designed model, specifically focusing on the organization and management of primary education at the provincial level. It has now been almost thirty years since this research was conducted, and while the concepts and types of models remain the same, the processes of building models have undergone significant revisions and improvements. This article serves as an update on the concept of models and research designs, specifically focusing on how a work-designed model is constructed.

As mentioned in the abstract, the objectives of this article were to review and revise the concept of model and model building. The findings would be presented in five sections: Introduction, fundamental concepts on models, model development through research, and model evaluation, and conclusion.

FUNDAMENTAL CONCEPTS OF MODELS

Two things must be understood about models for those who wish to create and utilize them: model definition and model components. The fundamental concepts of both will be reviewed and summarized as follows.

MODEL DEFINITION

As mentioned above, models can be classified into four types: a simplified model of a thing, a mathematical model, a theoretical model, and a work-designed model. However, different authors or academics may define and describe "model" differently. For the purposes of this article, we will only review definitions related to theoretical and work-designed models. While the main focus of this article is on work-designed models, it is important to note that these two concepts are closely related and support one another in understanding their concepts and applications, as will be discussed in the following paragraphs.

Both concepts of models, theoretical models, and work-designed models, were pointed out by Bordens and Abbotts (2002). Firstly, they stated that a theoretical model explains how things happen, such as the Conditional Stimulus theory proposed by Rescorla and Wangner (cited in Bordens and Abbotts, 2002), which is a theory on conditional stimulus that can be tested with empirical data. Secondly, Bordens and Abbotts also pointed out that there is another type of model that refers to the application of theory in work situations, as an instrument or a means to solve problems or run an organization. This is similar to what I referred to as a "work-designed model" in my doctoral dissertation in 1994 (Saman Asawapoom, 1994).

In the past, theoretical models were the main focus of academic work, even though those theorists did not specifically label their works or theories as "models." However, each theory represented a model of thought, such as Maslow's need hierarchy model (cited in Gibson, Ivancevich, & Donnelly, 1994), Herzberg's Two-Factor Theory (cited in Gordon, 1996), or Senge's Learning Organization (Senge, 1990). However, when Deming (cited in Worapat Phoochareon, 2016) proposed the Quality Cycle as a process to improve organizational quality, even though he didn't refer to his work as a "Quality Improvement Model," it can be considered a work-designed model. The Quality Cycle, or PDCA (Plan, Do, Check, Act), serves as a guide for administrators and employees to improve product quality.

When I was working on my dissertation, I initially planned to propose a theoretical model. However, as I reviewed the concept further, I realized that there were already numerous theories on administration, but not many practical applications of these theories. Fortunately, during my time as a Fulbright visiting scholar at New York State University at Buffalo (SUNY), I came across a dissertation by Acree (1974) titled "Development of A Model to Link State Education Agencies and Local Education Agencies in Policy Formulation," which presented a work-designed model. The concept and research design aligned with my interests, so I decided to conduct my dissertation using a similar approach as Acree's model.

At the time I was conducting my dissertation, there were only a few references available on the subject. However, in recent years, more and more work-designed models have been developed, and definitions of the concept have been established as outlined below.

According to Acree (1974), a model is a systematic representation of the relationships that define a specific situation under study. It can take various forms, including mathematical equations, computer programs, verbal statements, or physical objects. Models provide a framework for manipulating variables to determine how a process, object, or concept would function in different situations.

Assen, Berg, and Pietersma (2009), in their book preface on management models, describe them as work guidelines designed to facilitate effective and efficient working or problem-solving. However, they caution that models do not guarantee definite success. Similarly, Joyce and Calhoun (2010) stated in their book that educational models represent forms or patterns of how things should ideally be done, but they are not the only methods or strategies available. Models are based on states and problems gathered for their development.

Lambert (1996) emphasized the importance of models in operating modern businesses. While he acknowledges the difficulty in defining models, he suggests that they are sets of guidelines for optimal work processes within organizations. Lambert believes that good models should enable managers to obtain useful data or ideas for improving their work, help them decide what is applicable and helpful for their business, provide a framework for further work, and suggest proven processes for carrying out work.

In summary, models are valuable tools for both research and practical applications. They offer systematic representations of relationships in a specific situation, guide effective and efficient working or problem-solving, and provide frameworks for optimal work processes within organizations.

Saman Asawapoom (2018) summarized the concept of a model as follows: (1) Models are simplified forms of theories, practice guidelines, or artifacts, (2) When presenting a model, the developer must select the most crucial components or elements necessary to comprehend and implement the model, and (3) Most models indicate their objectives through their names, but it would be helpful to explicitly state the model's objective(s).

Additionally, including success conditions and model evaluation guidelines in the model presentation is beneficial.

Considering the definitions and concepts discussed above, a work-designed model can be seen as a simplified prototype of a systematic design for improving work effectiveness. The model presentation should define the essential components of work design and provide guidelines for users to implement the model and achieve its objective(s). It is important to acknowledge that models have limitations, so suggesting success conditions and providing model evaluation criteria and guidelines is crucial. Additionally, sound principles or theories should be the foundation upon which good models are developed. However, the process of developing and reporting a model will be discussed in later sections.

COMPONENTS OF WORK-ESIGN MODELS

In my experience conducting research on model building as both a graduate student and a dissertation advisor for over 20 years, I have observed that students often confuse model components with components of a model report format. This confusion arises because components form the building blocks of any constructed scheme of thought, whether it is a proposed theory, model, or format for presenting work. Therefore, it is important to differentiate between model components, which are crucial variables forming parts of a proposed model, and model report components, which are subsections of a model report's contents. However, it is worth noting that model components may also be included as subsections within a model report. In this section, I will provide various styles for reporting a model as a guideline for writing a model report.

GENERAL MODEL-REPORT FORMAT

When the writers discussed models in their books (Lambert, 1993; Assen, Berg, & Pietersma, 2009), they typically presented the models in three main sections: (1) the rationale for using a model and the underlying assumptions or theories, (2) the visual representation or structure of the model, and (3) the practical application of the model. From this viewpoint, it can be suggested that a general model-report format consist of three essential components: Model Objectives and Supported Theories, Model Components, and Model Application.

ACREE'S MODEL COMPONENTS

The purpose of Acree's doctoral dissertation was to devise a model that would systematically link a SEA with a LEA in the formulation of policies (Acree, 1972). The model components represented the necessary systematic linkages to facilitate cooperation between officials from both agencies in the policy formulation process. The research results revealed three components: (1) a general model of the policy formation system, (2) a process for formulating policies, and (3) the participants responsible for policy formulation. The general model and the process of formulating policies were designed specifically for each level, and the participants included officials from both the SEA and the LEA.

The limitations of the model, both in its development and utilization, were discussed at the end of the report. The model was verified by experts from various educational organizations through model reviewing and confirmation letters. While the report only covered the three main components of the model, namely, the general model of policy formulation system, the process of formulating policies, and the participants responsible for policy formulation, however, the model objective was included in the research objective, and limitations of the model were defined and discussed. In addition to that, the evaluation of the model, which could be measured against its objective, was not presented in the model report. Acree's research report covered the following chapters.

Chapter One: Rationale for the Study, which included the Introduction, Statement of the Problem, Purpose of the Study (also the objective of the model), Significance of the Study, Operational Definition of Terms, and Organization of the Study.

Chapter Two: Literature Review, which should identify fundamental principles or theories of the model, as well as related concepts relevant to the study.

Chapter Three: Research Design, which focused on how fundamental principles, data, and information were gathered and used to develop the model, as well as how the model would be developed, verified, or evaluated.

Chapter Four: Research Results, which reported the fundamental principles, theories, and data or information used to form the model. This chapter also presented the model itself, explains how the model was verified, evaluated, or confirmed, and discussed the limitations or success conditions for the model.

Chapter Five: Conclusion, Discussion, and Implications, which included the conclusion of the research results, discussion on important issues learned from the study, and suggestions on how to use the research findings. It also suggested topics or areas that might be useful for conducting future research.

SAMAN ASAWAPOOM'S MODEL COMPONENTS

During conducting research for my doctoral degree dissertation (Saman Asawapoom, 1994), I found only one sample of this type of research: Acree's dissertation mentioned above (Acree, 1974). I am grateful to the graduate school of Chulalongkorn University and the faculty at the Department of Educational Administration for granting me permission to conduct my dissertation (Saman Asawapoom, 1994). After reviewing more concepts on model building, I designed the research by applying Acree's concept and reviewed additional concepts under the advice of my advisors. The main research objective was to develop appropriate models for Primary Education Administration at the Provincial Level (Saman Asawapoom, 1994). The research process consisted of four steps: (1) Analysis of Principles and Fundamental Data for Model Development, (2) Drafting the Model, (3) Gathering Experts' Feedback on the Model, and (4) The Final Model Revision. The main components of the model included three elements: (1) The Model Principles, (2) General Structure of Provincial Education Organization, and (3) Guidelines on Administrative Tasks, which could be summarized as follow.

The Model Principles present the names and concepts of the fundamental principles used for the development of the models.

The General Structure of Provincial Education Organization covers an organizational structure chart of the education organization at the provincial level, along with a description.

The Guidelines on Administrative Tasks are divided into five tasks: Policy and Planning, Academic Administration, Personnel Administration, Budget and Material Administration, and Quality Standard and Administration. Guidelines for each task administration are provided.

When I was conducting research on model development as my dissertation, evaluation of the model was not initially included as part of the model components. However, I sought opinions from experts to revise the model. In subsequent writings, I incorporated evaluation and success conditions into the model components. Further details will be discussed in the following section.

ALTERNATIVE MODEL COMPONENTS

A few years after graduating with my Ph.D., I was invited to join a team working on the development of graduate education curriculum, starting with Master's programs and later moving on to Doctoral programs. My main responsibility was to assist students working on model development. This prompted me to reflect on my experiences during my own model

development research as a Ph.D. candidate. After gaining more experience and researching further on the topic, I decided to write two articles. Although both papers revolve around the same core concept - the combination of model components and model report components into a cohesive piece of work - they propose different solutions.

In the first article (Saman Asawapoom, 2007), I suggested that the Model Components should consist of the Model Objective, Model Principle, Model Mechanism, Model Process, Model Evaluation Guidelines, and Model Success Condition. Upon examining these suggested components more closely, it becomes evident that components one, two, five, and six are complementary features that contribute to a comprehensive model report. On the other hand, components three and four - Model Mechanism and Model Process - are the main components of the model that encompass the objectives the model aims to achieve.

After implementing this concept for a few years, it became apparent that some models exclusively consisted of processes while others only focused on mechanisms. This led to confusion among researchers. As a result, I wrote another article (Saman Asawapoom, 2018) suggesting the fusion of Model Mechanism and Model Process into one component called Model Main Component. This new component can encompass both Model Mechanism and Model Process or only one of the two, providing more clarity for researchers. Therefore, the alternative model components are:

1. Model Objective: The statement indicates the intended achievements of the model, such as solving problems or providing guidance on how things should be done.
2. Model Principles: These are the fundamental principles or theories that serve as the foundation or pillars of the model.
3. Model Main Components: This refers to a set of systematically designed and aligned sub-components that together compose the model and help achieve its objective. The model may consist of working processes or a working system that guides how tasks or work should be performed more effectively.
4. Model Result Evaluation: This includes guidelines and criteria used to assess the model's performance against its objective.
5. Model Success Conditions: These highlight important conditions that are crucial to facilitate or enhance the success of the model.

As mentioned above, the main component of any model is its working processes or system, which is believed to enhance work achievement. However, a model must be created with a specific objective in mind. It should be developed based on principles or theories, and there should be guidelines in place to measure and justify the model's effectiveness. Lastly, success conditions for implementing the model should be provided.

MODEL DEVELOPMENT THROUGH RESEARCH

Development of a model through research is one of the best processes because research is a systematic and scientific method to discover new knowledge or answer questions. However, in my experience, more practical research designs can be done through two approaches: Model Embedded Approach and Model Product Approach, and three research designs: Multi-phases Research Design, Research and Development Design, and Action Research Design (Saman Asawapoom, 2023).

MODEL DEVELOPMENT APPROACHES

Model development approaches in this paper refer to the development of a model through research, as mentioned above. The first approach is called the 'Model Embedded Approach' because it embeds the intended model in the research processes. Examples of this approach can be seen in my dissertation (Saman Asawapoom, 1994) and Acree's dissertation

(Acree, 1974). The other approach is the Model Product Approach, which signifies that the model is a product of the research. More details of each approach are as follows.

MODEL EMBEDDED APPROACH

The research designs conducted by Acree and Saman Asawapoom, mentioned above, are examples of the Model Embedded Approach. This approach involves embedding parts of the model-report format features or components within the research design and report. The researcher states the research purpose or main objective, which includes the intent of the model. For example, Acree's dissertation had the research purpose of "To devise a model for the development of systematic procedures to link a SEA with a LEA in the formulation of policies" (Acree, 1974), and Saman Asawapoom's dissertation main objective was "To develop appropriate models for Primary Education Administration at Provincial Level" (Saman Asawapoom, 1994).

The principles and theories used as the foundation of model development were revised and discussed in the literature review, as mentioned before when reporting the main component of the model (Acree, 1974). These principles and theories might also be embedded in the model itself, as seen in Saman Asawapoom's dissertation (Saman Asawapoom, 1994). However, both authors of those dissertations did not provide a guideline for evaluating the implementation of the model, which should be added in a detailed discussion of the model description. While Acree mentioned the conditions for successful model implementation in the model discussion section, Saman Asawapoom did not include them in the model.

My recommendation is that researchers should mention model evaluation and conditions for successful implementation in the model discussion section, if they are not included in the model itself.

When planning a research design, the researcher should provide an explanation of how the model was developed, leading to the research results presented in the fourth chapter. If the model is developed based on certain principles or theories, the author should explain how those principles or theories were used in creating the model. Additionally, if the creation of the model required additional information or data, it should be presented in the third chapter, which covers the research design. The fourth chapter should focus on the main component of the model, including any sub-components or features, with detailed descriptions of each. In addition to discussing the main component and its sub-components, there should be a section on model discussion, which should address why the model was created in a particular way, what the success factors or conditions for implementation are, and how the implementation results should be measured and evaluated.

The final chapter, title "Research Summary, Discussion, and Implementation", should include a summary of the research results, discussions on important issues related to the results based on the researchers' experiences, principles, theories, or past research findings. Additionally, the researchers should suggest how the research results should be utilized and provide any suggestions for further research.

The research examples mentioned above used a general applied research design. However, the researcher can choose from different designs, such as Multi-phases Design, Research and Development Design, or Action Research Design. Nonetheless, the researcher must include the model objective in the research objective, discuss the principles or theories used for model development in the literature review, and only report the main components of the model. These are key distinguishing characteristics between the Model Embedded Approach and the Model Product Approach, which will be presented in the next section.

MODEL PRODUCT APPROACH

The model product approach separates the model, which is the end-product of the research, from the research design chosen as a means to create the model (Saman Asawapoom, 2007; 2018). When using this approach, the researcher must decide in advance how the model will be reported, thus a model-report format must be determined ahead of time. This is why I proposed the alternative model components in the previous section. If one chooses this approach, the research should be conducted as follows:

Firstly, the researcher must decide which research design to use. There are three suggested designs in the next section to choose from.

Secondly, the researcher must decide on a format for the model report. The alternative model components proposed earlier, including Model Objective, Model Principle, Model Main Component, Model Implemented Evaluation, and Model Success Condition, can be used.

Thirdly, when planning a research design, the researcher must always remember that the design is a means to create a model, and the model product must be developed and presented using the five Model Components mentioned earlier if the alternative model component is chosen. For example, if the researcher decides to use the Multi-phases Research Design, the research plan might look something like this:

Phase One: Investigation of Fundamental Information, which can be divided into two steps: Need Assessment and Recommendations for Model Creation.

1.1 Need Assessment: The researcher can implement various methods to obtain needs on each sub-component of the model main component for model creation. The sub-components of the model are derived from the literature review on the model to be created. The clearer and more focused the sub-components are, the better the model will be.

1.2 Recommendations for Model Creation: The research should seek recommendations on how the model should be created, relating to the five model components mentioned above, based on the needs obtained from Step 1.1. This can be done through structured interviews with experts, samples of people who are the target group for using the model, or best practice cases. From this research activity, the researcher may gain some ideas to write the first draft of the model.

Phase Two: Model Drafting and Revising involves three steps: Model Drafting, Model Examining, and Model Revising.

2.1 Model Drafting: The researcher creates a model with five components, taking into account recommendations and needs identified in the first phase and referencing theoretical literature. If the researcher is a student, they may work on the model under the supervision of research advisers.

2.2 Model Examining: The researcher collects additional information necessary for revising the model. This may involve conducting surveys, correcting focus group data, or conducting expert interviews. The sample or target group for the model examination can include people who will use the model, experts in the field, or a mixed group.

2.3 Model Revising: The researcher uses the information obtained in Step 2.2 and reviews the literature to make revisions to all aspects of the model components.

Phase Three: Model Evaluation allows the researcher to evaluate the model using one or a combination of the following methods: Connoisseurship, Experts or Users Judgement, Implementing the Model, or Combination Methods. More details about each technique will be presented in the section on model evaluation.

MODEL DEVELOPMENT RESEARCH DESIGNS

Research design in this article refers to how the research is planned and conducted in order to reach its goal, while research approach refers to the paradigm that guides the design of the research. Therefore, all selected research designs below could be used for research design in any of the approaches mentioned above- Model Embedded Approach and Model Product Approach. However, a researcher must first decide which approach to use before determining the research design. This is because each approach will affect the research design differently, as will be described in the following sub-sections.

MULTI-PHASE RESEARCH DESIGN

The Multi-phase Research Design is designed to divide research activities into phases, each of which consists of sub-activities. The number of phases included in a particular design depends on how the researcher wants to conduct the research. For example, a design with three phases might include (1) Need Investigation, (2) Drafting and Revising the Model, and (3) Model Evaluation, while a design with four phases might utilize the concept of product development. In the four-phase design, the researcher should consider (1) Need Investigation, (2) Drafting and Revising the Model, (3) Model Implementation, and (4) Model Evaluation.

To determine how each research activity should be conducted, the researcher can draw from any research methodology found in most research textbooks (e.g., McMillan & Schumacher, 2010; Ary, Jacob, & Sorensen, 2010; Fraenkel & Wallen, 2006). Furthermore, the specific approach may depend on the complexity of the model and whether the research is being conducted under the guidance of research advisors or as part of a funding project. If the research is conducted under advisement, the researcher must consult with their advisors to gather the necessary fundamental data. In the case of funding projects, the researcher must defend the proposal to the funding committee. An example of this design is presented in the section on the Model Product Approach above. Alternatively, a model may be constructed solely using theories as the basis for formulation. In this case, the research design might include Phase One - Model Concept Review, Phase Two - Model Creation Based on Theories, and Phase Three - Model Evaluation. Documentary or Library Research can be used for the first phase, the Focus Group Technique can be employed for model creation, and Model Evaluation by Connoisseurship can be applied for model evaluation.

RESEARCH AND DEVELOPMENT DESIGN

Research and development (R&D) is the process of researching consumer needs and developing products to meet those needs (Gay, Mills, & Airasian, 2011; Postholm, 2019). Postholm prefers the term Development Work Research (DWR) over R&D due to the researcher typically developing a product based on theory before implementing it in the workplace. However, if we consider researching documents as part of the research process, then research is actually conducted before product development, making it R&D as well. In the field of education, R&D research design aims to develop innovations such as training packages, media materials, or management models, rather than formulate or test theories. Therefore, I propose this as one of the research designs for model development. R&D research design can be time-consuming and requires effort to complete. After the product is created, it needs to be field-tested and revised until it achieves its objective. If a graduate student chooses to apply this design, they should consider how the model will be field-tested and the number of R&D cycles required to satisfy advisors and meet institutional standards. The basic process of R&D involves a series of research activities (R) and product development (D), following a pattern such as R1 to D1, then R2 to D2, and so on. In a work setting, R&D may continue until the product achieves its objectives. However, in the context

of graduate studies or funded research, the R&D cycle depends on the requirements or standards set by the institution or funding agency. funding ag

ACTION RESEARCH DESIGN

Action research is a practical research design suitable for work-design or product development, particularly in real work situations. The concept and practice of Action Research were introduced by Kurt Lewin, who is considered the first academic to invent this approach (McTaggart, 1997; McMillan & Schumacher, 2010; Suwimol Wongwanich, 2011). The basic concept of action research involves following a spiral of steps, which include planning, acting, observing, and evaluating the results of implementing the plan. Since action research focuses on investigating specific contexts, such as classrooms or educational institutions, it is most suitable for teachers, groups of teachers, or administrators to apply this design when solving practice problems or finding new ways to improve their work. The end result might be in the form of a product or model. I do not recommend using action research for graduate theses or dissertations unless the institution allows students to apply this method in their own workplaces. Examples of action research processes may include steps such as selecting a focus to study, collecting data, analyzing data, and taking action based on the results (McMillan & Schumacher, 5210). Another approach could involve identifying an area of focus, collecting data, analyzing and interpreting the data, and developing an action plan. However, based on the concept mentioned above, I propose that the action research process should be a continuous spiral cycle consisting of the following steps: (1) Reflecting on experiences, or reading (2) Creating an action plan based on experiences and further reviewed literature, (3) Implementing the plan and collecting data, and (4) Learning lessons from the implementation, which will lead to a renewal of the process.

MODEL EVALUATION

Model evaluation is an important step for model development through research although it does not guarantee the quality of the model, but at least it provides some evidences to justify the model. The evaluation could be done in any techniques of the four that Saman Asawpoom (2018) suggested as follow.

CONNOISSEURSHIP

Originally used to judge the quality of wine by experienced drinkers or experts, connoisseurship is now applied by social science academics to evaluate academic work. This method can be applied to model evaluation through panel judgment of experts or users, or a combination of both. Information for model evaluation can be gathered through panel consensus or rating forms. Given the nature of connoisseurship, the expertise of the judges is more important than the number of judges. However, for academic purposes, I recommend using either a group of 9-12 individuals based on focus group suggestions, or a group of 17-21 individuals based on the Delphi Technique.

EXPERTS OR USERS JUDGEMENT

Similar to connoisseurship, experts or users judgment involves surveying the opinions of experts or users to evaluate the model. If the researcher evaluates the model using only experts, the number of judges should be the same as in connoisseurship. However, if the researcher uses only users, the number and method should be the same as in survey research.

IMPLEMENTING THE MODEL

Implementing the model to evaluate its functionality is an ideal approach, but it is rarely executed due to the abstract and complex nature of the model. Additionally, this implementation process can be time-consuming. However, I propose designing a limited or

practical version of the model that can be implemented within a manageable timeframe, possibly employing a Pseudo Experiment design. Although the experimental results may not provide a comprehensive evaluation of the entire model, they will provide insights into its workings.

COMBINATION METHODS

Another option to enhance the model evaluation is employing combination methods, although this requires additional effort. However, it is important to note that there is no guarantee that the model will work in real-world scenarios. Despite this, thorough and carefully designed model evaluations are essential. One way to carry out data collection for evaluating the model using combination methods is to combine implementing the model with expert judgment. The researcher could begin with a Pseudo Experiment and then use the experiment findings as part of the expert judgment. Alternatively, both methods could be conducted separately, with the evaluation results reported for each method.

CONCLUSION AND IMPLICATION

Seeking new knowledge and working methods is the most powerful skill possessed by human beings, leading us to the world in which we live today. Model development offers an alternative for seeking new approaches to enhance work productivity and achieve effective results. Since graduating in 1994, model development has been the focus of my life. This article, titled "work-design model," is a summary of my experiences in this field. The two approaches and three research designs suggested above are essential lessons for anyone wishing to develop a model. However, I highly recommend experimenting with these concepts in real-life situations and sharing your experiences with others to enrich the available alternatives. For those who intend to utilize these concepts in their graduate work, kindly ensure that they meet the standards set by your institution and advisors.

REFERENCES

- Acree, J. (1974). *The Development of a Model to Link State Education Agencies and Local Education Agencies in Policy Formulation*. Doctoral Dissertation, University of Alabama.
- Ary, D., Jacobs, L.C. & Sorensen, C. (2010). *Introduction to Research in Education*, 8th ed. Canada: Wadsworth Cengage Learning.
- Assen, M.; Gerg, G. & Pietersma, P. (2009). *Key Management Models*. London: Prentice-Hall.
- Bordens, K.S. & Abbott, B.B. (2002). *Research Design and Method: A Process Approach*. 5th ed. Boston: McGraw-Hill.
- Fraenkel, J.R. & Wallen, N.E. (2006). *How to Design and Evaluate Research in Education*, 6th ed. Boston: McGrawhill.
- Gay, L.R., Mills, G.E., & Airasian, P.W. (2011). *Educational Research: Competencies for Analysis and Applications*, 10th ed. Boston: Pearson Prentice-Hall.
- Gibson, J.L.; Ivancevich, J.M. & Donnelly, J.H. Jr. (1994). *Organizations: Behavior, Structure, and Processes*. 8th ed. Illinois: Irwin.
- Gordon, J.R. (1996). *Organizational Behavior*. 5th ed. London: Prentice Hall International.
- Joyce, J.P. & Colhoun, E. (2010). *Model of Professional Development: A Celebration of Educators*. London: Crown A Sage Company.
- McMillan, J.H. & Schumacher, S. (2010). *Research in Education: Evidence-Based Inquiry*, 7th ed. Boston: Pearson.

- McTaggart, R. (1997). *Guiding Principles for Participatory Action Research*. In *Participatory Action Research: International Context and Consequences*, edited by Robin McTaggart. New York: State University of New York Press.
- Postholm, M.B. (2019). *Research and Development in School: Grounded in Culture Historical Activity Theory*. Leiden: Brill Sense.
- Saman Asawapoom. (1994). *A Model on Educational Organization and Administration of Primary Education at the Provincial Level*. Dissertation, Chulalongkorn University Graduate School, Thailand.
- Saman Asawapoom. (2007). Model Development by Using Research Methodology for Doctoral Degree Studies. *Ubon Ratchathani University Journal*. 2(2), 76-85.
- Saman Asawapoom. (2015). *A Model on Integrating an Internal School Assurance and School Administration for Middle-size Schools*. Ubonratchathani: Ubonkit Offset.
- Saman Asawapoom. (2018). Revision of Concept and Research Methods on Model and Model Development. *Buabandit Journal of Educational Administration*. 18(1), 1-14.
- Saman Asawapoom. (2023). *Concept and Basic Understanding of Models*. A Supplementary Paper for Ph.D Chinese Student Class. December, 2023.
- Senge, P.M. (1990). *The Fifth Discipline: The Art & Practice of The Learning Organization*. New York: Currency Doubleday.
- Suwimol Wongwanich. (2011). *Classroom Action Research*. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Worapat Phoo-Chareon. (2001). *Guidelines on Internal Quality Assurance in Educational Institutions*. Bangkok: Watanapanich Samranraj.

กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่

นิตยา หงษ์ขุนทด^{1*} บรรจบ บุญจันทร์² อริสา นพคุณ³

¹นักศึกษาลัทธิสุตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

²⁻³อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

*Corresponding author e-mail: nittaya.h@dt.ac.th

(Received: 18 February 2024, Revised: 13 March 2024, Accepted: 13 March 2024)

บทคัดย่อ

ในยุคปกติใหม่นี้ การบริหารสถานศึกษาเป็นเรื่องสำคัญที่มีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เพื่อให้สถานศึกษาสามารถตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสม กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่มุ่งเน้นไปที่การรับฟังและปรับปรุงตามความต้องการของผู้เรียนและสถานศึกษาเอง โดยการใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับความหลากหลายและการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ และการให้ความสำคัญกับการติดตามและประเมินผล เพื่อปรับปรุงและพัฒนาสถานศึกษาไปอย่างยั่งยืนในอนาคต บทความนี้นำเสนอกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ ซึ่งประกอบด้วยการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้, การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต, การสนับสนุนความเป็นอยู่ทางด้านดิจิทัล, การสร้างความสัมพันธ์และการทำงานร่วมกัน, และการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา. การนำกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติจะต้องเริ่มจากการวิเคราะห์และทำความเข้าใจ, การกำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์, การสร้างแผนยุทธศาสตร์, การสร้างทีมงาน, และการติดตามและประเมินผล

คำสำคัญ: กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษา, ยุคปกติใหม่

Strategy for Managing Educational Institutions in the New Normal Era

Nittaya Hongkhunthod^{1*} Banjob Boonchan² Arisa Nopakun³

¹Ph.D. Students, in Educational Administration, Nakhon Ratchasima Rajabhat University

²⁻³Lecturer of Faculty of Education, Nakhon Ratchasima Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: nittaya.h@dt.ac.th

(Received: 18 February 2024, Revised: 13 March 2024, Accepted: 13 March 2024)

ABSTRACT

In this new normal era, school administration was an important matter that was complex and rapidly changing. In order for school to respond appropriately to social and technological changes, school administration strategies in the new normal era focused on listening and improving according to the needs of students and schools. Technology was used to support learning, creating a learning environment that values diversity and the development of learning skills. There was emphasis on monitoring and evaluation to improve and develop schools sustainably in the future. This article presented school management strategies in the new normal era. This included using technology as a learning tool, creating flexible learning environments that promote lifelong learning, supporting digital wellbeing, building relationships and collaboration, and develop educational personnel. Putting school management strategies into practice must begin with analysis and understanding, setting goals and vision, creating strategic plans, building teams, and monitoring and evaluating results.

Keywords: School Management Strategy, New Normal

บทนำ

การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) มีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อการเรียนรู้ และการสื่อสารในระบบการศึกษาทั่วโลก การระบาดใหญ่ได้นำไปสู่การปรับตัวอย่างช้า ๆ กับเครื่องมือออนไลน์ และการเปลี่ยนไปสู่การศึกษาดิจิทัลในสถาบันการศึกษา (Burkholder and Krauskopf, 2023; Navarrete-Cazales and Rojas-Moreno, 2023; Skinner, Job, Krause, Frankel, Ward, and Johnston, 2023) การแพร่ระบาดดังกล่าวส่งผลให้คุณภาพของการจัดการศึกษาไม่สม่ำเสมอ และเกิดความแตกต่างทางด้านทักษะดิจิทัลของแต่ละบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดใหญ่ (Abulikemu, 2023) เกิดการรวมเครือข่ายระหว่างประเทศ และความร่วมมือระหว่างองค์กร ดำเนินการสร้าง และเผยแพร่สื่อดิจิทัล สำหรับการจัดการศึกษาการจัดการศึกษา และด้านสุขภาพทั่วโลก (Rusudan and Ana, 2023) นอกจากนี้ การระบาดใหญ่ยังทำให้ความไม่เท่าเทียมกันที่มีอยู่ในการจัดการศึกษารุนแรงขึ้น ส่งผลกระทบต่อภูมิภาค ประเทศ และสถาบันการศึกษา โดยรวมแล้วการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ได้ก่อให้เกิดความท้าทาย และการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในระบบการศึกษาทั่วโลก โดยเน้นถึงความต้องการการสนับสนุนและโซลูชันที่เป็นนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาในยุคในยุคปกติใหม่

ผลกระทบต่อการบริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่มีนัยสำคัญผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องเผชิญกับความท้าทายในการบริหารจัดการศึกษาสำหรับรูปแบบการเรียนรู้ใหม่ (Haydee, 2023) ความท้าทายเหล่านี้ ได้แก่ การขาดความพร้อมของสถานศึกษา ความยากลำบากในการประสานความร่วมมือของผู้ปกครอง อุปสรรคการสื่อสาร และการติดตามผู้เรียน รวมถึงความไม่แน่นอนเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการเรียนรู้แบบออนไลน์ของผู้เรียน (Musa and Kwashabawa, 2022) สถานศึกษาต้องเผชิญกับปัญหา เช่น การบริหารจัดการหลักสูตรที่ครอบคลุมความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร (Information Communication and Technology: ICT) ที่ไม่รองรับกิจกรรมการเรียนรู้การสอน รวมถึงไม่เพียงพอ และค่าใช้จ่ายมีราคาสูง ระยะห่างทางสังคม แรงกดดันจากการบริหารโรงเรียน อัตราการเลิกเรียนสูง และภาระงานที่เพิ่มขึ้น (Hidayati, Abdullah, Andriani, Rosmala, and Nurvianti, 2022) เพื่อรับมือกับความท้าทายเหล่านี้ สถานศึกษาต่าง ๆ มีการใช้กลยุทธ์การบริหาร เช่น กิจกรรมทางวิชาการออนไลน์ การเรียนรู้แบบผสมผสาน ชั้นเรียนพิเศษ ห้องเรียนคู่ขนาน และการปรับปฏิทินวิชาการ (Manila and Decano, 2022) การจัดการความเป็นผู้นำของผู้บริหาร ถือได้ว่าเป็นนวัตกรรมที่ได้รับการระบุว่ามีความสำคัญในการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีจิตวิญญาณปฎิวัติ และยอมรับการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสถานศึกษา (Spector, 2023) ตัวอย่างเช่นผู้บริหารสถานศึกษา ดำเนินการโดยใช้โปรแกรม Adopt-a-school Brigada Eskwela เพื่อจัดการการเปลี่ยนไปสู่ภาวะปกติใหม่ โดยมีโครงการความร่วมมือ และการตอบสนองความต้องการด้านทรัพยากรและความต้องการการฝึกอบรมของผู้สอน สำหรับการปรับปรุงผลการเรียนรู้ของผู้เรียน (Manila and Decano, 2022)

บทความนี้มุ่งเน้นการนำเสนอกลยุทธ์ และแนวทางการบริหารสถานศึกษาที่เหมาะสมกับรูปแบบ

วิถีชีวิตใหม่มีการเรียนรู้แบบใหม่ วิธีสื่อสาร วิธีปฏิบัติ และการจัดการ ในการใช้ชีวิตแบบใหม่เกิดขึ้นหลังเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรง ส่งผลให้ทำให้มนุษย์ต้องปรับตัวเพื่อรับมือกับสถานการณ์ปัจจุบัน ดังนั้น (นิชาพิทยาพงศกร, 2563) การปรับตัวกับ “ความปกติใหม่” หรือ “New Normal” เพื่อให้การเรียนรู้ยังคงมีประสิทธิภาพ และมีคุณภาพ การปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยมุ่งเน้นที่การบริหารสถานศึกษาให้เป็นไปตามความต้องการและสถานการณ์ของผู้เรียน และบุคลากร จากสถานการณ์ในปัจจุบันกับวิกฤตการณ์โรคอุบัติใหม่ และในอนาคตซึ่งไม่อาจคาด

การบริหารสถานศึกษายุคปกติใหม่

การบริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่เน้นการปรับตัว และการนำเสนอกลยุทธ์ที่เหมาะสมเพื่อรับมือกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ด้วยการใช้เทคโนโลยี และการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ทันสมัย โดยมีเป้าหมายในการสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในสภาพที่หลากหลาย การบริหารสถานศึกษายุคปกติใหม่มีลักษณะที่แตกต่างไปจากแบบแผนการบริหารสถานศึกษาในอดีต (Edmunds, 2020) ดังนี้

1. การใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการเรียนการสอน การบริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่มองเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสนับสนุนการเรียนรู้ โรงเรียนจะใช้เทคโนโลยีเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและเชื่อมโยงกับโลกภายนอก ซึ่งอาจเป็นการใช้แพลตฟอร์มการเรียนการสอนออนไลน์ หรือเครื่องมือเทคโนโลยีที่ใช้ในการสอนในห้องเรียน เช่น แท็บเล็ต หรือคอมพิวเตอร์

2. การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต สถานศึกษาในยุคปกติใหม่มุ่งเน้นการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างหลากหลายและยืดหยุ่น เพื่อสนับสนุนการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการใช้ชีวิตในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยการสร้างโอกาสให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้ตลอดชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้ผ่านการอ่าน การเข้าร่วมกิจกรรมนอกห้องเรียน หรือการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน

3. การสนับสนุนความเป็นอยู่ทางด้านดิจิทัล การบริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่มุ่งสนับสนุนความเป็นอยู่ทางด้านดิจิทัลของผู้เรียนและบุคลากร โดยการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลให้แก่ผู้เรียน และการให้การสนับสนุนในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้และการปฏิบัติงาน

4. การสร้างความสัมพันธ์และการทำงานร่วมกัน การบริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ให้ความสำคัญกับการสร้างความสัมพันธ์ที่เข้มแข็งระหว่างผู้เรียน ครู บุคลากร และครอบครัว เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เติบโตและพัฒนาอย่างเต็มที่ การบริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ควรมีการจัดการและการสนับสนุนที่ตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงในสังคมและเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของการศึกษาในยุคปัจจุบันและอนาคตได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

กล่าวโดยสรุป การบริหารสถานศึกษาเป็นหลักการที่เกี่ยวข้องกับการวางแผน การจัดการทรัพยากร และการนำทีมงานให้ทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เต็มไปด้วย

ความสุขและการสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อเป้าหมายการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคมและเทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารสถานศึกษาที่เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องมีผลกระทบต่อการพัฒนา และปรับปรุงการศึกษาในระดับท้องถิ่นและระดับสูงขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สามารถสร้างโอกาสและเข้าถึงความรู้ได้อย่างทั่วถึงในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้น การใช้กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาที่เหมาะสมเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาการศึกษาในอนาคต

ความสำคัญของกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษา

ภายใต้ความพยายามในการจัดการปัจจุบันมีความยุ่งยากและสลับซับซ้อน ความสำเร็จในวันนี้อาจไม่สามารถนำไปใช้ได้ในอนาคต หรือการดำเนินงานที่เคยล้มเหลวในอดีต อาจนำกลับมาใช้ได้อีกครั้งในอนาคตก็ได้ ความไม่แน่นอนดังกล่าว ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาไม่สามารถนิ่งเฉยได้ กลยุทธ์อยู่ในลักษณะที่มีการเตรียมพร้อมโดยมีการวางแผนไว้แล้ว หรืออยู่ในลักษณะอื่น เช่น อาจแฝงอยู่ในแผน นโยบาย หรือทิศทางองค์กรก็ได้ การจัดการเชิงกลยุทธ์จึงมีความสำคัญต่อการดำเนินงานในองค์กร และความสำคัญของกลยุทธ์มีความสำคัญตามประเด็นต่าง ๆ ที่สำคัญจากนักวิชาการ ดังนี้

Leithwood, Louis, Anderson, and Wahlstrom (2004) ได้กล่าวถึงการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหาร การใช้กลยุทธ์ที่เหมาะสมช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทรัพยากรของสถานศึกษา ซึ่งสามารถลดการสูญเสียทรัพยากรและเวลาที่ไม่จำเป็นลงได้ และช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรทั้งทางบุคคลและวัสดุการเรียนรู้

Marzano, Waters, and McNulty (2005) ได้กล่าวถึงการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เต็มไปด้วยแรงบันดาลใจ ในการบริหารสถานศึกษาที่มีกลยุทธ์ที่ดีช่วยสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เต็มไปด้วยแรงบันดาลใจ ซึ่งสนับสนุนการเรียนรู้และพัฒนาของผู้เรียน

Harris (2002) ได้กล่าวถึงการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างนักเรียน ครู และครอบครัว การบริหารสถานศึกษาที่มีกลยุทธ์ที่ดีช่วยสร้างความเชื่อมโยงและความร่วมมือระหว่างผู้เรียน ครู และครอบครัว ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ดี

Fullan (2007) ได้กล่าวถึงการสนับสนุนการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การบริหารสถานศึกษาที่มีกลยุทธ์ที่ดีช่วยสนับสนุนการพัฒนาอย่างต่อเนื่องของบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งจะส่งผลให้มีความมั่นใจในการทำงาน และสามารถพัฒนาคุณภาพการสอนและการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง

Hallinger and Heck (1998) ได้กล่าวถึงการปรับตัวและการนำนวัตกรรม การบริหารสถานศึกษาที่มีกลยุทธ์การบริหารที่ดีช่วยให้สามารถปรับตัวและนำนวัตกรรมเข้าสู่การดำเนินงานของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงในสังคมและการเรียนรู้ที่เป็นไปในยุคปัจจุบัน

Edmunds (2020) เสนอว่า การบริหารสถานศึกษาด้วยกลยุทธ์ที่เหมาะสมเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างและพัฒนาสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลให้มีการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและเติบโตทั้งในด้านการศึกษาและการพัฒนาบุคลากร

กล่าวโดยสรุป การบริหารสถานศึกษาด้วยกลยุทธ์ที่เหมาะสมเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างและพัฒนาสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากมีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสถานศึกษา เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เต็มไปด้วยแรงบันดาลใจ สร้างความเชื่อมโยงระหว่างผู้เรียน ครู และครอบครัว เสริมสร้างการพัฒนาอย่างต่อเนื่องของบุคลากรทางการศึกษา และสนับสนุนการปรับตัวและการนำนวัตกรรมเข้าสู่การดำเนินงานของสถานศึกษา เพื่อตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงในสังคมและการเรียนรู้ในยุคปัจจุบันและอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวทางการกำหนดกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่

การกำหนดกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่มีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากต้องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมและเทคโนโลยี นอกจากนี้ยังต้องตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและชุมชนในยุคปัจจุบันอย่างเหมาะสมด้วย ดังนั้น กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่สามารถสรุปได้ดังนี้ (Leithwood et al., 2004; Fullan, 2007; Edmunds, 2020)

1. การใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ การพัฒนาและนำเทคโนโลยีมาใช้ในกระบวนการเรียนรู้และการสอน เช่น การใช้แพลตฟอร์มการเรียนการสอนออนไลน์ หรือแอปพลิเคชันการเรียนรู้ เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่น่าสนใจและมีประสิทธิภาพสูงขึ้น
2. การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต สถานศึกษาควรสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่ไม่จำกัดเฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น แต่ยังสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิตผ่านทางต่าง ๆ เช่น การเรียนรู้ผ่านการอ่านหนังสือ การเข้าร่วมกิจกรรมนอกห้องเรียน หรือการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน
3. การสนับสนุนความเป็นอยู่ทางด้านดิจิทัล สถานศึกษาควรสนับสนุนการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลของผู้เรียนและบุคลากร และสร้างสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้และการปฏิบัติงาน
4. การสร้างความสัมพันธ์และการทำงานร่วมกัน การสร้างความสัมพันธ์ที่แข็งแกร่งระหว่างผู้เรียน ครู และครอบครัวเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เต็มไปด้วยความสุขและความสนุกสนาน
5. การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา สถานศึกษาควรสนับสนุนการพัฒนาทักษะและความรู้ของบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ และตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในยุคปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม

กล่าวโดยสรุป แนวทางการกำหนดกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ สามารถทำได้โดยมีการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ การพัฒนาและนำเทคโนโลยีมาใช้ในกระบวนการเรียนรู้และการ

สอน การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การสนับสนุนความเป็นอยู่ทางด้านดิจิทัล การสร้างความสัมพันธ์และการทำงานร่วมกันระหว่างผู้เรียน ครู และครอบครัว และการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา

แนวทางการนำกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติ

การนำกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญในการสร้างและพัฒนาสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการและความเปลี่ยนแปลงในสังคมและเทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสม ดังนั้นแนวทางการนำกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติสามารถเรียบเรียงได้เป็นขั้นตอน (Edmunds, 2020) ดังนี้

1. การวิเคราะห์และทำความเข้าใจ ขั้นแรกในการนำกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติคือการทำความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ปัจจุบันของสถานศึกษา เช่น การระดมข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการและปัญหาที่เกิดขึ้น และการวิเคราะห์แนวโน้มและความต้องการของชุมชน
2. การกำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ หลังจากการวิเคราะห์และทำความเข้าใจเสร็จสิ้นแล้ว การกำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้ทุกคนในองค์กรเข้าใจและร่วมมือในการปฏิบัติตามเป้าหมายเดียวกัน เช่น เป้าหมายเชิงบริการที่จะสร้างสังคมที่มีการเรียนรู้อย่างสวยงามและน่าสนใจ
3. การสร้างแผนยุทธศาสตร์ การสร้างแผนยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมและเป็นระยะยาว เพื่อช่วยให้สถานศึกษาตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงในสังคมและเทคโนโลยี โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากร การใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ และการสร้างสังคมการเรียนรู้
4. การสร้างทีมงาน การสร้างทีมงานที่มีคุณภาพและมีความสามารถในการดำเนินงาน โดยการสร้างสัมพันธ์ภาพและการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามกลยุทธ์และแผนการทำงาน
5. การติดตามและประเมินผล การติดตามและประเมินผลเพื่อวัดความสำเร็จของกลยุทธ์และการดำเนินงาน และนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาต่อไป

แนวทางในการนำกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติ สามารถทำได้โดยการวิเคราะห์และทำความเข้าใจสถานการณ์ปัจจุบันของสถานศึกษา การกำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน การสร้างแผนยุทธศาสตร์ที่เหมาะสม การสร้างทีมงานที่มีคุณภาพ การติดตามและประเมินผลเพื่อปรับปรุงและพัฒนาต่อไป กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของสถานศึกษา โดยเฉพาะในความเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่จะช่วยให้สามารถส่งเสริม และสนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษาให้เป็นไปในทิศทางเป้าหมายที่สอดคล้องตามนโยบายการศึกษาและยุทธศาสตร์ชาติ การนำกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติจึงต้องให้มีการเชื่อมโยงประสานสอดคล้องกับบริบทของสภาพแวดล้อมและบริบทของสถานศึกษา ที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมและสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้อย่างมีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่

การใช้กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่สามารถประยุกต์ใช้ได้ด้วยหลายวิธีเพื่อสร้างสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ และมีความสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงในสังคมและการเรียนรู้ในยุคปัจจุบัน ดังนั้นข้อเสนอแนะสำหรับการใช้กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่สามารถสรุปได้ดังนี้

1. รับฟังและปรับเปลี่ยน สถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้กับผู้เกี่ยวข้องทุกระดับที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนากลยุทธ์ และเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงที่ยืดหยุ่นและเปิดกว้างเมื่อต้องการปรับปรุงกลยุทธ์ตามสถานการณ์และความต้องการ
2. การเรียนรู้ตลอดชีวิต สถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับผู้เรียนและบุคลากร โดยให้เน้นทักษะและความรู้ที่สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงในสังคมและการทำงานในอนาคต
3. การใช้เทคโนโลยี โดยใช้เทคโนโลยีในการสนับสนุนการเรียนรู้และการบริหารสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การใช้แพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ หรือแอปพลิเคชันการเรียนรู้
4. การสร้างทีมงานที่มีความสามารถ สร้างทีมงานที่มีความสามารถและความหลากหลายในด้านทักษะและความรู้ เพื่อให้สามารถทำงานร่วมกัน และสนับสนุนกันในการดำเนินงาน
5. การสร้างสังคมการเรียนรู้ สร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ระหว่างบุคคลในองค์กร และสร้างชุมชนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
6. การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่บูรณาการ สนับสนุนการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่บูรณาการ เช่น การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การสื่อสาร และการทำงานร่วมกับผู้อื่น
7. การให้ความสำคัญกับความหลากหลาย สร้างสภาพแวดล้อมที่ยินยอมความหลากหลาย และสนับสนุนให้ทุกคนในองค์กรสามารถเข้าถึงและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และการพัฒนา
8. การติดตามและประเมินผล ติดตามและประเมินผลเพื่อวัดความสำเร็จของกลยุทธ์และการดำเนินงาน และนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาต่อไป

กล่าวโดยสรุป ข้อเสนอแนะสำหรับการใช้กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ สถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้กับผู้เกี่ยวข้องทุกระดับมีส่วนร่วมในการพัฒนากลยุทธ์ สถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับผู้เรียนและบุคลากร มีการใช้เทคโนโลยีในการสนับสนุนการเรียนรู้และการบริหารสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างทีมงานที่มีความสามารถและความหลากหลายในด้านทักษะและความรู้ การสร้างสังคมการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะการเรียนรู้อย่างบูรณาการ สนับสนุนให้ทุกคนในองค์กรสามารถเข้าถึงและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และการพัฒนา มีการติดตามและประเมินผลเพื่อวัดความสำเร็จของกลยุทธ์และการดำเนินงาน

บทสรุป

การบริหารสถานศึกษาเป็นหลักการที่เกี่ยวข้องกับการวางแผน การจัดการทรัพยากร และการนำทีมงานให้ทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสมจะทำให้การบริหารสถานศึกษาประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การบริหารสถานศึกษาด้วยกลยุทธ์ที่เหมาะสมเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างและพัฒนาสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ แนวทางการกำหนดกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ สามารถทำได้โดยมีการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ การพัฒนาและนำเทคโนโลยีมาใช้ในกระบวนการเรียนรู้และการสอน การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การสนับสนุนความเป็นอยู่ทางด้านดิจิทัล การสร้างความสัมพันธ์และการทำงานร่วมกันระหว่างผู้เรียน ครู และครอบครัว และการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา ข้อเสนอแนะสำหรับการใช้กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ สถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้กับผู้เกี่ยวข้องทุกระดับมีส่วนร่วมในการพัฒนากลยุทธ์ ผู้บริหาร ครู และนักเรียนมีการใช้เทคโนโลยีในการบริหารและการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างทีมงานที่มีความสามารถและความหลากหลายในด้านทักษะและความรู้

เอกสารอ้างอิง

- ณิชา พิทยาพงศกร. (2563). *New Normal ของการศึกษาไทยคืออะไร เมื่อการเรียนรู้ทางไกลไม่ใช่คำตอบ*. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 18 กุมภาพันธ์ 2567). จาก <https://tdri.or.th/2020/05/desirable-new-normal-for-thailand-education/>
- Abulikemu, A. (2023). The Impact of Covid-19 on Education in Developing Countries. *Journal of Education, Humanities and Social Sciences*, 10(2023), 21-24.
- Burkholder, G. J. and Krauskopf, E. (2023). The Continuing Influence of the COVID-19 Pandemic on Tertiary Education. *Higher Learning Research Communications*, 13(1), 7.
- Edmunds, W. J. (2020). Finding a Path to Reopen Schools During the COVID-19 Pandemic. *The Lancet Child & Adolescent Health*, 4(11), 796-797.
- Fullan, M. (2007). *Leading in a Culture of Change*. New Jersey: John Wiley & Sons.
- Hallinger, P. and Heck, R. H. (1998). Exploring the Principal's Contribution to School Effectiveness: 1980-1995. *School Effectiveness and School Improvement*, 9(2), 157-191.
- Harris, A. (2002). Effective Leadership in Schools Facing Challenging Contexts. *School Leadership & Management*, 22(1), 15-26.
- Haydee, D. V. (2023). Challenges Encountered by School Administrators During the New Normal Education: A Phenomenological Study. *Journal of Education and Learning Innovation*, 3(1), 8-16.

- Hidayati, A. N., Abdullah, F., Andriani, A., Rosmala, D., and Nurvianti, N. (2022). English Speaking Anxiety Among Indonesian Junior High School Learners: In Search of Causes and Solutions. *Getsempena English Education Journal*, 9(1), 53-63.
- Leithwood, K., Louis, K. S., Anderson, S., and Wahlstrom, K. (2004). *How Leadership Influences Student Learning*. New York: The Wallace Foundation.
- Manila, R. F. and Decano, R. S. (2022). School Administrators' Preparation, Challenges, and Coping Mechanism in the Implementation of Brigada Eskwela in the New Normal. *Epra Journals*, 9(1), 8-16.
- Marzano, R. J., Waters, T., and McNulty, B. A. (2005). *School Leadership that Works: From Research to Results*. Alexandria, Va. Association for Supervision and Curriculum Development.
- Musa, A. and Kwashabawa, B. B. (2022). Classroom Crisis in Higher Institutions of Learning under the New Normal: Administrative Coping Strategies. *Journal of Artificial Intelligence, Machine Learning and Neural Network (JAIMLNN)*, 2(03), 9-16.
- Navarrete-Cazales, Z. and Rojas-Moreno, I. (2023). Impact of the COVID-19 Pandemic on the Processes of Internationalization and Virtualization of Higher Education: Antecedents, Current Events, and Possible Scenarios in the Cases of Chile and Mexico. In *Internationalization and Imprints of the Pandemic on Higher Education Worldwide*, 44, 267-285.
- Rusudan, K. and Ana, K. (2023). Analysis of the Impact of COVID-19 on the Educational Process. *Šromebi - Sak'art'velos tek'nikuri Universiteti*, 2(528), 9-17.
- Skinner, N. A., Job, N., Krause, J., Frankel, A., Ward, V., and Johnston, J. S. (2023). The Use of Open-source Online Course Content for Training in Public Health Emergencies: Mixed Methods Case Study of a COVID-19 Course Series for Health Professionals. *JMIR Medical Education*, 9, e42412.
- Spector, B. (2023). Who's Normal is the New Normal Anyway? A Critical Leadership Appraisal of University Administrators in a Waning Pandemic. *Qualitative Research in Organizations and Management: An International Journal*, 18(3), 201-221.